

خىزمەت دوكلاتى

6 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئومۇمىي خىزمەت دوكلاتى

2021

6 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئومۇمىي خىزمەت دوكلاتى
2021 - يىلى 12 - 14 - نوپابىر

مۇندەرىجە

بىرىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىمنىڭ خىزمەت دوكلاتى

- 7..... مۇقەددىمە
- 9..... ئۇيغۇرلارنىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتى ۋە خەلقئارا ۋەزىيەتتىكى ئورنى
- 11..... 1. ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەتەن ئىچىدىكى ۋەزىيىتى
- 14..... 2. مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەزىيىتى
- 15..... 3. ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ خەلقئارا ۋەزىيەتتىكى ئورنى
- 16..... 4. خەلقئارا ۋەزىيەتنىڭ تەرەققىياتى ۋە يۆنىلىشى
5. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي تۈركىستان مىللىي كۈرىشىدىكى رولى ۋە ئەھمىيەتلىك ئورنى..... 18
- 22..... دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۆت يىللىق خىزمەتلىرىنىڭ قىسقىچە خۇلاسسىسى
- 22..... 1. ب د ت دا ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر
- 26..... 2. ياۋروپا پارلامېنتى ۋە ياۋروپا ئىتتىپاقىدىكى پائالىيەتلەر
- 29..... 3. ھۆكۈمەت ۋە مىللىي پارلامېنتلاردىكى لوبى پائالىيەتلىرى
- 35..... 4. خەلقئارا تەشكىلاتلار بىلەن بولغان ھەمكارلىقلار
- 38..... 5. بايانات، مەتبۇئات - تەشۋىقات خىزمەتلىرى
- 40..... 6. دوكلاتلار ۋە تەتقىقات خىزمەتلىرى
7. ئۇيغۇر رەھبەرلەرنى دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇق بويىچە تەربىيەلەش..... 41
- پىروگراممىسى..... 41

42. مۇھاجىرلار ۋە ئىنسانىي ياردەم خىزمەتلىرى ساھەسىدە.....
44. مەدەنىيەت، مائارىپ ۋە ئىجتىمائىي ساھەدىكى خىزمەتلەر.....
48. دىنىي خىزمەتلەر ساھەسىدە.....
49. خەلقئارا قانۇنلار دائىرىسىدە ئېلىپ بېرىلغان، قانۇنى كۈرەشلەر.....
52. ئۇيغۇر سوت مەھكىمىسى.....
12. دەۋايىمىزنى كەسىپلەشتۈرۈش ۋە تەشكىلى قۇرۇلمىنى كۈچلەندۈرۈش خىزمەتلىرى.....
57.
13. ئىقتىسادىي قۇرۇلمىنى كۈچلەندۈرۈش جەھەتتىكى پائالىيەتلەر.....
59.
60. ئۆزىمىزنى تەكشۈرۈش ۋە ۋەزىپىلەر.....
60. 1. قۇرۇلتاي خىزمىتىدە نۆۋەتتە ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەر ۋە قىيىنچىلىقلار.....
64. 2. جىددىي ئېھتىياجلىق خىزمەتلەر.....
64. ئىچكى خىزمەتلەردە ساھەسىدە.....
66. 3. قۇرۇلتاي خىزمەتلىرىدە نۆۋەتتە ئۇچراۋاتقان قىيىنچىلىقلار.....
67. 4. قۇرۇلتاي ھازىر موھتاج بولغان ئەمەلىي ياردەملەر.....
70. خاتىمە.....

ئىككىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىس ئۆمەر قانات ئەپەندىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

74. 1. قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرى.....
74. 1. ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدىكى پائالىيەتلەر.....
76. 2. ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىدىكى ئۇچرىشىشلار ۋە ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر.....
77. 3. ئاقسارايىدا ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر.....
77. 4. ھەرقايسى دىنىي گۇرۇپپىلار بىلەن ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر/ ھىندونېزىيە،

- 78..... مالايشيا ۋە تۈركىيەدە ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر
5. ئۇيغۇر مۇھاجىرلار ۋە مۇساپىرلارنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلغان
79..... پائالىيەتلەر
6. ئامېرىكادىكى ھەرقايسى ئۈنۈپرسىتېت ۋە ئىنستىتۇتلاردا ئېلىپ بارغان
80..... پائالىيەتلەر
7. دۇنيانىڭ چوڭ تېلېۋىزىيە - رادىيولىرى ۋە گېزىت - ژۇرناللىرى بىلەن
80..... ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەتلەر، ئېلان قىلغان باش ماقالىلەر
2. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى ھەرقايسى كومىتېت ۋە مەركەزلەرنىڭ
80..... خىزمەتلىرى
1. قۇرۇلتاي ئۈچۈن تەشۋىقات مەركىزىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى 80.....
2. قۇرۇلتاي تەتقىقات مەركىزىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى 82.....
3. قۇرۇلتاي ياشلار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى 83.....
4. قۇرۇلتاي ئىچكى ئىشلار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى 84.....
5. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاياللار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى 85.....
6. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھاجىرلار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى 86.....
7. قۇرۇلتاي مائارىپ كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى 90.....
8. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باياناتچىسىنىڭ خىزمەت دوكلاتى 91.....
9. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندى خىزمىتى دوكلاتى 92.....
10. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كىشىلىك ھوقوق كومىتېتى خىزمەت دوكلاتى 94.....
11. قۇرۇلتاي مەدەنىيەت كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى. 95.....
12. قۇرۇلتاي دىنىي كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى. 95.....
13. قۇرۇلتاي خىتاي كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى 100.....
14. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نەشرىيات مەركىزى خىزمەت دوكلاتى 101.....
15. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى در. ئەركىن سىدىق
103..... ئەپەندىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە
16. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى در. رىشات ئابباس
105..... ئەپەندىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

17. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئاسىيا ۋە تىنچ ئوكيان رايونىدىكى خىزمەتلىرىگە مەسئۇل ئالاھىدە ۋەكىلى ئىلھام مەھمۇت ئەپەندىمنىڭ ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرى ھەققىدە..... 112

113..... خاتىمە

ئۈچىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇئاۋىن رەئىسى پەرھات يورۇنقاش ئەپەندىمنىڭ خىزمەت دوكلاتى

4. قۇرۇلتاينىڭ تەشكىلى جەھەتتە ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرى ھەققىدە..... 116
- قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى قېرىنداش تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 119
1. ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكىنىڭ پائالىيەتلىرى..... 119
2. ئەنگلىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 122
3. كانادا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 123
4. كانادا ئالبېرتا ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 125
5. ئاۋسترالىيە ۋىكتورىئا ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 127
6. ئاۋسترالىيە شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 129
7. ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى (سەدىيى) نىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 131
8. ئاۋسترالىيە تەڭرىتاغ ئۇيغۇر خانىم - قىزلار ئۇيۇشمىسىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 133
9. ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 136
10. قىرغىزىستان ئۇيغۇر ئىتتىپاقىنىڭ ئېلىپ بارغان پائالىيەتلىرى ھەققىدە..... 139
11. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ قازاقىستاندىكى ۋەكىللىرى ۋە قازاقىستاندىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر..... 141
12. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈركىيە ۋەكىللىرى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەخپىنىڭ پائالىيەتلىرى..... 143
13. تۈركىيەدىكى شەرقىي تۈركىستان فوندى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە

- 146 شەرقىي تۈركىستان ياشلار - مەدەنىيەت جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى
- 149 14. ئامېرىكا ئۇيغۇر جەمئىيىتى (UAA) نىڭ پائالىيەتلىرى
- 153 15. ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتىنىڭ (UHT) پائالىيەتلىرى
16. ئامېرىكا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پروگراممىسىنىڭ (UPF) پائالىيەتلىرى
- 157 17. نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ پائالىيەتلىرى
- 160 18. گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندىنىڭ پائالىيەتلىرى
- 163 • نورۋېگىيە ئۇيغۇر ئارخىپ ئامبىرى
- 165 19. بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى
- 168 20. شۋېتسارىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى
- 170

تۆتىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پائالىيەتلىرىنىڭ كونكرېتى بايانى

- 2017 - يىلى 11 - ئايدىن 2020 - يىلى 8 - ئايغىچە بولغان پائالىيەتلەر تىزىملىكى 173

بەشىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەققىدە ئېلان قىلغان باياناتلىرى

1. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنى چاقىرىش ھەققىدە باياناتى 335
2. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىغا ۋەكىل نامزاتلىرى ھەققىدە بايانات 337
3. 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەھبەرلىك ئورگانلىرى، سايلىنىدىغان ئورۇن - ۋەزىپىلەر ۋە نامزاتلىق شەرتلىرى 340

بىرىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 6 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەت خۇلاسە دوكلاتى

ۋاقتى: 2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنى

ئورنى: چېخىيە، پىراگا

دوكلات بەرگۈچى: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا

مۇقەددىمە

ئەسسالامۇئەلەيكۇم ئەزىز ۋەتەنداشلىرىم، خانىملار، ئەپەندىلەر، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى، كاندىدات ۋەكىللىرى، شەرەپ مېھمانلار، كۆزەتكۈچى مېھمانلار، شەرقىي تۈركىستان دوستلىرى، چەت ئەللىك مېھمانلار، مىللىي ھەرىكىتىمىزنىڭ پىداكار خىزمەتچىلىرى، مەتبۇئات خادىملىرى يىغىنىمىزغا خۇش كەلدىڭلار.

مەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 6 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىگە ۋاكالىتەن سىزلەرگە سالام بېرىمەن ۋە سەمىمىي ھال سوراي مەن. 4 يىلدىن بۇيان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەھبەرلىكىدە، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا، ھەر ساھە، ھەر سەپلەردە مىللىي ھەرىكىتىمىز ئۈچۈن، خالىسانە، پىداكارلىق بىلەن جاپالىق ئەجىر سىڭدۈرگەن ھەر بىر شەرقىي تۈركىستانلىق ۋەتەنداشلارغا چىن كۆڭلۈمدىن رەھمەت ئېيتىمەن! جاپا چەكتىڭلار! ۋەتەن، خەلق سىلەرنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايدۇ!

شەرقىي تۈركىستان مىللىي دەۋاسىنىڭ ئىستراتېگىيەلىك ئېھتىياجى، مۇھاجىرەتتىكى خەلقىمىزنىڭ كۈچلۈك ئارزۇ - تەلەپلىرىگە ئاساسەن، تەشكىلاتلىرىمىز ئوتتۇرىسىدىكى ئىش بىرلىكىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش، مىللىي ھەرىكىتىمىزنىڭ سالاھىيەتلىك مەركىزى ئاپپاراتنى مەيدانغا چىقىرىش، ئۇيغۇر دەۋاسىنى خەلقئارالاشتۇرۇش ئۈچۈن، شەرقىي تۈركىستان دەۋاسىنىڭ ئىككى چوڭ ۋەكىللىك ئورگىنى بولغان شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرىستان) مىللىي قۇرۇلتىيى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر ياشلىرى قۇرۇلتىيى، 2004 - يىلى ئاپرىلدا، گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېن شەھىرىدە 4 - نۆۋەتلىك بىرلەشمە قۇرۇلتىيىنى چاقىرىپ، شەرقىي تۈركىستان مىللىي ھەرىكىتىنىڭ تولۇق ھوقۇقلۇق مەركىزى ئورگىنى بولغان، مىللىي مۇستەقىللىقنى ئاساس نىشان قىلغان، ئەركىنلىك، دېموكراتىيە، ئىنسان ھەقلىرى ۋە ئادالەتنى ئاساسى قىممەت قارىشى قىلغان «دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى» نى قۇرۇپ چىققان ئىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋۇجۇدقا چىققاندىن بۇيان جەمئىي 6 قېتىم ئومۇمىي ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنى ئۆتكۈزدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 6 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى 2017 - يىلى 12 - ئايدا گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېن شەھىرىدە، شىمالى ئامېرىكا، ئاسىيا - تىنچ ئوكيان، ياۋروپا، ئوتتۇرا شەرق، ئوتتۇرا ئاسىيا رايونلىرىدىكى 20 دىن ئارتۇق دۆلەتتىن كەلگەن 120 رەسمىي ۋەكىل ۋە 30 دىن ئارتۇق پارلامېنت ئەزالىرى، سابىق مىنىستىرلار، خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ مەسئۇللىرى ۋە چەت ئەللىك كۆزەتكۈچىلەرنىڭ ئىشتىراك قىلىشى بىلەن غەلبىلىك ئۆتكۈزۈلگەن ئىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېڭى رەھبەرلىك ھەيئىتى ۋەزىپە مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىمىزگە تاپشۇرۇپ ئالغان ۋاقتىمىز دەل تەشكىلاتىمىز ئىقتىسادىي جەھەتتىن ئىنتايىن ئاجىز، كەسپىي خادىملىرىمىز بەك ئاز، بىراق تەشكىلاتنىڭ يۈكى ۋە مەسئۇلىيىتى ھەددىدىن زىيادە ئېغىرلاشقان بىر ۋەزىيەتكە توغرا كەلگەن ئىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى رەھبەرلىرى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار، 6 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتايدىن كېيىن، ئىنتايىن چەكلىك ئىمكانلار ئىچىدە، زور پىداكارلىقلار بىلەن پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بېرىشقا، قۇرۇلتايدا ئېلىنغان قارارلارنى ئىجرا قىلىشقا غەيرەت كۆرسەتتى ھەم كۆزگە كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈردى. مەيلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تاشقى دىپلوماتىيە پائالىيەتلىرى بولسۇن، مەيلى مۇھاجىرەتتىكى ئومۇمىي مىللىي سىياسىي ھەرىكىتىمىز بولسۇن، كۈرەش نىشانىمىز ئاساسەن ۋەتىنىمىزدە يۈز بېرىۋاتقان 21 - ئەسىر جازا لاگېرىنى، ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى دۇنياغا پاش قىلىش، خەلقئارانىڭ دىققىتىنى، ھېسداشلىقنى ۋە ئەمەلىي ياردىمىنى قولغا كەلتۈرۈش، جازا لاگېرلىرىدىكى

نەچچە مىليونلىغان ئىنسانلىرىمىزنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزۇپ قېلىش نۇقتىسىغا مەركەزلەشكەن بولدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشلىق پۈتۈن دۇنيادىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ، سىياسىي پائالىيەتچىلەرنىڭ، كەڭ ئاۋام خەلقنىڭ دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا ئېلىپ بارغان مەردانە قارشىلىق كۈرەشلىرى بىلەن، ئۇيغۇر دەۋاسى خەلقئارادا ئۆزىگە زور تەرەپدار توپلاش، ھەتتا خەلقئارا ئورگانلارنىڭ، دۆلەتلەرنىڭ سىياسەتلىرىگە تەسىر كۆرسىتىش سەۋىيەسىگە ئۇلاشتى.

نزامنامە بويىچە 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىمىزنى 2020 - يىلى 11 - ئايدا چاقىرىشىمىز كېرەك ئىدى. ئەپسۇسكى خىتايدىن تارقالغان ۋابا سەۋەبىدىن، ساياھەت چەكلىمىلىرى ۋە چېگرالارنىڭ تاقىلىشى بىلەن قۇرۇلتىيىنى ۋاقتىدا ئېچىشقا مۇمكىن بولمىدى. بۇ نۇقتىدا مەن پۈتۈن خەلقىمىزدىن، ۋەكىللىرىمىزدىن سەمىمىي كەچۈرۈم سورايمەن.

مەن بۈگۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 6 - نۆۋەتلىك ۋەكىللىرى قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ۋە ھەيئەتنىڭ ھاۋالىسى بىلەن، ئۆتكەن بىر قارار بېسىپ ئۆتكەن يوللىرىمىزدىن ئومۇمىي خىزمەت خۇلاسە دوكلاتى بېرىش بىلەن بىرگە، داۋام قىلىۋاتقان مۇھىم پروگراممىلار ۋە كېلەچەك پىلانلىرىمىز ھەققىدىكى مۇھىم مەلۇماتلارنى دىققىتىڭلارغا تەقدىم قىلىمەن.

بۈگۈنكى يىغىنىمىز سىلەرگە ۋە سىلەر ئارقىلىق ئەزىز مىللىتىمىزگە ئۆتكەن 4 يىللىق خىزمەتلىرىمىزدىن، مەجبۇرىيەتلىرىمىزدىن ھېساب بېرىش، كەمچىلىك، يېتەرسىزلىكلىرىمىز ھەققىدە تەنقىدىي پىكىرلىرىڭلارنى قوبۇل قىلىش ۋە كېلەچەك خىزمەتلىرىمىز ئۈچۈن قىممەتلىك تەكلىپ - پىكىرلىڭلارنى ئېلىشىنى مەقسەت قىلىدۇ.

يىغىن جەريانىدا ۋەكىللىرىمىزنىڭ بۇ قېتىملىق ئومۇمىي خىزمەت دوكلاتىنى ئەتراپلىق، قىزغىن، ئىنچىكە مۇزاكىرە قىلىشىڭلارنى سورايمەن. ھەمدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىنى ياخشىلاش ئۈچۈن تېخىمۇ ياخشى ئىدىيە ۋە پىلانلارنى ئوتتۇرىغا قويۇپ بىز بىلەن ئورتاقلىشىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئۇيغۇرلارنىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتى ۋە خەلقئارا ۋەزىيەتتىكى ئورنى

خىتاينىڭ 2014 - يىلى 5 - ئايدىكى ئاتالمىش 2 - قېتىملىق شىنجاڭ خىزمەت يىغىنىدا شى جىنپىڭ، لى كېچياڭ، يۈ زېشىڭلارنىڭ 96 بەتلىك دوكلاتى

بىلەن، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىۋاتقان قىرغىنچىلىقى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەرىجىسىگە كۆتۈرۈلدى.

ھەممىمىز نىۋ - يورك ۋاقىت گېزىتىدە ئېلان قىلىنغان شى جىنپىڭنىڭ شەرقىي تۈركىستان مەسلىسىدە «ئۇيغۇرلارنى باي قىلىپ ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى ئالمايسەن، ئىشەنمىسەڭ يۇگوسلاۋىيە، سابىق سوۋېت جۇمھۇرىيەتلىرىگە قارا، بېشىڭغا كۈن چۈشكەندە بىرىنچى بولۇپ ساڭا مۇشت ئاتىدىغىنى شۇ بايلىرى، قانچە كەمبەغەل، قالاق، ياۋاش، بىلىمسىز، دۇنيا كۆرمىگەن بولسا، ساڭا شۇنچىلىك سادىق بولۇپ، مەڭگۈ سەندىن ئايرىلالمايدۇ، ساڭا مەڭگۈ تايىنىپ، ئۆتكەن كۈنىگە رازى بولۇپ، تەقدىرىگە باش ئېگىدۇ» دېگەن سەپسەتسى بىلەن باشلانغان ئىستراتېگىيەسىنى ئازراق بىلگەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، بۇ 96 بەتلىك پۈتۈن دوكلاتنىڭ بىرىنچى ۋارىقى ئىدى، ھالبۇكى بۈگۈنگە قەدەر قالغان 95 بېتى تېخى ئېلان قىلىنمىدى.

بۇ 96 بەتلەرنىڭ ھەر بىر ۋارىقى، ھەر بىر قۇرى، قەبھەلىك ۋە ۋەھشىيلىك بىلەن يۇغۇرۇلغان بولۇپ، قانداق قىلىپ ۋەتەندىكى ئۇيغۇر، قازاق ۋە باشقا تۈركىي خەلقلەرنى ئوتتۇرا ئەسەردىكى دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق ھالىتىگە قايتۇرۇشنىڭ يول خەرىتىسىنى ئېنىق سىزىپ بەرگەن ئىدى. ئۆتمۈش ۋە نۆۋەتتە سادىر بولۇۋاتقان ھەر بىر پاجىئە بۇ دوكلاتتا ئالدىن تەييارلانغان بولۇپ، جاللات شى جىنپىڭ تەرىپىدىن دۆلەت ئىستراتېگىيەسى قىلىپ بەلگىلىنىپ، ئېنىق ئىش قىلىش ئۆلچىمى، باستۇرۇش پىلانى، قىلماقچى بولغان ئىشلىرىنىڭ تەپسىلاتى، مەقسەت مۇددىئاسى، ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈركىي مىللەتلەرنى يىلتىزىدىن قۇرۇتۇش تاكتىكىلىرى، پۈتۈن مىللەت بويىچە يوق قىلىش چارىلىرى، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلارغا قارشى تۇرۇش تەدبىرلىرى، پۈتۈن دۆلەت بويىچە قوللاش دەرىجىسى، ئەگەر بۇ ئىشلارنى قىلمىسا كېلىپ چىقىدىغان ئاقىۋىتىدىن ئىبارەت نۇرغۇن تەپسىلاتلار بىرمۇ بىر خۇددى يەسلى بالىلىرىغا سىڭدۈرگەندەك يېزىلىپ، قەتئىي مەخپىي ھۆججەت شەكلىدە نازىر دەرىجىسىدىن يۇقىرى ئەمەلدارلارغا ئاغزاكى ئۇقتۇرۇش شەكلىدە ئورۇنلاشتۇرۇپ، شەرقىي تۈركىستاندا ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈركىي مىللەتلەرگە قاراتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى باشلىدى. ئالدىنقى ۋاقىتلاردا قورچاق رەئىس شۆھرەت زاكىرنىڭ پۈتۈن ۋەتىنىمىزنى تۆمۈر سىم بىلەن قورشاپ چىقىمىز دېگەن ئىرادىسى پەقەت بۇ 96 بەتلىك ھۆججەتنىڭ بىر قۇرىدىن ئىبارەت بولۇپ، بۇ ھەرگىزمۇ بۇ قورچاق رەئىسنىڭ چۈشى بۇزۇلۇپ جۈپلۈگەن سۆزى ئەمەس! بۇ دوكلات ئاخىرىدا ھۆكۈمەتتىن لى كېچياڭ، سىياسىي كېڭەشتىن يۇ زېشىڭلارنىڭ پۈتۈن كۈچى بىلەن قوللىشىدا ئومۇميۈزلۈك روياپقا چىقىپ، تېررورست شى جىنپىڭنىڭ قانلىق چۈشى ئەمەللىشىشكە باشلىدى.

1. ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەتەن ئىچىدىكى ۋەزىيىتى

2016 - يىلى 8 - ئايدا جاللات چىن چۈەنگو شەرقىي تۈركىستاندا خىتاي كوممۇنىست پارتىيەنىڭ باش سېكرېتارلىق ۋەزىپىسىگە تەيىنلىنىپ، شى جىنپىڭنىڭ مەخسۇس يوليورۇقىنى قايتا - قايتا ئوقۇپ، بەت سانى ئۆچۈپ كەتكىچە يادلاپ ئۆگىنىپ، شۇ مەخپىي ئىرقىي قىرغىنچىلىق پىلانى بويىچە قانخورلۇق قىلىچىنى ئېگىز كۆتۈردى. ئۇيغۇرلارنى تېررورغا مىخلاپ تۇرۇپ يوقىتىش، دۇنيانىڭ تېررورزمغا قارشى كۈرىشىدىن پايدىلىنىپ ئۇيغۇرلارنى مىللەت سۈپىتىدە زاۋاللىققا سۆرەش، قەستەن ئىغۋا تىرىپ ئۇيغۇرلارنى تېررورچى كۆرسىتىپ كەڭ كۆلەمدە باستۇرۇش، پارتكوم بىرلىكسەپ مەسئۇل بولۇپ تەرجىمە قىلغان قۇرئاننىڭ 2 - تەرجىمىسىنى پۈتۈنلەي كۆيدۈرۈپ، قۇرئاننى خىتاينىڭ ئۆزگەرتكەن پاكىتىنى تامامەن يوق قىلىش، ئۇيغۇرلارنى مەدەنىي، پاكىز، باي، تەرەققىي قىلغان ھالەتتىن پۈتۈنلەي خالى قىلىپ، ئۇيغۇرلارنى ئومۇميۈزلۈك قالاق، تەربىيەسىز، بۇزغۇنچى، بۆلگۈنچى ۋە تېررورچى قىلىپ كۆرسىتىپ، ئەزىز ۋە تىنمىزدە مىسلى كۆرۈلمىگەن ئېغىر پاجىئەلەرنى پەيدا قىلىشقا تولۇق تەييارلىق قىلغان ئىدى. 2017 - يىلىنىڭ كىرىشى بىلەن دائىرىسى تېخىمۇ كەڭ، ئۈسۈلى ناھايىتى قەبىھ شەكىلدە، ئاشكارا ھالدا ئىرقىي قىرغىنچىلىق ئېلىپ بېرىشقا باشلاندى. ۋەتەن تۇپراقلىرىدىن كىشىنى چۆچۈتىدىغان قورقۇنچلۇق خەۋەرلەر ئايىغى ئۈزۈلمەي كېلىشكە باشلىدى. مەسچىتلەر چىقىلىپ، ئەرلەر تۇتقۇن قىلىنىشقا؛ ئىتتىپاقلىقنى

باھانە قىلىپ، خىتاي ئەزىزلىرى ئۇيغۇرلارنىڭ ئۆيىگە تۇغقان بولۇپ كىرىشكە؛ ئانىلار نەزەر بەند قىلىنىپ، بالىلار ئۆيىدىن مەجبۇرى ئايرىۋېتىشكە؛ ئاياللار خورلىنىپ، كولىپكىتىپ باسقۇنچىلىققا ئۇچراشقا؛ ئوغۇللىرىمىز مەجرۇھ قىلىنىپ، قىزلىرىمىز تۇغماس قىلىۋېتىشكە، ئالىم زىيالىلىرىمىز تۇتقۇن قىلىنىپ، سەرخىللىرىمىز كولىپكىتىپ يوقىتىلىشقا، دىنىمىز خورلۇققا ئۇچراپ، مەسچىتلىرىمىز چېقىلىشقا، قۇرئانلار كۆيدۈرۈلۈشكە، خەلقىمىز چوشقا گۆشى يېيىشكە، تىجارەتچىلىرىمىز تۇتۇلۇپ، بايلىقلىرىمىز سۈرۈلۈشكە، ئۇيغۇر مەكتەپلىرىمىز تاقىلىپ، تىلىمىز يوقىتىلىشقا، كىتابلىرىمىز كۆيدۈرۈلۈپ، تارىخىمىز ئۇچۇرۇلۇشكە، قىران ياشلىرىمىز قۇل قىلىنىپ، ئەزالىرى ھالال تىرىك ئورگان بولۇپ دۇنياغا سېتىلىشقا، مەدەنىيىتىمىز يىلتىزىدىن يۇلۇنۇپ، ئۆي - ماكانلىرىمىز تېگىدىن قومۇرۇلۇپ يوقىتىلىشقا باشلىدى.

ئۆتكەن 4 يىللىق قىرغىنچىلىقتا، ئون مىڭلىغان ئالىم، زىيالىي، ئۆلىما، تۆھپىكارلىرىمىز، بىرقانچە مىليون گۇناھسىز خەلقىمىز تۇتقۇن قىلىنىپ، لاگېر ۋە تۈرمىلەرگە سولاندى. خىتايلار بىگۇناھ خەلقىمىزنى پۇل تېپىش ماشىنىسى قىلىۋالدى. 16 ياشتىن 40 ياشقىچە بولغان ياشلىرىمىزنىڭ دىنا ئۇچۇرلىرى ئارخىپلاشتۇرۇلۇپ ئورگان ئەتكەسچىلىكىنىڭ قۇربانى قىلىۋاتىدۇ. مۇشۇ ۋەجىدىن مىليونلارچە ئۇيغۇر ياشلىرىمىز ئىز - دېرەكسىز يوقىلىۋاتىدۇ. جازا لاگېرلىرىدا مەجبۇرى ئەمگەككە سېلىنىپ، 21 - ئەسىردىكى قۇللۇق تۈزۈمىنىڭ قۇربانى بولۇۋاتىدۇ.

نورمال دىنىي ئېتىقاد ۋە ئۆرپ - ئادەتلەرمۇ ئېغىر گۇناھ ھېسابلىنىپ، مىليونلارچە خەلقىمىز جىنايەتچى بولۇپ قالدى. مەسچىتلەر پاھىشخانغا، ھاراق سورۇنلىرىغا، مېھمانخانىلارغا، ئېغىللارغا ئايلاندى. تىلىمىز - يېزىقىمىز چەكلىنىپ، مەدەنىيەت - مىراسلىرىمىز يوق قىلىندى. يۇقىرى تېخنىكىلىق نازارەت سىستېمىلىرى ئارقىلىق خەلقىمىز 24 سائەت نازارەت قىلىنىپ، ئىنسانىي ئەركىنلىكى مەھرۇم قىلىندى. ئانىلىرىمىز ھەر خىل خورلۇققا دۇچار بولۇپ، ئەزىزلىرىمىزنىڭ غۇرۇرى دەپسەندە قىلىنماقتا. قىزلىرىمىزنى خىتاي ئەزىزلىرى بىلەن توي قىلىشقا، ئەر - ئاياللارنى ئۇلۇغ رامزاندا ھاراق ئىچىشكە، چوشقا بېقىشقا زورلاپ بېسىم قىلىنماقتا. يېڭى مەھەللە بەرپا قىلىش، زامانىۋى شەھەر قۇرۇش نامىدا خەلقىمىزنى ئۆي - ماكاندىن، يەر سۈيىدىن، ئىقتىسادى كىرىم مەنبەسىدىن ئايرىماقتا، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش نامىدا خىتاي ئۆلكىلىرىگە سۈرگۈن قىلىنىپ، جىسمانىي، روھى ۋە جىنسىيەت جەھەتتىن قۇل قىلىنماقتا. مىليوندەك نارەسىدە ئۆسمۈرنى ئۆز ئاتا - ئانىسىدىن ئايرىپ، يەسلى نامىدا خىتايلارنىڭ تەربىيەلىشىگە تاپشۇرۇلۇپ ئاسسىمىلياتسىيە

قىلىنماقتا. يەسلى يېشىغا توشمىغانلىرىنى خىتاينىڭ بېقىشىغا سېتىلىپ، بالىلىرىمىزنى قۇل قىلماقتا. خىتايلار ئۇيغۇر ئائىلىلىرىنى ۋەيران قىلىش ۋە ياش ئاياللارنى تۇغماس قىلىش ئارقىلىق مۇشۇ بىرنەچچە يىلدىلا ئۇيغۇرلارنىڭ كۆپىيىش نىسبىتىنى %40 - %85 گىچە تۆۋەنلىتىۋەتتى.

مۇتەخەسسسلەرنىڭ سۈنئىي ھەمراھ تېخنىكىلىرى ۋە باشقا ھەر خىل تەتقىقات ئۇسۇللىرى بىلەن ئوتتۇرىغا قويۇشىغا ئاساسلانغاندا، شەرقىي تۈركىستاندىكى لاگېرلار سانى 1200 - 1500 گىچە لاگېردىكى تۇتقۇنلارنىڭ سانى ئۈچ مىليوندىن كۆپ، خىتاينىڭ ھەرقايسى ئۆلكىلىرىدىكى تۈرمىلەرگە قامالغان ئۇيغۇر تۇتقۇن سانى بىر مىليوندىن كۆپ دەپ تەخمىن قىلىمىز. سۈنئىي ھەمراھ سۈرەتلىرىدىن پاش بولۇشىچە گەنسۇنىڭ چۆللىرىدە قۇرۇلغان تۈرمىلەرگىلا 500 مىڭدىن - بىر مىليونغىچە ئادەم سىغىدىغانلىقى مەلۇم.

خىتاي ئۆلكىلىرىگە قۇل ئىشچى قىلىپ يۆتكەلگەنلەرنىڭ سانى 500 مىڭدىن بىر مىليونغىچە بولۇشى مۇمكىن. ئاتا - ئانىلىرىدىن ئايرىۋېتىلگەن نارەسىدە بالىلارنىڭ سانى بىر مىليوندىن ئاشقان. ئاۋسترالىيە ئىستراتېگىيەلىك تەتقىقات ئىنستىتۇتىنىڭ دوكلاتىغا ئاساسلانغاندا ھازىرغىچە تامامەن يوقىتىۋېتىلگەن ۋە چېقىپ، بۇزۇۋېتىلگەن مەسچىتنىڭ سانى 16 مىڭدىن ئارتۇق.

ئەركىن دۇنيا بىلەن ئالاقىلەر ئۈزۈلگەن، نەچچە مىليونلىغان ئىنساننىڭ تۇتقۇن قىلىنىپ «قايتا تەربىيەلەش مەركىزى» نامىدىكى جازا لاگېرلىرىغا بەند قىلىنىۋاتقانلىقى، مىليونلىغان پەرزەنتلىرىمىز خىتاينىڭ بېشىنى كېسىپ، يىلتىزىنى قۇرۇتۇش سىياسىتىنىڭ قۇربانى بولۇۋاتقانلىقى، ئايال - قىزلىرىمىزنىڭ غۇرۇرى ئاياق ئاستى قىلىنىپ، ئانىلىق ھايا ھۆرمەت غۇرۇرىدىن مەھرۇم قىلىنىۋاتقانلىقى، ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى خەلقىمىز ساراسىمىگە سېلىنىپ، تارىختىكى بېشىمىزغا كەلگەن ئەڭ چوڭ مىللىي يوقىلىش خەۋپى، ئەمەلىيەت بولۇپ ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ ئالدىغا قويۇلدى.

قىسقىسى، شەرقىي تۈركىستاننى ئوتتۇرا ئەسىردىكى قۇللۇق زامانىغا قايتۇرۇشنى مەقسەت قىلغان، ئۇيغۇرلارنىڭ پۈتۈن مەدەنىيەت، تىل، تارىخ، مائارىپ، دىن، بايلىق، ئۆرپ - ئادەت، مىللەت مەۋجۇدىيىتىنى يىلتىزىدىن يوقىتىشنى نىشان قىلغان، قاراتمىلىقى ئېنىق بولغان خىتاينىڭ قىزىل تېررورى ۋە تىنمىزنىڭ ھەممە يېرىنى قاپلىدى. خەلقىمىز خورلۇق ۋە مۇسەبەت ئىچىدىكى قورقۇنچلۇق ۋەزىيەتتە ياشاشقا مەجبۇر بولماقتا. تارىختىكى بېشىمىزغا كەلگەن ئەڭ چوڭ مىللىي يوقىلىش خەۋپى، ئەمەلىيەت بولۇپ ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ ئالدىغا قويۇلدى.

2. مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەزىيىتى

دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ياشاۋاتقان مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىز تارىختىكى ئەڭ قاباھەتلىك مىنۇتلارنى بېشىدىن ئۆتكۈزۈشكە باشلىدى. ئوقۇشقا چەت ئەلگە چىققان پەرزەنتلىرىمىزنىڭ ۋەتەنگە قايتىش ئىمكانىيىتى كېسىلدى، پاسپورتلار يىغىۋېلىنىپ ۋەتەن ئىچىدىكىلەرنىڭ سىرتقا چىقىش يولى توسۇلدى، پاسپورت ۋاقتى توشقانلارنىڭ ۋاقتى ئۇزارتىلماي پاسپورتلىرى ئەتكەس قىلىندى، مۇھاجىرەتتىكى قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ۋەتەن بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى ئۈزۈلدى، سەرگەردانلىق ھايات ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ بېشىغا كەلدى، نۇرغۇن قېرىنداشلىرىمىز مەجبۇرى بېسىم بىلەن مىسىر قاتارلىق دۆلەتلەردىن ۋەتەنگە ئېلىپ كېتىلىپ زىندانلارغا تاشلاندى، ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچىلار تۇتقۇن قىلىندى، ئۆي - ماكانىدىن ئايرىلغان ئىنسانلىرىمىز جەۋر - جاپالىق تۇرمۇش ھەلەكچىلىكىدە يىلىكى قۇرىدى، مال - دۇنياسىدىن ئايرىلغان مۇھاجىرەتتىكى قېرىنداشلىرىمىز دۇنيانىڭ ھەرقايسى بۇلۇڭ - پۇچقاقلرىدا تەمتىرەپ قالدى، دۇنيانىڭ بەزى جايلىرىدا بولۇپمۇ خىتاي بىلەن ئېغىز - بۇرۇن ياللىشىپ يۈرگەن دۆلەتلەردە ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى تۇتقۇن قىلىندى، ۋەتەندىكى خەلقىمىزنى بەختلىك كۆرسىتىدىغان يالغان تەشۋىقاتلار پۈتۈن تور دۇنياسىنى قاپلىدى، يېڭى ناخشا، ئۇسسۇل، ئېپىزوت، كىنو، مودېرن ھايات، كۈلكە - چاقچاقلار ياغراۋاتقان قايناق بەخت ئەكس ئەتتۈرۈلگەن ساختا تەشۋىقات فىلىملىرى خەلقىمىزنىڭ كۆزىنى تورلاشتۇرۇپ، دۇنيانى پۈتۈن كۈچى بىلەن ئالداشقا باشلىدى. خىتاي جاسۇسلىرىنى مۇھاجىرەتتىكى خەلقىمىزنىڭ ئىچىگە سىڭدۈرۈپ كىرگۈزۈپ، ئىغۋاگەرچىلىك، ئىتتىپاقسىزلىق، ۋەھىمە، قورقۇنچ، زىددىيەت، بۆلگۈنچىلىك،

ئايرىمچىلىق سېلىپ، ئەزەلدىنلا ئاجىز خەلقىمىزنى پاتىپاراقچىلىققا سالدى. ئىنسانلىرىمىزنىڭ روھىنى چۈشۈرۈپ؛ ئۈمىدىنى ئۈزۈشكە، ئىرادىسىنى سۇندۇرۇپ؛ كەلگۈسىنى خۇنۇكلەشتۈرۈشكە قۇتتىردى! ۋەتەندىكى ئىرقىي قىرغىنچىلىقتىن كەلگەن ئەجەللىك زەربە يۈرىكىمىزگە نەشتەر بولۇپ سانجىلىپ، مۇھاجىرەتتىكى شەرقىي تۈركىستانلىقلار ئېغىر سىناققا دۇچ كەلدى.

3. ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ خەلقئارا ۋەزىيەتتىكى ئورنى

شەرقىي تۈركىستان كىرىزىسى نۆۋەتتە خەلقئارادا ھەرقانداق دۆلەت ئايلىنىپ ئۆتەلمەيدىغان بىر مەسلىگە ئايلاندى. بۇ مەسلىدە دۇنيا كۆپ قۇتۇپلاشتى. مەيلى ئۇلار قوللىسۇن، ئارىسالدى بولسۇن، قارشى تۇرسۇن، چوقۇم بىرسىنى تاللاشقا مەجبۇر بولدى.

ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى بىر قىسىم غەرب دۆلەتلىرى خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە قىلغان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئېتىراپ قىلىش، ئەيىبلەش ۋە جازا يۈرگۈزۈشتەك ئەمەلىي ھەرىكەتلەرنى ئېلىپ باردى. ھازىرغىچە كانادا، گوللاندىيە، ئەنگىلىيە، بېلگىيە، چېخ ۋە لىتۋانىيە پارلامېنتلىرىدا ئوخشىمىغان شەكىللەردە خىتاي ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىۋاتقان جىنايىتىنى «ئىرقىي قىرغىنچىلىق ياكى ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەت» دېگەن قارارلار قوبۇل قىلىندى. ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىق مۇنازىرىسى ئاۋسترالىيە، ئىتالىيە، ياپونىيە، فىرانسىيە ۋە گېرمانىيە قاتارلىق دۆلەتلەردە ئېلىپ بېرىلدى ۋە داۋاملىق ئېلىپ بېرىلماقتا. ياۋروپا ئىتتىپاقىغا

ئەزا 27 دۆلەت ۋە ئەنگلىيە، ئامېرىكا، كانادا بىرلىكتە خىتاينىڭ كوممۇنىست پارتىيەسىنىڭ 4 نەپەر ئەمەلدارىغا، ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنىڭ جاۋابكارلىرى دەپ، جازا ئېلان قىلدى. ياۋروپا پارلامېنتى 2018 - يىلىدىن ھازىرغىچە 4 قارار قوبۇل قىلدى. تېخىمۇ كۆپ ھۆكۈمەتلەر، پارلامېنت ئەزالىرى، پۇقرالار جەمئىيىتى، خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى تېزىدىن بىر تەرەپ قىلىش سادالىرى ھەرقانداق ۋاقىتتىكىدىن كۈچلۈك بولماقتا.

ئىرقىي قىرغىنچىلىق ھۆكۈمىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىكىدىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ ئۈزلۈكسىز تىرىشچانلىقى، ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى دېموكراتىك ئەللەرنىڭ تۈرتكىسى ئاستىدا، تېز سۈرئەتتە ئۆز قىممەت قارىشىنى قوغدايدىغان دېموكراتىك دۆلەتلەر تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىنىش ئېھتىماللىقى يۇقىرى كۆتۈرۈلدى. ئۇيغۇر مەسىلىسى ھازىر تار مەنىدىكى ئىرقىي قىرغىنچىلىق ھېسداشلىقىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ، غەرب ئەللىرى ۋە نۇرغۇن ھەققانىي دۆلەتلەرنىڭ ئۆز قىممەت قارىشىنى قوغداش، دۇنيا تىنچلىقىنى قوغداش، دۇنياۋى سىستېمىلارنى قوغداش، خىتاينىڭ قارشى خەلقئارالىق پىكىر ئېقىمى ۋە خەلقئارالىق كۈچ تەشكىللەشتىكى مۇھىم رول ئوينايدىغان ۋەزىيەت شەكىللەندى.

4. خەلقئارا ۋەزىيەتنىڭ تەرەققىياتى ۋە يۆنىلىشى

ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى دېموكراتىك دۆلەتلەر بىلەن خىتاي ھۆكۈمىتى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتلەر كۈندىن - كۈنگە مۇرەككەپلىشىۋاتىدۇ ۋە كەسكىنلىشىۋاتىدۇ. ناتو خىتاينى تۇنجى قېتىم تەھدىت دەپ ئېلان قىلدى. ھەربىي توقۇنۇشلارنىڭ يۈز بېرىش ئېھتىماللىقى كۈچىيىۋاتىدۇ. ئامېرىكا، ياۋروپا ئىتتىپاقىغا ئەزا بىر قىسىم دۆلەتلەر، ئەنگلىيە، ئاۋستىرالىيە قاتارلىق دېموكراتىك دۆلەتلەر خىتاينى ئىستراتېگىيەلىك رىقابەتچى توچكىسىغا قويۇپ، تىجارەت تەمىنلەش زەنجىرىنى خىتايدىن ئېلىپ چىقىپ كېتىش، يۇقىرى پەن - تېخنىكا ھەمكارلىشىشنى توختىتىش، كۆڭزى مەكتەپلىرىنى تاقاش، قىزىل پاچاقلار ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىنىڭ غەرب ئەللىرىگە كېلىشىنى چەكلەش، ئورگان ئەتكەسچىلىكىنى توسۇش، قۇل ئەمگەك مەھسۇلاتلىرىنى مەنئى قىلىش، خىتاي شىركەتلىرىنىڭ غەرب ئەللىرىدە پاي چەك بازىرىغا كىرىشىنى توسۇش، خىتاي ۋىرۇسىنىڭ مەنبەسىنى تەكشۈرۈش، خىتاي ئىشپىيونلىرىنى تۇتۇش، خىتاينىڭ دۇنيادىكى تېررورچى تەشكىلاتلارنى داۋاملىق قوللاش يوللىرىغا زەربە بېرىش قاتارلىق بىر قاتار ئۈنۈملۈك تەدبىرلەر قوللىنىشقا باشلاندى.

ھازىرقى مۇشۇ جىددىچىلىكلەرنىڭ باش مەنبەسى تېررورىست خىتاي ھۆكۈمىتى

بولىۋاتىدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىقتىسادى، ھەربىي، تېخنىكا كۈچىدىن پايدىلىنىپ ئەركىن دۇنياغا قارشى كۈچلەرنى يۆلەۋاتىدۇ، خەلقئارا قانۇنلار ۋە دېموكراتىك قىممەت قاراشلىرىنى ئۆزگەرتىشكە تىرىشىۋاتىدۇ. ئۆزىنىڭ ئىشلەپچىقىرىشتىكى كۆلەم ئارتۇقچىلىقىدىن پايدىلىنىپ نۇرغۇن دۆلەتلەرنى بوزەك قىلىۋاتىدۇ، بىر يول بىر بەلباغ ئىستراتېگىيەسى ئارقىلىق 3 - دۇنيا ئەللىرىنى قەرزگە بوغۇۋاتىدۇ، نۇرغۇن قەرز قايتۇرالمىغان دۆلەتلەرنىڭ ئەركىن پورتلارغا ھەربىي كۈچىنى ئورۇنلاشتۇرۇشقا تىرىشىۋاتىدۇ، تور ھۇجۇمى قوزغاپ پۈتۈن دۇنيادا ئۇچۇر ۋە تېخنىكا ئوغرىلىقى قىلىۋاتىدۇ، تور دۇنياسىدا يالغان تەشۋىقات ئېلىپ بېرىپ، پۈتۈن دۇنيانىڭ كۆزىنى بويلاۋاتىدۇ. غەرب ئەللىرى ئارىسىغا زىددىيەت سېلىپ، توپىلاڭدىن توغراچ ئوغرىلاۋاتىدۇ، مۇسۇلمان دۇنياسىدا پارىخورلۇق بىلەن جان كەچۈرۈپ، پۈتۈن مۇسۇلمان قېرىنداشلارنىڭ كۆزىنى بويلاۋاتىدۇ، خەلقئارالىق سودىلاردا خىتاي شىركەتلىرىنى تېخىمۇ پەردازلاپ، يالغان ماركا، يالغان رەسمىيەتلەر بىلەن يالغان ماللىرىنى پۈتۈن دۇنيا بازىرىغا كىرگۈزۈۋاتىدۇ. قانداق قىلسا پۈتۈن دۇنيانىڭ ئىشلەپچىقىرىش سىستېمىسىنى بۇزۇشنىڭ كويىدا يۈرۈيدۇ. پۈتۈن دۇنيادىكى خەلقئارا مۇناسىۋەتلەردە خىتاي ھۆكۈمىتى بارغانسېرى ئۆكتەملىشىپ، خەلقئارا قانۇنلارنى كۆزگە ئىلماي شەرقىي تۈركىستاندا داۋاملىق ئىرقىي قىرغىنچىلىق يۈرگۈزۈۋاتىدۇ. جەنۇبى دېڭىز، تەيۋەن، خوڭكۇڭ، تىبەت مەسىلىلىرىدە يولسىز زوراۋان سىياسەتلەرنى يۈرگۈزۈۋاتىدۇ. خەلقئارانىڭ ۋىرۇس مەنبەسىنى تەكشۈرۈش تەلپىنى رەت قىلىپ، ۋىرۇسقا ئائىت تېخنىكىلىق ماتېرىياللارنى يوشۇرۇپ ۋىرۇسنىڭ ھازىرغىچە ئەركىن تارقىلىپ يۈرۈشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىۋاتىدۇ. ۋىرۇس مەسىلىسى خىتاينىڭ يالغانچىلىق ۋە ئالدامچىلىق ئويۇنلىرى بىلەنلا ئاخىرلىشىدىغان مەسىلە ئەمەس، بەلكى پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ ھاياتىغا مۇناسىۋەتلىك چوڭ ئىش. ئەگەر بۇنىڭدىن تولۇق ھېساب ئېلىنىپ، چەكلەنمىسە، رەزىل خىتاي ھۆكۈمىتى ئېغىر بېسىمغا دۇچ كەلگەندە دۇنيانى يەنە قالايمىقان قىلىشى مۇقەررەر. بۇ قېتىمقى ۋىرۇس مەسىلىسى خىتاينىڭ بىيولوگىيەلىك قورال تېخنىكىسىدا زور ئىلگىرىلەش بولغانلىقىنى تېخىمۇ ئېنىق ئىسپاتلىدى.

شى جىنپىڭ تەختكە چىققاندىن بۇيان، خىتاي ھاكىمىيىتى يىللاردىن بۇيان داۋام قىلدۇرۇپ كەلگەن ھىيلە - نەيرەڭ ۋە نىقابىنى ئېلىپ تاشلاپ، ئاشكارا ھالدا خىتاينىڭ مەنپەئەتگە توغرا كەلگەن ھەرقانداق جىنايەت ساۋاب، خىتاينىڭ جانىجان مەنپەئەتگە دەخلى قىلىدىغان ھەرقانداق ياخشىلىق گۇناھ دەيدىغان ئىدىيەنى ئاساس، چوڭ خىتاي مىللەتچىلىك خاھىشىنى ھەر بىر خىتاي پۇقراسىغا يول كۆرسەتكۈچ ئەڭگۈشتە قىلىپ بېكىتتى، بىر يول بىر بەلباغ تەرەققىيات ئىستراتېگىيەسىنى تۇتقا قىلىپ، ئىنسانىيەت تەقدىر

ئورتاقلىقنى يالغان نشان قىلىپ بېكىتتى. خىتاي ئىدىيەسى، پۇلى، تىلى، مەدەنىيىتىنى پۈتۈن دۇنياغا قوبۇل قىلدۇرۇپ، پۈتۈن دۇنيا تەرتىپ سىستېمىسىنى بۇزۇپ باشقىدىن قۇرۇپ چىقىشنى كۆزلىدى. سىياسىي، ئىقتىساد، مەدەنىيەت سەۋىيەسىنى يۈكسەك تەرەققىي قىلدۇرۇپ، خىتايىنى دۇنيا مىللەتلىرىنىڭ بېشىغا دەستىنىشىنى غايە قىلغان شى جىنپىڭنىڭ يېڭى دەۋر ئىستراتېگىيەسىنىڭ يېتەكچىلىكىدە، خىتاي ئەركىن دۇنيانىڭ دۈشمىنى بولۇپ، پۈتۈن ئىنسانىيەتكە بالا - قازا ئەكېلىش يولىنى تاللىدى. پۈتۈن دۇنيا مۇقىملىقىدا ئادالەتنى ياقلايدىغان، ئەركىنلىكنى سۆيىدىغان، دېموكراتىيەنى ياقلايدىغان خەلقلەر خىتاي خىرىسىغا دۇچ كەلدى.

ئامېرىكىنى يادرو قىلغان غەرب دېموكراتىيە ئەللىرى ئىستراتېگىيەدە خىتايىنى ئىسكەنجىگە ئېلىش، جەنۇبى دېڭىزدا گېلىدىن بوغۇش، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، جەنۇبى موڭغۇلىيە، تەيۋەن، خوڭكوڭ قاتارلىق جايلاردىكى مىللەتلەرنىڭ دېموكراتىك، ھەق - ھوقۇقىنى قوغداش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلماقتا. يۇقىرى پەن - تېخنىكا، تەمىنلەش زەنجىرى، تور، مەبلەغ سېلىش، خام ئەشيا، ھەربىي مۇناسىۋەت قاتارلىق نۇرغۇن تۈرلەردە خىتايىنى يالغۇز قالدۇرۇپ، خىتايىنىڭ ئىچكى زىددىيىتىنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرۈشتە بىر قاتار ئىلگىرىلەش بولۇۋاتىدۇ. نۆۋەتتە خىتايىنىڭ ئۆز ئىچىدىن پارچىلىنىشىغا شارائىت يارىتىدىغان، ئىستراتېگىيەلىك قورشاۋ ۋەزىيىتى شەكىللىنىشكە باشلىدى. دۇنيا ۋەزىيىتىنىڭ چوڭ يۆنىلىشى ئەركىن دۇنيانىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى بولغان خىتاي ھۆكۈمىتى تەرغىب قىلىۋاتقان دىكتاتور سىستېمىنى مەغلۇپ قىلىپ، مەۋجۇت دۇنيا سىستېمىسىنى، دېموكراتىك قىممەت قارىشىنى ساقلاپ قېلىش ۋە بۇنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتىن ئىبارەت مۇھىم تارىخىي تىرىشش باسقۇچقا قەدەم قويدى.

5. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي تۈركىستان مىللىي كۈرىشىدىكى رولى ۋە ئەھمىيەتلىك ئورنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇزۇن مۇددەتلىك ئىزدىنىش، جاپالىق ۋە مۇرەككەپ كۈرەشلەر مۇساپىلىرىنى بېسىش ئارقىلىق دۇنيا سىياسىي سەھنىسىگە چىقتى. پۈتۈن شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ئۈمىدىمۇ، خىتايغا قارشى كۈرەشنىڭ تەلپىمۇ ئىدىيەسى ئىلغار، ھەرىكەتتە بىرلىككە كەلگەن، كۈچلۈك، جەڭگىۋار ساپالىق بىر باشلامچى تەشكىلاتنىڭ مەيدانغا كېلىشى ئىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تارىخى ئاساسى، خەلقئارادىكى تەسىرى، خەلقىمىز ئىچىدىكى چاقىرىق كۈچى ۋە تەشكىلات كۆلىمى جەھەتتىكى ئەۋزەللىكى بىلەن دەۋاننىڭ ئالدىنقى سېپىدە تۇرۇۋاتىدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۈگۈنكى كۈندە مۇھاجىرەتتىكى مۇتلەق كۆپ ساندىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنى ئەتراپىغا

يىغقان مەركىزى تەشكىلاتقا ئايلاندى. بىزدە دوست - دۈشمەن چۈشەنچىسى ئېنىق بولدى. بىزنى قوللاۋاتقان، ھېسداشلىق قىلىۋاتقان، ياردەم قىلىۋاتقان خەلقئارالىق كۈچلەر، خەلقلەر دوستىمىز بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىزمەتلىرىدە خىتاي ھۆكۈمىتىدىن باشقا دۈشمەن تۇتمىدى. نىشان بۇرالمىدى. خىتاينىڭ قول - چوماقلىرى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۈشمەنلىرىنىڭ بىزنىڭ ھەر بىر ھالقىلىق مۇھىم خىزمەتلىرىمىزگە بۇزغۇنچىلىق قىلىش، نىشاندىن بۇراش، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن خەلق ئوتتۇرىسىغا زىددىيەت سېلىش، ئىشەنمەسلىك ئۇرۇقى چېچىش، قۇرۇلتاي رەھبەرلىرىنى ئابرويىسىزلاندۇرۇش قاتارلىق ئويۇنلىرىغا قارىتا قۇرۇلتاي رەھبەرلىكى سەگەك بولۇپ، دۈشمەننىڭ قاپقانلىرىغا دەسسەمەي، بەلگىلىگەن ئىستراتېگىيەلىك نىشان بويىچە مېڭىپ كەلدى. ۋەتەندە داۋام قىلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى تۈگىتىشتە قولغا كەلگەن نەتىجىلەر ئىنتايىن چەكلىك بولسىمۇ، ئامما داۋام قىلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى دۇنياغا ئاڭلىتىش، ئۇيغۇر كىرىزىسىنى خەلقئارالاشتۇرۇش، تەرەققىي قىلدۇرۇش جەھەتتە زور تىرىشچانلىقلارنى كۆرسەتتۇق دېيەلەيمىز.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 6 - نۆۋەتلىك يېڭى رەھبەرلىك ھەيئىتى 2017 - يىلى 11 - ئايدا ۋەزىپە تاپشۇرۇپ ئالغاندىن بۇيانقى بىرنەچچە يىلدا شەرقىي تۈركىستاندىكى ئەڭ قاباھەتلىك تەقدىرگە گۇۋاھ بولدۇق. نارەسىدە بالىلىرىمىزدىن ياشىنىپ قالغان بوۋاي - مومايلارغىچە تۈكۈلگەن قان ۋە ياشلىرىغا گۇۋاھ بولدۇق. خىتاينىڭ ئىنسانىيەتكە ۋىرۇس ھۇجۇمى قىلىپ

مىليونلىغان ئادەملەرنىڭ ئۆلۈمىگە سەۋەب بولۇشى، يەر شارى خاراكتېرلىك ئىقتىسادى زىيان سېلىشىغا گۇۋاھ بولدۇق.

ئۇيغۇر مەسىلىسى خىتاينىڭ ساختا نىقابلىرىنى يىرتىپ تاشلاپ، ئۇنىڭ ھەقىقىي ئەپتى - بەشىرىسىنى دۇنياغا تونۇتتى. خىتاي كوممۇنىستلىرى ھاكىمىيەت ئىگىلىگەن 72 يىلدىن بۇيان ئۆزۈڭسىز يۈرگۈزۈپ كەلگەن قىرغىنچىلىقلىرىنى دۆلەت كۈچىدىن پايدىلىنىپ، بارلىق ۋاسىتىلەرنى ئىشقا سېلىپ، دۇنيادىن يوشۇرۇپ، يالغان تەشۋىقاتلار ئارقىلىق خەلقئارانى ئالداپ كەلگەن ئىدى. بۇ قېتىمقى ئىرقىي قىرغىنچىلىقتىمۇ كونا ھۈنرىنى ئىشلىتىپ، پۈتكۈل ئاخبارات، ئۇچۇر - ئالاقىلەرنى كونترول قىلىپ، ساختا گۇۋاھچىلارنى تەييارلاپ، دۇنياغا توختىماي يالغان تەپسىلاتلارنى تارقىتىپ كېلىۋاتىدۇ.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇشۇنداق قىيىن ۋە مۇرەككەپ شارائىتتا چەكلىك ئۇچۇر مەنبەلىرىدىن پايدىلىنىپ، ئۆز پائالىيەتلىرىنى بىر كۈنمۇ توختاتمىدى. ھەر قايسى دۆلەت ئورگانلىرىغا، پارلامېنتلىرىغا، ب د ت، ياۋروپا ئىتتىپاقى قاتارلىق خەلقئارا تەشكىلاتلارغا شەرقىي تۈركىستاندىكى زوراۋانلىقنى، ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئاڭلاتتى. بۇ ھەرىكەتلەر نۇرغۇن سىياسەتچىلەرنى، دۆلەت ئەربابلىرىنى، پائالىيەتچىلەرنى، تەتقىقاتچىلارنى ۋە ئاخبارات ئورۇنلىرىنى ئويغاتتى، ئۇلارنى تەسىرلەندۈردى. ئۇلار بىزنىڭ تەمىنلىگەن ئىسپاتلىرىمىزدىن گۇمانلىنىشتىن ئىشىنىشكە، ھېسداشلىق قىلىشتىن ھەرىكەتكە ئۆتۈشكە تەرەققىي قىلدى. نۇرغۇن كىشىلەر ۋە ئورگانلار بىزنىڭ سېپىمىزگە قوشۇلدى. بۇ جەرياندا گېرمانىيەلىك تەتقىقاتچى ئادىئان زەنس ئەپەندى، ئەنگلىيەلىك جوئە فىنلەي خانىم، كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش تەشكىلاتىدىن سوفى رېچاردسون، مايا ۋالڭ خانىم... قاتارلىق تەتقىقاتچىلارنىڭ ۋە قەھرىمان لاگېر شاھىتلىرىنىڭ ئوينىغان رولى ئالاھىدە بولۇپ، دەۋايىمىز ئۈچۈن تارىخىي تۆھپە قوشتى.

بىز دۇنيانى ئويغىتىش ۋە ھەرىكەتكە كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئۆتكەن 4 يىلدا (2017 - يىلى 11 - ئايدىن 2021 - يىلى 9 - ئايغىچە)، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەركىزى ئورگىنى تەرىپىدىن رەسمىي تىزىملىنىپ ئارخىپلاشتۇرۇلغان پائالىيەتلەردىن:

- پارلامېنت، ھۆكۈمەت، خەلقئارا تەشكىلاتلار ۋە خەلقئارالىق مۇنبەرلەردە ئېلىپ بارغان پائالىيەتلىرىمىز 220 قېتىم.
- مەدەنىيەت، ئىجتىمائىي ۋە ئاممىۋى پائالىيەتلەر 180 قېتىم.

- ئېلان قىلغان يازما باياناتلار 145 قېتىم
- ئايلىق خەۋەرنامە (ئىنگلىزچە) 48 پارچە
- ھەپتىلىك خەۋەرنامە 192 پارچە
- ئۇچۇر - تەشۋىقات مەركىزى تەرىپىدىن ئىشلەنگەن ت ۋ پروگراممىسى 960 قېتىم
- ئېلان قىلغان دوكلاتلار 12 پارچە

يۇقىرىقى مەلۇماتلار ئاساسەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەركىزى تەرىپىدىن بىۋاسىتە ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەت بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ھەرقايسى دۆلەتلەردىكى رەھبەرلىرى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ پائالىيەتلىرى يوق. (تەشكىلاتنىڭ پائالىيەتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشكىلى ئىشلارغا مەسئۇل مۇئاۋىن رەئىسى پەرھات ئەپەندىنىڭ دوكلاتىدا ئايرىم تىلغا ئېلىپ ئۆتۈلگەن).

بۇ پائالىيەتلەرنىڭ ھەر بىرى بىر پائالىيەتكە ۋەكىللىك قىلىنىمۇ، ئەمەلىيەتتە كۆپىنچىلىرى بىرنەچچە كۈن داۋاملاشقان پائالىيەتلەر بولۇپ، تېخىمۇ كۆپ مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. بۇ پائالىيەتلەر جەريانىدا يۈز تۇرانە رەسمىي سۆھبەتتە بولغان ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى، پارلامېنت ئەزالىرى، خەلقئارا ۋە يەرلىك جەمئىيەت مەسئۇللىرى تەخمىنەن 2000 ئادەم قېتىمىدىن ئاشىدۇ. بۇ كۆرۈشۈشلەردە خەلقئاراغا دەردىمىزنى ئاڭلاتتۇق. خەلقئارانى ھەرىكەتكە كېلىشكە چاقىردۇق. خىتاي ھۆكۈمىتىنى جازالاشقا چاقىردۇق. قانۇنى ھەق - ھوقۇقىمىزنى تەلەپ قىلدۇق.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي تۈركىستان ئازادلىق كۈرىشىدىكى رولى ۋە ئەھمىيەتلىك ئورنى ناھايىتى مۇھىم بولۇپ، خەلقىمىزنى بىر ۋەتەن، بىر بايراق، بىر رەڭ، بىر نىشان، بىر دۈشمەن، بىر جەڭ، بىر جەڭچى، بىر ئۆلۈم، بىر كۆرۈم سېپىگە بىر قوشۇن سۈپىتىدە سەپاس قىلدى! دۇنيادىكى بارلىق شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ تۈپ مەنپەئەتىگە ۋەكىللىك قىلىشنى ئۆزىنىڭ مەقسىتى قىلىپ، شەرقىي تۈركىستان مۇستەقىللىقىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن تېررورىست خىتاي ھاكىمىيىتى بىلەن ئىستراتېگىيەلىك قارشىلىق كۈرىشى ئېلىپ بېرىپ، پۈتۈن دۇنيادا ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ دېموكراتىيە ئەركىنلىكى، ھۆرلۈكى ۋە قانۇنى ھەق - ھوقۇقىنى قوغداش ئۈچۈن جەڭ قىلىپ، دۇنيادا ئۇيغۇرلىرىنىڭ ئاۋازى ۋە خەلقئارا دىپلوماتىيە جەڭگاھىدىكى تۈۋرۈكى بولدى!

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي تۈركىستان ئازادلىق كۈرىشىدىكى رولى ۋە ئەھمىيەتلىك ئورنى دۇنيادىكى ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ قەلبىدە چوڭقۇر ئورۇن ئالدى

ۋە خەلقئارا سىياسىي ۋە دىپلوماتىيە سەھنىسىدە سالاھىيەت قازاندى، شۇنداقلا خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ يۈرۈكىگە خەنجەر بولۇپ سانجىلدى!

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۆت يىللىق خىزمەتلىرىنىڭ قىسقىچە خۇلاسسىسى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئۆتكەن تۆت يىللىق خىزمەتلىرىنى تۆۋەندىكى ئاساسىي نوقتىلار بىلەن دىققىتىڭلارغا تەقدىم قىلىمەن.

1. ب د ت دا ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى (ب د ت) پۈتۈن دۇنيادىكى ھەرقايسى دۆلەتلەر ۋە خەلقئارا تەشكىلاتلار بىر يەرگە جەم بولۇپ، ئورتاق مەسىلىلەرنى مۇزاكىرە قىلىدىغان ۋە ھەل قىلىش چارىسى ئۈستىدە ئورتاق ئىزدىنىدىغان، تىنچلىق، ئادالەت، ئىتتىپاقلىق، ئۆزئارا ھۆرمەتنى، كىشىلىك ھوقۇق ۋە كەڭ قورساقلىقنى ئۆزىنىڭ قىممەت قارىشى دەپ بېكىتكەن خەلقئارالىق ئورگانىدۇر.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ 4 يىلدىن بۇيان، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ قانچىلىك ئىقتىسادىي ۋە سىياسىي يوللار بىلەن ھەر خىل رەزىل ۋاسىتىلەرنى قوللىنىپ توسۇشقا قارىماي، بارچە ئىمكانىيەتلەردىن پايدىلىنىپ ب د ت نىڭ تۈرلۈك

يىغىنلىرىغا پائال قاتنىشىپ كەلدى. بۇ يىغىنلاردا ئۇيغۇرلارنىڭ ئانا تىل، دىنىي ئەركىنلىك، ئادالەتسىزلىككە ئۇچراش مەسىلىلىرىدىن تارتىپ، تاكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى، مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىش، جىنسىي زوراۋانلىق قىلىش، ئۇيغۇر نوپۇسىنى قەستەن ئازايتىپ ئىرقىي قىرغىنچىلىق قىلىش، لاگېرلارغا سولاش قاتارلىق مەسىلىلەرگىچە بولغان ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان بارلىق ئىنسان ھەقلىرى دەپسەندىچىلىكىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، ئۇيغۇر مەسىلىسىنى خەلقئارا سەھنىگە ئېلىپ چىقىپ ھەتتا لاتىن ئامېرىكاسى ۋە كىچىك ئارال دۆلەتلەردىمۇ ئۇيغۇر مەسىلىسىگە كۆڭۈل بۆلىدىغان دەرىجىگە ئېلىپ كېلىشكە پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشتى.

خىتاي ھۆكۈمىتى جازا لاگېرىنى 2016 - يىلى رەسمىي يولغا قويغان بولسىمۇ، تاكى 2018 - يىلى ب د ت ئىرقىي ئايرىمچىلىقنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش كومىتېتى خىتاي دوكلاتىنى كۆزدىن كەچۈرۈش يىغىنىدا، ب د ت مۇتەخەسسسلرى، جۈملىدىن م ك. دوئوگىلە خانىم باشلىق كومىتېت ئەزالىرىنىڭ ب د ت دا بىر مىليون ئۇيغۇرنىڭ جازا لاگېرلىرىغا قامالغانلىق مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشى بىلەن لاگېر مەسىلىسى خەلقئارانىڭ دىققەت نۇقتىسىغا ئايلىنىشقا باشلىدى. 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى يەنە ب د ت كىشىلىك ھوقۇقنى ئومۇميۈزلۈك كۆزدىن كەچۈرۈش يىغىنىدا جازا لاگېر مەسىلىسىنىڭ 14 دۆلەت تەرىپىدىن ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى بىلەن ئۇيغۇر جازا لاگېر مەسىلىسى خىتاي يوشۇرۇپ بولالمايدىغان بىر ھەقىقەت بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت دە كۆزەتكۈچى سالاھىيىتىگە ئىگە خەلقئارا تەشكىلاتلار بىلەن يېقىندىن ھەمكارلىشىپ، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ بارلىق يىغىنلىرىغا ئىشتىراك قىلىپ، بۇ يىغىنلاردا ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۆتتى. ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ ئومۇمىي يىغىنىدىن باشقا، ب د ت تەن جازاسىغا قارشى تۇرۇش كومىتېتى (كات)، ب د ت مەدەنىيەت، ئىقتىسادىي ۋە ئىجتىمائىي ھەقلىرى كومىتېتى، ئىرقىي ئايرىمچىلىقنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش كومىتېتى، بالىلار ھەقلىرى كومىتېتى ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى ئومۇميۈزلۈك كۆزدىن كەچۈرۈش يىغىنى، ب د ت ئاز سانلىق مىللەتلەر مۇنبىرى، يەرلىك مىللەتلەر مۇنبىرى، كىشىلىك ھوقۇق ۋە سودا مۇنبىرىنىڭ ئومۇمىي يىغىنىغا قاتنىشىپ دوكلاتلار تەقدىم قىلدى. ب د ت نىڭ ئالاھىدە مۇتەخەسسسلرى، ئالاھىدە پۈتۈكچىلىرى ۋە كومىتېت ئەزالىرى بىلەن ئايرىم - ئايرىم يىغىن ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئۇلارغا يازما ۋە ئاغزاكى مەلۇمات بەردى.

ب د ت پائالىيىتىدىكى سانلىق مەلۇماتلار:

- (1) ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ ب د ت ئەلچىلىرى، دىپلوماتلار، ب د ت نىڭ ھەر خىل ئورگانلىرىنىڭ مەسئۇل خادىملىرى بىلەن رەسمىي كۆرۈشۈشى 350 ئادەم قېتىمدىن ئارتۇق.
- (2) ب د ت دا قاتناشقان رەسمىي يىغىن سانى: 75 قېتىمدىن ئارتۇق.
- (3) ب د ت مۇنبىرىدە ئېلان قىلىنغان ئوچۇق ئاغزاكى بايانات: 36
- (4) ب د ت ھەرقايسى دۆلەت ۋە ئورگانلىرى تەرىپىدىن ئېلان قىلىنغان باياناتىغا تۈرتكە بولغان قېتىم سانى: 28
- (5) ب د ت دا ئېلان قىلىنغان يازما بايانات سانى: 21
- (6) ب د ت ئورگانلىرىغا بېرىلگەن يازما ماتېرىيال ۋە تەقدىملەر: 22
- (7) ب د ت نىڭ ھەرقايسى ئورگانلىرىغا سۇنۇلغان دوكلات: 12

دوكلات ۋە تەكلىپ سۇنۇلغان ئورگانلار

- (1) ب د ت تەن جازاسىغا قارشى تۇرۇش كومىتېتى (كات)،
- (2) ب د ت ئىقتىساد، ئىجتىمائىي ۋە مەدەنىيەت ھوقۇقى كومىتېتى (كەسكر)
- (3) ب د ت ھەر خىل ئىرقىي ئايرىمچىلىقنى يوقىتىش كومىتېتى (كەرد)
- (4) ب د ت ئاياللارغا قارىتىلغان كەمسىتىشنى تۈگىتىش كومىتېتى (كەداۋ)
- (5) ب د ت بالىلار ھەقلىرى كومىتېتى (كرك)
- (6) ب د ت مەجبۇرىي غايىب بولغانلار كومىتېتى (كەد)
- (7) ب د ت كىشىلىك ھوقۇقنى قەرەللىك كۆزدىن كەچۈرۈش پىروگراممىسى (ئۇپىر)
- (8) ب د ت ئاز سانلىق مىللەتلەر مۇنبىرى
- (9) ب د ت يەرلىك مىللەتلەر دائىمىي مۇنبىرى
- (10) ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ۋە سودا مۇنبىرى
- (11) ب د ت مەجبۇرىي تۇتقۇن قىلىنغانلار خىزمەت گۇرۇپپىسى
- (12) ب د ت مەجبۇرىي غايىب قىلىۋېتىلگەنلەر خىزمەت گۇرۇپپىسى
- (13) ب د ت ئالاھىدە مۇتەخەسسسلرى، ئالاھىدە پۈتۈكچىلىرى (راپورتۇئەر)

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ سىجىل تىرىشچانلىقى، پىداكارلىقى بىلەن،

تاقاقلىق ئىشكەلەر ئارقا - ئارقىدىن ئېچىلىشقا باشلىدى. ب د ت دىكى ئۇيغۇر مەسلىسىگە كۆڭۈل بۆلىدىغان دۆلەتلەر سانى ئۈزلۈكسىز كۆپەيدى. قۇرۇلتاي رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشۈشنى خالايدىغان ئەربابلارنىڭ سانى ۋە دەرىجىسى ئاشتى. ئامېرىكا، گېرمانىيە، ئەنگلىيە قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ ب د ت دا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشكەندىن كېيىن، خىتايدىن ئۇيغۇرلار ئۇچرىغان دەپسەندىچىلىكنى جىددىي توختىتىشنى ھەمدە ئۇيغۇر رايونىغا بېرىپ تەكشۈرۈشنى تەلەپ قىلدى.

2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى يەنە ب د ت كىشىلىك ھوقۇقنى قەرەللىك كۆزدىن كەچۈرۈش يىغىنىدا جازا لاگېر مەسلىسىنىڭ 14 دۆلەت تەرىپىدىن ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى بىلەن ئۇيغۇر جازا لاگېر مەسلىسى خىتاي يوشۇرۇپ بولالمايدىغان بىر ھەقىقەت بولۇپ ئوتتۇرىغا چىققان ئىدى. 2021 - يىلى 6 - ئايدىكى ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ 47 - قېتىملىق

يىغىنىدا كانادا باشچىلىقىدىكى 44 دۆلەت، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارنى زوراۋانلىق بىلەن باستۇرۇش جىنايىتىنى ئەيىبلەپ، بىرلەشمە ئىمزالىق ئوچۇق خەت ئېلان قىلدى. 2021 - يىلى 10 - ئاينىڭ 21 - كۈنى ب د ت دا 43 دۆلەت بىرلىكتە بايانات ئېلان قىلىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئەيىبلەپ ۋە ب د ت خادىملىرىنىڭ شەرتسىز تەكشۈرۈشىگە يول قويۇشىنى تەلەپ قىلدى. ئۇيغۇر مەسلىسى ب د ت مۇنبىرىدىكى ئاساسلىق مەسلىلەرنىڭ بىرىگە ئايلاندى. ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىتېتى ئىشخانىسى ئۇيغۇرلار ھەققىدىكى مەخسۇس دوكلاتىنى تاپشۇرۇش ئالدىدا تۇرماقتا.

2. ياۋروپا پارلامېنتى ۋە ياۋروپا ئىتتىپاقىدىكى پائالىيەتلەر

دۇنيانىڭ سىياسىي ۋە ئىقتىسادىي سەھنىسىدىكى ئاساسلىق كۈچلەردىن بىرى بولغان ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ھەرقايسى ئورگانلىرىدا، جۈملىدىن ياۋروپا پارلامېنتىدا شەرقىي تۈركىستان مەسلىسىنى ئۇلارنىڭ كۈن تەرتىپىگە كىرگۈزۈش دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يىللاردىن بىرى ئاساسلىق ئىستراتېگىيەلىك پىلانلىرىدىن بىرى بولۇپ كەلدى.

شۇ ۋەجىدىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ مەركىزى بىر يۈزىدە ئىشخانا تەسىس قىلىپ، مۇنتىزىم خىزمەتچى خادىم بەلگىلەپ، ياۋروپا كومىتېتى، ياۋروپا ئەللىرى ئىتتىپاقى ۋە ئۇنىڭ ئەزا دۆلەتلىرى بىلەن يېقىندىن مۇناسىۋەت ئورنىتىلىپ، ئۇلارنىڭ دۇنيا سىياسىي ۋە ئىقتىسادىدىكى مۇھىم ئورنى ۋە رولىدىن تولۇق پايدىلىنىپ، ئۇيغۇر دەۋاسىنى خەلقئارالاشتۇرۇشتىكى مۇھىم بىر سىياسىي مەيداننى دۇنياغا كەلتۈردى. 2017 - يىلى قۇرۇلغان ياۋروپا پارلامېنتىدىكى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى خىزمەتلىرىمىزگە كۆپ ياردەمدە بولدى. 2018 - يىلىدىن 2021 - يىلىغىچە بولغان 3 يىل ئىچىدە ياۋروپا پارلامېنتىدا ئۇيغۇرلار ھەققىدە مەخسۇس 4 قارار ۋە ئۇيغۇر، تىبەت ۋە خوڭكوك مەسلىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر قارار بولۇپ، جەمئىي 5 قارار قوبۇل قىلىندى.

ياۋروپا ئىتتىپاقى «يەرشارى كىشىلىك ھوقۇققا زىيانكەشلىك قىلغۇچىلارنى جازالاش قانۇنى» تەستىقلانغاندىن باشلاپ قۇرۇلتاي جىددىي ھەرىكەتكە ئۆتۈپ، جازا تىزىملىكى تۇرغۇزۇپ، ياۋروپا ئىتتىپاقىنى تەمىنلىدى. نەتىجىدە، ياۋروپا ئىتتىپاقى ئامېرىكا، كانادا ۋە ئەنگىلىيە بىلەن بىرلىكتە ئىرقىي قىرغىنچىلىق جىنايەتلىرىنى پىلانلىغان ۋە ئاكتىپ ئىجرا قىلغان 4 خىتاي ئەمەلدارغا ۋە «شىنجاڭ قۇرۇلۇش ئارمىيەسى» دەپ ئاتىلىدىغان ئورۇنغا جازا ئېلان قىلدى. بۇ جازا ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ئۇيغۇر كىرىزىسىگە قارىتا تۇنجى ئەمەلىي ھەرىكىتى بولدى. ھازىر قۇرۇلتاي بىر قىسىم تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىشىپ چىڭ چۈەنگۈ قاتارلىق باشقا خىتاي ئەمەلدارلىرىغا جازا بېرىش تىزىملىكىنى تەييارلاۋاتىدۇ ۋە ئۇلارغا تېخىمۇ ئېغىر قانۇنىي جازالارنى بېرىشنى داۋاملىق تەلەپ قىلماقتا.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2020 - يىلى 12 - ئايدا «ياۋروپا - خىتاي ئۆزئارا مەبلەغ سېلىش كېلىشىمى» نى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ھەرىكىتىنى قوزغاپ، كىشىلىك ھوقۇق ماددىلىرىنى كېلىشىمگە كىرگۈزۈشنى تەلەپ قىلىپ، ياۋروپا پارلامېنتى، ياۋروپا كومىسسسىيىسى، ياۋروپا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى، ياۋروپا ئىتتىپاقى كىشىلىك ھوقۇق ئىشلىرى ئالاھىدە ۋەكىلى ئەننلون گىلمورە، ياۋروپا ئىتتىپاقى تاشقى ئىشلار ۋە بىخەتەرلىك ئالاھىدە ۋەكىلى جوسېپ بوررېل ئەپەندىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان نۇرغۇنلىغان يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلار بىلەن كۆرۈشۈشلەردە بولۇپ، خىتايدىكى ئۇيغۇر خەلقىگە يۈرگۈزۈلۈۋاتقان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى، ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىگە ياۋروپا شىركەتلىرىنىڭ شېرىك بولۇشىنى چەكلەش تەلەپلىرى قوبۇلدى. خىتاينىڭ ياۋروپا پارلامېنتى ئەزالىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان 10 شەخسكە ۋە 4 ئورۇنغا ئۆچ ئېلىش خاراكتېرىدە جازا يۈرگۈزگەندىن كېيىن، ياۋروپا پارلامېنت خىتاي - ياۋروپا ئومۇميۈزلۈك مەبلەغ سېلىش كېلىشىمىنى ۋاقتىنچە توختاتتى.

ياۋروپا ئىتتىپاقى خىتاينىڭ كېڭەيمچىلىك پىلانىنىڭ يۈرگۈزۈلۈش ۋاسىتىسى بولغان «بىر بەلباغ بىر يول» سىياسىتىنىڭ ياۋروپاغا كۆرسىتىۋاتقان تەسىرى ئۈستىدە ئەستايىدىل ئويلىنىشقا باشلىدى.

ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ 80 نەپەر ئەزاسى 7 دۆلەت گۇرۇھىغا (گ 7) بىرلەشمە ئىمزالىق خەت يېزىپ، 7 دۆلەت گۇرۇھىنى ئۇيغۇرلارنى مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىش مەسلىسىنى ھەل قىلىش جەھەتتە كونكرېت تەدبىر قوللىنىشقا دەۋەت قىلدى.

بۇنىڭدىن سىرت 20 نەپەر ياۋروپا پارلامېنت ئەزاسى ياۋروپا كېڭىشىگە بىرلەشمە ئىمزالىق خەت يېزىپ، ياۋروپا ئەللىرى ئىتتىپاقى ۋەكىللىرىنىڭ 2022 - يىللىق بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىك مۇسابىقىسىگە قاتنىشىش مەسلىسىنى قايتا ئويلىشىشنى تەلەپ قىلدى.

ياۋروپا پارلامېنتى ئەڭ يۇقىرى دەرىجىلىك كىشىلىك ھوقۇق مۇكاپاتى بولغان ساخاروف پىكىر ئەركىنلىكى مۇكاپاتى، 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 18 - كۈنى ياۋروپا پارلامېنتىدا 700 گە يېقىن پارلامېنت ئەزاسىنىڭ قاتنىشىشى بىلەن داغدۇغىلىق مۇراسىم بىلەن خىتاي تۈرمىسىدىكى پىروفېسسور ئىلھام توختىغا بېرىلدى. بۇ مۇكاپاتنىڭ ئىلھام توختىغا بېرىلىشى ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) ۋە ئىلھام توختى گۇرۇپپىسىنىڭ بىرلىكتە ياۋروپا پارلامېنتىدا 2015 - يىلىدىن بۇيان ئېلىپ بارغان پائالىيەتلىرى زور رول ئوينىدى.

ياۋروپا پارلامېنتى ساخاروف مۇكاپاتى كومىتېتىنىڭ 58 ئەزاسى بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى بارلىق سىياسىي مەھبۇسلارنى قويۇپ بېرىش، جۈملىدىن ئىلھام توختىنى دەرھال قويۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى.

شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى (ناتو) باشلىقلار يىغىنىدىن كېيىن خىتاي ھۆكۈمىتىگە بولغان تۇنجى قاتتىق پوزىتسىيەسىدىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دەرھال ھەرىكەتكە كېلىپ، ناتو بىلەن ئالاقە باغلاپ، مۇناسىۋەتنى كۈچەيتىشكە تىرىشتى.

3. ھۆكۈمەت ۋە مىللىي پارلامېنتلاردىكى لوبى پائالىيەتلىرى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرۇلغاندىن بۇيان ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەت ۋە پارلامېنتلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋەتكە ئىزچىل تۈردە ئەھمىيەت بېرىپ كەلگەن ئىدى. 6 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتايدىن كېيىن، دېموكراتىك دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەت ۋە پارلامېنتلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋەتكە تېخىمۇ كۆپ كۈچ سەرپ قىلىندى. دۆلەتلەرنىڭ مىللىي سىياسەتلىرىگە، ئىستراتېگىيەلىك مەنپەئەتلىرىگە تەسىر قىلىشنىڭ يولى ھەققىدە ئىزدىنىش ئېلىپ باردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ياۋروپا ئىتتىپاقىغا ئەزا ھەر قايسى دۆلەتلەر، ئامېرىكا، كانادا، ئەنگلىيە، ئاۋسترالىيە، ياپونىيە، تۈركىيە، تەيۋەن، مالايشيا، ھىندونېزىيە، تايلاندى، ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرى بولۇپ، توپلام 31 دۆلەتتە زىيارەتتە بولۇپ، بۇ دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەتلىرى، پارلامېنتلىرى ۋە بۇ دۆلەتلەردىكى سىياسىي، ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىلەن مەخسۇس ئۇچرىشىشلار ئېلىپ باردى.

ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەت ۋە پارلامېنتلىرىغا شەرقىي تۈركىستان خەلقى دۇچ كېلىۋاتقان خەتەرلىك ۋەزىيەتلەر، بولۇپمۇ جازا لاگېرى مەسىلىسى ھەققىدە مەلۇمات بېرىش بىلەن بىرگە، ئۇلارغا مەخسۇس دوكلات ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئارزۇ - تەلەپلىرى سۇنۇلدى. ئامېرىكا، ئەنگلىيە، كانادا، ئىتالىيە، بېلگىيە، لىتۋانىيە، گوللاندىيە، ئاۋسترالىيە، ياپونىيە، گېرمانىيە، ياۋروپا پارلامېنتلىرى تاشقى ئىشلار كومىتېتى ۋە ئىنسان ھەقلىرى كومىتېتىدا تەكلىپكە بىنائەن گۇۋاھلىقلار بېرىلدى.

كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش تەشكىلاتى (HRW)، ئاۋسترالىيە ئىستراتېگىيە - سىياسىي ئىنستىتۇتى (ASPI)، نەۋلىنە ئىنستىتۇتى قاتارلىق خەلقئارا تەتقىقات مەركەزلىرى ۋە ئادىرئان زەنز قاتارلىق مۇتەخەسسسلەر ئاسىيە ئۇيغۇر، ئابدۇۋەلى ئايۇپ قاتارلىق ئۇيغۇر مۇتەخەسسسلەر بىلەن ھەمكارلىشىپ دوكلاتلار ئېلان قىلدى، ۋاشىنگتون پوست، نيو - يورك تايمس، بى بى سى، سى نى، سكاينىوز، دۇ قاتارلىق يۈزلىگەن خەلقئارالىق مەتبۇئاتلاردا مەخسۇس ھۆججەتلىك فىلىملەر، تەكشۈرۈش دوكلاتلىرى كۆرسىتىلدى. بۇلارنىڭ نەتىجىسىدە ئامېرىكا كونگرەسسىدىن چىقىرىلغان قانۇنلار، كانادا، گوللاندىيە، بېلگىيە، ئەنگلىيە، لىتۋانىيە، چېخىيە پارلامېنتلىرى ۋە گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىنىڭ قارارلىرى مىللىي دەۋامىمىز تارىخىدا بىر دەۋر بۆلگۈچ ھادىسىلەر بولدى.

- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئامېرىكىدىكى ئۇيغۇر كىشىلىك پروگراممىسى، ئۇيغۇر ئامېرىكا جەمئىيىتى ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى بىلەن بىرلىكتە، ئامېرىكا كونگرەسى ۋە ھۆكۈمىتىدە ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق - سىياسىي قانۇنىنى قوبۇل قىلدۇرۇش ئۈچۈن كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسەتتى. 2020 - يىلى 7 - ئاينىڭ 17 - كۈنى تارىخىدا تۇنجى قېتىم بىر ئۇيغۇرلار ھەققىدە قانۇن ئامېرىكا پىرېزىدېنتىنىڭ قول قويۇشى بىلەن قانۇن بولۇپ ئۆتتى. شەرقىي تۈركىستاندا ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ئەۋجىگە چىققان يىللاردا ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى كاتىپى مايك پومپىيۇ ئەپەندى 2021 - يىلى 19 - يانۋار كۈنى يەنى ئەڭ ئاخىرقى ۋەزىپە كۈنىدە ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن

مەڭگۈ ئۈنتۈلماس بىر باياناتنى ئېلان قىلىپ، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان جىنايەتلىرىنىڭ سەۋىيەسىنىڭ قانداقتۇر غەرىبتىكى تاراتقۇلار يىللاردىن بېرى تەكرارلاپ كېلىۋاتقان نوقۇل دىنىي زۇلۇم، مىللىي زىيانكەشلىك، ئىرقىي كەمسىتىش، مەدەنىيەت قىرغىنچىلىقى سەۋىيەسىدە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان جىنايەتلەر بولماستىن، بەلكى بىر پۈتۈن مىللەتكە قارىتىلىۋاتقان غايەت زور ئىرقىي قىرغىنچىلىق سەۋىيەسىدىكى ئىنسانىيەتكە قارشى ئېغىر جىنايەت ئىكەنلىكىنى ئىلگىرى سۈردى. مەزكۇر بايانات ۋە تىنىمىزدە ياشاۋاتقان ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن تارىخىي خۇشاللىققا ئايلاندى. مەزكۇر قانۇن ۋە تارىخىي بايانات نەتىجىسىدە بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدىكى 155 كۈن ئىچىدىلا شىمالىي ئامېرىكا ۋە ياۋروپادىكى دېموكراتىك دۆلەتلەرنىڭ پارلامېنتلىرى بەس - بەستە ئورتاق بايانات ئېلان قىلىشىپ، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى خەلقىمىزگە قارىتا سادىر قىلىۋاتقان تۈرلۈك جىنايەتلىرىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ ئېتىراپ قىلدى.

– دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، كانادا ئۇيغۇر ھوقۇقىنى ھىمايە قىلىش قۇرۇلۇشى ۋە كانادا شەرقىي تۈركىستان بىرلەشمىسى بىرلىكتە، خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان مىللىي قىرغىنچىلىقنى پاش قىلىش ۋە كانادا پارلامېنتىدا خىتاينىڭ بۇ جىنايەتلىرىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ ئېتىراپ قىلدۇرۇش ئۈچۈن 2019 -

يىلىدىن باشلاپ نۇقتىلىق ۋە سىستېمىلىق پائالىيەت باشلىدى. 2020 - يىلى 12 - فېۋرال كۈنى كانادا پارلامېنتىدا ۋەكىلى بار بولغان 5 سىياسىي پارتىيەنىڭ 36 مىللەت ۋەكىلىنىڭ ئەزا بولۇشى بىلەن كانادا پارلامېنتى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى مۇۋەپپەقىيەتلىك قۇرۇلۇپ ئىش باشلىغان ئىدى. 2020 - يىلى 10 - ئاينىڭ 22 - كۈنى كانادا پارلامېنتى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى تۇنجى بولۇپ خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان جىنايى قىلمىشىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ دوكلات ئېلان قىلدى. ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىغا ئەزا بولغان پارلامېنت ئەزالىرى ئۆزلىرى تەۋە بولغان سىياسىي پارتىيەلەرنى ھەرىكەتكە ئۆتكۈزۈش نەتىجىسىدە 2021 - يىلى 22 - فېۋرال كۈنى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى مەسىلىسى كانادا پارلامېنتىدا ئاۋازغا قويۇلۇپ ئاۋاز بېرىشكە قاتناشقان 266 مىللەت ۋەكىلىنىڭ تولۇق ئاۋازى بىلەن تەستىقلاندى. كانادا پارلامېنتى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى رەسمىي ئېتىراپ قىلغان تۇنجى پارلامېنتى بولدى.

- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، لوندون ئىشخانىسى تەسىس قىلىنغاندىن كېيىن، ئەنگلىيەدىكى پائالىيەت سالىمى كۆرۈنەرلىك ئاشۇردى. بۇرۇنقى ئىشلەنگەن تەشۋىقات خىزمەتلىرى ئاساسىدا، لوندون ئىشخانىسى داۋاملىق تۈردە نۇسرەت غەنى، لورد ئالتۇن، ياسمىن قۇرەشى، چىرس لاۋ، لوفتون، ئافزال خان قاتارلىق مۇھىم پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن ئۇچرىشىپ سۆھبەتلەردە بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگلىيەدىكى تەشەببۇسلىرى باشقا دىنىي تەشكىلاتلاردا، بولۇپمۇ يەھۇدىي جەمئىيەتلىرىدە مۇۋەپپەقىيەتلىك نەتىجىلەرنى بېرىپ، بۇ كومىتېت ئەزالىرى بىلەن ئىنتايىن ئۈنۈملۈك مۇناسىۋەت ئورناتتى. ئەنگلىيەدىكى يەھۇدىيلار ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنىڭ ئېتىراپ قىلىنىشىغا ئاكتىپ كۈچ چىقاردى. ناتسىستلار چوڭ قىرغىنچىلىقىدىن ئامان قالغان شاھىتلار، مىسلى كۆرۈلمىگەن قەدەملەرنى بېسىپ، سىنىق كۆرۈنۈش ئارقىلىق ئەنگلىيە باش مىنىستىرى بورىس جونسونغا ئوچۇق خەت يېزىپ، ئۇنىڭدىن سودا قانۇن لايىھەسىدىكى ئىرقىي قىرغىنچىلىق ماددىسىغا تۈزىتىش كىرگۈزۈش توغرىسىدىكى بىلەت تاشلاشنى بالدۇرراق كۆرۈشنى خالايدىغانلىقىنى تەلەپ قىلدى. ئۇلارنىڭ چاقىرىقىغا 50 مىڭدىن ئارتۇق ئادەم ئىمزا قويدى. يۇقىرىقى تىرىشچانلىقلار نەتىجىسىدە 2021 - يىلى 1 - ئايدا ئەنگلىيە كونسېرۋاتىپلار پارتىيەسىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ 2016 - يىلىدىن 2020 - يىلىغىچە بولغان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ھەققىدە بايانات ئېلان قىلدى ۋە ئەنگلىيە ھۆكۈمىتىنى خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىغا قارشى يەر شارى خاراكتېرلىك ھەرىكەتكە رەھبەرلىك قىلىشقا چاقىردى. ئەڭ مۇھىمى، 2021 - يىلى 4 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ئەنگلىيە ئاۋام پالاتاسى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى ئېتىراپ قىلدى.

– تۈركىيەدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، تۈركىيەدىكى باشقا قېرىنداش تەشكىلاتلار بىلەن ھەمكارلىشىپ داۋاملىق تۈردە ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى، سىياسىي پارتىيە رەھبەرلىرى ۋە پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئاڭلىتىپ كەلدى. تۈركىيەنىڭ باشقا دۆلەتلەر بىلەن ئوخشىمايدىغان يىرى: تۈركىيەنىڭ ئالاھىدە سەزگۈر سىياسىي مۇھىتى بار. تۈركىيە - خىتاي ئىقتىسادى مۇناسىۋىتىنى ياخشىلاش ئارقا كۆرۈنۈشىدە ئۇيغۇرلارنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىقى مۇزاكىرىگە قويۇشى قىيىن بولۇۋاتىدۇ. تۈركىيەدە 50 مىڭدىن ئارتۇق ئۇيغۇر ياشايدۇ. نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ قولىدا ھېچقانداق رەسمىي بىر سالاھىيەت كىملىكى يوق، پاسپورتلىرىنىڭ ۋاقتى ئۆتكەن، كېيىنكى يىللاردا تۈركىيەدە تۇغۇلغان مىڭلارچە بالىلارنىڭ قانۇنىي كىملىكى يوق، ئۇلار ئىنتايىن مۇقىمسىز ۋە خەتەرلىك ۋەزىيەتتە تۇرۇۋاتىدۇ. تۈركىيە ھۆكۈمىتى ئىمزالاش ئېھتىمالىدا تۇرغان «تۈركىيە - خىتاي ئۆزئارا ئۆتكۈزۈپ بېرىش كېلىشىمى» نى توختىتىش ئۈچۈن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جىددىي يىغىن چاقىرىپ، تۈركىيەدىكى ۋەكىللىرىمىزدىن پارلامېنتتىكى ئوخشىمىغان پارتىيە ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، بۇ كېلىشىمنىڭ تۈركىيە پارلامېنتىدا ئاۋازغا قويۇلماسلىقى ئۈچۈن تىرىشىشنى تەلەپ قىلدۇق. ھازىرچە كۆپلىگەن پارتىيەلەر ئاۋاز قوشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى تۈركىيە تاشقى ئىشلار كومىتېتىغا ۋە ئەدلىيە كومىتېتىنىڭ بارلىق ئەزالىرىغا خەت يېزىپ، ئۆز مەيدانىنى ئىپادە قىلدى. بۇ خەت پارلامېنت ئومۇمىي يىغىنىدا ئوقۇپ ئۆتۈلدى.

– دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، لاتۋىيە پارلامېنتىنىڭ ئەزاسى دوۋىلە ساكالىئەنە خانىم بىلەن يېقىن ئالاقىدە بولۇپ، ھەمكارلىشىپ كەلدى ۋە ئۇنىڭ لاتۋىيە پارلامېنتىدا ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى مۇنازىرىگە قويۇشى جەريانىدا ماتېرىيال بىلەن تەمىنلەپ، قىزغىن ياردەمدە بولدى. دوۋىلە ساكالىئەنە خانىم، پارلامېنتتا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەمىنلىگەن ماتېرىياللار بىلەن قوشۇپ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئىز – دېرەكسىز يوقاپ كەتكەن ئۇيغۇرلارنىڭ ئىسىملىكىنى ئوتتۇرىغا قويدى. 2021 – يىلى 5 – ئايدا لاتۋىيە پارلامېنتىدا ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى ئېتىراپ قىلىدىغان قارار ماقۇللاندى.

– شىۋېتسارىيە ۋە ئاۋستىرىيە قاتارلىق گېرمان تىللىق دۆلەتلەرنىڭ پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەركىزى ئورگىنى يېقىن ئالاقىدە بولۇپ كەلدى. بۇ ئىككى دۆلەتنىڭ پارلامېنتلىرىدىكى ھەر قايسى سىياسىي پارتىيە رەھبەرلىرى ۋە پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆپ قېتىم تور يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، ئۇلارغا ئۇيغۇر ۋەزىيىتىنى ئاڭلىتىپ، ئۇلارنىڭمۇ ھەرىكەتكە كېلىشى ئۈچۈن كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىلدى. بۇ ئۇچرىشىشلار ھازىرمۇ داۋاملاشماقتا. بۇ پارلامېنتتىمۇ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى توغرىسىدا تەكلىپ ۋە مۇنازىرىلەر بولۇۋاتىدۇ.

– دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئايرىم ۋە گوللاندىيەدىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلىكتە، گوللاندىيە پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆپ قېتىم تور يىغىنى ئېلىپ باردى. گوللاندىيە پارلامېنت سايلىمى جەريانىدا، خەلقئارا تىبەت ھەرىكىتى ياۋروپا مەركىزى بىلەن مەخسۇس مەتبۇئات يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، ھەر قايسى سىياسىي پارتىيەلەرنىڭ پارلامېنت ئەزالىرىنى تەكلىپ قىلىپ، ئۇيغۇر ۋە تىبەت مەسىلىسىگە بولغان قوللاش پوزىتسىيەسىنى ئىپادىلەشكە ھەيدەكچىلىك قىلدى. بۇ پائالىيەتلەرنىڭ سىياسىي مۇنبەردە بەلگىلىك ئىجابىي تەسىرى بولدى. گوللاندىيە پارلامېنتىنىڭ تۇنجى بولۇپ ياۋروپادا خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان جىنايىتىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ ئېتىراپ قىلىشى ياۋروپا دۆلەتلىرىدە مۇھىم ئۆلگە تىكلەپ بەردى.

– گېرمانىيە ھۆكۈمىتى گەرچە خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق تاجاۋۇزچىلىقىغا، خۇددى ئامېرىكادەك بەك ئاكتىپ پوزىتسىيەدە بولۇپ كەتمىگەن بولسىمۇ، ئامېرىكا دۆلىتىدە، ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى ئامېرىكا ۋە ئەنگىلىيە بىلەن ھەمكارلىق ئاساسىدا كۆپ قېتىم، ئاكتىپ بىر شەكىلدە كۈن تەرتىپكە ئېلىپ كەلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كۆپ قاتلاملىق ۋە كەڭ دائىرىلىك خىزمەت ئىشلىشى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە باشقا كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى داۋاملىق بېسىم قىلىشى نەتىجىسىدە ئۇيغۇر مەسىلىسى گېرمانىيە تاشقى ئىشلار سىياسىتىدە ئويلاشمىسا بولمايدىغان مۇھىم ئىشلار قاتارىغا كىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى،

گېرمانىيە پارلامېنتىدىكى ھەر قايسى سىياسىي پارتىيەلەر بىلەن كۆپ قېتىم ئۇچرىشىش نەتىجىسىدە، 2019 - يىلىدىن 2021 - يىلىغىچە توپلام 3 قېتىم گېرمانىيە پارلامېنتىدا گۇۋاھلىق يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى. گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى 2021 - يىلى 5 - ئايدا، مەخسۇس بايانات ئېلان قىلىپ، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىۋاتقان قىرغىنچىلىقنى «ئىنسانىيەتكە قارشى ئىشلەنگەن جىنايەت» دەپ ئېلان قىلدى.

- گوللاندىيە، ئەنگلىيە، لىتۋانىيە، بېلگىيە ۋە چېخ قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ پارلامېنتلىرىنىڭ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى رەسمىي ئېتىراپ قىلىشى، ئۇيغۇر دەۋايىمىزنىڭ خەلقئارا سىياسىي سەھنىدىكى ئورنىنى ۋە كىملىرىنىڭ بىزگە سەپداش بولۇۋاتقانلىقىنى ئېنىق كۆرسىتىپ بەردى. گېرمانىيە، نورۋېگىيە، شىۋېتسارىيە، فىرانسىيە قاتارلىق ياۋروپا ئەللىرىدە ئۇيغۇر مەسىلىسى ئاللىبۇرۇن ھۆكۈمەت، پارلامېنتلارنىڭ خىزمەت كۈنتەرتىپىدىن ئورۇن ئالدى.

4. خەلقئارا تەشكىلاتلار بىلەن بولغان ھەمكارلىقلار

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرۇلغاندىن بۇيان خەلقئارا تەشكىلاتلار (NGO) بىلەن بولغان ئالاقە ۋە ھەمكارلىقا ئەھمىيەت بېرىپ كەلگەن ئىدى. ئۆتكەن 4 يىل ئىچىدە بۇ ھەمكارلىقنى ئۈزلۈكسىز داۋام قىلدۇردى ۋە يۇقىرى بىر سەۋىيەگە ئۇلاشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان يېقىن ھەمكارلىقتا بولۇپ كەلگەن تەشكىلاتلاردىن:

- خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى (AI)،
- كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزۈتىش تەشكىلاتى (HRW)،
- خەتەر ئاستىدىكى خەلقلەر تەشكىلاتى (گىفبۇ)،
- خەلقئارا مۇھاجىرلار تەشكىلاتلىرى،
- ۋاكالەتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO)،
- چىگراسىز ئىنسان ھەقلىرى تەشكىلاتى (HRW ف)،
- چىگراسىز مۇخبىرلار تەشكىلاتى
- رافتو فوندى،
- ھەلسىنىكى كومىتېتى
- ئالكاراما فوندى
- ئامېرىكا دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش فوندى (NED)،
- دۇنيا دېموكراتىك ھەرىكىتى (WMD)،
- خىتايدا كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتى (HRIC)،
- كىشىلىك ھوقۇق خەلقئارا فېدېراتسىيەسى،
- ئەركىنلىك ئۆيى،
- كوممۇنىزم قۇربانلىقى خاتىرە فوندى
- ئۈنىتەد
- دۇنيا ئۆلۈم جازاسىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ئىتتىپاقى
- ئادىل سوتلاش
- خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق مەركىزى،
- خەلقئارا ئىسلام تەشكىلاتلىرى،
- خەلقئارا خىرىستىيان تەشكىلاتلىرى،
- تۈرك تەشكىلاتلىرى،
- يەھۇدىي تەشكىلاتلىرى،
- خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى مىللەتلەردىن تىبەت، جەنۇبى موڭغۇلىيە، خوڭكوك، تەيۋەن ۋە خىتاي دېموكراتىك ھەرىكەتلىرى بىلەنمۇ ھەمكارلىق مۇناسىۋەتلىرىدە بولۇپ كەلدۇق.

2018 - يىلىنىڭ ئاخىرى ۋە 2019 - يىلىدىن باشلاپ يۇقىرىقى تەشكىلاتلار بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى تېخىمۇ كۈچەيتىش بىلەن، خەلقئارادىكى

ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى، سودا بىرلەشمىلىرى، ھەرقايسى دىنىي گۇرۇپپىلار ۋە دىنلار ئاراسى دىيالوگى تەشەببۇس قىلىدىغان تەشكىلاتلار بىلەنمۇ يېقىن ھەمكارلىق شەكىللەندۈردۈق. يەھۇدىي، خىرىستىيان، مۇسۇلمان ۋە بۇددىست جامائىتى، ئىبادەت مەركەزلىرى بىلەنمۇ يېقىن ئىش بىرلىكى ئېلىپ بېرىلدى. يەھۇدىي تەشكىلاتلىرىنىڭ بولۇپمۇ ئەنگلىيەنى مەركەز قىلغان يەھۇدىي تەشكىلاتلىرىنىڭ، ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توختىتىش جەھەتتە ئوينىغان رولىنى ئالاھىدە تىلغا ئېلىپ ئۆتۈشكە توغرا كېلىدۇ. 2020 - يىلى 8 - ئايدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشەببۇسى بىلەن 74 دىنىي رەھبەرلەر بىرلەشمە چاقىرىق ئېلان قىلىپ، ئىنسانىيەتنى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توختىتىشقا چاقىردى.

خەلقئارا تەشكىلاتلار بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەر، بىرلىكتە ئەمەلىي ھەرىكەت ئېلىپ بېرىش، خەلقئارا سەۋىيەدە ۋە دۆلەتلەر، ھۆكۈمەتلەر سەۋىيەسىدە بىرلىكتە ئەمەلىي ئىش قىلىش دەرىجىسىگە يۈكسەلدى. مەسىلەن؛ 2020 - يىلى 5 - ئايدىن باشلاپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلاردىن، UHRP، كفو، UAA قاتارلىق ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ بىرلىكتە سەپەرۋەر قىلىشى بىلەن مەجبۇرى ئەمگەكنى توختىتىش خەلقئارالىق ھەمكارلىق قۇرۇلۇپ چىقىلىپ، بىرلىكتە ئىش ئېلىپ بېرىلىشقا باشلىدى. بۇ ھەمكارلىقنىڭ ئىچىدە ھازىر 70 ئۇيغۇر تەشكىلاتىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان باشقا خەلقئارا تەشكىلاتلار بولۇپ، جەمئىي 380دىن ئارتۇق تەشكىلات بىرلىكتە شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرى قۇل ئەمگەكىنى ئاخىرلاشتۇرۇش ھەرىكىتىنى قانات يايدۇرماقتا.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2019 - يىلدىن باشلاپ ياۋروپا ئالەم بوشلۇق ئىدارىسى بىلەن شەرقىي تۈركىستاندىكى لاگېرلار، تۇرمىلەر، مەجبۇرى ئەمگەك ئورۇنلىرىنى تېپىپ چىقىش ئۈچۈن بىرلىكتە تەتقىقات پروگراممىلىرى ئېلىپ بارماقتا.

بۇنىڭدىن باشقا خەلقئارا تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىكتە مۇھاكىمە يىغىنلىرى ئورۇنلاشتۇرۇش، دوكلات تەييارلاش، بىرلىكتە نامايىش، نازارەتلىق پائالىيەتلىرى، مەتبۇئات يىغىنلىرى ئۇيۇشتۇرۇش قاتارلىق كۆپلىگەن پائالىيەتلەر ئېلىپ بېرىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى نۇرغۇنلىغان خەلقئارا تەشكىلاتلار، پارتىيە، تەتقىقات ئورۇنلىرى، ئۈنۋېرسىتېتلار ۋە پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن يۈزلەپچە خەلقئارا يىغىنغا قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە ئوخشىمىغان تېمىلار بويۇنچە دوكلات بەردى. خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ، تەتقىقات مەركەزلىرىنىڭ ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك دوكلاتلارنى تەييارلىشىغا يېقىندىن ماسلىشىپ، ئۇلارنى ماتېرىيال ۋە پاكىتلار بىلەن تەمىنلەشكە تىرىشىپ كەلدى.

5. بايانات، مەتبۇئات - تەشۋىقات خىزمەتلىرى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستان دەۋاسىنىڭ خەلقئارادىكى ئاۋازى بولۇش سۈپىتى بىلەن، ھالقىلىق پەيت ۋە مۇھىم ۋەقەلەرگە نىسبەتەن ئۇيغۇر خەلقىنىڭ مەنپەئەتىنى چىقىش نوختىسى قىلىپ، ۋاقتىدا بايانات ۋە چاقىرىق ئېلان قىلىشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى.

خەلقئارادا يۈز بەرگەن سىياسىي ۋەقەلەر، خىتاي ۋە شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتىگە مۇناسىۋەتلىك ھادىسىلەرنى يېقىندىن شىۋىيېتسارىيە، تەتقىق قىلىپ، دۇنيا ۋە رايون خاراكتېرلىك ئۆزگىرىشلەر، ھادىسىلەر ۋە بۇنىڭ شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسىگە بولغان تەسىرلىرى، شۇنداقلا جازا لاگېرىغا ۋە ۋەتەننىمىزدە جەريان قىلغان سىياسىي، ئىجتىمائىي، دىنىي، مەدەنىي ۋە ئىقتىسادى ۋەزىيەتلەر ھەققىدە ئەستايىدىل مۇلاھىزە ئېلىپ بېرىپ، ۋەقەلەرگە قارىتا دەرھال ئىنكاس قايتۇرۇپ، باياناتلار ئېلان قىلىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مەيدانىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى مۇھىم ۋەزىپە دەپ بىلدى. بولۇپمۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باياناتلىرىنى خەلقئارا مەتبۇئاتلاردا ھەر كۈنى دېگۈدەك كۆرۈش مۇمكىن.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلغاندا رېئاللىقنى ئەكس ئەتتۈرۈشكە، خەلقئاراغا توغرا ۋە ئىشەنچلىك ئۇچۇرلارنى تارقىتىشقا ئالاھىدە دىققەت قىلىپ كەلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئېلان قىلغان باياناتلار خەلقئارا مەتبۇئاتلارنىڭ،

خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ، دۆلەتلەرنىڭ دىققەت ئېتىبارىغا ۋە ئىشەنچىسىگە ئېرىشىپ كەلمەكتە. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تارقاتقان ئۇچۇرلار توغرا ئۇچۇرلار دەپ قوبۇل قىلىنماقتا.

2017 - يىلى 11 - ئايدىن 2021 - يىلى 10 - ئايغىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئا ب س خەۋەرلىرى، CNN، BBC، ئەلجەزىرە، گېرمانىيە دولقۇنلىرى، فرانس 24، مۇھاپىزەتچى گېزىتى، ۋاشىنگتون پوست، جەنۇبى گېرمانىيە گېزىتى، دۇنيا گېزىتى، قانلىق قاتارلىق دۇنيادا تەسىر كۈچكە ئىگە تاراتقۇلار بىلەن ئالاقىلىشىپ، 300 دىن ئارتۇق بايانات ئېلان قىلىپ، خەلقئارا جەمئىيەتنى ئۇيغۇر مەسىلىسىگە كۆڭۈل بۆلۈش، ئامېرىكا ۋە ياۋروپا ئەللىرىنى خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى ۋەھشىيلەرچە دەپسەندە قىلىشىنى توسۇشقا چاقىردى.

دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق دۆلەتلەردىكى گېزىت - ژۇرنال، رادىيو - تىۋىزورگانلىرى بىلەن يېقىن مۇناسىۋەت قۇرۇشقا تىرىشىپ، ئۇيغۇر مەسىلىسىنىڭ خەلقئارا مەتبۇئاتلاردا بەلگىلىك تەسىر قوزغىشىنى قولغا كەلتۈرۈشكە تىرىشىپ كەلمەكتە. بۈگۈن خەلقئارا مەتبۇئاتلاردا ھەر كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گە ئائىت بىر قانچە خەۋەر، باياناتلار چىقىپ تۇرۇۋاتىدۇ.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى دۇنيانىڭ مەشھۇر گېزىت ۋە ژۇرناللىرىدا مەخسۇس ماقالە (ئوبزور) ئېلان قىلىپ، خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ ئۇيغۇر مەسىلىسىگە بولغان تونۇشىنى چوڭقۇرلاشتۇردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا مەتبۇئات بىلەن يېقىن ھەمكارلىق ئورنىتىش بىلەن بىرگە، تەشۋىقات خىزمەتلىرىگىمۇ ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى. تەشۋىقات خىزمىتى، ئەمەلىيەتتە زور ئىقتىساد ۋە كەسپى خادىملارنى تەلپ قىلىدىغان بىر ساھەدۇر. ئىقتىسادى ۋە ئادەم كۈچى جەھەتتىكى زور قىيىنچىلىق ئىچىدە، خالىسا خىزمەت قىلىدىغان كەسپى خادىملارنى سەپەرۋەر قىلىش ئارقىلىق خەلقئارا سەھنىدە ۋە مىللىي تەشۋىقات ساھەسىدە كۆپ خىزمەتلەر ئىشلەندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەشۋىقات ئىشلىرىغا كۆپ كۈچ چىقىرىپ، توختىماي تىرىشچانلىقى ئارقىلىق، ۋەتەندە ئۇنى بوغۇلغان، لاگېر تۈرمىلەردە قىيىنلىۋاتقان، خەلقىمىزنىڭ ئاۋازى بولدى. خىتاي يوشۇرۇشقا تىرىشقان ئىنسانىيەت قىلىپىدىن چىققان ئىرقىي قىرغىنچىلىق جىنايىتىنى دۇنياغا تونۇتۇشتا ۋاسىتىلىك رول ئوينىدى. دۇنيا خەلقىنىڭ ئۇيغۇرلارغا بولغان تونۇشى، ئۇيغۇر مەسىلىسىگە بولغان چۈشەنچىسىنى زور دەرىجىدە چوڭقۇرلاشتۇردى ۋە ئۇيغۇر

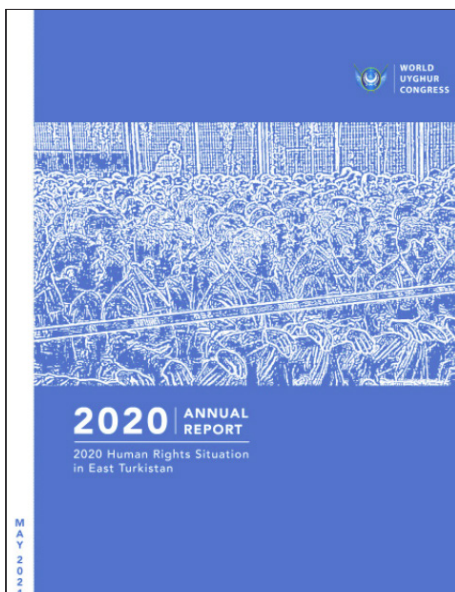

مەسىلىسى ھەققىدە مۇنازىرە قوزغىدى. بىزنى چۈشىنىدىغانلارنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ سېپىمىز كۈندىن كۈنگە زورايماقتا.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇرچە، ئىنگلىزچە، نېمىسچە، فىرانسۇزچە، تۈركچە، رۇسچە، خىتايچە، ياپونچە ۋە ئەرەبچە بولۇپ، جەمئىي 10 خىل تىلدا تور بېتى يولغا قويۇش بىلەن بىرگە تۆتتىن بىر قاتارلىق ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردىنمۇ ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ كەلمەكتە. 2010 - يىلىدىن باشلاپ ئىنگلىز تىلىدا تارقىتىپ كېلىۋاتقان ئايلىق خەۋەرنامە، ھەر ئاينىڭ بىرىنچى ھەپتىسى قەرەللىك ھالدا ھۆكۈمەت، پارلامېنت، خەلقئارا تەشكىلات، مەتبۇئات ۋە تەتقىقات مەركەزلىرىگە يوللانماقتا. 2018 - يىلى 12 - ئايدىن باشلاپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تور تۈسى يولغا قويۇپ، دەسلەپتە ھەپتىلىك خەۋەرلەر شەكلىدە، 2019 - يىلى 8 - ئايدىن باشلاپ كۈندىلىك خەۋەرلەر پروگراممىسى يولغا قويۇپ كەلدۇق.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تور بېكىتىنى مۇقىم كۆرىدىغانلار 45 مىڭدىن ئاشتى، تور بېكەت ئوتتۇرا ھېساب 330 مىڭدىن ئارتۇق چېكىلدى. ئىجتىمائىي ئالاقە تورلىرى جەھەتتە، فېيسبۇك، تۈتتىپ ۋە ئىنستاگرامدىكى ئەگەشكۈچىلەر ئايرىم - ئايرىم ھالدا 18 مىڭ 600، 42 مىڭ 100 ۋە 12 مىڭ 500 گە يەتتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئايلىق خەۋەرلىرى ۋە ھەپتىلىك خەۋەرلىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتلەر ھەققىدىكى خەۋەرلەر، يېقىن كەلگۈسىدە ئۆتكۈزۈلمەكچى بولۇنغان پائالىيەتلەر، خۇلاسەلەر، ئىجادىي ۋىدېئو قاتارلىق مەزمۇنلار ئېلان قىلىنىپ، ئۇيغۇرلار ۋە ئۇيغۇر مەسىلىسى ھەققىدىكى ئىشەنچلىك ئۇچۇر مەنبەسىگە ئايلاندى.

6. دوكلاتلار ۋە تەتقىقات خىزمەتلىرى

بۈگۈنكىدەك نازۇك ۋە ھالقىلىق بىر مەزگىلدە، دۇنيانى پاكىتلىق، قايىل قىلىش كۈچىگە ئىگە مەلۇماتلار بىلەن تەمىنلەش، خىتايىنىڭ يالغان پاكىتلىرىغا تاقابىل تۇرۇش ئۈچۈن پاكىتلارغا ۋە ھۆججەتلەرگە تايىنىشقا توغرا كېلىدۇ. شۇڭا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ نۇقتىغا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ، ئىلمىي، تەكشۈرۈش دوكلاتلىرىنى تەييارلاپ، نەشر قىلىپ خەلقئارا تەشكىلاتلارغا، ھۆكۈمەتلەرگە، تەتقىقات مەركەزلىرىگە ۋە مەتبۇئاتلارغا تەقدىم قىلىپ كەلدى. بۇ دوكلاتلار خەلقئارا ئورگانلار ۋە

دۆلەتلەر تەرىپىدىن ئىشەنچلىك ماتېرىيال مەنبەسى سۈپىتىدە قوبۇل قىلىنىپ، پايدىلىنىش قىممىتىگە ئېرىشمەكتە.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن تەييارلانغان دوكلاتلار، ب د ت نىڭ ھەرقايسى ئورگانلىرى تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنىپ، ب د ت، خىتاي ھۆكۈمىتىنى خەلقئارا ئەھدىنامىلەر بويۇنچە تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغاندا، بۇ دوكلاتلارنى پايدىلىنىش ماتېرىيالى ۋە مەنبە قىلىپ ئىشلەتمەكتە. ھازىرغىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن ب د ت ئەھدى ئورگانلىرىغا يوللانغان 8 پارچە دوكلات ب د ت تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنىپ، ب د ت تور بېتىدە ئېلان قىلىندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2004 - يىلدىن ھازىرغىچە ھەر خىل تېمىلار بويۇنچە توپلام 40 پارچە مەخسۇس دوكلات تەييارلاپ، نەشر قىلدى. (بۇنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تور بەتلىرىدىن كۆرۈۋالالايسىلەر)

7. ئۇيغۇر رەھبەرلەرنى دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇق بويىچە تەربىيەلەش پروگراممىسى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 2017 - يىلدىن بۇيان ئېلىپ بارغان سىستېمىلىق پائالىيەتلىرىدىن بىرى، ئۇيغۇر رەھبەرلەرنى تەربىيەلەش پروگراممىسىدىن ئىبارەت. شەرقىي تۈركىستان مىللىي دەۋاسىنى خەلقئارا سەۋىيەدە ئېلىپ بېرىش، تەشكىلات رەھبەرلىرىنىڭ ۋە مىللىي دەۋا سېپىمىزدىكى سىياسىي پائالىيەتچىلىرىمىزنىڭ كەسپى سەۋىيەسىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش، بولۇپمۇ ئۇيغۇر ياشلىرىنى تەربىيەلەشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ كەلدۇق. ئامېرىكا دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش فوندى (NED) نىڭ ماددىي جەھەتتىن قوللىشى

بىلەن ھازىرغىچە، ۋاشىنگتون، توكيو، سىدنىي، ئادىلايدې، مېلبورن، دېنھاك، ئىستوكھولم، ئوسلو، بىريۇسسېل، بېرلىن، مۇيخەن، جەنۋە، ئىستانبۇل، بىشكەك شەھەرلىرىدە بولۇپ توپلام 16 قېتىم تەربىيەلەش كۇرسى ئۆتكۈزۈدۇق. بۇنىڭ 6 قېتىملىقى كېيىنكى 2 يىل ئىچىدە ئېلىپ بېرىلدى. تەربىيەلەش پروگراممىسى ئارقىلىق، ئۇيغۇر سىياسىي پائالىيەتچىلىرىگە خەلقئاراغا «ئۇيغۇر ئاۋازى» نى توغرا ئۇسۇلدا، ئۈنۈملۈك يەتكۈزۈشنى ئۆگەتتى، ئۇيغۇر سىياسىيونلىرىنىڭ ئاخبارات خەۋپىدىن ساقلىنىش ئېڭىنى كۈچەيتتى. كوۋىد سەۋەبلىك، نۇرغۇن چەكلىمىلەرگە ئۇچرىغان بولسىمۇ، لېكىن تەربىيەلەش كۇرسىنى توردا ئورۇنلاشتۇرۇپ، 12 مەيداندىن ئارتۇق مۇنازىرە ئۆتكۈزدى.

ھازىر سىياسىي پائالىيەتچىلىرىمىزنىڭ سەۋىيەسىدە زور ئىلگىرىلەشلەر بولدى، بۇرۇنقى دەرس ئاڭلاش شەكلى ھازىرقى خەلقئارادىكى مۇھىم سىياسىيونلار، ئىستراتېگىيە يۆلىنىشىنى بەلگىلىگۈچىلەر، قانۇن چىقارغۇچىلار، ئالىملار، مۇتەخەسسسلەر بىلەن بىرگە ئۇيغۇر مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلىدىغان سەۋىيەگە ئۇلاشتى. (بۇ كۇرسلارغا قاتناشقان بىر قىسىم ياشلىرىمىز بۈگۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار، خەلقئارالىق تەتقىقات مەركەزلىرى، مەتبۇئات ئورۇنلىرىدا تايانچى كۈچ بولۇپ خىزمەت قىلماقتا)

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئۇيغۇر رەھبەرلىرىنى تەربىيەلەش پروگراممىسى مۇھاجىرەتتىكى شەرقىي تۈركىستان مىللىي ھەرىكىتى تارىخىدىكى مۇھىم بېسىلغان قەدەم بولۇپ، مىللىي دەۋا بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلگەن ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى رەھبەرلىرى تۇنجى قېتىم ئۇيغۇر مىللىي ھەرىكىتىنى خەلقئارا قانۇنلارغا ۋە ھوقۇقلارغا تاياندۇرۇپ ئېلىپ بېرىشنىڭ سىستېمىلىق نەزەرىيەۋى بىلىملىرىگە ئىگە بولدى.

8. مۇھاجىرلار ۋە ئىنسانىي ياردەم خىزمەتلىرى ساھەسىدە

مۇساپىرلار خىزمىتىنى پۈتۈن دۇنيا مىقياسىدا چىڭ تۇتۇپ ئىشلىدۇق. خىتاي زۇلۇمىنىڭ كۈندىن كۈنگە ئېشىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ، ۋەتەننى تەرك ئەتپ دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا چېچىلىپ ھاياتلىق يولى ئىزدەپ جاپالىق ياشاپ يۈرگەن ئۇيغۇرلارمۇ، خىتاينىڭ ئۇلارنى قايتۇرۇپ كېتىش، يوقىتىۋېتىش، مەجبۇرىي غايىب قىلىۋېتىش، خەۋپى ئاستىدا تۇرماقتا.

بۇ مۇساپىر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ تەقدىرى مۇھاجىرەتتىكى ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ يۈرىكىنى تىترەتتى. ئۇلارنىڭ تەقدىرىگە باش قاتۇردى. ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ ئۆلمەس ئۇيۇشقاق روھىنى نامايان قىلىپ، بۇ مۇساپىر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ بىخەتەر

بىر يەرگە ئورۇنلىشىۋېلىشى
ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى
قولدىن كېلىشىچە ماددىي ۋە
مەنىۋى ياردەملەردە بولدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى
شەرقىي تۈركىستان دەۋاسىغا
ۋەكىللىك قىلىۋاتقان مەركىزى
تەشكىلات بولۇش سۈپىتى
بىلەن، ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ

مەنپەئەتىنى قوغداشنى باش تارتىپ بولمايدىغان بۇرچى دەپ تونۇدى.
پاناھلانغۇچىلارنىڭ خەۋىرىنى ئاڭلىغان ھامان، ئۇلارنىڭ دۇنيانىڭ قانداقلا يېرىدە
بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر بىرىنچى ۋاقىتتا شۇ جايدىكى مۇناسىۋەتلىك ئورۇن،
تەشكىلاتلار بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئۇلارغا ياردەم قىلىشقا تىرىشتى.

ب د ت مۇھاجىرلار ئالىي كومىسسارىلىقى، ياۋروپا ئىتتىپاقى، جۈملىدىن
ئەنگىلىيە، گېرمانىيە، بۇلغارىيە، تۈركىيە، تايلاندى، مالايشىيا، ئۇكرائىنا قاتارلىق
دۆلەتلەر بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى، سىياسىي پاناھلىق
تىلىگۈچىلەرنىڭ خىتايغا قايتۇرۇلۇشىنىڭ ئالدىنى ئالدى. ھەتتا جىددىي
ئەھۋال ئاستىدا مەخسۇس ئادەم ئەۋەتىپ، ئۇلارنى قۇتقۇزۇشقا ھەمكارلاشتى.
ھەمدە قەرەللىك بۇ قېرىنداشلارنى يوقلاپ ھالىدىن خەۋەر ئالدى.

2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ ئاخىرىدا تايلاندى تۈرمىسىدىن قاچقان 11 نەپەر
كىشىنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دەرىھال 2 كىشى ئەۋەتىپ،
ئۇلارغا ئىنسانىي ياردەم قىلىش ھەرىكىتى ئېلىپ باردى. نەتىجىدە قۇتقۇزۇش
ھەرىكىتىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئورۇنلاندى. بۇلغارىيەدىكى 5 ئۇيغۇر، ئۇكرائىنادىكى
4 ئۇيغۇر، شۇنداقلا كۇۋەيت، ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىكى، مىسىر قاتارلىق ۋە
باشقا دۆلەتلەردە ھاياتى خەۋپ ئاستىدا قالغان ئۇيغۇرنى قۇتۇلدۇرۇپ بىخەتەر
ھالدا ئۈچىنچى بىر دۆلەتكە ئورۇنلاشتۇرۇشدا مۇھىم رول ئوينىدى. بۈگۈنكى
كۈندە تايلاندى تۈرمىسىدە يەنە 54 نەپەر ئۇيغۇر مۇھاجىرلار تۇتۇپ تۇرۇلماقتا.
ئۇلارغا ئىنسانىي ياردەم قىلىش ۋە بىخەتەر بىر دۆلەتكە ئورۇنلاشتۇرۇش ئۈچۈن
دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى داۋاملىق تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ كەلمەكتە. مەخسۇس
بەلگىلىگەن خادىملار بۇ ھەقتە خىزمەتلىرىنى داۋام قىلىۋاتىدۇ.

تۈركىيەدە قوللىرىدا پاسپورت بولمىغان، كېلەچىكى قاراڭغۇلۇقتا تۇرۇۋاتقان بىر
قانچە مىڭ مۇھاجىر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ مەسىلىسىنى ھەل قىلىش، بىخەتەر

3 - دۆلەتكە يۆتكەش ئۈچۈن، ئۆتكەن 2 يىلدىن بۇيان جىددىي كۆرۈشۈشلەر ئېلىپ بېرىلدى ۋە بېرىلىۋاتىدۇ.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گەرچە ياردەم تەشكىلاتى بولمىسىمۇ، ئەمما مۇھاجىرلار مەسىلىسىدە دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا كۆپلىگەن خىزمەتلەرنى ئېلىپ باردى. خەلقىمىزنىڭ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بولغان ئىشەنچىسى ۋە ئۈمىدىنىڭ يۇقىرى كۆتۈرۈلۈشى بىلەن، دۇنيانىڭ نەرسە بولسا - بولسۇن قىيىنچىلىققا دۇچ كەلگەن ھەرقانداق بىر شەرقىي تۈركىستانلىق دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ياردىمىگە مۇراجىئەت قىلىشقا باشلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىمۇ قانچىلىك قىيىن شارائىتتا بولسا - بولسۇن، ۋە تەنداشلارغا ئىمكانىيەتنىڭ يېتىشىچە ياردەم قىلىشقا تىرىشىپ كەلدى. ھەتتا جىددىي ئەھۋاللاردا مەخسۇس ئادەم ئەۋەتىپ، بۇ يەرلەردىكى مۇھاجىر يۇرتداشلارنى يوقلاپ، ئۇلارنىڭ مەسىلىلىرىنىڭ ھەل قىلىنىشى ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسەتتى. ئىقتىسادى قىيىنچىلىقنى ھەل قىلىشقا تىرىشىپ كەلدى. سىياسىي پائالىيەتلىرىگە قانچىلىك مەسىلىسىنىڭ تېزراق ھەل بولۇشى ئۈچۈن بىر قانچە مۇھاجىرلار ئالىي كومىسسارلىقى، ئۇلار تۇرۇشلۇق دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەت خادىملىرى، ئەلچىخانلىرى بىلەن كۆرۈشۈش ئېلىپ باردى. خەلقئارادىكى مۇھاجىرلار تەشكىلاتلىرىنىڭ ياردىمىنى قولغا كەلتۈرۈشكە تىرىشتى.

خىتايدىن تارقالغان كوۋىد - 19 ۋاباسى، پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ ھاياتىنى ئاستى - ئۈستۈن قىلىۋەتتى. نۇرغۇنلىغان دۆلەتلەر مەخسۇس ياردەم پروگراممىسى يولغا قويۇپ، بۇ كىرىزىس ۋاقتىدا ئۆز پۇقرالىرىغا ياردەم قولىنى ئۇزاتتى. ئەپسۇسكى تۈركىيە قاتارلىق بىر قىسىم دۆلەتلەردە تۇرۇۋاتقان كىملىكسىز، باشپاناھسىز شەرقىي تۈركىستانلىقلار ئىنتايىن قىيىن ئىقتىسادى ئەھۋالدا قالدى. بۇ ئەھۋالدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دەرھال ھەرىكەت كېلىپ، تۈركىيەدىكى مائارىپ - ھەمكارلىق تەشكىلاتى، ئۆلىمالار بىرلىكى، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، شەرقىي تۈركىستان ۋەخپى قاتارلىق تەشكىلاتلار بىلەن مۇزاكىرىلىشىپ، 2020 - يىلى 4 - ئايدا «شەرقىي تۈركىستان جىددىي ياردەم مەركىزى» نامى ئاستىدا بىر ۋاقىتلىق ياردەم مەركىزىنى قۇرۇپ چىقتى. بۇ مەركەز دۇنيانىڭ ھەر - قايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇرلار ئارىسىدا ياردەم توپلاش ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىپ، بىر ئايغا يەتمىگەن قىسقىغىنا بىر ۋاقىت ئىچىدە \$220 مىڭ ئامېرىكا دوللىرى نەخ پۇل توپلام، ئېغىر ئىقتىسادى ۋەزىيەت ئاستىدا قالغان ۋە تەنداشلىرىمىزنىڭ ھالىغا دەرىمان بولدى.

9. مەدەنىيەت، مائارىپ ۋە ئىجتىمائىي ساھەدىكى خىزمەتلەر

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەدەنىيەت، مائارىپ ۋە ئىجتىمائىي پائالىيەتلەرگىمۇ ئالاھىدە ئېتىبار بېرىپ كەلدۇق. جۇمھۇرىيەت كۈنى، تارىخى، دىنى ۋە مىللىي بايرام كۈنلىرىمىز مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى سەپەرۋەرلىك قىلىپ، ھەرقايسى دۆلەتلەردە ئوخشاش بولمىغان شەكىلدە خاتىرىلەش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈلدى. بۇ پائالىيەتلەر ھەر قايسى دۆلەتلەردە ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى تونۇتۇش، خەلقئارا جەمئىيەتنى ئۇيغۇرلار ھەققىدە ئەتراپلىق مەلۇماتقا ئىگە قىلىش بىلەن بىرگە ۋە تەنداشلىرىمىزنىڭ، جۈملىدىن ياش ۋە ئۆسمۈرلىرىمىزنىڭ ۋە تەنپەرىۋەرلىك روھىنى كۈچلەندۈرۈشتە مۇھىم رول ئوينىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۈتۈن دۇنيادىكى ئۇيغۇرلارنىڭ مىللىي غۇرۇرىنى ئۇرغۇتۇش، مىللەت پۈتۈنلۈكىنى ساقلاش، ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى جامائەتچىلىككە تونۇشتۇرۇش، يېڭى ئەۋلاد ئۇيغۇرلىرىغا ئۇيغۇر ئىرادىسىنى يەتكۈزۈش خىزمىتىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى. سىرتتىكى بارلىق پۇرسەت ۋە ئېھتىماللىقلاردىن پايدىلىنىپ، ئىتتىپاقلاشقىلى بولىدىغان كۈچلەر بىلەن ئىتتىپاقلىشىپ دەۋايىمىزنى ئاڭلاتتى.

ئەنئەنىۋى بايراملىرىمىزدىن نەۋرۇز، روزا ھېيت ۋە قۇربان ھېيتنى تەبرىكلەش پائالىيەتلىرىنى ئىزچىل ئورۇنلاشتۇرۇپلا قالماي، بەلكى يەنە دوپپا بايرىمى،

ئانا تىل كۈنى قاتارلىق يېڭى بايراملارنىمۇ تەبرىكلەش ئارقىلىق مىللىي كىملىگىمىزگە ئائىت ھەر بىر ئامىلنى ساقلاپ قېلىشقا تىرىشتى.

كۈچىنىڭ يېتىشىچە، دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇرلارنى يوقلاپ تۇردى. ئانا تىل مەكتەپلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىغا كۆڭۈل بۆلدى. ئانا تىلى مۇسابىقىسى قاتارلىق پائالىيەتلەرنى قانات يايدۇرۇشقا ئەھمىيەت بەردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ھەر - قايسى دۆلەتلەردىكى ئانا تىلى مەكتەپلىرىنى زىيارەت قىلىپ، ئۇلارغا بولغان قوللاشلىرىنى نامايان قىلىپ كەلدى. «ئىستىقلال مارشى مۇسابىقىسى» دەك پائالىيەتلەرنى ئۆتكۈزۈپ، مىللىي روھنى ئۇرغۇتتى. ھەر يىلى «ئىككى جۇمھۇرىيەت كۈنى»نى تەبرىكلەش ئارقىلىق مۇھاجىرەتتىكى ھەر بىر ئۇيغۇرنى غۇرۇرلاندۇردى. ھەمدە ئۆزلىرىنىڭ شۇ ئەركىن مۇستەقىل جۇمھۇرىيەتنىڭ ۋارىسى ئىكەنلىكىنى ۋە ھۆررىيەتلىك شەرقىي تۈركىستان زېمىنىمىزنى مۇستەبىت خىتاينىڭ قولىدىن قايتۇرۇپ كېلىش ئۈچۈن ئەجدادلار يولىدا مېڭىشنىڭ باش تارتىپ بولمايدىغان مەجبۇرىيىتى ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر ھېس قىلدۇردى.

ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر مۇقام ئانسامبىلى، ياۋروپا ئۇيغۇر ئانسامبىلى قاتارلىق مەدەنىيەت ئورگانلىرى بىلەن يېقىندىن ھەمكارلىق ئىچىدە بولۇپ، ئۇلارنىڭ پائالىيىتىنى ئىزچىل قوللاپ كەلدى. ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر مۇقام ئانسامبىلىنىڭ سىدنېي، مېلبورن، ئادېلايدې، كانادا، گېرمانىيە قاتارلىق جايلاردا پائالىيەت ئېلىپ بېرىشىغا يېقىندىن كۆڭۈل بۆلۈپ كەلدى ھەم سەمىمىي قوللىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى چەت ئەللەردە پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ نامايىش ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش تىنچلىق شەكىلدىكى نارازىلىق پائالىيەتلىرىنى قەدەم بىرلىكى بىلەن، بىر تۇتاش ئېلىپ بېرىشنى ئىشقا ئاشۇردى. بارىن ئىنقىلابى، غۇلجا ۋەقەسى، ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى، خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كۈنى، 10 - ئاينىڭ 1 - كۈندىكى ماتەم كۈنى، يەركەنت قىرغىنچىلىقىغا ئوخشاش خاتىرە كۈنلىرىدە، ۋەتەندە تۇيۇقسىز ۋەقەلەر يۈز بەرگەندە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىر تۇتاش چاقىرىق ئېلان قىلىپ ۋە پائالىيەت كالىپىندارى تۈزۈپ چىقىپ، بارلىق تەشكىلاتلارنى، ئوخشاش كۈندە نارازىلىق پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈشكە سەپەرۋەر قىلىپ كەلدى.

جازا لاگېرى يولغا قويۇلغاندىن كېيىن، دۇنيانىڭ بۇ مەسىلىگە يېتەرلىك دىققەت قوزغىماسلىقى، بىزنى يېڭى ئۇسۇل، يېڭى تاكتىكىلار ئۈستىدە ئويلىنىشقا مەجبۇر قىلدى. 4 ئايلىق جىددىي تەييارلىق خىزمىتىنى ئىشلەش ئارىلىق، 2018 - يىلى 4 - ئاينىڭ 27 - كۈنى، ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ

ئالدىدا 5000 كىشىلىك زور كۆلەملىك نامايىش پائالىيىتىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئېلىپ باردى. يەنە 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى، جەنۇبىدە ب د ت ئالدىدا 3000 كىشىلىك زور كۆلەملىك نامايىشنى غەلبىلىك ئېلىپ باردى. بۇ نامايىشلارغا ياۋروپا دۆلەتلىرىنى ئاساس قىلغان ھالدا 20 گە يېقىن دۆلەتتىن ئۇيغۇر پائالىيەتچىلەر كېلىپ ئىشتىراك قىلدى. بۇ نامايىشنىڭ تەسىرى مەيلى خەلقئارادا بولسۇن، مەيلى ئۆز خەلقىمىز ئىچىدە بولسۇن زور ئىجابىي تەسىر پەيدا قىلدى. بۇ نامايىشلار ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ، ب د ت نىڭ ھەرىكەتكە ئۆتۈشىگە تەسىرى كۆرسەتتى. ئوخشاش شەكىلدە 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 16 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشلىق تەشكىلاتلارنىڭ بىرلىكتە ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن ۋاشىنگتوندا بىر قانچە يۈز كىشىنىڭ قاتنىشىشى بىلەن چوڭ كۆلەملىك نامايىش ئېلىپ بېرىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى دۇنيادىكى داڭلىق ئۈنۋېرسىتېتلاردىن خارۋارد، ئوكسفورد، ئەنگىلىيە خانلىق ئۈنۋېرسىتېتىدىن ئىبارەت ئۈنۋېرسىتېتلارغا بېرىپ، لېكسىيە سۆزلەپ، ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى ھەققىدە چۈشەنچە بېرىپ، ئۇيغۇر دەۋاسىنى ئىلىم ساھەسىگە ئاڭلاتتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيا دائىرىسىدە يەھۇدىي تەشكىلاتلىرى، خىرىستىيان تەشكىلاتلىرى، ئىسلام تەشكىلاتلىرى بىلەن مۇكەممەل مۇناسىۋەت ئورنىتىپ، يېقىندىن ھەمكارلىشىپ، قىلىۋاتقان خىزمەتلىرىنى جەمئىيەتنىڭ ھەر قايسى قاتلاملىرىغىچە يەتكۈزدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا تەشكىلاتلار بىلەن مۇناسىۋەت ئورناتقاندىن سىرت، تىبەت، موڭغۇل، خوڭكوڭ، تەيۋەن تەشكىلاتلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ، «بىز خوڭكوڭ بىلەن بىر سەپتە»، «كۆڭزى ئىنستىتۇتىنى تاقاش» قاتارلىق پائالىيەتلەرنى ئورۇنلاشتۇرۇپ، مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئەپتى - بەشىرىسىنى بىرلىكتە ئېچىپ تاشلاشقا ھەرىكەت قىلدى. ھازىر بۇ تەشكىلاتلار بىلەن بولغان مۇناسىۋەت ئىش نۇقتىسىدا كۈچەيدى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىشىپ، 180 تەشكىلاتتىن تەشكىل تاپقان بىر ھەمكارلىق گۇرۇپپىسى شەكىللەندى، بۇ بىرلەشمە خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتىغا 2022 - يىللىق بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىكقا قارشى تۇرۇش ھەققىدە ئوچۇق خەت يازدى، بىرلەشمە باياناتلار ئېلان قىلدى. خەلقئارادا بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىكقا قارشى تۇرۇش دولقۇنى قاتتىق كۆتۈرۈلۈپ، دۇنياۋى سىياسىي پائالىيەتكە ئايلاندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇنىڭ تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار سىياسىي مەركەزلەردە، شەھەر مەيدانىدا جۇمھۇرىيەت كۈنىمىزنى تەبرىكلەش ئالاھىدە پائالىيىتى ئورۇنلاشتۇرۇپ جانلىق، جەلپ قىلارلىق ئۇسلۇبتا دۇنيا جامائىتىگە ئۇيغۇرنىڭ كىملىكى، مەدەنىيىتى، تارىخىنى چۈشەندۈردى. جەنۇەدىكى ب د ت دا 4 قېتىم ئايرىم - ئايرىم «ئۇيغۇر ئەركىنلىك چېدىرى» (رەسىم كۆرگەزمىسى ئۇيۇشتۇرۇش ئارقىلىق ھازىرقى ئۇچراۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى خەلقئاراغا روشەن نامايان قىلدى. 2021 - يىلى 9 - ئايدا ئامېرىكىنىڭ ب د ت دىكى ئەلچىخانىسى بىلەن ھەمكارلىشىپ، ئۇلارنىڭ ماددىي قوللىشى بىلەن «ئۇيغۇرلارنىڭ ئاۋازى: كىشىلىك ھوقۇق رەسىمى كۆرگەزمىسى» پائالىيىتى ئارقىلىق خىتاينىڭ ب د ت دىكى ھەر تۈرلۈك ساختا تەشۋىقاتلىرىغا رەددىيە بەردى.

10. دىنىي خىزمەتلەر ساھەسىدە

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەخسۇس دىنىي ئىشلار كومىتېتى تەسىس قىلىپ، دىنىي پائالىيەتلەرگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى. پائالىيەتلىرىمىزدە مىللىتىمىزنىڭ دىنىي ھېسسىياتلىرىغا ھۆرمەت قىلىش ۋە ياش ئەۋلادلىرىمىزنى دىنىي ۋە مىللىي روھ بىلەن تەربىيەلەش پروگراممىلىرىنى يولغا قويدى. قۇربان ھېيت، روزا ھېيت ۋە رامزان ئايلىرى... قاتارلىق دىنىي كۈنلىرىمىزدە بارلىق تەشكىلاتلارنى دىنىي مۇراسىملار ئۆتكۈزۈشكە سەپەرۋەر قىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇبارەك رامزان ئېيىدا، چەت ئەل دىپلوماتلىرى،

ھۆكۈمەت ۋە پارلامېنت ئەزالىرى، مەتبۇئات شۇنداقلا مۇسۇلمان تەشكىلاتلىرىنىڭ رەھبەرلىرىنى تەكلىپ قىلىپ، مەخسۇس ئىپتىزار زىياپىتى ئورۇنلاشتۇرۇپ كەلدى. بۇ پائالىيەتتىن پايدىلىنىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى دىنىي ۋەزىيەت ھەققىدە مەلۇمات بېرىش ۋە ئۇلارنىڭ ھېسداشلىقىنى، دىققەت - ئېتىبارىنى قوزغاشقا ھەرىكەت قىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دىنىي ئىشلار كومىتېتى بىۋاسىتە خەيىرى - ساخاۋەت ئىشلىرىنى ئېلىپ بېرىشقا تىرىشتى. سەدىقە - پىتىر، زاكات، قۇربانلىق توپلاش پروگراممىلىرىنى يولغا قويۇپ تۈركىيە، قازاقىستان، قىرغىزىستان، پاكىستان، مىسىر، ئافغانىستان قاتارلىق دۆلەتلەردە ئىقتىسادى قىيىنچىلىق تارتىۋاتقان قېرىنداشلىرىمىزغا قۇربانلىق ئەۋەتىش ۋە باشقا ياردەملەردە بولۇپ كەلدى.

2018 - يىلى 11 - ئايدا چاقىرىلغان شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭەش يىغىنىدا ئېلىنغان مۇھىم قارارلارنىڭ روھىغا ئاساسەن، مۇسۇلمان دۆلەتلەر ۋە خەلقئارالىق ئىسلامى تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان ئالاقىنى قۇرۇش ۋە كۈچلەندۈرۈشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى.

11. خەلقئارا قانۇنلار دائىرىسىدە ئېلىپ بېرىلغان، قانۇنى كۈرەشلەر

خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان كۈرىشىمىز، نېگىزىدىن ئالغان ھەق - ھوقۇق كۈرىشىدىن ئىبارەت. شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئازادلىقىنى قولغا ئېلىش، بىزنىڭ تەبىئىي ھەققىمىز، ئەركىنلىكىمىزنى قولغا ئېلىش تەبىئىي ھوقۇقىمىز. ئەمما بۇ ھەق، بۇ ھوقۇق ھەرگىزمۇ ئۆزلۈكىدىن كەلمەيدۇ ۋە بېرىلمەيدۇ. بۇ كۈرەش بىلەن ئېلىنىدىغان ھەق ۋە ھوقۇق. بىزنىڭ مۇھاجىرەتتە ئېلىپ بېرىۋاتقان، سىياسىي، دىپلوماتىيە كۈرەشلىرىمىز، يۇقىرىقى ھەق - ھوقۇقىمىزنى قولغا ئېلىش جەريانىدىكى، باسمىق بولمايدىغان بىر باسقۇچ. خىتاي ھۆكۈمىتى قانچىلىك ۋەھشىي، مۇتەھەم ۋە كۈچلۈك بولۇشىغا قارىماي، بىزنى باستۇرۇشنى قانۇنى ئاساسلارغا تاياندۇرۇشقا تىرىشىۋاتىدۇ. ۋە تەن ئىچىدە بولسا، 21 - ئەسىردىكى جازا لاگېرىنى، «تېررورىزم ۋە رادىكالىققا قارشى تۇرۇش» ۋېنۇسكىسى بىلەن پەردازلاپ، 2016 - يىلى 1 - ئايدا ئىجرا قىلىشقا باشلىغان «تېررورىزمغا قارشى كۈرەش قانۇنى» غا تەتبىقلاۋاتىدۇ. چەت ئەللەردە بولسا خەلقئارا ئورگانلاردىكى تەسىرىنى كۈچەيتىپ، خەلقئارا قانۇنلار بويۇنچە دەۋايىمىزغا زەربە بېرىشكە ئۇرۇنۇۋاتىدۇ. خەلقئارا قانۇن ۋە خەلقئارا ئورگانلارنى بىزگە قارشى ئىشلىتىدىغان ۋاسىتە قىلىشقا ئۇرۇنۇپ كەلدى. بۇنىڭ مىسالى؛ ب د ت كىشىلىك ھوقۇق قانۇنلىرىغا خىتاي پىرىنسىپى بويۇنچە ئۆزگەرتىش

كىرگۈزۈشى ھەرىكىتى، ئىنتېرپولنى سۈيۈستىمەل قىلىپ، سىياسىي پائالىيەتچىلەرگە زەربە بېرىدىغان ئورۇن قىلىپ ئىشلىتىشى، ھەر قايسى دۆلەتلەر بىلەن تۈزۈلگەن ۋە تۈزۈش ئالدىدا تۇرغان جىنايەتچىلەرنى ئالماشتۇرۇش قانۇنلىرىدىن ئېنىق كۆرۈش مۇمكىن.

خىتاي ھۆكۈمىتى، 2002 - يىلى ETIM نى غەلبىلىك ھالدا ب د ت دا تېررورىست تەشكىلاتلار تىزىملىكىگە كىرگۈزدى. بۇ ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى مىللىي دەۋايىمىزدا نۇرغۇن قىيىنچىلىقلارنى ئېلىپ كەلدى. 2003 - يىلى چەت ئەلدىكى 4 تەشكىلات ۋە 11 شەخسنى تېررورچىلار تىزىملىكىگە كىرگۈزۈپ، بۇ 11 شەخسنى ئىنتېرپول (خەلقئارا ساقچى تەشكىلاتى) نىڭ خەلقئارالىق تۇتۇش بۇيرۇقى چىقارغاندىن كېيىن، نۇرغۇن دىشۋارچىلىقلارغا دۇچار بولدۇق. مەنمۇ شۇ 11 شەخسنىڭ بىرى بولۇش سۈپىتىم بىلەن نۇرغۇن ئاۋارىگەرچىلىكلەرگە يولۇقتۇم، 7 دۆلەتتە تۇتقۇن قىلىندىم، 11 قېتىم ھەر قايسى دۆلەتنىڭ چىگراسىدىن قايتۇرۇۋېتىلدىم، ھەتتا ب د ت يىغىنلىرىدىن ھەيدەپ چىقىرىلدىم. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باشقا رەھبەرلىرىمۇ ئوخشاش بولمىغان دەرىجىدە بۇنداق ئاۋارىچىلىقلارغا دۇچار بولدى.

2020 - يىلى 11 - ئايدا، ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ETIM نى تېررورىست تەشكىلاتلار تىزىملىكىدىن ئۆچۈردى. بۇ مىللىي دەۋايىمىزنىڭ 2020 - يىلىدىكى ئەڭ چوڭ غەلبىلىرىدىن بىرى. 2020 - يىلى 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى، ئامېرىكا پىرىزىدېنتىنىڭ ئىمزا سى بىلەن رەسمىي قانۇنغا ئايلانغان «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇنى» ئۇيغۇر دەۋاسىنىڭ قانۇنىي جەھەتتە كاپالەتكە ئىگە قىلىنغانلىقىنىڭ تىپىك مىسالدۇر. 2021 - يىلى 1 - ئاينىڭ 19 - كۈنى، ئامېرىكا سابىق تاشقى ئىشلار پومپېيىونىڭ، شەرقىي تۈركىستاندىكى زۇلۇمنى «ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى ئىشلىگەن جىنايەت» دەپ جاكارلىشى ۋە كانادا، ئەنگلىيە، گوللاندىيە، لاتۋىيە، بېلگىيە پارلامېنتلىرى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتلىرىنىڭمۇ «ئىرقىي قىرغىنچىلىق» دەپ ئېلان قىلىشى، 21 - ئەسىردىكى زور تارىخى ھادىسە ھېسابلىنىدۇ.

خىتايدەك بىر چوڭ دۆلەت بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىدەك بىر تەشكىلات خەلقئارا قانۇن دائىرىسىدە كۈچ ئېلىشىشىمىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئامما بىز بۇ يولدىن ۋاز كەچمىدۇق، دۇنيادا قىسمەن بولسىمۇ ئادالەتنىڭ، قانۇننىڭ بارلىقىغا ئىشىنىپ، خەلقئارا قانۇنلار دائىرىسىدە ھوقۇقىمىزنى قوغداشقا تىرىشتۇق. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەڭ چوڭ قانۇنى غەلبىلىرىدىن بىرى 2018 - يىلى 2 - ئايدا، ئىنتېرپولنىڭ مېنىڭ ئۈستۈمدىن چىقىرىلغان خەلقئارالىق تۇتۇش بۇيرۇقىنىڭ ئۆچۈرۈلۈشى بولدى. ئىنتېرپولنىڭ پىرىزىدېنتى

مەڭ ھوڭۋەئىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن تۇتقۇن قىلىنىشىنى بەزى مەتبۇئاتلار ۋە تەھلىلچىلەر، مېنىڭ ھەققىمدىكى تۇتۇش بۇيرۇقىنى ئۆچۈرۈشنى توسۇپ قالالمىغانلىقىغا باغلىغان ئەھۋاللارمۇ بار. بۇنىڭ قانچىلىك ھەقىقەت ئىكەنلىكى بىزگە نامەلۇم.

بۇنىڭدىن باشقا 202 - يىللىق بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىكىنى توختىتىش ئۈچۈن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئولمپىك سوتىغا ۋە ئولمپىك ئەخلاق سوتىغا ئەرز سۇنغان ئىدۇق. ئەپسۇسكى بۇ ئەرزىمىز رەت قىلىشقا ئۇچرىدى. ئەمما ئولمپىك كومىتېتى ئۈستىدىكى دەۋايىمىز داۋام قىلماقتا. 2020 - يىلى 2 - ئايدىن باشلاپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشچىلىقىدا 180 خەلقئارا تەشكىلات بىرلىكتە خەلقئارالىق ھەمكارلىق گۇرۇپپىسى قۇرۇپ چىقىپ، 2022 - يىللىق بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىكىنى 2022 توختىتىش ئۈچۈن خەلقئارالىق ھەرىكەت ئېلىپ باردى. كۆپ قېتىم بىرلىكتە بايانات ئېلان قىلدى، مەتبۇئات يىغىنى ئۆتكۈزدى، خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى ئالدىدا ۋە ھەر قايسى دۆلەتلەرنىڭ مىللىي ئولمپىك كومىتېتى ئالدىدا نازارلىق نامايىشلىرى ئېلىپ باردى. خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى رەھبەرلىرى بىلەن 3 قېتىمدىن ئارتۇق مەخسۇس ئۇچرىشىش ئۆتكۈزۈلدى. نەتىجىدە بىر قىسىم دۆلەت ۋە ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى، تەسىرلىك شەخسلەر، تەنھەرىكەتچىلەرمۇ بۇ سەپكە قوشۇلۇپ، بېيجىڭ ئولمپىكىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ۋە بايقۇت قىلىش چاقىرىقلىرى ئېلان قىلدى. بۇ جەھەتتىكى پائالىيەتلەر داۋاملاشماقتا.

2019 - يىلىنىڭ ئاخىرىدىن باشلاپ، خىتاي ھۆكۈمىتى يېڭى بىر تاكتىكىنى ئىشقا سېلىپ، جازا لاگېرلىرىنىڭ ئىچىگە ۋە يېنىغا زاۋۇت - كارخانىلارنى قۇرۇپ، لاگېرلاردا سولانغان بىگۇناھ ئىنسانلارنى بۇ زاۋۇتلاردا مەجبۇرى ھالدا قۇل ئىشچى قىلىپ ئىشلىتىشكە باشلىدى. بۇ پاجىئەلىك ئەھۋال ھەر خىل دوكلاتلار بىلەن ئىسپاتلاندى، نۇرغۇنلىغان غەرب شىركەتلىرىنىڭ ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىدىن پايدا ئېلىۋاتقانلىقى پاش بولدى. يالغۇز خىتاي ھۆكۈمىتىگىلا بېسىم قىلىش ئەمەس، خىتاي بىلەن بۇ ئىرقىي قىيىنچىلىققا ھەمئەنپەس بولۇۋاتقان، ئۇيغۇرلارنىڭ قېنى بەدىلىگە پايدا ئېلىۋاتقان خەلقئارالىق شىركەتلەرنىڭ جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتە قىلىش زۆرۈرىيەت بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە باشقا خەلقئارالىق تەشكىلاتلار بىرلىكتە «ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىنى توختىتىش» نامى ئاستىدا بىر خەلقئارالىق ھەمكارلىق گۇرۇپپىسى قۇرۇپ چىقىلدى. بۇ ھەمكارلىق گۇرۇپپىسىغا ئەزا تەشكىلاتلارنىڭ سانى ئۈزلۈكسىز كۆپىيىپ، كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى، خەلقئارا ئەمگەك تەشكىلاتلىرى، تەتقىقات مەركەزلىرى، ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرى بولۇپ، توپلام

380 تەشكىلاتتىن تەشكىل تاپقان غايەت زور بىر ھەمكارلىق شەكىللەندى. بۇ ھەمكارلىق گۇرۇپپىسى ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكى بىلەن چېتىشلىق دەپ قارىغان نۇرغۇنلىغان خەلقئارالىق شىركەتلەرگە خەت يېزىش، ئۇلار بىلەن كۆرۈشۈش، ئۇلارنىڭ مېلىنى بايقۇت قىلىش، ھەتتا قانۇنى جاۋابكارلىققا تارتىش ئۈچۈن مەھكىمىلەرگە ئەرز سۈنۈش قاتارلىق ھەر خىل ئۇسۇللار بىلەن ھەرىكىتىنى داۋام قىلدۇرماقتا. بۇنىڭ نەتىجىسىدە بىر قىسىم شىركەتلەر مەجبۇرى ئەمگەك بىلەن بولغان ئالاقىسىنى ئۈزىدىغانلىقىنى، خىتاي بازىرىدىن چېكىنىپ چىقىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى.

ئۇيغۇر سوت مەھكىمىسى

مەن بۇ يەردە لوندون ئۇيغۇر سوتى توغرىلىق قىسقىچە توختىلىپ ئۆتمەن. لوندون ئۇيغۇر سوتى دۇنيانى زىلزىلىگە سېلىپ، جاللات خىتاينى تىترەتتى!

ئۇيغۇر سوتى خەلقئارا سەھنىدە تۇنجى قېتىم ئۇيغۇرنىڭ نامى بىلەن چاقىرىلغان، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئۇيغۇر، قازاق ۋە باشقا تۈركىي مىللەتلەرگە قارىتا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق جىنايىتىنى ئەيىبلەپ، ئۇيغۇر ۋە باشقا قېرىنداش خەلقلەر ئۈچۈن ئادالەت تەلەپ قىلىدىغان خەلقئارالىق مۇستەقىل سوتتۇر.

خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ جىنايى قىلمىشىنى خەلقئارا سوتا جاۋابكارلىققا

تارتىشنىڭ يوللىرى ئۈستىدە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلدىن باشلاپ جىددىي ئىزدىنىشكە باشلىدى. كۆپلىگەن ئادۋوكاتلار، قانۇنچىلار، سوتچىلار بىلەن ئېلىپ بارغان ئۇچرىشىشلار نەتىجىسىدە، خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئىككە ۋە ئىككە دە سوراققا تارتىشنىڭ مۇمكىنچىلىكىنىڭ يوقلىقى ئوتتۇرىغا چىقتى. باشقا يوللار ئۈستىدە ئىزدىنىش ئارقىلىق، خىتاينىڭ جىنايىتىنى ھازىرقى ئەھۋالدا پەقەت تەرەپسىز خەلق سوتى قۇرۇش ئارقىلىق ئەيىبلەشنىڭ بىردىنبىر چارە ئىكەنلىكى مۇئەييەنلەشتۈرۈلدى. ئاخىردا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2020 - يىلى 6 - ئايدا سابىق يۇگوسلاۋىيەنىڭ پىرىزىدېنتى مىلوشىۋىچنى سوتلىغان باش سوتچى گېئوفرىي نىكە ئەپەندىگە رەسمىي مۇراجىئەتتە بولۇندۇق. بىر قانچە ئايلىق مۇزاكىرە ۋە تەكشۈرۈشلەردىن كېيىن، بۇ كىشى ئەزىمىزنى قوبۇل قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى ۋە 2020 - يىلى 9 - ئايدا لوندوندا ئۇيغۇر خەلق سوتى قۇرۇلغانلىقىنى جاكارلىدى.

بىر يىلغا يېقىن جىددىي تەييارلىقلاردىن كېيىن، 2021 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - 7 - كۈنلىرى، ئۇيغۇر سوتىنىڭ بىرىنچى قېتىملىق گۇۋاھلىق ئاڭلاش يىغىنى لوندوندا ئۆتكۈزۈلدى. ئۆز جىنايىتىنى ئېنىق بىلىدىغان خىتاي ھۆكۈمىتى ئۇيغۇر سوتىنىڭ ئېچىلىشىنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن پۈتۈن كۈچى بىلەن ھەرىكەت قىلىپمۇ بۇنى ئىشقا ئاشۇرالمىدى. خىتاي ھۆكۈمىتى ئۇيغۇر سوتىدا گۇۋاھلىق بەرگەنلەرنىڭ ئۇرۇق تۇغقانلىرىنى ئۇيغۇر ئىرقى قىرغىنچىلىقىنى يالغانغا چىقىرىش ئۈچۈن سۆزلىتىش، شاھىتلارنىڭ سۆزلىرىنى يالغانغا چىقىرىش، ئۇيغۇر سوتىنى قارىلاش قاتارلىق رەزىل ۋاسىتىلەر بىلەن ئۇيغۇر سوتىنىڭ ئىناۋىتىنى چۈشۈرمەكچى بولغان بولسىمۇ ئىككىنچى قېتىملىق ئۇيغۇر سوتى ئۆزىنىڭ پىداكارلىرى ۋە قوللىغۇچىلىرى بىلەن تېخىمۇ زور داغدۇغا بىلەن لوندوندا ئېچىلدى. ئىككىنچى قېتىملىق سوت 9 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 9 - ئاينىڭ 13 - كۈنىگىچە 4 كۈن داۋام قىلدى.

ئۇيغۇر سوتى خەلقئارا قانۇن ۋە كىشىلىك ھوقۇق ساھەسىدىكى نۇرغۇنلىغان نويۇزلۇق مۇتەخەسسسلەر، ئادۋوكاتلار، سوتچىلار، ۋە تەپتىشلەردىن تەشكىللىگەن بولۇپ، خەلقئارا قانۇن - تەرتىپلەر بىلەن ئېلىپ بېرىلىدىغان مۇستەقىل سوت بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. بۇ سوت ھېچقانداق دۆلەت ۋە ھۆكۈمەتنىڭ ياكى ئىدىئولوگىيەنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىمايدىغان، ھېچقايسى تەرەپكە يان باسماي پاكىت ئاساسىدا، قانۇنىي ئۆلچەم بويىچە ھۆكۈم چىقىرىدىغان مۇستەقىل سوتتۇر. شۇنداق بولغاچقا بۇ سوتنىڭ چىقارغان ھۆكۈمى خەلقئارا جەمئىيەتتە كۈچلۈك تەسىرگە ۋە ئىشەنچكە ئىگە بولىدۇ.

ھەر ئىككى قېتىملىق سوتنىڭ ئۆزگىچە ئالاھىدىلىكى بار بولۇپ، ئەگەر

بىز ئىككى قېتىملىق سوتتىكى گۇۋاھلىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇش ئەھۋالىغا قارايدىغانلا بولساق، تۇنجى قېتىملىق سوتتا ۋەتەندىكى لاگېر ھاياتىنى باشتىن ئۆتكۈزۈپ باققان لاگېر شاھىتلىرىنىڭ گۇۋاھلىقلىرى ئاساس قىلىنىپ، ۋەتەندە لاگېر ئىچى ۋە سىرتىدا يۈز بېرىۋاتقان كونكرېت ئەھۋاللار مەركەز قىلىنغان بولسا، ئىككىنچى قېتىملىق سوتتا ۋەتەندىكى ئومۇميۈزلۈك ئەھۋاللار ئۈستىدە ئىزدىنىش، تەتقىقات ئېلىپ بارغان تەتقىقات شەكلىدىكى گۇۋاھلىقلار ئاساس قىلىنغان. تېخىمۇ ئېنىق قىلىپ ئېيتقاندا، سوتنىڭ ئاساسى مەقسىتى، يالغۇز ھەر بىر شەخس ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلىسى دۇچ كەلگەن پاجىئەلەر ئۈستىدىن ھۆكۈم چىقىرىش بولماستىن، بەلكى بىر قىسىم تىپىك خاراكتېرگە ئىگە بولغان كونكرېت شەخسلەرنىڭ كەچۈرمىشلىرى ئارقىلىق، ئۇيغۇرلار دۇچ كەلگەن ئومۇميۈزلۈك ئەھۋالغا نەزەر سېلىش، ئاندىن مۇتەخەسسس ۋە تەتقىقاتچىلارنىڭ بايانلىرى ئارقىلىق ئۇيغۇرلار يۈزلىگەن ئومۇميۈزلۈك ئەھۋال بىلەن تونۇشۇپ چىقىش، ۋە شۇ ئارقىلىق پۈتۈن مىللەت دۇچ كېلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىققا توغرا ۋە ئادىل ھۆكۈم چىقىرىشتۇر.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپى، 500 دىن ئارتۇق گۇۋاھلىقلار ئىچىدىن، بىر قەدەر تەپسىلىي ۋە كونكرېت بولغان گۇۋاھلىقتىن تۇنجى قېتىملىق سوت ئۈچۈن 150 گۇۋاھلىقنى، ئىككىنچى قېتىملىق سوت ئۈچۈن 92 گۇۋاھلىقنى تەۋسىيە شەكلىدە سوتقا يوللىدى. تۇنجى قېتىملىق سوتتا گۇۋاھلىق بەرگەن 37 گۇۋاھچىدىن 15 گۇۋاھچى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپى ئامبىرى تەۋسىيە قىلغان شۇ 150 گۇۋاھچى ئىچىدىن تاللاندى. قالغان 22 گۇۋاھچى، سوتقا بىۋاسىتە ئىلتىماس قىلغانلار ئىچىدىن تاللىغان. ئىككىنچى قېتىملىق سوتتا گۇۋاھلىق بەرگەن 30 دىن ئارتۇق گۇۋاھچىدىن 10 گۇۋاھچى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپى تەۋسىيە قىلغان شۇ 92 گۇۋاھچى ئىچىدىن تاللاندى، قالغان 20 دىن ئارتۇق گۇۋاھچى، سوتقا بىۋاسىتە ئىلتىماس قىلغانلار ئىچىدىن تاللاپ چىققان. بۇ جەرياندا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپى ئامبىرىنىڭ ۋەزىپىسى، گۇۋاھلىقلارنى ئېلىش، رەتلەش، تەرجىمە قىلىش ۋە گۇۋاھچىلارنى سوتقا تەۋسىيە قىلىش قاتارلىق جەھەتلەردە سوتقا ماسلىشىشتىن ئىبارەت بولدى. سوت تامامەن خەلقئارا قانۇن - تەرتىپلەر بويۇنچە ئېلىپ بارغان بولۇپ، گۇۋاھچىلارنى تاللاش ياكى باشقا جەريانلىرى سوت تەرىپىدىن بىۋاسىتە ئېلىپ بېرىلدى.

ئىككىنچى قېتىملىق سوت ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپى تەۋسىيە قىلغان ئاشۇ 92 گۇۋاھچىلارنىڭ ئائىلىسىدىن جەمئىي 534

ئادەم لاگېرغا سولانغان بولۇپ، ئائىلىسىدە 10 دىن ئادەم لاگېرغا سولانغان گۇۋاھچىلار 15، ئۆيىدىن 30 دىن ئارتۇق ئادەم تۇتۇلغان گۇۋاھچىلار 4. سوتقا تەۋسىيە قىلىنغان گۇۋاھچىلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ۋەتەندىكى خەلقىمىز يۈزلىگەن ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ تىپىك ۋەكىللىرى بولسىمۇ، بىراق كۆرۈۋاتقىنىمىزدەك، ئۇلارنىڭ ھەممىسى سوتتا بىۋاسىتە گۇۋاھلىق بېرىشكە تاللانغانى يوق. ۋاقىت چەكلىمىسى تۈپەيلىدىن بىر قىسمى سوتتا نەقەيدان گۇۋاھلىق بېرىش ئۈچۈن تاللانغان بولسا، بىر قىسىم گۇۋاھلىقلار سوتچىلارنىڭ كۆزدىن كەچۈرۈشى ئۈچۈن ئىشلىتىلگەن.

مۇستەقىل ئۇيغۇر سوتى، ئىرقىي قىرغىنچىلىق باشلانغاندىن بېرى شەرقىي تۈركىستانلىقلار ئېلىپ بېرىۋاتقان بارلىق پائالىيەت ۋە ھەرىكەتلەرگە ئوخشاش، ۋەتەندىكى ۋەزىيەتنى ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ خەلقىمىزگە قاراتقان جىنايى قىلمىشلىرىنى خەلقئاراغا ئاڭلىتىشتا، بولۇپمۇ رەسمىي خەلقئارا قانۇنى ئۆلچەملەرنىڭ تەلپى بويىچە، دەلىل ئىسپاتلىق قىلىپ ئاڭلىتىش ۋە باشقىلارنى قايىل قىلىشتا ئالاھىدە ئەھمىيەتكە ئىگە. ئۇيغۇر سوتى، يالغۇز خەلقئارادا خىتايغا قارشى جامائەت پىكىرى توپلاشتا ئالاھىدە ئەھمىيەتكە ئىگە

بولۇپ قالماستىن، بەلكى ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا بېرىلىۋاتقان گۇۋاھلىقلارنى خەلقئارا قانۇن ئۆلچىمىگە كۆتۈرۈپ، مۇناسىۋەتلىك خەلقئارا قانۇنلارنىڭ تەلپى بويىچە ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى قانۇنى جەھەتتىن مۇئەييەنلەشتۈرۈش ۋە بۇندىن كېيىن ئېچىلىش ئېھتىمالى بولغان سوتلار ئۈچۈن ئاساس يارىتىشتا ئالاھىدە ئەھمىيەتكە ئىگە.

ئەگەر سوتتا، ئۇيغۇرلارغا نىسبەتەن ئادىل بىر ھۆكۈم چىقىرىلسا، بۇ تارىختا تۇنجى قېتىملىق شۇنداق بىر ھۆكۈم بولۇپ، ئۇنىڭ تارىخى ئەھمىيىتى ئالاھىدە چوڭ بولىدۇ. مۇستەقىل خەلق سوتىنىڭ ئەھمىيىتى كۆپىنچە ئەھۋالدا گەرچە سىمۋوللۇق بولسىمۇ، بىراق سوتنىڭ قارارى خەلقئارا ئەدلىيە ئۆلچەملىرىگە ئاساسەن چىقىرىلغانى ئۈچۈن، كۆپلىگەن دۆلەتلەرنىڭ، بولۇپمۇ غەربتىكى دېموكراتىك قانۇن تۈزۈم ئۈستۈنلۈكىنى ئىگىلەيدىغان ۋە ھەققانىيەتنى ياقلايدىغان دۆلەتلەرنىڭ خىتايغا قارىتا سىياسەتلىرىگە ئالاھىدە تەسىر كۆرسىتىپ، ئۇلارنىڭ ئۇيغۇرلار توغرىسىدا ھەقىقەت قارارلارنى ئېلىشىغا تۈرتكە بولىدۇ، ۋە ئۇ دۆلەتلەرنى كۆپلىگەن قانۇنى ئاساسلار بىلەن تەمىنلەيدۇ. سوتنىڭ قارارى، يالغۇز ھەققانىيەتنى ياقلايدىغان كۆپلىگەن دېموكراتىك دۆلەتلەرنىڭ خىتايغا قاراتقان سىياسەتلىرىنى بەلگىلەشكە تەسىر كۆرسىتىپ قالماي، ھەتتا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بەزى قىلمىشلىرىغا چەكلىمە قويۇش ۋە جازا بېرىشىگە تۈرتكە بولىدۇ.

بالقاندىكى ئۈچ جاللات دەپ ئاتالغان مىلوشېۋىچ، مىلادىچ ۋە كارادىچلار 1991 - 1998 - يىللىرى بالقان يېرىم ئارىلىدا ئىرقىي قىرغىنچىلىق قىلغان قانخورلار بولۇپ، ئىلگىرى - كېيىن ھەممىسى خەلقئارا جىنايىتى ئىشلار سوتى تەرىپىدىن جازالاندى. بوسنىيە، كوسوۋو قاتارلىق ئەللەر ئۆز مۇستەقىللىقىنى قولغا ئالدى. ئۇيغۇر خەلقىمۇ يېقىن كەلگۈسىدە شى جىنپىڭ، چىن چۈەنگو، جۇ خەيلۈن قاتارلىق جاللاتلارنى سوتقا تارتىپ تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدۇ. لوندوندا ئېچىلغان ئۇيغۇر سوتى بۇنىڭ بىرىنچى قەدىمى.

لوندون ئۇيغۇر سوتىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئۆتۈشى ئۈچۈن كۈچ چىقارغان بارلىق ۋەتەنداشلىرىمىزغا، ئىنسانىيەت ئۈچۈن، ئادالەت ئۈچۈن، دۇنيادا ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى ئىشلىگەن جىنايەتنىڭ ئاخىرلىشىشى ئۈچۈن تىك تۇرۇشنى، ئۆزىگە ۋەجدانى ۋە ئىنسانىي ۋەزىپە قىلغان، ئۇيغۇر سوتىنى قۇرغان گېئوئوفىرى نىكە ئەپەندى باشلىق ئۇيغۇر سوت كولىپىگىيەسىنىڭ خادىملىرىغا، ئادۋوكاتلارغا، چەت ئەللىك مۇتەخەسسسلەرگە، سوت خىزمىتىدە بولغان بارلىق خىزمەتچىلەرگە، تەشۋىقات خىزمىتىدە بولغان بارلىق دۇنيا مېدىيالىرىغا، ھەر مىللەت گۇۋاھچىلىرىمىزغا، ئارقا سەپ مۇلازىمىتىدىكى

بارلىق سەپداشلىرىمىزغا، ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىن ئىسىملىك ۋە ئىسمىمىز ياردەمدە بولغان بارلىق قېرىنداشلىرىمىزغا، نورۋېگىيە ئارخىپ ئامبىرى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىدىكى ئالدىنقى سەپتە كېچە - كۈندۈز كۈرەش قىلغان بارلىق جەڭچىلىرىمىزگە رەھمەت ئېيتىمەن !

12. دەۋايىمىزنى كەسىپلەشتۈرۈش ۋە تەشكىلى قۇرۇلمىنى كۈچلەندۈرۈش خىزمەتلىرى

مۇھاجىرەتتىكى مىللىي ھەرىكىتىمىز ئۇزۇن تارىخى جەريانغا ئىگە بولسىمۇ، ئامما مۇكەممەل تەشكىلى قۇرۇلما شەكىللەندۈرۈلمەسلىك ئېغىر يېتەرسىزلىكلىرىمىزدىن بىرسى بولۇپ كەلدى. بۇنىڭ ھەر خىل سىياسىي، ئىجتىمائىي ۋە ئىقتىسادىي سەۋەبلىرى بار. 2004 - يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۈتۈن تەشكىلاتلىرىمىزنى بىر مەركەز ئاستىغا توپلاپ، مۇكەممەل تەشكىلى قۇرۇلما قۇرۇش مەقسىتىدە قۇرۇلغان ئىدى. كېيىنكى يىللاردا ھەر خىل يول ۋە مەقسەتلەر بىلەن ۋەتەن سىرتىغا چىققان شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ كۆپىيىشى بىلەن، مىللىي دەۋايىمىزدا ھەم كۈچلەنىش ھەم مۇرەككەپلىشىش ۋەزىيىتى پەيدا بولدى. تەشكىلاتلارنىڭ سانى تىز قەدەمدە كۆپەيدى، مىللىي دەۋايىمىزنىڭ ساغلام ۋە رەقى قىلىشىغا، مەركىزى تەشكىلى قۇرۇلمىنى كۈچلەندۈرۈشكە بەلگىلىك دەرىجىدە تەسىر كۆرسىتىشكە باشلىدى. مۇشۇنداق مۇرەككەپ ۋەزىيەت ئىچىدە مىللىي دەۋايىمىز دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېتەكچىلىكىدە يەنىلا ساغلام قەدەم بىلەن، بىرلىك، ئىتتىپاقلىق ئىچىدە ئىلگىرىلەپ ساغلام كۈچەيدى. 2018 - يىلى 11 - ئايدا چاقىرىلغان شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭەيتىش يىغىنىدا ئېلىنغان قارارلارنى ئىجرا قىلىش يۆلىنىشىدە چەت ئەللەردىكى مۇتلەق

كۆپ قىسىم، ئاساسلىق تەشكىلاتلار بىرلىك ئىچىدە ھەرىكەت قىلدۇق. بولۇپمۇ 2020 - يىلى 4 - ئايدا شەرقىي تۈركىستان تەشكىلاتلار مۇنبىرى تەشكىل قىلىنغاندىن كېيىن، مۇھاجىرەتتىكى %95 دىن ئارتۇق تەشكىلاتلار ئىشتا بىرلىكنى ئەمەلگە ئاشۇرغان ۋەزىيەت شەكىللەندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 33 نەپەر ئىجرائىيە كومىتېتى ئەزاسى 15 دۆلەتتە ياشايدىغان بولۇپ، مۇتلەق كۆپ قىسىمى ئىجرائىيە كومىتېت ئەزالىرى خىزمەتلىرىنى ئىشتىن سىرتقى، خالسا نەھالدا، زور پىداكارلىق كۆرسىتىپ، پىدائىيلىق بىلەن يۈرگۈزۈپ كەلمەكتە. ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ خەلقئارالىق بىر مەسلىە بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقىشى، دەۋايىمىزنىڭ، تەشكىلاتىمىزنىڭ كەسىپلىشىشىگە ھەر ۋاقىتتىكىدىن بەكرەك تەقەززا بولماقتا. ئۇيغۇر دەۋاسىدا مۇتەخەسسسلەشكەن، كەسىپلەشكەن، سىستېمىلاشقان تەشكىلات قۇرۇلمىسى بولمىسا بولمايدىغان بىر ۋەزىيەت ئوتتۇرىغا قويۇلدى. بىز 2017 - يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىمىزگە ئالغاندىن بۇيان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ سىستېمىلىشىشى ۋە ئىختىساسلىشىشىغا ئالاھىدە كۈچ سەرپ قىلدۇق. بىز تەشكىلاتنى سىستېمىلاشتۇرۇشتا؛ تەشكىلاتنى ئىنسانغا، رەھبەرگە باغلىق ئەمەس، نىزامنامىگە، پىرىنسىپقا، سىستېمىغا باغلىق شەكىلدە ئىشلەيدىغان قىلىش، تەشكىلاتنىڭ مەۋجۇدىيىتى ۋە پائالىيەتلىرى، تەشكىلات رەھبەرلىرىنىڭ ئۆزگىرىشى بىلەن تەسىرگە ئۇچرىمايدىغان بىر سىستېما قۇرۇش، ئىختىساسلىشىشتا بولسا؛ خەلقئارا سەۋىيەدىكى كەسىپى ئادەملەر، مۇقىم ئىشلەيدىغان، مائاشلىق خىزمەتچى سىستېمىسىنى يولغا قويۇش ۋە ئۇنى كېڭەيتىشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىلدى. 2017 - يىلى يېڭى رەھبەرلىك ھەيئىتى ۋەزىپە تاپشۇرۇۋالغاندا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىدا خىزمەت قىلىدىغان مائاشلىق كەسىپى خادىمىنىڭ سانى توپلام 4 نەپەر، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنى قوشقاندا توپلام كەسىپى خادىم سانى 10 ئەتراپىدا ئىدى. تۆت يىل ئىچىدە بۇ نىسبەت بەش ھەسسىدىن كۆپرەك كۆپىيىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا بىۋاسىتە قاراشلىق مائاشلىق خىزمەتچى سانى 20 نەپەرگە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار (ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پروگراممىسى، ئۇيغۇر ھەرىكىتى، ئۇيغۇر ئامېرىكا بىرلەشمىسى، ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرى، ئۇيغۇر ھەقىلىرى پائالىيەت پروگراممىسى، ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، ئۇيغۇر پروجېكت فوندى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەخپى) نى قوشقاندا توپلام 50 كىشىگە يۈكسەلدى. خىزمەتچى قوبۇل قىلىش، خەلقئارا ئۆلچەم بويۇنچە ئېلىپ بېرىلدى. تورلاردا، ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا مەخسۇس خىزمەتچى قوبۇل قىلىش ئۇقتۇرۇشلىرىنى چىقىرىپ، ئىلتىماس قىلغۇچى نامزاتلار ئىچىدىن زىيارەت قىلىپ تالاش ئارقىلىق ھەقىقىي ئىختىساسلىق

خادىملارنى تاللاپ چىقتۇق. كادىرلىرىمىزنى ئۇيغۇر ياشلىرى ئىچىدىن تاللاشقا، ياشلاشتۇرۇشقا ئالاھىدە ئېتىبار بەردۇق.

خەلقئارا پۇرسەتلەردىن ۋاقتىدا ۋە ئۈنۈملۈك پايدىلىنىش، دەۋايمىزنى دۇنيا سىياسىتىگە بىۋاسىتە تەسىر كۆرسىتەلەيدىغان سىياسىي مەركەزلەردە كۈچلەندۈرۈش ۋە بۇ مەركەزلەردە سىستېمىلىق ھالدا ھەرىكەت ئېلىپ بېرىشقا تىرىشچانلىق كۆرسىتىلدى. بۇ سەۋەبتىن، بۇ 4 يىل ئىچىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەيۇنخېنىدىكى مەركىزى ئىشخانىسىدىن باشقا، بېرلىندا، بىرېۋسېلدا، لوندوندا، ۋاشىنگتوندا، پارس، ئىستانبۇل قاتارلىق جايلاردا ئىش بېجىرىش ئىشخانىلىرى تەسىس قىلىندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ كەسىپلىشىشى ۋە تەشكىلاتلار ئارا ھەمكارلىقنى كۈچلەندۈرۈش جەھەتتە زور ئىلگىرىلەشلەر قولغا كەلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى ياكى ھەمكارلاشقان تەشكىلاتلاردىن، نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى، ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرى، ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، كانادا ئۇيغۇر ھەقىلىرى لوبى پروگراممىسى، ئامېرىكا ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى، UAA، ئۇيغۇر پروجېكت فوندىلار ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەخپى مەخسۇس مائاشلىق، كەسىپلەشكەن خىزمەتچى تۈزۈمى يولغا قويغان تەشكىلاتلاردۇر. بۇ تەشكىلاتلاردىكى مۇتەخەسسسلەر ۋە كەسپى خادىملار ئۆزئارا خىزمەت تەقسىماتى قىلىپ، ھەمكارلىق ئاساسىدا پائالىيەتلەرنى كەسپى سەۋىيەدە ئېلىپ بارماقتا.

13. ئىقتىسادىي قۇرۇلمىنى كۈچلەندۈرۈش جەھەتتىكى پائالىيەتلەر

تەشكىلاتنى كەسىپلەشتۈرۈش ۋە سىستېمىلاشتۇرۇش خىزمىتىنىڭ ئەڭ ئاساسلىق ئاچقۇچى ئىقتىسادقا بېرىپ تاقىلىدۇ. ئىقتىسادىي ئاساسى كۈچلۈك بولمىغان ھەر - قانداق تەشكىلات مۇكەممەل تەشكىلى ئاساس قۇرالماي، ئۈزلۈكسىز ۋە رەقى قىلىشى مۇمكىن بولمايدۇ. شۇڭا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندىنى كۈچلەندۈرۈشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردۇق.

2018 - يىلى 5 - ئايدىن باشلاپ «ئۇيغۇر بەدىلى» چاقىرىقىنى ئېلان قىلىپ، 18 ياشتىن ئاشقان پۈتۈن ۋە تەنداشلىرىمىزنى ئۇيغۇرلۇق بەدىلى تاپشۇرۇپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەتلىرىنى ماددىي جەھەتتىن قوللىشىنى تەلەپ قىلدۇق.

ئىنتېرنېت ئارقىلىق ئىئانە قوبۇل قىلىش، مەخسۇس پروگراممىلار ئۈچۈن كارخانىچىلار، ئىش ساھىبلىرىغا مۇراجىئەت قىلىپ، ياردەم سوراش،

خەلقئارا فوندىلارغا پروجېكت لايىھىلەرنى سۇنۇش، مەخسۇس ئىئانە يىغىش پائالىيەتلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىقتىسادى ئاجىز قىزىل رەقەم ھالىتىدىن، مەلۇم دەرىجىدە ئىقتىسادىي ئاساسقا ئىگە تەشكىلات سەۋىيەسىگە ئېلىپ كېلىندى.

2017 - يىلى 11 - ئايدا 6 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي ئېچىلغاندا، NED نىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكتىگە ئاجرىتىلغان مالىيەسى سىرتىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندىنىڭ ئىچى قۇرۇق بولۇپلا قالماي، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مالىيەسى \$9000 قىزىل رەقەملىك ۋەزىيەتتە ئىدى. ئۆتكەن 4 يىلدىن بۇيان، NED نىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكتىغا ئاجراتقان پۇلىنى ئۈزلۈكسىز ئاشتى، 2017 - يىلى \$195 مىڭ دوللارلىق ياردەمنى، 2018 - يىلى \$350 مىڭ، 2019 - يىلى \$380 ۋە 2019 - يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيا دېموكراتىيە مۇكاپاتىنى ئالغاندىن كېيىن، 2020 - يىلى بىراقلا \$445 مىڭ چىقاردى. 2021 - 2023 - يىللىق ئىككى يىللىق پروجېكتى ئۈچۈن توپلام \$890 مىڭ ئىلتىماسمىز قوبۇل قىلىنىپ، ئىش باشلاندى.

NED نىڭ ماددىي ياردىمىدىن باشقا ئۇيغۇرلۇق بەدىلى، ئىئانە، باشقا خەلقئارالىق فوندىلاردىن يىغىلغان ماددىي ياردەملەر ۋە كىرىم - چىقىم ھېساباتى ھەققىدىكى تەپسىلىي مەلۇماتنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندى رەئىسى مالىيە دوكلاتىدىن كۆرىمىز.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا بىۋاسىتە قاراشلىق 20 نەپەر مائاشلىق خىزمەتچىلەرنىڭ چىقىمى، 5 دۆلەتتىكى 6 ئىشخانا چىقىملىرى، لوندوندىكى ئۇيغۇر مەھكىمىسى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۋ ۋە ھازىرمۇ ئۈزلۈكسىز داۋام قىلىۋاتقان بىر - قانچە تەتقىقات ۋە پائالىيەت پروجېكتلىرى قاتارلىق پائالىيەتلەرنىڭ چىقىمى دەل مۇشۇ پۇللاردىن چىقىم قىلىنماقتا. مەن بۇ مۇناسىۋەت بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ماددىي ياردەمدە بولۇپ كەلگەن ئىسمىمىز، ئىسمىملىك بارلىق ۋە تەنداشلارغا چەكسىز ھۆرمەت ۋە رەھمەتلىرىمنى بىلدۈرىمەن.

ئۆزىمىزنى تەكشۈرۈش ۋە ۋەزىپىلەر

1. قۇرۇلتاي خىزمىتىدە نۆۋەتتە ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەر ۋە قىيىنچىلىقلار

بىز يۇقىرىقىدەك بىر قاتار پائالىيەتلەرنى ئۇتۇقلۇق ئېلىپ بارغان بولساقمۇ ئەمما، خىزمەتلىرىمىزدە نۇرغۇنلىغان يېتەرسىزلىكلەرنىڭ ۋە ۋۇجۇدقا چىقىرالمايغان

مۇھىم خىزمەتلىرىمىزنىڭ بارلىقىنى ئېتىراپ قىلماي تۇرالمايمىز. بۇلارنىڭ بىر قىسمى بىزنىڭ بىزنىڭ ئىرادىمىزنىڭ سىرتىدا بولسىمۇ، يەنە بىر قىسمى تىرىشچانلىق كۆرسەتسەك، غەيرەت قىلساق، يوللىرى ھەققىدە ئىزدەنسەك تامامەن مۇمكىن بولىدىغان ئىشلار.

1. يۇقىرىدا ب د ت دىكى پائالىيەت ھەققىدە توختالدىق. ئەمما ب د ت دا تولۇق مۇۋەپپەقىيەتلىك خىزمەت قىلدۇق دېيەلمەيمىز. چۈنكى خەلقىمىز ئۈچۈن مۇھىم بولىدىغىنى، جەريان ئەمەس، نەتىجە. 21 - ئەسىردىكى ئەڭ چوڭ پاجىئە ۋە ئىرقىي قىرغىنچىلىق يۈز بېرىۋاتقان بىر مەسىلە ھەققىدە، خىتاينىڭ جىددىي توسقۇنلۇق قىلىشى ۋە ب د ت دا باشقا دۆلەتلەر بىلەن گۇرۇپپىلىشىشى نەتىجىسىدە، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە تېخىغىچە ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى تېمىسى قىلىنغان ئايرىم، مەخسۇس يىغىنى چاقىرىلمىدى. كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدىن بىر قارار چىقمىدى. ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارى ۋە مۇستەقىل تەكشۈرۈش ھەيئىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننى زىيارەت قىلىش ئىشى ھازىرغىچە ئەمەلگە ئاشمىدى. ب د ت باش كاتىپى ئانتونىئو گۇتېررىس ھازىرغىچە جازا لاگېر مەسىلىسى ھەققىدە بىر پىكىر بايان قىلمىدى. ب د ت بىخەتەرلىك كېڭىشىدە 2 قېتىم كۈن - تەرتىپكە كەلدى، ئەمما قارار چىقمىدى. بۇلار ئەلۋەتتە بىزنىڭ ئىرادىمىز سىرتىدىكى ئىشلار بولسىمۇ ئەمما، داۋاملىق تىرىشىشىمىز دائىرىسىدىكى ئىشلار.

2. ياۋروپا ئىتتىپاقىغا ئەزا دۆلەتلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى ب د ت دا خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى، جازا لاگېرىنى تاقاش ھەققىدىكى بىرلەشمە باياناتقا ئىمزا قويغان، 4 نەپەر خىتاي ئەمەلدارغا جازا ئېلان قىلغان بولسىمۇ، ئەمما بۇ يېتەرلىك ئەمەس، ئەمەلىي قەدەم بېسىشتا نۇرغۇن مەسىلىلەر مەۋجۇت. بۇنىڭدا ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ موتورى بولغان گېرمانىيە ۋە فىرانسىيەنىڭ ئىقتىسادىي، تىجارىي مەنپەئەت بەدىلىگە، پاسسىپ ھەرىكەت قىلىشىنىڭ رولى چوڭ بولدى دەپ قارايمىز. خىتاي - ئامېرىكا ئوتتۇرىسىدىكى سودا ئۇرۇشىدىن، ياۋروپا ئۆزىگە مەنپەئەت چىقىرىشقا ھەرىكەت قىلدى، بۇ 21 - ئەسىردىكى ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى توختىتىشقا ئەمەلىي قەدەم ئالمىغانلىقىنىڭ مۇھىم سەۋەبلىرى بولۇشى مۇمكىن. ئەلۋەتتە بۇنىڭ يەنە تۈرلۈك سەۋەبلىرى بار. بۇ جەھەتتە بىز دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ياۋروپادىكى تەشكىلاتلىرىمىز رولىمىزنى تولۇق جارى قىلدۇرالمىدى دەپ ئويلايمەن. بۇ بىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى خىزمەتلىرىمىزدە جىددىي ئويلىنىشقا تېگىشلىك مۇھىم نۇقتا.

3. شەرقىي ياۋروپا دۆلەتلىرى، بولۇپمۇ لاتىن ئامېرىكاسى ۋە ئافرىقا دۆلەتلەردە ئاساسەن پائالىيەتلىرىمىز تېخى ئەڭ تۆۋەن سەۋىيەدە ۋە ھەتتا باشلانمىدى. دۇنيا

پەقەتلا ئامېرىكا، ياۋروپا دېگەنلىك ئەمەس. خىتاي بۈگۈن پۈتۈن ئىقتىسادىي ۋە دىپلوماتىيە كۈچىنى ئىشقا سېلىپ بۇ دۆلەتلەردە ئۆزىنىڭ تەسىر دائىرىسىنى كۈچلەندۈرۈۋاتىدۇ. ئەلۋەتتە بىزنىڭ ھازىرقى مەۋجۇت ئىمكانىمىزدە بىز ئۈچۈن تولىمۇ قېيىندەك بىلىنىدۇ، ئەمما شۇنى ھېس قىلىشىمىز كېرەككى، بىز مىللىي دەۋايىمىزنىڭ ئاخىرقى مەقسىتى دۆلەت قۇرۇش ئىكەن، بۇ دۆلەتلەرنىڭ ئىشىكىنى چېكىش، بىزنىڭ قىلماقچى بولغان ئاخىرقى مەقسىتىمىزگە سېلىشتۇرغاندا پەقەتلا قىيىن مەسىلە ئەمەس. بۇمۇ بىزنىڭ جىددىي ئويلىنىشىمىزغا تېگىشلىك مەسىلىلەر.

4. ئىسلام دۇنياسى ھازىرغىچە سۈكۈتتە، سۈكۈتتە ئەمەس، ھەتتا مۇتلەق كۆپ قىسمى خىتايىنى قوللاش پوزىتسىيەسىدە تۇرماقتا. خىتاي يالغۇز شەرقىي تۈركىستان خەلقىگىلا ئەمەس، مۇقەددەس دىنىمىز ئىسلامغا ئۇرۇش ئاچقان بىر ۋەزىيەتتە. ئىسلامنىڭ مۇقەددەس قىممەت قاراشلىرىغا ئاشكارا ھۇجۇم قىلماقتا. 2018 - يىلى 11 - ئايدىكى مىللىي كېڭەشتە، بۇ نۇسخا نۇقتىلىق مۇزاكىرە قىلىنىپ، بىر قاتار خىزمەتلەر باشلانغان بولسىمۇ، ئۈزلۈكسىزلىكىنى جارى قىلدۇرالمىدۇق. ئىسلام ھەمكارلىق تەشكىلاتى باياناتلىرىدا خىتايىنى قوللاش پوزىتسىيەسىنى تۇتۇپ كەلدى. بۇ جەھەتتە بىز خىزمەتلىرىمىزنى جايىدا، يېتەرلىك ئېلىپ باردۇق دېيەلمەيمىز. چېكىدىغان نۇرغۇن ئىشىكلەرنى چېكەلمىدۇق، قىلىشقا تېگىشلىك نۇرغۇن ئىشلارنى قىلالىمىدۇق. بۇمۇ بىزنى جىددىي ئويلىنىدىغان ۋە بۇندىن كېيىن بۇ ھەقتە جىددىي قەدەملەر ئېتىشىمىزغا تېگىشلىك مەسىلە.

5. ئىچكى خىزمەتلەر دائىرىسىدىمۇ بىر قىسىم خىزمەتلەرنى تازا ياخشى ئېلىپ بارالمىدۇق.

(1) مىللىي دەۋايىمىزدا ئاياللارنىڭ رولى تولىمۇ مۇھىم ئىدى. ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى نوپۇسىمىزنىڭ يېرىمىدىن كۆپرەكىنى خانىملار تەشكىل قىلىدۇ. خانىملىرىمىزنىڭ دەۋادىكى ئاكتىپچانلىقى يىللارغا نىسبەتەن يۇقىرى بولسىمۇ، ئەمما يەنىلا نىسبەت جەھەتتىن ئاز. بۇنىڭدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشلىق تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ ئاياللار خىزمىتىگە يېتەرلىك كۆڭۈل بۆلەلمەسلىكىمىز سەۋەب بولدى دەپ ئويلايمىز. ئەمما جازا لاگېرى مەسىلىسىدە دۇنيانى ماددىي پاكىت بىلەن تەمىنلىگەن، ئاساسەن خانىملاردۇر. بىز بۇلارغا يېتەرلىك دەرىجىدە ياردەم قىلالىمىدۇق، كۆڭۈل بۆلەلمىدۇق. بۇلارنىڭ رولىدىن تولۇق پايدىلىنالمىدۇق.

(2) بۈگۈن ئۇيغۇر ئاياللىرى دۇچ كېلىۋاتقان زۇلۇم 21 - ئەسىردە پۈتۈن

ئىنسانلىق ئۈچۈن زور پاجىئە. ئەمما خەلقئارادىكى نۇرغۇن ئاياللار تەشكىلاتلىرى، فەمىنىست گۇرۇپپىلارنىڭ بۇ پاجىئەلەرگە سۈكۈتتە تۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈۋاتىمىز. ئەگەر بىز خانىملىرىمىزنى تەشكىللەپ، ئاياللار ھەرىكىتىنى كۈچلەندۈرەلسەك، فەمىنىست تەشكىلاتلار بىلەن ياخشى ئالاقە قىلالىساق، دۇنيادا يۈزمىڭلارچە ئاياللار قوزغىيالىشىمىز مۇمكىن - ئاياللار قوزغالسا، دۇنيا قوزغىلىدۇ، بۇ خىتاينىڭ يىمىرىلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىشى مۇمكىن.

(3) ياشلار ھەرىكىتىدە يېتەرلىك خىزمەتلەر ئىشلەنمىدى. بۈگۈن چەت ئەلدىكى نوپۇسىمىزنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى ياشلار. نۇرغۇن يوشۇرۇن كۈچلىرىمىز بار. بۇلار كېيىن ۋاقىتلاردا ئاكتىپچانلىقىنى جارى قىلدۇرۇپ، بەزىلىرى يالغۇز، ئۆز ئالدىغا، بەزىلىرى كولىكتىپ ھالدا ھەر خىل پائالىيەتلەرنى قىلىۋاتىدۇ. بۇلارنى يېتەكلەش، ئۇلار ئوتتۇرىدىكى ئالاقە تورنى كۈچلەندۈرۈش خىزمەتلىرىدە كۆپ مەسىلىلەر مەۋجۇت بولۇپ كەلدى. بۇ جەھەتتىكى خىزمەتلىرىنىمۇ ئالدىمىزدا كۈچلەندۈرۈشىمىز كېرەك.

(4) تەشكىلاتلار ئارىسىدىكى ھەمكارلىقلار، ئىش بىرلىكلىرىدە 2020 - يىلدىن بۇيان زور ئىلگىرىلەشلەر مەيدانغا كەلدى. 95% تەشكىلاتلار تەشكىلاتلار مۇنبىرى ئاستىدا بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىدىغان مۇھىت يارىتىلدى. ئەمما بۇنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرۈش، سىستېمىلاشتۇرۇش ۋە قويۇقلاشتۇرۇش ئۈچۈن بىر قىسىم خىزمەتلەر جىددىي ئىشلىنىشى كېرەك.

(5) تەشكىلاتلىرىمىزنى كەسىپلەشتۈرۈش جەھەتتە ئۆتكەن يىلدىن بۇيان بىر قاتار خىزمەتلەر ئىشلەندى. ئەمما يېتەرلىك ئەمەس، مۇقىم ئىشخانىسى، مۇقىم ئىشلەيدىغان كەسىپى خادىمى بولمىغان تەشكىلاتلار بىلەن بۈگۈنكى دەۋاننىڭ ئېھتىياجىدىن چىقىپ بولغىلى بولمايدۇ. شۇڭا ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى تەشكىلاتلاردىكى بۇ مەسىلە جىددىي ھەل قىلىنىشى كېرەك. بۇنىڭ بىر ئۇچى، بىر ئۇچى ئەمەس، ئاساسلىق ئۇچى ئىقتىسادقا بېرىپ تاقىشىدۇ. ھازىر بىز ئۈچۈن ياخشى بىر پۇرسەت، ئۇيغۇرلارغا ھېسداشلىق تارىختا كۆرۈلۈپ باقمىغان ۋەزىيەتتە، بۇ پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ھەرىكەت قىلساق، ھەر بىر تەشكىلات ئەڭ ئاز 1 - 2 كىشى كەسىپى خادىم ۋە ئىشخانا مەسىلىنى تامامەن ھەل قىلىپ كەتكىلى بولىدۇ. ئىزدىنىش، ئىشلىكلەرنى چەكش كېرەك. نۇرغۇنلىغان خەلقئارا فوندىلار بار، ئۇلارغا مۇراجىئەت قىلىشىمىز لازىم. روجەكىتلەر ئۈچۈن ئىلتىماس سۇنۇشىمىز لازىم. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى مۇھىم كۈن تەرتىپى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنى بۇ جەھەتتە يېتەكلەش، ئۇلارنى كەسىپلەشتۈرۈش. شۇنى ئالاھىدە ئەسكەرتىپ ئۆتۈشنى ئۇيغۇن كۆرىمەنكى، ھەرگىز بىر - بىرىمىزنىڭ يولىنى توسمايلى،

قىزغانمايلى. ئەگەر ھەر تەشكىلات يېتەرلىك پائالىيەت كۆرسىتىدىكەن، ئىشنى قاملاشتۇرۇپ قىلىدىكەن، يېتىپ ئاشقىچە ئىش ۋە بۇ ئىشنى قىلىشقا ئىقتىساد تېپىش مۇمكىن. بۇنى بىز تەجرىبە قىلدۇق. بىز تېخى ئۆتكەن ھەپتە 2021 - يىللىق پائالىيەتلىرىمىز ئۈچۈن ئوخشاش بولمىغان 4 ئورۇنغا توپلام 1.5 مىليون دوللارلىق پىروجەكت سۇندۇق. بۇلارنىڭ بىر قىسمىدىن ئىجابىي جاۋاب ئالدىق. بىر قىسىم فوندىلار بىلەن مۇزاكىرە ھالىتىدە تۇرۇۋاتىمىز.

(6) بۇلاردىن باشقا يەنە نۇرغۇن ئۇششاق - چۈششەك نۇرغۇن كەمچىلىك ۋە سەۋەنلىكلىرىمىز بارلىقى ئېنىق، بۇلارنى قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى ۋە كۆزەتكۈچى مېھمانلارنىڭ بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

2. جىددىي ئېھتىياجلىق خىزمەتلەر

بۇ قېتىمقى قۇرۇلتاي جەريانىدا ۋەكىللەرنىڭ تۆۋەندىكى مەسىلىلەر ئۈستىدە ئەستايىدىل مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىشنى ۋە بۇ مەسىلىلەرنى مەۋجۇت ئىمكانىيەتلىرىمىز ئىچىدە ئەڭ مۇكەممەل شەكىلدە ھەل قىلىشنىڭ چارە - تەدبىرلىرى ئۈستىدە ئويلىنىشنى ئومۇت قىلىمەن.

ئىچكى خىزمەتلەردە ساھەسىدە

- تەشكىلى ئاپپاراتىمىزنى تېخىمۇ كەسىپلەشتۈرۈش ۋە سىستېمىلاشتۇرۇش. ھەرقايسى كومىتېت ۋە مەركەزلەرنىڭ فۇنكسىيەلىك رولىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇش،
- قۇرۇلتاي رەھبەرلىرىنىڭ ۋە خىزمەتچىلىرىنىڭ مەسئۇلىيەت دائىرىسىنى ئېنىق بېكىتىپ، جاۋابكارلىقىنى ۋاقتى - ۋاقتىدا سۈرۈشتە قىلىش،
- تەشۋىقات ۋە ئۇچۇر - ئالاقە خىزمىتىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، ھەر خىل تىللاردىكى تەشۋىقات ئىشلىرىنى كۈچەيتىش،
- ئىستراتېگىيە - تەتقىقاتنى خىزمەتلىرىنى كۈچلەندۈرۈش
- ھەر - قايسى دۆلەتلەردىكى ۋە تەنداشلىرىمىز، يەنى كەڭ خەلق ئاممىسى بىلەن بولغان ئالاقىنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرۈش،
- تەشكىلاتلار ئارا ھەمكارلىقنى ۋە ئىش بىرلىكىنى ئەڭ يۈكسەك سەۋىيەگە چىقىرىش
- ئاياللارنىڭ رولى جارى قىلدۇرۇش، خەلقئارا ئاياللار تەشكىلاتى ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش
- ياشلارنى تەربىيەلەش پروگراممىسىنى تېخىمۇ سىستېمىلاشتۇرۇش ۋە ياشلار ھەرىكىتىنى كەسىپى جانلىق ئېلىپ بېرىش،

- تەشكىلاتىمىزنىڭ ئىقتىسادىي ئاساسىنى كۈچلەندۈرۈش، قانۇنىي ئاساسلارغا تايانغان ھالدا ھەر خىل شەكىلدىكى ئىئانە توپلاش، خەلقئارا فوندىلارغا مۇراجىئەت قىلىش، ھۆكۈمەت ۋە دۆلەتلەرنىڭ ياردىمىنى قولغا كەلتۈرۈش ۋە مالىيە كىرىم - چىقىم خىزمەتلىرىنى كەسىپى يۈكسەك سەۋىيەگە كۆتۈرۈش .
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە بارلىق تەشكىلات رەھبەرلىرىنىڭ قانۇنىي ھەق ھوقۇقىنى، بىخەتەرلىكىنى ۋە ئوبرازىنى قوغداش،
- تۈركىيە ۋە باشقا دۆلەتلەردىكى ئۇيغۇر مۇھاجىرلار مەسىلىسىنى ھەل قىلىشنىڭ چارە - تەدبىرلىرىنى تېپىش،

تاشقى مۇناسىۋەتلەر ۋە دىپلوماتىيە خىزمەتلىرىدە

- ب د ت دىكى خىزمەتلەرنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرۈش ۋە سىستېمىلاشتۇرۇش،
- ياۋروپا ئىتتىپاقىدا خىزمەتلەرنى تېخىمۇ كەسىپى شەكىلدە يۈكسەلدۈرۈش،
- غەرب دۆلەتلەرنىڭ قوللىشىنى تېخىمۇ كېڭەيتىش،
- شەرقىي ياۋروپا دۆلەتلىرىنىڭ قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈش،
- ئىسلام دۇنياسىدا ئاكتىپ ۋە جانلىق پائالىيەت ئېلىپ بېرىپ، ئىسلام دۇنياسىنىڭ سۈكۈتىنى بۇزۇش ۋە ئۇلارنى ھەرىكەتكە ئۆتكۈزۈش،
- لاتىن ئامېرىكا ۋە ئافرىقا قىتئەلىرىدىكى دۆلەتلەرنىڭ ئىشىكىنى چېكىش، ھېسداشلىقى ۋە قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈش،
- خىتاي مۇستەملىكىسى ۋە تەھدىتى ئاستىدىكى تىبەت، موڭغۇل، خوڭكۇڭ، مانجۇرىيە ۋە تەيۋەن خەلقلىرى ۋە تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى تېخىمۇ يۈكسەك دەرىجىگە چىقىرىش،
- مۇسۇلمان، يەھۇدىي، خىرىستىيان ۋە بۇددىست تەشكىلاتلىرى ۋە جامائەتلىرى بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش،
- ۋاتىكاننىڭ قوللىشىنى ۋە ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىغا قارىتا ئېنىق مەيدانى ئوتتۇرىغا قويۇشىنى قولغا كەلتۈرۈش،
- غەرب دۆلەتلىرىدىكى دېموكراتىك فوندىلارنىڭ قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈشتە
- ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى سىياسىي پارتىيە گۇرۇھلار بىلەن ئاكتىپ ئۇچرىشىش،
- دۇنيادىكى تەسىرلىك ئەربابلار، داڭلىق سىياسىيون، جەمئىيەت ئەربابللىرى، مۇخبىرلار، يازغۇچىلار، ئادۋوكاتلار، تەنھەرىكەتچىلەر، ئارتىست چولپانلار، تىجارەتچىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى كۈچەيتىش،
- ئۇيغۇر سوتىدىن ئەگەر ئىرقىي قىرغىنچىلىق قارارى چىققان ئەھۋالدا،

- دۆلەتلەر، بولۇپمۇ دېموكراتىك دۆلەتلەرنى ۋە خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ قانۇنى ۋە ئەخلاقى مەسئۇلىيىتىنى ئىجرا قىلىشقا قىستاش،
- غەرب شىركەتلىرى بولۇپمۇ ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكى بىلەن چېتىشلىق شىركەتلەرگە بولغان بېسىمنى ھەم قانۇنى يوللار ھەم ئەخلاقى يوللار بىلەن ئېلىپ بېرىش ۋە خىتاي بىلەن بولغان سودىنى توختىتىشقا قىستاش،
- دۇنيا ئەمگەك تەشكىلاتىغا، دۇنيا سودا تەشكىلاتىغا مۇراجىئەت قىلىپ، ئۇلارنى تەدبىر ئېلىشقا قىستاش،
- پۈتۈن دۇنياغا بىز كەلگۈسى قۇرۇشقا ئىنتىلىدىغان شەرقىي تۈركىستان دۆلىتىنى ئېنىق شەرھلىشىمىز، يەنى دېموكراتىك، قانۇن بىلەن ئىدارە قىلىنىدىغان، كىشىلىك ھوقۇققا كاپالەتلىك قىلىدىغان، ئادالەت ۋە ئىجتىمائىي پاراۋانلىقنى ئىشقا ئاشۇرىدىغان، خەلقئارا قانۇن ۋە ئەھدىنامىلەرنى ئىجرا قىلىدىغان تەسەۋۋۇرنى ئوتتۇرىغا قويۇشىمىز ۋە تەشۋىرلىشىمىز كېرەك،
- خىتاينىڭ تەشۋىقات ھۇجۇمى ۋە توردىكى يالغان تەشۋىقاتىغا كۈچلۈك زەربە بېرىشىمىز كېرەك.

يۇقىرىقى نۇقتىلار دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تاشقى دىپلوماتىيە خىزمىتىدە تېخىمۇ كۆپ غەيرەت جاسارەت، سىياسىي پاراسەت، ئىقتىسادىي خىراجەت، غەيۇر شىجائەت تەلەپ قىلىدىغان بولۇپ، 2 - باسقۇچلۇق ۋەزىپىلەرنى غەلبىلىك ئورۇنلاش ئۈچۈن يېڭى نۆۋەتلىك رەھبەرلەر قەتئىي ھەل قىلىشقا تېگىشلىك مەسئۇلىيەتدۇر.

3. قۇرۇلتاي خىزمەتلىرىدە نۆۋەتتە ئۇچراۋاتقان قىيىنچىلىقلار

- كەسپىي ۋە تولۇق ۋاقىتلىق خىزمەتچىلەرنىڭ كەملىكى سەۋەبىدىن خىزمەت ئۈنۈمىنىڭ يۇقىرى بولماسلىقى،
- كۆپ تىللىق خىزمەتچىلەرنىڭ ئازلىقىدىن تاشقى دۇنياغا ئۆزىمىزنى كەڭ دائىرىدە تونۇشتۇرۇشتا بولۇۋاتقان قىيىنچىلىق،
- ئۆز ئىچىمىزدىكى كەسپىي تەتقىقاتچىلارنىڭ كەمچىل بولۇشى سەۋەبىدىن، ۋە تەندىن كەلگەن ئۇچۇر ۋە مەلۇماتلارنى پىششىقلاپ ئىشلەپ، ئىلمىي شەكىلدە ھۆججەتلەشتۈرۈش ۋە دۇنياغا تەقدىم قىلىشتا ساقلىنىۋاتقان قىيىنچىلىق،
- خىراجەت يېتىشمەسلىكتىن بولغان ئارقا سەپ تەمىناتى كاپالەتكە ئىگە بولماسلىقى،

- كەسپىي دىپلوماتىيە سەۋىيەسىدىكى پائالىيەتچىلىرىمىزنىڭ يېتىشمەسلىكى،
- ئۇيغۇرلار ئىچىدىكى نىزا بېسىمىدىن بولغان ئىچكى زىددىيەتلەر
- خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ زور دەرىجىدە مەبلەغ سېلىش ئارقىلىق ئېلىپ
- بېرىۋاتقان يالغان تەشۋىقاتىنىڭ ئېلىپ كەلگەن سەلبىي تەسىرى،
- مىللىي بىرلىكنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتا ئەھمىيەتنى چۈشەنمەسلىكتىن كەلگەن قارشىلىقلار،
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىستراتېگىيەلىك ئىدىيەسىنى بىلمەسلىكتىن،
- ياكى يامان نىيەتلىك كىشىلەرنىڭ قايىمۇقتۇرۇشى بىلەن كېلىپ چىققان بەھۋە پىكىر قالايمىقانچىلىقلىرى،
- شەرقىي تۈركىستان خەلقى دۇچ كېلىۋاتقان قىزىل خىتاي تېررورلۇقىنىڭ
- ماھىيىتىنى پۈتكۈل ئۇيغۇر خەلقىگە تولۇق چۈشەندۈرەلمىگەن ۋە ئۇنىڭ
- ئويىپىكتىپ مەۋجۇتلۇقىنى ئۆزىمىز ئېتىراپ قىلالمىغان ۋەزىيەتنىڭ
- شەكىللىنىشىدىن بولغان ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىدىكى پاسسىپ پوزىتسىيەلەر.
- ئۇيغۇر دىياسپوراسىدىكى پىكىر ساغلاملىقى ۋە ھاياتىي كۈچىنىڭ يۇقىرى بولماسلىقى سەۋەبتىن كېلىپ چىققان، قۇتۇپلىشىش ۋە ئورۇنسىز جېدەللەر.

4. قۇرۇلتاي ھازىر موھتاج بولغان ئەمەلىي ياردەملەر

- پۈتۈن شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى چۈشىنىشى، قوللىشى، ھىمايە قىلىشى ۋە ئەڭ مۇھىم ئىشىنىشى، تېخىمۇ كۆپ قېرىنداشلىرىمىزنىڭ، بولۇپمۇ ياشلىرىمىزنىڭ، خانىملىرىمىزنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەمەلىي خىزمىتىدە بولۇشى.

- پېشقەدەم سىياسىيونلىرىمىز، ئۇستازلىرىمىز، لىدىرلىرىمىزنىڭ تېخىمۇ ئاكتىپلىق بىلەن قوللىشى.
- زىيالىي، تەتقىقاتچى، ئالىملىرىمىز ۋە دىنىي زاتلىرىمىزنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى ھەم پىكرىي جەھەتتىن ھەم ئەمەلىي خىزمەتتە جەھەتتىن قوللىشى،
- ئايرىم پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان، ھەقىقىي ۋە تەنپەرۋەر تەشكىلاتلارنىڭ ۋە پائالىيەتچىلەرنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى سېپىگە قوشۇلۇشى،
- پۈتۈن دۇنيادا ھەر بىر ئۇيغۇر ۋە باشقا شەرقىي تۈركىستانلىق بىرلىكتە خىتايغا قارشى كۈرەشكە ئاتلىنىشى، ئەگەر ئاتلىنىش ئىمكانىيىتى بولمىسا ئارقا سەپتە ياردەم بېرىشى، ھېچ بولمىغاندا زىددىيەت تەرمەي، بۇزغۇنچىلىق خائىنلىق قىلماي جىم تۇرۇشى.
- پۈتۈن خەلقىمىزنىڭ كۈرەشنىڭ ھالقىلىق توچكىسىنى پەقەت تېررورىست خىتايغا قارىتىشى.
- خەلقىمىزنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يولغا قويغان «ئۇيغۇرلۇق بەدىلى» نى قىزغىن قوللىشى، ئاۋاز قوشۇشى، ئىقتىسادىي جەھەتتە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ئىشىنىشى،
- تىجارەتچى، كارخانىچىلىرىمىزنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە سىياسىي كۈرەشلىرىمىزنى ئىقتىساد جەھەتتىن قوللىشى.
- كەسپىي خادىملارنىڭ ئىشتىن سىرت دەۋايىمىزغا خالىس ياردەمدە بولۇشى.
- خەلقىمىزنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۋ پروگراممىلىرىغا مۇشتەر بولۇپ، نۆۋەتتىكى سىياسىي ۋەزىيەت ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەتلىرىدىن ۋاقتىدا خەۋەردار بولۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نى توغرا تونۇش ۋە تونۇشتۇرۇشقا ياردەم قىلىشى،
- پۈتۈن ۋە تەنداشلىرىمىزنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇنىڭ رەھبەرلىرى ۋە بارلىق ئەمەلىي خىزمەتلەردە بولۇۋاتقان تەشكىلاتلار، رەھبەرلىرىنى قوغدىشى، ھۆرمەت قىلىشى، ئىززەتلىشى، تاشقى ۋە ئىچكى دۈشمەنگە قارىتا ھوشيار بولۇش، ئۇلارغا زەربە بېرىشى،

ئەزىز ۋە تەنداشلار، قىممەتلىك ۋەكىللەر،

شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ھۆرلۈكى، ئازادلىقى، ئەركىنلىكى ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلىۋاتقان كۈرىشىمىز ھېچ قاچان توختىمىدى ۋە توختاتمايمىز.

بىزنىڭ مىللىي كۈرىشىمىزگە يېقىندىن ياردەمدە بولۇۋاتقان، قوللاپ قۇۋۋەتلەپ كەلگەن، ھېسداشلىق قىلىۋاتقان تۆۋەندىكى ئورگان ۋە شەخسلەرگە رەھمەت ئېيتىشنى بىر ۋىجدانى ۋەزىپە دەپ بىلىمىز.

(1) بارلىق دۆلەتلەرگە، ھۆكۈمەتلەرگە، خەلقئارا تەشكىلاتلارغا، ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى قوبۇل قىلغان پارلامېنتلىرىغا، دىنىي تەشكىلاتلار، جامائەتلەرگە، ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى تەنتەربىيە، سەنئەتچىلەرگە، چولپانلىرىغا، فوندىلارغا، تەرەپسىز، ئادالەتپەرۋەر مەتبۇئاتلارغا، تەتقىقاتچى ۋە تەتقىقات ئورۇنلىرىغا رەھمەتلىرىمىزنى ئېيتىمىز.

(2) ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى دۇنيا تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىنىشى ئۈچۈن، دۇنيانى ماددىي پاكىت بىلەن تەمىنلەپ، پىداكارلىق كۆرسەتكەن، قەھرىمان لاگېر شاھىتلىرىغا، گۇۋاھچىلارغا، چىن كۆڭلىمىزدىن رەھمەت ئېيتىمىز.

(3) 2004 - يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرۇلغاندىن بۇيان، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ دۇنيادا ئېتىراپ قىلىنىشى، مىللىي دەۋايىمىزنىڭ تەمسىلچىسى سالاھىيىتىگە ئېرىشىشى يولىدا، ئۇزۇن يىل جان كۆيدۈرۈپ ئىشلىگەن، شەرقىي تۈركىستان مىللىي ئازادلىق كۈرىشىدە تۆھپە ياراتقان، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىپ، خىزمەت قىلغان سابىق رەئىسىمىز ئەركىن ئالىپتېكىن، رابىيە قادىر قاتارلىق رەھبەرلىرىمىزگە چەكسىز رەھمەتلىرىمىزنى بىلدۈرىمىز.

(4) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلىگەن ھەر قايسى ئەللەردىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىغا، جۈملىدىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار ۋە ئۇنىڭ ئاساسلىق رەھبەرلىرىگە، سىياسىي ئاكتىۋىستلارغا چىن كۆڭلىمىزدىن رەھمەت ئېيتىمىز.

(5) شەرقىي تۈركىستان مىللىي ئازادلىق ھەرىكىتى يولىدا جان كۆيدۈرۈپ ئىشلەۋاتقان، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىنى يېقىندىن قوللاپ قۇۋۋەتلەپ كەلگەن بارلىق ۋەتەنداشلارغا، پىدائىي قېرىنداشلىرىمىزغا چىن كۆڭلىمىزدىن رەھمەت ئېيتىمىز.

(6) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نى قوللاپ - قۇۋۋەتلىگەن مۇھاجىرەتتىكى داخلىق جامائەت ئەربابلىرى، سەرخىللار، قەلەمكەشلەر، ئاكتىۋىستلار، ئالىملار، زىيالىيلار، تىجارەتچىلەر، كارخانىچىلارغا چىن كۆڭلىمىزدىن رەھمەت ئېيتىمىز.

(7) مىللىي ھەرىكىتىمىزنى ۋە جۈملىدىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ

خىزمەتلىرىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلىگەن ئۇيغۇر تەشۋىقات - مېدىيا ئورگانلىرىغا ۋە بىرىنچى سەپتە تەشۋىقات كۈرىشىنى ئاكتىپ قانات يايدۇرۇۋاتقان قېرىنداشلارغا رەھمەت ئېيتىمىز.

(8) مىللىي ھەرىكىتىمىزنى، جۈملىدىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پۈتۈن خىزمەتلىرىنى، ماددىي، مەنىۋى ۋە پىكىرىي جەھەتتىن قوللاپ قۇۋۋەتلىپ كەلگەن نامسىز باتۇر قېرىنداشلىرىمىزغا چىن كۆڭلىمىزدىن رەھمەت ئېيتىمىز.

(9) مىللىي دەۋا يولىمىزدا ھەر خىل سەۋەبلەر بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىشتىن ئۇزاق تۇرغان، ھەتتا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى ئورۇنسىز ئەيىبلەپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىگە مۇئەييەن شەكىلدە توسقۇنلۇق قىلغان بولسىمۇ، ئەمما ئۆز دائىرىسىدە مىللىي دەۋايىمىز ئۈچۈن ئەجىر قىلغان، دەۋايىمىزنىڭ ئالغا بېسىشى ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىۋاتقان ھەر قايسى گۇرۇھ - تەشكىلاتلارغا ۋە ئۇلارنىڭ رەھبەرلىرىگە، شۇنداقلا يەككە پائالىيەتچىلەرگە قىلغان خىزمەتلىرى ئۈچۈن رەھمەت ئېيتىمىز.

(10) ئاخىردا، 2017 - يىلى 11 - ئايدا چاقىرىلغان 6 - نۆۋەتلىك پەۋقۇلئادە قۇرۇلتايدا، ھەر خىل ئىچكى - تاشقى بېسىمغا كۆكرەك كېرىپ، قۇرۇلتايدا ۋەكىل بولۇپ قاتناشقان ۋەكىللەرگە، رەھبەرلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ئىنتايىن قىيىن شەرتلەر ئاستىدا، جان - پىدالىق بىلەن خىزمەت قىلىپ كەلگەن ۋە بۈگۈنكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مەۋجۇدىيىتى، تەرەققىياتى ۋە كۈچلىنىشى ئۈچۈن، كېچە - كۈندۈز، مۈرىنى - مۈرىگە تىرەپ، تەۋرەنمەي بىر سەپتە ماڭغان ۋە بۈگۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىدا، بۇ مۇقەددەس ئامانەتنى مىللىتىمىزگە، ۋەكىللەرگە سالامەت تاپشۇرغان، سەپداشلىرىمىزغا چوڭقۇر ھۆرمەت ۋە رەھمەتلىرىمىزنى بىلدۈرمىز. شەخسەن مەن بۇ پىداكار سەپداشلىرىم بىلەن 4 يىل بىرگە خىزمەت قىلالغانلىقىمىدىن ئۆزۈمنى چەكسىز بەختلىك ۋە غۇرۇر ھېس قىلىمەن.

خاتىمە

سۆيۈملۈك ۋەكىللەر، سەپداشلىرىم، قېرىنداشلىرىم!

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي تۈركىستان مىللىي ھەرىكىتىدىكى تۈۋرۈكلۈك ئورنى تىكلەنىپ، ئەھمىيەتلىك رولى خەلقىمىزگە ئۈمىد، خەلقئارا

جەمئىيەتكە ئىشەنچ، قىزىل تېررورىست خىتايغا دەھشەتلىك ۋەھىمە ئېلىپ كەلدى!

خىتاينىڭ ھۆكۈمىتىنىڭ باياناتچىلىرى بىلەن روبىرو - روھ ئېلىشىدىغان، خەلقئارالىق سوتتا خىتاينى جىنايى جاۋابكارلىققا تارتىدىغان، ب د ت ۋە باشقا خەلقئارا سورۇنلاردا بەلگىلىك ئورۇن، ھۆرمەت ۋە تەسىرگە ئىگە بولدۇق. دۈشمەنلىرىمىزنى يىغلىتىپ، دوستلىرىمىزنى كۈلدۈردۈق!

دۇنيا دېموكراتىيە مۇكاپاتىغا ئېرىشىپ، خىتاينىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى تېررورىست قالىپقى بىلەن قارىلىشىنى بىتچىت قىلدۇق. ئامېرىكا، ياۋروپا ئىتتىپاقى باشلىق غەرب ئەللىرىنىڭ خىتاينى جازالاش قارارلىرىنىڭ ۋە قانۇنلىرىنىڭ رويپاچا چىقىشىغا ياردەمدە بولدۇق. خىتاينى غەربىي شىمالدىن ئىسكەنجىگە ئېلىشتا سىياسىي كۈچ بولۇپ شەكىللەندۇق.

ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىش بىرلىكىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ئىتتىپاقلاشقان، كۈچلىك مىللىي بىرلىك سەپ قۇرۇشقا تىرىشتۇق ۋە بۇ بىرلىك سەپ نەتىجىسىدە ئۇيغۇر مۇھاجىرلىرىغا ياردەم قىلىش، ب د ت گە بىرلىكتە چاقىرىق قىلىش، بېيجىڭ 2020 - يىلى قىشلىق ئولمپىكىنى بايقۇت قىلىش، ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىنى توختىتىش ۋە بۇنىڭغا چېتىشلىق بولغان غەرب شىركەتلىرىگە بېسىم قىلىش، ئۇيغۇر سوتىنى رويپاچا چىقىرىش قاتارلىق ساھەلەردە بەلگىلىك نەتىجىگە ئېرىشتۇق.

ھەرقايسى دىندىكى مىللەتلەر، جامائەتلەر بىلەن ئىتتىپاقلىقنى كۈچەيتىپ مۇناسىۋەتتە ئىناق ۋەزىيەتنى شەكىللەندۈردۇق. پۈتۈن دۇنيادا ھەر بىر شەرقىي تۈركىستانلىقنىڭ دېموكراتىيە، ئەركىنلىك، ھۆرلۈك ۋە قانۇنى ھەق ھوقۇقىنى قوغداش ئۈچۈن جەڭ قىلىپ، دۇنيا ئۇيغۇرلىرىنىڭ دىپلوماتىيە جەڭگاھىدىكى تۈۋرۈكى بولۇشقا پۈتۈن كۈچىمىز بىلەن تىرىشىپ كەلدۇق!

تاشقى دىپلوماتىيە ساھەسىدە قولغا كەلتۈرگەن ھەرقانداق بىر غەلبىمىز خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا بېرىلگەن بىر قېتىملىق ئەجەللىك زەربە بولمىدۇ! ھەممىمىز بىر بايراق بىر سەپتە ئىتتىپاقلىشىپ، بارلىق كۈچىمىزنى قىزىل تېررورىست خىتايغا قارشى تۇرۇش دىپلوماتىيە جەڭگاھىدا دۈشمەن ئىستىھكامىغا شىددەتلىك ھۇجۇم قىلىشقا ئىشلىتەيلى!

يول ئۇزۇن، ۋەزىپە مۇشكۈل! ھەممىمىز بىرلىكتە تىرىشىپ قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، كېيىنكى باسقۇچلۇق ۋەزىپىمىزنى ئادا قىلىش ئۈچۈن تىرىشايلى. ھەرقانداق قىيىنچىلىقلار بىزنى قورقۇتالمايدۇ، قىزىل تېررورىست خىتاينىڭ

زۇلۇمى بىزنى ئويۇلتاشتەك ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ، كۈرەش ئىرادىمىزنى ۋە ئەمەلىي ھەرىكىتىمىزنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرگۈسى. جانابى ئاللاھ خەلقىمىزنى ئەركىن، ھۆر ئازاد ۋە تىنىمىزدە ياشاشقا نېسىپ قىلغۇسى.

2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 11 - 14 - كۈنى

ئىككىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىس ئۆمەر قانات ئەپەندىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 6 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىجرائىيە كومىتېتى
خىزمەت خۇلاسە دوكلاتى

ۋاقتى: 2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنى

ئورنى: چېخىيە، پىراگا

دوكلات بەرگۈچى: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا

ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم!

قەدىرلىك ۋەتەنداشلىرىم، سۆيۈملۈك قېرىنداشلىرىم!

قۇرۇلتاي 6 - نۆۋەتلىك ئىجرائىيە كومىتېتى رەھبەرلىكىدىكى ھەر قايسى
كومىتېتلاردا ئۇزۇن ۋاقىت جاپالىق ئىشلەۋاتقان، مىللىي ئەركىنلىك
كۈرىشىمىزنىڭ بىرىنچى سېپىدە كېچە كۈندۈز كۈرەش قىلىۋاتقان سەپداشلىرىم!
ھەممىڭلارغا چىن يۈرىكىمدىن ئوتلۇق سالام!

ھۆرمەتلىك ۋەكىللەر، ئالدى بىلەن مەن شۇ نۇقتىنى قايتا تەكىتلەپ
ئۆتمەكچىمەنكى، قۇرۇلتىيىمىز تەرىپىدىن 2005 - يىلى ئېلان قىلىنغان
<مىيونخېن خىتابنامىسى> دا كۆرسىتىلگىنىدەك، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ
ئاخىرقى مەقسىتى ھېچ شۈبھىسىزكى ۋەتەننىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ
مىللىي مۇستەقىللىقىنى تەلتۆكۈس ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە 3 - مۇستەقىل
جۇمھۇرىيىتىمىزنى قۇرۇپ چىقىشتىن ئىبارەت، خالاس! قۇرۇلتىيىمىزنىڭ بۇ
ئۇلۇغۋار غايىسىنى ھېچكىم ئىنكار قىلالمايدۇ!

قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتى دۇنيانىڭ سىياسىي، ئىقتىسادىي، مەدەنىيەت مەركىزى ئامېرىكا ۋە غەرب دۆلەتلىرىنى ئاساس قىلىپ تۇرۇپ پۈتۈن دۇنيادا سىياسىي پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بارغان بولۇپ، ناھايىتى كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈردى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ ئىستراتېگىيەلىك خىزمەت ئورۇنلاشتۇرۇشىنىڭ يارقىن نەتىجىسى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. مەن بۇ يەردە 6 - نۆۋەتلىك ئىجرائىيە كومىتېتى رەھبەرلىك ھەيئىتىگە ۋاكالىتەن قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتى رەھبەرلىكىدىكى ھەرقايسى فۇنكسىيەلىك كومىتېتلارنىڭ ئۆتكەن 4 يىل جەريانىدا قىلغان خىزمەتلىرى ۋە قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرى ھەققىدە كۆپچىلىككە دوكلات بېرىمەن.

1. قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرى

1. ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدىكى پائالىيەتلەر

ئامېرىكا «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى» ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدىن ئۆتكۈزۈش ۋە ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك باشقا قانۇن لايىھەلىرىنىڭ تونۇشتۇرۇلۇشىدا ئوينىغان مۇھىم رولى ۋە بۇ قانۇن لايىھەلىرىنى ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدىن ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرى؛

(1) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى كېڭەش پالاتاسىدىكى 100 سېناتور ۋە 435 ئاۋام پالاتاسى ئەزاسىنى بىر - بىرلەپ زىيارەت قىلىپ، ياكى ئۇلارنىڭ ئىشخانا مۇدىرلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ، ئۇلارغا ئۇيغۇرلارنىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالى ھەققىدە مەلۇمات بېرىلدى ۋە ئۇلارنىڭ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇن لايىھەسىنى تونۇشتۇرۇشى ۋە قوللىشى تەلەپ قىلىندى.

(2) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئۇيغۇر جامائىتى، مۇسۇلمان، يەھۇدىي، خىرىستىيان تەشكىلاتلىرى ۋە دىنىي رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدە 4 قېتىم نەچچە ھەپتە داۋاملاشقان لوبىچىلىك پائالىيىتى ئېلىپ بېرىلدى.

(3) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى، ياشلار ۋە ئوقۇغۇچىلار تەشكىلاتلىرىنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈپ، ئۇيغۇرلارنى قوللىغان باياناتلار ئېلان قىلدۇرۇلدى ۋە ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئەزالىرىنى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇن لايىھەسىنى قوللاشقا چاقىرىغان خەتلەر يازدۇرۇلدى. ئۇيغۇرلارنىڭ مىللىي ھەرىكىتىنى ئامېرىكا بىر خەلق ھەرىكىتىگە ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن جىددىي تىرىشچانلىق كۆرسىتىلدى.

(4) ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلەشمىسى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋە كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ ھەمكارلىقىدا، ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىنىڭ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقى تېزىدىن ماقۇللىشى ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى ئەمەلىي تەدبىر ئېلىشىنى تەلەپ قىلىپ، ۋاشىنگتوندا ئۇيغۇرلارنىڭ ئامېرىكا تارىخىدىكى ئەڭ كەڭ كۆلەملىك نامايىشى ئۆتكۈزۈلدى.

(5) 2019 - يىلى ماي ئېيىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋە ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلەشمىسىنىڭ ھەمكارلىقىدا ئۇيغۇرلار ھەققىدە خەلقئارالىق بىر يىغىن ئۆتكۈزدى. بۇ يىغىننىڭ ئېچىلىش مۇراسىمى ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدە ئۆتكۈزۈلدى. ئېچىلىش مۇراسىمىغا ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئەزالىرىدىن باشقا، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار ياردەمچى مىنىستىرى، ئامېرىكا دۆلەت مۇداپىئە ياردەمچى مىنىستىرى ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ دىنىي ئەركىنلىك مەسلىسىدىكى ئالاھىدە ۋەكىلى قاتارلىق ئامېرىكا دۆلەت ئەربابلىرى قاتناشتى ۋە يىغىندا سۆز قىلدى. بۇ، بۇنداق يۇقىرى دەرىجىلىك ئامېرىكا دۆلەت ئەربابلىرىنىڭ، تۇنجى قېتىم ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ يىغىنغا قاتنىشىپ سۆز قىلىشى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. يىغىندا يەنە ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىنىڭ رەئىسى نەنسىي پېلوسى خانىمنىڭ ياردەمچىسى، پېلوسى خانىمنىڭ ئۇيغۇرلارنى قوللاپ يازغان خېتىنى ئوقۇدى.

(6) يەنە 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋە ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلەشمىسىنىڭ ھەمكارلىقىدا، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى پومپېيو ئەپەندى تەرىپىدىن چاقىرىلغان 2 - نۆۋەتلىك خەلقئارا دىنىي ئەركىن ئالىي دەرىجىلىك يىغىننىڭ يېپىلىش مۇراسىمىغا ساھىبخانلىق قىلدى. بۇ يېپىلىش مۇراسىمىغا ئامېرىكىنىڭ ھەر دەرىجىلىك دۆلەت ئەربابلىرى دۇنيانىڭ ھەرقايسى دۆلەتلىرىدىن كەلگەن ھۆكۈمەت خادىملىرى، پارلامېنت ئەزالىرى ۋە دىنىي رەھبەرلەر بولۇپ 500 ئەتراپىدا كىشى قاتناشتى. يىغىندا ئامېرىكىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ئەربابلىرى، ھەرقايسى دۆلەتلەردىن كەلگەن ۋەكىللەر ۋە ئۇيغۇر رەھبەرلەر سۆز قىلىپ، ئۇيغۇرلار مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ۋە خەلقئارا جامائەتنى خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان باستۇرۇشىنى توختىتىش ئۈچۈن كونكرېت تەدبىر ئېلىشقا چاقىردى.

(7) بۇ تىرىشچانلىقلار ۋە پائالىيەتلەر نەتىجىسىدە «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇنى» 2020 - يىلى 5 - ئايدا دۆلەت مەجلىسىدىن مۇتلەق ئاۋاز كۆپلۈكى بىلەن ئوتتى ۋە 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى ئامېرىكا سابىق پىرىزىدېنتى دونالد ترامپ تەرىپىدىن ئىمزالىنىپ رەسمىي قانۇنغا ئايلاندى. بۇ ئۇيغۇرلارنىڭ نەچچە مىڭ

يىللىق تارىخدا تۇنجى قېتىم بىر دۆلەتتە ئۇيغۇرلارنى قوللاپ چىقىرىلغان قانۇن ھېسابلىناتتى. بۇ قانۇننىڭ قوبۇل قىلىنىشىدىن كېيىن ئامېرىكا ھۆكۈمىتى خىتايغا قارشى جازا تەدبىرلىرى ئېلىشقا باشلىدى. ھەمدە باش دۆلەتلەرنىمۇ ئۇيغۇرلارنى قوللاشقا ۋە ئوخشاش جازا تەدبىرلىرى ئېلىشقا ئۈندىدى. ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ خىتاي رەھبەرلىرىگە، شىركەتلىرىگە ۋە بىخەتەرلىك ئورگانلىرىغا قارشى يولغا قويغان جازا تەدبىرلىرىنىڭ سانى 94 يېتىدۇ. شۇنداقلا ئامېرىكا تۇنجى بولۇپ ئۇيغۇرلار مەسلىسىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ جاكارلىدى.

ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك، ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىگە سۈنۈلغان ۋە تەستىقلىنىش ئالدىدا تۇرغان قانۇن ۋە قارار لايىھەلىرى

- (1) ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى قارار لايىھەسى
- (2) ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىنى چەكلەش قانۇن لايىھەسى
- (3) ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىنى ئاشكارىلاش قانۇن لايىھەسى
- (4) ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقىنى قوغداش قانۇن لايىھەسى (كۆچمەنلەر)
- (5) ئۇيغۇر ئاياللىرىنى مەجبۇرى تۇغماسلاشتۇرۇشنى توختىتىش قانۇن لايىھەسى
- (6) ئۇيغۇر سىياسىتى قانۇن لايىھەسى

بىز بۇ قانۇن لايىھەلىرىنىڭ ئاساسەن ھەممىسىنىڭ تەييارلىنىشى، ماددىلىرىنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە سۈنۈلۈشىدا مۇھىم رول ئوينىدۇق.

2. ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىدىكى ئۇچرىشىشلار ۋە ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر

(1) ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ، ياردەمچى مىنىستىرلىرى، تاشقى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ يېقىن مەسلىھەتچىلىرى قاتارلىق بۇ مىنىستىرلىقنىڭ ئالىي رەھبەرلىرى بىلەن يېقىن ۋە سەمىمىي مۇناسىۋەت ئورناتتۇق. ئۆتكەن 4 يىل ئىچىدە، ترامپ ھۆكۈمىتى دەۋرىدە بولسۇن بايدىن ھۆكۈمىتى دەۋرىدە بولسۇن تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ رەجىلىك رەھبەرلىرى ۋە خادىملىرى بىلەن 22 قېتىم ئۇچرىشىپ، سۆھبەت ئۆتكۈزۈلدى. ئاخىرقى ئۇچرىشىش 2021 - يىلى 7 - ئايدا تور ئارقىلىق، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئانتونىي بلينكىن ئەپەندىم بىلەن ئۆتكۈزۈلدى. بۇ ئۇچرىشىشلار جەريانىدا ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك پۈتۈن مەسلىھەت ئوتتۇرىغا قويۇلدى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىۋاتقان باستۇرۇش سىياسىتى توغرىسىدا دەلىل ئىسپاتلىق ھۆججەتلەر سۈنۈلدى ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ

باستۇرۇش سىياسىتىنى توختىتىش ئۈچۈن كونكرېت تەدبىرلەر ئېلىنىشى ۋە بۇنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ تونۇلىشى تەلەپ قىلىندى.

(2) ئېلىپ بېرىلغان مۇشۇ پائالىيەتلەر، ئۆتكۈزۈلگەن ئۇچرىشىشلار، سۇنۇلغان ئىسپاتلىق دەلىللەر، باشقا دۆلەتلەردىن ھەر تۈرلۈك يوللار ئارقىلىق ئامېرىكاغا ئېلىپ كېلىنگەن جازا لاگېرى شاھىتلىرى ۋە ئۇرۇق تۇغقانلىرى جازا لاگېرلىرىدىكى قېرىنداشلىرىمىزنىڭ بەرگەن گۇۋاھلىقلىرى نەتىجىسىدە، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى، ئامېرىكا مالىيە ۋە ئىچكى بىخەتەرلىك مىنىستىرلىقلىرى بىرلىكتە، خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى تۈرلۈك جازا تەدبىرلىرى ئالدى. ئونلىغان خىتاي شىركەتلىرى، بىخەتەرلىك ئورگانلىرى قارا تىزىملىككە ئېلىندى ۋە يۈزلىگەن خىتاي ئەمەلدارغا ۋىزا چەكلىمىسى قويۇلدى. تاشقى ئىشلار مىنىستىرى مايك پومپېيو ئەپەندىم 2021 - يىلى 19 - يانۋار كۈنى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان باستۇرۇش ھەرىكىتىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ بېكىتتى.

3. ئاقسارايىدا ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر

- (1) ئۆتكەن 4 يىل جەريانىدا قاتتىق تىرىشىش نەتىجىسىدە، ئاقساراي ۋە ئامېرىكا مىللىي بىخەتەرلىك كېڭىشى بىلەن ياخشى مۇناسىۋەت ئورنىتىلدى.
- (2) ئۆتكەن 4 يىل ئىچىدە، ئاقساراي ۋە ئامېرىكا مىللىي بىخەتەرلىك كېڭىشىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك خادىملىرى بىلەن 6 قېتىم يۈز تۇرانە بىر قېتىم تور ئارقىلىق سۆھبەت ئېلىپ بېرىلدى.
- (3) ئەڭ يۇقىرى دەرىجىلىك سۆھبەت 2019 - يىلى 8 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ئامېرىكا مۇئاۋىن پرېزىدېنت مايك پېنس ئەپەندىم بىلەن ئاقسارايىدا ئۇچرىشىپ ئېلىپ بېرىلغان ئۇچرىشىش بولدى.
- (4) بۇ ئۇچرىشىش جەريانىدا مايك پېنس ئەپەندىمگە ئۇيغۇرلارنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان باستۇرۇش سىياسىتى دەلىل ئىسپاتلار بىلەن ئاڭلىتىلدى ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ جىددىي تەدبىر ئېلىشى تەلەپ قىلىندى. شۇنىڭدەك يەنە، خىتاي ئەمەلدارلىرىنى (ئۇيغۇرلارنى باستۇرۇش ھەرىكىتىدە مەسئۇلىيىتى بولغان) جازالاشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەلەپ ۋە تەكلىپلىرى مۇئاۋىن پرېزىدېنت پېنس ئەپەندىمگە تەقدىم قىلىندى.

(5) بايدىن ئامېرىكا پرېزىدېنتى بولۇپ سايلانغاندىن كېيىن، 2021 - يىلى

4 - ئايدا ئاقساراي بىلەن تۇنجى سۆھبەت ئېلىپ بېرىلدى.

(6) ئاقسارايغا سۇنۇلغان دەلىل - ئىسپاتلار ۋە بېرىلگەن گۇۋاھلىقلار، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى، ئۇيغۇرلارنى باستۇرۇشتا مەسئۇلىيىتى بولغان خىتاي رەھبەرلىرىنى ۋە خىتاي شىركەتلىرىگە قارشى جازا تەدبىرلىرى ئېلىشتا ھالقىلىق رول ئوينىدى.

(7) ئامېرىكا مۇداپىئە مىنىستىرلىقى ۋە ئىچكى بىخەتەرلىك مىنىستىرلىقى بىلەن ياخشى مۇناسىۋەت ئورنىتىلدى. ئامېرىكا مۇداپىئەسىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك خادىملىرى بىلەن، جۈملىدىن ئامېرىكىنىڭ مۇئاۋىن مۇداپىئە مىنىستىرى راندى شرىۋەر ئەپەندىم بىلەن 2019 - يىلى مارت ئېيىدا ۋە 2019 ماي ئېيىدا ئىككى قېتىم ئۇزۇن سۆھبەت ئېلىپ بېرىلدى. بۇ سۆھبەتلەر جەريانىدا ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك، بولۇپمۇ سۈرىيەدە كوردلار تەرىپىدىن ئەسىر ئېلىنغان ئۇيغۇر ئاياللىرى ۋە بالىلىرى مەسىلىسى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

4. ھەرقايسى دىنىي گۇرۇپپىلار بىلەن ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر/ ھىندونېزىيە، مالايشيا ۋە تۈركىيەدە ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر

مۇسۇلمان، يەھۇدىي ۋە خىرىستىيان قاتارلىق ھەرقايسى دىنىي جامائەتلەر ۋە ئۇلارنىڭ رەھبەرلىرى بىلەن يېقىن مۇناسىۋەت ئورنىتىلىپ خىزمەتلەر ئەتىراپلىق ئىشلەندى.

(1) ئىسلام دۆلەتلىرىنى ئۇيغۇرلار مەسىلىسىدە ھەرىكەتلەندۈرۈش، مۇسۇلمانلارغا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان ئىرقىي ۋە دىنىي قىرغىنچىلىقىنى ئاڭلىتىش ئۈچۈن، 2019 - يىلى 1 - ئايدا ھىندونېزىيە ۋە مالايشيا قاتارلىق دۆلەتلەرنى زىيارەت قىلدۇق. بۇ دۆلەتلەرنىڭ ئالىي دەرىجىلىك دۆلەت ئەربابلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىغا ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى باشقا تۈركى - مۇسۇلمان خەلقلەرگە قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان قىرغىنچىلىق سىياسىتىنى ئاڭلاتتۇق ۋە ئۇلاردىن مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىغا ئىگە چىقىشىنى تەلەپ قىلدۇق بولۇپمۇ مالايشىيادىكى زىيارىتىمىز بەك غەلبىلىك بولدى. مالايشىيانىڭ باش مىنىستىر ياردەمچىسى ۋە بىر نەچچە مىنىستىرلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ سۆھبەتتە بولدۇق ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتۇق. يەنە بۇ دۆلەتلەردىكى چىڭ دىنى تەشكىلات رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشتۈك ۋە بۇلاردىن ئۇيغۇرلارنىڭ ئاۋازى بولۇشىنى تەلەپ قىلدۇق. نەتىجىدە، مالايشىيادىكى 26 تەشكىلات بىرلىشىپ، ئۇيغۇرلارنى قوللاش گۇرۇپپىسىنى قۇرۇپ پائالىيەتكە باشلىۋەتتى. ئۆتكەن 4 يىل جەريانىدا يەنە ئاۋسترالىيە، ياپونىيەدە

زىيارەتتە بولدۇق ۋە بۇ دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەت خادىملىرى ۋە پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن سۆھبەتتە بولدۇق. بۇندىن سىرت تۈركىيەنى 6 قېتىم زىيارەت قىلدۇق ۋە ھۆكۈمەت ئەربابلىرى، پارلامېنت ئەزالىرى ۋە سىياسىي پارتىيە رەھبەرلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇلارنى ئۇيغۇرلارغا ئىگە چىقىشقا چاقىردۇق. بەزى خەلقئارالىق چوڭ دىنىي تەشكىلاتلار بىلەن، خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىش توختاملار ئىمزالىنىپ، بىرلىكتە كەڭ كۆلەملىك نامايىشلار، مۇھاكىمە يىغىنلىرى ۋە ئۇيغۇرلارغا ياردەم ئۈچۈن ئالاھىدە كۈنلەر ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

(2) ئامېرىكا دىنىي رەھبەرلەر، ئۆزلىرىنىڭ دىنىي جامائەتلىرىنى قوزغاش ئارقىلىق، ئۇيغۇرلار ھەققىدە، ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىگە سۇنۇلغان قانۇن لايىھەلىرىنىڭ دۆلەت مەجلىسىدە مۇتلەق ئاۋاز كۆپلۈكى بىلەن ماقۇللىنىشىدا مۇھىم رول ئوينىدى.

(3) بۇ قانۇنلارنىڭ ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدە تېزدىن ماقۇللىنىشى ئۈچۈن 6 قېتىم، ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئىچىدە ۋە 3 قېتىم تور ئارقىلىق ئالاھىدە پائالىيەتلەر ئۇيۇشتۇرۇلدى. بىرلىكتە ۋاشىنگتوندا ئۇيغۇرلارنىڭ ئامېرىكا تارىخىدىكى ئەڭ چوڭ نامايىشىنى ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

(4) ئۆتكەن 4 يىل ئىچىدە يەھۇدىي تەشكىلاتلىرى تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرغان 13، خىرىستىيان تەشكىلاتلىرى تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرغان 9 ۋە مۇسۇلمان تەشكىلاتلىرى بىلەن ئورۇنلاشتۇرغان 15 يىغىنغا ئالاھىدە تەكلىپ بىلەن قاتنىشىپ، سۆز قىلىندى.

5. ئۇيغۇر مۇھاجىرلار ۋە مۇساپىرلارنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر

دۇنيانىڭ ھەر قايسى دۆلەتلىرىدە خىتايغا قايتۇرۇش خەۋپ ئاستىدا قالغان ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىزنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن بار ئىمكانىيەتتىن پايدىلىنىپ تىرىشچانلىقنى كۆرسىتىش نەتىجىسىدە (گەرچە بىر قىسمىنى قۇتقۇزۇشقا كۈچىمىز يەتمىگەن بولسىمۇ)، كۆپىنچىسىگە ماددىي ۋە مەنىۋى ياردەم قىلىندى بىر قىسمى بىخەتەر دۆلەتلەرگە ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

(1) مېھرىگۈل تۇرسۇن مىسىردىن ئامېرىكاغا ساق - سالامەت يېتىپ كەلدى.

(2) ئابلىكىم يۈسۈپ، قاتار ئايرودۇرۇمىدا، خىتايغا قايتۇرۇش ئالدىدا تۇرغاندا، ئامېرىكاغا ئېلىپ كېلىندى.

(3) لاگېر شاھىتى تۇرسۇنئاي زىياۋدۇننى ئامېرىكاغا ئېلىپ كەلدۇق. بۇ لاگېر شاھىتىنىڭ بەرگەن گۇۋاھلىقى پۈتۈن دۇنيادا غۇلغۇلا قوزغىدى.

4) تايلاندى تۈرمىسىدە تۇتۇلۇپ تۇرغان ۋە خىتايغا قايتۇرۇلۇشى جەزملەشكەن، زەكەرىيا ئابلىمىتىنى، تايلان تۈرمىسىدىن قۇتقۇزۇپ، ئامېرىكاغا ئېلىپ كېلىندى.

5) ئامېرىكىنىڭ مۇناسىۋەتلىك ئورگانلىرىنىڭ ياردىمى ۋە بىۋاسىتە ئارىلىشىشى نەتىجىسىدە، ھىندونېزىيە، بېلارۇس، بۇلغارىيە، گىرۇزىيە، مالايشىيا، مىسىر، مېكسىكو، بوسنىيە، سېربىيە قاتارلىق دۆلەتلەردە خىتايغا قايتۇرۇش خەۋپىگە دۇچ كەلگەن قېرىنداشلىرىمىزغا ياردەم قىلىندى.

6. ئامېرىكادىكى ھەرقايسى ئۇنىۋېرسىتېت ۋە ئىنستىتۇتلاردا ئېلىپ بارغان پائالىيەتلەر

1) يالى، ئىستانفورد، خارۋارد، كولومبىيە روچىستەر، نورث كارولينا، قاتارلىق 18 ئۇنىۋېرسىتېت ۋە ئىنستىتۇتتا مەخسۇس ئۇيغۇرلار ھەققىدە ئويۇشتۇرۇلغان يىغىنلارغا قاتنىشىپ، نۆۋەتتىكى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان قىرغىنچىلىق سىياسىتى ھەققىدە مەلۇمات بېرىلدى. ئوقۇتقۇچىلار ۋە ئوقۇغۇچىلارنى ئۇيغۇرلارنى قوللاشقا چاقىرىپ، تەلەپلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

2) ئۇنىۋېرسىتېتلاردا ئۇيغۇرلارنى قوللايدىغان ئوقۇغۇچى گۇرۇپپىلىرى قۇرۇلۇپ ئۇيغۇر مەسىلىسى ئامېرىكادىكى ئوقۇغۇچىلار، ياشلار ئارىسىدا تونۇلۇشىدا مۇھىم رول ئوينىدى.

7. دۇنيانىڭ چوڭ تېلېۋىزىيە - رادىيولىرى ۋە گېزىت - ژۇرناللىرى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەتلەر، ئېلان قىلغان باش ماقالىلەر

1) CNN، PBS، BBC، ئەلجەزىرە، گېرمانىيە دولقۇنلىرى قاتارلىق چوڭ تېلېۋىزىيە - رادىيولار ھەم دۇنيانىڭ ئاتاقلىق گېزىتلىرى بىلەن ئۇيغۇرلار مەسىلىسىدە ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەتلىرىمىز ئېلان قىلىندى.

2) دىپلومات، مالايسىئاكىنى، The Global Post قاتارلىق گېزىتلەردە 12 باش ماقالە ئېلان قىلدۇق.

2. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى ھەرقايسى كومىتېت ۋە مەركەزلەرنىڭ خىزمەتلىرى

1. قۇرۇلتاي ئۇچۇر تەشۋىقات مەركىزىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «ئۇچۇر - تەشۋىقات مەركىزى» 2017 - يىلىدىكى

6 - نۆۋەتلىك پەۋقۇلئاددە قۇرۇلتايدىن كېيىنلا تەشۋىقات خىزمىتىنى كۆپ تەرەپلىمە يۆنىلىشتە تەرەققىي قىلدۇرۇشقا ھەم كۈچەيتىشكە زور دەرىجىدە ئەھمىيەتلەر بەردى. مۇئەسسەسەلەش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ ئىشلەپ، تەشۋىقات خىزمىتىگە كېرەكلىك ماشىنا ئۈسكۈنە، كومپيوتېر، كامېرا، ئاپپارات، يۇمشاق دېتاللارنى تولۇقلىدى. تەشۋىقات خىزمىتىگە تولۇق كۈنلۈك تولۇق مائاشلىق خىزمەتچىلەرنى سەپلەپ، خىزمەتلەرنىڭ ئۆز ۋاقتىدا يۇقىرى ئۈنۈم بىلەن ئورۇنلىشىغا كاپالەتلىك قىلدى. ئىشلەنگەن فىلىملەرنى قەرەللىك باھالاپ ئۆزگەرتىش ئېلىپ بېرىپ، ئابۇنتلار سانىنىڭ تېزىدىن ئېشىشىغا كاپالەتلىك قىلىندى. بىخەتەرلىك خىزمىتى كۈچەيتىلىپ خىتاينىڭ تور ھۇجۇمىدىن ساقلىنىش چارە تەدبىرلىرى قوللىنىلدى. قۇرۇلتاي رەھبەرلىرى تەشۋىقات خىزمەتلىرىگە ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈپ، خىزمەتلەرنى ھەر جەھەتتىن ئالاھىدە قوللىدى.

- (1) 2018 - يىلى 1 - ئايدىن باشلاپ ئايلىق «خەۋەرنامە» نەشر قىلدى.
- (2) 2018 - يىلى 1 - ئايدىن باشلاپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ فېيسبۇك ۋە يۇتتېۋب قاناللىرىنى قۇرۇپ چىقىپ، تەشۋىقات كۆلىمىنى كېڭەيتتى.
- (3) 2018 - يىلى 4 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تور تېلېۋىزىيەسى رەسمىي قۇرۇلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «ئۇچۇر - تەشۋىقات مەركىزى» ۋە ئۇنىڭ تەركىبىدىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تور تېلېۋىزىيەسىنىڭ فېيسبۇك ۋە يۇتتېۋب قاناللىرىدا ھازىرغا قەدەر تارقىتىپ كەلگەن تۈرلۈك پروگراممىلىرىنىڭ ئومۇمىي سانى 1834 پارچە بولۇپ، ئابۇنتلىرىنىڭ سانىمۇ 10 مىڭدىن ئاشتى.

- (1) مەخسۇس زىيارەت پروگراممىلىرى 214 ئىشلەندى.
- (2) نەقەيدان سۆھبەتلىرى پروگراممىلىرى 117 ئىشلەندى.
- (3) ھەپتىلىك خەۋەرلەر پروگراممىلىرى 108 ئىشلەندى.
- (4) كۈندىلىك خەۋەرلەر پروگراممىلىرى 734 ئىشلەندى.
- (5) خىزمەت دوكلاتى پروگراممىلىرى 11 ئىشلەندى.
- (6) خىتايچە تەرجىمە پروگراممىلىرى 22 ئىشلەندى.
- (7) رۇسچە تەرجىمە پروگراممىلىرى 73 ئىشلەندى.
- (8) پائالىيەت پروگراممىلىرى 119 ئىشلەندى.
- (9) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ھۆججەتلىك فىلىملەر 58 كۆچۈرۈپ تارقىتىلدى.
- (10) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ پائالىيەتلىرى 128 قېتىم تەشۋىق قىلىندى.

(11) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ نۇتۇقلىرى، باياناتلىرى، چاقىرىقلىرى، مۇراجىئەتلىرى 210 قېتىم تارقىتىلدى.

(12) تۈركچە ھەپتىلىك خەۋەرلەر 40 پارچە ئىشلەندى.

(13) فېيسبۇك، يۇتېيۇب ئابونت سانى: 13.700، كۆرۈلۈشى: 12، 000

2. قۇرۇلتاي تەتقىقات مەركىزىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى

(1) «كۆچمەنلەر، پاناھلانغۇچىلار قوللانمىسى» تۈزۈپ مۇھاجىرەتتىكى قېرىنداشلارنىڭ بۇ جەھەتتىكى قىيىنچىلىق، بوشلۇقى ھەل قىلىندى.

(2) پاناھلىق تىلىگەن، قېرىنداشلىرىمىز ئۈچۈن قانۇنىي جەھەتتە تۈرلۈك مەسلىھەت بېرىش، تەرجىمانلىق قىلىش خىزمىتى، ھەقسىز، مەسئۇلىيەتچانلىق بىلەن ئىشلەندى.

(3) ھەر خىل ئۇسۇلدا دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ئۇيغۇرلارنى تونۇشتۇرۇش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈلدى.

(4) ئۇيغۇر جامائىتى، تۈرك تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلىشىپ «خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇقى كۈنى» «بىر قەدەم بىر ئاۋاز».. ۋە ھەر خىل خاتىرە كۈنلىرىدە مېيۇنخېن، فىرانكفورت، كارلسرۇھە، قاتارلىق چوڭ شەھەرلىرىدە نامايىشلار ئېلىپ بېرىلدى.

(5) فىرانكفورت شەھىرىدىكى 4 ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى بىلەن بىرلىكتە، خىتاينىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسىتىگە قارشى 8 كىلومېتىرلىق يۈرۈش نامايىشى ئۆتكۈزۈلدى.

(6) ياپونىيەلىك فرورف. در جۇن تاكادا ھازىرلىغان، «خىتاي ئاتوم سىنىقىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئاپەتلىرى» ناملىق تەتقىقات دوكلاتى تۈركىيەدە تۈركچە ئىككى قېتىم نەشر قىلىنىشىنى روياپقا چىقاردى.

(7) كۆپ قېتىم گېرمانىيە ۋە باشقا دۆلەتلەر ئاخبارات ۋاسىتىلىرىنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇيغۇرنىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالى تونۇشتۇرۇلدى.

(8) تەتقىقات مەركىزىنىڭ ئىلمىي خىزمەتلىرىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن «مۇھاكىمە مۇنبىرى» تەسىس قىلىنىپ، مەخسۇس تېمىلاردا بىر قاتار ئىلمىي مۇھاكىمىلەر ئېلىپ بېرىلدى.

9) خىتاي كوممۇنىست پارتىيەسىنىڭ 100 يىللىقى - ئۆز - ئۆزىنى ئىنكار قىلىش، زوراۋانلىق، تاجاۋۇزچىلىق، كېڭەيمىچىلىك تارىخىدىن ئىبارەت. دېگەنگە ئوخشاش تەسىرى كۈچلۈك 30 پارچىغا يېقىن مۇلاھىزە، ئوبزور، ئەدەبىي ئاخبارات قاتارلىق ماقالىلەر يېزىلىپ، خەلقىمىزنى يېتەكلەش جەھەتتە ئىجابىي رول ئوينىدى.

10) ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى توغرىسىدا گېرمانىيە فېدېرال سوتىغا ئەرز قىلىش ئۈچۈن 25 كىشىنىڭ گۇۋاھلىقى ھازىرلاندى. ئادۋوكات ۋە بېرلىندىكى ياۋروپا ئاساسىي قانۇنى تەشكىلاتى بىلەن گېرمانىيە فېدېرال سوتىغا ئەرز قىلىشنىڭ ئاخىرقى تەييارلىق ئىشلىرى جىددىي ئېلىپ بېرىلىۋاتىدۇ.

3. قۇرۇلتاي ياشلار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى.

قۇرۇلتاي ۋە يەرلىك تەشكىلاتلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسىم پائالىيەتلىرىدە ياشلار كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى كۈچلۈك تايانچى سۈپىتىدە ئۆز ھەسسسىنى قوشۇپ كەلدى.

1) نامايىش، مەشرەپ ۋە تەنھەرىكەت مۇسابىقىلىرى ۋە باشقا مەدەنىيەت - سەنئەت پائالىيەتلىرى ئېلىپ باردى.

2) مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنلىرى، خاتىرىلەش كۈنلىرى، خەۋەر - ئالاقە ۋاسىتىلىرى ۋە ئىجتىمائىي تاراتقۇلار ئارقىلىق خەلقىمىزنىڭ دەرد ئەلەملىرىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ئاڭلىتىش قاتارلىق ئىجتىمائىي پائالىيەتلەرنى جانلىق ئېلىپ باردى.

3) ياشلار كومىتېتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش جەمئىيىتى (NED) بىرلىكتە ئېلىپ بېرىۋاتقان ئۇيغۇر ياش رەھبەرلىرىنى تەربىيەلەش پروگراممىسىنىڭ رامكىسى ئىچىدە مۇھاجىرەتتىكى ۋە تەنپەرۋەر، پىداكار، پائالىيەتچان ۋە دەۋاننىڭ كەلگۈسىگە ياراملىق ئىزباسار بولالايدىغان ئۇيغۇر ياشلىرىنى بايقاش، تەربىيەلەش، يېتەكلەش ۋە ئۇلارنىڭ بىلىم ئىقتىدارىنى قۇرۇلتاينىڭ خەلقئارالىق دەۋا سېپىدە جارى قىلدۇرۇشقا رىغبەتلەندۈرۈش ۋەزىپىسىنى ياخشى ئورۇنداپ كەلدى.

4) 4 - شىۋېتسىيە، نورۋېگىيە، گېرمانىيە، بېلگىيە، تۈركىيە ۋە ئامېرىكا قاتارلىق دۆلەتلەردە ئېلىپ بېرىلغان ياش ئۇيغۇر رەھبەرلىرىنى تەربىيەلەش پروگراممىسى ئارقىلىق، 20 دىن ئارتۇق دۆلەتتىن، 100 دىن ئارتۇق ئۇيغۇر ياشلىرىنى شەرقىي تۈركىستان دەۋاسىنى خەلقئارالاشتۇرۇش، دەۋايمىزغا ئالاقىدار

خەلقئارالىق سىياسىي ۋە ئىجتىمائىي سىستېمىلار ھەمدە خەلقئارالىق قانۇن تۈزۈملەردىن پايدىلىنىش يوللىرى، لوبچىلىق ۋە خەۋەر تاراتقۇ ۋاسىتىلىرىنى قوللىنىش ماھارەتلىرى بويىچە تەربىيەلىدى.

(5) ياشلار كومىتېتى خىتاي ۋاباسى مەزگىلىدە ئىنتېرنېت ئارقىلىق تور مۇھاكىمە يىغىنلىرى، تور سۆھبەتلىرى ئېلىپ باردى.

(6) شەرقىي تۈركىستان ياشلار ھەمكارلىق مۇنبىرىنى تەشكىللەپ ھەرقايسى دۆلەت ۋە تەشكىلاتلاردىكى ياش دەۋا خادىملىرى ئارىسىدا قېرىنداشلىق، باراۋەرلىك، ئۆزئارا ئىشەنچ، ھۆرمەت ۋە قوللاشنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، چىن دىيالوگنى ساقلاش، ئىش بىرلىكى ۋە سوز بىرلىكىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا كۈچ چىقاردى.

4. قۇرۇلتاي ئىچكى ئىشلار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى.

(1) ئىجرائىيە ھەيئەت ئەزالىرىنىڭ ئارخىپى تۇرغۇزۇلدى ۋە ئىجرائىيە ھەيئەت ئەزالىرىنىڭ كىملىك كارتىسى ئىشلەپ يوللاندى.

(2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نىزامنامىسىنىڭ ئىچكى ئىشلار خىزمىتىگە ئائىت بەلگىلىمىلىرىگە قوشۇمچە 11 ماددىلىق «دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىچكى بىخەتەرلىكىنى قوغداش بەلگىلىمىسى» تۈزۈپ چىقىلدى.

(3) ئاۋسترالىيەدىكى جامائىتىمىز ئولتۇراقلاشقان شەھەرلەردە ۋە دۇنيادىكى قىسمەن دۆلەتلەردە كومىتېت ئەزالىرى ۋە ھەمكارلاشقۇچىلار تۇرغۇزۇلدى.

(4) دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ سالاھىيىتىنى قوغداش ئۈچۈن ئېتىراپلىق ھەرىكەتلەر قىلىندى.

(5) ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، ۋىكتورىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، «ئاۋسترالىيەدە تەڭرىتاغ ئۇيغۇر خانىم - قىزلار ئۇيۇشمىسى» نىڭ قانۇنى تىزىمغا ئېلىنىشى، سايلام ۋە نورمال سىياسىي خىزمەتلىرىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەھبەرلىكىدە جانلىق ئېلىپ بېرىلىشىغا يېقىندىن ياردەمدە بولدى.

(6) مۇھەممەد سالھ ئىلىم مەركىزى» نىڭ سىدىنىدا قۇرۇلۇشىغا ياردەم بېرىپ، ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى، ياشلارنىڭ پائالىيەتلىرى، ئاياللارنىڭ پائالىيەتلىرى ئېلىپ بېرىش بىلەن بىرگە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەتلىرىنى، مۇراجىئەتلىرىنى تەشۋىق قىلىپ يەتكۈزۈش ۋەزىپىلىرىنى ئورۇنلىدۇق.

7) سىدىنىدا «ستوپ ئۇيغۇر جېنوسايد» ھەرىكىتى قانۇنى تىزىمغا ئالدۇرۇلۇپ، ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، ۋۇج ۋە تەڭرىتاغ ئاياللار تەشكىلاتىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىرلىكسەپ تۈزۈلدى. ئىنگلىز لوبچىلار خىزمەتكە تەكلىپ قىلىنىپ پائالىيەتلەر كەسپىي ئېلىپ بېرىلماقتا.

8) تايلاندىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ئۈچۈن ئاكتىپ سىياسىي خىزمەتلەر ئىشلەندى، تايلاندى ۋە مالايسىيادا پارلامېنت ئەزالىرى، ئادۋوكاتلار، ئىنسانپەرۋەر تەشكىلات مەسئۇللىرى ۋە پىدائىيلار، تۈرمىدىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ ئالاقە تورى ھاسىل قىلىندى. مۇساپىرلارنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشى، داۋالانىشى، قانۇنى ئادۋوكاتلار ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىقتىسادىي ياردىمى ۋە باشقا ياردەملەرنىڭمۇ ئىمكانى قىلىنىپ، مۇساپىرلارنىڭ كۈندىلىك ھاياتىدا زور ئۆزگىرىش ھاسىل قىلىندى. مۇساپىرلارنى 3 - بىر دۆلەتكە بىخەتەر يۆتكەش ئۈچۈن جىددىي ھەرىكەت ئېلىپ بېرىلماقتا.

5. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاياللار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى:

1) «بىر قەدەم، بىر ئاۋاز» چاقىرىقى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاياللار كومىتېتىنىڭ ھەمكارلىقى بىلەن 18 دۆلەتنىڭ 30 غا يېقىن شەھىرىدە نامايىش ئېلىپ بېرىلدى.

2) ئىنسانپەرۋەر ئاياللارنى تەشكىللەپ، تۈركىيەدىكى ئۇنىۋېرسىتېتلاردا ئوقۇۋاتقان (دىپلومات، قانۇن، سىياسەت كەسىپلىرىدە) 32 نەپەر قىز ئوقۇغۇچىغا ئايلىق ئىقتىسادىي ياردەمدە بولۇۋاتىدۇ.

3) ئۇيغۇر تىلىمىزنى قوغداپ قېلىش، ئۇيغۇر ئانىلىرىنىڭ باش تارتىپ بولالمايدىغان ۋەزىپىمىز دېگەن شوئار ئاستىدا، گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ ياردەم مەبلەغى بىلەن «تەڭرىتاغ غۇنچىلىرى ئانا تىل» مەكتىپىنى قۇردۇق.

4) خىتاينىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ساتىدىغان داخلىق ماركا ماگىزىنلىرىنىڭ ئالدىدا نامايىش تەشكىللەندى.

5) ھەرقايسى دۆلەتلەردىكى ئاياللار ۋە بالىلارغا ياردەم قىلىدىغان تەشكىلاتلار بىلەن ئالاقە قىلىنىپ، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئانا - بالىلارغا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىنسان قېلىپىدىن چىققان ۋەھشىيلەرچە قىرغىنچىلىقى تەشۋىق قىلىندى.

6) ئاياللارنىڭ مۇستەقىللىق كۈرىشىمىزدىكى رولى توغرىسىدا، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ۋە تەنپەرۋەر، ئاكتىپ ئاياللار بىلەن كۆپ قېتىم سۆھبەت

ئۆتكۈزۈپ، ياش ۋە ئاكتىپ، خانىم - قىزلىرىمىزنى تەشكىللەپ 17 خىل تىلدا «ئۇيغۇرلار يوقۇلۇپ كېتىۋاتىدۇ، دۇنيا ئاۋازسىز قالمىسۇن» دېگەن تېمىدا ۋىدېئولوگ تەشۋىقات ئېلىپ بېرىلدى.

6. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھاجىرلار كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھاجىرلار كومىتېتىنىڭ تارىمىدىكى ئۇيغۇر مۇھاجىرلار فوندى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ ھەقىرىنى قوغداش قۇرۇلۇشى خىزمەتلىرى، بۇ كومىتېتنىڭ ئاساسلىق ئىككى فۇنكسىيەلىك ئورنىنىڭ خىزمەتلىرى بولۇپ، تۆۋەندە ئىشلىگەن خىزمەتلەر توغرىلىق خەلقىمىزگە جاۋاب بېرىمىز.

- ئۇيغۇر مۇھاجىرلار فوندى

مەزكۇر فوند ئۇيغۇر مۇھاجىرلىرىنىڭ قىيىنچىلىقىغا كانادا ۋە باشقا دېموكراتىك دۆلەتلەردىكى مۇمكىنچىلىكلەردىن پايدىلىنىپ ياردەم تېپىش مەقسىتىدە قۇرۇلغاندىن بۇيان ئىشلەنگەن خىزمەتلەر:

(1) 3400 مۇھاجىرنىڭ تەپسىلىي ئەھۋالىنى ئىگىلەپ ئارخىپلاشتۇرۇپ چىقتى ۋە بۇ ئارخىپى ئۈچۈن مەخسۇس بىخەتەر سىستېما بەرپا قىلدى.

(2) 2 قېتىم مەخسۇس تۈركىيەگە ۋەكىل ئەۋەتىپ مۇھاجىر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ئەمىلى قىيىنچىلىقىنى ئىگىلەپ ئۇنى ھۆججەتلەشتۈردى.

(3) ئۇيغۇر مۇھاجىرلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش مەسلىسى كانادا پارلامېنتىدا ئۆتكۈزۈلگەن گۇۋاھلىق ئاڭلاش يىغىنلىرىدا 10 قېتىمدىن ئارتۇق تەكىتلىنىپ كانادا ھۆكۈمىتىنىڭ تەدبىر قوللىنىشى تەلەپ قىلىنغان بولدى.

(4) نەتىجىدە كانادا پارلامېنتى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى تۇنجى بولۇپ خىتاينىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە قارىتىپ سادىر قىلىۋاتقان جىنايى قىلمىشىنى مىللىي قىرغىنچىلىق دەپ جاكارلىدى.

(5) خەتەرلىك دۆلەتلەردە چىقىش يولى تاپالماي تۇرۇپ قالغان ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنى كاناداغا يۆتكەپ كېلىش ئۈچۈن پەۋقۇلئاددە قانال ئېچىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ كاناداغا كېلىش قەدىمىنىڭ تېزلىتىلىشىنى كانادا ھۆكۈمىتىدىن تەلەپ قىلدى.

(6) كانادا پارلامېنتى تاشقى ئىشلار كومىتېتى كانادا ھۆكۈمىتىگە قارىتا ئېلان قىلغان 15 ماددىلىق ئۇيغۇر سىياسىتى تەۋسىيە قارارىنىڭ 9 - ماددىسىدا

ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنىڭ كانادا قايتۇرۇپ كېلىشىنى تەلەپ قىلدى.

(7) ئۇيغۇر مۇھاجىرلار ياردەم فوندى ئۆز ئىمكانلىرى بىلەن ھازىرغىچە 4 ئۇيغۇر ئائىلىسىنىڭ (جەمئىي 30 نەپەر ئۇيغۇرغا تەڭ كېلىدۇ) كاناداغا كېپىللىك يولى بىلەن كېلىشىگە ئىئانە توپلاپ كانادا كۆچمەنلەر مىنىستىرلىكىگە تاپشۇرۇپ بولدى. بۇ ئىلتىماسلار ئاساسەن قوبۇل قىلىنىپ رەسمىيەتلەر ئىشلىنىۋاتىدۇ. بۇ 120 مىڭ دوللار ئىقتىساد پۈتۈنلەي ئۆز ئىمكانلىرىمىز بىلەن ھەل قىلىندى.

- ئۇيغۇرلارنىڭ ھوقۇقلىرىنى قوغداش قۇرۇلۇشى

مەزكۇر تەشكىلات كانادا ھۆكۈمىتىگە رەسمىي تىزىملىتىلىپ ئەنگە ئېلىنغان ۋە ئىشقا كىرىشكەن بولۇپ، ھازىرغىچە كانادا پارلامېنتى ۋە كانادا ھۆكۈمىتى بىلەن ئۇيغۇر دەۋاسىنىڭ كانادادىكى غوللۇق سىياسىي ئورگىنى بولۇش فۇنكسىيەسىنى يۈرگۈزۈۋاتىدۇ.

تىلغا ئېلىنغان غايەت زور نەتىجىلەر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ توغرا رەھبەرلىكى، يېقىندىن ياردەمدە بولۇشى بىلەن بىرگە، كانادادىكى بارلىق تەشكىلاتلارنىڭ ۋە ۋەتەنپەرۋەر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ پىداكارانە ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرىنىڭ ئورتاق نەتىجىسى. بىز پەقەت سەھنە ئالدىدا، ئارقىمىزدا بىزنى قوللىغان كانادا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى ۋە باشقا قېرىنداشلارنىڭ قوللىشى بولماي بۇ نەتىجىلەر بولۇشى مۇمكىن ئەمەس.

(1) 2020 - يىلى 5 - ئايدىن باشلاپ ئامېرىكادىكى دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش فوندىدىن مالىيە ياردىمى تەستىق قىلىنىپ، ئۇيغۇرلار ھوقۇقلىرىنى قوغداش خىزمەتلىرىنىڭ رويپاچا چىقىشىغا تۈرتكە بولدى. مۇقىم ئىشلەيدىغان خادىم ھازىر ئىككى نەپەر.

(2) كانادا پارلامېنتىدا 15 قېتىمدىن ئارتۇق گۇۋاھلىق ئاڭلاش يىغىنى ئۆتكۈزۈشكە تۈرتكە بولدى.

(3) كانادا پارلامېنتىدا ئۆتكۈزۈلگەن گۇۋاھلىق يىغىنلىرىنىڭ ئۇتۇقلۇق بولۇشى ئۈچۈن تەرجىمانلىق، گۇۋاھچىلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش، مۇزاكىرە قىلىشقا تېگىشلىك مۇھىم تېمىلارنى تاللاپ بېكىتىشتەك لوجىستىك خىزمەتلەرنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئورۇنلىدى.

(4) كانادا پارلامېنتى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى ئېلان قىلغان مىللىي قىرغىنچىلىق قارارى ئۇيغۇرچە تەرجىمە قىلىنىپ كانادا پارلامېنتىنىڭ رەسمىي تور بېتىدە ئېلان قىلىنىشىنى قولغا كەلتۈردى.

5) كانادا پارلامېنتىدا بېرىلگەن گۇۋاھلىق ئاساسىدا كومىتېتنىڭ ئۇيغۇرلار ھەققىدە مەخسۇس دوكلات ئېلان قىلىشىنى، ئېلان قىلغان دوكلاتغا ئاساسەن كانادا ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلار سىياسىتىگە بېغىشلانغان تەۋسىيە قارارى قوبۇل قىلىشىنى قولغا كەلتۈردى.

6) كانادا پارلامېنتىدا شەرقىي تۈركىستان مىللىي بايرىمىنىڭ تەبرىكلىنىشىنى قولغا كەلتۈردى.

7) كانادا پارلامېنتىدا ۋەكىلى بولغان 5 سىياسىي پارتىيەدىن 34 مىللەت ۋەكىللىرىنىڭ ئىشتىراك قىلىشى بىلەن كانادا پارلامېنتىدا ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى قۇرۇلدى ۋە مەزكۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىنىڭ ئاساسى قانۇنى ئېلان قىلىنىپ كانادا پارلامېنتىدا رەسمىي تىزىملىنىپ ئەنگە ئېلىندى.

8) كانادا پارلامېنتى 266 گە قارشى نۆل ئاۋاز بىلەن بىردەك ئاۋازدا خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزمەكتە بولغان جىنايى قىلمىشى مىللىي قىرغىنچىلىق دەپ جاكارلىدى.

9) كانادا پارلامېنتىدا ئۇيغۇر مىللىي قىرغىنچىلىقىغا دائىر جەمئىي 53 قېتىم تەكلىپ، مۇزاكىرە ۋە مەخسۇس سوئال سورالدى.

10) كانادا باش مىنىستىرى، ئۆكتىچى پارتىيەلەرنىڭ ئۇيغۇر مىللىي قىرغىنچىلىقى ھەققىدە سورالغان 13 قېتىملىق سوئالغا جاۋاب بېرىشكە مەجبۇر بولدى.

11) كانادادىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ئومۇمىي ئارزۇسىغا ۋەكىللىك قىلىدىغان 5 ماددىلىق ھەرىكەت پىلانى تۈزۈلۈپ سەپەرۋەرلىك باشلىتىلدى ۋە 3 ماددىسى كانادادىكى كونسېرۋاتىپلار پارتىيەسىنىڭ سايلام پروگراممىسىدا ئورۇن ئالدى.

- كۆچمەنلەر مەركىزى خىزمەت دوكلاتى

تۈركىيە سىرتىدىكى ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار، ھەرىكەتچان، تارقاق ۋە بۆلەك - بۆلەك ھالەتتە بولغاچقا، بۇ پاناھلانغۇچىلار ۋاقىتلىق تۇرغان دۆلەتلەرگە تەسىر قىلالايدىغان غەرب دۆلەتلىرىنى ھەرىكەتلەندۈرۈش يولى بىلەن ھەر بىر پاناھلانغۇچىنىڭ ۋاقىتلىق تۇرۇۋاتقان ئورنى ۋە دۆلىتىگە قاراپ مەخسۇس ۋە قاراتمىلىق يول مېڭىش شەكلى بىلەن ئېلىپ بېرىلىۋاتىدۇ.

1) ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار قوللانمىسى تەپسىلىي يېزىلىپ تارقىتىلدى. قوللانما (89 بەتلەك كەڭ دائىرىلىك 1 - قول ماتېرىياللاردىن تەشكىل تاپقان بولۇپ) ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار دۇچ كېلىدىغان چوقۇم بىلىشكە تېگىشلىك

قانۇنى ئۇقۇملار، مۇناسىۋەتلىك ئورگانلار، پاناھلىنىش جەريانلىرى، زۆرۈر بولغان ماتېرىياللارنى قانداق تەييارلاش، دەلىل ئىسپات ۋە كېرەكلىك ماتېرىياللارنى رەتلەش ۋە تاللاش ئۇسۇللىرى، زۆرۈر بولغان ئەھۋالدا ئالاقىلىشىش ئورگانلىرىنىڭ تىزىملىكى، ئادرېسى قاتارلىق كونكرېتنى مەلۇماتلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

(2) ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار ياردەم فوندىنىڭ قۇرۇلۇشى ۋە ئىش باشلىشى. ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار ياردەم فوندى پۈتۈنلەي ئۆز ئىمكانلىرى بىلەن 20 نەپەر ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىنى (3 ئائىلە) كاناداغا كېپىللىك يولى بىلەن كېلىشى ئۈچۈن كانادا كۆچمەنلەر مىنىستىرلىكىگە رەسمىي ئىلتىماسنى تاپشۇردى. شەرت قىلىنغان 91 مىڭ كانادا دوللىرىنى فوندى ئۆز مەنبەلىرى ۋە ھەمكارلاشقۇچى تەشكىلاتلارنىڭ ياردىمى بىلەن توپلاندى.

(3) تۈركىيەدىن تىزىملىتىلغان پاناھلانغۇچىلار ھەققىدە. كۆچمەنلەر كومىتېتى تۈركىيەدىن تىزىملاپ كەلگەن ئۇيغۇرلارنىڭ كاناداغا ماكانلىشىشىنىڭ قانۇنىي يوللىرىنى ئېچىش ئۈچۈن كانادا پارلامېنتى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى ۋە تاشقى ئىشلار كومىتېتى تەرىپىدىن ئىككى قارار ماقۇللىنىشىغا تۈرتكە بولدى. كانادا ھۆكۈمىتى، كانادا پارلامېنتىنىڭ بۇ قارارلىرىنى قوبۇل قىلىدىغانلىقىنى ۋە ئىقرار قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

(4) ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنىڭ دەسلەپكى ئارخىپىنى تۇرغۇزۇش. قۇرۇلتاي كۆچمەنلەر مەركىزى، تۈركىيەنى مەركەز قىلغان ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنىڭ، خالىسا نەپەرگەن مەلۇماتلىرى ئاساسىدا، تۈركىيە، مىسىر، سەئۇدى ئەرەبىستان، ئۇكرائىنا، تايلاندى، پاكىستان، ئافغانىستان، قازاقىستان، پاناما قاتارلىق دۆلەتلەردىكى ئۇيغۇرلارنىڭ دەسلەپكى ئارخىپىنى تۇرغۇزۇپ چىقتى. تۈركىيەدە تىزىملىتىلغان 11883 نەپەر ئۇيغۇرنىڭ ئارخىپىنى كومپيۇتېرلاشتۇرۇش جەريانىدا، كۆپلىگەن ئارخىپلارنىڭ تەكرارلانغانلىقى، بەزى پاناھلانغۇچىلارنىڭ بۇرمىلانغان مەلۇماتلار بەرگەنلىكى ئېنىقلانغاندىن كېيىن، ئۇلارغا قايتا قاراپ چىقىلىپ ئەڭ ئاخىرىدا 3400 كىشىلىك پاناھلانغۇچىلار ئارخىپ تۇرغۇزۇلدى.

(5) ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنى تىزىملاش خىزمىتىنىڭ يان تەسىرلىرى. كۆچمەنلەر مەركىزىنىڭ، ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنى خالىسا ئىككى ئاساسىدا تىزىملاش ئېلىپ بېرىش خىزمىتى، ئۇلارنىڭ ۋەزىيىتى ۋە دۇچ كېلىۋاتقان ھەر خىل شەكىلدىكى قىيىنچىلىقلارنى، مەۋھۇملۇقتىن ئاشكارىلىققا، تارقاق ھالەتتىكى سۆھبەت تېمىسىدىن مەركەزلەشكەن ھەرىكەت پىلانىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىرىلىشىغا تۈرتكە بولدى. بىر ھەپتە ئىچىدە 11،000 دىن ئارتۇق قېرىنداشلىقىمىزنىڭ خالىسا ھالەتتە تىزىملىتىشى ھەر بىر مەسئۇلىيەتچان تەشكىلاتلار ۋە شەخسلەرنى ھەيران

قالدۇردى، دىققەت ئېتىبار بېرىلمىگەن بۇ رېئاللىقنى قايتا ئويلىنىشىغا، بۇ مەسىلىگە ئەستايىدىل جىددىي قاراپ چىقىشىغا سەۋەبلىرىدىن مۇھىم بىرى بولدى. شۇ تىزىملاشتىن كېيىن:

- (1) تۈركىيەدە، ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنىڭ قامەت مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىشقا قارىتىلغان خىزمەتلەر بۇرۇنقىغا قارىغاندا جىددىي قارىلىپ ئىشلەندى.
- (2) كانادا پارلامېنتى ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارغا ياردەم قىلىش ئۈچۈن 2 قېتىم قارار ماقۇللاندى.
- (3) بۇ قارارلار كانادا ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن دىققەتكە ئېلىندى.
- (4) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدە ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش بويىچە قانۇن لايىھەسى كۆرۈشۈلۈۋاتىدۇ.
- (5) ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار مەسىلىسى، قۇرۇلتاي كۆچمەنلەر كومىتېتى تەرىپىدىنلا بىر تەرەپ قىلىنالايدىغان، ھۆددىسىدىن چىقالايدىغان ئاددىي مەسىلە ئەمەس. لېكىن كومىتېت بۇ مەسىلىسىنى كۆزگە كۆرۈنگىدەك، ھەر بىر ئۇيغۇر ۋە ئۇيغۇر تەشكىلاتىنىڭ دىققەت ئېتىبارىنى تارتىدىغان بىر مەسىلىگە ئايلاندۇردى.

قۇرۇلتاي كۆچمەنلەر كومىتېتى، ھېچبىر ماددىي كۈچى بولمىغان، خىزمەت قىلىدىغان رەسمىي خادىملىرى يوق، ئىسمى بار، ۋەزىپىسى بار، مەسئۇلىيىتى ۋە جاۋابكارلىقى يۇقىرى بولغان بىر ئورگان. بۇ ئورگاننىڭ مەشغۇلىيەت ساھەسى ئەزىز ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنىڭ ھاياتى بىخەتەرلىكىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىش، يەنى جان قۇتقۇزۇشتىن ئىبارەت. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلار، چەت ئەلدە خىتاي ھۆكۈمىتى بىلەن بىۋاسىتە قارمۇ قارشى كېلىدىغان، تىغمۇتىغ كۈرەشكە سەھنە بولىدىغان ناھايىتى كەسكىن بىر جەڭ مەيدانىدا. ئۇيغۇر پاناھلانغۇچىلارنى قۇتقۇزۇش يەنە بىر جەھەتتىن ئالغاندا خىتايىدەك بىر دۆلەتكە تاقابىل تۇرۇش ۋە تاقابىل تۇرالايدىغان دۆلەتلەر بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىش ئارقىلىق ئىشقا ئاشىدۇ. شۇنداقكەن، قۇرۇلتاي كۆچمەنلەر مەركىزى كېلەر قېتىملىق قۇرۇلتاينىڭ جىددىي قوللىشىغا، سىستېمىلىق، كوردىناتسىيەلىك ھەمكارلىقىغا ۋە شۇنداقلا كەسپىي خادىملار جەھەتتىن، مالىيە مەنبەلىرى جەھەتتىن ئىزچىل كۆڭۈل بۆلۈشىگە تېگىشلىك بىر ئورگان.

7. قۇرۇلتاي مائارىپ كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

- (1) قازاقىستان سوتسىيالىستىك مېدىيالاردا كۆپلىگەن گۇرۇپپىلار ئېچىلىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ سىياسىي ئۇقتۇرۇشلىرى، مۇھىم خەۋەرلىرى ۋاقتىدا

- تارقىتىلدى.
- (2) قۇرۇلتاي يوليورۇقلىرىدىن 16 پارچىسى رۇس تىلىغا تەرجىمە قىلىنىپ قازاقىستاندىكى ھەرقايسى گۇرۇپپىلارغا ئەۋەتىلدى.
 - (3) ئۇيغۇر مەكتەپلىرى ھەققىدىكى ماتېرىياللار توپلاندى
 - (4) ئانا تىل مەكتەپلىرى بىلەن ئالاقە ئورنىتىلدى.
 - (5) كومىتېتنىڭ خىزمىتىنى كېڭەيتىش ئۈچۈن قازاقىستاندىن باشقا دۆلەتلەردىكى مائارىپ سىستېمىسىدا خىزمەت قىلىۋاتقان زىيالىيلار بىلەن تونۇشۇپ بىرلىكتە ئىش ئېلىپ بېرىش پىلانلىرى تۈزۈپ چىقىلدى.
 - (6) 29 كىشىدىن تەركىب تاپقان خەلقئارا مائارىپ گۇرۇپپىسى قۇرۇلدى.. مائارىپ گۇرۇپپىسىغا ئامېرىكا، نورۋېگىيە، تۈركىيە، فىرانسىيە، ئاۋسترالىيە قاتارلىق دۆلەتلەردىن زىيالىيلار قوشۇلدى.
 - (7) قازاقىستاندىكى ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنى ساقلاپ قېلىش پائالىيەتلىرى جانلىق ئېلىپ بېرىلدى.
 - (8) ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلارنىڭ سانىنى مۇمكىن قەدەر كۆپەيتىش خىزمىتى ئاكتىپ ئېلىپ بېرىلدى.
 - (9) مائارىپ فوندى، ياۋرو ئاسىيا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ ئەزالىرى ۋە جۇمھۇرىيەتلىك مەدەنىيەت مەركىزى بىلەن ھەمكارلىقتا ئاكتىپ پائالىيەتلەر ئۆتكۈزۈلدى.
 - (10) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پائالىيەتلىرىگە ئاكتىپ قاتنىشىپ، بەدەل پۇلى، خەلقئارا سوتقا پۇل يىغىش ئىشلىرىدا خەلق ئىچىدە ۋە گۇرۇپپىلاردا چۈشەندۈرۈش ئىشلىرىنى ئېلىپ باردى. مۇۋەپپەقىيەتلىك ئىئانە توپلاش ھەرىكەتلىرىنى ئورۇنلاشتۇردى.

8. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باياناتچىسىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

6 - نۆۋەتلىك پەۋقۇلئاددە قۇرۇلتايدىن بۇيان خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى سىياسىتى، بۇ سىياسەتنىڭ سايسىدا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرنى ئاشكارىلاش، خىتاينىڭ بۇ جىنايەتلەرنى يوشۇرۇش ئۈچۈن قوللانغان چارىلىرى، باياناتلىرى، مەلۇماتلىرىغا قارشى رەددىيەلەرنى بېرىش ھەمدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىش پائالىيەتلىرى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ باياناتلىرى، مۇراجىئەتلىرى قاتارلىقلارنى دۇنياغا ئاڭلىتىش، جاكارلاش دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باياناتچىسىنىڭ 4 يىلدىن بۇيانقى ئاساسلىق ۋەزىپىسى بولۇپ كەلدى.

(1) خىتاي تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش

- يىغىنلىرىدا ئوتتۇرىغا قويغان سەپسەتلىرىگە جاۋابەن، دەل ۋاقتىدا، ئاز دېگەندە 47 قېتىم قارشى بايانات ئېلان قىلدى ۋە رەددىيە بەردى.
- (2) خىتايدا يۈز بېرىۋاتقان لاگېرلار مەسىلىسى، مەجبۇرى ئەمگەك، مەجبۇرى تۇغۇت چەكلەش، مەسچىتلەرنى چېقىش، دىننى خىتايلاشتۇرۇش، مىللىي كىملىكنى چەكلەش، ئۇيغۇر مۇساپىرلار مەسىلىسى ۋە بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىكىنى چەكلەش قاتارلىقلار توغرىسىدا كۆپ قېتىملاپ باياناتلار ئېلان قىلدى.
- (3) خىتاي ھازىرغا قەدەر ئېلان قىلغان تۈرلۈك «ئاق تاشلىق كىتاب»غا ۋاقتىدا رەددىيە بەردى.
- (4) «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى» قاتارلىق تۈرلۈك قانۇنلارنىڭ ئامېرىكا ۋە باشقا غەرب ئەللىرىدە قوبۇل قىلىنىشىنىڭ ئالدى - كەينىدە خىتايلارنىڭ ھۇجۇملىرىغا ۋە باياناتلىرىغا قارشى كۆپ قېتىملاپ باياناتلارنى بەردى.
- (5) خىتاينىڭ «ئۇيغۇر سوتى»غا قارشى ھۇجۇملىرىغا ۋاقتىدا رەددىيە بەردى.
- (6) قۇرۇلتايغا ۋاكالىتەن 5 قىتئەدىكى چوڭ - كىچىك مەتبۇئاتلارنىڭ زىيارىتىنى 1000 قېتىمدىن ئارتۇق قوبۇل قىلدى. كۆپلىگەن ئاخبارات ساھەلىرى بىلەن ئالاقە ئورنىتىپ، ۋەتەندىكى زۇلۇملارنى چەت ئەللەرگە ئاڭلىتىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ۋەتەنگە بېرىپ پروگراممىلارنى ئىشلىشىگە ھەمكارلاشتى.
- (7) ئېلان قىلغان بايانات ۋە زىيارەتلەر - ئىنگىلىزچە، خىتايچە، رۇسچە، ئەرەبچە، تۈركچە، فىرانسۇزچە، گېرمانچە، ئىسپانچە، پورتىگالىيەچە، پارسچە قاتارلىق 30غا يېقىن تىللاردا كەڭ تارقىتىلدى.
- (8) خىتايدا ۋە دۇنيادا ۋۇجۇدقا چىققان ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك ھەرقانداق قىزىق تېمىغا قارىتا ۋاقتىدا بايانات ئېلان قىلدى.
- (9) ئۇيغۇر جامائىتى ئۈچۈن پۈتۈن دۇنيادا مۇھىم نۇقتىلاردا باياناتلارنى، مۇراجىئەتلەرنى ۋاقتىدا ئېلان قىلىپ تۇردى. خەلقىمىزنى مۇھىم ئىشلاردا ۋاقتىدا خەۋەرلەندۈردى.

9. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندى خىزمىتى دوكلاتى

2017 - يىلى نوپاىبىردا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندىنى 9 مىڭ ئامېرىكا دوللار قەرز بىلەن تاپشۇرۇپ ئالغاندىن ئېتىبارەن كۆپ ئىزدىنىشلەردىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى، ۋەكىللىرى، 18 ياشتىن يۇقىرى ئىمكانىيەتلىرى يار بەرگەن ۋەتەن سىرتىدىكى شەرقىي تۈركىستانلىق ئۇيغۇرلاردىن ئۇيغۇرلۇق بەدەل پۇلىنى يىغىش، خەلقئارا فوندىلارغا مۇراجىئەت قىلىش، تۈرك تەشكىلات

ۋە جەمئىيەتلىرىگە مۇراجىئەت قىلىش قارارلىرىنى ئېلىنغاندىن كېيىن، ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ۋە تەشكىلات رەئىسلىرى بىلەن ماسلىشىپ 13 دۆلەتتە 20 دىن ئارتۇق فوندى مەسئۇللىرىنى بېكىتىپ چىقىپ جىددىي ھەرىكەت باشلىدۇق.

- (1) ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئالدىدا (بىرئۆسسېلدا)، ب د ت نىڭ ئالدىدا (جەنۇۋەدە) ۋە گېرمانىيەنىڭ ھەر قايسى شەھەرلىرىدىكى نامايىشلاردا ۋە ئىككى جۇمھۇرىيەتتىمىزنى خاتىرىلەش پائالىيەتلەرنىڭ ئىقتىسادىي قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىندى ۋە لوگىستىك ئىشلىرىنىمۇ تولۇقى بىلەن مۇكەممەل شەكىلدە ئۆتكۈزۈشكە كاپالەتلىك قىلىندى. بۇندىن باشقا 60 تىن ئارتۇق نامايىش، 4 قېتىملىق چېدىر پائالىيەتگە، 70 تىن ئارتۇق يىغىنلارغا قاتناشتى ئالاقىسىدا بولۇندى.
- (2) ئۇيغۇرلۇق بەدەل پۇلى يىغىش مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى قېرىنداشلىرىمىز بىلەن 3 مىڭ قېتىمدىن ئارتۇق مۇناسىۋەتتە بولۇندى.
- (3) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىس ۋەكىلى بىلەن گېرمانىيە ئىچى ۋە سىرتىدىكى بەزى تۈرك تەشكىلات رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ بىر قىسىم ئىقتىسادىي ياردەملەر قولغا كەلتۈرۈلدى.
- (4) ئىجتىمائىي خىزمەتلەردە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىس ۋەكىلى بىلەن ھەمكارلىشىپ ئۆشەرە - زاكات ۋە قۇربانلىقلارنى يىغىش كومپانىيەسى باشلاپ ۋەتەن سىرتىدىكى 10دىن ئارتۇق دۆلەتلەردە قىيىنچىلىققا دۇچار بولغان ئېھتىياج ئىگىلىرىگە 70 مىڭ ياۋرو ئەتراپىدىكى قۇربانلىقلارنى ۋاقتىدا يەتكۈزۈپ بېرىپ ئۇلارنىڭ قىسمەن قىيىنچىلىقلىرى ھەل قىلىندى.
- (5) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ چاقىرىقىغا ئاساسەن قۇرۇلغان ۋىروس كىرىزىس ياردەم مەركىزى بىلەن يېقىندىن ماسلىشىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى ھەمكارلىق تەشكىلاتلارنىڭ قوللاپ - قۇۋۋەتلىشى، مىللەتسۆيەر ساخاۋەتچىلەرنىڭ دەستەكلىشى بىلەن 200 مىڭ دوللار ئەتراپىدا ئىئانە يىغىپ دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى شەرقىي تۈركىستانلىق ئېھتىياج ئىگىلىرىگە يەتكۈزۈپ ئۇلارنىڭ قىيىنچىلىقلىرى ھەل قىلىندى.
- (6) ئۇيغۇر سوت كوللېگىيەسىنىڭ چىقىملىرىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن ئىئانە توپلاش كومپانىيەسى باشلىتىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى ۋە ھەمكارلىق ئىچىدىكى تەشكىلاتلارغا مۇراجىئەت قىلىپ، ئۇلارنىڭ قوللاپ قۇۋۋەتلىشى، ۋە تەنسۆيەر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ياردەم قىلىشى

بىلەن 400 مىڭ دوللاردىن ئارتۇق ئىئانە يىغىلدى. (7)
 ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى، تەشكىلات رەئىسلىرى، فوندى مەسئۇللىرى بىلەن زىچ مۇناسىۋەتتە بولۇپ ھازىرغىچە 1 مىليون ئەتراپىدا ئىقتىسادىي ياردەملەرنى يىغىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خەلقئارادىكى سىياسىي - ئىجتىمائىي پائالىيەتلىرى ئۈچۈن قولايلىق يارىتىلدى.

10. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى خىزمەت دوكلاتى

- (1) ئامېرىكا تاشقى ئىشلار/دۆلەت ئىشلىرى مىنىستىرلىقى ئورۇنلاشتۇرغان يىغىنلاردا ئۇيغۇرلارنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىققا ئۇچراۋاتقانلىقى، ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ رەزىل سىياسەتلىرى، ئىسپات ۋە دەلىللەر بىلەن ئوتتۇرىغا قويۇلدى.
- (2) در. ئازەم ئىبراھىمنى ئۇيغۇرلار مەسلىسىگە كۆڭۈل بۆلۈشكە، ياردەم قىلىشىغا قايىل قىلىپ: «ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى، خىتاينىڭ 1948 - يىلدىكى قىرغىنچىلىق كېلىشىمىگە خىلاپلىق قىلغانلىقى ھەققىدە تەھلىل» يېزىلىپ نەشر قىلىندى.
- (3) بۇ دوكلات ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە، ئۇن، خەلقئارا، دۆلەتلەرنىڭ سىياسەت بەلگىلەش ۋە قانۇنى ئورگان، تەشكىلاتلارنىڭ خىتايغا قارىتا تەدبىر قوللىنىشىغا ئەڭ نوپۇزلۇق تەسىر كۆرسىتەلەيدىغان بىردىنبىر ھۆججەت بولدى.
- (4) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە باشقا ئورگان، تەشكىل ۋە ھۆكۈمەتلەرگە ياردەملىشىپ لاگېردا يوقاپ كەتكەنلەرنىڭ تىزىملىكى ۋە ھازىرمۇ لاگېردىكىلەرنىڭ ئىستاتىستىكىسىنى يىغىش ۋە رەتلەش خىزمىتى ئىشلەندى.
- (5) ئامېرىكادىكى ئەركىنلىك سارىيى، كىشىلىك ھوقۇق كۆزىتىش تەشكىلاتى، نۇرغۇنلىغان ئالىي مەكتەپلەر، تىبەت، خىتاي دېموكراتىچىلىرى، خوڭكوڭ ۋە تەيۋەنلىكلەر ئورۇنلاشتۇرغان ئانالىز يىغىنلىرى، نامايىش ۋە باشقا پائالىيەتلەردە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن مۇناسىۋەتلىك خىزمەتلەرگە ئاكتىپ قاتناشتى.
- (6) ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى دۇنيادىكى نوپۇزلۇق تەھلىل ئاخباراتلىرى: چاينا فايل /خىتاي ئارخىپلىرى، دىپلومات، خوڭكوڭ فىرى پىرس، تاشقى سىياسەت، زىمىستان، ۋورلد پولىتىكىس ۋە باشقا نۇرغۇن ئاخبارات تاراتقۇلارنىڭ زىيارەتلىرى ئارقىلىق ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى خەلقئارا سەھنىگە چىقىرىلدى.

11. قۇرۇلتاي مەدەنىيەت كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى.

- (1) مەدەنىيەت كومىتېتى ئۆتكەن 4 يىل جەريانىدا، جەمئىي 23 قېتىم ئۇيغۇر مەدەنىيەت ۋە سەنئىتىنى تونۇشتۇرۇش پائالىيىتى ئۆتكۈزدى. كۆپ بولغاندا 500 ئاز بولغاندا 16 ئادام قاتناشتى. پائالىيەت خەۋىرى (تۋ - پروگرامما رادىيو، گېزىت - ژۇرناللاردا) بېرىلدى.
- (2) يەرلىك گوللاندىيەلىكلەردىن 373 ئادەم قاتناشقان «ئۇيغۇر ساپورت گۇرۇپ نەتھەرلاند» قۇرۇلدى.
- (3) ئۇيغۇر ساپورت گۇرۇپپىسى ئىرقىي قىرغىنچىلىققا قارشى 3077 كىشىلىك ئىمزا توۋلاپ گوللاندىيە پارلامېنتىغا يوللىدى.
- (4) 16 كىشىلىك خىزمەت ھەيئىتى تەشكىللەپ ھۆكۈمەت ئورنى، پارلامېنت ئەزالىرى گوللاندىيەدىكى تونۇلغان شەخسلەر بىلەن جەمئىي 116 قېتىملىق ئۇچرىشىش ئېلىپ باردى.
- (5) ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر مۇقام ئانسامبلىنىڭ قۇرۇلۇشىغا يېقىندىن ياردەمدە بولدى. ئانسامبلىنىڭ سىدنېي، مېلبورن، ئادېلايدې، كانادا، گېرمانىيە قاتارلىق جايلاردا پائالىيەت ئېلىپ بېرىشىغا يېقىندىن كۆڭۈل بۆلۈپ كەلدى ھەم سەمىمىي قوللىدى.
- (6) ئۇيغۇر تائاملىرى بىلەن پارلامېنت ئەزالىرىغا رەھىمىمىزنى بىلدۈردۈق، ئۇيغۇر مەسىلىسىنى تونۇشتۇرۇش مەقسىتىدە، خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى بىلەن بىرلىشىپ ئۇلارنىڭ نامى بىلەن ئۇيغۇر تائاملىرى تەمىنلەندى.

12. قۇرۇلتاي دىنىي كومىتېتىنىڭ قىلغان خىزمەتلىرى.

دىنىي ئىشلار كومىتېتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تارمىقىدىكى ئاساسلىق كومىتېتلارنىڭ بىرى بولۇش سۈپىتى بىلەن، مەركىزى ئورگىنى مېيۇنخېندا بولۇشتەك ئارتۇقچىلىقىدىن پايدىلىنىپ، قۇرۇلتاينىڭ كۈندىلىك خىزمەتلىرىنى يېقىندىن جان كۆيدۈرۈپ ئىشلەپلا قالماي، «ئۇيغۇر چېدىرى»، «مىللىي كېڭەش» لەردەك ئالاھىدە پائالىيەتلەردە ئۆز رولىنى جارى قىلدۇردى. تۈرك تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلىكتە خىتايغا قارشى ھەر خىل نامايىشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش بىلەن بىرگە، ياۋروپادىكى مۇسۇلمان تەشكىلاتلىرى ۋە ھەمكارلىق تەشكىلاتلار ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتلەرنى يۈرۈشتۈرۈش خىزمىتىنىمۇ پىداكارلىق بىلەن ئىشلەپ كەلدى.

- ياۋروپادىكى تۈرك تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەر

(1) خەلقئارا تۈرك دېموكراتلار بىرلىكى رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى. ھەمدە خەلقئارا تۈرك دېموكراتلار بىرلىكىنىڭ باش مەركىزى ۋە ستۇتتگار شەھىرىدىكى نىزامى ئالەم تەشكىلاتى باش مەركىزى ۋە ئۈنىتەد فىلىم ئىستۇدىيەسى قاتارلىق تەشكىلات ۋە تەشۋىقات ئورگانلىرى بىلەن «ئۇيغۇرلارنى قوللاش مۇنبىرىنى» قۇرۇپ چىقىش ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

(2) ياۋروپا تۈرك كونفېدېراتسىيەسىنىڭ فىرانكفورت شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن رايون باشلىقلىرى ئومۇمىي يىغىنىغا قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى مەسىلىسى ھەققىدە مەخسۇس دوكلات بەردى.

(3) ياۋروپا تۈرك ئىسلام بىرلىكى باش مەركىزىنى زىيارەت قىلىپ، بىرلىكنىڭ ئۇيغۇر مەھكىمىسىگە بولغان ئىقتىسادىي ياردىمىنى قولغا كەلتۈردى.

(4) تۈركىيە جۇمھۇرىيىتى گېرمانىيە باش ئەلچىخانىسىنىڭ دىنىي ئىشلار باش مەسلىھەتچىسى ۋە DITIB (دىيانەت ئىشلىرى تۈرك ئىسلام بىرلىكى) تەشكىلاتىنىڭ رەئىسى كازىم تۈركمەن ئەپەندى ۋە ياردەمچىلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى ۋە رامزان ئېيىدا DITIB جامەلىرىدە ئۇيغۇرلارغا ماددىي ۋە مەنىۋى ياردەم توپلاش ھەققىدە سۆھبەت ئۆتكۈزدى.

(5) ATIB (ياۋروپا تۈرك ئىسلام بىرلىكى) باش مەركىزىنى زىيارەت قىلىپ، شەرقىي تۈركىستان مۇسۇلمانلىرىنىڭ نۆۋەتتىكى جىددىي ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى ۋە رامزانلىق، قۇربانلىق ياردەملىرى ھەققىدە سۆھبەت ئۆتكۈزدى. ھەمدە لاگېر شاھىتى ئۆمەر بەكالىنى تەشكىلاتىنىڭ 24 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىغا تەكلىپ قىلىپ جازا لاگېرلىرى ھەققىدىكى تېخىمۇ تەپسىلىي دوكلاتىنى ئاڭلاتتى.

(6) گېرمانىيە تۈرك فېدېراتسىيەسىنىڭ كارلسرۇھە شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «مىللىي مەدەنىيەتنى قوغداش» يىغىنىغا قاتنىشىپ، مېيۇنخېن شەھىرىدىكى تۈرك مەدەنىيەت مەركىزى دە «شەرقىي تۈركىستاندا نېمە بولۇۋاتىدۇ؟» دېگەن تېمىدا مەلۇمات بېرىش يىغىنىغا قاتناشتى. تۈرك خەلقىگە شەرقىي تۈركىستاننىڭ جىددىي ۋەزىيىتىدىن دوكلات بەردى.

(7) تۈرك تەشكىلاتلىرىدىن مىللىي گۈرۈش، ئالپەرەن ئوچاقلىرى نورنېرگىدىكى تۈرك تەشكىلاتلىرى تەشكىلاتى ئۇيۇشتۇرغان ئۇيغۇرلار ھەققىدىكى يىغىنلىرىغا قاتناشتى ۋە بىرلىكتە كەڭ كۆلەملىك نامايىشلارنى ئورۇنلاشتۇردى.

(8) ياۋروپادىكى تۈرك تېلېۋىزىيە قانىلى «ئاۋرۇپا كانال» ئورۇنلاشتۇرغان

مىڭلارچە كىشى قاتناشقان نەقەمەيدان سۆھبەت پروگراممىسىدا مىليونلىغان تۈرك خەلقىگە ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى.

(9) ئاۋستىرىيە ۋە گېرمانىيەنىڭ ھەرقايسى شەھەرلىرىدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىنى، جامى - مەسچىتلىرىنى، مېدىيا قۇرۇلۇشلىرىنى زىيارەت قىلىپ، كەڭ تۈرك مۇسۇلمانلىرىغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتى - بولۇپمۇ جازا لاگېرلىرى ھەققىدە دوكلات بەردى. ئۇيغۇر مەھكىمىسى ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ماددىي ياردىمىنى قولغا كەلتۈردى.

- ياۋروپا مۇسۇلمان (ئىسلام) تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەر

(1) ياۋروپا مۇسۇلمانلىرى مۇنبىرى يىغىنىغا قاتنىشىپ ئۇيغۇر مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ كەڭ يىغىن ئەھلىنىڭ دىققىتىنى قوزغىدى ھەمدە ئۇلارنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن بىرلىكتە ياۋروپا پارلامېنتى تاشقى ئىشلار كومىسسسىيىنى باشلىقى فېدېرىكا موگېرىنى خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ، مەخسۇس ئۇيغۇرلار مەسلىسى ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

(2) ياۋروپا نىزامى ئالەم فېدېراتسىيەسى ۋە ياۋروپا مىللىي گۇرۇش تەشكىلاتى رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى.

(3) خەلقئارا ئىماملار كېڭىشى ئۆتكۈزگەن بىرلەشمە ھەمكارلىق كېلىشىم تۈزۈش يىغىنىغا قاتنىشىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىس ۋەكىلى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ۋە دىنىي ئىشلار كومىتېتى مۇدىرى در. ئالمىجان بۇغدا خەلقئارا ئىماملار كېڭىشىگە ئەزا بولۇپ كىردى.

(4) ئەنگلىيە مۇسۇلمانلىرىنىڭ ئەڭ كۈچلۈك تەشكىلاتلىرىدىن كوردوبا فوندى ۋە ئەنگلىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدا ئۆتكۈزۈلگەن «ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان مەدەنىيەت قىرغىنچىلىقى - خەلقئارا ئىنكاسلار ۋە ئەخلاقىي مەجبۇرىيەت» ناملىق يىغىنغا قاتنىشىپ ئۇيغۇرلارنىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتى ھەققىدە دوكلات بەردى.

- تۈركىيەدە ئىشلەنگەن خىزمەتلەر

تۈركىيەدە ئولتۇراقلاشقان ئاۋام خەلقىمىزنى قۇرۇلتايغا ۋاكالىتەن يوقلاپ، ھالىدىن خەۋەر ئېلىپ تۇرۇش بىلەن بىرگە، شۇ يەردە پائالىيەت قىلىۋاتقان ھەرقايسى شەرقىي تۈركىستان تەشكىلات رەھبەرلىرى ۋە بىر قىسىم مۇھىم شەخسلەر بىلەن كۆرۈشۈپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ھەمكارلىشىشنى

ئىلگىرى سۈرۈش دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ ئاساسلىق خىزمەتلىرىدىن بىرى بولۇپ كەلدى. بۇ جەھەتتە ئىشلەنگەن خىزمەتلەر تۆۋەندىكىچە:

- (1) شەرقىي تۈركىستان ئۆلكىسى تۈركىستان ئۆلكىسى ئومۇمىي يىغىنىغا ۋە شەرقىي تۈركىستان مائارىپ جەمئىيىتى ئىستانبۇلدا ئۆتكۈزۈلگەن ئۇيغۇر خەلق دىپلوماتىيەسى ھەرىكىتى قۇرۇپ چىقىش مەسلىھەت يىغىنىغا قاتناشتى.
- (2) ئىستانبۇلدا ئۆتكۈزۈلگەن 11 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستانلىقلار قېرىنداشلىق ئۇچرىشىش يىغىنىغا قاتناشتى.
- (3) ئىستانبۇلدىكى ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى تەشكىلاتى ئورۇنلاشتۇرغان تۇنجى قېتىملىق كىشىلىك ھوقۇق يىغىنىغا قاتناشتى.
- (4) ئەنقەرەدە ئۆتكۈزۈلگەن 3 - قېتىملىق مىللىي بىرلىك شۇراسى ۋە 12 - قېتىملىق شەرقىي تۈركىستانلىقلار قېرىنداشلىق ئۇچرىشىش يىغىنىغا قاتناشتى ۋە مىللىي رەھبەرلىرىمىزدىن مەمتىمىن بۇغرانىڭ قەبرىسىنى، ئەنقەرەدە يېڭىدىن ئېچىلغان ئۇيغۇر مەدەنىيەت مەركىزىنى ۋە ئۇيغۇر تەتقىقات ئىنستىتۇتىنى زىيارەت قىلدى.
- (5) ئىستانبۇلدا شەرقىي تۈركىستان تەشكىلاتلىرى بىرلىكى تەرىپىدىن 5 - ئىيۇن ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى ھەققىدە ئۆتكۈزۈلگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىغا قاتنىشىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ياۋروپادا ئېلىپ بېرىۋاتقان خىزمەتلىرىنى ھەققىدە بايانات بەردى.
- (6) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇئاۋىن رەئىسلىرىدىن تەركىب تاپقان بىر ھەيئەت بىلەن بىرلىكتە ئىستانبۇلدىكى خىتاي كونسۇلى ئالدىدا: «ئاتا - ئانام، ئۇرۇق - تۇغقانلىرىم نەدە؟» دېگەن تېمىدا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان كۈندىلىك نامايىشقا قاتنىشىپ قېرىنداشلاردىن ھال سورىدى.
- (7) ۋىروس كىرىزىس مەركىزىنىڭ ئىستانبۇلدىكى ياردەم تارقىتىش مەركىزىدە ياردەم خىزمەتلىرىنى كۆزدىن كەچۈردى ۋە كىرىزىس مەركىزىنىڭ ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرىنى خۇلاسە قىلدى.
- (8) ياۋروپادىكى تۈرك ياردەمسۆيەر قېرىنداشلىرىمىز تۈركىيەدىكى مۇھاجىر ئۇيغۇرلار ئۈچۈن توپلىغان ئىقتىسادىي ياردەملىرىنى ئېلىپ ئىستانبۇلغا بېرىپ، ئېھتىياجلىق مۇھاجىر ئۇيغۇرلاردىن ھال سورىدى.
- (9) تۈركىيەدە زىيارەتتە بولۇش جەريانىدا تۈركىيەدىكى بىر قىسىم ئۇيغۇر تىجارەتچىلەر بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر مەھكىمىسىگە ئىقتىسادىي ياردەمنى قولغا كەلتۈردى.

- ھەمكارلىق تەشكىلاتلىرى ۋە باشقىلار بىلەن ئىشلەنگەن خىزمەتلەر

- (1) گوللاندىيەدىكى ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان مائارىپ جەمئىيىتى مەسئۇللىرى

بىلەن بىرگە مىللىي گۈرۈش تەشكىلاتى گوللاندىيە مەركىزى، تۈرك فېدېراتسىيەسى گوللاندىيە مەركىزىنى زىيارەت قىلىپ، شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان مائارىپ جەمئىيىتى مەركىزىنى زىيارەت قىلىپ، جەمئىيەت رەھبەرلىرى بىلەن كېلەچەكتىكى ھەمكارلىشىپ ئىشلەشكە تېگىشلىك مەسىلىلەر ھەققىدە سۆھبەت ئۆتكۈزدى.

(2) گوللاندىيەنىڭ روتېردام شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «ئۇيغۇر رادىيو تېلېۋىزىيەسى» نىڭ قۇرۇلۇش يىغىنىغا قاتناشتى.

(3) «شەرقىي تۈركىستان ۋىرۇس كىرىزىسى ياردەم مەركىزى» دۇنيانىڭ ھەر يېرىدىكى 30 تەشكىلات ۋەكىللىرىنىڭ قوشۇلۇشى بىلەن رەسمىي خىزمەت باشلاپ ئىككى ئاي ئىچىدە 160 مىڭ ئامېرىكا دوللىرى - يەنى 1 مىليوندىن ئارتۇق تۈرك لىراسى توپلىنىپ، تۈركىيە، ئوتتۇرا ئاسىيا، مىسىر، پاكىستان، ئافغانىستان، ھىندىستان، تايلاندى، ماراكەش، ئۇكرائىنا قاتارلىق دۆلەتلەردىكى ۋىرۇس سەۋەبلىك قىيىنچىلىقتا قالغان قېرىنداشلىرىمىزغا يەتكۈزۈپ بېرىلدى.

(4) 2019 - يىللىق قۇربان ھېيتى مۇناسىۋىتى بىلەن ياۋروپادىكى تۈرك تەشكىلاتلىرىدىن 200 تۇياق قۇربانلىق ياردىمى توپلاپ، تۈركىيە، قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستان، ئافغانىستان، پاكىستان، كەشمىر، مىسىر، تايلاندى قاتارلىق دۆلەتلەردە تۇرۇۋاتقان ئىقتىسادىي قىيىنچىلىقى بار ئۇيغۇرلارغا تارقىتىپ بېرىلدى.

(5) 2020 - يىلى 25 - ئىيۇن كۈنى گېرمانىيەنىڭ غەربى رايونىغا يېڭىدىن كېلىپ ئورۇنلاشقان ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىنى زىيارەت قىلىپ ھال سورىدى.

(6) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىس ۋەكىلى ۋە دىنىي ئىشلار كومىتېتى ھەر يىلى رامزان ۋە قۇربان ئايلىرىدا ئۇيغۇر ۋە تۈرك جامائىتىدىن زاكات، فىتىرە ۋە قۇربانلىق قاتارلىق ياردەملەرنى توپلاپ دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ھەر خىل سەۋەبلەر بىلەن تۇرمۇش قىيىنچىلىقىدا قالغان قېرىنداشلىرىمىزغا يەتكۈزۈپ بەردى.

(7) 6 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتايدىن تا ھازىرغىچە بولغان ئارىلىقتا توپلىنىپ، تۈركىيە، تايلاندى، قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستان، ئۇكرائىنا، پاكىستان، ئافغانىستان، ھىندىستان (كەشمىر)، مىسىر، ماراكەش قاتارلىق دۆلەتلەردە ياشاپ، خىتاي ۋىرۇسى سەۋەبلىك ئېغىر قىيىنچىلىققا يولۇققان ۋە سەپەر قىلىش جەريانىدا توسۇلۇپ قالغان قېرىنداشلىرىمىزغا يەتكۈزۈلگەن ياردەم پۇل مىقدارى

200 مىڭ دوللار، قۇربانلىق ياردىمى 800 تۇياق قۇربانلىق قوي.

13. قۇرۇلتاي خىتاي كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

خىتاي ئىشلار كومىتېتى ئىزچىل ھالدا خىتايغا بولغان تەشۋىقاتنى كۈچەيتىپ، ئۇيغۇر دەۋاسىنى ئۇيغۇر مەيدانىدا تۇرۇپ دۇنياغا ئاڭلاتتى؛ بولۇپمۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى تونۇشتۇرۇش، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مەقسىتى، ۋەزىپىسى قاتارلىق ھالقىلىق نۇقتىلارنى ئاڭلىتىشتا مۇھىم رول ئوينىدى.

(1) ئوخشىمىغان خىتاي تور بەتلەردە، 100 پارچىگە يېقىن خىتاي تىلىدا ماقالە ئېلان قىلىندى؛ بۇ ماقالىلەردە ئۇيغۇر دەۋاسىغا مۇناسىۋەتلىك كەسكىن مەسىلىلەرنى يورۇتۇپ، جامائەت تەسىرى قوزغىدى.

(2) ئەركىن ئاسىيا رادىيوسى، ئامېرىكا ئاۋازى ۋە باشقا خىتاي تىلىدىكى مېدىيالاردا ئۇيغۇر دەۋاسىنى خىتاي تىلىدا تونۇشتۇردى.

(3) ئامېرىكا ۋە ياۋروپا رايونلىرىدا كۆپلىگەن خىتاي تىلىدىكى يىغىنلار ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئۇيغۇر مەسىلىسىنى تونۇشتۇردى، ھەم چوڭ تەسىر قوزغىدى.

(4) كىلاب ھاۋستىن پايدىلىنىپ، كۆپلىگەن تەربىيە خاراكتېرلىك سۆھبەت ئورۇنلاشتۇرۇپ، خىتاي تىلىدىكى كىشىلەرگە نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر مىللىتى ئۇچراۋاتقان مىللىي قىرغىنچىلىقنى ئۈنۈملۈك ئاڭلاتتى.

(5) تۋىتتېر، فېيسبۇك، ۋاتسئاپ قاتارلىق جەمئىيەت تاراتقۇلىرىدا كۆپلىگەن بەس - مۇنازىرلەرگە قاتنىشىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مەيدانىنى تونۇشتۇردى.

(6) ۋاشىنگتون، نيۇ - يوركلاردا كۆپلىگەن نامايىش، يىغىلىشلارغا قاتنىشىپ، جامائەتچىلىككە ئۇيغۇر دەۋاسىنى ئۈنۈملۈك تونۇشتۇردى.

(7) خوڭكوڭ مەسىلىسى چىققاندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن، كۆپلىگەن بىرلەشمە نامايىش، يىغىلىش، تور يىغىن، ۋە سۆھبەتلەرنى ئورۇنلاشتۇرۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەسىر دائىرىسىنى نۇقتىلىق كېڭەيتتى، ھەم بەزى مەسىلىلەردە يېتەكچىلىك رولى ئارقىلىق، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بىر يېتىلگەن تەشكىلات ئىكەنلىكىنى نامايان قىلدى.

(8) تىبەتلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى تېخىمۇ كۈچەيتىپ، تىبەتلەر، ۋە موڭغۇللار بىلەن ھەمكارلىشىپ پائالىيەتلەرنى ئېلىپ باردى.

(9) خىتاي مۇستەقىلچىلىرىنى سەپەرۋەر قىلىپ، خەلقئارا سەھنىدە تۇنجى

قېتىم: «ختاينى پارچىلاپ، ھەرقايسى مىللەتلەرنىڭ مۇستەقىللىقىنى ئەمەلگە ئاشۇرايلى! دېگەن شوئار ئاستىدا، ئىككى قېتىم يىغىن ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

14. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نەشرىيات مەركىزى خىزمەت دوكلاتى

1) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىش - پائالىيەتلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئايلىق جەمئىي توققۇز سان «خەۋەرنامە» چىقىرىپ ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىغا، ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىگە ھەقسىز تارقىتىلدى.

2) مەرھۇم تۇرغۇن ئالماسنىڭ «ئۇيغۇرلار» ناملىق كىتابى ئارقا - ئارقىدىن ئۈچ قېتىم باستۇرۇپ تارقىتىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا سادىق تەكلىماكان ئۇيغۇر نەشرىياتى بولۇش سۈپىتىمىز بىلەن مۇھاجىرەتتىكى مەشھۇر تەتقىقاتچى زىيالىيلىرىمىزنىڭ كىتابلىرىنى تۈركىيەدە باستۇرۇش ۋە دۇنياغا تارقىتىش ئىشلىرى ئېلىپ بېرىلدى ھەمدە داۋام قىلماقتا.

1. قەھرىمان غوجامبەردىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ سىياسىي تارىخى ناملىق كىتابى سىلاۋىيان يېزىقىدىن ئۇيغۇر يېزىقىغا ئاغدۇرۇلۇپ نەشر قىلىپ تارقىتىلدى.

2. تارىخچى نەبىجان تۇرسۇننىڭ «ئۇيغۇر ئومۇمىي تارىخى» دىن تۆت توم (7 - 8 - 9 - 10 - توملىرى) تۈركىيەدە باستۇرۇلۇپ، تۈركىيەدە ۋە باشقا ئەللەردە تارقىتىلماقتا.

3. دوكتور ئەسەت سۇلايماننىڭ «ئابدۇرەھىم ئەيسا ۋە ئۇيغۇرىستان چۈشى»، «سىياسىي سەھنىدىكى زاكىرۇپلار»، «1937 - 1957 - 2017» ناملىق ئۈچ كىتابى تۈركىيەدە ۋە باشقا ئەللەردە تارقىتىلدى.

4. ئاۋسترالىيەدىكى تەتقىقاتچى بلال نىزامنىڭ «شەرقىي تۈركىستاننىڭ نوپۇس جۇغراپىيەسى»، «شەرقىي تۈركىستاننىڭ يېزا ئىگىلىكى» ناملىق ئىككى كىتابى،
5. مەتتىمىن ئەلانىڭ «ئۇيغۇرلار پىسخولوگىيەلىك ئۇرۇشتا»، «ئۇيغۇر قەتلىئامى» ناملىق كىتابلىرى،

6. ئابدۇۋەلى ئايۇپنىڭ «مەھبۇس روھلار» قاتارلىق بىر قانچە كىتابلىرى،

- ئەخمەت ئىگەمبەردىنىڭ ئەسلىمىسى،

- ھاكىم تۇرسۇننىڭ ئەسلىمىسى،

- تۈركىيەدىكى پىروفېسسور سۇلتان مەخمۇتنىڭ كىتابلىرىنى باستۇرۇش ۋە تارقىتىش ئىشلىرىغا ياردەم قىلىندى.

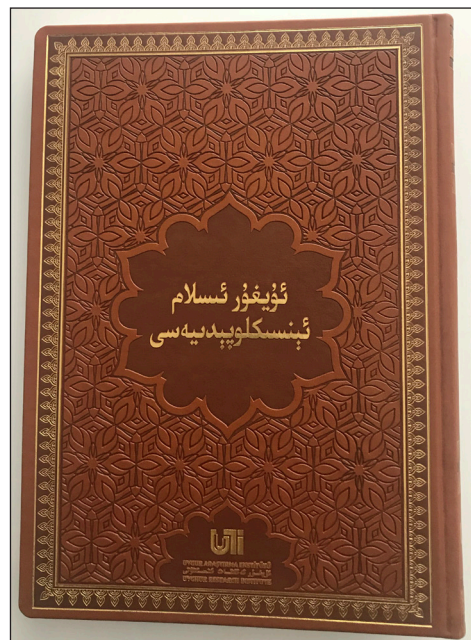
(3) ب د ت پەن - مائارىپ باشقارمىسىنىڭ 2019 - يىلىنى يۈسۈپ خاس ھاجىپ يىلى قىلىپ بەلگىلىشى مۇناسىۋىتى بىلەن ئابدۇرەھىم ئۆتكۈر، ئەھمەد زىيائىلار تەرىپىدىن نەشرگە تەييارلىنىپ 1986 - يىلى ئۈرۈمچىدە نەشر قىلىنغان «قۇتادغۇ بىلىك» نىڭ ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلىدىكى نەزمىي يەشمىسى قايتىدىن ئىملاسى تۈزىتىلىپ زامانغا مۇناسىپ سۈپەت ۋە سەۋىيەدە ئۇيغۇر تەتقىقات ئىنستىتۇتى بىلەن ھەمكارلىشىپ باستۇرۇلدى ۋە 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ئىستانبۇلدا مەزكۇر كىتابنى تونۇشتۇرۇش مۇناسىۋىتى يۈزىسىدىن ئۇيغۇر تەتقىقات ئىنستىتۇتى بىلەن تەكلىماكان ئۇيغۇر نەشرىياتى چوڭ يىغىن ئۆتكۈزدى.

(4) ۋە تەندە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان ئەدىب - يازغۇچىلارنىڭ ئەسەرلىرىنى ساقلاپ قېلىش مەقسىتىدە جىددىي پائالىيەت ئېلىپ بېرىلماقتا، ئىمكانىيەت يار بەرگەن دائىرىدە بىر قىسىم كىتابلار قايتىدىن بېسىپ تارقىتىلماقتا.

يېقىندا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىنىڭ ماددىي ياردىمى بىلەن ئابدۇقادىر جالالىدىننىڭ «مەۋجۇتلۇق تەشەنالىقى» ناملىق كىتابى قايتىدىن باستۇرۇلۇپ، مۇھاجىرەتتىكى ۋە - تەنداشلارغا ھەقسىز تارقىتىلىۋاتىدۇ.

5) ئابدۇلجېلىل تۇران تەرىپىدىن يېزىلغان «ئۇيغۇر ئىسلام ئېنسىكلوپېدىيەسى» ناملىق كىتاب مۇشۇ يىل يەنى 2021 - يىلى 4 - ئايدا نەشر قىلىنىپ ئۇزۇن ئەسىرلىك ئۇيغۇر مەدەنىيەت تارىخىدا ئۇيغۇر ئېنسىكلوپېدىيەسىنىڭ مۇقەددىمىسى بارلىققا كەلگەن بولدى.

15. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى در. ئەركىن سىدىق ئەپەندىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

1. 2018 - يىلى 11 - ئايدا گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېن (مۇنخ) شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ كېڭەيتىلگەن يىغىنىدا «دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي دەرىجىلىك مەسلىھەتچىسى»

ۋەزىپىسىگە تەيىنلەندى. ئۇ شۇنىڭدىن تارتىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ توردا ئېچىلغان يىغىنلىرىغا بىرىنمۇ قالدۇرماي قاتناشتى، ھەمدە مۇزاكىرىگە قويۇلغان خىزمەت ياكى تۈرلەر ئۈستىدە ئاكتىپ پىكىر قاتناشتۇرۇپ، مۇھىم ۋە ئىجابىي مەسلىھەتلەرنى بېرىپ كەلدى.

2. 2018 - يىلىدىن باشلاپ ئامېرىكا ئىنگىلىزچە 50 قېتىمدىن ئارتۇق لېكسىيە سۆزلەپ، خىتاينىڭ ئۇيغۇرلار ئۈستىدىن ئېلىپ بېرىۋاتقان ئۇيغۇرلارنى بىر مىللەت سۈپىتىدە يوق قىلىش پىلانىنى ئىنگىلىزچە سۆزلىشىدىغان دۇنيادىكى كىشىلەرگە سىستېمىلىق ۋە ئىلمىي ئۇسۇلدا چۈشەندۈرۈشنى باشلىدى.

3. 2019 - يىلىدىن باشلاپ ئۇ ئامېرىكا، باشقا يەنە كانادا، تۈركىيە، ياپونىيە، ئاۋسترالىيە، شىۋېتسىيە، گېرمانىيە، شىۋېتسارىيە، فىنلاندىيە، بېلگىيە، گوللاندىيە ۋە نورۋېگىيە قاتارلىق دۆلەتلەرگە بېرىپ، «دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى» دېگەن سالاھىيەت بىلەن ئۇيغۇر ۋە ئىنگىلىز تىللىرىدا ئۇيغۇرلارنىڭ بېشىغا كەلگەن ئىرقىي قىرغىنچىلىق ھەققىدە لېكسىيە سۆزلىدى.

4. ئامېرىكىدىكى بىر قىسىم مەسچىت، خىرىستىيانلار چېركاۋى، يەھۇدىيلار چېركاۋى ۋە مەكتەپلەردە لېكسىيە سۆزلىدى.

5. 2020 - يىلى خىتاي ۋىروسى تۈپەيلىدىن يوللار توسۇلۇپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇ يەنە غەربتىكى كۆپلىگەن جايلاردىكى ھەر خىل تەشكىلاتلار ئورۇنلاشتۇرغان ۋىدېئولۇق سۆھبەتلەردە نۇتۇق سۆزلىدى. بۇنداق ئىشنى قىلغان دۆلەتلەرنىڭ ئىچىدە ئەنگىلىيەمۇ بار.

6. ئەركىن سىدىق 2017 - يىلى 5 - ئايدا ئۆز ئەتراپىغا ئىقتىدارلىق ئۇيغۇر زىيالىيلىرىدىن نەچچە ئون كىشىنى توپلاپ، «مەشئەل ئۇيغۇر گۇرۇپپىسى» نامىدا خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان يوقىتىش سىياسىتىگە قارشى ئىش باشلىدى. ئىنگىلىزچە 18 مۇراجىئەتنامە ۋە دوكلات ئېلان قىلىش، تەشكىللىك ماقالە يېزىپ، مىللەتنىڭ دىققىتىنى مۇھىم ئىشلارغا بۇرۇش ۋە چەت ئەلدىكى ئۇيغۇرلارنى توغرا يۆنىلىشكە يېتەكلەش ساھەلىرىدە تىرىشچانلىق كۆرسەتتى. ھەمدە كولىپكتىپ ھالدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى يېقىندىن قوللاپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جىددىي ياردەمگە ئېھتىياجلىق بولۇپ قالغاندا، بۇ بىر توپ زىيالىيلار ھەمكارلىشىپ ياردەم قىلىپ، بۇ خىل قوللاش ئىشلىرىنى ھازىرغىچە داۋاملاشتۇرۇپ كېلىۋاتىدۇ.

7. ئەركىن سىدىق ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى زىيالىيلار 2019 - يىلى 6 -

ئايدا ئۇيغۇر پروجېكت فوندىنى قۇرۇپ، «ئۇيغۇرلار» تور ژۇرنىلى ۋە «ئۇيغۇر ئاخبارات مەركىزى» نىڭ ۋىدېئولۇق تەشۋىقات خىزمەتلىرىنى يولغا قويغاندىن بۇيان، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىنى قوللاش، چەت ئەلدىكى ئۇيغۇرلارنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەتراپىغا ئۇيۇشۇشقا چاقىرىش، ھەمدە چەت ئەلدىكى خەلقنى ئۇيغۇر زىيالىيلرىغا خاس ھالدا توغرا يۆنىلىشكە يېتەكلەشكە تىرىشىش جەھەتتە توختاۋسىز خىزمەتلەرنى ئېلىپ بېرىۋاتىدۇ. قىسقىسى، ئەركىن سىدىقنىڭ ئەتراپىغا توپلانغان ئۇيغۇر زىيالىيلرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭمۇ ساداقەتمەن قوللىغۇچىلىرى بولۇپ، زۆرۈر بولغاندا ئەڭ زور تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ياردەم قىلىشقا ھەر ۋاقىت تەييار تۇرۇۋاتىدۇ.

8. ئەركىن سىدىق يەنە ھەر ھەپتىدە «نۆۋەتتىكى ۋەزىيەت» نامىدا جەمئىي 100 دىن ئارتۇق ۋىدېئو پروگراممىسىنى ئىشلەپ، ۋەتەندىن كەلگەن بىر قىسىم خەۋەرلەر، ۋە نۆۋەتتىكى خەلقئارا ۋەزىيەتلەرنى ئۇيغۇر جامائىتىگە يەتكۈزۈش بىلەن بىرگە خەلق ئىچىدىكى ئىلغار ئىدىيە ۋە يېڭى پىكىر ئېقىملىرىنى تەشۋىق قىلىپ كەلدى.

16. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى در. رشات ئابباس ئەپەندىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

در. رشات ئابباس ئامېرىكا تىببىي دورا تەتقىقات بىلەن شۇغۇللانغان 25 يىلدىن ئارتۇق ۋاقىتتا 10 خىل يېڭى تىببىي دورانى تەتقىق قىلىش، تەرەققىي قىلدۇرۇش خىزمەتلىرىدە بولغان ۋە بۇ دورالار تەستىقلىنىپ راک ۋە باشقا كېسەللەرگە دەۋا بولۇشىغا ئۆز ھەسسسىنى قوشقان. نەتىجىدە، 150 دىن ئارتۇق ئىلمىي تەتقىقات ماقالىسىنى خەلقئارا ژورناللاردا ئېلان قىلغان، شۇنىڭ بىلەن بىرگە، نەچچە قېتىم ئامېرىكا دۆلەت مىنىستىر دەرىجىلىك مۇكاپاتلارغا ئېرىشكەن.

2017 - يىلى خىتاي ھۆكۈمىتى ۋە تىنمىز شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى جازا لاگېرلارغا سولاپ، ۋەتەندە خەلقىمىز يۈزلىنىۋاتقان ۋەزىيەت جىددىيلىشىشى بىلەن، در. رشات ئابباس، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە، ۋەتەندىكى ئاشۇ ئېغىر ئەھۋاللارنى ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق جىنايىتىنى ئامېرىكا ھۆكۈمىتىگە، كونگرېسسىگە، ئاكادېمىكلارغا ۋە ئامېرىكا خەلقىگە ئاڭلىتىش ئۈچۈن ھەر تۈرلۈك ئەمىلىي خىزمەتلەرنى توختىماي ئېلىپ باردى؛ ھەم ئامېرىكا كونگرېسسىدىكى ھەر تۈرلۈك پائالىيەت ۋە ئۇنىۋېرسىتېتلاردىكى مۇھاكىمە يىغىنلىرىغا قاتنىشىپ ۋە

شۇ تۈردىكى خىزمەتلەرنى يېقىندىن قوللاپ - قۇۋۋەتلەپ كەلدى:

1. 2017 - يىلى ئاخىرىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى روشەن ئابباس خانىم ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتىنى قۇرۇپ چىقىپ، تەشكىلاتنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئومۇمىي قۇرۇلمىسى ئاستىدا خىزمەت قىلىپ، تەرەققىي قىلىشىغا مەنسۇۋى ۋە ماددىي ياردەملەرنى قىلدى.

2. 2017 - يىلى 10 - ئاينىڭ 8 - كۈنى در. رشات ئابباسنىڭ تەشەببۇس قىلىشى ۋە يېتەكچىلىك قىلىشى بىلەن، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، درەخەل ئۇنىۋېرسىتېتى، ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋە ئۇيغۇر ئامېرىكا بىرلەشمىسى بىرلىكىدە ئامېرىكىنىڭ فىلادېلفىيا شەھىرىدە ئۇيغۇرلار دۇچ كەلگەن كىملىك كىرىزىسى ۋە ئانا تىل مەسىلىسى ھەققىدە خەلقئارا ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ئورۇنلاشتۇرۇلدى. بۇ يىغىندا شەرقىي تۈركىستاندىكى خەلقىمىزنىڭ تىلى ۋە مەدەنىيىتى خىتاي ھاكىمىيىتى تەرىپىدىن دەپسەندە قىلىنىۋاتقان ئېغىر ئەھۋاللار مۇزاكىرە قىلىندى.

3. 2018 - يىلى 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى، ۋە ئۇيغۇر ئامېرىكا بىرلەشمىسى بىلەن بىرلىكتە ئامېرىكا كونگرەسىدە ۋە تىنمىز دە خىتاي ھۆكۈمىتى ئېلىپ بېرىۋاتقان ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى تۇنجى قېتىم ئاڭلىتىش پائالىيىتى ئورۇنلاشتۇردى. در. رشات ئابباس بۇ پائالىيەتنى پىلانلاش ۋە ئورۇنلاشتۇرۇشلارغا يېقىندىن قاتنىشىپ مەنسۇۋى ۋە ماددىي ياردەملەردە بولدى.

4. 2018 - يىلى 3 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتىنىڭ يېتەكچىلىكىدە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر ئامېرىكا بىرلەشمىسى ۋە در. رشات ئابباسنىڭ مەنسۇۋى ۋە ماددىي ياردىمى بىلەن «بىر ئاۋاز، بىر قەدەم» ھەرىكىتى خەلقئارا نامايىشى ئورۇنلاشتۇرۇلدى. بۇ نامايىش ئامېرىكىنىڭ نيۇ - يورك شەھىرىدىكى بىت بىناسى ئالدىدا ۋە دۇنيادا 14 دۆلەت 18 شەھەردە بىر كۈندە بولدى. بۇ نامايىشنىڭ خەۋىرى ۋە جازا لاگېرلىرى مەسىلىسى دۇنيادا 100 دىن ئارتۇق گېزىت - ژورناللاردا 20 دىن ئارتۇق تىللاردا ئېلان قىلىندى. شۇنىڭ بىلەن جازا لاگېرى مەسىلىسى خەلقئارا سەھنىگە چىقىشقا، ۋە دىياسپورادىكى ئۇيغۇر ئاياللىرىنىڭ كۈچ بىرلىكىگە سەۋەبچى بولدى.

5. 2018 - يىلى 5 - ئاينىڭ 25 - كۈنى در. رشات ئابباسنىڭ تەشەببۇس قىلىشى ۋە يېتەكچىلىك قىلىشى بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى، ۋە ئۇيغۇر ئامېرىكا بىرلەشمىسى

بىرلىكتە ئامېرىكا پايتەختى ۋاشىنگتون شەھىرىدىكى جورج ۋاشىنگتون ئۇنىۋېرسىتېتىدا نۆۋەتتە ئۇيغۇر كىملىك كىرىزىسى دېگەن تېمىدا ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىن ئورۇنلاشتۇرۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەتىنىمىزدە ئۇيغۇرلارنى داۋاملىق يوقاتقانلىقى ۋە قىرغىنچىلىق ئېلىپ بېرىۋاتقانلىقى ھەققىدە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىلدى.

6. خەلقئارا ئۇيغۇر زىيالىيلىرىنى بىرلەشتۈرۈپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر دەۋاسىنىڭ يېنىغا يىغىش ئۈچۈن، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ پەخرى رەئىسى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى بولۇش سۈپىتىدە، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ خەلقئارا تارماقلىرىنى قۇرۇش خىزمەتلىرىدە بولدى:

1) 2018 - يىلى 5 - ئاينىڭ 25 - كۈنى ئامېرىكادىكى ئۇيغۇر زىيالىيلىرىنىڭ يېقىندىن قوللىشى، تىرىشچانلىقى ۋە ئۇيغۇر ئاكادېمىيە رەئىسى ئابدۇلھەمىد قاراخان ئەپەندىنىڭ يېتەكچىلىكى بىلەن، ئامېرىكا پايتەختى ۋاشىنگتون شەھىرىدە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى ئامېرىكا تارمىقى قۇرۇلدى.

2) 2018 - يىلى 11 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مېۋىسىدا ئېچىلغان خەلقئارا كېڭىشىگە قاتنىشىش جەريانىدا، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ رەئىسى پروف. در. ئالمىجان ئىنايەت ۋە ئىجرائىيە رەئىسى ئابدۇلھەمىد قاراخان ئەپەندىلەرنىڭ يېتەكچىلىكىدە، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى ياۋروپا تارمىقى قۇرۇلدى.

3) 2019 - يىلى 12 - ئايدا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى قۇرۇلدى.

7. 2018 - يىلى 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر ھەرىكىتى ۋە ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلەشمىسى رەھبەرلىرى بىلەن دۆلەت مەجلىسىدە ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى ئاڭلىتىش مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشتى.

8. 2018 - يىلى 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىنىڭ ئەزاسى، 2016 - يىلدىكى ئامېرىكا پىرېزىدېنتلىق سايلىمىغا قاتناشقان كاندىداتى تەد كىرۇز بىلەن كۆرۈشتى.

9. 2018 - يىلى 10 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن، ئۇيغۇر ھەرىكىتى، ئامېرىكا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى ۋە ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلەشمىسى رەھبەرلىرى بىلەن ئامېرىكادىكى ئىندىئانا ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى ئاڭلىتىش مۇھاكىمە يىغىن ئۆتكۈزدى.

10. 2019 - يىلى 2 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى بىلەن نيۇ

- يوركتىكى كولومبىيە ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئۇيغۇر كىرىزىسى توغرىسىدا مۇھاكىمە يىغىنغا قاتناشتى. مۇشۇ جەرياندا كولومبىيە ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى خەلقئاراغا تونۇلغان پروفېسسورلار بىلەن سۆھبەتتە بولدى.

11. 2019 - يىلى 2 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەئىسى بىلەن بىرلىكتە ئامېرىكا كونگرەسىدە ئۇيغۇر قانۇن لايىھەسىنى ئۆتكۈزۈش توغرىسىدا تۇنجى قېتىملىق لوبىچىلىق ھەرىكەتلەرنى ئېلىپ باردى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىدا مۇئاۋىن مىنىستىر، دىپلوماتىكا ۋە مۇتەخەسسسلەر بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقنىڭ ئەھۋاللىرىنى تونۇشتۇردى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ تەلەپلىرىنى ئاڭلاتتى.

12. 2019 - يىلى 3 - ئايدا ياپونىيەدىكى ئۇيغۇر زىيالىيلارنىڭ تەكلىپىگە ئاساسەن، در. رىشات ئابباس، در. ئەركىن سىدىق بىلەن ياپونىيەدە زىيارەتتە بولدى. ئۇلار نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى ياپونىيەلىك زىيالىيلار، سىياسىيون - ئەربابلار ۋە ئۇيغۇرلارنى قوللاش گۇرۇپپىلىرىغا تونۇشتۇردى. ئۇيغۇر يەنە زىيالىيلار ۋە ئوقۇغۇچىلار بىلەن سۆھبەتلەرنى ئېلىپ باردى ۋە ئۇلارنى ھەرىكەتكە چاقىردى.

13. 2019 - يىلى 5 - ئايدا كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ تەكلىپىگە ئاساسەن، در. رىشات ئابباس، در. ئەركىن سىدىق ۋە در. مەمەت ئەمىنلەر بىرلىكتە كانادانىڭ تورونتو شەھىرىدە زىيارەتتە بولدى. ئۇلار شۇ يەردىكى مۇسۇلمانلار ۋە ئۇيغۇر جامائىتىگە نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى توغرىسىدا دوكلات بەردى ۋە ئۇلار بىلەن سۆھبەتلەرنى ئېلىپ باردى، ئۇيغۇر مەكتەپلەرنى ۋە ئۇيغۇر مەسچىتىنى زىيارەت قىلدى.

14. 2019 - يىلى 6 - ئايدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئامېرىكا ئېلىپ بارغان ئۇيغۇر ھەپتىسى دېگەن پائالىيەتنىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرىگە قاتناشتى، بۇ زور ئەھمىيەتكە ئىگە پائالىيەتلەرنىڭ نەتىجىلىك بولۇشىغا تۆھپە قوشتى. ئۇيغۇر ھەپتىسى ئامېرىكا كونگرەسىدىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا NED نىڭ ئەركىنلىك مۇكاپاتىنى تەقدىم قىلىش، مۇھاكىمە يىغىنى قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر تۈركۈم پائالىيەتلەرنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشىغا ياردەمدە بولدى.

15. 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 16 - 17 - كۈنلىرى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەھبەرلىرى بىلەن ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ تەكلىپىگە ئاساسەن ئامېرىكا پايتەختى ۋاشىنگتوندا ئېچىلغان خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىكنى ئىلگىرى سۈرۈش يىغىنىغا قاتناشتى. يىغىنغا قاتناشقان ھۆكۈمەت

خادىملىرىگە ۋە پارلامېنت ئەزالىرىغا ئايرىم ھالدا ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنىڭ ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى.

16. 2019 - يىلى 9 - ئايدا تۈركىيەدە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ يىغىنىغا قاتناشقاندىن كېيىن، تۈركىيە پايتەختى ئەنقرەدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەھبەرلىرى بىلەن بېرىپ، ئامېرىكىنىڭ تۈركىيەدە تۇرۇشلۇق ئەلچىخانىسىنىڭ مۇتەخەسسسلرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارنى ئەنقرەدىكى ئۇيغۇرلار بىلەن كۆرۈشتۈردى. ئامېرىكىنىڭ ئەلچىخانىسىدىن ئورۇنلاشتۇرغان 5 دۆلەت ئەلچىخانىسى، تۈركىيە دۆلىتىنىڭ سىياسىي مەسلىھەتچىلىرى، خىتاي ئىشلىرى مۇتەخەسسسلرى، ۋە تۈركىيەدىكى يۇقىرى ئەقىل ئامبارلىرىنىڭ تەتقىقاتچىلىرى بىلەن بولغان سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى ۋە ئۇلارغا ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى تونۇشتۇردى.

17. 2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 23 - كۈنى نيۇ - يورك شەھىرىدە ئېچىلغان 74. قېتىملىق بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئومۇمىي يىغىنى جەريانىدا، در. رشات ئابباس، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە رەئىسى ئۆمەر قانات ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ قانۇنى مەسلىھەتچىسى ئادۋوكات نۇرى تۈركەللى ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ئاقسارايىنىڭ ئالاھىدە تەكلىپىگە ئاساسەن، ئامېرىكا پىرېزىدېنتى ترامپنىڭ تۇنجى قېتىم بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئومۇمىي يىغىنىدا خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك توغرىسىدا مۇھىم سۆز قىلىشىغا مېھمان سۈپىتىدە قاتناشتى. يەنە شۇ يىغىندا، پىرېزىدېنت ترامپنىڭ، مۇئاۋىن پىرېزىدېنت پېنسىنىڭ ۋە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى مايك پومپېيونىڭ سۆزلىرىدىن كېيىن، ئۇيغۇر زىيالىيسى ئىلھام توختىنىڭ قىزى جەۋھەر ئىلھاممۇ خىتاي كوممۇنىستىلىرى تەرىپىدىن دادىسى ئىلھام توختىنى جازالىغىنى ۋە ئۇيغۇرلارغا ئېلىپ بېرىۋاتقان زۇلۇملار توغرىسىدا سۆز قىلدى. شۇنىڭدىن كېيىن، بۇ 3 ئۇيغۇر ۋەكىلى تاشقى ئىشلار مىنىستىرى مايك پومپېيو بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى ۋە ئۇيغۇرلارنى قوللىغانلىقى ئۈچۈن مايك پومپېيو ئەپەندىگە رەھمەت ئەيتتى.

18. 2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 24 - كۈنى ئامېرىكا ھۆكۈمىتى تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ ئالاھىدە تەكلىپىگە ئاساسەن، شۇ 74 - قېتىملىق ب د ت نىڭ ئومۇمىي يىغىنى جەريانىدا، ئامېرىكا ھۆكۈمىتى، كانادا، ئەنگلىيە، گېرمانىيە، گوللاندىيە ۋە باشقا دۆلەتلەر بىلەن بىرگە ئورۇنلاشتۇرغان ئۇيغۇر كىرىزىسى توغرىسىدىكى يىغىندا در. رشات ئابباس، ئادۋوكات نۇرى تۈركەل ۋە لاگېر شاھىتى زۇمرەت داۋۇتلار سۆز قىلىپ، خىتاي كوممۇنىستىلىرى تەرىپىدىن ۋە تىنمىز شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق

توغرىسىدا مەلۇمات بەردى.

19. 2019 - يىل 12 - ئايدا، ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەھبەرلىرى بىلەن ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ئاقسارايىدا مۇھىم يىغىندا بولۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ۋەتىنىمىزدە ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق توغرىسىدا مەلۇمات بەردى.

20. 2020 - يىل 1 - ئايدا، ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ئاقسارايىدا پىرىزىدېنت ترامپنىڭ ۋە مۇئاۋىن پىرىزىدېنت پېنسىنىڭ مەسلىھەتچىلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، نۆۋەتتە ۋەتىنىمىزدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىنى تونۇشتۇرۇپ، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىگە خىتاي سىياسىتى توغرىسىدا تەكلىپلەرنى بەردى.

21. 2020 - يىل 2 - ئايدا، ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ئورۇنلاشتۇرۇشىغا ئاساسەن، جەنۇەدىكى بىرلەشكەن دۆلەتلەر ئىنسان ھوقۇقى كېڭىشىنىڭ يىغىنىغا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا بىلەن بىرلىكتە قاتناشتى. ب د ت دە ھەر تۈرلۈك يىغىنلاردا بولۇپ، نۆۋەتتە خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ۋەتىنىمىزدە ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق توغرىسىدا مەلۇمات ۋە تەكلىپلەرنى بەردى.

22. 2020 - يىل 2 - ئاينىڭ 29 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا بىلەن نيۇ - يورك شەھىرىدە ئۇيغۇر، تىبەت ۋە موڭغۇلىيەلىكلەر بىلەن نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى توغرىسىدا مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشتى.

23. 2020 - يىل 3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا، ئىجرائىيە رەئىسى ئۆمەر قانات، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باش تەپتىشى ئابدۇلھەكىم ئىدرىس ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەئىسى روشەن ئابباسلار بىلەن بىرگە ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ ئالاھىدە تەكلىپىگە ئاساسەن، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى مايك پومپېيو ئورۇنلاشتۇرغان ئامېرىكا پىرىزىدېنت ترامپنىڭ خانىمى مېلانئا ترامپ قاتناشقان ۋە لاگېر شاھىتى سايراگۈل سائۇپىتباي مۇكاپات ئالغان، مۇھىم يىغىنغا قاتناشتى.

24. 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ئامېرىكا پايتەختى ۋاشىنگتوندا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىشخانىسىنىڭ قۇرۇلۇشىغا ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىن كۆپ ياردەمدە بولدى.

25. 2020 - يىل 5 - ئايدا، ئامېرىكا كونگرەسىدە ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى قانۇنى ماقۇللىنىشىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن مۇھىم خىزمەتلەردە

بولدى.

26. 2020 - يىل 6 - ئايدا، ئامېرىكا پىرېزىدېنت ترامپنىڭ خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىكنى ئىلگىرى سۈرۈش ئىجرائىيە ھۆكۈمىگە قول قويۇش مۇراسىمىغا، پىرېزىدېنت ترامپنىڭ ئىشخانىسىدىن (ئاقسارايدىن) ئالاھىدە تەكلىپنامە تاپشۇرۇپ ئالدى.

27. 2020 - يىل يازدىن باشلاپ، ئۇيغۇر سوتىغا تەييارلىق كومىتېتىدا دائىمىي ئەزا بولۇپ، ھەر ھەپتىدە 1 - 2 قېتىم پىداكارلىق بىلەن تەييارلىق يىغىنلىرىغا قاتناشتى. سوتقا كېتىدىغان ئىقتىساد توپلاشقا يېقىندىن ياردەمدە بولۇپ، كۆپ مىقداردا پۇل يىغىشقا كۈچ چىقاردى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، ئامېرىكا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، ياۋروپا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى ۋە ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىدىكى ئۇيغۇر زىيالىيلارغا چاقىرىق قىلىپ، نۇرغۇنلىغان ئۇيغۇر زىيالىيلىرىنىڭ ئۇيغۇر سوتىغا ئىسپات بېرىدىغان لاگېر شاھىتلىرى ۋە گۇۋاھچىلارنىڭ ئىسپاتلىرىنى ئۇيغۇرچىدىن ئىنگلىزچىغا تەرجىمە قىلىشنى ئورۇنلاشتۇردى ۋە ئۆزى بىۋاسىتە يېتەكچىلىك قىلدى ۋە ئىككى قېتىملىق سوتنىڭ پىلان بويىچە ئېچىلىشىغا كاپالەتلىك قىلدى.

28. 2018 - يىلدىن 2021 - يىلغىچە، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىدىكى مۇتەخەسسسلەر بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن داۋاملىق كۆرۈشۈپ، خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ۋەتىنىمىزدە ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق توغرىسىدا مەلۇماتلارنى تەمىنلەپ، ئىنگلىزچىغا تەرجىمە قىلىنغان دەلىل ئىسپاتلارنى بېرىپ، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى مايك پومپېيونىڭ ۋە ھازىرقى ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئانتونى بلىنكىنلار خىتاي ھۆكۈمىتى ئۇيغۇرلارغا ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەت ئېلىپ بېرىۋاتىدۇ دەپ ھۆكۈم چىقىرىشى ئۈچۈن ئۇيغۇرلارنىڭ شاھىت ئىسپاتلىرىنى يەتكۈزۈپ بەردى.

29. 2021 - يىل 3 - ئايدا، ئامېرىكا خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك ئىدارىسى مۇئاۋىن رەئىسى ئادۋوكات نۇرى تۈركەل، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باش تەپتىشى ئابدۇلھەكىم ئىدرىس ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەئىسى روشەن ئابباسلار بىلەن بىرگە ئامېرىكا كونگرەسنىڭ باشلىقى نەنسى پېلوسى خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالىنى تونۇشتۇرۇپ، نەنسى پېلوسى خانىمنىڭ ئۇزۇن يىللاردىن بېرى ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، ئامېرىكا كونگرەسىدە ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى قانۇنىنىڭ ماقۇللىنىشىغا يېتەكچىلىك قىلغىنىغا ئۇيغۇرلار نامىدىن تەشەككۈرلىرىنى بىلدۈردى.

30. 2021 - يىل 7 - ئاينىڭ 13. ۋە 15 - كۈنلىرى، ئامېرىكا پايتەختى ۋاشىنگتوندا ئېچىلغان خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك ئومۇمىي يىغىنىغا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن قاتنىشىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كۆرگەزمىسىگە مەسئۇل بولدى ۋە يىغىنىغا قاتناشقۇچىلارغا خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ۋەتەنمىزدە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى تونۇشتۇردى.

31. 2021 - يىل 7 - ئاينىڭ 29 - كۈنى، ئامېرىكا كونگرەسىدە خىزمەت گۇرۇپپىسىنى قۇرۇشقا ئۇيغۇر ھەرىكىتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن بىللە ئىزچىل تۈردە كۆپلىگەن ياردەم خىزمەتلىرىنى قىلدى.

17. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئاسىيا ۋە تىنچ ئوكيان رايونىدىكى خىزمەتلىرىگە مەسئۇل ئالاھىدە ۋەكىلى ئىلھام مەھمۇت ئەپەندىنىڭ ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرى ھەققىدە

(1) تايلاندىن مالايسىياغا قېچىپ بارغان قېرىنداشلىرىمىزنى قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن ئاساسلىق رول ئوينىدى.

(2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنى ياپونىيەگە تەكلىپ قىلىپ بىر قارار ئاكتىپ سىياسىي پائالىيەتلەر ئېلىپ بېرىلدى.

(3) ياپونىيە سىياسەتچىلىرى بىلەن ئۇچرىشىش، دۆلەت دەرىجىلىك ئاكادېمىكلار بىلەن كۆرۈشۈشلەر بولدى.

(4) ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەزىيىتى توغرىلىق دوكلات بېرىلدى

(5) ئاۋامغا قارىتىلغان دوكلات بېرىش پائالىيىتى ئېلىپ بېرىلدى.

(6) ياپونىيە ۋە خەلقئارا مېدىيالارنىڭ زىيارەتلىرىنى قوبۇل قىلىش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈلدى.

(7) ھەرقايسى ساھەلەردىكى ئەربابلار بىلەن تونۇشۇش پىكىر ئالماشتۇرۇش چوڭ تىپتىكى زىياپەت پائالىيىتى ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

(8) تەيۋەن شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتى بىلەن ھەمكارلىشىپ سىياسىي پائالىيەتلەر جانلىق ئېلىپ بېرىلدى.

(9) تەيۋەندە «سېپىلسىز تۈرمە شەرقىي تۈركىستان» تېمىسىدا چوڭ تىپتىكى رەسىم كۆرگەزمىسى ئېلىپ بېرىلدى.

(10) لاگېر شاھىتى گۈلباھار جېلىلوۋا خانىمنى تەيۋەنگە تەكلىپ قىلىپ، مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى، بىرقانچە مەيدان ئىسپات بېرىش پائالىيەتلىرى ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

11) مەتبۇئاتلارنىڭ زىيارەتلىرىنى قوبۇل قىلىش ئارقىلىق تەيۋەندە ئۇيغۇرلارغا ھېسداشلىق قىلىش ۋە قوللاش دولقۇنى يېڭى بىر پەللىگە يەتتى. كۆرگەزمە پائالىيىتى تەيۋەننىڭ ھەرقايسى شەھەرلەردە سەييارە شەكىلدە ھازىرمۇ داۋام قىلىۋاتىدۇ.

12) تەيۋەن شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىگە يېتەكچىلىك قىلىش نەتىجىسىدە تەيۋەن پارلامېنتى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى 30 نەپەر پارلامېنت ئەزاسىنىڭ ئاۋاز قوشۇشى بىلەن رەسمى قۇرۇلدى.

خاتىمە

بۇ 4 يىل، قۇرۇلتاي 6 - نۆۋەتلىك ئىجرائىيە كومىتېتى رەھبەرلىكىدىكى ھەر قايسى كومىتېتلار دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ توغرا رەھبەرلىكىدە خىزمەتلەرنى جانلىق ئېلىپ بارغان كۈرەشچان 4 يىل بولدى! سەپداشلىرىمىز يېڭى سىياسىي سەھنىلەردە ئۈزلۈكسىز چېنىققان تىرىشچان 4 يىل بولدى! ياشلىرىمىز دىپلوماتىيە جەڭگاھلىرىدا جەسۇرانە ئالغا باسقان شانلىق 4 يىل بولدى! ۋە تەنداشلىرىمىزنىڭ قىزىل خىتاي تېررورىغا بىرلىكتە قارشى كۈرەشكە ئاتلانغان قەھرىمان 4 يىل بولدى! گۇۋاھچىلىرىمىزنىڭ ۋە تىنىمىزدىكى جازا لاگېرلىرىنى باتۇرلارچە دۇنياغا نامايان قىلغان جاسارەتلىك 4 يىل بولدى! ياۋۇز خىتاي تېررورىچىلىرى بىلەن تىغمۇ تىغ ئېلىشقان جەڭگىۋار 4 يىل بولدى!

مەن قۇرۇلتاي 6 - نۆۋەتلىك ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى بولۇش سالاھىتىم بىلەن خىزمىتىمىزنى قوللاپ - قۇۋۋەتلىگەن، پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن كۈرەش سېپىمىزدە جەڭ قىلىۋاتقان ھەم بىزنى يېقىندىن قوللاپ قۇۋۋەتلەپ كەلگەن سەپداشلىرىمىزغا، ۋە تەنداشلىرىمىزغا، قېرىنداشلىرىمىزغا، پۈتۈن دۇنيادىكى ھەققانىيەتنى ياقلىغۇچى دۆلەتلەر، خەلقلەر، پارتىيە - گۇرۇھلارغا، دىنىي تەشكىلاتلارغا، فوندىلارغا، تەشۋىقات مېدىياللىرىغا، تەنھەرىكەتچى، ئارتىست چولپانلارغا، تەتقىقاتچى، يازغۇچىلارغا، تىجارەتچى، ئىش ئادەملىرىگە ھەم شۇنداقلا ناملىق، نامسىز ياردەم بەرگەن بارلىق ئوت يۈرەكلەرگە چىن يۈرىكىمدىن رەھمىتىمنى بىلدۈرىمەن!

بۇنىڭدىن كېيىن بىز خەلقئارالاشقان شەرقىي تۈركىستان مەسلىسىنى ئىجرا قىلغىلى بولىدىغان سىياسىي پروگرامما شەكىلىگە ئېلىپ كېلىش ئۈچۈن خىتاي زۇلۇمىغا قارشى كۈرىشىمىزنى داۋاملاشتۇرىمىز، سىياسىي

كۈرەشلىرىمىزنى كەسپىي سەۋىيەدە ئېلىپ بېرىشقا، كونكرېت خىزمەتلەردىكى يېتەرسىزلىكلىرىمىزنى تۈزىتىپ، سىياسىي خىزمەتلىرىمىزنى تېخىمۇ ئۈنۈملۈك ئېلىپ بېرىشقا تىرىشىمىز! ياشسۇن ئەركىنلىك! ياشسۇن دېموكراتىيە! ياشسۇن باراۋەرلىك! ياشسۇن كىشىلىك ھوقۇق! ياشسۇن شەرقىي تۈركىستان ئازادلىقى!

ئۈچىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇئاۋىن رەئىسى پەرھات يورۇنقاش ئەپەندىنىڭ خىزمەت دوكلاتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 6 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشكىلى خىزمەتلىرى ۋە قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە خۇلاسە دوكلات

ۋاقتى: 2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنى

ئورنى: چېخىيە، پىراگا

دوكلات بەرگۈچى: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى پەرھات يورۇنقاش (دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشكىلى خىزمەتلىرىگە مەسئۇل مۇئاۋىن رەئىسى)

ئىزاھات: 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى چاقىرىش ھەققىدە قارار ئېلىنغان ھامان قۇرۇلتاي مەركىزى ئورگىنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى قېرىنداش تەشكىلاتلىرىمىزدىن ئۆزىنىڭ قىسقىچە خىزمەت دوكلاتىنى قۇرۇلتاي مەركىزى ئورگىنىغا يوللاپ بېرىشنى جىددىي ئىلتىماس قىلغان ئىدۇق، بۇ چاقىرىقىمىزغا بىر قىسىم تەشكىلاتلىرىمىز ئەمەل قىلىپ ئۆزلىرىنىڭ دوكلاتىنى يوللاپ بەردى، يەنە بىر قىسىم تەشكىلاتلىرىمىزدىن ھازىرغا قەدەر دوكلات تاپشۇرۇپ ئالالمىدۇق، شۇڭا بىز تاپشۇرۇپ ئالغان دوكلاتلارنى تۆۋەندىكى شەكىل بويىچە رەتلەپ چىقتۇق، ۋاقىت قىس، ئادەم ئاز، تەييارلايدىغان دوكلاتلار كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن خىزمەتتە بەزى كەمچىلكلەرنىڭ سادىر بولۇشىدىن ساقلىنالمىي قالدۇق، ھۆرمەتلىك ۋەكىللىرىمىزنىڭ تۈزىتىپ كۆرۈپ چىقىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

4. قۇرۇلتاينىڭ تەشكىلى جەھەتتە ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرى ھەققىدە

ھۆرمەتلىك ۋەكىللەر، ھەممىڭلارغا مەلۇم بولغىنىدەك، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى پۈتۈن شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ خەلقئارادىكى ئەڭ يۈكسەك ۋەكىللىك ئورگىنى بولۇپ، قۇرۇلتىيىمىز تەشكىلى جەھەتتىنمۇ ئۈزلۈكسىز زورىيىپ، مۇنتىزىملاشقان ۋە سىستېمىلاشقان بىر ئالىي ئورگانغا قاراپ يۈزلەنمەكتە.

5 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشكىلى جەھەتتە ئېلىپ بارغان خىزمەتلىرىنى تۆۋەندىكى بىرقانچە نۇقتىغا يىغىنچاقلاش مۇمكىن:

1. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئېھتىياجىنى كۆزدە تۇتقان ھالدا قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى ھەرقايسى ئورگانلارنىڭ سانىنى 5 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتايغا قارىغاندا زور دەرىجىدە كېڭەيتتۇق، ئىجرائىيە كومىتېتى تەركىبىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندى، ياشلار كومىتېتى، ئاياللار كومىتېتى، ئىچكى ئىشلار كومىتېتى، تەشۋىقات - ئۇچۇر مەركىزى، تەتقىقات مەركىزى، دىنىي ئىشلار كومىتېتى، مائارىپ كومىتېتى، مەدەنىيەت كومىتېتى، مۇھاجىرلار مەركىزى، نەشرىيات

مەركىزى، سەھىيە كومىتېتى، خىتاي ئىشلىرى كومىتېتى، كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى قاتارلىق 14 خىزمەت كومىتېتى تەسىس قىلغان ئىدۇق، كېيىن يەنە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كۈندىن - كۈنگە كۈچىيىۋاتقان خىزمەت ئېھتىياجىغا ئاساسەن ئېكولوگىيە كومىتېتى بىلەن ئارخىپ مەركىزىنى تەسىس قىلدۇق، ئىجرائىيە كومىتېتى تەركىبىدىكى خىزمەت كومىتېتلىرىنىڭ سانى 16 گە كۆپەيدى. خىزمەت كومىتېتلىرىنىڭ سالاھىيىتى ۋە خىزمەت دائىرىسى ئايرىم - ئايرىم ھالدا ئېنىق بېكىتىپ بېرىلدى.

1. پېشقەدەم ئۇستازلىرىمىزدىن تەركىب تاپقان مەخسۇس مەسلىھەتچىلەر كېڭىشى تەسىس قىلدۇق، ئەلگە تونۇلغان ئۇيغۇر ئالىملىرىنى تەكلىپ قىلىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەسلىھەتچىلەر كېڭىشىنىڭ دائىرىسىنى كېڭەيتتۇق، ئۇلارنىڭ پىكىر ۋە مەسلىھەتلىرىدىن ئۈنۈملۈك ھالدا پايدىلىنىدىغان مۇنتىزىم سىستېمىسى شەكىللەندى.

2. خىزمەت ئېھتىياجىغا ئاساسەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىسلام ئەللىرىدىكى خىزمەتلىرىگە مەسئۇل رەئىس ۋەكىلى بىلەن ياۋروپادىكى خىزمەتلىرىگە مەسئۇل ئالاھىدە ۋەكىلىنى تەيىنلەش ئۈسۈلى بىلەن خىزمەتلەرنى جانلىق ئېلىپ بېرىشقا كاپالەتلىك قىلىندى.

3. ھەر ئايدا ئىككى قېتىم ئىجرائىيە كومىتېتى يىغىنىنى، ھەر 6 ئايدا بىر قېتىم ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ كېڭەيتىلگەن يىغىنىنى چاقىرىش ئارقىلىق، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ئۆزئارا ھەمكارلىق مۇناسىۋەتلىرىنى كۈچەيتتى.

4. ئىجرائىيە كومىتېتى خىزمەت كۆرسەتكەنلەرنى تەقدىرلەش، خاتالىق ۋە سەۋەنلىك ئۆتكۈزگەنلەرنى جازالاش سىستېمىسىنى يولغا قويدى، ھازىرغا قەدەر مىللىي ھەرىكىتىمىزدە ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىگە نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك بولغان تەشكىلات ۋە شەخسلەرنى ماددىي ۋە شەرەپ بۇيۇملىرى بىلەن مۇكاپاتلىدى. تەشكىلى ئىنتىزامغا خىلاپلىق قىلغان رەھبەرلەرگە ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇش ۋە ئاگاھلاندۇرۇش جازالىرى بېرىلدى.

5. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشكىلى ئىنتىزامىنى ئۈزلۈكسىز كۈچەيتتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتى جىددىي مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىش ئارقىلىق، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ دىققەت قىلىشىغا تېگىشلىك مەخسۇس تەشكىلى پىرىنسىپلار بېكىتىپ چىقىلدى، بۇ پىرىنسىپلار دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ھېچقانداق ئۇيغۇرلارنىڭ ئىچكى ماجىرا ۋە جەڭگى - جېدەللەرگە كىرمەسلىك، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى سىرتىدىكى تەشكىلات ۋە

سىياسىي پائالىيەتچىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋەتتىكى ئىختىلاپ ۋە توقۇنۇشلارغا كىرمەسلىك، ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ قارارىسىز ئۆز مەيلىچە ئاخبارات، بايانات ياكى يازمىلارنى ئېلان قىلماسلىق، پەقەتلا خىزمەت ئارقىلىق خەلقىمىزگە جاۋاب بېرىش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بولۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بارلىق رەھبەرلىرى بۇ پىرىنسىپلارغا ئورتاق قاتتىق ئەمەل قىلىپ كەلدى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خەلقىمىز ئىچىدىكى ئىجابىي تەسىرى ئۈزلۈكسىز كۈچەيتىلدى.

6. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ھەمكارلىشىۋاتقان تەشكىلاتلارنىڭ سانى ئۈزلۈكسىز كۆپەيدى. ھەممىگە مەلۇم بولغىنىدەك، 6 - نۆۋەتلىك ئومۇمىي سايلىمىدىن كېيىن قۇرۇلتىيىمىز تەشكىلى جەھەتتىن ئېغىر خىرىسلاشقا دۇچ كەلدى، خىتاينىڭ قۇرۇلتىيىمىزنى بۆلۈش ۋە پارچىلاش ھەرىكىتى تېخىمۇ كۈچەيدى. بەزى شەخس ۋە تەشكىلاتلار بىلىپ - بىلمەي دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىن ئايرىلدى، نەتىجىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ ئومۇمىي سانى 30 غا يەتمەيدىغان بىر ۋەزىيەت شەكىللەندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتى بۇ خىل ۋەزىيەتكە قارىتا سوغۇققان بولۇش، ھەرقايسى ئەللەردىكى تەشكىلاتلىرىمىزغا سەمىمىيلىك بىلەن ئىدىيەۋى خىزمەت ئىشلەش، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خەلقئارادىكى پائالىيەتلىرىنى ئۈزلۈكسىز زورايتىش ئارقىلىق ھەرقايسى ئەللەردىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىلەن مۇناسىۋەتنى تېخىمۇ يېقىنلاشتۇردى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ ئومۇمىي سانى 40 تىن ئاشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدە بولمىغان شەرقىي تۈركىستان مائارىپ جەمئىيىتى، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، شەرقىي تۈركىستان ئۆلىمالار بىرلىكى، خەلقئارا ئۇيغۇر قەلەمكەشلەر جەمئىيىتى قاتارلىق كۆپلىگەن ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان ھەمكارلىققا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى، ھېچ بىر تەشكىلاتنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىگە كىرىشكە زورلىمىدى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ھەمكارلىشىۋاتقان تەشكىلاتلارنىڭ ماپىللىقى ئۈزلۈكسىز كۈچەيدى، 20 دىن ئارتۇق دۆلەتتىكى چوڭ - كىچىك 70 تىن ئارتۇق ئۇيغۇر تەشكىلاتى قۇرۇلتاي بىلەن يېقىن ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى ئورنىتىپ ئىش بىرلىكى ئېلىپ بارىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەندى.

7. تەشكىلى جەھەتتە يېڭى سايلام سىستېمىسىنى قۇرۇپ چىقىشقا تىرىشتى. ھازىرغا قەدەر قۇرۇلتاينىڭ رەسمىي ۋەكىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەركىزى ئورگىنى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى ھەرقايسى تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ تەيىنلىشى بىلەن ۋۇجۇدقا چىققان ئىدى، 6 - نۆۋەتلىك

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتى ۋەكىل سايلىمىنى خەلقئارالىق ئۆلچەملەرگە ماسلاشتۇرۇش ۋە مۇنتىزىملاشتۇرۇش ئۈچۈن، 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى ھەرقايسى ئەللەردىكى شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلىرىمىز دېموكراتىك ئۇسۇلدا سايلاپ چىقىدىغان يېڭى بىر سىستېمىنى يولغا قويدى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ قارارى بىلەن 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەييارلىق كومىتېتى قۇرۇپ چىقىلدى، ھەرقايسى ئەللەردە مەخسۇس ۋەكىل سايلاش كومىتېتلىرى تەسىس قىلىندى، 8 دۆلەتتە مەخسۇس سايلام ساندۇقى قويۇلدى، ۋەكىل سايلىمى جەريانىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەركىزى ئورگىنى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتى ھېچبىر دۆلەتتىكى ۋەكىل سايلىمىغا دەخلى - تەرۈدە بولمىدى، بۇ خىل يېڭى سايلام سىستېمىسى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خەلقىمىز ئىچىدىكى ئىشەنچىسى ۋە ھۆرمىتىنى تېخىمۇ ئاشۇردى.

ئاخىرىدا شۇنى ئەسكەرتىپ ئۆتمەكچىمەنكى، خۇددى يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكىنىمدەك، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى پۈتۈن شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ خەلقئارادىكى ئەڭ يۈكسەك ۋەكىللىك ئورگىنىدىن ئىبارەت، قۇرۇلتىيىمىزنىڭ تۈپ مەقسىتىمۇ ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ مىللىي مۇستەقىللىقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشتىن ئىبارەت، ئەگەر خەلقئارا ۋەزىيەت پىشىپ يېتىلسە قۇرۇلتىيىمىزنى بىر كۈن ئىچىدە شەرقىي تۈركىستان مىللىي پارلامېنتىغا ۋە شەرقىي تۈركىستان ۋاقىتلىق ھۆكۈمىتىگە ئايلاندۇرالايمىز، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى ئىچكى جەھەتتە پارلامېنت ئەزاسى تۈسىنى ئالغان سالاھىيەتكە ئىگە قىلدۇق، قۇرۇلتاي رەھبەرلىك ئورگىنىمىز شەرقىي تۈركىستان ۋاقىتلىق ھۆكۈمىتىدەك بىر كابىنېت تۈسىگە كىرگۈزدۇق، بۇ جەھەتتە ھۆرمەتلىك ۋەكىللىرىمىز ۋە خەلقىمىز ھېچبىر ئەندىشىدە بولمىسۇن!

قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى قېرىنداش تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

1. ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكىنىڭ پائالىيەتلىرى

گېرمانىيەنىڭ بېرلىن، ھامبورگ، فىرانكفورت ۋە مېيۇنخېن قاتارلىق شەھەرلىرىدە 37 قېتىم نامايىش ئۆتكۈزۈلدى.

گېرمانىيەدىكى كۆپلىگەن ئۈنۋېرسىتېتلىرىدا شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە دوكلاتلار بېرىلدى. (بۇ پائالىيەتلەرگە مارگارتا بائۇسە خانىم، ماركۇس رىندەرسپاچەر، ئۆلرېچ دەلىئۇس ۋە ھاننو سچەدلەر قاتارلىق ئۇيغۇرلارغا ھېسداشلىق قىلىۋاتقان سىياسىيونلار ۋە كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلات ۋەكىللىرى قاتناشتى.)

(1) تۈرك ۋە گېرمان تەشكىلاتلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ 23 قېتىم شەرقىي تۈركىستان ۋە لاگېرلار ھەققىدە دوكلاتلار بېرىلدى.

(2) باۋەريا ۋە برەمەن پارلامېنتلىرى ئۇيغۇرلار ۋە لاگېرلار ھەققىدە 4 قېتىم قارار ماقۇللىدى.

(3) ھەر يىلى رامزان ئېيىدا ئۆتكۈزۈلگەن ئىپتار پائالىيىتىگە باۋەريا پارلامېنت ئەزالىرى، مىنىستىرلار، ئامېرىكا باش ئەلچىسى، شەھەرلىك ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى، پروتستانت ۋە ئەۋانگېلىست دىنىنىڭ ۋەكىللىرى قاتناشتى.

(4) كورونى جەريانىدا ئۇيۇشتۇرۇلغان 11 قېتىملىق ئىنتېرنېت تور يىغىنلىرىغا، ياۋروپا پارلامېنتى مۇئاۋىن رەئىسى كاتارىنا بارلەي، گېرمانىيە پارلامېنت ئەزالىرى، ئامېرىكا مېيۇنخېن باش ئەلچىسى، ئىلىم ئەربابلىرىدىن ئادرىئان زەنس ۋە ئۆلرېچ دەلىئۇسغا قاتناشتى. يىغىنلار نېمىس تىلىدا ئېلىپ بېرىلغانلىقى ئۈچۈن چوڭ تەسىر قوزغىدى.

(5) 42 قېتىم تۈرك ۋە گېرمان مەتبۇئاتلارنىڭ زىيارىتى قوبۇل قىلىندى.

(6) باۋەريا تېلېۋىزىيەسى بىلەن گوللاندىيەگە بېرىپ، لاگېر شاھىتلىرىمىزدىن

- ئومەر ئالى بەك نى زىيارەت قىلىپ 40 مىنۇتلۇق پروگرامما ئىشلەندى.
- (7) گېرمانىيە كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك كومىتېتىنىڭ رەئىسى در. بربەل كوفلەر خانىم ۋە تىنمىزگە بارماقچى بولۇپ تەلەپ - ئارزۇلىرىمىز ۋە قانداق كونكرېت مەسىلىلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇش كېرەكلىكى سورالدى.
- (8) تۈركىيەدىكى راک كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ داۋالىنىۋاتقان 4 ياشلىق بابۇرنى دادىسى بىلەن گېرمانىيەگە ئېلىپ كېلىپ ئۇنىۋېرسىتېت دوختۇرخانىسىدا داۋالاتتۇق.
- (9) سىمپىس ۋە WW دەك مەجبۇرى ئەمگەككە چېتىشلىق شىركەتلەرنىڭ مىيۇنخېن ۋە ۋولفسبۇرگتىكى زاۋۇتلىرى ئالدىدا نامايىش ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ 7 مىڭ كىشىلىك يىللىق ئومۇمىي يىغىنىدا دوكلات بېرىلدى ۋە گېرمانىيەنىڭ ئەڭ چوڭ تۇقانىلىدىكى خەۋەردە بېرىلىپ قويۇلغان تەلەپلەر ئۈستىدە توختالدى.
- (10) ياشلار ئارىسىدا ئۇيغۇر ئەركىنلىك لوڭقىسىنى تالىشىش پۈتۈپ مۇسابىقىسى ئۇيۇشتۇرۇلدى. مۇسابىقىگە ياۋروپادا 6 دۆلەتتىن 150 تىن ئارتۇق ئادەم قاتناشتى. 3 كۈنلۈك پائالىيەت مىللىي دۆلەت مارشى بىلەن باشلىنىپ، دۆلەت مارشى بىلەن ئاياغلاشتى. باۋەريا پارلامېنتى مۇئاۋىن رەئىسى ماركۇس رىندەرسپاچەر ئەپەندىم ئېچىلىش نۇتۇقى سۆزلىدى.
- (11) نەۋرۇز بايرىمى پائالىيىتىگە 300 دىن ئارتۇق كىشى قاتناشتى. (بۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۈچتىن بىر دېگۈدەك باشقا مىللەتلەر) ئۇيغۇرلارنىڭ نەۋرۇز بايرىمى ھەققىدە ئەتراپلىق مەلۇمات بېرىلىپ، مىللىي مەدەنىيىتى تونۇشتۇرۇلدى.
- (12) ۋىروس سەۋەبىدىن ھېيت نامىزىنى رۇخسەت بىلەن ئاممىۋى باغلاردا ئوقۇشتەك ھەرىكەتلەر بىلەن باشقا قېرىنداش مىللەتلەرگە ئۈلگىلىك رول ئويناپ تۈرك گېزىتلىرىدە خەۋەر بولۇپ چىقتى.
- (13) تۈركىيەدە باشلانغان ئائىلەم نەدە ھەرىكىتىگە ماسلىشىپ تەشكىلات بىر ئاي ھەر كۈنى مىيۇنخېن خىتاي كونسۇلخانىسى ئالدىدا شۇ شوئاردا نامايىش ئۆتكۈزدى.
- (14) ھەر شەنبە كۈنى مىيۇنخېننىڭ داڭلىق مەيدانلىرىدا، «2022 بېيجىڭ ئۆلىمپىك بايقۇت قىلىش» نامايىش بولۇۋاتقان بولۇپ تاكى 2022 يىلى 2 - ئايغىچە داۋاملىشىدۇ. گېرمانىيەدە چوڭ بولغان ياشلارنىڭ نېمىس تىلىدا سۆزلىگەن نۇتۇقلىرى گېرمانلارنىڭ ئالاھىدە دىققىتىنى تارتماقتا.
- (15) مىيۇنخېندىن بىر ئۇيغۇرنىڭ قانۇنغا خىلاپ ھالدا خىتايغا قايتۇرۇلۇشىدىن

كېيىن، گېرمانىيە پارلامېنت ئەزالىرى ۋە باۋەريا ھۆكۈمىتىگە ھۆججەت ۋە پاكىتلار تەمىنلەنگەن 6 پارچە خەت، كۆپ تېلېفون سۆھبەتلىرى ھەم مارگارەتە ۋە گىدە خانىملارنىڭ بۇ مەسەلىگە ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈشى نەتىجىسىدە، ئۇيغۇرلارنى خىتايغا قايتۇرسا بولمايدۇ دېگەن قارار ئېلان قىلىندى.

2. ئەنگلىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

(1) ئاممىۋى تاراتقۇلاردا ئىرقىي قىرغىنچىلىققا ئائىت ماقالىلەرنى كۆپلەپ خەۋەر قىلىندى. يەنى ژۇرنالىستلارغا، ئەركىن ئاسىيا رادىيوسىغا قەھرىتان قىش ۋە ئۇيغۇرلارنى خورلاشقا مۇناسىۋەتلىك ماقالىلەرنى تەرجىمە قىلىپ ئەۋەتىپ بېرىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ بۇ مەسەلىگە بولغان دىققىتىنى كۈچەيتىلدى.

(2) دەلىل - ئىسپاتلارنىڭ پۇختىلىقى ئۈستىدە خىزمەت ئىشلەندى: مەسىلەن ئاممىۋى ئاخبارات ۋاسىتىلىرىدا كۆپلەپ خەۋەر چىقىرىلدى ۋە پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ پارلامېنتتا سوئال قويۇشى تەلەپ قىلىندى.

(3) ئەنگلىيەدىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقىنى دەپسەندە قىلىش ۋە مەجبۇرى ئەمگىكىگە پائالىيەت ئارقىلىق شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرىي ئەمگەكنى ئاخىرلاشتۇرۇش بىرلەشمىسى قۇرۇشنىڭ ئاساسىنى يارىتىلدى (ھازىر دۇنيا

مىقياسىدا 200 دىن ئارتۇق تەشكىلات ئىشلەۋاتىدۇ.

(4) دىنى رەھبەرلەرگە قەرەللىك دوكلات بېرىش ئارقىلىق 70 دىن ئارتۇق دىنى رەھبەرنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ چوڭ قىرغىنچىلىقتىن بۇيانقى ئەڭ قەبىھ ئىنسانىي پاجىئەگە دۇچ كېلىۋاتقانلىقىنى جاكارلىغان خەتكە ئىمزا قويۇشنى قولغا كەلتۈردى. بۈگۈنكى كۈندە، ئوخشىمىغان ئېتىقادچىلار توپىدىكى ھەر خىل ياشتىكى كىشىلەر ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى توختىتىش پائالىيىتىگە قاتناشتى، ئۇلارنىڭ ئىچىدە يەھۇدىي تەشكىلاتلىرى، ئېتىقادچىلار رەھبەرلىرى، ئوقۇغۇچىلار ۋە يەھۇدىي خەۋەرلىرى ئاساسلىق رول ئويناۋاتىدۇ.

(5) پارلامېنت ئەزالىرى ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتكە ئەھمىيەت بېرىلدى. پارلامېنتتا 30 دىن 40 كېچە پارلامېنت ئەزاسى بىلەن يېقىندىن ئالاقە قىلىش ۋە دەۋايمىزنى چۈشەندۈرۈش نەتىجىسىدە ئۈچ پارتىيەدىن بولغان بەش ئالىي مەسلىھەتچىنىڭ ياردىمىدە مۇھىم پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن ئۇچرىشىشلار ۋە مۇھىم يىغىنلار ئىچىلدى. قوللىغۇچىلار، ئاممىۋى تەشكىلاتلار، ئېتىقاد جامائىتى ۋە ئاۋام خەلقى ھەرىكەتلەندۈرۈپ ئۇلار ئارقىلىق ئالدىن تەييارلانغان پارلامېنت ۋەدىنامىسى (ئۇيغۇرلارغا نېمە بولۇۋاتىدۇ؟) 650 پارلامېنت ئەزاسىغا ئەۋەتىپ، كۆپ ساندىكى پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ ۋەدىگە ئىمزا قويۇشنى قولغا كەلتۈردى. ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى تېمىسى بۈگۈن ئەنگلىيە پارلامېنتىدىكى ئەڭ قىزىق بىر مۇنازىرە نۇقتىسىغا ئايلاندى.

3. كانادا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

(1) كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتى خەلقئارا ئىنسان ھەقلىرى كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن ئوتتاۋادىكى دۆلەتلىك پارلامېنتتا تىبەت، خوڭكوك، خىتاي دېموكراتىلىرى بىلەن بىرلىكتە ئۆتكۈزگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا باش كاتىپ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى ۋە خىتاي كوممۇنىست پارتىيەسىنىڭ ئۇيغۇرلار ئۈستىدىن ئېلىپ بېرىۋاتقان زۇلۇملىرى ھەققىدە مەلۇمات بەردى.

(2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسىنىڭ 15 كۈنلۈك كانادا زىيارەتتە بولۇپ، تورونتودا نورۇز پائالىيىتىگە قاتنىشىپ ئۇيغۇر قېرىنداشلارغا قۇرۇلتاينىڭ سالاملىرىنى يەتكۈزگەچ جامائەتنىڭ سوئاللىرىغا جاۋاب بېرىشىگە، مونتېريال، ۋانكوۋېر، ئېدمونتون، كالگارى قاتارلىق شەھەرلىرىگە بېرىپ ئۇيغۇر جامائىتى بىلەن كۆرۈشۈپ قىزغىن سۆھبەتلەردە بولۇشىغا، ئوتتاۋادا ھۆكۈمەتنىڭ تاشقى ئىشلار مىنىستىرى، مۇئاۋىن كۆچمەنلەر مىنىستىرلىرى ۋە لېبېرال پارتىيەسىنىڭ

پارلامېنت ئەزاسى ئۆمەر ئالگېبرا، كونسېرۋاتىپ پارتىيەسىنىڭ مىللەت ۋەكىلى داۋىت سىۋىت بىلەن كۆرۈشۈشكە، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى ۋە تۈركىيەدىكى 10 مىڭدىن ئارتۇق ئۇيغۇرنىڭ كاناداغا كېلىش مەسىلىسى ئۈستىدىكى سۆھبەتلىرىگە، كانادا پارلامېنت بىناسى ئىچىدە 10 سائەت ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزۈشكە جەڭگىۋار ياردەملەشتى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇپ ماسلاشتۇرۇش، ئارقا سەپ كاپالىتى خىزمىتىنى ئالاھىدە يۇقىرى سۈپەتتە ئورۇنلىدى.

(3) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن (بارىن ئىنقىلابى 29 - يىللىق نامايىشقا) 300 يۈزگە يېقىن ئۇيغۇر قېرىنداشنى ئۇيۇشتۇرۇپ ۋاشىنگتوندىكى پائالىيەتكە ئاكتىپ قاتناشتى.

(4) ئۇيغۇر خەير - ساخاۋەت كېچىلىكىگە 500 دىن ئارتۇق ئۇيغۇر قاتنىشىپ يىغىلغان 7900 دوللار پۇل تۈركىيەدىكى ئوقۇش پۇلى تۆلىيەلمىگەن قېرىنداشلارغا بىۋاسىتە يەتكۈزۈپ بەردى.

(5) كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى تۇيغۇن ئابدۇۋەلىگە ئاناتولىيە ئىسلام مەركىزى تەرىپىدىن 2019 - يىللىق كىشىلىك ھوقۇق مۇكاپاتى بېرىلدى.

(6) كانادا ئوتتاۋادا پارلامېنت بىناسى ئالدىدا پارلامېنتتىن خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان ۋەھشىي زۇلۇملىرىنى ئىرقىي قىرغىنچىلىق دەپ تونۇشى ۋە بۇ ھەقتە قارار چىقىرىشى ئۈچۈن نامايىش ئېلىپ بېرىلدى.

(7) كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتى بىلەن تىبەت ياشلار تەشكىلاتى بىرلىكتە ئونتارىئو پارلامېنت ئالدىدا خەلقئارا ئىنسان ھەقلىرى كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن، - 25 ك سوغۇقتا 3 كۈن شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى ۋە خىتايلارنىڭ ئۇيغۇرلارنى قىرغىن قىلىۋاتقانلىقىدەك رەزىل ئەپتى بەشىرىسىنى پاش قىلىش ئۈچۈن ئاچلىق ئېلان قىلىش نامايىش ئېلىپ باردى.

(8) ئوتتاۋا پارلامېنت بىناسى ئالدىدا قار شىۋىرغانلىق سوغۇققا قارىماي، 400 يۈزگە يېقىن ئۇيغۇرلار 8 سائەت نامايىش قىلىپ، كانادا ھۆكۈمىتىدىن ئۇيغۇرلارنى ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئېتىراپ قىلىش قارارى چىقىرىشنى تەلەپ قىلدى. نەتىجىدە شۇ كۈنى دۇنيادا تۇنجى بولۇپ كانادا پارلامېنتى تەرىپىدىن 0 گە قارشى 266 ئاۋاز بىلەن ئۇيغۇرلارنى خىتاي ھۆكۈمىتى ئىرقىي قىرغىنچىلىق قىلىپ يوقاتماقتا دېگەن قارارنى ئېلان قىلىندى.

(9) كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ سەپەرۋەرلىكىدە كانادا ۋە پۈتۈن دۇنيادىكى ئۇيغۇرلاردىن يىغىلغان ئىقتىسادىي ياردەم بىلەن كۆركەم چېركاۋى سېتىۋېلىپ 2021 - يىلى 6 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن ئېتىبارەن كانادادىكى جامائىتىمىز ئۈچۈن مەسچىت، مەدەنىيەت مەركىزى قىلىپ ئىشلىتىشكە باشلىدى. ھەمدە 9 - ئاينىڭ 25 - كۈنى شەرقىي تۈركىستان مىللىي مارشىنىڭ تەڭكەشىدە، ئاي يۇلتۇزلۇق كۆك بايرىقىمىز چىقىرىلىپ، تەنتەنەلىك ئىچىلىش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى.

(10) كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ ئۇچۇر بۇلۇت مۇدىرى بىلال مالىك ئەركىنلىك ئۈچۈن يۈرۈش نامىدا تورونتودىن 450 كىلومېتىر يولنى پىيادە مېڭىپ يول بويى (كانادا خەلقىگە ۋە يەرلىك ۋە ئۆلكىلىك پارلامېنت ئەزالىرىغا) ئۇيغۇرلار ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى توختاتقۇزۇشقا ھەر جەھەتتىن ياردەم تەلەپ قىلىش تەشۋىقاتىنى ئېلىپ باردى. «يۈرۈش» ئاخىرلاشقان كۈنى ئوتتاۋادا باش مىنىستىر بىناسى ئالدىدا ھۆكۈمەتنىڭ پارلامېنتتىن قارارنى ئىجرا قىلىشنى تەلەپ قىلىش نامايىش بولدى. بۇ قېتىمقى نامايىش نۇرغۇن ھۆكۈمەت گېزىت ۋە تېلېۋىزورلىرىدا ئېلان قىلىندى.

4. كانادا ئالبېرتا ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

ئالبېرتا ئۇيغۇر جەمئىيىتى 2018 - يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئاستىدا ئالبېرتا رايونىدا، خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئاڭلىتىشتا، ئىنتايىن

مۇھىم رول ئويناپ كېلىۋاتىدۇ. كىتۇ رادىيوغا، گلوبال خەۋەر تۋىتسىغا نەقەمەيدان سۆھبەت بېرىپ، دەۋايىمىزنىڭ مېدىياغا ئېلىپ چىقتى.

ئىككى قېتىملىق ئۇيغۇر سوتى ئۈچۈن \$ 3000 پۇل ئىئانە قىلدى ۋە يېقىندىن قوللاپ لوندونغا باردى.

1. ئالبېرتا ئۇيغۇر جەمئىيىتى بولۇش سۈپىتىمىز بىلەن، 2019 - يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا، CFU (كەمپەين فور ئۇيغۇرس) رەھبەرلىرى، كانادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتى رەھبەرلىرىنى تەكلىپ قىلىپ چوڭ كۆلەمدە يىغىن ئۆتكۈزدۈق.

2. CFU رەسىم كۆرگەزمىسى ئۆتكۈزدۈق ۋە CTV_Radyo غا نەقەمەيدان سۆھبەت بېرىپ، يەرلىك خەلقلەرنىڭمۇ كۆرگەزمىگە كېلىشىنى قولغا كەلتۈردۈق.

3. دوختۇر ۋە سىياسەتچىلەرنىڭ قاتنىشىشى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن، كوۋىد - 19 نىڭ لاگېرلارغا تارقىلىش ئېھتىماللىقى دېگەن مەزمۇندىكى يىغىنغا قاتناشتۇق، ھەم گلوبال خەۋەر تۋىننىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدۇق.

4. ئۇنىۋېرسىتېت ئوقۇغۇچىلىرى بىلەن بىرلىشىپ، كالگارى شەھىرىدە 3 كۈنلۈك نامايىش ئۆتكۈزدۈق.

5. خوڭكوڭلۇقلار بىلەن خىتاي كونسۇلى ئالدىدا نامايىش ئۆتكۈزدۈق.

6. ئېدمونتون شەھىرىدە ئۇنىۋېرسىتېتى ئوقۇغۇچىلىرى بىلەن بىرلىكتە،

ئالبېرتا پارلامېنتى بىناسى ئالدىدا خىتايغا قارشى نامايىش ئۆتكۈزۈدۇ.

7. ئالبېرتا ئۇيغۇر جەمئىيىتى بولۇش سۈپىتىمىز بىلەن، تىبەت، خوڭكۇڭ، بىرما تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلىشىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئورۇنلاشتۇرغان «بويكوتت بېيجىڭ 2022» ئۆتكۈزۈدۇ.

8. 2020 - يىلى 11 - ئايدا ھەپتىلىك نامايىشىمىزنى بازار مەركىزىدە باشلىغان ئىدۇق. بۇ يىل 3 - ئايدىن باشلاپ ۋولكسۋېيگېن ئالدىغا ئۆزگەرتىپ ھازىرغا قەدەر داۋاملاشتۇرۇپ كېلىۋاتىمىز.

9. جەمئىيىتىمىزنىڭ ياش ئەزاسى مەھلىيا پارلامېنت ئەزاسى گارنەتت گەنۇئەسنىڭ ئىشخانىسىدا ياردەمچى بولۇپ ئىشلەشكە تاللاندى.

5. ئاۋسترالىيە ۋىكتورىئا ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

ئاۋسترالىيە ۋىكتورىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى (ئاۋۋج) 2006 - يىلى مايدا قۇرۇلغان بولۇپ، ۋىكتورىيە ئىشتاتىدىكى ئاۋام ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئورتاق مەنپەئەتىگە ۋاكالىتلىك قىلىدىغان بىردىنبىر ئورگانىدۇر. ئاۋۋج ئۇيغۇر خەلقىنىڭ بېشىغا كەلگەن زۇلۇم ۋە ئازاب - ئوقۇبەتلەرگە قارشى ۋىكتورىيە ئىشتاتىدا ئاممىۋى ياردەم سورىيدىغان ھەققانىي ئورگان بولۇپ، ئۇيغۇر ۋە بارلىق ئىنسانىيەتكە ئەركىنلىك، كىشىلىك ھوقۇق ۋە دېموكراتىيەنى ئورۇش - تالاشسىز، تىنچلىق ۋە دېموكراتىك ئۇسۇلدا قولغا كەلتۈرۈشنى ئىلگىرى سۈرىدۇ.

(1) خىتاي كوممۇنىست پارتىيەگە قارشى ئۇيغۇر، تىبەت، خوڭكۇڭ، ۋىيېتنام، فالوڭگۇڭ ۋە خىتاي دېموكراتىك ئورگانلار بىرلىكىنى قۇرۇپ چىقتى.

(2) 5 - ئىيۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىغا قارشى نامايىشى ئورۇنلاشتۇردى.

(3) خىتاي كوممۇنىست پارتىيەسى ۋە خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىغا قارشى يىللىق نامايىشى، 2022 - يىللىق بېيجىڭ قىشلىق ئولىمپىك يىغىنىغا قارشى تۇرۇش نامايىشى ئورۇنلاشتۇردى.

(4) ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتىگە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئېتىراپ قىلغۇزۇش ۋە ۋىكتورىيە ئىشتاتى بىلەن خىتاي ھۆكۈمىتى ئوتتۇرىسىدىكى بىر يول - بىر بەلباغ كېلىشىمىگە قارشى تۇرۇش قاتارلىق نامايىشلارغا 20 قېتىمدىن ئارتۇق قاتناشتى.

(5) ئۇيغۇر ۋە باشقا شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلارنىڭ ھەق - ھوقۇقىنىڭ دەپسەندە قىلىنىۋاتقانلىقى ھەققىدە 20 قېتىمغا يېقىن ھەرخىل زىيارەتلەرنى

قوبۇل قىلدى ۋە تورلاردا ئۇچۇر بېرىلدى.

(6) ۋىكتورىيە ئىشتاتى بىلەن خىتاي ھۆكۈمىتى ئوتتۇرىسىدىكى بىر يول - بىر بەلباغ كېلىشىمى 2021 - يىلىنىڭ بېشىدا بىكار قىلىنىشىغا ھەر جەھەتتىن كۈچ چىقاردى.

(7) جەمئىيەت نامىدىن خەلق ئارالىق ماگىنتسىكى قانۇنى، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر جامائىتى دۇچ كېلىۋاتقان خىتاي ھۆكۈمىتى تەھدىتلىرى ۋە ئۇيغۇر قۇل ئەمگىكى نەتىجىسىدە ئىشلەپ چىقىرىلغان ماللارنى كىرگۈزمەسلىك ھەققىدە ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتى تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىگە ئىلتىماس سۇنۇلدى ۋە ئاممىۋى گۇۋاھلىق بېرىلدى.

(8) ۋىكتورىيە ئىشتاتىدىكى ئۇيغۇر جامائىتى ۋە ئۇيغۇر تىجارەتچىلەرنىڭ ياردىمى ئارقىلىق، 2019 - يىلى چوڭ كۆلەملىك روزى ھېيتىنى تەبرىكلەش ۋە گۇۋاھلىق بېرىش پائالىيىتى ئېلىپ باردى.

ئاۋسترالىيە ABC تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى تەكلىپ بىلەن قاتنىشىپ، لاگېرلارغا ناھەق تۇتقۇن قىلىنغان قېرىنداشلارنىڭ رەسىملىرىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىگە قارىتا بەرگەن گۇۋاھلىقلىرىنى ھۆججەتلىك فىلىم قىلىپ ئىشلىدى.

(9) ۋىكتورىيە ئىشتاتىدىكى شەرقىي تۈركىستانلىقلار نوپۇس تەكشۈرۈشى ئېلىپ بېرىلدى.

(10) جامائەتكە قولايلىق يارىتىش ئۈچۈن بىر ئورۇندىن ئۇيغۇر يەرلىكى سېتىۋېلىندى.

(11) ئاۋسترالىيە خەلقئارا ياردەم ئورگىنى بىلەن بىرلىكتە ئىئانە توپلاش پائالىيىتى ئورۇنلاشتۇرۇپ، تۈركىيەدىكى مۇساپىر ئۇيغۇرلار ۋە ئۇرۇش دەردىدىن ئاچلىققا دۇچ كەلگەن يەمەنلىكلەرگە AU \$، 000.00.200 ئىئانە يىغىلدى.

(12) ۋىكتورىيە ئىشتاتىدىكى ئۇيغۇر جامائىتىدىن ئوت - ئۆچۈرۈش ئەترەتلىرى ئۈچۈن AU\$6، 000.00 غا يېقىن ئىئانە يىغىلدى.

(13) ئۇيغۇر سوتىغا جەمئىي AU\$16، 519.00 ئىئانە يىغىلدى.

(14) 2020 - يىلى ۋىكتورىيەدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ نوپۇس ئىستاتىستىكىسى ئېلىپ بېرىلدى. نەتىجىسى: 141 ئائىلە (تەخمىنەن 150 ئائىلە) 485 (500) ئادەم.

6. ئاۋسترالىيە شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

(1) جامائەت پائالىيەتلىرى ئاكتىپ قانات يايدۇرۇلدى. سەنئەت ۋە كۆرگەزمىلەر ئېلىپ بېرىلدى، ئىچكى يىغىنلار ئىچىلدى، ئىجتىمائىي پائالىيەتلەر كەڭ قانات يايدۇرۇلدى، مەدەنىيەت تەنتەربىيە پائالىيەتلىرى جانلىق ئېلىپ بېرىلدى، تۇرالغۇ ئوي جاي، جەمئىيىتىمىز ئۈچۈن پائالىيەت مەركىزى سېلىندى. دىنىي پائالىيەتلەر ئۆز ۋاقتىدا قەرەللىك ئېلىپ بېرىلدى. ئۇيغۇر جامائىتى ئىچىدە ئاكتىپ مۇنازىرە پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ باردى. باشقا ئىشتاتلاردىكى پائالىيەتلەرگە ئاكتىپ ئىشتىراك قىلدى، كىشىلىك ھوقۇق ھىمايە قىلىشقا مۇناسىۋەتلىك پائالىيەتلەردە ئاكتىپ بولۇپ، ھۆكۈمەتنىڭ ياردەم پۇلىغا ئېرىشىپ كەلدى. ئاۋسترالىيە كۈنى پارات ئۆتكۈزۈلدى، مېلبورن ۋە كانبېررا نامايىشقا ئاكتىپ قاتناشتى. خاتىرىلەش پائالىيىتى ئېلىپ بېرىلدى. ئادىلايدې نۇرغۇن قېتىم خىتايغا قارشى نامايىشى ئېلىپ بېرىلدى.

(2) ھۆكۈمەت بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەر ئاكتىپ ئېلىپ بېرىلدى. ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتى پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن ئالاقىلىشىش، ئوخشىمىغان شەھەرلەردىكى فېدېراتسىيە ئەزالىرىنى زىيارەت قىلىش، ئالاقە ۋە ھەر ھىل ھۆججەتلەرنى تاپشۇرۇش ئىشلىرىنى ۋاقتىدا ئورۇنلاپ كەلدى. جەنۇبىي ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتى ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشۈش، ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىغا تېلېفون

قىلىش ۋە ئېلخەت ئەۋەتىش، بىۋاسىتە زىيارەت قىلىش ئارقىلىق خىتاينىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە بولغان زۇلۇمىنى ئاڭلاتتى.

(3) ئاۋسترالىيە خەلقئارا ياردىمى ۋە ئۇيغۇر قېرىنداشلارنىڭ جىددىي ياردەملىرىنى تۈركىيەگە يەتكۈزدى.

(4) مالايشىادا ھۆكۈمەت، ئۇنىۋېرسىتېتلار، ئىسلام مەركەزلىرى ۋە كارخانىلىرىدا ئۇيغۇر كىرىزىسى ھەققىدە لېكسىيە بەردى

(5) تاسمانىيەدە: ھۆكۈمەت ئورگانلىرى، ئۇنىۋېرسىتېت، ئاخبارات ۋە مەتبۇئاتلاردا، ئاممىۋى نۇتۇقلاردا، ئىسلام جەمئىيەتلىرىدە شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ۋەزىيىتى تونۇشتۇرۇلدى.

(6) ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتى كىشىلىك ھوقۇق تارماق كومىتېتىغا ھۆججەت يوللاندى. مەجبۇرىي ئەمگەك لاگېرلىرىدا ئىشلەنگەن مەھسۇلاتلارنى چەكلەش ئىلتىماسى سۇنۇلدى. ئەمەلدارلار ۋە تاراتقۇلارغا ئېلخەت يوللاندى

(7) ئوخشىمىغان تاراتقۇلاردا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئاۋازىنى جانلىق ئاڭلىتىپ كەلدى. سېس، ABC، The Guardian، ئەلجەزىرە، The Australian، ئانادولۇ ئاگېنتلىقى، تەھ ئادۋەرتسەر، ABC رادىيو ھوبارت، 9 نەۋس، ئەركىن ئاسىيا رادىيوسى، ئىستىقلال قاتارلىق تاراتقۇلاردا ھەر خىل شەكىلدە تەشۋىقات ئىشلىرىدا بولدى. ئىجتىمائىي تاراتقۇ ۋە تور بېكەت يېڭىلاش خىزمىتى ئىنچىكە ئىشلەندى. 500 ئېلخەت ئەۋەتىلدى،

جەمئىيىتىمىز پائالىيەتلىرى جامائەتكە ئېلان قىلىندى، فېيسبۇك، تۋىتتېر ۋە ۋاتسئاپ نى ئىشلىتىلدى، تەشۋىقات ۋاراقلىرى ۋە نەشر بۇيۇملىرىنى بېسىلىپ تارقىتىلدى.

(8) باشقا قېرىنداش تەشكىلاتلار بىلەن يېقىن مۇناسىۋەتتە بولدى. خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، شەرقىي تۈركىستان مائارىپ ۋە ئىتتىپاقلىق جەمئىيىتى، ۋىكتورىيە ئىسلام كېڭىشى، ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، ۋىكتورىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، باشقا ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىلەن يېقىن ئىش بىرلىكى ئېلىپ باردى.

(9) ياردەم پروگراممىلىرىنى كەڭ قانات يايدۇردى. قۇربان ھېيت، زاكات ۋە فىتىر، جىددىي دەۋالاشقا ياردەمدە بولۇش، جىددىي قۇتقۇزۇش، جەمئىيەتنىڭ قوللىشى (جەمئىيەت ئەزالىرىنى يوقلاپ ئەھۋال سوراش)، يېمەكلىك تارقىتىش، كىتاب ۋە ژۇرنال سېتىۋېلىش، مۇساپىرلارنى قوللاش قاتارلىق خىزمەتلەرنى ئاكتىپ ئېلىپ باردى.

10) تەشكىلاتنىڭ يەرلىك ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى. ئەتانىڭ يېڭى قۇرۇلمىسىنى بەرپا قىلىش، باشقۇرۇش ئىستراتېگىيەسىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، خەتەرنى بايقاش ۋە ئالدىنى ئېلىش، جاۋابكارلىق ۋە توغرىلىققا كاپالەتلىك قىلىش (مەسئۇلىيەت تۈزۈمى)، قىيىن ئەھۋاللارنى بىر تەرەپ قىلىش قاتارلىق تەرەپلەردە ئاكتىپ رول ئويناپ كەلدى. ئەتانىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى، يېڭى ۋەزىيەتكە يۈزلىنىش، مەھەللىدە يۈز بەرگەن ئىشلارنى چۈشىنىش، نەتىجىگە ئەھمىيەت بېرىشتىن ئىبارەت ئەمەلىي خىزمەتلەرگە يۈزلەندى. ئەتانىڭ مەۋجۇت ساھەلىرى سىياسىي، ئىجتىمائىي - مەدەنىيەت، دىنىي، مېدىيا، ياردەم ۋە باشقا پائالىيەتلەر ساھەلىرىدە ئاكتىپ پائالىيەت ئېلىپ بېرىش بولۇپ، ئەتانىڭ كېلەر يىللىق خىزمەت نىشانى بولسا يىللىق ئومۇمىي يىغىن چاقىرىش، خاتىرىلەش، ئارخىپ قالدۇرۇش، داۋاملىق ئىلگىرىلەش، جامائەت پىكىرنى ئاڭلاش، تېخىمۇ كۆپ ئىقتىسادىي ياردەمگە ئېرىشىش، خىزمەتچىلەرنى تولۇق مائاشلىق قىلىش ئۈستىدە داۋاملىق ئىزدىنىش، ئاكتىپ خىزمەتچىلەرنى (ئاۋسترالىيەن چارىتىئەس ئاند نوت - فور - پروفىت كوممىسۇن) تۇر.

7. ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى (سەدىي) نىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

1) ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى، ئاۋسترالىيە شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتى ۋە ۋىكتورىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىن تەشكىللەنگەن 10 كىشىلىك ھەيئەت ئاۋسترالىيە پارلامېنتىدا لىبېرال، لابور ۋە گرەئەن پارتىيەسىنىڭ پارلامېنت

ئەزالىرى بىلەن سۆھبەت ئېلىپ بېرىپ شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتىنى تەپسىلىي ئاڭلىتىلدى. ئامېرىكا ئەلچىخانىسى، تۈركىيە ئەلچىخانىسىدا ئۇلارنىڭ قوبۇل قىلىشى بىلەن شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتى ئۈستىدە سۆھبەت ئېلىپ بېرىلدى

(2) «BOYCOTT» «RESSET CHINA GLOBAL» «GENOCIDE MOTION» «OLYMIC» ۋە تارىخى خاتىرە كۈنلەردە تەقدىرداش گۇرۇپپىلار ۋە ئىنسانپەرۋەر دوستلار بىلەن كۆپلىگەن نامايىشلارغا قاتناشتى.

(3) سىدىنىي ئۇنىۋېرسىتېتىدا بىر قەدەم بىر ئاۋاز ھەرىكىتىنى قوللاش رەسىم كۆرگەزمىسى بولدى.

(4) فائىزئەلەد كوئۇنكىل مۇزىيىدا سىدىنىي خانىم قىزلار گۇرۇپپىسى بىلەن بىرلىشىپ ئۇيۇشتۇرغان مىراس رەسىم كۆرگەزمىسى 3 ئاي داۋاملاشتى.

(5) مۇھەممەد سالىھ ئىلىم مەركىزىدە دۆلەت بايرىمىنى خاتىرىلەش پائالىيىتى ئۆتكۈزۈلدى.

(6) ئەركىن سىدىق ۋە مەمەت توختىلارنى كۈتۈۋېلىش مۇناسىۋىتى بىلەن كەڭ كۆلەملىك سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى.

(7) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتى رەھبەرلىرىنىڭ قوللىشىدا ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى قۇرۇلدى.

(8) تىبەتلەرنىڭ ئاۋسترالىيەدىكى ۋەكىللىك ئىشخانىسىنىڭ ساھىبخانلىقىدا كانبېررادا بىرلىكسەپ يىغىنى ئېلىپ بېرىلدى.

(9) جەمئىيەت ۋەكىللىرى تۈرك ئەلچىخانىسىدا سۆھبەتتە بولۇپ ۋەتىنىمىزنىڭ ئەھۋالىنى تونۇشتۇردى.

(10) جەمئىيەت ۋە سىدىنىي خانىم قىزلار گۇرۇپپىسى ھەمكارلىشىپ ئاۋبۇرۇن تۈرك زالىدا نورۇز پائالىيىتى ئۆتكۈزدى. سىدىنىي جامائىتى بولۇپمۇ ياشلارنىڭ كۆپ قىسمى قاتناشتى.

(11) ئۇيغۇر ھەپتىسى ھەققىدە جامائەتكە مەلۇمات بېرىلدى ۋە جەمئىيەت نامىدىن 5000 ئامېرىكا دوللىرى ئىئانە قىلدى.

(12) ئاۋسترالىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى توپلىغان \$8000 تۈركىيە ۋىرۇس كىرىزىس مەركىزىگە يوللاندى

(13) جەنۇە ئۇيغۇر چېدىرى ئۈچۈن 10، 000 ئاۋسترالىيە دوللىرى ياردەم قىلدى.

14) ئۇيغۇر سوت كوللېگىيەسى ۋە قۇرۇلتاي بەدەل پۇلى ئۈچۈن 10، 000 ئاۋسترالىيە دوللىرى ئەۋەتىپ بېرىلدى.

8. ئاۋسترالىيە تەڭرىتاغ ئۇيغۇر خانىم - قىزلار ئۇيۇشمىسىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

ئاۋسترالىيە تەڭرىتاغ ئۇيغۇر خانىم - قىزلار ئۇيۇشمىسى (ئاۋتۇئا)، جەنۇبىي ئاۋسترالىيەدە يەرلىك ۋە خەلقئارا تەشكىلاتلارغا ماسلىشىپ ئاكتىپ پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقىنىغا 12 يىلدىن ئاشتى. 2020 - يىلى 2 - ئايدا رەسمىي ئەنگە ئالدۇرۇلدى. ئۇيۇشمىنىڭ باشقۇرۇش كومىتېتى توققۇز خانىمدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، ئۇلار يەرلىك ۋە دۆلەت دەرىجىلىك ئورۇنلىرىدا ئۇيغۇر جامائىتى ئۈچۈن ئاكتىپ ئەمەلىي خىزمەتتە بولۇپ، شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ئىنسانىي ھەق - ھوقۇقلىرىنى قوغداش تەشەببۇسكارلىرى بولۇپ كەلدى. ئۇيۇشما قۇرۇلغاندىن بۇيان، يەرلىك ۋە خەلقئارا تەشكىلاتلىرىمىز بىلەن بىر قاتاردا نۇرغۇنلىغان پائالىيەتلەرگە ئاكتىپ قاتنىشىپ، ئۇيغۇر ئاياللىرى ۋە ياشلىرىنى ئاۋسترالىيە جەمئىيىتىنىڭ ئۆزىگە ئىشىنىدىغان، يۈرەكلىك ۋە ئىقتىدارلىق ئەزاسى بولۇشقا ئىلھاملاندۇرۇشتا جانلىق رول ئويناپ كەلدى.

1) ئۇيۇشما يەرلىك ۋە خەلقئارا تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ يېقىندىن ئاكتىپ ھەرىكەت قىلىپ ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتىنىڭ تۆۋەندىكى قانۇن لايىھەلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇشىدا، ماقۇللاش ۋە يولغا قويۇشىدا مۇھىم رول ئوينىدى.

- يەرشارى ماگنىتسىكى قانۇنى

- ئۇيغۇرلارنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىققا ئۇچراۋاتقانلىقىنى ئېتىراپ قىلدۇرۇش ھەرىكىتى

- ئۇيغۇر مەجبۇرىيەت ئەمگىكى ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلارنى چەكلەش قانۇنى

2) ئۇيۇشما فېدېراتىپ ۋە ئىشتات كېڭەش پالاتا ئەزالىرى بىلەن يېقىندىن ھەمكارلىشىپ، ئۇلارنىڭ دەۋايىمىزنى قوللىشىغا ۋە ئادالەتسىزلىك، كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ۋە ئىرقىي قىرغىنچىلىققا قارشى سۆز ھەرىكەتتە بولۇشىغا تۈرتكىلىك رول ئوينىدى.

3) ئۇيغۇرلارنىڭ ھەر بىر سىياسىي چوڭ پائالىيەتلىرىدە، خاتىرىلەش كۈنلىرىدە تەڭرىتاغ ئاياللار ئۇيۇشمىسى ئاكتىپ ھەرىكەت قىلىپ كەلدى. نامايىش قىلىش، ئىمزا توپلاش، ئاكتىپ تەشۋىقات

پائالىيەتلىرى ئارقىلىق ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتى ۋە خەلقنىڭ ھازىرقى ئۇيغۇر ۋەزىيىتىگە بولغان تونۇشىنى ئۆستۈردى.

سىياسىي پائالىيەتلەر ھەققىدە

- رەسىم ۋە ئۇچۇر كۆرگەزمىسى ئېلىپ بېرىلدى.
- ئىقتىسادىي پايدا قوغلاشمايدىغان تەشكىلاتلار، مۇلازىمەت بىلەن تەمىنلىگۈچىلەر ۋە ھۆكۈمەت ئورگانلىرىغا تەپسىلىي چۈشەندۈرۈشلەردە بولدى.
- ھەر يىلى 10 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىكى خىتاي ھاكىمىيىتىگە قارشى دۇنياۋى ھەرىكەتلەردە سەپ ئالدى.
- يەرشارى ھەرىكەت كۈنى نوپېيىجىڭ 2022 پائالىيىتى ئېلىپ باردى.
- مۇراجىئە نامىلەر ئۈچۈن ئىمزا توپلاش پائالىيەتلىرىنى تەشكىللىدى.
- سىياسىيونلارنىڭ بېيجىڭ قىشلىق ئولمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنى بايقۇت قىلىشى ئۈچۈن لوبىچىلىق قىلىش خىزمەتلىرىدە بولدى.
- ئاۋسترالىيە تىبەت كېڭىشى بىلەن ھەمكارلىشىش خىزمىتىنى ئاكتىپ ئېلىپ باردى.
- تور يىغىنلىرىغا ئاكتىپ قاتناشتى.

- ھەر خىل تەشكىلاتلار، ئورگانلار ۋە جامائەتلەر بىلەن تېلېۋىزىيە ۋە تاراتقۇلارنىڭ زىيارەتلىرىنى قوبۇل قىلدى.
- سىياسىيونلار ۋە تاراتقۇلار بىلەن ئادىلايدىدا خىتاي كونسۇلخانىسىنىڭ ئېچىلغانلىقىغا ئېتىراز بىلدۈرۈش پائالىيەتلىرىدە بولدى.
- جەنۇبىي ئاۋسترالىيە كۆچمەنلەر مۇزېيىغا ئۇيغۇرلارنىڭ ئاۋسترالىيەدىكى تۇنجى ئولتۇراقلاشقانلىق تارىخى ئويۇلغان خاتىرە قىش ياتقۇزدى.

ئىجتىمائىي پائالىيەتلەر ھەققىدە

جامائىتىمىز ئىچىدە، شەرقىي تۈركىستان ئاياللىرىنى رىغبەتلەندۈرۈش ۋە قوللاشتا تەڭرىتاغ ئاياللار ئۇيۇشمىسى ناھايىتى ئاكتىپ رول ئويناپ كەلدى ھەم شۇنداقلا ئاياللار ۋە ياشلارنىڭ قىزغىن قوللىشىغا ئېرىشتى:

- خەلقئارا ئاياللار بايرىمىغا ئاكتىپ قاتناشتى.
- خانىملار كېچىلىكى ئۆتكۈزدى.
- ئاياللارنىڭ روھىي ۋە جىسمانىي ساغلاملىق جەھەتتە:
- كۈتۈنۈش كۇرسى
- سەنئەتلىك دەۋالاش ئارت تەھراپى
- يوگا دەرسلىرى
- خانىم - قىزلار سۆھبەت يىغىنى
- مەسلىھەت مۇلازىمىتى قاتارلىق پائالىيەتلەرنى ئېلىپ باردى.
- ئائىلىۋى دالا سەيلىلىرىنى ئاكتىپ ئورۇنلاشتۇردى.
- ئادىلايدى ئۇنىۋېرسىتېتى ئوتتۇرا ئاسىيا ئوقۇغۇچىلىرى جەمئىيىتى بىلەن ھەمكارلىشىپ نورۇزنى تەبرىكلەش پائالىيەتلىرىنى ئورۇنلاشتۇردى.
- ئۇيغۇر جامائىتى ئۈچۈن مۇھىم ئۇچۇرلارنىڭ كىتابچە ۋە سىنىق تەرجىمىلىرىنى ئىشلەپ پۈتۈن دۇنيا ئۇيغۇرلىرىنىڭ ھۇزۇرىغا سۈندى.
- ئاۋسترالىيە تەڭرىتاغ ئۇيغۇر خانىم - قىزلار ئۇيۇشمىسى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شۇنداقلا ئۇيغۇر ۋە شەرقىي تۈركىستان ئىشلىرىنى تەشەببۇس قىلىدىغان ھەققانىي تەشكىلاتلارنىڭ خىزمىتىنى يېقىندىن قوللىدى ۋە ھەمكارلىشىپ كەلدى. ئۇلارنىڭ قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرى پۈتۈن دۇنيادىكى تەشكىلاتلىرىمىز ۋە ئۇيغۇرلاردىكى دېموكراتىيە، ئەركىنلىك، كىشىلىك ھوقۇقى ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتقان ھەم كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان ھەرقانداق بىر سەپدەشمىزنىڭ ئۆگىنىشىگە ۋە ھۆرمەت قىلىشىغا ئەرزىيدۇ.

9. ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە

ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى 2008 - يىلى توكيودا قۇرۇلغان بولۇپ، ھازىر 800 دىن ئارتۇق ئۇيغۇر ۋە ياپونلۇق پىداكار پائالىيەتچىلەردىن تەشكىل تاپقان، دوكتورلۇق، ماگىستىرلىق ئالىي ئۇنۋانىغا ئىگە ئەزالارغا ئىگە، تەشكىلى قۇرۇلمىسى بىر قەدەر مۇكەممەل ۋە سىستېمىلىق بولغان تەشكىلات. ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى ياپونىيە ھۆكۈمىتىنىڭ قانۇنلۇق تەستىقىدىن ئۆتۈپ كورپوراتىئون نوپىروفىت سىپەكفىئەد سالاھىيىتىگە ئېرىشكەن بولۇپ، ياپونىيەنى مەركەز قىلىپ تۇرۇپ ئاسىيا - تىنچ ئوكيان رايونىدا ئاكتىپ پائالىيەت قىلىپ كېلىۋاتقان، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ئەزا تەشكىلات.

(1) ياپونىيە سىياسىي ساھەسىگە قارىتىلغان نىشانلىق تەشۋىقات:

ياپونىيە خىتاينى ئەيىبلەيدىغان باياناتلارغا ئىمزا قويغان بولسىمۇ، (7گ) ئىچىدە ئۇيغۇر مەسلىسىدە ھازىرغىچە خىتاينى جازالاش توغرىسىدا كونكرېت ھەرىكەت قىلمىغان بىردىنبىر دۆلەت.

يېقىنقى 3 يىل جەريانىدا 51 قېتىم پارلامېنت بىناسىدا ھاكىمىيەت بەشىدىكى پارتىيە ھەم ئۆكتىچى پارتىيەلەرنىڭ يىغىنلىرىغا قاتنىشىپ ئۇيغۇر مەسلىسى توغرىسىدا دوكلات بېرىلدى ھەم تەرەپلىرىمىز يەتكۈزۈلدى. بۇ يىغىنلارغا كۆپ ساندىكى پارلامېنت ئەزالىرى ۋە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى خادىملىرى ۋە كۆپلەپ مەتبۇئاتلارمۇ ئىشتىراك قىلدى. جەمئىيىتىمىز تەرىپىدىن ئۇيغۇر ۋەزىيىتى توغرىسىدىكى 10 مىڭ خەتلىك ياپونچە دوكلاتتىن تەخمىنەن 400 كىشىلىك تەييارلىنىپ دوكلات يىغىنى قاتناشقۇچىلىرىغا تارقىتىپ بېرىلدى. بۇ پائالىيەتلەرنىڭ ھەممىسى ياپونىيە مەتبۇئاتلىرىدىن ئورۇن ئېلىپ، پارلامېنت

ھەم مەتبۇئاتلاردا ئۇيغۇر مەسىلىسى تارىختا كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر سەۋىيەدە كۈنتەرتىپكە كەلدى.

(2) جىمىنتو (ھاكىمىيەت بەشىدىكى پارتىيە) نىڭ تاشقى ئىشلار كومىتېتىنىڭ باشلىقى ساتو ماساھىسا ئەپەندى بىلەن بولغان ئايرىم ئۇچرىشىشتىن كېيىن، ياپون تارىخىدا تۇنجى قېتىم ئۇيغۇرلار جىمىنتو باش ئىشتابىدا قوبۇل قىلىنىپ دوكلات بېرىش پۇرسىتىگە ئېرىشتى.

(3) ئۆكتەبىر پارتىيەلەردىن رىككەن مىنشۇتونىڭ ئەزاسى ماتسۇبارا جىن ئەپەندى بىلەن بولغان ئايرىم ئۇچرىشىشلار نەتىجىسىدە، ياپون تارىخىدا تۇنجى قېتىم «شەرقىي تۈركىستان» ئاتالغۇسىنى ئاتاپ تۇرۇپ، تورا ئاۋام خەلقىگە ئوچۇق تارقىتىلىدىغان پارلامېنت يىغىنىدا 30 مىنۇت ئۇيغۇر مەسىلىسى بويىچە ناھايىتى كۈچلۈك رەۋىشتە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى ۋە ھۆكۈمەتنى سوراققا تارتىشتەك تارىخى ۋەقە ۋۇجۇدقا چىقىپ چوڭ تەسىر قوزغىدى.

(4) 11 قېتىم يەرلىك پارلامېنت ئەزالىرىغا قارىتا دوكلات بېرىش ۋە شاھىتلىرىنىڭ كەچۈرمىشلىرى ئاساسىدا يېزىپ چىقىلغان كارتون كىتابقا ئىئانە قىلىش پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ باردى. ئۇلارنى ماتېرىيال بىلەن تەمىنلەپ، ئۇيغۇر مەسىلىسى بويىچە ھۆكۈمەتكە تەلەپ سۇنۇشقا چاقىردى.

(5) «ئۇيغۇرلارنى قوللاش يەرلىك پارلامېنت ئەزالىرى گۇرۇپپىسى» ياپوندىكى ئۇيغۇرلارنى قوغداشتا مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بولغان بىر تەلەپنى، يەنى ئۇيغۇرلارنىڭ ياپوندىكى كىملىك كارتىسىغا «ئۇيغۇر» دەپ ئېنىق يېزىشنى قانۇنلاشتۇرۇش تەلپىنى رەسمىي يوسۇندا ھۆكۈمەتكە سۈندى. ئۇيغۇر مەسىلىسى توغرىسىدا تەكشۈرۈش ۋە تەدبىر ئېلىشنى تەلەپ قىلىپ ھۆكۈمەتكە يازمىچە رەسمىي تەكلىپ سۇنغان يەرلىك پارلامېنتنىڭ سانى 10 غا يەتتى.

(6) نۆۋەتتە، ياپونىيەدە «ماگىنتىسكى قانۇنى» تۇرغۇزۇش ھەم پارلامېنتتا ئۇيغۇر مەسىلىسى بويىچە خىتايىنى ئەيىبلەيدىغان قارار چىقىرىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىۋاتقان سىياسىي گۇرۇپپىلار بىلەن زىچ ئالاقىدە بولۇپ كېلىۋاتىدۇ.

(7) مېيجى ئۇنىۋېرسىتېتى ۋە خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى بىلەن ھەمكارلىشىپ، لاگېر شاھىتلىرىدىن ئۆمەر بەكالى ئەپەندىنى ياپونىيەگە تەكلىپ قىلىپ مېيجى ئۇنىۋېرسىتېتىدا گۇۋاھلىق بەرگۈزۈش، مېھرىگۈل تۇرسۇن خانىمنى مېيجى ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئۆتكۈزۈلگەن چوڭ كۆلەملىك گۇۋاھلىق بېرىش يىغىنىغا تور ئارقىلىق گۇۋاھلىق بەرگۈزۈش خىزمەتلىرى ئىشلەندى.

(8) توكيو ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەتقىقاتچىلىرى ھەم ئىنسان ھەقلىرى

تەشكىلاتلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ تۇتقۇندىكى ئۇيغۇر زىيالىيلىرى مەسىلىسىدە مەخسۇس تور مۇھاكىمە يىغىنى ئۇيۇشتۇردى. (توكيو ئۇنىۋېرسىتېتىدىن پروفېسسور ئاكو توموكو خانىم، پروفېسسور ھىرانو ساتوشى ئەپەندى، ھەم توكيو ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەتقىقاتچىسى در. گراھام ۋەنتە قاتارلىق ئاكادېمىكلار ئوخشىمىغان تېمىلاردا دوكلات بەردى).

(9) تۇتقۇندىكى ئۇيغۇر زىيالىيلىرى ئىچىدىكى ياپونغا مۇناسىۋەتلىك زىيالىيلارنىڭ ئۇچۇرلىرىنى رەتلەپ، تىزىملىكىنى ياپون تاشقى ئىشلار مىنىستىرى، مائارىپ مىنىستىرى، ھاكىمىيەت بەشىدىكى پارتىيە جىمىنتونىڭ تاشقى ئىشلار كومىتېتى، ۋە مۇناسىۋەتلىك 9 ئالىي مەكتەپنىڭ مەكتەپ مۇدىرى قاتارلىقلارغا تاپشۇرۇپ ئۇلارنىڭ ئىز - دېرىكىنى قىلىشنى تەلەپ قىلىندى. بۇ پائالىيەتلەرنىڭ ھەممىسى مەتبۇئاتلاردىن كەڭ ئورۇن ئالدى، تۇتقۇندىكى زىيالىيلار مەسىلىسى ياپوندا دىققەتنى تارتىشقا يۈزلەندى.

(10) ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى يەنە توكيو ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەتقىقاتچىسى در. گراھام ۋەنتە قاتارلىق ئاكادېمىكلار بىلەن ھەمكارلىشىپ، تۇتقۇندىكى ئۇيغۇر زىيالىيلىرىنى قۇتقۇزۇشنى مەقسەت قىلغان خەلقئارا ئاكادېمىكلار گۇرۇپپىسىنى قۇرۇپ چىقىپ، خەلقئارا مىقياسىدا «ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىققا قارشى ئاكادېمىكلار» نامىدا ئىمزا توپلاش پائالىيىتى ئېلىپ باردى ۋە دەسلەپكى قەدەمدە ياپونىيەنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ داڭلىق ئۇنىۋېرسىتېتلىرى، تەتقىقات ئورگانلىرىدا خىزمەت قىلىۋاتقان، سەييارە تەتقىقاتچىلاردىن بولۇپ 500 دىن ئارتۇق ئىمزا توپلاندى.

(11) ياپونىيە كەڭ ئاۋام خەلقىگە قارىتا نىشانلىق تەشۋىقات

(12) 9 قېتىم مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى ئۇيۇشتۇرۇلدى. نەك، ئاساخى تېلېۋىزىيەسى قاتارلىق داڭلىق تېلېۋىزىيە قانالىلىرى، ئابەما، دەك تېلېۋىزىيەسى قاتارلىق تەسىرى كۈچلۈك تور تېلېۋىزىيە قانالىلىرىدا نەچچە ئونلىغان مەتبۇئات خەۋەرلىرىنى ۋۇجۇدقا چىقىشىغا تۈرتكىلىك قىلىندى. تارىختا تۇنجى قېتىم ياپوندىكى چوڭ تېلېۋىزىيە قانالىلىرىدا پات - پاتلا «ماتېرىيال (رەسىم، ۋىدېئو) نى ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى تەمىنلىگەن» دېگەن خەتلەر كۆزگە چېلىقىدىغان ھالەت شەكىللەندى.

(13) خاتىرىلەش، نارازىلىق نامايىشلىرىدىن 50 قېتىمدىن كۆپ ئۆتكۈزۈلدى ۋە بۇ نامايىشلار نۇرغۇن مەتبۇئات گېزىتلىرىدە خەۋەر قىلىندى.

(14) شەھەر ئاتلاپ ئادەم كۆپ بېكەتلەر ئالدىدا كۈچ ئۇلاش ئۇسۇلىدىكى ئۇزۇن

مەزگىللىك تەشۋىقات ۋارقى تارقىتىش ھەرىكىتى باشلاندى. (20 شەھەردە 60 قېتىمغا يېقىن ۋە ھازىرمۇ داۋاملىشىۋاتىدۇ)

(15) بۇ پائالىيەتلەرمۇ مەتبۇئاتلاردىن ئورۇن ئالغاندىن سىرت، ئاممىۋى تاراتقۇلاردا كەڭ تارقىلىپ نۇرغۇنلىغان ياپونىيەلىك دوستلارنىڭ قوللىشىغا ئېرىشتى.

(16) شەرقىي تۈركىستاننىڭ تارىخى، جۇغراپىيەسى، مەدەنىيىتى ۋە ۋەزىيىتى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن رەسىم كۆرگەزمىسىنى بىر نەچچە شەھەرلەردە ئۆتكۈزدى ۋە بۇ كۆرگەزمىنى ياپونىيەنىڭ كۆپلىگەن چوڭ شەھەرلىرىدە ئۆتكۈزمەكچى.

(17) جەمئىيىتىمىز ياپونىيەنىڭ شەھەر ناھىيەلىرىدە 50 قېتىمدىن كۆپ شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھازىرقى ۋەزىيىتى توغرىسىدا لېكسىيە ۋە سۆھبەت ئالماشتۇرۇش پائالىيەتلىرىنى ئورۇنلاشتۇردى ياكى مېھمان سۈپىتىدە سۆزلەشكە تەكلىپ قىلىندى.

10. قىرغىزىستان ئۇيغۇر ئىتتىپاقىنىڭ ئېلىپ بارغان پائالىيەتلىرى ھەققىدە

(1) قىرغىزىستاندا ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ نىزامنامىسى، چاقىرىق - مۇراجىئەتلىرى، پائالىيەتلىرى ۋە يېڭىلىقلىرىدىن خەۋەردار قىلىپ تۇردى.

(2) مەركىزى ئاسىيادا «ئىتتىپاق» گېزىتىدە ئۇيغۇر ۋە رۇس تىللىرىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋە ئەركىن ئاسىيا رادىيوسىنىڭ ماتېرىياللىرى بېسىلىپ

تۇردى ۋە «ئىستىقلال تۆ» ۋە «دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۆ» خەۋەرلىرى ئالاھىدە ئورۇن ئالدى.

(3) ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى ۋە «ئىتتىپاق» نىڭ ھەمكارلىقىدا ئۇيغۇرلار ئۈچۈن ئۈنۈملۈك كۈنلەر بولغان: (1962 - يىلى 29 - مايدىكى ئىلى قىرغىنچىلىقى، 1991 - يىلىدىكى بارىن ئىنقىلابى، 1997 - يىلىدىكى 5 - فېۋرال غۇلجا قىرغىنچىلىقى، 2009 - يىلى 5 - ئىيۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى، مىللىي ئارمىيە كۈنى، ئىككى جۈمھۇرىيەت كۈنى قاتارلىقلار) ئۇيغۇر مارشى ۋە كۆك بايراق بىلەن ئۆتكۈزۈلۈپ كەلدى.

(4) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بىر قىسىم رەھبەرلىرى بىلەن تور سۆھبىتى ئۆتكۈزۈلۈپ، جامائەتكە ناھايىتى ياخشى تەسىرى بولدى.

(5) قۇربانلىق (172 تۇياق قوي ۋە ئۈچ بۇقا) تەشكىللىك ھالدا سويدۇرۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نامىدىن بىشكەك شەھىرى ۋە چۇي ۋىلايىتىدە ياشاۋاتقان مىڭدىن ئارتۇق ئائىلەلەرگە تارقىتىلدى. بىشكەكتىكى جالائىباد، ئوش مەسچىتلىرىدە ۋە تەندە قۇربان بولغانلارغا ئاتاپ جىنازا نامىزى ئوقۇلدى.

(6) تۈركىيەدىكى ۋىرۇس كىرىزىسى ئۇچرىغان ئۇيغۇرلارغا 10000 (ئاقش)، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ فوندىغا ئۇيغۇر بەدەلى ۋە لوندون سوتى ئۈچۈن 30000 (ئاقش) تاپشۇرۇلدى.

(7) ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىغا «دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇرلار قىرغىزىستاندىكى تىنچلىقنى ۋە مۇقىملىقنى قوللايدۇ، ئىچكى سىياسىي ئىشلارغا ئارىلاشمايدۇ» دەپ مەلۇمات بېرىپ تۇرۇلدى.

(8) ياۋروپا ئىتتىپاقى كومىتېتىنىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەر بويىچە كومىسسىيىنى باشلىقى ياردەمچىسى ئاندرېي خالىكىن بىلەن، تۈركىيەدىكى ئايرىم ئادەملەر، غەرب ۋە ياپون تەتقىقاتچىلىرى بىلەن سۆھبەتلەر ئۆتكۈزۈلدى.

(9) قىرغىزىستان تۈرمىلىرىدىكى ئەسقىر توختى ۋە باشقا ئۇيغۇرلارنى خىتايغا قايتۇرماقچى بولغاندا، ھۆكۈمەت ئەربابلىرى، ئىنسان ھوقۇقىنى قوغداش تەشكىلات رەھبەرلىرى ۋە قىرغىزىستاندىكى چەت ئەل مۇخبىرلىرى بىلەن ئۇچرىشىش ئۆتكۈزۈپ ئۇلارنىڭ خىتايغا قايتۇرۇلماسلىقىغا تۈرتكە بولدى.

(10) چېگرادا 11 ئۇيغۇرنى قىرغىز ئەسكەرلىرى ئېتىۋەتكەندە (سىرلىق ۋەقە) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ نارازىلىقى مۇناسىۋەتلىك ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىغا يەتكۈزۈلدى.

11. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ قازاقىستاندىكى ۋەكىللىرى ۋە قازاقىستاندىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەتلەر

(1) ئۇيغۇرلار زىچ ئولتۇراقلاشقان شەھەر، يېزا، كەنتلەردە، جامائەت سورۇنلىرىدا (نەزىرلەردە، توپلاردا، ئاتاقلىق ئەدىپلىرىمىزنىڭ تەۋەلۈتلىرىدا، مەشرەپ - چايلاردا ۋە باشقا يىغىلىشلاردا) ساھىبخاننىڭ رۇخسىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پائالىيەتلىرى، خىتاينىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسەتلىرى ۋە خەلقئارا ۋەزىيەت توغرىلىق جەمئىي 53 قېتىم قىسقا نۇتۇق سۆزلەندى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ماسلىشىپ نەزىر جەمئىي 17 قېتىم پائالىيەتنى ئۆتكۈزۈلدى.

(2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باياناتلىرىنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تور تېلېۋىزىيەسى خەۋەرلىرى تورلاردا، ۋاتسئاپلاردا تارقىتىپ تۇرۇلدى.

(3) «ئاخبارات» گېزىتىدە ئامېرىكا ۋە غەرب دۆلەتلىرىنىڭ، ب د ت ۋە باشقا خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ ئۇيغۇر مەسلىسىدىكى سىياسەتلىرى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەتلىرى ۋە خىتاينىڭ قىرغىنچىلىق سىياسەتلىرى ھەققىدىكى ئانالىزلىق ماقالىلىرى ئېلان قىلىنىپ، تور ۋە ۋاتسئاپلاردا كەڭ تارقىتىلدى. ھەر ئايلىق نەشرى 36 سان بولۇپ، قوشۇمچە Sh.T.J كۈنى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بەلگىلىگەن كۈنلەرگە بېغىشلاپ 16 - سان نەشر قىلىندى.

4) ھۆكۈمەت ۋە مۇناسىۋەتلىك ئورگانلارغا ئۇيغۇر مەسلىسىگە دائىر 14 پارچە خەت يېزىلدى.

5) ئۇيغۇرچە، قازاقىستان رۇسچە گېزىتلاردا ئۇيغۇر مەسلىسىگە ئائىت 9 پارچە ماقالە ئېلان قىلىندى.

قازاقىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ قىسقىچە ئەھۋالى تۆۋەندىكىچە

(ئا) ئۇيغۇرلار نوپۇسى

1. قازاقىستاندا رەسمىي ئېلان قىلىنغان نوپۇس 260 مىڭ. ئەمەلىيەتتە تەخمىنەن 450 - 500 مىڭ ئەتراپىدا؛

ك) قازاقىستاننىڭ مەدەنىيەت، مائارىپ ۋە سەنئەت ساھەلىرى: قازاقىستاندا 11 ئۇيغۇر مەكتەپ، 63 ئۇيغۇر - قازاق ۋە ئۇيغۇر - رۇس مەكتەپلىرى بار بولۇپ، جەمئىي 16 مىڭ ئەتراپىدا ئۇيغۇر بالىلىرى ئوقۇيدۇ. ئالمۇتىدىكى دۆلەتلىك پېداگوگىكا ئۇنىۋېرسىتېتىدا 5 - 10 ئەتراپىدا ئۇيغۇر گۇرۇپپىسى، يەركەنتتىكى پېداگوگىكا كولىجىدا ئۇيغۇر بۆلۈمى بار.

ئالمۇتىدىكى جۇمھۇرىيەتلىك ئاكادېمىيەلىك ئۇيغۇر تىياتىرى، «جۇرگىنىش» تىياتىر ئىنستىتۇتىدا ئۇيغۇر گۇرۇپپىسى بار. قازاقىستان ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيەسىنىڭ شەرقشۇناسلىق ئىلمىي تەتقىقات ئىنستىتۇتىدا ئۇيغۇر شۇناسلىق مەركىزى بار بولۇپ ئۇنىڭدا 10 ئەتراپىدا ئۇيغۇر خادىم ئىشلەيدۇ.

قازاقىستان بويىچە 20 دىن ئارتۇق ئىلىم پەن دوكتورى، 90 دىن ئارتۇق كاندىدات ئالىملار بار.

دۆلەتنىڭ يېتەكچىلىكى ۋە مالىيەسىگە ئېرىشكەن، 40 دىن ئارتۇق ئەزاسى بولغان ئۇيغۇر يازغۇچىلىرى گۇرۇپپىسى ئۇيغۇر تىلى كىرىل ئېلىپبەسىدە «ئۇيغۇر ئاۋازى» گېزىتى چىقىرىلىدۇ. ھازىرغىچە 16123 نۇسخا چىقتى. جەمئىيەتلىك تەشكىلات ۋە شەخسلەرگە تەئەللۇق 10 دەك گېزىت بولۇپ، بۇلارنىڭ ئىچىدە «بۈگۈنكى ئاسىيا» گېزىتى 5050 نۇسخا، «ئاخبارات»، «ئىنتىزار»، «مەرىپەت» قاتارلىقلار مىڭ نۇسخا چىقىدۇ. «ئاخبارات» تا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇنىڭ قازاقىستاندىكى ئەزالىرىنىڭ پائالىيەتلىرى بېرىلىدۇ.

قازاقىستان تېلېۋىزىيەسى ۋە رادىيوسىدا ھەپتىدە بىر قېتىم ئۇيغۇرلار توغرىلىق «قازاقىستان بىزنىڭ ئومۇمىي ئويىمىز» ناملىق 15 مىنۇتلىق پروگرامما بېرىلىدۇ. ئۇيغۇر يېزىقىدا يېزىلغان كىتابلارنى «مىر» نامىدىكى شەخسى نەشرىيات نەشر قىلىدۇ.

12. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈركىيە ۋەكىللىرى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەخپىنىڭ پائالىيەتلىرى

(1) ئىبىي پارتىيەسىنىڭ تۈركىيە پارلامېنتىدىكى مەسئۇلى، پارلامېنت ئەزاسى ياۋۇز ئاغىرالئوغلۇ ئەپەندى قاتارلىق پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆپ قېتىم ئۇچرىشىپ، يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنلىرىدا بولۇپ، ئىبىي پارتىيەسى تۈركىيەدە ئۇيغۇر خەلقىگە ھەر جەھەتلەردە ئىگە چىقىشىغا، ۋە تۈركىيە پارلامېنتىدا كۈچلۈك ئۇيغۇر ئاۋازى بولۇشىغا ھەمدە پارلامېنتقا ئۇيغۇر دىيارىدىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى تەكشۈرۈش ئۈچۈن مەخسۇس بىر تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى قۇرۇش توغرىسىدا ئىلتىماس سۇنۇشىغا تۈرتكە بولدى.

(2) ھاكىمىيەت بېشىدىكى ئادالەت ۋە تەرەققىيات پارتىيەسى مۇئاۋىن باشلىقى جەۋدەت يىلماز، ئۆكتىچى پارتىيەلەردىن بىرى بولغان سائادەت پارتىيەسى رەئىسى تەمەل قاراموللا ئوغلۇ ئەپەندىلەر بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇيغۇرلارنىڭ ئېغىر ۋەزىيىتى بايان قىلىنغان <شەرقىي تۈركىستاندا ئىرقىي قىرغىنچىلىق>، <شەرقىي تۈركىستاندا ئىنسان ھەقلىرى دەپسەندىچىلىكى> ناملىق دوكلاتلىرىنى ۋە تۈركىيەدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ قىيىنچىلىقى بايان قىلىنغان تەلەپ خېتىنى سۇندى.

(3) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى در. ئەركىن ئەكرەم، شەرقىي

تۈركىستان تەشكىلاتلار بىرلىكىنىڭ رەئىسى ھىدايەتۇللا ئوغۇزخان ئەپەندى باشچىلىقىدىكى 7 كىشىدىن تەركىب تاپقان ئۇيغۇر ھەيئىتى تۈركىيەدىكى ھاكىمىيەت بېشىدىكى پارتىيە - ئادالەت ۋە تەرەققىيات پارتىيەسىنىڭ ۋەكىلى نۇمان قۇرتۇلمۇش ئەپەندى، پارتىيەنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى جەۋدەت يىلماز ئەپەندىلەر بىلەن ئايرىم - ئايرىم ئۇچرىشىپ، ئۇلارغا ئۇيغۇر دىيارىنىڭ ھازىرقى ئېغىر ۋەزىيىتى توغرىسىدىكى دوكلاتى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ تەلەپلىرى بايان قىلىنغان يازمىلارنى سۇندى.

(4) كېلەچەك پارتىيەسىنىڭ رەئىسى، سابىق باش مىنىستىر ئەھمەت داۋۇتئوغلۇ، مۇئاۋىن رەئىس سەلچۇق ئۆزداغ ئەپەندىلەر بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارنىڭ ئۇيغۇر مەسلىسىگە كۆڭۈل بۆلۈشى ۋە ھەر خىل پائالىيەتلەر ئارقىلىق تۈركىيەنىڭ كۈنتەرتىپىگە ئېلىپ كېلىشىگە تىرىشىشىغا تۈرتكە بولدى.

(5) بۈيۈك بىرلىك پارتىيەسى رەئىسى، پارلامېنت ئەزاسى مۇستاپا دەستىچى ئەپەندى، جۇمھۇرىيەت خەلق پارتىيەسىنىڭ رەئىسى كەمال قىلىچدارئوغلۇ ئەپەندىلەر بىلەنمۇ كۆپ ئۇچرىشىشلار بولۇندى.

(6) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈركىيە رەھبەرلىرى، ھەرقايسى پارتىيەلەرنىڭ رەئىسلىرى ۋە تۈركىيە پارلامېنتى تاشقى ئىشلار كومىتېتى بىلەن ئەدلىيە كومىتېتى مەسئۇللىرى ھەم ئەزالىرىغا ئەۋەتكەن «ختاي بىلەن تۈركىيە ئارىسىدىكى جىنايەتچىلەرنى ئۆزئارا ئۆتكۈزۈپ بېرىش كېلىشىمىنى ماقۇللىماسلىققا چاقىرغان خېتى، ئېيى پارتىيەسى پارلامېنت ئەزاسى فاھرەتتىن يوقۇش ئەپەندىم تەرىپىدىن تۈركىيە پارلامېنتى ئومۇمىي يىغىنىدا ئوقۇلۇپ چوڭ تەسىر قوزغىدى.

(7) ئەزەربەيجان يۈكسىلىش پارتىيەسى رەئىسى ئانار ئەسەدلى باشچىلىقىدىكى ھەيئەت بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇيغۇر مەسلىسىنى ئەزەربەيجان خەلقىگە ئاڭلىتىشىنىڭ يوللىرى ئۈستىدە ئىزدەندى.

(8) مىللىي گۈرۈش تەشكىلاتىنىڭ باش ئىشتابىنى زىيارەت قىلىپ، ئۇلار بىلەن 16 دىن ئارتۇق دۆلەت، 20 دىن ئارتۇق چوڭ شەھەرلەردىكى تەشكىلات ئەزالىرى بىلەن كەڭ كۆلەملىك خىتايغا قارشى نامايىش ئۇيۇشتۇرۇشنى پىلانلىدى.

(9) لىمون فىلىم شىركىتىنىڭ مۇدىرى ۋە جەڭچى فىلىمىنىڭ ئاپتورى بىلەن كۆرۈشۈپ، بۇ فىلىمنىڭ ئۈچ قىسمىدا ئۇيغۇر جەڭچىنىڭ سۆزلىرى ۋە كۆرۈنۈشلەر ئارقىلىق ئۆزگىچە جانلىق ئاممىباب ئۇسۇلدا ئۇيغۇر ۋەزىيىتىنى تۈرك خەلقىگە ئاڭلىتىلىشىغا تۈرتكە بولدى.

(10) 8 - مارت دۇنيا ئاياللار بايرىمى مۇناسىۋىتى بىلەن <شەرقىي تۈركىستاندا ئايال بولۇش> تېمىلىق يىغىن چاقىردى.

(11) ئىستانبۇلدا مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى چاقىرىپ ئۇيغۇرلار ھازىرقى ۋەزىيىتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىدىن بايانات بەردى. ئامېرىكا ئاۋازى، فىرانسىيە خەۋەر ئاگېنتلىقى، نيۇ - يورك ۋاقتى گېزىتى ۋە تۈركىيەدىكى ئاناتولىيە ئاگېنتلىقى قاتارلىق گېزىت - ژورناللارنىڭ مۇخبىرلىرى ۋە ئوبزورچىلىرى قاتناشتى.

(12) ئەنقەرەدە ئۇيغۇر دەۋاسى ئۈچۈن تۆھپە قوشقان ژورنالستلارنى مۇكاپاتلاش پائالىيىتى ئۆتكۈزدى.

(13) مالايشيا ۋە ھىندونېزىيەلەردە زىيارەتتە بولۇپ، بىر قىسىم مۇھىم دۆلەت ئەربابلىرى ۋە چوڭ دىنىي تەشكىلات رەھبەرلىرى، كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى ۋەكىللىرى بىلەن مۇھىم ئۇچرىشىشلاردا بولدى.

(14) جۇمھۇرىيەت كۈنى ئالاھىدە تەبرىكلەندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەر قايسى ئەللەردىكى بىر قىسىم شاھىتلار ۋە تەتقىقاتچىلارنى تەكلىپ قىلىپ، ئاممىغا ئوچۇق شەكىلدە جۇمھۇرىيەتنى خاتىرىلەش تور مۇھاكىمە يىغىنى ئۇيۇشتۇردى. ئۇيغۇر پېشقەدەم زىيالىيلىرى ۋە ئىنقىلابچىلىرىدىن غولامىدىن پاختا ئەپەندى تەبرىك سۆزى ئەۋەتتى. ئۇيغۇر مۆتىۋەرلىرىدىن رىزا سەمەدى، قەھرىمان غوجامبەردى، ئەھمەت ئىگەمبەردى، سۈيۈنگۈل چانئىشېف، دوكتور نەبجان تۇرسۇن، دوكتور ئەركىن ئەكرەم قاتارلىقلار يىغىنغا قاتنىشىپ، ئىككى جۇمھۇرىيەت ھەققىدىكى ئىلمىي كۆزقاراشلار ئورتاقلىشىلدى.

(15) د ئۇ ق ئىستانبۇلدا ئاچقان ئۇيغۇر ياشلىرىنى دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇق بىلىملىرى بىلەن تەربىيەلەش كۇرسىغا تۈركىيەنىڭ ھەرقايسى ئۈنۈپرسىتېتلىرىدا ئوقۇۋاتقان 40 تىن ئارتۇق ئۇيغۇر ياش قاتناشتى. ھەر ساھە مۇتەخەسسسلەردىن ئالغان نەزەرىيەنى تۈركىيەنىڭ ئەمەلىيىتىگە ماسلاشتۇرۇپ ئۇيغۇر سىياسىي ۋە كىشىلىك ھوقۇق دەۋاسى ئېلىپ بېرىش بۇ قېتىملىق كۇرسنىڭ ئاساسى مەقسىتى بولدى.

(16) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈركىيە ۋەخپى ئىستانبۇلدا قۇرۇلۇپ، رەئىس، رەئىس ۋەكىلى، مۇئاۋىن رەئىس، مالىيە ئىشلىرى مۇدىرى ۋە ۋەخپى تەپتىشلىرى سايلىنىپ چىقىپ، قۇرۇلتاينىڭ تۈركىيەدە مۇكەممەل بىر ئورگىنى شەكىللەندى.

(17) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەخپى بىلەن ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتىنىڭ بىرلىكتە تۈركىيەدىكى بىر قىسىم شەرقىي تۈركىستان تەشكىلاتلىرى

رەھبەرلىرى، ئاقساقاللار ۋە ياشلىرى بىلەن ئۇيغۇر مەسىلىسى توغرىسىدا مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى، ئۇيغۇر سوت كولىگىيەسى ئۈستىدە توختالدى ھەمدە دۇنيادىكى ئۇيغۇرلارنى ۋە ھەرقايسى تەشكىلاتلارنى ئىش بىرلىكى ۋە پىكىر بىرلىكى بولۇشقا چاقىردى.

13. تۈركىيەدىكى شەرقىي تۈركىستان فوندى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار - مەدەنىيەت جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى

(1) ئىستانبۇل / فاتىھ مەسچىتىدە خىتاينىڭ زىندانلىرىدا شېھىت بولغان شەرقىي تۈركىستان ئەللامە مۇھەممەد سالھى ھاجىم ئۈچۈن سىرتتا دەپنە مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى.

(2) 5 - فېۋرال غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ خاتىرە كۈنىدە، خىتاينىڭ ئىستانبۇلدىكى كونسۇلخانىسى ئالدىدا نامايىش قىلدى.

(3) شەرقىي تۈركىستان فوندى ۋە ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندىدىن ئىستانبۇل ۋالىيلىقىنى زىيارەت قىلدى.

(4) پىروفېسسور گۈلچىن چاندارلىئوغلۇنى ھۆرمەتلەش كۈنى ئۆتكۈزدى

(5) تۇران مەدەنىيەت مەركىزىدە «در. گۈلچىن چاندارلىئوغلۇ ھۆرمەت كۈنى» ئۇيۇشتۇرۇلدى.

- 6) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى ئاياللار شۆبىسى قۇرۇلدى.
- 7) شەرقىي تۈركىستان ياشلار ۋە مەدەنىيەت جەمئىيىتى ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى جەمئىيىتى ۋە شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتىنىڭ ئاياللار تارمىقى بىرلىكتە «شەرقىي تۈركىستاندا ئايال بولۇش» ناملىق سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى.
- 8) مەركىزى ۋالىيلار گۇرۇپپىسىنىڭ باشلىقى مۇرات يىلدىم، ئادانا ھۈسەيىننىڭ سابىق ۋالىيسى ئاۋنى كوش ۋە مەركىزى ۋالىي سەلمان يەنىگۈن ئەپەندىلەر بۈگۈن فوندىمىزنى زىيارەت قىلدى.
- 9) فوندى ھەيئەتلىرى شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىدىكى كۆزگە كۆرۈنگەن كىشىلەر بىلەن كۆرۈشۈشى 05 - ماي شەنبە كۈنى زەيتىنبۇرۇنۇ مېھمان رېستوراندا ئۆتكۈزۈلدى.
- 10) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى ئاياللار شۆبىسى «ئانىلار بايرىمى» پائالىيىتى ئۆتكۈزۈلدى.
- 11) 5 - ئىيۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى خىتاينىڭ ئىستانبۇلدىكى كونسۇلخانىسى ئالدىدا نامايىش قىلىندى.
- 12) شەرقىي تۈركىستاندىن كەلگەن 126 بالا شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى بىلەن ھەمكارلىشىپ خەتنىسى قىلىندى.
- 13) 16 - نۆۋەتلىك ئۇيغۇر پىيونېرلار ئەۋلاد تەربىيەلەش پروگراممىسى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى بىلەن ھەمكارلاشتى.
- 14) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى جەمئىيىتى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار ۋە مەدەنىيەت جەمئىيىتىمىزنىڭ ياردىمى بىلەن تۈركىيەگە كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇراقلىشىشقا مەجبۇر بولغان ئۇيغۇر ئاياللىرى ئۈچۈن تۈركچە ئوقۇش ۋە يېزىشنى ئۆگىنىشى ۋە يەرلىشىشىگە ياردەمدە بولۇشنى مەقسەت قىل «تۈرك دەرسلىكى» ئورۇنلاشتۇرۇلدى.
- 15) ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى، شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى بىلەن ھەمكارلاشقان خىتاينىڭ جازا لاگېرلىرىدىكى شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ

تەقدىرى توغرىسىدىكى مۇھاكىمە يىغىنى ئۇيۇشتۇرۇلدى.

16) شەرقىي تۈركىستان ۋە خىمىزنىڭ رەھبەرلىكىدە، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى جەمئىيىتى، شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى ۋە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى تەشكىلاتلىرىنىڭ قوللىشى ۋە ئاقكۆڭۈل پۇقرالىرىمىزنىڭ ياردىمىدە، شەرقىي تۈركىستاندىن كەلگەن 60 يېتىم بالغا يېڭى كىيىم كىيگۈزۈلدى.

17) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى جەمئىيىتى، شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى 80 ئۇيغۇر بالىنىڭ خەتنىسى قىلدى.

18) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر تەتقىقات ئورنى بىلەن بىرلىكتە ئەنقەرەدە «شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيەتلىرىنى خاتىرىلەش» تېمىسىدىكى سۆھبەت يىغىنى ئۇيۇشتۇردى.

19) پېشقەدەم ۋە رەھبىرىمىز ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىننىڭ ۋاپات بولغان كۈنىنى خاتىرىلەش پروگراممىسى شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى جەمئىيىتى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى تەرىپىدىن بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرۇلدى.

20) شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتىنىڭ رەھبەرلىكىدە، «مەن سودا ئۈچ ئۇستاز بىلىش مۇسابىقىسى» ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى جەمئىيىتى ۋە شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى بىلەن بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرۇلدى، ئۇلارنىڭ بىرىنچىسى بۇ يىل ئۆتكۈزۈلدى.

21) م. رىزا بەكىن پاشانىڭ ۋاپات بولغانلىقىنىڭ 10 يىللىقىدا، ئۇلۇغ دەۋاچىمىز، پېنسىيەگە چىققان بىرىگادا كوماندىرى گېنېرال م. رىزا بەكىن پاشانى خاتىرىلەش پروگراممىسى ئۆتكۈزۈلدى.

22) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى بولۇش سۈپىتى بىلەن، زەيتىنبۇرنۇ رايونىمىزدا قىيىنچىلىققا دۇچ كەلگەن شەرقىي تۈركىستاندىكى قىيىنچىلىقى بار ئائىلەلەرگە يېمەكلىك تەمىناتى، زاكا ئىشتىنى ۋە ئىجارە ھەققى شەكلىدە نەق پۇل تارقىتىپ بېرىلدى.

23) پاندەمىك سەۋەبىدىن شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى (12.11.1933)، شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى (12.11.1944) خاتىرىلەش پروگراممىسى فوندىمىزنىڭ باغچىسىدا ئۆتكۈزۈلدى.

24) 1995 - يىلى 12 - ئاينىڭ 17 - كۈنى ئالەمدىن ئۆتكەن شەرقىي تۈركىستاننىڭ مۇستەقىللىق كۈرىشىدىكى ئالپاگۇتنى خاتىرىلەش ۋە قۇرئان تىلاۋەت قىلىش پروگراممىسى، گۆكبىراقلىق كۇرشاد، سەۋەب ۋە يۈرەك ئىگىسى.

25) بىز «ئىپارخان مائارىپ خىزمەت ئورنى» تۈرى دائىرىسىدە شەرقىي تۈركىستانلىق ئىشىنىز ياش ئاياللارغا ياردەمدە بولدى.

26) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى بىلەن تۈرك ئوچاق باش ئىشتابى بىرلىكتە شەرقىي تۈركىستاندىن كەلگەن 300 ئائىلىگە ياردەم بېرىشكە باشلىدى.

27) شەرقىي تۈركىستان فوندى جەمئىيىتى، ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن فوندى ۋە شەرقىي تۈركىستان ياشلار جەمئىيىتى رامزاندا قىيىنچىلىقى بار ئائىلىلەرگە ياردەم بەردى.

14. ئامېرىكا ئۇيغۇر جەمئىيىتى (UAA) نىڭ پائالىيەتلىرى

ئامېرىكا ئۇيغۇر جەمئىيىتى دۇنيانىڭ سىياسىي مەركىزى بولغان ۋاشىنگتون دىك دە بولغاچقا، ئۇيغۇر دەۋاسىنى پۈتۈن دۇنياغا ئاڭلىتىشتا، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى تولۇق تونۇپ يېتىشتە، ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىغا قارشى ئەمەلىي ھەرىكەتكە ئۆتۈشتە ئالاھىدە سىياسىي ئورنى بار. ئامېرىكا ئۇيغۇر جەمئىيىتى قۇرۇلغاندىن ھازىرغىچە سىياسىي كۈرەشلەردە

ئاجايىپ پىداكارلىقلارنى كۆرسىتىپ، شەرقىي تۈركىستان ئازادلىق كۈرەشلىرىدە ئاۋانگارتلىق رولىنى جارى قىلدۇرۇپ كەلمەكتە:

(1) ئامېرىكا ئاۋام پالاتاسىنىڭ ۋەكىلى نەنسىي پېلوسى ئىشخانىسىغا زىيارەتتە بولۇپ ئۇنىڭ مەسلىھەتچىسى بىلەن كۆرۈشتى

(2) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى كېڭەش پالاتا ئەزاسى جەننىفەر ۋەختون، توم سوۋۇزى بىلەن كۆرۈشتى

(3) ئۇيغۇر قانۇنى قوللاشقا ئېرىشتۈرۈش ئۈچۈن 300 دىن ئارتۇق ئاۋام پالاتا ئەزالىرىنى زىيارەت قىلىپ سەپەرۋەرلىك قىلىش پائالىيىتى ئېلىپ بېرىلدى. سېناتورلار ئىشخانىسى جايلاشقان 3 بىنادىكى ھەر بىر ئىشىك كۆپ قېتىم چېكىلىپ ئۇلارغا ئۇيغۇر قانۇنى لايىھەسىنىڭ ئۇيغۇرلارغا بولغان ئەھمىيىتى چۈشەندۈرۈلدى. 500 پارچىدىن ئارتۇق خەت سېلىنىپ، سەپەرۋەر قىلىندى.

(4) دۆلەت مەجلىسىنىڭ 58 ئەزاسى بىلەن كۆرۈشۈپ خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارنى مەجبۇرى ئەمگەكچى قىلىپ ئىشلىتىشىگە قارىتا ھەرىكەتكە ئۆتۈشنى جىددىي تەلەپ قىلدى ھەمدە «مەجبۇرى ئەمگەك چەكلەش قانۇنى» قوبۇل قىلىنىشىغا تۈرتكىلىك رول ئويناش ئۈچۈن مەخسۇس ۋىدېئو ئىشلىنىپ كەڭرى تارقىتىلدى.

(5) «بىر ئاي ھەر كۈنى بىر سېناتور بىلەن 30 مىنۇت تور سۆھبىتى ئۆتكۈزۈش» ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىلدى.

(6) ب د ت دا «خىتاي بالىلارنىڭ ئېتىقادىنى چەكلەۋاتىدۇ» دېگەن تېمىدا نۇتۇق سۆزلەندى.

(7) خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك يىغىنىغا قاتنىشىپ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان دىنىي باستۇرۇش ۋە ئۇنىڭ ۋەھشىيلىكى ئېچىپ بېرىلدى.

(8) دۇنيا سەھىيە تەشكىلاتى ۋە ئاقسارايغا كورانا ۋىروسىنىڭ لاگېردىكى ئۇيغۇرلارغا تەسىرىنى ئازايتىش توغرىلىق خەت يېزىش ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىلدى.

(9) مەجبۇرى ئەمگەك مەھسۇلاتلىرىنى چەكلەش توغرىلىق 70 شىركەتكە ۋە 180 تەشكىلاتقا خەت يازدى. تۆتتەبىردا مەخسۇس زارا مەجبۇرى ئەمگەكنى توختىتىشىنى تەلەپ قىلىش ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىپ، خەلقئارادا كۈچلۈك تەسىر قوزغىدى.

(10) مېھرىگۈل تۇرسۇننىڭ سەرگۈزەشتىلىرى بايان قىلىنغان «بىز مال ئەمەس، ئىنسان ئىدۇق» ناملىق ۋىدېئوسى، تۆتتەبىردا دەسلەپ ئېلان قىلىنغان 3 كۈندىلا 50 مىڭ قېتىمدىن ئارتۇق كۆرۈلدى.

11) مېھراي ئەركىننىڭ سەرگۈزەشتىلىرى ئارقىلىق بۈگۈنكى ئۇيغۇر ۋەزىيىتىنى تېخىمۇ كۆپ يەرلىك ئامېرىكىلىقلارغا چۈشەندۈرۈش ئۈچۈن، ئاممىۋى سورۇنلاردا، مەيدانلاردا ھەر بىر يەرلىككە بىر سۆزلەپ بېرىش ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىلدى.

12) 5 - فېۋرال، 5 - ئىيۇندەك ئەنئەنىۋى نامايىش كۈنلىرىمىزدە داۋاملىق نامايىش ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

13) 1 - ئۆكتەبىردە ئاقساراي ئالدىدا تەقدىرداشلىرىمىزدىن تىبەت خوڭكوڭ، موڭغۇلىيە، تەيۋەنلىكلەر بىلەن بىرلەشمە خىتايغا قارشى نامايىشلار ۋە خوڭكوڭ دېموكراتىيەنى قوللاش، تىبەت قوزغىلىڭى 62 يىللىقى خاتىرىلىشىدەك نامايىشلار داۋاملىق قاتنىشىلدى.

14) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى خىتاي دوكلاتى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا، يىغىن زالىدا ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە يوقىتىلغان قېرىنداشلارنىڭ رەسىملىرىنى تۇتۇپ ئولتۇرۇپ، جىم تىنچ نامايىش ئۆتكۈزۈلدى.

15) ئامېرىكا مۇسۇلمانلىرى بىلەن بىرلىكتە «بۇ ئىرقىي قىرغىنچىلىق» نامايىشى ئۆتكۈزۈلدى.

16) تۈركىيەدىكى قېرىنداشلارنى قوللاپ خىتاي كونسۇلى «ئائىلەم نەدە» نامايىشى ئۆتكۈزۈلدى.

17) ئالما، ۋولكسۋاگەن قاتارلىق شىركەتلەر ئالدىدا بىرلەشمە نارازىلىق نامايىشلىرى داۋاملاشماقتا.

18) UAA ئەزالىرى «ج سترەئەت ئادۋوكاكي» دەك ھەر خىل تەربىيەلەش كۇرسلىرىغا قاتنىشىپ، ئۇلارنىڭ تەشۋىقات بىلەن شۇغۇللىنىش تەجرىبە - ئۇسۇللىرىنى ئۆگىنىپ، كېيىنكى خىزمەتلىرىدە كۆپ يېڭىلىقلارنى يارىتىشىغا تۈرتكە بولدى.

19) 100 دىن ئارتۇق ۋە تەنپەرۋەر ئۇيغۇر يىغىلىپ نۇرى تۈركەل ئەپەندىمىنىڭ ئامېرىكا قانۇن سىستېمىسى توغرىسىدىكى لېكسىيەسىنى ئاڭلىدى، بۇ ئارقىلىق كېيىنكى قانۇن لايىھىلەرنىڭ ماقۇللىنىشىدا پۇقرالار كۈچىدىن تولۇق پايدىلىنىشنىڭ يوللىرىنى چۈشەندى.

20) كۆپ قېتىم دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇرلارنى يىغىپ، «سىزنىڭ ئاۋازىڭىزنىڭ ئۇيغۇرغا كۈچ» دېگەندەك تېمىلاردا تور تەربىيەلەش كۇرسى ئۆتكۈزۈپ، ئوقۇغۇچىلارغا ئېلخەت، تېلېفون ۋە خەت چەك ئارقىلىق

دەۋايىمىزنى ئاڭلىتىشنى ئۆگەتتى.

21) ۋىرۇس جەريانىدا توردى يىغىن ئۆتكۈزۈپ، ئېھتىياجلىق قېرىنداشلارغا «ئىشسىزلار ئىلتىماس جەدۋىلى توشقۇزۇشى، لازىملىق تۇرمۇش بۇيۇملىرى سېتىۋېلىشىدە كۈندىلىك تۇرمۇشىغا ياردەم قىلدى.

22) كوۋىد ۋاكسىنىسى ۋە ئۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەردە جامائىتىمىزنىڭ ئېنىق مەلۇماتلارغا ئېرىشىشى ئۈچۈن، دى. سائەئەدنى تەكلىپ قىلىپ تور سۆھبىتى ئۆتكۈزدى، ھەمدە ئۇلارنىڭ سوئاللىرىغا نەقەيداندا جاۋاب بېرىلدى.

23) «ئۇيغۇر پاناھلىق تىلىگۈچىلەرگە قانداق ياردەم بېرىش» «كەمسىتىشكە قارشى تۇرۇش» «ھەرگىز قايتىلانمايدۇ» دېگەن تېمىلاردا ھەر خىل تور يىغىنلىرى، مۇلاھىزە سۆھبەتلەر ئېلىپ بېرىلدى.

24) كېيىنكى ئەۋلاد ئۇيغۇر بالىلىرىنى تەربىيەلەشكە مۇئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈپ كەلدى. ئانا تىل مەكتىپىدىن 100 دىن ئارتۇق بالىنى بىرگە ۋاشىنگتون ھاياتاناتلار باغچىسىغا ئېلىپ بېرىش، توردى بالىلارغا رەسىم كۇرسى ئېچىش ۋە ھەم «ئۇيغۇرلار ئامېرىكاغا رەھمەت ئېيتىدۇ» تېمىسىدا دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايىدىكى 17 دۆلەتتىن بولغان ئۇيغۇر بالىلىرىنى ئامېرىكاغا رەھمەت خېتى يازدۇرۇشتەك پائالىيەتلەرنى ئۆتكۈزۈپ ئۇلارنى كىچىكىدىن تىل، مەدەنىيەت ئۆگىتىش بىلەن بىرگە يەنە ئۆزلىرىنىڭ دەۋانىڭ ۋارىسلىرى ئىكەنلىكىنى ئۆگەتتى.

25) سەئان روبېرتىنىڭ «ئۇيغۇرلار ئۈستىدىكى جەڭ» ناملىق كىتابى نەشرىدىن چىققاندا، كىتاب مۇھاكىمە تور يىغىنى ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

26) نەبىجان تۇرسۇننىڭ 13 توملۇق «ئۇيغۇر ئومۇمىي تارىخى» كىتابىنى تارقىتىش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلۈپ، دى. نەبىجان تۇرسۇننىڭ بۇ تارىخى ئەسىرىنىڭ مەيدانغا كېلىشىگە بولغان ھۆرمىتىنى ئىپادىلەپ، ئاپتورغا «تون كىيگۈزۈش مۇراسىمى» ئۆتكۈزۈلدى.

27) جەمئىيىتىمىز جۇمھۇرىيەت بايرىمى، يېڭى يىل، ھېيت، نەۋرۇز، ئانا تىل بايراملىرىنى ئۆتكۈزۈپلا قالماستىن يەنە ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە يېڭىلىق ياراتقان كۆپلىگەن پائالىيەتلەرنى ئۇيۇشتۇرۇپ كەلدى.

28) UAA بوستوندا شەھەر مەركىزىدە ئۆتكۈزۈلگەن تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە ئۇيغۇر بايراق چىقىرىش مۇراسىمىگە قاتناشتى.

29) 500 دىن ئارتۇق جامائىتىمىز بىرلىكتە ئۆتكۈزۈلگەن يېڭى يىل پائالىيىتىدە 2019 يىلدىكى قەھرىمان ئانا «مۇنەۋۋەر تۇرسۇنغا بېرىلگەن مۇكاپات ئوغلى»

فەرقات جەۋدەتكە تاپشۇرۇپ بېرىلدى.

(30) كىشىلىك ھوقۇق كۈنى لىنكولىن خاتىرە مۇنبىرى ئالدىدا شام يېقىپ،
ئىرقىي قىرغىنچىلىق جەريانىدا شاھىت بولغان قېرىنداشلارنى ئەسلىدى.

(31) 400 ئادەملىك دالا سەيلىسى ۋە پۈتۈپ مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلدى.

(32) لاگېر شاھىتلىرىدىن مېھرىگۈل تۇرسۇن، زۇمرەت داۋۇت ۋە تۇرسۇنئاي
زىياۋۇدۇننىڭ كۆرسەتكەن جاسارىتى ئۈچۈن ئۇلارغا «ۋىجداندىن سادا» ناملىق
ھۆرىيەت مۇكاپىتى بېرىلدى.

15. ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتىنىڭ (UHT) پائالىيەتلىرى

(1) 2017 - يىلىدىكى 6 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، ئۇيغۇر ھەرىكىتى
تەشكىلاتى خىزمەتلەردە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا يېقىندىن ھەمكارلىشىپ، ھەر
ۋاقىت ۋە تىنمىز شەرقىي تۈركىستان ۋە ئىشغالىيەت ئاستىدىكى خەلقىمىزنىڭ
ئەركىنلىك يولىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ چاقىرىقىغا ئىزچىل ئاۋاز قوشۇپ
تۆۋەندىكى بىر قاتار پائالىيەتلەرنى ئېلىپ باردى:

(2) 2018 - يىلى 5 - مارت ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى (UHT)
ئامېرىكا پارلامېنتىدا، توم لانتوس ئىنسان ھەقلىرى كومىتېتىنىڭ ئورتاق
ساھىبخانلىقىدا، پارلامېنت ئەزاسى جىم مىكگوۋەرنىڭ قاتنىشىشى بىلەن،
دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم بىلەن بىللە ئۇيغۇرلارنىڭ

نۆۋەتتىكى ئەھۋاللىرىنى تونۇشتۇرۇش پائالىيىتى ئېلىپ باردى.

(3) 2018 - يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بىر قوللۇق قوللىشى بىلەن، 14 دۆلەت 18 شەھەردە «بىر ئاۋاز، بىر قەدەم» ئاياللار باشلامچىلىقىدىكى خەلقئارا نامايىشى ئورۇنلاشتۇردى. بۇ نامايىشنىڭ خەۋىرى «ختاي ھۆكۈمىتى بىر مىليون ئۇيغۇرلارنى لاگېرلارغا سولدى» دېگەن سەرلەۋھە بىلەن 20 دىن ئارتۇق تىلدا 100 دىن ئارتۇق ئاساسىي مەتبۇئاتلارغا چىقىپ دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ دىققىتىنى قوزغاشقا تۈرتكە بولدى. UHT، 2019 - يىلى 15 - مارت، «بىر ئاۋاز، بىر قەدەم» خەلقئارا ئاياللار ھەرىكىتىنىڭ بىر يىللىق خاتىرە كۈنىدە، «جازا لاگېرلىرى قايتىپ كەلدى» دېگەن تېمىدا 15 دۆلەت 33 شەھەردە رەسىم كۆرگەزمىسى تەشكىللەپ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئېلىپ بېرىلدى.

(4) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە UHT بىرلىكتە، ئامېرىكا پارلامېنتىدا، تاشقى ئىشلار ياردەمچى مۇئاۋىن مىنىستىرى سىكوت بۇزىنىڭ قاتنىشىشى بىلەن، ئۇيغۇرلار ھەققىدە مۇھاكىمە يىغىنى تەشكىللىدى.

(5) ئىندىيانا ئۇنىۋېرسىتېتى، پىرىنسىپتون ئۇنىۋېرسىتېتى، لوئۇئىسۋىل ئۇنىۋېرسىتېتى، پىنسىلۋانىيە ئۇنىۋېرسىتېتى، بەركەلەي ئۇنىۋېرسىتېتى، ئىستانفورد ئۇنىۋېرسىتېتى، چىكاگو ئۇنىۋېرسىتېتى، تۇففىس ئۇنىۋېرسىتېتى ۋە كولومبىيە ئۇنىۋېرسىتېتى، جوھن ھوپكىنس، ھاۋايى ئۇنىۋېرسىتېتى قاتارلىق 10 دىن ئارتۇق ئامېرىكىدىكى ئالىي مەكتەپلەردە، ۋە ئاۋستىرىيە، ئاۋستىرالىيە، بېلگىيە، باغلادىش، چېخىيە، دانىيە، كانادا، فىنلاندىيە، ھىندىستان، ئېستونىيە، ۋە مالايشيا قاتارلىق 10 دىن ئارتۇق دۆلەتلەردىكى ئالىي مەكتەپلەردە ۋە ئەقىل قۇرۇلمىلىرىدا، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئىشغالىيەتتىكى شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى توغرىلىق دوكلات بەردى.

(6) 2019 - يىلى ئاپرېل ئايلىرىدىن باشلاپ، ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى ئامېرىكا باش ئەلچىخانلىرىنىڭ ساھىبخانلىقىدا، ئاۋستىرىيە، ئاۋستىرالىيە، بېلگىيە، دانىيە، چېخىيە ۋە تۈركىيە قاتارلىق دۆلەتلەرگە بېرىپ، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ ئامېرىكا گىراژدانى سۆزلىگۈچى پروگراممىسىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن، سۆزلىگەن نۇتۇقلىرىدا ئۇيغۇر دەۋاسىنى ئاڭلىتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ھەر يەرلەردە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى تونۇشتۇرۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشۋىقاتىنى قىلدى.

(7) تەيۋەن دىنىي ئەركىنلىك فورۇمى، كونكوردىئا فورۇم، فورۇم 2000 ۋە ياۋروپا دېموكراتىيە فورۇمى قاتارلىق خەلقئارا يىغىنلاردا، ۋە ئامېرىكىدىكى چوڭ قىرغىنچىلىق موزېيلىرى، كەچۈرۈم تەشكىلاتلىرى، ۋە دىنىي تەشكىلاتلار،

مەسچىتلەر، ئىسلام تەشكىلاتلىرى ئالدىلىرىدا نۇرغۇن قېتىم نۇتۇق سۆزلىدى.
8) ئامېرىكا ئاۋام پالاتاسى، كېڭەش پالاتاسى ۋە خىتاي ئىشلىرى كومىتېتى قاتارلىق ئامېرىكا كوڭرەسسىدە 4 قېتىم ئىسپاتلىق بەردى. شۇنداقلا «ۋاشىنگتون پوچتا» گېزىتىدە 2 قېتىم، «ۋاشىنگتون ۋاقتى» گېزىتىدە 1 قېتىم، «ئامېرىكا بۇگۈن» گېزىتىدە بىر قېتىم، فوڭ نەۋس دا 1 قېتىم، ۋە «ئىندەخت» جورنىلىدا 2 قېتىم، «لۇككېوخ» جورنىلىدا بىر قېتىم بولۇپ 8 قېتىم ماقالە يەزىپ ئېلان قىلدى.

9) BBC، CNN، NBC، ئەلجەزىرە، ASPN، دېموكراتىسىيە نۆۋەتتە (دېموكراتىيە نىۋا)، VOA، نىۋ - يورك ۋاقتى، زامان، قاتارلىق ئاساسلىق مەتبۇئاتلاردا زىيارەتلەرنى قوبۇل قىلدى.

10) 2019 - يىلنىڭ بېشىدىن تارتىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە ئامېرىكا ئاۋام پالاتا ۋە كېڭەش پالاتاسىدا، نۇرغۇنلىغان سېناتور ۋە دۆلەت مەجلىسى ئەزالىرى بىلەن قايتا - قايتا كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر قانۇن لايىھەسىنى ئاۋازغا سېلىش ۋە قانۇن قىلىپ ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن نۇرغۇن پائالىيەتلەرنى ئېلىپ باردى.

11) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ۋە ھۆكۈمەتتە، ئۇنىۋېرسىتېتلار ۋە باشقا ئىجتىمائىي توپلاملاردا يالقۇن روزى ۋە در. راھىلە داۋۇتنىڭ دەۋاسىنى ئاڭلىتىپ كەلدى.

12) UHT رەئىسى روشەن ئابباس 2019 - يىلى 9 - ئاپرېل كالىفورنىيە ئىشتاتىدا «ئەركىنلىك جەڭچىسى» مۇكاپاتى ئالدى.

13) UHT نىڭ مۇئاۋىن رەئىسى تۇرنىسا مەتسىدىق كانادانىڭ ۋانكوۋېر شەھىرىدە بىر يىلدىن ئارتۇق مۇددەت ھەر ھەپتە ئاخىرى، ئۆز ئائىلىسى بىلەن خىتايغا قارشى نامايىش ئېلىپ باردى.

كانادانىڭ ئېدمونتون شەھىرىدە، UHT دىن مۇكەررەم قۇربان ۋە مەھلىيا چەتنىكايلار ھەر ھەپتە ئاخىرى ئىزچىل نامايىش ئېلىپ بېرىپ ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى ئاڭلاتتى. مەھلىيا چەتنىكايا UHT نىڭ تەشەببۇسى بىلەن مالالا ۋەھبى تەرىپىدىن ئىش - ئىزلىرى تونۇشتۇرۇلدى.

14) روشەن ئابباس، پىرېزىدېنت ترامپنىڭ دۆلەتلىك بىرلەشمە نۇتقى (ستاتە ئوف تەھ ئۇنىئون سىپەئەچ) گە قاتناشتى ۋە بۇ يىغىنغا تۇنجى قېتىم بىر ئۇيغۇرنىڭ قاتنىشىشتەك تارىخىي ئەھۋال بولدى.

15) پىرېزىدېنت ترامپ، مۇئاۋىن پىرېزىدېنت پېنس، پارلامېنت باشلىقى نەنسى پېلوسى، تاشقى ئىشلار مىنىستىرى پومپېيو، ۋە دۆلەتلىك مىنىستىرلار، سىياسىيونلار ۋە دىپلوماتلار قاتناشقان، ئامېرىكا دۆلەتلىك «ناشتىلىق دۇئا كۈنى» يىغىنىغا تەكلىپ بىلەن قاتناشتى. نەخ مەيداندىكى ئېكراندا UHT نىڭ پائالىيەتلىرى تونۇشتۇرۇلدى.

16) UHT ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى، تۈركىيەدىكى پارتىيە باشلىقلىرى ۋە مەسئۇللىرى، ئىستانبۇل ۋە ئەنقەرە شەھەر باشلىقلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ تۈركىيەدىكى پارتىيەلەرنىڭ ئۇيغۇرلارنى قوللاشلىرىنى تەلپ قىلدى. UHT، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ۋە ئۇيغۇر ئاكادېمىيەلىرى بىرلىكتە 2020 - يىلى 12 - نوپابىردا شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيەت كۈنىنى تۈركىيەنىڭ پايتەختى ئەنقەرەدە بىرلىكتە ئۆتكۈزدى.

17) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، UHT رەھبەرلىرى ئامېرىكا كونگرەسنىڭ باشلىقى نەنسى پېلوسى خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر خەلقى يۈزلىنىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق ئەھۋالىنى ۋە خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىنى تونۇشتۇردى. ئۇزۇن يىللاردىن بەررى ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، دۆلەت مەجلىسىدە ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى قانۇنىنىڭ ماقۇللىنىشىغا يېتەكچىلىك قىلغان نەنسى پېلوسى خانىمغا رەھمەت ئېيتتى.

18) UHT رەھبەرلىرى ئۇيغۇر سوتىغا بېرىپ قاتناشتى. روشەن ئابباس ئۇيغۇر سوتىدا گۇۋاھلىق بەردى.

19) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، UHT رەھبەرلىرى ئەنقەرەدىكى شىۋېتسىيە باش ئەلچىسىنىڭ شەخسىي سارىيىدا، ياۋروپا ئىتتىپاقى، ئەنگلىيە، گېرمانىيە، دانىيە، ۋە ئامېرىكا قاتارلىق «ئورتاق پىكىرلىك» 10 دۆلەت دىپلوماتلىرىغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى، ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى ۋە تۈركىيەنىڭ ئۇيغۇرلار ھەققىدىكى سىياسەتلىرى توغرىسىدا تەپسىلىي مەلۇمات بەردى ۋە ئەنقەرەدە بىر يۈرۈش لويىچىلىق پائالىيەتلەر ئېلىپ باردى. بۇ جەرياندا ياخشى پارتىيەسى باشلىقى مەرال ئاكشەنەر خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ شەرقىي تۈركىستان سۆھبەت ئۆتكۈزدى.

20) ئۇيغۇر ھەرىكىتى تەشكىلاتى، خەلقئارا دېموكراتىيە ھەرىكىتى ۋە NED تەرىپىدىن بېرىلگەن، 2021 - يىللىق خەلقئارا دېموكراتىيە مۇكاپاتى ئالدى.

21) ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدە، ئۇيغۇر خىزمەت گۇرۇپپىسى (كونگرەسسىئونال ئۇيغۇر كائۇكۇس) UHT ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ تەشەببۇسكارلىقى ۋە ئىزچىل تىرىشچانلىقلىرى نەتىجىسىدە قۇرۇپ چىقىلدى.

16. ئامېرىكا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پروگراممىسىنىڭ (UPF) پائالىيەتلىرى

ئايخان روبوت سىنىپى

UPF 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ئامېرىكا تىزىملىتىلىپ ياكى قۇرۇلۇپ، شۇ يىلى 12 - ئاينىڭ 13 - كۈنى «تاپاۋەتسىز تەشكىلات» سالاھىيىتىگە ئېرىشتى. UPF قىسمەن تۈرلەرنى ئۆزى قىلغاندىن باشقا، كۆپىنچە ۋاقىتتا باشقىلار قىلماقچى بولغان ياكى باشلىغان، ئۇيغۇر تىلى، ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە ئۇيغۇر مىللىي كىملىكىنىڭ باشقا ئېلېمېنتلىرىنى چەت ئەلدە ساقلاپ قېلىشقا، چەت ئەلدىكى ئۇيغۇرلارنى كۈچلەندۈرۈشكە ھەمدە ئۇيغۇرلارنىڭ بېشىغا

كەلگەن زۇلۇمنى دۇنياغا ئاڭلىتىشقا پايدىلىق بولغان پروجېكت ياكى تۈرلەرگە كۆپىنچە يېتىشىچە ئىقتىسادىي جەھەتتىن ياردەم قىلىدۇ.

UPF قۇرۇلغاندىن بۇيان قىلغان ئىشلارنى قىسقىچە خۇلاسسىسى تۆۋەندىكىچە:

بىرىنچى قىسىم: UPF ئۆزى قىلغان ۋە قىلىۋاتقان ئىشلار

(1) تۆۋەندىكى تور بەتلەرنى قۇرۇپ چىقتۇق:

1. UPF تور بېتى
 2. ئۇيغۇر ئاخبارات مەركىزىنىڭ ئىنگلىزچە تور بېتى، ھەپتىدە بىر قېتىم يېڭىلىنىپ تۇرىدۇ:
 3. ئۇيغۇر تىلى تور بېتى
 4. قىز - يىگىت ياكى ئەر - ئايال بویتاقلارنىڭ جورا تېپىشىغا ياردەم قىلىدىغان تور بېتى، پات يېقىندا پۈتمىدۇ.
- (2) «ئۇيغۇرلار» ئايلىق تور ژۇرنىلى، 2021 - يىلى ئاۋغۇستقاچە 23 سان چىقىپ بولدى:

(3) ئۇيغۇر ئاخبارات مەركىزى ۋىدېئو پروگراممىسى. ھازىر ھەپتىدە 3 پروگرامما ئىشلىنىۋاتىدۇ. 2021 - يىلى 22 - ئاۋغۇستقاچە 57 سان ئىشلەپ تارقىتىلدى.

1. يۇتۇب: https://www.youtube.com/channel/UCW35Y_iqXm8g4fohw ئۇقچىدىن
 2. تۈنتىپ: @ئۇيغۇرئاخبارات
 3. فېيسبۇك: <https://www.facebook.com/uyghuraxbarat.merkizi>
 4. ئىنستاگرام: <https://www.instagram.com/uyghuraxbaratmerkizi>
- (4) ئۇيغۇر تىلى ئەپ ياساپ چىقتۇق: <https://www.tilim.org/hay> - ھاي - ئېلىپبە/

(5) ۋەتەندە 2017 - يىلىدىن بۇرۇن مەۋجۇت بولغان بىر قىسىم چوڭ تور بەتلەرنىڭ مەزمۇنىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ ساقلىۋالدۇق: <https://www.uyghur> - ئارچىۋە.كوم/

(6) «شىنجاڭ» دىكى خىتاي كومپارتىيە رەھبەرلىرى، ناھىيە ۋە ئۇنىڭدىن يۇقىرى دەرىجىلىك دوختۇرخانىلار، ۋە مەجبۇرىي ئەمگەك شىركەتلىرىنىڭ ئۇچۇرلىرىنى توپلاپ ئېلان قىلدۇق (3 - تىزىملىك پات يېقىندا پۈتمىدۇ): https://www.uyghurinfo.org/en/names_of_chinese_officials_in_xinjiang

- https://www.uyghurinfo.org/en/list_of_all_hospitals_in_east_turkistan/

(7 كىتابلار:

1. «ئۇيغۇر تارىخى»، پات يېقىندا پۈتمىدۇ، ئاندىن ئۇ ئۇيغۇرچە، ئىنگلىزچە، تۈركچە، ۋە خىتايچە قاتارلىق كۆپ تىلدا نەشر قىلىنىدۇ.
2. «ئۇيغۇرغا قارشى ئۇرۇش»، نەشرىياتتىن ئىجازەت ئېلىپ، ئىنگلىزچىدىن ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىۋاتىمىز. پۈتكەندە نەشر قىلدۇرۇپ تارقىتىمىز.

ئىككىنچى قىسىم: باشقىلار قىلغان، UPF ئىقتىسادىي ياردەم قىلغان تۈرلەر

(1) ئېلىكتىپ ئامبىرى قۇرۇش ۋە ئۇنى ماڭدۇرۇش

1. ئېلىكتىپ تورى: <https://elkitab.org/> (گېرمانىيە، مەمەت ئەلى نىياز)
2. ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى: <http://www.uyghurkitap.com/> (تۈركىيە، ئەۋلاد گۈرۈپپىسى)
3. يانغىن ئېلىكتىپ ئامبىرى: <http://www.yanghin.net/>
- (2) كىتابلار: تۆۋەندىكى كىتابلارنىڭ تەھرىرلەش، كوررىكتورلۇق، تەرجىمە قىلىش ۋە نەشر قىلدۇرۇش ئىشلىرىغا ئوخشىمىغان دەرىجىدە ياردەم قىلدۇق:
1. «ئېلىپبە» (ئابدۇۋەلى ئايۇپ، نەشر قىلىندى، ھازىر يېڭى نەشرگە قايتىدىن تەييارلىنىۋاتىدۇ)
2. «مەھبۇس روھلار» (ئابدۇۋەلى ئايۇپ، ئۇيغۇرچە ۋە تۈركچە نۇسخىسى نەشر قىلىندى، ئىنگلىزچە نۇسخىسى نەشرگە تەييارلىنىۋاتىدۇ)
3. «قۇمۇل ئىنقىلابىدىن چىن كوممۇنىست ئىستېپلاسىغا قەدەر شەرقىي تۈركىستان»، 1000 نۇسخا باستۇرۇلدى
4. «ئۇيغۇر بۇلاق»، 500 نۇسخا باستۇرۇلدى
5. «فېۋرال ئارخىپلىرى» (گۈلشەن ئابدۇقادىر)
6. «بۈگۈننىڭ تارىخى» (ئابدۇۋەلى ئايۇپ، ئىككى قىسىم، ھازىر نەشرگە تەييارلىنىۋاتىدۇ)
- (3) مائارىپ، ئۇيغۇر مەكتەپلىرى ۋە مەخسۇس تەربىيەلەش كۇرسلىرى: تۆۋەندىكى تۈرلەرگە ئوخشىمىغان مىقداردا ئىقتىسادىي ياردەم قىلدۇق:

1. تۈركىيەدىكى ئوقۇغۇچىلارغا تابلەت ئېلىپ بېرىش
2. تۈركىيەدىكى ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلار ئۈچۈن ئوقۇش مۇكاپات پۇلى
3. ھىرا ئۇيغۇر تىلى مەكتىپى (ئىستانبۇل، لوتمانجان، پاتىگۈل)

4. سەرخىللار مائارىپ پروگراممىسى (ئىستانبۇل، مەخمۇتجان لىتىپ)
 5. تولۇق ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپكە ئۆرلەپ ئوقۇيدىغان ئوقۇغۇچىلار ئۈچۈن ئىمتىھانغا تەييارلىق قىلىش كۇرسى (ئۇيغۇر يار فوندى)
 6. ئۇيغۇر خانىم - قىزلىرى ئۈچۈن كىيىم لايىھەلەش، كىيىم تىكىش تەربىيەلەش كۇرسى (ئۇيغۇر يار فوندى)
 7. ئۇيغۇر ئۆسمۈرلەرنى تەربىيەلەش مەركىزى (ئىستانبۇل، مۇيەسسەر خەندان)
 8. ئۇيغۇر ئەدەبىياتى كۇرسى (ئىستانبۇل، 2021 - يىلى 7 - ئاي)
- (4) ۋىدېئو پروگراممىلىرى ۋە يۇتۇبۇ قاناللىرىغا ئىقتىسادىي ياردەم قىلدۇق:

1. كومپيۇتېر ۋە تۇرمۇش:

https://www.youtube.com/channel/uce8l8dzf6tueohklrb_xmbqa

2. كارۋان ساداسى:

https://www.youtube.com/channel/uczlnuahea2ikmienurp_aigq

3. ئانا - تىل بالىلار پروگراممىسى:

https://www.youtube.com/channel/ucx1eukhf1enyiwqj_ksti'i'a

4. ئۇنتۇ بىز (خەدجە، ئىستانبۇل):

https://www.youtube.com/channel/uckw6xgrwkds03gj1v_2f5'oza5

باشقا ئالاھىدە تۈرلەردە قىلىنغان خىزمەتلەر

1. ئۇيغۇر سوتىنىڭ غەلبىلىك ئېچىلىشىغا خىزمەتلەردە يېقىندىن ماسلاشتۇق.
2. ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ھەققىدىكى بىر 200 بەتلىك دوكلاتنى خىتايچىدىن ئىنگلىزچىغا تەرجىمە قىلىش (ئاسىيە ئۇيغۇر، ھازىر تەييارلىنىۋاتىدۇ، يېقىندا پۈتمىدۇ)
3. ئۇيغۇر سوتى ئۈچۈن سۇنۇلغان ۋىدېئولۇق گۇۋاھلىقلارنى يېزىق شەكلىگە ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن ئىقتىسادىي ياردەمدە بولدۇق.

17. نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ پائالىيەتلىرى

نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى 2017 - يىلى ئاپرېل ئېيىدا ئۆزىنىڭ يېڭى رەھبەرلىك ھەيئىتىنى سايلاپ چىققاندىن بۇيانقى تۆت يىل ئىچىدە ناھايىتى كۆپ خىزمەتلەرنى ئىشلىدى.

(1) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە باشقا كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان ھەمكارلىق

1. 2018 - يىلى مارت ئېيىدا نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئامېرىكا دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش فوندى ۋە نورۋېگىيە رافتو فوندى جەمئىيىتىنىڭ ھەمكارلىقىدا، نورۋېگىيەنىڭ پايتەختى ئوسلو شەھىرىدە «ئۇيغۇر تىلى ھۇجۇم ئاستىدا» ناملىق ئىلمىي يىغىن ۋە شۇنىڭغا ئۇلاپلا ئۇيغۇر ياشلىرىنى دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇق بۇيىچە تەربىيەلەش كۇرسى ئۆتكۈزۈلدى.

2. 2019 - يىلى 2 - ئايدا، نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، نورۋېگىيە رافتو فوندى جەمئىيىتى، نورۋېگىيە قەلەمكەشلەر جەمئىيىتى بىرلىكتە ئوسلو شەھىرىدە «ختاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان ھۇجۇمى & قۇتۇت؛ ناملىق ئىلمىي يىغىن ئۆيۈشتۈردى.

3. 2018 - ۋ 2019 - يىللىرى كۈز ئايلىرىدا، نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ تەكلىپى بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەھبەرلىرى نورۋېگىيەگە كېلىپ نورۋېگىيەدىكى ئۇيغۇر جامائىتىگە لېكسىيە بەردى ۋە نورۋېگىيەدىكى ئالاقىدار تەشكىلات - ئورگانلار ۋە نورۋېگىيەدىكى ئۇيغۇرلارنى قوللاۋاتقان سىياسىي پارتىيە ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈشلەردە بولدى.

4. نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى رەھبەرلىك ھەيئىتى، 2018 - يىلى 6 - ئايدا، نورۋېگىيەدىكى يەرلىك ئاز سانلىق مىللەت - سامىلارنىڭ پارلامېنتىنى زىيارەت قىلىپ، ئۇلارغا ئۇيغۇرلارنىڭ نۆۋەتتىكى ئېغىر ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى.

5. نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى نورۋېگىيەدىكى باشقا كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى، نورۋېگىيە تىبەت كومىتېتى، نورۋېگىيە خوڭكوڭ كومىتېتى، نورۋېگىيە - تەيۋەن دوستلۇق گۇرۇپپىسى قاتارلىق ئورۇن ۋە تەشكىلاتلار بىلەن زىچ ھەمكارلىق ئورناتتى. بۇ تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىكتە خىتايغا قارشى كۆپلىگەن نامايىش، يىغىن ۋە پائالىيەتلەرنى ئۇيۇشتۇردى، نورۋېگىيە ھۆكۈمىتى ۋە سىياسىي پارتىيەلەرگە بىرلەشمە دوكلات ۋە خەتلەرنى يوللىدى.

(2) «ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرى» نىڭ قۇرۇلۇشى

2018 - يىلى ئەتىيازدىن ئېتىبارەن، نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشەببۇسى بىلەن، شەرقىي تۈركىستاندا 2017 - يىلى ئەتىيازدا باشلانغان كەڭ - كۆلەمدە تۇتقۇن قىلىش داۋامىدا لاگېر ۋە تۈرمىلەرگە قامالغان ۋە ئىز - دېرەكسىز غايىب بولغان كىشىلەرنىڭ ئارخىپىنى تۇرغۇزۇش ۋە ئۇلار ھەققىدە گۇۋاھلىق ماتېرىياللىرىنى توپلاش خىزمىتىنى باشلىغان ئىدى. مۇشۇ خىزمەت ئاساسىدا 2019 - يىلى ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرى رەسمىي قۇرۇلدى ۋە ئامېرىكا دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش فوندىنىڭ ماددىي ياردىمىگە ئېرىشتى. ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرى قۇرۇلغاندىن تاكى 2021 - يىلى 8 - ئايغىچە بولغان ئارىلىقتا، شەرقىي تۈركىستاندا لاگېر ۋە تۈرمىلەرگە قامالغان، جازا ۋە قىيىنچىلىق داۋامىدا ئۆلۈپ كەتكەن ھەمدە ئىز - دېرەكسىز غايىب بولغان، ئاساسلىقى ئۇيغۇرلار، ئاندىن قالسا قازاق ۋە باشقا يەرلىك مىللەت ئەزالىرىدىن نەچچە ئون مىڭ كىشىنىڭ ئارخىپىنى تۇرغۇزۇپ چىقتى. شۇنىڭدەك، تۇتقۇنلارنىڭ چەت ئەلدىكى ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنىڭ ئۇلار ھەققىدىكى گۇۋاھلىقىنى توپلىدى. ئەنگلىيەدە تەشكىل قىلىنغان «ئۇيغۇر سوتى» غا گۇۋاھلىق ماتېرىياللىرىنى ۋە گۇۋاھچىلارنى تەييارلاش خىزمىتىنى نورۋېگىيە ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرى ئۈستىگە ئالغان بولۇپ، يېرىم يىلدىن ئارتۇق جاپالىق خىزمەت ئىشلەش ئارقىلىق، 2021 - يىلى 6 - ئايدا ۋە 9 - ئايدا ئۆتكۈزۈلگەن ئىككى قېتىملىق سوتنىڭ ئۇتۇقلىق ئۆتۈشىگە كاپالەتلىك قىلدى.

(3) خىتايغا قارشى تۈرلۈك نامايىش پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ بېرىلدى

ئالدىنقى تۆت يىلدا، نورۋېگىيەنىڭ ئىچى ۋە سىرتىدا نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيۇشتۇرغان ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك كۆپلىگەن چوڭ - كىچىك نامايىشلار ئۆتكۈزۈلدى.

بۇ نامايىشلارنىڭ ئوڭۇشلۇق ئۆتكۈزۈلۈشى ئۈچۈن نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى يېقىندىن قوللىدى، ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىن ياردەمدە بولدى.

(4) نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى، ئالدىنقى تۆت يىلدا، نورۋېگىيە ھۆكۈمىتى، نورۋېگىيە پارلامېنتى ۋە نورۋېگىيەدىكى ھەرقايسى سىياسىي پارتىيەلەر بىلەن ئالاقە ئورنىتىش ۋە ئۇلارغا خىتايىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىنى پاش قىلىش ئۈچۈن نۇرغۇن تىرىشچانلىقلارنى كۆرسەتتى. بىرقانچە قېتىم دوكلات ۋە خەتلەرنى يوللىدى. بۇ جەرياندا، نورۋېگىيە سوتسىيالىستىك سولچىلار پارتىيەسى، يېشىل مۇھىت پارتىيەسى، خىرىستىيان خەلق پارتىيەلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆپ قېتىم ئۇچرىشىشلارنى ئۆتكۈزدى.

(5) نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى بۇ ئىككى يىلدا خىتايىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا بەرپا قىلغان دېگىتال نازارەت قىلىش سىستېمىسىنى ئورنىتىش ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللانغان خىتايىنىڭ ھىكۇسون (ھىكۇسسون) شىركىتىگە مەبلەغ سالغان، نورۋېگىيە نېفىت فوندى بىلەن ئالاقە قىلىپ، ئۇلارغا خەت يېزىپ، خىتايىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسىتىنى چۈشەندۈردى، ئۇلار مەبلەغ سالغان نازارەت سىستېمىسىنىڭ ئۇيغۇر ۋە باشقا يەرلىك مىللەتلەرنى باستۇرۇش، تەقىپلەشكە ئىشلىتىلىۋاتقانلىقىنى پاكىتلار بىلەن سۆزلەپ قايىل قىلىش ئارقىلىق، ئاخىرى نورۋېگىيە نېفىت فوندىنىڭ ھىكۇسون بىلەن تۈزىگەن توختامىنى بىكار قىلىپ، سالغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىشنى قولغا كەلتۈرۈشتە چوڭ رول ئوينىدى.

• نورۋېگىيە ئۇيغۇر ئارخىپ ئامبىرى

(1) ئارخىپ ئامبىرى

1. ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرىنىڭ 2021 - يىلى 6 - ئاي ۋە 9 - ئايدىكى ئەنگلىيەدە تەسىس قىلىنغان ئىككى قېتىملىق گۇۋاھلىق ئاڭلاش سوتىغا تەمىنلىگەن، سوتتا گۇۋاھلىق بېرىدىغانلارغا ۋاكالىتەن ئىشلەپ ئەۋەتكەن گۇۋاھلىق ئىسپاتى جەمئىي 242.

2. بۇنىڭدىن بىرىنچى قېتىم 150، ئىككىنچى قېتىم 92 گۇۋاھلىق يوللاندى. بۇلار ئىستىقلال تېلېۋىزىيەسى قاتارلىق تەشكىلات ۋە گۇۋاھچى شەخسلەردىن ئېلىنغان ۋە تەۋسىيە قىلىنغان 500 دىن ئارتۇق گۇۋاھلىقتىن تاللىنىپ تەييارلانغان. بارلىق گۇۋاھلىقلارغا سوت تەييارلىقى جەريانىدا يېڭىدىن بىرمۇ - بىر گۇۋاھلىق فىلىمى ئېلىنىپ، شۇ گۇۋاھلىق ئاساسىدا خەلقئارا سوتىنىڭ

ئۆلچىمى بويىچە ئۇيغۇرچە ۋە ئىنگلىزچە تىلدا تېكىستى يېزىلىپ سوتقا گۇۋاھلىق ئۈچۈن تەۋسىيە قىلىندى.

3. بۇ گۇۋاھلىقلارغا يېزىق ۋە تەرجىمە ئىشلىرى ئۈچۈن ياردەم قىلغان ئورۇنلار ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ تۈركىيە، ئامېرىكا، ياۋروپا ۋە ئاۋسترالىيە شۆبىلىرى بولۇپ، بىرىنچى

قېتىملىق سوتتا 150 گۇۋاھلىق ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى تۈركىيەدىن 5، ئامېرىكادىن 23، ياۋروپادىن 4، ئاۋسترالىيەدىن 4 بولۇپ جەمئىي 36 ئاكادېمىك زىيالىيلار يەتتە ئاي ۋاقىت چىقىرىپ ئۇچرىغان مەسىلىلەرنى ھەپتىدە بىر قېتىم كۆرۈشۈپ يىغىن ئېچىپ، ئۇيغۇرچە ۋە ئىنگلىزچە تىلدا يېزىپ چىقىشقا ياردەم قىلدى.

4. ئىككىنچى قېتىملىق سوتتا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى تۈركىيەدىن 7، ئامېرىكادىن ئىككى گۇرۇپپىدا 20، ياۋروپادىن 5، ئاۋسترالىيەدىن 4 بولۇپ 36 ئاكادېمىك زىيالىيلار تەرجىمە ۋە يېزىق خىزمەتلىرىگە ياردەم قىلغاندىن باشقا، كانادا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى 7 كىشىنى چىقىرىپ تەرجىمە ئىشلىرىغا ياردەملەشتى. شەرقىي تۈركىستان ئاۋسترالىيە جەمئىيىتى ۋە شەرقىي تۈركىستان ئىنسان ھەقلىرى كۆزىتىش جەمئىيىتى بولۇپ قۇرۇلتاي ۋە بىزنى قوشقاندا تەرجىمە ۋە يېزىق ئىشلىرىغا 9 تەشكىلات، ئەللىكتىن ئارتۇق ئادەم ئىككى ئاي تىرىشچانلىق قىلىش نەتىجىسىدە سوتنىڭ بارلىق تەلەپلىرىگە ئاساسەن ماتېرىياللارنى يۇقىرى سۈپەتتە تەييارلاپ يوللاندى.

5. ئىستاتىستىكىمىزغا قارىغاندا پەقەت ئىككىنچى قېتىملىق سوت ئۈچۈن گۇۋاھلىق بەرگەن 92 گۇۋاھچىنىڭ ئائىلىسىدىن 534 ئادەم لاگېرلارغا تۇتۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭدىن بىرقىسمى لاگېردا ئۆلگەن ۋە ئىز - دېرەكسىز غايىب بولغان.

6. بۇ جەرياندا بارلىق تەرجىمە خىزمەتلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېتەكچىلىكىدە «تەرجىمە ياردەم گۇرۇپپىسى» قۇرۇلۇپ ئېلىپ بېرىلغان بولۇپ 2020 - يىلى 10 - ئايدا باشلانغان سوتقا دەلىل - ئىسپات تەمىنلەش خىزمىتى 2021 - يىلى 9 - ئايغىچە، 11 ئاي ئۈزلۈكسىز داۋاملىشىپ ئۇيغۇرچە، قازاقچە، خىتايچە ۋە ئىنگلىزچە تۆت خىل تىلدا تەمىنلەنگەن گۇۋاھلىقلار ھەممى 3000 بەتتىن ئېشىپ كەتتى. يەنى بۇ گۇۋاھلىقلار 500 بەتلىك كىتابتىن 6 سىگە باراۋەر كېلىدۇ.

(2) ئۇيغۇر سوتىغا ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرىدىن تەمىنلەنگەن ماتېرىياللار

جەمئىي 7 تۈرلۈك بولۇپ:

1. ئۇيغۇر ئەدلىيە ئارخىپ ئامبىرىنىڭ 2020 - 2021 - يىللىق دوكلاتى .
2. ئارخىپ ئامبىرىدا ساقلانغان بارلىق زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلارنىڭ ئىستاتىستىكا مەلۇماتى .
3. شەرقىي تۈركىستاندىكى ئېنىقلاپ چىقىلغان لاگېر، تۈرمە ۋە ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش مەيدانلىرىنىڭ ئارخىپى .
4. ئېنىقلاپ چىقىلغان لاگېرلاردا ئۆلگەنلەرنىڭ تىزىملىكى .
5. ئېنىقلاپ چىقىلغان لاگېرغا سولانغان دىنىي ئۆلىمالارنىڭ تىزىملىكى .
6. ئېنىقلاپ چىقىلغان مەسچىت ۋە مازارلارنىڭ تىزىملىكى .
7. ھازىرغىچە خەلقئارادا ئېلان قىلىنغان ئۇيغۇرلار ۋە شەرقىي تۈركىستانغا مۇناسىۋەتلىك خىتايىنىڭ جىنايەتلىرىنى پاش قىلىدىغان دوكلات ۋە خەۋەرلەر ئارخىپى .

18. گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندىنىڭ پائالىيەتلىرى

2020 - يىلى 3 - ئايدا قۇرۇلغاندىن بۇيان ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى گوللاندىيە خەلقىگە ۋە ھۆكۈمىتىگە ئاڭلىتىش، گوللاندىيەدىكى سىياسىي پارتىيەلەر بىلەن يېقىن ئالاقە ئورنىتىپ، ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ھەققىدىكى تەپسىلاتلارنى كۈچەيتىش ئارقىلىق كۆپ نەتىجىلەرگە ئېرىشتى. بۇ تىرىشچانلىقلار ۋە خىزمەتلەر سەۋەبلىك گوللاندىيەدە ئۇيغۇرلارنى قوللايدىغان تۈرلۈك تەشكىلاتلار، شەخسلەر، پارتىيەلەر، پارلامېنت ئەزالىرى، سىياسىي تەشكىلاتلار، سوتسىيالىك ئاخبارات ۋاسىتىلىرى قاتارلىقلار كۆپەيدى، ئۇيغۇرلار مەسىلىسى كۆپلىگەن ماقالە ۋە خەۋەر، سۆھبەت پروگراممىلىرى ھەتتا پارلامېنتتا ئورۇن ئالدى. بىر قىسىم پائالىيەتلەر گوللاندىيەدە ناھايىتى زور تەسىر قوزغاش بىلەن تەڭ، يەرلىكلەرنىڭ ئۇيغۇر مەسىلىسى سەۋەبلىك خىتايىنىڭ غەرب دۇنياسىغا ئېلىپ كېلىۋاتقان تەھدىتلىرىنى چۈشىنىش ۋە بۇ مەسىلىلەرگە يېقىندىن كۆڭۈل بۆلۈشتەك ھالەتلەر شەكىللىنىشكە باشلىدى.

1. گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندى گوللاندىيەدە ئۇيغۇر سىياسىي قانۇنى چىقىرىش ھەققىدە پارلامېنتقا تەكلىپ سۈندى. گوللاندىيە پارلامېنتىدا مەخسۇس ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق يىغىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇيغۇر مەسىلىسىنى ئاڭلاتتى، پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ تۈرلۈك سوئاللىرىغا نەقەمىدەندە جاۋاب بەردى. بۇ ھەقتە سۇنۇلغان تەكلىپكە گوللاندىيە پارلامېنتى ناھايىتى تېز جاۋاب قايتۇرغان بولۇپ، بۇ ھەقتە يەرلىك خەلقنىڭ كۈچلۈك قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ

ئۇيغۇر سىياسىتى قانۇنىنى گوللاندىيەدە چىقىرىشقا ئاساس بولىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈلدى. نۆۋەتتە بۇ ھەقتە تېگىشلىك ئالاقىدار خىزمەت ۋە تەشۋىقاتلار ئىشلەنمەكتە.

2. گوللاندىيەدە ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى ئېتىراپ قىلدۇ. رۇش ئۈچۈن كۆپلىگەن پارتىيە مەسئۇللىرى، مەشھۇر سىياسىيون ئەربابلار، ھۆكۈمەت خادىملىرى بىلەن تۈرلۈك كۆرۈشۈش ئېلىپ بېرىلدى ۋە ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىغا ئائىت تۈرلۈك ئىسپاتلار تەمىنلەندى. گوللاندىيە ھۆكۈمىتى بىلەن يېقىن مۇنا-

سىۋەت ئورنىتىپ، ھۆكۈمەتنىڭ ئۇيغۇر مەسلىسىگە بولغان قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈشتە ياردەمدە بولدى.

3. گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندى چەت ئەللەردە قاپسىلىپ قالغان ئۇيغۇرلارنى قۇتقۇزۇش ئىشلىرىدا ئاكتىپ ياردەمدە بولدى.

4. گوللاندىيەدىكى ئەقىل ئامبارلىرى، سىياسىي تەتقىقاتچىلارغا، ئۇيغۇرلارنى قۇل ئىشچى قىلغان خىتاي شىركەتلىرىنىڭ گوللاندىيە بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلىرىگە دائىر تۈرلۈك ئىسپاتلارنى تېپىپ چىقىپ، ئۇلارغا تەمىنلىدى. بۇ سەۋەبلىك گوللاندىيە ھۆكۈمىتى گوللاندىيەدىكى شىركەتلەرنىڭ خىتاي بىلەن بولغان سودا ئالاقىسىدا ئۇيغۇرلارنى قۇل ئىشچى قىلىۋاتقان خىتاي شىركەتلىرى بىلەن ئالاقە ئورناتماسلىقى ھەققىدە قارار ئالدى. ئەقىل ئامبارلىرى ئۇيغۇرلارنىڭ قۇل ئىشچى قىلىنغانلىقىغا ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ دىنا بىيولوگىيەلىك ئۇچۇرلىرىنىڭ گوللاندىيەدە تەجرىبە قىلىنغانلىقىغا ئائىت دوكلاتلارنى تەييارلاپ، گوللاندىيەدە كۈچلۈك غۇلغۇلا قوزغىدى.

5. گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندى خىتاينىڭ گوللاندىيە بىلەن بولغان شەھەرلەر ئارا مۇناسىۋىتى ۋە بۇ مۇناسىۋەتلەرنىڭ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى بىلەن، شۇنداقلا گوللاندىيەنىڭ سىياسىي بىخەتەرلىكى بىلەن

بولغان زىچ مۇناسىۋەتلىرى ھەققىدە كۈچلۈك ئىسپاتلارنى پارلامېنت ئەزالىرى ۋە سىياسىي پارتىيەلەرگە، شۇنداقلا ياۋروپا پارلامېنت ئەزالىرىغا تەمىنلەپ بۇ ھەقتە كۈچلۈك جامائەت پىكىرى ھاسىل قىلدى. بۇ سەۋەبلىك گوللاندىيەنىڭ ئارنىم شەھىرى خىتاي بىلەن بولغان دوستلۇق شەھىرى مۇناسىۋىتىنى ئۈزدى. بۇ ھەرىكەت نۆۋەتتە گوللاندىيەدىكى باشقا شەھەرلەرنىڭمۇ خىتاي بىلەن بولغان بۇ خىل دوستلۇق مۇناسىۋىتىنى ئۈزۈشىگە تەسىر كۆرسەتمەكتە. ناۋادا بۇ ھەرىكەت خەلقئارالاشسا، ئۇنداقتا خىتاينىڭ پۈتكۈل دۇنيا مىقياسىدىكى سىياسىي تور ئالاقىسىنى زور زىيانغا ئۇچرىتىشتا ناھايىتى مۇھىم رول ئوينىغۇسى.

6. گوللاندىيەدىكى ھەرقايسى دۆلەت ئەلچىلىرى بىلەن ئاكتىپ ئالاقە ئورناتتى. ئامېرىكىنىڭ گوللاندىيەدىكى باش ئەلچىسى پېتىر ھوكۇسترا ئەپەندىمىنى كۈتۈۋېلىش پائالىيىتى ئۆتكۈزۈپ، فوندى تەييارلىغان گوللاندىيەدىكى ئۇيغۇر شاھىتلارنىڭ گۇۋاھلىقلىرى ۋە بىر قىسىم مۇھىم دەلىل ئىسپاتلارنى باش ئەلچىگە تاپشۇرۇپ بەردى. ئامېرىكا باش ئەلچىسى گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندىنىڭ ئايال خادىملىرىنى ۋە لاگېر شاھىتى قەلبىنۇر سىدىقنى ئەلچىخانغا يىغىنغا تەكلىپ قىلىپ، ئۇلارنىڭ خىزمەتلىرىگە يۇقىرى باھا بەردى.

7. گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندىنىڭ مەسئۇللىرى گوللاندىيە ھۆكۈمىتى ۋە كىشىلىك ھوقۇق ئورگانلىرى بىلەن تۈرلۈك كۆرۈشمىلەردە بولدى، تۈرلۈك زىيارەتلەرنى قوبۇل قىلدى ۋە ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ گوللاندىيەدە تونۇلۇشى، فوندىنىڭ خىزمەتلىرىنىڭ تەرتىپلىك، ئۇتۇقلۇق بولۇشىدا مۇھىم رول ئوينىدى. گوللاندىيەنىڭ داڭلىق پروگراممىلىرىغا كۆپ قېتىم تەكلىپ بىلەن قاتنىشىپ، ئۇيغۇر مەسلىسىنى گوللاندىيە خەلقىگە ئاڭلاتتى. تۈرلۈك رادىيو پروگراممىلىرى، نەقەيدان پروگراممىلار ۋە تۈرلۈك گېزىت، ژورنال، ئەقىل ئامبارلىرى قاتارلىقلارنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇيغۇرلار ھەققىدە تۈرلۈك مەلۇماتلارنى بەردى.

8. فوندى ئەزالىرى لاگېر شاھىتى قەلبىنۇر سىدىق خانىمنىڭ شاھىتلىق مەسلىسىدە تەرجىمانلىق خىزمەتلىرىنى پىداكارلىق بىلەن ئىشلەپ، لاگېر مەسلىسىنى دۇنياغا ئاڭلىتىشىدا مۇھىم رول ئوينىدى. ئۇلار ئۆز ساھەسىدە فوندىنىڭ خىزمەتلىرى ئۈچۈن جان كۆيدۈرۈپ خىزمەت قىلغان بولۇپ، گوللاندىيە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق فوندى قۇرۇلغاندىن بۇيان قولغا كەلتۈرگەن بۇ نەتىجىلەر دەل گوللاندىيەدىكى باتۇر ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىزنىڭ پىداكار كۈرەش رويىنىڭ تولۇق ئىسپاتىدۇر.

19. بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى

1. پائالىيەت بىرۈسسېلدا تەشۋىقات ۋارىقى تارقىتىش ئارقىلىق چەت ئەللىكلەرگە خىتاي تەرىپىدىن يۈرگۈزۈلۈۋاتقان ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگەك جىنايىتىنى ئاڭلاتتى.

2. ئۇيغۇرنى قوللاش گۇرۇپپىلىرى بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىپ بىرگە پائالىيەتلەرنى ئېلىپ باردى.

3. بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ ئاساسلىق نىشانى بېلگىيەدە ياشاۋاتقان مۇسۇلمان ۋە باشقا مىللەت ئاممىلىرىغا ئۇيغۇرنىڭ ۋەزىيىتىنى ئاڭلىتىش بولۇپ، 2020 - يىلى 2 - ئۆكتەبىر شۇ نىشاننى ئاساس قىلىپ تۇرۇپ خىتاي كونسۇلخانىسىنىڭ ئالدىدا 800 دىن كۆپ ئۇيغۇر بولمىغان مۇسۇلمان خەلق ئاممىسى يىغىلىپ چوڭ كۆلەملىك نامايىش ئېلىپ باردى ۋە بۇ نامايىش بېلگىيە تارىختىكى ئۇيغۇر بولمىغان مىللەتلەر ئەڭ كۆپ قاتناشقان نامايىش بولدى.

4. بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى 10 نەچچە قېتىم ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپ

ئوقۇغۇچىلىرىغا توردا لېكسىيە سۆزلەپ ئۇيغۇر مەسىلىسىنى ئاڭلاتتى، بۇلارنىڭ بىر قىسىملىرى بىلەن ھازىرغا قەدەر ئالاقىدە بولۇۋاتىدۇ.

5. 2020 - يىلنىڭ ئاخىرىدا بىز بېلگىيە يېشىلار پارتىيەسىنىڭ بېلگىيە فېدېراتسىيە ھۆكۈمەتتىكى ۋەكىلى سامۇئىل كوگولاتى ئەپەندىم ۋە خىزمەتدىشى ۋاۋتىر دۋېرنىت ئەپەندىم بىلەن بىرگە يېزىپ چىققان ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىق تەكلىپ لايىھەسىنىڭ دەسلەپكى نۇسخىسىنى تاپشۇرۇپ ئالدى ۋە بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ تەكلىپ - پىكىر بېرىشىنى سورىدى.

6. 2021 - يىلى بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى بېلگىيەنىڭ ئېتىراپ قىلىشىنى كۆزلىگەن پىلان بويىچە ھەرىكەت قىلدى.

7. ئۇيغۇرلارنى قوللايدىغان يەھۇدىي ۋە مۇسۇلمان ئوقۇغۇچىلار گۇرۇپپىلىرى بىلەن ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى قۇردى. ئىككى سەپكە بۆلۈنۈپ ھەرقايسى پارتىيەلەرگە قارىتا لوبىچىلىق پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ باردى.

8. بېلگىيە ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى قۇرۇپ فىرانسۇز تىللىق ھەرقايسى پارتىيەلەر بىلەن ئالاقىدە بولۇپ ئەھۋالىمىزنى ئاڭلاتتى.

9. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن يېقىندىن ھەمكارلىشىپ نېدىرلاند تىللىق پارتىيەلەر بىلەن زىچ ئالاقىدە بولۇپ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىق ھەققىدە مۇنازىرىدە بولدى. خىتاپەرەست ئەمگەكچىلەر پارتىيەسىدىن باشقا بېلگىيەدىكى بارلىق پارتىيەلەر بىلەن كۆرۈشۈپ چىقتى.

10. تەشۋىقات جەھەتتە بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ تۆتىنچى، فېسبۇك ۋە ئىنستاگرام سەھىپىلىرىنى ئىنگلىزچە، فىرانسۇزچە، نېدىرلانچە ۋە ئۇيغۇرچىدە ماڭدۇرۇپ ئەھۋالىمىزغا ئائىت كۈندىلىك خەۋەرلەرنى، ھەرخىل گۇۋاھلىقلارنى يوللاپ تۇردى. ئىنستاگرام سەھىپىسىدە «مەن ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىغا قارشى» ۋە «2022 - يىلدىكى بېجىڭ قىشلىق ئولمپىكى ئۆتكۈزۈلمىسۇن» دېگەن تېمىدا تور تەشۋىقات ھەرىكىتى ئېلىپ باردى ۋە ئۇيغۇر دەۋاسىنى چەت ئەللىكلەرگە ئاڭلىتىشتا بەلگىلىك ئۈنۈم ياراتتى. ئىنستاگرام، تۆتىنچى ۋە فېسبۇكلاردا ئىككى يىلدا بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىگە 8000 دىن كۆپ ئەگەشكۈچى توپلىدى.

11. يەرلىك ۋە باشقا دۆلەت ئاخبارات ۋاسىتىلىرىدا مۇشۇ بىر يىل ئىچىدە 20 قېتىمغا يېقىن ئۇيغۇر ھەققىدە سۆھبەتلەشتى، بۈگۈنگە قەدەر بېلگىيەنىڭ ئوخشىمىغان يەرلىرىدە 10 قېتىمدىن كۆپ نامايىش ئېلىپ باردى.

12. لاگېر شاھىتى قەلبىنۇر سىدىق خانىمنى بېلگىيە پارلامېنتىغا گۇۋاھچى

سۈپىتىدە تونۇشتۇردى. 18 - ماي بېلگىيە پارلامېنتىدا قەلبىنۇر خانىم گۇۋاھلىق بەردى، تەرجىمانلىق ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇردى.

13. بېلگىيە ئاخبارات ۋاسىتىلىرىغا ماقالە يېزىلدى. تەشۋىقات خاراكتېرلىك ھۆججەتلىك فىلىملار ئىشلىنىلدى.

14. 2021 - يىلى 15 - ئىيۇن بېلگىيە فېدېراتىپ پارلامېنتى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى 12 گە قارشى 125 ئاۋاز بىلەن رەسمىي ئېتىراپ قىلدى.

15. بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى ھازىرغا قەدەر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن يېقىن مۇناسىۋەتنى ساقلاپ قۇرۇلتاينىڭ خىزمەتلىرىنى قوللاپ كەلدى. بېلگىيەدىكى خىزمەتلەرنى روياپقا چىقىرىشتا بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى ھەربىر ئەزالارنىڭ ئەجىرى سىڭدى. بىز مۇشۇ مۇناسىۋەت بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى بارلىق قېرىنداشلىرىمىزغا كۆپ رەھمەت ئېيتىمىز ۋە ھەر بىرەيلەننىڭ كۆرسەتكەن پىداكارلىقىنى ئېتىراپ قىلىمىز.

20. شىۋېتسارىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ پائالىيەتلىرى

(1) شىۋېتسارىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى قەرەللىك ئۇچۇرۇشۇش پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇردى. شىۋېتسارىيەدىكى ئۇيغۇرلار تارقاق ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا، قېرىنداشلارنىڭ قەرەللىك ئۇچرىشىپ تۇرۇشى جامائىتىمىزدىكى ھەر بىر قېرىنداشنىڭ ئۆزئارا غەمخورلۇق قىلىشىدا، ھالىدىن خەۋەر ئېلىشىدا مۇھىم رول ئوينايدۇ.

(2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدىكى ھەر خىل سىياسىي پائالىيەتلەرگە ئاكتىپ ئىشتىراك قىلدى. ئۇيغۇرلار ئۈچۈن مۇھىم بولغان: جۇمھۇرىيەت كۈنى، ھېيت، نورۇز، ئانا تىل كۈنى، ئۈرۈمچى ۋە غۇلجا قىرغىنچىلىقى قاتارلىق خاتىرە كۈنلەردە خاتىرىلەش پائالىيەتلىرىنى ئىزچىل تەشكىللەش بىلەن بىرگە يەنە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى ۋە چاقىرىقىدىكى بىر يۈزسىزلىكى 5000 كىشىلىك نامايىش، «بىر ئاۋاز بىر قەدەم» دەك نامايىشلارغا ئاكتىپ قاتنىشىپلا قالماي، يەرلىك تەشكىلاتلار بىلەن «ئولمىپىكىنى بايقۇت قىلىش» تەك نامايىشلارغىمۇ ئىشتىراك قىلىپ كەلدى.

(3) مېدىيا تەشۋىقات خىزمىتىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىگە يېقىندىن ياردەمدە بولدى. لاگېر شاھىتلىرىدىن سايراگۈل ۋە قەلبىنۇر سىدىقنىڭ گېنۇ، 20 مىن زىيارەت پروگراممىلىرىنىڭ تەرجىمىسىگە

ياردەملەشتى. شۇنداقلا سىرفى رادىيو، رتس، ۋوز، لا لەبەرتا گېزىتى، رسى،
ئىتالىيەچى قانالىرىنىڭ زىيارىتىدە بولۇندى.

(4) ئىجتىمائىي سىياسىي پائالىيەتلەردە ئاكتىپ رول ئويناپ كەلمەكتە.
سىۋىرىختىكى ئاسىيا مەدەنىيەت مەركىزىدە ئۇيغۇرلار ھەققىدە چۈشەنچە
بېرىش پائالىيىتى، خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى شىۋېتسارىيە شۆبىسى
پائالىيىتى ۋە بېرىندا ئۆتكۈزۈلگەن خەتەر ئاستىدىكى مىللەتلەرگە ياردەم
بېرىش تەشكىلاتىنىڭ سۆھبەت يىغىنىدەك ئاممىۋى پائالىيەتلەرگە ئاكتىپ
قاتناشتى.

(5) شىۋېتسارىيە - خىتاي ئارىسىدىكى ئەركىن تىجارەت كېلىشىمىنىڭ
قايتا كۆزدىن كۆچۈرۈلۈشىنى تەلەپ قىلىش، بېيجىڭ ئولمپىكىنى بايقۇت
قىلىش ئىمزا پائالىيەتلىرىدە يىغىلغان ئىمزالارنى پارلامېنتقا تاپشۇردى.
ھەمدە داۋاملىق بۇلارغا ئائىت ۋاراقچىلارنى كەڭرى تارقاقماقتا.

(6) شىۋېتسارىيە پارلامېنتىدا شەرقىي تۈركىستان - ئۇيغۇر مەسىلىسى
ھەققىدە سىياسەتچىلەر بىلەن پىكىر ئالماشتۇرۇش، شىۋېتسارىيە پارلامېنتىدا
تاشقى سىياسەت مەسئۇللىرى بىلەن ئۇچرىشىشتەك مۇھىم ئۇچرىشىشلاردا

بولۇندى.

(7) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئورۇنلاشتۇرۇشىدىكى جەنۇبىدە ئەركىنلىك چىددىرى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى ئورۇنلاشتۇرغان رەسىم كۆرگەزمىسىگە ئىشتىراك قىلدى ۋە يېقىندىن ياردەملەردە بولۇندى.

تۆتىنچى بۆلۈم

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پائالىيەتلىرىنىڭ كوناكرېتنى

بايانى

**2017 - يىلى 11 - ئايدىن 2020 - يىلى 8 - ئايغىچە بولغان
پائالىيەتلەر تىزىملىكى**

• 2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 12 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ
مىيۇنخېن شەھىرىدە 6 - نۆۋەتلىك ئومۇمىي قۇرۇلتىيى چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ مىيۇنخېن شەھىرىدە 6 - نۆۋەتلىك
قۇرۇلتىيىنى ئېچىپ غەلبىلىك تاماملىدى ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى خەلقلەرنىڭ
ھەق - ھوقۇقلىرىنى قوغداش كۈرىشىگە بولغان ئەمىلى ھەرىكەتلىرىنى
داۋاملاشتۇرۇپ كەلدى. قۇرۇلتىيى جەريانىدا ئېلىپ بېرىلغان سايلامدا ئۇزۇندىن
بىرى ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن كۈرەش قىلىپ كېلىۋاتقان ئۇيغۇر پائالىيەتچى ۋە
دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ قۇرغۇچىسىنىڭ بىرى بولغان دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم
رەئىس بولۇپ سايلاندى ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىم ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى
بولۇپ سايلاندى.

19 دۆلەتتىن كەلگەن 100 دىن كۆپ ۋەكىللەر بىر يەرگە جەم بولۇپ دۇنيا
ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇچ كېلىۋاتقان قىيىنچىلىقلارنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇيغۇر
خەلقىنىڭ ئەركىنلىكى، دېموكراتىيەسى ۋە ئىنسان ھەقلىرىنى قولغا كەلتۈرۈش
ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان
ئىستراتېگىيەلەر ھەققىدە مەخسۇس مۇزاكىرەلەرنى ئېلىپ باردى. ۋەكىللەر دۇنيا
ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ سايلىمغا قاتناشتى.

• 2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ 22 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تايلاندىكى مۇساپىرلار
تۇتۇپ تۇرۇش ئورنىدىن قېچىپ چىققان ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىدىن ئەندىشە قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ تايلاندىنىڭ جەنۇبىدىكى مۇساپىرلار تۇتۇپ تۇرۇش ئورنىدىن قېچىپ چىققان ئۇيغۇرلارنىڭ تەقدىرىدىن ئەندىشە قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فرانسىيە باش مىنىستىرىنى خىتاي زىيارىتى جەريانىدا ئۇيغۇرلارنىڭ ئىنسان ھەقلىرى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى.

فرانسىيە باش مىنىستىرىنىڭ خىتايغا قىلىدىغان زىيارىتىدىن بىر كۈن بۇرۇن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ باش مىنىستىر لۇ دىڭگاڭ ئەپەندىمىدىن ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى تەلەپ قىلدى.

• 2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ 27 - كۈنىدىن 29 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ب د ت سودا ۋە ئىنسان ھەقلىرى مۇنبىرىگە قاتناشتى.

بۇ مۇنبەر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نى شەرقىي تۈركىستاندىكى مۇھىتنىڭ ناچارلىشىشى، ئىقتىسادىي پەرقنى ئۆز ئىچىگە ئالغان سودىغا ئالاقىدار ئىنسان ھەقلىرى مەسىلىسى ۋە بىر بەلباغ بىر يولنىڭ تەسىرى ھەققىدىكى نۇقتىلارغىچە پىكىر بايان قىلىش پۇرسىتىگە ئىگە قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇندىن بۇرۇنمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش بىر قانچە مۇنبەرلەرگە قاتنىشىپ، كەلگۈسىدە مۇشۇنداق تېمىلاردىكى يىغىنلارغا قاتنىشىشقا ئاساس سالغان.

• 2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دولقۇن ئەيسا خەلقئارا ئەركىنلىك يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئىلھام توختىغا ئىنسان ھەقلىرى مۇكاپاتىنى بەرگەن گوللاندىيەنىڭ دېنھاگ شەھىرىدىكى خەلقئارا ئەركىنلىك مۇنبىرىنىڭ پائالىيىتىگە قاتناشتى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم بىر نەچچە سىياسىيونلار، گوللاندىيە پارلامېنت ئەزالىرى ۋە ھۆكۈمەتسىز تەشكىلاتلار بىلەن كۆرۈشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىلھام توختى ئەپەندىمى ۋە ئۇنىڭ ئۇيغۇر مىللىتىگە بولغان كۈرەشلىرىنى كۈچلۈك قوللىدى.

• 2017 - يىلى 12 - ئاينىڭ 1 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەتەر ئاستىدىكى مىللەتلەر تەشكىلاتى بىلەن ب د ت دا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەتەر ئاستىدىكى مىللەتلەر تەشكىلاتى بىلەن ب د ت دا ئاز سانلىق مىللەتلەر مۇنبىرىدە «زامانىۋى دۇنيادىكى يەرلىك تىللار ۋە شۇ تىللارنى ئىشلىتىدىغان ياشلارغا بولغان كەلگۈسى رىقابەت» دېگەن تېمىدا بىر قوشۇمچە پائالىيەت ئېلىپ باردى. بۇ پائالىيەتكە ئوخشىمىغان رايونلاردىن كەلگەن سۆزلىگۈچىلەر قاتناشقان بولۇپ، ئۇلار يەرلىك مىللەتلەر دۇچ

كېلىۋاتقان سىناقلار ۋە ئۆز ئانا تىلىنى ئىشلىتىشتىكى چەكلىمىلەر ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى. ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتىدىن توماسو، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىدىن دولقۇن ئەيسا، جەنۇبىي موڭغۇلىيە ئىنسان ھەقلىرى مەركىزىدىن ئەڭخەباتو ۋە شىۋېتسارىيەدە ياشاۋاتقان ياش ئۇيغۇر پائالىيەتچى رىزۋانا ئىلھام ئۆز ئانا تىلىنى ئىشلىتىشنىڭ مۇھىملىقى ۋە ئانا تىلى دۇچ كېلىۋاتقان سىناقلار ھەققىدە مۇزاكىرىدە بولدى. بۇ قوشۇمچە پائالىيەتكە يەنە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بۇرۇنقى تەربىيەلەش كۇرسلىرىغا قاتناشقان بىر قىسىم ياش پائالىيەتچىلەر ئۆز ئانا تىلىنى ۋە تەن سىرتىدا ئىشلىتىشتىكى تەجرىبە - ساۋاقلارنى بايان قىلغان ۋىدېئولىرىنى ئەۋەتتى. ئاز سانلىق مىللەتلەر مۇنبىرى يىغىنىغا قاتناشقان خېلى كۆپ كىشىلەر بۇ قوشۇمچە پائالىيەتكە قاتناشتى ۋە خىتايدىكى ئانا تىل ھەق - ھوقۇقلىرى ھەققىدە مۇلاھىزىلەردە بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى داۋاملىق ھالدا خەلقئارا مۇنبەرلەردە ئۇيغۇر تىلى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قۇيىدۇ، بۇ ئارقىلىق خەلقئارا جەمئىيەتنى ئۇيغۇر تىلى دۇچ كېلىۋاتقان خىرىسلاردىن خەۋەردار قىلىدۇ.

• 2017 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ۋايمار ئىنسان ھەقلىرى مۇكاپاتى بېرىش يىغىنىغا قاتناشتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ۋە مېيۇنخېندىكى ئۇيغۇر جامائەت ۋەكىللىرى گېرمانىيەنىڭ ۋايمار شەھىرىگە بېرىپ، ئىلھام توختىغا بېرىلگەن ۋايمار ئىنسان ھەقلىرى مۇكاپاتى يىغىنىغا قاتناشتى. مېيۇنخېندىن كەلگەن 30 دىن ئارتۇق ئۇيغۇر ۋەكىللەر مۇكاپات تارقىتىش مۇراسىمىغا قاتناشتى ۋە ۋايمار ھۆكۈمەت بىناسى ئالدىدا ئىنسان ھەقلىرى كۈنىنى خاتىرىلەش ئۈچۈن تىنچ شەكىلدە نامايىش ئېلىپ باردى.

• 2017 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بارلىق يەرلىك تارماق تەشكىلاتلارغا نامايىش ۋە باشقا ئۇسۇلدىكى پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بېرىشقا چاقىرىق قىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2017 - يىلىدىكى ئىنسان ھەقلىرى كۈنىنى خاتىرىلەش ئۈچۈن دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى يەرلىك تەشكىلاتلارغا نامايىش، ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى چاقىرىش ۋە باشقا شەكىلدىكى پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بېرىشقا چاقىرىق قىلدى.

• 2017 - يىلى 12 - ئاينىڭ 13 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەنگلىيە پارلامېنتىدا ئورگان ئەتكەسچىلىكى ھەققىدە يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئەنگلىيە پارلامېنتىدا

ختايدىكى ئورگان ئەتكەسچىلىكى ھەققىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن يۈرگۈزۈلۈۋاتقان ئورگان ئەتكەسچىلىكى جىنايىتىنىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغۇچى ئىكەنلىكى ھەققىدە مۇلاھىزىلەردە بولدى. يىغىندا ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئورگان ئەتكەسچىلىكىنى ئالاھىدە تىلغا ئېلىپ ئوتتى ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئاسسىمىلياتسىيە ۋە باستۇرۇش سىياسىتىنى يورۇتۇپ بەردى.

• 2017 - يىلى 12 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىستانبۇلدا ئاممىۋى پائالىيەت ئېلىپ باردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈركىيەنىڭ ئىستانبۇل شەھىرىدە تۈركىيەدىكى ھەرقايسى جامائەت باشلىرى، تەشكىلات باشلىرى، يازغۇچىلار، سودىگەرلەر ۋە زىيالىيلارنى بىر يەرگە يىغىپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېڭى رەھبەرلىكى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئېلىپ بېرىۋاتقان خىزمەتلىرى ھەققىدە دوكلات بېرىش پائالىيىتى ئېلىپ باردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى در. ئەركىن ئەكرەم ئەپەندىم ۋە ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىم بۇ يىغىنغا رىياسەتچىلىك قىلدى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 1 - كۈنى دولقۇن ئەيسا گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى بىلەن كۆرۈشتى.

دولقۇن ئەيسا گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئاسىيا - خىتاي بۆلۈمىنىڭ دىرېكتورى پەترا سىگمۇند خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئومۇمىي ۋەزىيەتنى ئاڭلاتتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كېلىۋاتقان قۇرۇلتىيى ھەققىدە ئۇچۇرلارنى بەردى. بۇ خانىم بىلەن بولغان سۆھبەت يەنە ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى، پاناھلىق تىلگۈچىلەر ۋە گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ باشقا دۆلەتلەر بىلەن ھەمكارلىشىپ ۋە تەنسىز ئۇيغۇرلارغا كۆڭۈل بۆلۈش ھەققىدىكى خىزمەتلەر ئۈستىدە بولدى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكا پىرېزىدېنتى ترامپ ئەپەندىنى خىتايغا قىلماقچى بولغان رەسمىي زىيارىتىدە ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى تەلەپ قىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ ئامېرىكا پىرېزىدېنتى دونالد ترامپنى بېيجىڭغا قىلماقچى بولغان رەسمىي سەپىرىدە خىتاي ھۆكۈمىتىدىن ئىنسان ھەقلىرىگە ھۆرمەت قىلىشنى، ئوچۇق - ئاشكارا بولۇشنى تەلەپ

قىلىشقا چاقىردى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فرانسىيە پىرېزىدېنتى ماكروننىڭ خىتاي زىيارىتى جەريانىدا ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 8 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە خىتايدا زىيارەتتە بولىدىغان فرانسىيە پىرېزىدېنتى ماكروننى ئىنسان ھەقلىرى مەسلىسىنى تىلغا ئېلىشقا، بولۇپمۇ ئۇيغۇر خەلقىگە ئېلىپ بېرىۋاتقان كۆپلىگەن زۇلۇملار ھەققىدە خىتايعا بەسىم ئىشلىتىشكە چاقىردى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە پوچتا ئارقىلىق بىر پارچە ئالدىن تەييارلانغان دوكلاتنى ئەۋەتتى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دولقۇن ئەيسا جەنۇدە ب د ت مۇساپىرلار كومىتېتى بىلەن كۆرۈشتى.

دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم مىسىر ۋە تۈركىيەدىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالى ھەققىدە سۆھبەتلىشىش ئۈچۈن جەنۇدە تۇرۇشلۇق بىر مۇساپىرلار كومىتېتىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇ يەنە قاھىرە ۋە ئەنقەرەدە پاناھلىق تىلىگەن ئۇيغۇرلارنىڭ تىزىملىكىنى تاپشۇردى ۋە مىسىردىكى يوشۇرۇنۇپ يۈرگەن ۋە تۇتقۇندا تۇرۇۋاتقان ئۇيغۇر مۇساپىرلارنىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 12 - كۈنىگىچە ياۋروپا پارلامېنتىدا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 12 - كۈنىگىچە، ياۋروپا پارلامېنت ئەزالىرى، ياۋروپا تاشقى ئىشلار ھەرىكەت گۇرۇپپىسىنىڭ خادىملىرى ۋە ياۋروپا كومىتېتىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كەينى كەينىدىن ئۇچرىشىش ئېلىپ بېرىپ ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ئۇيغۇر دەۋاسىنى ئاڭلاتتى. بۇ ئۇچرىشىشلاردىن كېيىن ياۋروپا پارلامېنتىدىن 5 نەپەر ئەزا بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلىپ بۇلغارىيە ھۆكۈمىتىنىڭ شۇ 5 نەپەر ئۇيغۇرلارنى قايتۇرماسلىق ھەققىدە جىددىي ئاگاھلاندۇرۇش بەردى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى فابىئو ماسسىمو ئەپەندىمۇ ئۆزىنىڭ ئىجتىمائىي تاراتقۇلىرىدا ئۇيغۇرلار ھەققىدە يازما ئېلان قىلدى. ياۋروپا تاشقى ئىشلار ھەرىكەت گۇرۇپپىسى بىلەن ياۋروپا كومىتېتىنىڭ خادىملىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋەدە بېرىپ، بۇلغارىيە ھۆكۈمىتى بىلەن جىددىي ئالاقە قىلىپ ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالى ھەققىدە ئۇلارغا ئاگاھلاندۇرۇش بېرىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 13 - 14 - كۈنلىرى تەربىيەلەش كۇرسى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 13 - 14 - كۈنلىرى گېرمانىيەنىڭ ميونخېن شەھىرىدە ئۇيغۇر ياش پائالىيەتچىلەرنى يېتىشتۈرۈش كۇرسىنى ئاچتى. بۇ كۇرستا پىكىرلەر كېلىۋاتقان يىلدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەت پىلانلىرىنى قانداق قىلغاندا ئەڭ ياخشى ئۇسۇلدا ئىلگىرىلەتكىلى بولىدۇ دېگەن نۇقتىغا مەركەزلەشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن ئۇيغۇر پائالىيەتچىلەرنى يىغىپ 2 كۈنلۈك تەربىيەلەش كۇرسى ئاچتى. بۇ تەربىيەلەش كۇرسىدىن بۇرۇن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۆزىنىڭ 2017 - يىلى 11 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 12 - كۈنىگىچە 6 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىنى ئېچىپ يېڭىدىن ۋەزىپە ئالغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ دەۋا ئۈچۈن ئەمەلىي ۋە كونكرېت بولغان نىشانلارغا مەركەزلەشكە تۈرتكە بولدى. تەربىيەلەش كۇرسىغا قاتناشقانلار دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كاتىباتلىقى، سايلانغان ھەرقايسى كومىتېتلارنىڭ باشلىقى ۋە ھەرقايسى دۆلەتلەردىكى تارماق تەشكىلاتلار بىلەن كېيىنكى يىللاردىكى دەۋا ئىشلىرى ئۈچۈن ئۈنۈملۈك ھەمكارلىشىش ئىپادىسىدە بولدى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 16 - كۈنى، ياۋروپا پارلامېنت ئەزالىرى بۇلغارىيە ھۆكۈمىتىنى ئۇيغۇرلارنى خىتايغا قايتۇرماسلىققا چاقىردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن بولغان جىددىي ئۇچرىشىشلاردىن كېيىن، 6 نەپەر ياۋروپا پارلامېنت ئەزاسى بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلىپ بۇلغارىيە ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارنى خىتايغا قايتۇرماسلىقىنى تەلەپ قىلدى. ئۇلار خېتىدە مۇنداق دېدى، «بىز ئۆزىمىزنىڭ قۇربىنىڭ يېتىشىچە، بۇلغارىيە ھۆكۈمىتىدىن ھازىر تۇتۇپ تۇرۇش ئورنىدا تۇرۇۋاتقان بەش ئۇيغۇرنى خىتايغا قايتۇرماسلىقىنى جىددىي تەلەپ قىلىمىز. ئەگەر ئۇلارنى قۇتقۇزۇش مۇمكىن بولماي خىتايغا قايتۇرۇلسا، ئۇلارنىڭ ھاياتى خەتەردە قالىدۇ. ئۇلار ئۇيغۇر بولغانلىقى ئۈچۈن يوقاپ كېتىشى، خالىغانچە تۇتقۇن قىلىنىشى ياكى قىيىن قىستاققا ئېلىنىشى ئېنىق».

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 16 - كۈنى كۆزگە كۆرۈنگەن ئۇيغۇر زىيالىيلىرىنىڭ ئۈزلۈكسىز تۇتقۇن قىلىنىشى ھەققىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جىددىي ئاخبارات ئېلان قىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جىددىي ئاخبارات ئېلان قىلىپ يوقاپ كەتكەن كۆزگە كۆرۈنگەن ئۇيغۇر پىروفېسسورى خالمۇرات غوپۇرنىڭ ئىز - دېرىكى ھەققىدە ئۆز ئەندىشىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى. باياناتتا مۇنداق دېيىلدى: «كۆزگە كۆرۈنگەن

ئۇيغۇر پىروفېسسور خالمۇرات غوپۇر 2017 - يىلى 11 - ئايدا تۇتقۇن قىلىنغان ۋە ھۆكۈمەتكە قارشى چىققان دېگەن بوھتان بىلەن نامەلۇم بولغان ئورۇنغا ئېلىپ كېتىلگەن.»

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىريۇسسېلدىكى 5000 كىشىلىك نامايىشنى پىلانلاش ئۈچۈن ھەيئەتلەر يىغىنى چاقىردى.

2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى يىغىنى چاقىرىپ (تېلېفون يىغىنى) 9 ياۋروپا دۆلەتلىرىدىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىنى سەپەرۋەر قىلىپ، 2018 - يىلى ئاپرېلدا بىريۇسسېلدىكى ياۋروپا پارلامېنتى ئالدىدا ئېلىپ بېرىلىدىغان چوڭ كۆلەملىك نامايىش ھەققىدە جىددىي سۆھبەتتە بولۇپ تەييارلىق كومىتېتى قۇرۇپ چىقتى.

• 2018 - يىلى 1 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئامېرىكا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى.

2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ ئاخىرقى ھەپتىسىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئامېرىكا كونگرەسى ئەزالىرى ۋە بىر قىسىم ئەمەلدارلار بىلەن ئارقىمۇ ئارقا كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستاندىكى ۋەزىيەتنىڭ يامانلىشىپ كېتىپ بارغانلىقىنى ئۇقتۇردى ۋە ئۇيغۇر خەلقىگە بولغان قوللاشنى كۈچەيتىشنى تەلەپ قىلدى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئامېرىكىدىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلار ۋە بىر قىسىم جامائەتلەر بىلەن كۆرۈشۈپ ۋاشىنگتوندا ئېلىپ بېرىلىدىغان دىنىي ۋە مەدەنىيەت ئەركىنلىكىگە بولۇۋاتقان تەھدىتلەر يىغىنىغا تەييارلىق قىلىشقا ياردەمدە بولدى.

• 1 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دولقۇن ئەيسا گېرمانىيە باش مىنىستىرى ئىشخانا ياردەمچىلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم بېرلىندا گېرمانىيە باش مىنىستىرلىكىنىڭ ئاسىيە بۆلۈمىنىڭ ۋەكىلى بىتتەر ئەپەندىم بىلەن كۆرۈشتى. بىتتەر ئەپەندىم بۇلغارىيە ۋە مالايسىيادا تۇتۇلۇپ قالغان ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلگەن ئادەمتى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئۇ دۆلەتلەردىكى تۇتۇۋاتقان ئۇيغۇرلارنىڭ دۇچ كېلىۋاتقان ئەھۋالى ۋە خىتايغا قايتۇرۇلسا يۈز بېرىدىغان پاجىئەلەر ھەققىدە چۈشەنچە بەردى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەسىر دائىرىسى زور ئۇيغۇر دىنىي ئۇستاز ۋە ئالىم مۇھەممەد سالىھ ھاجىمنىڭ يوقاپ كېتىشى ھەققىدە خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئوچۇق - ئاشكارا جاۋاب بېرىشكە چاقىردى.

ئۇيغۇر دىنىي لىدىر ۋە ئۇيغۇر جەمئىيىتىدە تەسىر دائىرىسى كۈچلۈك دىنىي ئۆلىما مۇھەممەد سالھ ھاجىمنىڭ تۇتقۇن قىلىنىشى ۋە يوقاپ كېتىشى ھەققىدە ئېلان قىلىنغان كۆپلىگەن دوكلاتلاردىن كېيىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىدىن مۇھەممەد سالھ ھاجىمنىڭ ئىز - دېرىكى ھەققىدە ئۇچۇق جاۋاب بېرىشىنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دىنىي ئۆلىمالارنىڭ، زىيالىيلارنىڭ يوقاپ كېتىشى ۋە تۇتقۇن قىلىنىشىدىن كېيىن، مۇھەممەد سالھ ھاجىمنىڭ خىتاي ساقچىلىرى تەرىپىدىن تۇتقۇن قىلىنغانلىقىغا قارىتا ئۆزىنىڭ ئەنسىرەشلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر دىنىي ئۆلىما مۇھەممەد سالھ ھاجىمنىڭ خىتاي زىندانىدا ۋاپات بولغانلىقىدىن كۆپ قايغۇردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ ئۇيغۇر دىنىي ئۆلىما مۇھەممەد سالھ ھاجىمنىڭ خىتايىنىڭ جازا لاگېرىدا ۋاپات بولغانلىقىدىن كۆپ قايغۇرغانلىقىنى ئىپادە قىلدى. مۇھەممەد سالھ ھاجىم دىنىي ئېتىقاد بىلەن شۇغۇللانغانلىقى ئۈچۈن 40 كۈن بۇرۇن تۇتقۇن قىلىنغان ۋە جازا لاگېرىغا ئەۋەتىلگەن. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھەممەد سالھ ھاجىمنىڭ ئۆلۈمىگە سەۋەب بولغان جازا لاگېرىدىكى قىيناش ۋە باشقا ئۇسۇللاردىكى خورلاشلاردىن خەۋەر تاپقان ئىدى.

• 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەنگلىيە باش مىنىستىرى ماي خانىمنىڭ خىتاي زىيارىتىدە ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى.

ئەنگلىيە باش مىنىستىرى ماي خانىمنىڭ خىتايغا قىلىدىغان رەسمىي زىيارىتىنىڭ ئالدىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، ئەنگلىيە ھۆكۈمىتىنىڭ دۆلەت تاشقى سىياسىتىدىكى ئىنسان ھەقلىرى ۋە دېموكراتىيەگە ئوخشاش قىممەت قاراشلىرىدا چىڭ تۇرۇشنى تەلەپ قىلدى.

• 1 - ئاينىڭ 29 - كۈنىدىن 2 - ئاينىڭ 2 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋاشىنگتوندىكى يۇقىرى دەرىجىلىكلەر ئۇچرىشىشلىرى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات ۋاشىنگتوندا ئامېرىكىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بىلەن ئۇچراشتى. ياردەمچى ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ خىتاي ۋە موڭغۇلىيە بۆلۈمىنىڭ باشلىقى، شەرقىي ئاسىيا ۋە تىنچ ئوكيان ئىشلىرى ئىدارىسىنىڭ مەسئۇل خادىملىرى قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئامېرىكىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى

بىلەن بولغان بۇ بىر قاتار ئۇچرىشىش جەريانىدا، دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئۇيغۇرلارنىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىنى ئاڭلىتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىدىن ئۇيغۇر مۇھاجىرلار مەسلىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر قاتار جىددىي مەسلىلەرگە كۆڭۈل بولۇشىنى ۋە ياردەمدە بولۇشىنى تەلەپ قىلدى.

دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر يەنە ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك ئىدارىسىدىكى زىيارىتى جەريانىدا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ دېموكراتىيە، ئىنسان ھەقلىرى ۋە ئەمگەك مەسلىلىرى بويىچە ياردەمچى مىنىستىرى ھەمدە شەرقىي ئاسىيا ۋە تىنچ ئوكيان مەسلىلىرى ئىدارىسىنىڭ مەسئۇللىرى بىلەن ئۇچراشتى. ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ يېڭىدىن تەيىنلىگەن خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك باش ئەلچىسى سامۇئېل بورۇپنىك ئەپەندى بىلەن ئۇچراشقاندا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئۇيغۇر خەلقىنىڭ دىنىي ئەركىنلىك ھەقلىرىنىڭ قانداق دەپسەندىچىلىككە ئۇچراۋاتقانلىقىنى بايان قىلدى.

دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسى تاشقى مۇناسىۋەتلەر كومىتېتى ۋە ئاۋام پالاتاسى تاشقى ئىشلار كومىتېتىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك خادىملىرى بىلەن ئۇچرىشىش جەريانىدا ئۇيغۇر مەسلىسىنى قوللاش ئۈچۈن خىتايغا قارشى ئىستراتېگىيەلىك قانۇن ۋە سىياسەتلەرنى چىقىرىش تەلپىدە بولۇندى. بۇ جەرياندا، دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر يەنە ئامېرىكا كونگرەسى ئەزاسى جېمىس مەك گاۋەرن ھەمدە ئامېرىكا كونگرەسىنىڭ 115 - نۆۋەتلىك خىتاي ئىستراتېگىيەسى يىغىنىغا رىياسەتچىلىك قىلىۋاتقان توم لانتوس ئىنسان ھەقلىرى كومىسسىيىسىنىڭ مەسئۇلى راندى ھۆلگتون ئەپەندىلەر بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇيغۇر مەسلىسىنى ئاڭلاتتى ۋە ياردەم تەلەپ قىلدى.

دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر يەنە خۇدسون ئىنستىتۇتى دىنىي ئەركىنلىك مەركىزى، پىروجېكت 2019، ئامېرىكا خەلقئارالىق دىنىي ئەركىنلىك مەركىزى قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر قانچە ئاقىلار ئامبىرىنىڭ مەسئۇللىرى بىلەن كۆرۈشتى. يۇقىرىقى كۆرۈشۈشلەردە ئامېرىكا ھۆكۈمىتى، جۈملىدىن تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى ئۇيغۇرلارنى باستۇرۇش مەسلىسى گەۋدىلەندۈرۈلگەن قانۇن چىقىرىش تىرىشچانلىقىنى قوللاشقا دەۋەت قىلىندى ۋە ئامېرىكا كونگرەسىدە ئۇيغۇرلارنى قوللاپ بايانات بېرىش، خەلقئارا گەۋدىلەرگە ئۇيغۇرلارنى قوللايدىغان خەتلەرنى ئەۋەتىش، خىتاي بىلەن بولغان يىغىنلاردا ئۇيغۇر مەسلىسىنى مۇھىم ئورۇندا قويۇش تەلەپلىرى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

• 2 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 21 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەتبۇئات باياناتىنى ئېلان قىلىپ غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 21 يىللىقىنى خاتىرىلىدى. 1997 - يىلى 2 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دىنىي ئەركىنلىكلىرىنى تىنچلىق بىلەن تەلەپ قىلىپ غۇلجا كوچىسىغا تۆكۈلگەن يۈزلىگەن بىگۇناھ ئۇيغۇرلار جاللات خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ قانلىق باستۇرۇشىغا ئۇچراپ شېھىت قىلىنغان ئىدى.

• 2 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مالايشيا ھۆكۈمىتىدىن 11 ئۇيغۇر مۇساپىرنىڭ خىتايغا قايتۇرۇلماسلىقىنى تەلەپ قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلىپ، مالايشيا ھۆكۈمىتىنى خەلقئارا ئىنسان ھەقلىرى ئۆلچەملىرىگە ئەمەل قىلىشقا ۋە 11 بىگۇناھ ئۇيغۇرنى خىتايغا قايتۇرۇپ ئۆلۈمگە يوللاشتىن توختاشقا چاقىردى. تاراتقۇلارنىڭ دوكلاتىدا كۆرسىتىلىشىچە، مالايشيادا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان 11 ئۇيغۇر مۇساپىرنىڭ خىتايغا مەجبۇرى قايتۇرۇلۇش خەۋپى زور ئىكەن. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باياناتىدا ئەگەر ئۇ ئۇيغۇرلار خىتايغا قايتۇرۇلسا، ئۇلارنىڭ مىللىي كىملىكى سەۋەبىدىن خالىغانچە تۇتقۇن قىلىنىش، قىيىن - قىستاققا ئۇچراش، ئۇن - تىنسىز يوق قىلىنىش ۋە ياكى ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنىشقا ئۇچرايدىغانلىقى ئېنىق كۆرسىتىلدى.

• 2 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر دىنىي ئالىمىنىڭ ۋاپاتىغا تەزىيە بىلدۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېن شەھىرىدە مەخسۇس تەزىيە بىلدۈرۈش پائالىيىتى ئۆتكۈزۈپ، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ھۆرمەتكە سازاۋەر پەرزەنتى، دىنىي ئۈستاز مۇھەممەد سالھى ھاجىمنى چوڭقۇر ياد ئەتتى. قۇرئان كەرىمنى تۇنجى قېتىم ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلغان بۇ مەشھۇر دىنىي ئالىم 82 يېشىدا زالىم خىتايىنىڭ جازا لاگېرىدا شېھىت قىلىنغان ئىدى.

• 2 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دولقۇن ئەيسا تۈركىيە باش مىنىستىرى ۋە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرى بىلەن كۆرۈشتى

گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېن شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان «مېيۇنخېن بىخەتەرلىك كېڭىشى» جەريانىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى تۈركىيە باش مىنىستىرى بىناللى يىلدىرىم ۋە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرى سۇلايمان سويلۇ ئەپەندىلەر بىلەن كۆرۈشتى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى سۆھبەت

جەرياندا تۈركىيەنىڭ ئۇيغۇر مۇھاجىرلىرى ئۈچۈن قۇچاق ئاچقانلىقىغا چوڭقۇر تەشەككۈرنى ئىپادىلىدى ۋە مالايشىادا ھاياتى خەۋپ ئاستىدا قالغان 11 ئۇيغۇر قېرىنداشىمىزنى قۇتۇلدۇرۇۋېلىشنى ئىلتىماس قىلدى. شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالىنى تونۇشتۇرغان دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئۇلارغا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەڭ يېڭى دوكلاتىنى تەقدىم قىلدى.

• 2 - ئاينىڭ 21 - كۈنى خەلقئارا ئانا تىل كۈنىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھاكىمىيىتىنى ئۇيغۇر تىلى چەكلىمىلىرىنى بىكار قىلىشقا چاقىردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئانا تىل كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن مەتبۇئات بايانى ئېلان قىلىپ، خەلقئارا جەمئىيەتكە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇر تىلىنى شەرقىي تۈركىستاندىكى مەكتەپلەردە ۋە جەمئىيەتتە شىددەت بىلەن چەكلەۋاتقانلىقىنى، ئۇيغۇرلارنىڭ ئۆز ئانا تىلىدا مائارىپ كۆرۈش ھەق - ھوقۇقلىرىنى دەپسەندە قىلىۋاتقانلىقىنى، ئۇيغۇر تىلىنى پۈتۈنلەي يوق قىلىۋېتىش ئۈچۈن تىرىشىۋاتقانلىقىنى كۆرسەتتى.

• 2 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى 2018 - يىللىق جەنۇە ئىنسان ھەقلىرى ۋە دېموكراتىيە قۇرۇلتىيىغا ئىشتىراك قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا 2018 - يىللىق جەنۇە ئىنسان ھەقلىرى ۋە دېموكراتىيە قۇرۇلتىيىغا ئۈشبۇ پائالىيەتنىڭ بىر ساھىبخانى بولۇش سۈپىتىدە قاتناشتى. جەنۇە قۇرۇلتىيى ھەر يىللىق ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشى باشلىنىشتىن ئاۋۋال ئۆتكۈزۈلىدىغان بولۇپ، دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن ئۆكتىچىلەر، ئىنسان ھەقلىرى پائالىيەتچىلىرى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلار، دىپلوماتلار، ژۇرنالىستلار ۋە ئوقۇغۇچىلار ھەرىكەتلىرىنىڭ رەھبەرلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان يۈزلىگەن كىشىلەر مۇشۇ پۇرسەتتە بىر ئارىغا توپلىنىدۇ ۋە خەلقئارانىڭ دىققىتىنى نۆۋەتتىكى جىددىي ئىنسان ھەقلىرى ۋەزىيىتىگە بۇرۇشقا بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشقا 26 خەلقئارالىق تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىكتە بۇ قۇرۇلتايمغا ساھىبخانلىق قىلدى.

• 2 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ئىسمى ئارىدىن 20 يىل ئۆتكەندىن كېيىن ئىنتېرپولدىكى قىزىل رەڭلىك تۇرۇش بۇيرۇقى تىزىملىكىدىن چىقىرىۋېتىلدى

ئادىل سوت تەشكىلاتىنىڭ ئىزچىل تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى نەتىجىسىدە، 20 يىلدىن بۇيان ئىنتېرپولدىكى قىزىل رەڭلىك تۇرۇش بۇيرۇقى تىزىملىكىدە

ئىزچىل قەيت قىلىنغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ئىسمى ئاخىرى ئۇچۇرۇلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ ھەقتە بايانات ئېلان قىلىپ تۇتۇش بۇيرۇقىنىڭ ئەمەلدىن قالدۇرۇلغانلىقىنى قارشى ئالدىغانلىقىنى بىلدۈردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باياناتىدا دولقۇن ئەيسا ئەپەندىگە چىقىرىلغان بۇ تۇتۇش بۇيرۇقىنىڭ ئەسلىدە خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ساختا جىنايەتلەر بىلەن بىگۇناھ ئەيىبلەشكە ئاساسلانغانلىقىنى ۋە بۇنىڭ تۈپەيلى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ 20 يىل قاتتىق تەكشۈرۈش ئاستىدا ياشاشقا مەجبۇرلانغانلىقىنى كۆرسەتتى ھەمدە بۇ ئارقىلىق ئىنتېرپولغا ئوخشاش خەلقئارالىق قانۇن ئورگانلىرىدا يىلتىز تارتىۋاتقان سىياسىيلىشىش ۋە ئادالەتسىز كېسىملەرنى گەۋدىلەندۈردى.

• 2 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 20 گە يېقىن ئىنسان ھەقلىرى تەشكىلاتى بىلەن بىرلىكتە دۆلەتلەرنى ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىدە خىتايىنى جاۋابكارلىققا تارتىشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 20 گە يېقىن ئىنسان ھەقلىرى تەشكىلاتى بىلەن بىرلىكتە ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 37 - قېتىملىق يىغىنىدىن ئىلگىرى ب د ت غا ئەزا دۆلەتلەرگە بىرلەشمە خەت يوللاپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى مىسلىسىز ئىنسان ھەقلىرى دەپسەندىچىلىكى توغرىسىدا جاۋابكارلىققا تارتىشقا چاقىردى. بىرلەشمە خەتتە يېقىندا قولغا ئېلىنغان سىياسىي مەھبۇسلارنىڭ ئەھۋاللىرى گەۋدىلەندۈرۈلگەن بولۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ب د ت دا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ئىنسان ھەقلىرى خىزمەتلىرىگە توسقۇنلۇق قىلىشى ۋە ھۇجۇملىرى ئاڭلىتىلدى.

• 2 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئامېرىكا كونگرەسىدە ئۆتكۈزۈلگەن «ئېغىر تەقىب ئاستىدا قالغان ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە دىنىي ئەركىنلىكى» تېمىسىدىكى يىغىنغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى پىروجېكتى (URP) ھەمدە ئۇيغۇر ئامېرىكا بىرلەشمىسى (UAA) قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ بىرلىكتە ھەمكارلىشىشى نەتىجىسىدە «مۇھاسىرە ئاستىدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ دىنىي ئەركىنلىكى ۋە مەدەنىيەت قىممەت قاراشلىرى» دېگەن تەمىدىكى يىغىن مۇۋەپپەقىيەتلىك باشلاندى. ئامېرىكا كونگرەسىدە ئۆتكۈزۈلگەن بۇ يىغىنغا ئاكادېمىكلار، ئىنسان ھەقلىرى پائالىيەتچىلىرى ۋە مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ۋەكىللىرى ئىشتىراك قىلدى ھەمدە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ۋە بۇنىڭغا قارىتا تەدبىرلەر مۇزاكىرە قىلىندى.

• 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ئامېرىكا كونگرەسىدىكى مەدەنىيەت

پائالىيەتكە ئىشتىراك قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئامېرىكىنىڭ پايتەختى ۋاشىنگتوندا ئۆتكۈزۈلگەن ئۇيغۇر مەدەنىيەت كۈنى پائالىيەتتە سۆز قىلدى. ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلىكى ۋە توم لانتوس ۋەخپى بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرغان مەزكۇر پائالىيەتتە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ مول مەدەنىيەت بايلىقى تونۇشتۇرۇلدى ۋە شۇ ئارقىلىق بۇ بىباھا مەدەنىيەتنىڭ بۈشۈكى بولغان شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ئېغىر ۋەزىيىتى ئاڭلىتىلدى.

• 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنىدىن 8 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەيئىتى ۋاشىنگتوندا يۇقىرى دەرىجىلىك ئەربابلار بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ۋاشىنگتوندا ئامېرىكىنىڭ دۆلەت ئەربابلىرىغا قارىتىلغان بىر قاتار تەشۋىقات ۋە تونۇشتۇرۇش پائالىيەتلىرىگە قاتناشتى. ھەر قايسى ئۇچرىشىشلار جەريانىدا ئۇلار ئامېرىكىنىڭ دۆلەت ئەربابلىرىغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ۋە ئۇيغۇر خەلقى يولۇقۇۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق ھەققىدە ئەڭ يېڭى مەلۇماتلارنى تەقدىم قىلدى ۋە ئامېرىكىنىڭ ھەرىكەتكە ئۆتۈشىنى تەلەپ قىلدى.

3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى، دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ۋىل ھورد، مارك مەدوۋس ۋە گىرەي پەتەرس قاتارلىق ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئامېرىكا كونگرەسسىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ۋەزىيەتنى ئوڭشاش يولىدا كۆرسىتىش ئېھتىمالى بولغان تىرىشچانلىقلار ھەققىدە پىكىر ئالماشتۇردى.

3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى، دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئامېرىكىنىڭ خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك باش ئەلچىسى ساموئېل بروۋنېك ئەپەندى بىلەن كۆرۈشتى ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ دىنىي ئەركىنلىكى قانچىلىك دەرىجىدە بوغۇلۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاتتى. بروۋنېك ئەپەندى ئارقىدىنلا ئېلىپ بېرىلغان ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ 2017 - يىللىق خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك دوكلاتىنى ئېلان قىلىش مەتبۇئات يىغىنىغا ئۇيغۇرلارنىڭ دىنىي ئەركىنلىك ۋەزىيىتى ئۈستىدە مەخسۇس توختىلىپ بايانات بەردى. ئۇيغۇر خەلقىنىڭ نۆۋەتتە كۈنسېرى يامانلىشىپ كېتىۋاتقان دىنىي ئەركىنلىك ۋەزىيىتى ئۇشبۇ دوكلاتتا مۇھىم يەر ئالغان ئىدى.

دولقۇن ئەيسا ئەپەندى يەنە ۋاشىنگتوندىكى مىللىي مەتبۇئات كۇلۇبىدا ئۆتكۈزۈلگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىغا قاتناشتى ھەمدە يەرلىك ۋە

خەلقئارالىق مەتبۇئاتلارنىڭ خەلقئارا ساقچى تەشكىلاتى يېقىندا بىكار قىلغان ئۇنىڭ ھەققىدىكى قىزىل رەڭلىك تۇتۇش بۇيرۇقى ۋە شۇنداقلا شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى توغرىسىدىكى سوئاللىرىغا جاۋاب بەردى. ئەينى كۈنىدە، دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئامېرىكا كونگرەسى خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى بىلەن ئۇچرىشىپ خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە سېلىۋاتقان دىنىي زۇلۇملىرىنى ئاڭلاتتى.

3 - ئاينىڭ 8 - كۈنى، دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئامېرىكا كونگرەسى خىتاي ئىشلىرى كومىسسسىيەسىنىڭ مەسئۇللىرى بىلەن ئۇچراشتى. ئوخشاش كۈنىدە، ئۇلار يەنە ئامېرىكا تىنچلىق ئىنستىتۇتى دىن ۋە سىغدۇرۇشچان جەمئىيەتلەر بۆلۈمىنىڭ ئالىي دەرىجىلىك مەسلىھەتچىسى بىلەن كۆرۈشتى. بارلىق ئۇچرىشىشلاردا ئۇيغۇر خەلقى ئۇچراۋاتقان مىسلىسىز دىنىي زۇلۇملار ئاڭلىتىلدى ھەمدە بۇ زۇلۇملارنى توختىتىشنىڭ چارە - تەدبىرلىرى ھەققىدە مۇزاكىرىلەر ئېلىپ بېرىلدى.

• 3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتوندا ئىنتېرپولنىڭ قىزىل رەڭلىك تۇتۇش بۇيرۇقىنىڭ ئەمەلدىن قىلىشى توغرىسىدا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئامېرىكادىكى ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى پىروجېكتى بىرلىكتە ۋاشىنگتوندىكى مىللىي مەتبۇئات كۈلۈبىدا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۇيۇشتۇردى. يىغىندا ئەنگلىيەدىكى ئادىل سوت تەشكىلاتىنىڭ جاپالىق خىزمەتلىرى نەتىجىسىدە خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ساختا پاكىتلار بىلەن ئەيىبلەش سەۋەبىدىن ئىنتېرپولنىڭ قىزىل رەڭلىك تۇتۇش بۇيرۇقى تىزىملىكىگە چۈشۈپ قالغان د ئۇ ق رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ئاقلانپ، تىزىملىكتىن ئىسمىنىڭ ئۆچۈرۈلگەنلىكى مەركىزى تېما قىلىندى.

خەلقئارا ئىنسان ھەقلىرىنى كۆزىتىش تەشكىلاتىنىڭ خىتاي ئىشلىرى دىرىكتورى سوفي رىچاردسون خانىم، ئامېرىكا دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش فوندىنىڭ سابىق مۇئاۋىن رەئىسى لۇئىسا گرەۋ خانىم ۋە ئەنگلىيەدە تۇرۇشلۇق ئادىل سوت تەشكىلاتىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك قانۇن ۋە سىياسەت ئەمەلدارى رەبەككا شەففەر خانىملار بۇ مەسىلە توغرىسىدا پىكىر بايان قىلدى. خىتاينىڭ سىياسىي ئۆكتىچىلەر ۋە ئىنسان ھەقلىرى پائالىيەتچىلىرىنى جىمىقتۇرۇش ۋە پۇقرا جەمئىيىتىنى باستۇرۇش ئۈچۈن ئىنتېرپول ۋە باشقا خەلقئارالىق تەشكىلاتلارنى ۋاسىتە قىلىپ ئىشلىتىۋاتقانلىقى گەۋدىلەندۈرۈلدى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى 2018 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە

جەنۇدە

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى 2018 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇۋ شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 37 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتناشتى. مۇتەخەسسسلەر، ئاممىۋى تەشكىلاتلار ۋەكىللىرى ۋە دۆلەتلەرنىڭ ب د ت دا تۇرۇشلۇق دائىمىي ۋەكىللىرى بىلەن بىرلىكتە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھەممە جايلىرىدا پەۋقۇلئاددە زور كۆلەملىك جازا لاگېرلىرى قۇرغانلىقى ۋە مىليونلىغان بىگۇناھ ئۇيغۇرلارنى خالىغانچە تۇتقۇن قىلغانلىقى، ئاياللارنىڭ ئېغىر خورلۇققا ئۇچرىغانلىقى ۋە بالىلارنىڭ خىتايلاشتۇرۇش سىياسىتىنىڭ قۇربانغا ئايلىنىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى. بۇ بىر قاتار يىغىنلار پات ئارىدا ئۆتكۈزۈلدىغان ب د ت نىڭ 2018 - يىللىق خىتايدىكى ئىنسان ھەقلىرى ۋەزىيىتىنى ئومۇمىيۈزلۈك كۆزدىن كەچۈرۈش چوڭ يىغىنىغا ئالدىن تەييارلىق بولۇپ، ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ خىتايدىكى ئومۇمىيۈزلۈك ئىنسان ھەقلىرى دەپسەندىچىلىكلىرىنى، جۈملىدىن ئۇيغۇر خەلقى دۇچار بولۇۋاتقان خىتايىنىڭ قەبىھ زۇلۇملىرىنى ئاشكارا ئەيىبلەشنى قولغا كەلتۈرۈش مەقسەت قىلغان.

• 3 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «بىر ئاۋاز، بىر قەدەم» پائالىيىتىگە ئاۋاز قوشتى

خەلقئارا جامائەتچىلىكنىڭ دىققىتىنى خىتاي ھاكىمىيىتى شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان قەبىھ باستۇرۇش سىياسەتلىرىگە تارتىش ئۈچۈن، 14 دۆلەتتىكى 15 چوڭ شەھەردە بىر قانچە يۈزلۈك ئۇيغۇرلار ئوخشاش كۈندە بىرلىكتە نامايىش ئېلىپ باردى. بۇ نامايىشلار ئامېرىكادىكى «بىر ئاۋاز، بىر قەدەم» ناملىق جەڭگىۋار ئۇيغۇر ئاياللار گۇرۇپپىسى تەرىپىدىن تەشكىللىگەن بولۇپ، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر ئاياللىرىنى سەپەرۋەرلىككە كەلتۈرۈش ئارقىلىق شەرقىي تۈركىستاندىكى مىسلىسىز زۇلۇمغا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن كونكرېت ھەرىكەت قىلىشنى نىشانلىغان ئىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۆز تەركىبىدىكى تەشكىلاتلىرىغا بۇ پائالىيەتنى قىزغىن قوللاشقا چاقىرىق قىلدى ۋە ئەمەلىي ھەرىكەتلىرى بىلەن كۈچلۈك ئاۋاز قوشتى.

• 3 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نورۋېگىيە پايىتەختى ئوسلودىكى نوبېل تىنچلىق مەركىزىدە يۇمىلاق ئۈستەل مۇھاكىمە يىغىنى ئۆتكۈزدى

نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى ۋە رافتو ئىنسان ھەقلىرى ۋەخپىنىڭ ھەمكارلىشىشى بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نورۋېگىيە پايىتەختى ئوسلوغا جايلاشقان نوبېل تىنچلىق مەركىزىدە «تاجاۋۇز قىلىنىۋاتقان ئۇيغۇر تىلى

ھەق - ھوقۇقى: شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر تىلى ۋە مەدەنىيەت ھەق - ھوقۇقلىرى» تېمىسىدا يۇمىلاق ئۈستەل مۇھاكىمە يىغىنى ئېلىپ باردى. ئۇيغۇر تىلى ئالىملىرى، ئىنسان ھەقلىرى پائالىيەتچىلىرى ۋە نورۋېگىيەدىكى ھەر قايسى ئىجتىمائىي گۇرۇپپىلارنىڭ ۋەكىللىرىنى بىر ئارىغا جەم قىلغان بۇ يىغىندا كۈنسېرى ناچارلىشىۋاتقان ئۇيغۇر تىلى ۋە مەدەنىيەتنىڭ ۋەزىيىتى ھەمدە خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان قەبىھ تىل - مەدەنىيەت سىياسىتى مۇھاكىمە قىلىندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى، نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى رەئىسى بەختىيار ئۆمەر ئەپەندى ۋە رافتو ۋەخپىنىڭ مۇدىرى ھول كوبەلتۋىت ئەپەندىلەر ئېچىلىش نۇتۇقلىرىنى تەقدىم قىلدى. پىتىر ئەرۋىن ئەپەندى رىياسەتچىلىك قىلغان مۇھاكىمە يىغىنىنىڭ بىرىنچى بۆلۈمىدە ھول كوبەلتۋىت ئەپەندى، خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتىنىڭ نورۋېگىيەدىكى سىياسىي مەسلىھەتچىسى گەرالد كادور فولكلورد ئەپەندى ۋە ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى پىروجېكتى دىرېكتورى ئۆمەر قانات ئەپەندى قاتارلىقلار نۆۋەتتە شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر تىل ھەق - ھوقۇقلىرىنىڭ ئەھۋالى ۋە نورۋېگىيەدىكى ئىنسان ھەقلىرى پائالىيەتچىلىرىنىڭ زىممىسىگە چۈشىدىغان رىقابەتلەر مۇھاكىمە قىلىندى. ئارقىدىن، نورۋېگىيە پارلامېنت ئەزاسى نىكولاس ۋىلكىنسون ئەپەندى بايانات ئېلان قىلىپ، نورۋېگىيەنىڭ يېقىندىن بۇيانقى ئىنسان ھەقلىرىنى قوغداشتىكى يېتەرسىزلىكلىرىگە بولغان نارازىلىقىنى ئىپادە قىلدى. نورۋېگىيە تىبەت كومىتېتىنىڭ رەئىسى سومو سۈۋەنىڭسىن خانىم، فورستبۇرگ دۆلەتلىك ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ياردەمچى پىروفېسسورى ما خەييۇن ئەپەندى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىروجېكت كۆوردىناتورى رىيان بەرى ئەپەندىم قاتارلىقلار مۇھاكىمە يىغىنىنىڭ ئىككىنچى بۆلۈمىنى داۋاملاشتۇردى.

• 3 - ئاينىڭ 16 - كۈنىدىن 18 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئوسلودا ئۇيغۇر ياشلىرىنى

تەربىيەلەش پىروجىراممىسىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئۆتكۈزدى

نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ يېقىندىن ھەمكارلىشىشى ۋە ئامېرىكا دېموكراتىيەنى ئىلگىرى سۈرۈش جەمئىيىتىنىڭ ئىقتىسادىي ياردىمى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نورۋېگىيە پايتەختى ئوسلو شەھىرىدە يېڭى بىر نۆۋەتلىك ئۇيغۇر ياشلىرىنى ئىنسان ھەقلىرى بويىچە تەربىيەلەش كۇرسى ئېلىپ باردى. كۇرسانتلارغا ئىنسان ھەقلىرى خىزمىتىنىڭ ماھىيىتى، ئۇنىڭ شەرقىي تۈركىستان دەۋاسىدىكى رولى ۋە ئەھمىيىتى قاتارلىق مەزمۇنلار نورۋېگىيەنىڭ ۋە شۇنداقلا خەلقئارانىڭ شارائىتلىرىنى چىقىش قىلىپ تۇرۇپ تونۇشتۇرۇلدى.

• 3 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەيئىتى نەۋرۇزنى قۇتلۇقلاش مەدەنىيەت پائالىيەتلىرىگە ئىشتىراك قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئوسلودىكى ئىنسان ھەقلىرى بويىچە تەربىيەلەش كۇرسى ۋە يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنلىرى ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ ۋەكىللىرى نورۋېگىيەدىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى ئورۇنلاشتۇرغان نەۋرۇزنى قۇتلۇقلاش پائالىيىتىگە قاتناشتى. نەۋرۇز مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەركىبىدىكى باشقا تەشكىلاتلارمۇ ئۆزى تۇرۇشلۇق دۆلەتلەردە ئىستىقامەت قىلىۋاتقان ئۇيغۇر مۇھاجىرلىرى بىلەن ھەر خىل مەدەنىيەت پائالىيەتلىرىنى ئورۇنلاشتۇرغان ئىدى.

• 3 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى خەلقئارا مەتبۇئاتقا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئىتالىيەنىڭ ئاسىيا خەۋەرلىرى گېزىتىنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان ئىرقىي يوقىتىش سىياسىتى ئېلىپ كەلگەن تەسۋىرلىگۈسىز ئازاب - ئوقۇبەتلەرنى ئاڭلاتتى.

• 3 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەيئىتى ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 37 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن تەركىب تاپقان بىر ھەيئەت شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇۋ شەھىرىگە جايلاشقان ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 37 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا ئىشتىراك قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يىللاردىن بۇيان ئالاقىدار دۆلەتلەرنىڭ ب د ت دا مۇقىم تۇرۇشلۇق ۋەكىللىك ئورگانلىرى، ب د ت ئەمەلدارلىرى ۋە كۆپ ساندىكى ھۆكۈمەتسىز تەشكىلاتلار بىلەن زىچ ھەمكارلىشىپ، ئۇيغۇر خەلقى يولۇقۇۋاتقان مىسلىسىز زۇلۇملارنى دۇنيانىڭ مۇھىم سىياسىي سەھنىسى بولغان ب د ت دا ئاڭلىتىپ كەلمەكتە ھەمدە شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر مەسلىسىنى ھەل قىلىش يولىدا خەلقئارالىق سەھنىلەردە چارە تېپىش ئۈچۈن ئاكتىپ خىزمەت قىلىپ كەلمەكتە.

• 3 - ئاينىڭ 23 ۋە 24 - كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى UNPO نىڭ رەئىسلىك يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) نىڭ مۇئاۋىن رەئىسى بولۇش سالاھىتى بىلەن، UNPO نىڭ بۇ يىللىق رەئىسلىك يىغىنىغا قاتناشتى ۋە UNPO نىڭ كەلگۈسى پىلان

- پروگراممىلىرىنى كۆزدىن كەچۈردى.

• 3 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ياۋروپا پارلامېنتىدا ئۆتكۈزۈلگەن دىنىي ئەركىنلىك يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندى ياۋروپا كونسېرۋاتىپلار ۋە ئىسلاھاتچىلار گۇرۇپپىسى ياۋروپا پارلامېنتىدا ساھىبخانلىق قىلغان دىنىي ئەركىنلىك تېمىسىدىكى پائالىيەتكە ئىشتىراك قىلدى. ئۆمەر قانات ئەپەندى ئۇيغۇر خەلقى ئۇچراۋاتقان پەۋقۇلئادە ئېغىر دىنىي زۇلۇملارنى ۋە خىتاينىڭ جازا لاگېرى سىياسىتىنىڭ زىيانكەشلىكىنى ئاڭلاتتى. پائالىيەتكە ئىشتىراك قىلغان تەرەپلەر، خىتاينىڭ دىنىي زۇلۇمىغا ئۇچراۋاتقان ھەر قايسى قەۋملەرنىڭ زىچ ئىتتىپاقلىشىپ، بۇ زۇلۇمنىڭ توختىشى ئۈچۈن بىرلىكتە كۈرەش قىلىشىنىڭ زۆرۈرىيىتىنى تەكىتلىدى.

• 4 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلارنى بىر يۈزۈسىدە جازا لاگېرلىرىغا ئېتىراز بىلدۈرۈشكە چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلىپ، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر قېرىنداشلارنى 4 - ئاينىڭ 27 - كۈنى بېلگىيەنىڭ پايتەختى بىريۇسسېلدا ئېلىپ بېرىلماقچى بولغان خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان دەھشەتلىك جازا لاگېرى سىياسىتىگە نارازىلىق بىلدۈرۈش مەقسىتىدىكى كەڭ كۆلەملىك نامايىشقا ئاۋاز قوشۇشقا چاقىردى.

• 4 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ يالغان - ياۋىداق ئۇچۇر تارقىتىۋاتقانلىقىنى ئەيىبلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلىپ، خەلقئارا جامائەتچىلىكىنى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ يېقىندا كۈچەپ ئېلىپ بېرىۋاتقان تېررورلۇقنى باھانە قىلىپ ئوچۇق - ئاشكارا يالغان ياۋىداق خاتا ئۇچۇر تارقىتىش قىلمىشىغا دىققەت قىلىشىغا چاقىرىق قىلدى ۋە خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ بۇ ئارقىلىق ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئۆز ھەق - ھوقۇقى ئۈچۈن ئېلىپ بېرىۋاتقان قانۇنلۇق كۈرىشىنى خۇنۇكلەشتۈرۈش ۋە بۇزغۇنچىلىق قىلىش ماھىيىتىنى كۆرسىتىپ بەردى.

• 4 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ جازا لاگېرلىرىغا ئائىت پاكىتلار بىلەن تەمىنلەشكە چاقىرىق قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلىپ، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىنى خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرى سىياسىتىنىڭ

نەتىجىسىدە خالغانچە تۇتقۇن قىلىنغان، غايىب بولغان ۋە ئۆلتۈرۈلگەن ئۇيغۇرلار ھەققىدە ئۇچۇر ۋە پاكىت ئىسپاتلار بىلەن تەمىنلەشكە چاقىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي تەرىپىدىن ھازىر جازا لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان مىليونلىغان ئۇيغۇرلارنىڭ ئىسمىلىرى ۋە باشقا ئۇچۇرلىرىنى 4 - ئاينىڭ 27 - كۈنى بىريۇسسېلدا ئۆتكۈزۈلمەكچى بولغان چوڭ كۆلەملىك نارازىلىق نامايىشىدا ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ئالاقىدار ئورگانلىرىغا ئىسپات سۈپىتىدە رەسمىي تاپشۇرۇپ بەرمەكچى ھەمدە ياۋروپا ئىتتىپاقىدىن جىددىي تەدبىر قوللىنىپ جازا لاگېرلىرىدا ئازاب چېكىۋاتقان بىگۇناھ شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ دەرھال قويۇپ بېرىلىشىنى قولغا كەلتۈرۈش تەلەپ قىلىنماقچى بولغان ئىدى.

• 4 - ئاينىڭ 16 - كۈنىدىن 25 - كۈنىگىچە ب د ت دا

4 - ئاينىڭ 16 - كۈنىدىن 25 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر نيۇ - يورك شەھىرىگە بېرىپ، ب د ت يەرلىك مىللەتلەر مەسلىسى دائىمىي مۇنبىرىنىڭ 17 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتناشتى. يىغىنغا قاتنىشىش ئىلتىماسى بىر نەچچە ھەپتە ئىلگىرى تەستىقلانغان ۋە ئىجازەتنامىنىڭ تېخى ئىناۋەتلىك بولۇشىغا قارىماي، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كۈچلۈك توسقۇنلۇق قىلىشى بىلەن دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ بۇ مۇنبەرنىڭ كۆپ قىسىم يىغىنلىرىغا قاتنىشىشى چەكلەندى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ب د ت مۇنبىرىگە قاتنىشىش ئۈچۈن نيۇ - يوركقا كېلىشتىن ئۈچ كۈن بۇرۇن ئېلېكترونلۇق خەت تاپشۇرۇۋېلىپ بىر نەچچە ھەپتە ئىلگىرى تەستىقلانغان يىغىنغا قاتنىشىش ئىجازەتنامىسىغا «بىخەتەرلىك» ئەندىشىلىرى تۈپەيلىدىن قايتا قاراپ چىقىدىغانلىقى بىلدۈرۈلدى. 4 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۈشەنبە، ئىسا ئەپەندىنىڭ ب د ت بىناسىغا كىرىپ مۇنبەرگە قاتنىشىشىغا ب د ت خىزمەتچىلىرى تەرىپىدىن «بىخەتەرلىك» باھانىسى بىلەن يول قويۇلمىدى.

دولقۇن ئەيسا بىلەن ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئامېرىكىنىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق ۋەكىللىك ئورگىنىنىڭ باش كاتىپ ياردەمچىسى ئاندرەۋ گىلمور ۋە گېرمانىيەنىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق ۋەكىللىك ئورگىنىنىڭ خادىملىرى بىلەن كۆرۈشۈپ بۇ مەسلىنى مۇزاكىرە قىلدى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى كېيىن مۇنبەرگە قاتنىشىش ئىجازەتنامىسىنى قايتىدىن تەستىقلىتىپ ئالغان بولسىمۇ، ئەمما ئەتسى ب د ت غا كىرمەكچى بولغاندا، ئامېرىكىنىڭ ئەكوسوك تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى كەللەي كۇرىي خانىمىنىڭ ھەمراھ بولۇشىغا قارىماي دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ب د ت غا كىرىشى يەنە رەت قىلىندى. كۇرىي خانىم دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنى تۈركىيە، ئىسرائىلىيە ۋە گېرمانىيە قاتارلىق بىر قانچە دۆلەت ۋەكىللىرى ئۆمىكىگە تونۇشتۇردى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ پۇرسەتتە ئۇيغۇر خەلقى دۇچار

بولۇۋاتقان ئېچىنىشلىق ۋەزىيەتنى تونۇشتۇردى. ئامېرىكا ۋە گېرمانىيەنىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق ۋەكىللەر ئۆمىكىدىكى يۇقىرى دەرىجىلىك ئەربابلارنىڭ بىر قولى ئارىلىشىشى نەتىجىسىدە، باش كاتىپنىڭ ياردىمىدە دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئاخىرى 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى پەيشەنبە ب د ت غا كىردى ۋە ب د ت مۇنبىرىدە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ دەرد - ئەھۋالىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ئاڭلاتتى. خىتاي ھۆكۈمىتى نۆۋەتتە ب د ت غا بېسىم ئىشلىتىپ دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ يىغىنغا قاتنىشىش سالاھىيىتى ھەل قىلىپ بەرگەن گېرمانىيەدە تۇرۇشلۇق خەتەر ئاستىدىكى مىللەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ب د ت دىكى سالاھىيىتى پۈتۈنلەي ئەمەلدىن قالدۇرۇش ئۈچۈن بار كۈچىنى ئىشقا سالماقتا. بۇ مەسىلە ب د ت ئاممىۋى تەشكىلاتلار كومىتېتىدا ئاۋازغا قويۇلۇش ئالدىدا تۇرماقتا.

• 4 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى داڭلىق ئۇيغۇر يازغۇچىسى ۋە ئالىمى ئابدۇلقادىر جالالىدىننىڭ خىتاي ساقچىلىرى تەرىپىدىن خالىغانچە تۇتقۇن قىلىنغانلىقىنى ئەيىبلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات قىلىپ، كۆزگە كۆرۈنگەن ئۇيغۇر يازغۇچىسى ۋە ئالىمى ئابدۇلقادىر جالالىدىننىڭ خىتاي ساقچىلىرى تەرىپىدىن خالىغانچە تۇتقۇن قىلىنىشىنى قاتتىق ئەيىبلىدى. خەۋەر قىلىنىشىچە، ئابدۇلقادىر جالالىدىن ئەپەندى 2018 - يىلى 1 - ئاينىڭ 29 - كۈنى قولغا ئېلىنغان بولۇپ، ئەينى چاغدا خىتاي ساقچىلىرى ئۇنىڭ ئۆيىگە بېسىپ كىرىپ، بېشىغا قارا رەڭلىك خالتا كىيىدۈرۈپ ئېلىپ كەتكەن. ئۇنى قولغا ئېلىشتا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ھېچقانداق ئاساسى يوق بولۇپ، گەرچە داۋاملىق تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان بولسىمۇ، تېخىغىچە ھېچقانداق كونكرېت جىنايەت بىلەن ئەيىبلەنمىگەن.

• 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ قاتتىق توسقۇنلۇقىغا ئۇچرىغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ب د ت يەرلىك مىللەتلەر مۇنبىرىگە كىرىشكە رۇخسەت قىلىندى

ئىككى ھەپتىگە يېقىن توسقۇنلۇق ۋە قايتا - قايتا رەت قىلىشلاردىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ب د ت بىناسىغا كىرىشى ۋە 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنىدىكى يەرلىك مىللەتلەر مەسلىسى بويىچە دائىمىي مۇنبىرىگە قاتنىشىشىغا رۇخسەت قىلىندى. مۇنبەرگە قاتنىشىشتىن بىر قانچە ھەپتە ئىلگىرى تەستىقلانغان ۋە تېخى بىر ھەپتە بۇرۇن ئېلېكترونلۇق خەت ئارقىلىق تەكرار تەستىقلانغان بولسىمۇ، دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ ئۇدا ئىككى قېتىم ب د ت بىناسىغا كىرىپ مۇنبەرگە قاتنىشىشى سەۋەبسىز توسقۇنلۇققا ئۇچرىدى. ئامېرىكا ۋە گېرمانىيەنىڭ ب د ت دا تۇرۇشلۇق دائىمىي ۋەكىللىك ئورگانلىرىنىڭ جىددىي ئارىلىشىشى نەتىجىسىدە خىتاي ھۆكۈمىتى قەستەن

پەيدا قىلىۋاتقان بۇ مەسىلە ھەل قىلىندى.

• 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات

ياۋروپا پارلامېنتىدا

4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ كونسېرۋاتىپلار ۋە ئىسلاھاتچىلار گۇرۇھى ۋە ياۋروپا پارلامېنت ئەزاسى باس بەلدەر ساھىبخانلىق قىلغان خىتايدىكى دىنىي ئەركىنلىك تېمىسىدىكى پائالىيەتكە قاتناشتى. ئۆمەر قانات ئەپەندى يىغىن ئىشتىراكچىلىرىغا ئۇيغۇر خەلقى دۇچ كېلىۋاتقان خىتاينىڭ پەۋقۇلئاددە ئېغىر دىنىي باستۇرۇش سىياسىتى ۋە جازا لاگېر سىياسىتىنى ئاڭلاتتى. يىغىن قاتناشچىلىرى خىتاينىڭ دىنىي زۇلۇملىرىغا ئۇچراۋاتقان ئوخشىمىغان خەلقلەرنىڭ بىرلىكتە ئىتتىپاقلىشىپ، ئۆزىگە تېگىشلىك ھەق - ھوقۇقلىرى ئۈچۈن ئورتاق تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىنىڭ زۆرۈرلۈكىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 4 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۆزىنىڭ ھەمكارلاشتۇرۇش ۋاكالەتسىز

مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) بىلەن بىر يۈزۈسىدە مۇۋەپپەقىيەتلىك نامايىش ئېلىپ باردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇنىڭ ھەمكارلاشتۇرۇش ۋاكالەتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) بىلەن بىرلىكتە بېلگىيەنىڭ پايتەختى بىر يۈزۈسىدە چوڭ كۆلەملىك نارازىلىق نامايىشىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئۆتكۈزدى. بۇ نامايىش خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ مىليونلىغان ئۇيغۇرلارنى شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرىغا تۇتقۇن قىلىشى شەددەت بىلەن كۈچىيىۋاتقان پەيتكە توغرا كەلدى. مۇھاجىرەتتىكى مىڭلىغان ئۇيغۇرلار «مىئوس» مەيدانىغا يىغىلىپ، ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ يۈرۈشىدىن نارازىلىق يۈرۈشىنى باشلىدى ھەمدە ياۋروپا ئورگانلىرىنى ۋە خەلقئارا جامائەتچىلىكىنى خىتاينىڭ جىنايەتلىرىگە سۈكۈت قىلماسلىققا چاقىردى، جازا لاگېرلىرىدا ئازاب چېكىۋاتقان مىليونلىغان ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىنىڭ دەرھال قويۇپ بېرىلىشى ئۈچۈن ياردەم تەلەپ قىلدى.

• 5 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى جەنۇبىدە ب د ت مۇساپىرلار ئالىي

كومىسسارلىقى بىلەن ئۇچراشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ب د ت مۇساپىرلار ئالىي كومىسسارلىقىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، خىتايدىن ھاكىمىيەتنىڭ زىيانكەشلىكىدىن ئۆز يۇرتىنى تاشلاپ قېچىپ چىقىشقا مەجبۇر بولغان ئۇيغۇر مۇھاجىرلىرىنىڭ ۋەزىيىتى ۋە قاتمۇقات قىيىنچىلىقلىرىنى ئاڭلاتتى. 2018 - يىلى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنىڭ سانىدا جىددىي ئېشىش

كۆرۈلگەن بولۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتى ئۆزىنىڭ كۈنسېرى ئېشىۋاتقان خەلقئارالىق نوپۇزىدىن پايدىلىنىپ، چەت ئەلگە قېچىپ چىققان، سىياسىي پاناھلىق تىلىگەن ئۇيغۇرلارغىمۇ خاتىرجەم كۈن كۆرۈش پۇرسىتىدىن مەھرۇم قالدۇرۇشقا تىرىشىۋاتىدۇ. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ب د ت مۇساپىرلار ئالىي كومىسسارىلىقىدىن ئۇيغۇر مۇساپىرلار مەسلىسىنى جىددىي كۈنتەرتىپتە قويۇشنى تەلەپ قىلدى.

• 5 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ژۇرنالىستلارغا ئېھتىرام بىلدۈردى

دۇنيا مەتبۇئات ئەركىنلىكى كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلىپ، ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ دۇنيا مىقياسىدا تونۇلۇشى ئۈچۈن كۈچ چىقىرىۋاتقان ژۇرنالىستلارغا، جۈملىدىن خىتايدا جېنىنى ۋە مېلىنى ئالىقانىغا ئېلىپ قويۇپ خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي يوقىتىش سىياسىتىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ئاشكارىلاۋاتقان ژۇرنالىستلارغا بولغان چوڭقۇر ھۆرمىتىنى ئىپادىلىدى.

• 5 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى لوندوندىكى ئۇيغۇر جامائىتى بىلەن

ئۇچراشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئەنگىلىيەدە رەسمىي شەرقىي تۈركىستان تەشكىلاتى قۇرۇش قارارىدىن كېيىن لوندوندىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى بىلەن ئۇچراشتى. كۆپچىلىك بۇ ئۇچرىشىشتا ئەنگىلىيەدىكى ھەر قايسى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئارىسىدا مۇناسىۋەت ئورنىتىش توغرىسىدا ئەتراپلىق پىكىر ئالماشتۇردى ھەمدە كەلگۈسىدىكى پائالىيەتلەرنى بىرلىكتە ھەمكارلىشىپ ئېلىپ بېرىشقا كېلىشتى. ئەنگىلىيە زىيارىتى جەريانىدا دولقۇن ئەيسا پەندىم تىبەت ئاممىۋى تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى ۋە كەلگۈسى پائالىيەتلەر ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

• 5 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارالىق ئۇيغۇر دوپپا بايرىمىنى تەبرىكلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر جامائىتى بىلەن بىرلىكتە بۇ يىللىق خەلقئارا ئۇيغۇر دوپپا بايرىمىنى قۇتلۇقلىدى. 2009 - يىلىدىكى ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىدىن كېيىن مەيدانغا كەلگەن بۇ پائالىيەت، ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنىڭ سىمۋولى بولغان ئۇيغۇر دوپپىسى ئارقىلىق نەپىس ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە تونۇتۇشنى مەقسەت قىلغان ئىدى.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ رامزان مەزگىلىدىكى دىنى

باستۇرۇشلىرىنى ئەيىبلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلىپ، دۇنيا جامائەتچىلىكىگە

ختاي ھاكىمىيىتىنىڭ مۇقەددەس رامزان مەزگىلىدە ئۇيغۇرلارغا قاراتقان دىنى باستۇرۇشنى كۈچەيتىۋاتقانلىقىنى كۆرسەتتى ۋە جۈملىدىن مۇسۇلمان دۇنياسىنىڭ ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىنىڭ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلۈشكە چاقىردى.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ياۋروپا

پارلامېنتىدا

5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى خەلقئارا ئىنسان ھەقلىرىنى كۆزىتىش تەشكىلاتى خىتاي ئىشلىرى بۆلۈمىنىڭ دىرېكتورى سوفي رىچاردسون خانىم، خەتەر ئاستىدىكى مىللەتلەر تەشكىلاتى ئاسىيا بۆلۈمىنىڭ مۇدىرى ئۇلىرخ دەلىئۇس ئەپەندى قاتارلىقلار بىلەن بىرلىكتە ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئىنسان ھەقلىرى تارماق كومىتېتىدا ئېلىپ بېرىلغان يىغىنغا قاتناشتى. ئامېرىكا پارلامېنتى توم لانتوس كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىدىن جەيمىس ماگگوۋەرن ۋە راندى خۇلتگرەن ئەپەندىلەر بۇ يىغىنغا مەخسۇس ۋىدېئولۇق تەبرىك ئەۋەتكەن ئىدى. بۇ يىغىن مەخسۇس خىتايدىكى ئىنسان ھەقلىرى ۋەزىيىتى توغرىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن بولۇپ، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ نۆۋەتتىكى قورقۇنچلۇق ئىنسان ھەقلىرى ۋەزىيىتى توغرىسىدا نۇقتىلىق مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىلدى.

دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئىنسان ھەقلىرى تارماق كومىتېتىغا خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان جازا لاگېرى سىياسىتى ۋە ئۇنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ دىنى ئېتىقادى، مەدەنىيىتى، سۆز ئەركىنلىكى ۋە كىشىلىك ئىززەت - ھۆرمىتىگە ئېلىپ كەلگەن پاجىئەلىك زىيانكەشلىكلىرىنى دەلىل - ئىسپاتلار بىلەن ئاڭلاتتى، ھەمدە ياۋروپا ئىتتىپاقىنى ئەمەلىي ھەرىكەتلەر بىلەن ئۇيغۇر خەلقىنى قۇتقۇزۇپ قىلىشقا، خىتايىنىڭ ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىگە سۈكۈت قىلماسلىققا ۋە بۇ جىنايەتلەرنىڭ داۋاملىشىشىنى توختىتىش ئۈچۈن خىتايغا كەسكىن تەدبىر قوللىنىشقا چاقىردى.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 22 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كانادا دائىرىلىرى بىلەن

بىر قاتار ئۇچرىشىشلارنى ئېلىپ باردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھاجىرلار كومىتېتىنىڭ دىرېكتورى مەمەت توختى ئەپەندى كانادا ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بىلەن ئۇچراشتى ۋە شەرقىي تۈركىستاندا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ كۈنسېرى ناچارلىشىۋاتقان خىتاي زۇلۇمىنى ئاڭلاتتى. مەمەت توختى ئەپەندى كانادا ھۆكۈمىتىنى ئىنسانىيەتكە قارشى بۇ كەڭ كۆلەملىك جىنايەتكە كۆز يۇمماسلىقىنى ۋە ئەمەلىي تەدبىر قوللىنىپ خىتاي ھۆكۈمىتى ئېلىپ بېرىۋاتقان بۇ ئېغىر جىنايەتلەرنى توختىتىشقا چاقىردى. مەمەت توختى

ئەپەندى يەنە كانادا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك كومىتېتى ئورۇنلاشتۇرغان يىغىنغا قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتىنى، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ دەرد ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى.

• 5 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مېركېل خانىمنىڭ خىتاي زىيارىتى جەريانىدا جازا لاگېرى سىياسىتىنى ئاشكارا ئەيىبلەشكە چاقىردى

گېرمانىيە باش مىنىستىرى مېركېل خانىمنىڭ خىتايغا قاراتقان دۆلەت ئىشلىرى رەسمىي زىيارىتىنىڭ ھارپىسىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلىپ، مېركېل خانىمنى خىتاي ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشكەن ۋاقىتتا ئۇيغۇر مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشىنى، جۈملىدىن خىتاينىڭ جازا لاگېرى سىياسىتىنى ئاشكارا ئەيىبلەشكە چاقىرىق قىلدى.

• 5 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي زىندانىدا ۋاپات بولغان يەنە بىر ئۇيغۇر دىنى ئالىمىنىڭ ۋاپاتىغا تەزىيە بىلدۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلق سۆيگەن ئۇيغۇر دىنى ئالىمى ئابدۇلھەمىد مەخسۇمنىڭ ۋاپاتىغا چوڭقۇر تەزىيە بىلدۈردى. 2017 - يىلى 11 - ئايدا 88 ياشقا كىرگەن بوۋاي بولۇشىغا قارىماي، زالىم خىتاي ھاكىمىيىتىنى بۇ دىنى ئالىمى جازا لاگېرىغا تاشلىغان ئىدى.

• 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىيەنئەنمىن قىرغىنچىلىقىنى خاتىرىلىدى

تىيەنئەنمىن ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتى ۋە تىيەنئەنمىن قىرغىنچىلىقىنىڭ 29 - يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلىپ، خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ زالىم ۋە قانخور ماھىيىتىنى ئەيىبلدى.

• 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىيەنئەنمىن قىرغىنچىلىقىنى خاتىرىلەش پائالىيىتىگە ئىشتىراك قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروچېكت كوردىناتورى رىيان بەرى ئەپەندىلەر ۋاكالىتەتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتىنىڭ بىريۇسسېلدىكى ئىشخانىسىدا ئېلىپ بېرىلغان تىيەنئەنمىن قىرغىنچىلىقىنىڭ 29 يىللىقى خاتىرىلەش پائالىيىتىگە قاتناشتى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى پائالىيەتتە سۆز قىلىپ، خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە ئېلىپ بېرىۋاتقان مىسلىسىز زۇلۇملىرىنى ئاڭلاتتى.

• 6 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندا نامايىش ئېلىپ باردى

خەتەر ئاستىدىكى خەلقلەرنى قوغداش تەشكىلاتىنىڭ ھەمكارلىشىشى

بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندا چوڭ نامايىش ئۆتكۈزۈپ، گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنى خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرى سىياسىتىگە كۆز يۇمماسلىققا، ئەمەلىي چارە قوللىنىپ لاگېرغا قامالغان مىليونلىغان ئۇيغۇرلارغا ياردەم قىلىشقا چاقىردى.

• 6 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئىيسا ئەپەندى گېرمانىيە باش مىنىستىرى ئانگېلا مېركېل خانىم ئىشخانىسىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، گېرمانىيە باش مىنىستىرنىڭ خىتايدا قارىتىلغان زىيارىتى جەريانىدا جازا لاگېرى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى ھەمدە خىتاي ھۆكۈمىتىدىن مىليونلىغان بىگۇناھ ئۇيغۇرلارنى دەرھال قويۇۋېتىشنى تەلەپ قىلىشنى سورىدى.

• 6 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر ئانا تىل كۈنىنى تەبرىكلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئۇيغۇر ئانا تىل كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن بايانات ئېلان قىلىپ، ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنىڭ تۈۋرۈكى ھېسابلانغان ئۇيغۇر ئانا تىلىنىڭ مۇھىملىقىنى تەكىتلىدى ۋە بۇ بىباھا مەدەنىيەت بايلىقىنى يوقىتىشقا كۈچەۋاتقان خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئاسسىمىلياتسىيە سىياسىتىنى قاتتىق ئەيىبلىدى.

• 6 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنى ئەسلىدى

1988 - يىلى مەيدانغا كەلگەن، شەرقىي تۈركىستاننىڭ يېقىنقى زامان تارىخىدىكى مۇھىم ۋەقەلەرنىڭ بىرى ھېسابلانغان 15 - ئىيۇن شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنىڭ 30 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەخسۇس بايانات ئېلان قىلىپ، بۇ زور كۆلەملىك تارىخى ۋەقەنى ئەسلىدى.

• 6 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 1988 - يىلىدىكى شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنى خاتىرىلىدى

1988 - يىلى شەرقىي تۈركىستاندا مەيدانغا كەلگەن، تارىخى ئەھمىيىتى زور بىر قېتىملىق شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنىڭ 30 - يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ مىيۇنخېندىكى كونسۇلخانىسىنىڭ ئالدىدا نارازىلىق نامايىشى ئۆتكۈزدى.

• 6 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى روزا ھېيتىنى قۇتلۇقلىدى

ئۇلۇغ روزا ھېيت مۇناسىۋىتى بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەيۋىنچىدا مەدەنىيەت پائالىيىتى ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى روزا ھېيتىنى قۇتلۇقلاش پائالىيىتى ئېلىپ باردى.

• 6 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتى ھەققىدە يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ مەيۋىنچى شەھىرىدە مەخسۇس يۇمىلاق ئۈستەل سۆھبىتى ئۆتكۈزۈپ، تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنى خاتىرىلىدى ۋە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

• 6 - ئاينىڭ 18 - كۈنى ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 38 - نۆۋەتلىك يىغىنىدا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى 6 - ئاينىڭ 18 - كۈنىدىن 22 - كۈنىگىچە ئېلىپ بېرىلىدىغان ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 38 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتنىشىش، 8 - ئايدا ئۆتكۈزۈلىدىغان ب د ت ئىرقىي كەمسىتىشنى يوقىتىش كومىتېتىنىڭ يىغىنى ۋە 11 - ئايدا ئۆتكۈزۈلىدىغان خىتايدىكى ئىنسان ھەقلىرى ۋەزىيىتىنى ئومۇميۈزلۈك كۆزدىن كەچۈرۈش يىغىنلىرىغا تەييارلىق قىلىش مەقسىتىدە شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇب شەھىرىگە يېتىپ كەلدى.

• 6 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىغا ئىگە چىقىشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيا مۇساپىرلار كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلىپ، دۇنيا جامائەتچىلىكىنى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنىڭ ئېغىر ۋەزىيىتىگە دىققەت ئېتىبارىنى ئاغدۇرۇشقا ھەمدە ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ۋە سىياسىي پانالىق تىلگۈچىلىرىگە ياردەم قولىنى سۇنۇشقا چاقىردى.

• 6 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن 23 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتىنىڭ بارسېلونادىكى رەئىسلىك يىغىنىغا قاتناشتى

ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتىنىڭ (UNPO) مۇئاۋىن رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۆتەۋاتقان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى UNPO نىڭ بارسېلونادا ئېلىپ بارغان رەئىسلىك يىغىنىغا قاتناشتى. UNPO نىڭ بارلىق ۋەكىللىرى ئىشتىراك قىلغان بۇ يىغىندا، UNPO نىڭ ياۋروپا پارلامېنتى ۋە ب د ت دا نۆۋەتتە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ۋە كەلگۈسىدە ئېلىپ بېرىلىدىغان خىزمەتلىرى

مۇزاكىرە قىلىندى.

مەزكۇر يىغىن جەريانىدا، «خەلقئارالىق سولچىلارنىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەر ۋە خەلقلەر مەركىزى» ۋە «كاتالونىيە جۇمھۇرىيەتچى سولچىلار پارتىيەسى» نىڭ ھەمكارلىقىدا، ئۇيغۇر، تىبەت، ئېفىئوپىيەدىكى ئومۇمىرولار، تەيۋەنلىكلەر قاتارلىق تەقدىرداش خەلقلەر ئارىسىدا چۈشىنىشنى ۋە ھەمكارلىقنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش مەركەز قىلىنغان بىر قېتىملىق خەلقئارالىق ئۇچرىشىشمۇ ئېلىپ بېرىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى ياۋروپا پارلامېنتى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىنىڭ تۇنجى قېتىملىق پائالىيىتى ئۆتكۈزۈلدى

ياۋروپا پارلامېنتى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىنىڭ تۇنجى قېتىملىق پائالىيىتى ياۋروپا خەلق پارتىيەسىنىڭ ساھىبخانلىقىدا ئېلىپ بېرىلدى. «خەتەر ئاستىدىكى مەزلۇم خەلق: خىتايدىكى جازا لاگېرلىرىدا ئازاب چېكىۋاتقان ئۇيغۇرلار» تېمىسىدىكى بۇ پائالىيەتتە خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا شىددەت بىلەن كېڭەيتىۋاتقان جازا لاگېرلىرى ۋە ئۇنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە ئېلىپ كەلگەن زىيانكەشلىكلىرى ئاڭلىتىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 27 - كۈنى ياۋروپا پارلامېنتىدا ئېلىپ بېرىلغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دىنىي ئەركىنلىك ۋە سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچىلەرنىڭ ۋەزىيىتى تېمىسىدىكى پائالىيەتكە ئىشتىراك قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىروجېكت كوردىناتورى رىيان بەرى ئەپەندى چېگراسىز ئىنسان ھەقلىرى تەشكىلاتى ۋە ياۋروپا پارلامېنت ئەزاسى زىچوۋىسكى ئەپەندى بىرلىكتە ياۋروپا پارلامېنتىدا ئورۇنلاشتۇرغان خىتايدىكى دىنىي ئەركىنلىك ۋە خىتايدىن قېچىپ چىققان سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچىلەرنىڭ ۋەزىيىتى تېمىسىدىكى بىر قېتىملىق پائالىيەتكە قاتناشتى.

• 6 - ئاينىڭ 26 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 38 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىروجېكت كوردىناتورى رىيان بەرى ئەپەندىلەر ب د ت ئىنسان ھەقلىرى كېڭىشىنىڭ 38 - نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتناشتى ۋە ئۇيغۇرلارغا ۋاكالىتەن شەرقىي تۈركىستاندىكى مىسلىسىز خىتاي زۇلۇمى ھەققىدە ئېغىزچە بايانات بەردى. بۇ جەرياندا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كۆپلىگەن دۆلەتلەرنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن ئۇچرىشىپ، ئۇلارغا بۇ قېتىمقى ب د ت يىغىنىدا ئۇيغۇر مەسلىسىنى نوقتىلىق ئوتتۇرىغا قويۇشقا دەۋەت قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 2 - كۈنىدىن 5 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پىروگرامما باشقۇرغۇچىسى

لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتكە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما باشقۇرغۇچىسى پىتەر ئەرۋىن ئەپەندى لوندونغا بېرىپ، ئافرىقا تەتقىقات ئىنستىتۇتىنىڭ ئادىيان زەنىز ئەپەندى ۋە راچىل ھارس خانىم بىلەن ئېلىپ بارغان مۇھاكىمە يىغىنى ھەمدە ئەنگلىيە پارلامېنتىدا ئۇيغۇر مەسلىسى ھەققىدە ئېلىپ بېرىلغان يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر قاتار پائالىيەتلەرگە قاتناشتى.

• 7 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 9 يىللىقىنى

خاتىرىلىدى

ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 9 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلىپ، زالىم خىتاي ھاكىمىيىتى تەرىپىدىن قىرغىن قىلىنغان ئۇيغۇرلارنى ئەسلىدى ۋە بارلىق تەشكىلاتلارنى 5 - ئىيۇل كۈنى خىتايغا قارشى نارازىلىق نامايىشى ئېلىپ بېرىشقا چاقىرىق قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ياۋروپا ئىتتىپاقىدا

7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە قۇرۇلتاي پىروجېكت باشقۇرغۇچىسى پىتەر ئەرۋىن ئەپەندىلەر ياۋروپا ئىتتىپاقى تاشقى ھەرىكەت ئىدارىسى چاقىرىغان، 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە بېيجىڭدا ئۆتكۈزۈلىدىغان 36 - نۆۋەتلىك ياۋروپا ئىتتىپاقى ۋە خىتاي ئارىسىدىكى ئىنسان ھەقلىرى دىيالوگىغا تەييارلىق قىلىش يىغىنىغا قاتناشتى.

• 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلار 5 - يۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنى خاتىرىلىدى

5 - يۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 9 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ئەزا تەشكىلاتلار ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق دۆلەتلەردىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىنىڭ كۈچلۈك ئاۋاز قوشۇشى بىلەن، ئۆز دۆلەتلىرىدىكى سىياسىي ۋەزىيەتكە ئاساسەن نامايىشلار، مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنلىرىغا ئوخشاش ھەرخىل خاتىرىلەش پائالىيەتلىرىنى ئۆتكۈزۈپ، ئۈرۈمچى ۋەقەسىدىكى قىرغىنچىلىقتا ھاياتىدىن ئايرىلغان، ئىز - دېرەكسىز غايىب بولغان قېرىنداشلارنى ئەسلىدى ھەمدە خىتاي ھاكىمىيىتىگە بولغان غەزەپ - نەپرەتلىرىنى ئىپادىلىدى.

• 7 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەدىكى ئۇيغۇر ۋە تۈرك جامائەتلىرى

بىلەن ئۇچراشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى گېرمانىيەنىڭ دۇبىسبۇرگ شەھىرىدە ئىستىقامەت قىلىۋاتقان ئۇيغۇر ۋە تۈرك جامائەتلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ، ئۇلار بىلەن بىرلىكتە گېرمانىيە ۋە ياۋروپادىكى ئۇيغۇر ۋە تۈرك جامائەتلىرىنىڭ ئارىسىدىكى دوستلۇق ۋە ھەمكارلىقنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش يوللىرى ئۈستىدە ئىزدەندى.

• 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى بىلەن ئۇچراشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى بېرلىندا گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى ئاسىيا ئىشلىرى بۆلۈمىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئۇلاردىن گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ جۈملىدىن جازا لاگېرى مەسىلىسىگە جىددىي كۆڭۈل بۆلۈشىنى تەلەپ قىلدى. شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئەڭ يېڭى ۋەزىيىتى توغرىسىدا مەلۇمات سۇنغان دولقۇن ئەيسا ئەپەندى گېرمانىيەدە ئىستىقامەت قىلىۋاتقان ئۇيغۇر جامائىتى ۋە يېڭىدىن كەلگەن سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچىلەر يولۇققان خىلمۇخىل قىيىنچىلىقلارنى ئاڭلاتتى ۋە گېرمانىيە دۆلىتىنىڭ بۇ مەسىلىلەرنى تېزراق ھەل قىلىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندا خىتايغا قارشى نامايىش ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە خەتەر ئاستىدىكى خەلقلەرنى قوغداش تەشكىلاتىنىڭ بىرلىكتە ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن، بېرلىنغا رەسمىي دۆلەت زىيارىتى ئۈچۈن كەلگەن خىتاي باش مىنىستىرى لى كېچياڭغا قارشى چوڭ كۆلەملىك نامايىش ئېلىپ بېرىلدى. شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ نۆۋەتتىكى ئېچىنىشلىق ۋەزىيىتى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن لوزۇنكىلارنى كۆتۈرگەن نامايىشچىلار جاراڭلىق شوئارلارنى توۋلاپ، خىتاي ھۆكۈمىتىدىن جازا لاگېرلىرىنى تاقاشنى تەلەپ قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 13 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە ئۇيغۇر ياشلىرىنى تەربىيەلەش كۇرسى ئۆتكۈزۈلدى

7 - ئاينىڭ 13 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈركىيەنىڭ ئىستانبۇل شەھىرىدە، تورا ئىلتىماس قىلىش تەلەپلىرى تەستىقلانغان ئاكتىپ ۋە جەڭگىۋار ئۇيغۇر ياشلىرىغا دەۋانى ئاڭلىتىش ئۇسۇللىرى ۋە ئۈنۈملۈك خىزمەت قىلىش ماھارەتلىرى بويىچە ئۈچ كۈنلۈك تەربىيەلەش كۇرسى ئېلىپ باردى.

• 7 - ئاينىڭ 16 - كۈنىدىن 21 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى بۇداپېشتتا ئۆتكۈزۈلگەن خەلقئارالىق يىغىنغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى توم لانتوس ئىنستىتۇتى، مەملىكەتلىك مەمۇرىي خىزمەت ئۇنىۋېرسىتېتى ۋە لوندون مىدىل سىكس ئۇنىۋېرسىتېتى قاتارلىق ئورۇنلار ھەمكارلىشىپ ۋېنگىيەرنىڭ پايتەختى بۇداپېشت شەھىرىدە ئورۇنلاشتۇرغان 5 كۈنلۈك خەلقئارالىق مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشتى. ئاز سانلىق خەلقلەرنىڭ ھوقۇق مەنپەئەتىنى قوغداشنى مەركىزى نۇقتا قىلغان بۇ خەلقئارالىق مۇھاكىمە يىغىنىدا، دولقۇن ئەيسا ئەپەندى شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ خەتەرلىك ۋەزىيىتىنى ئاڭلاتتى ھەمدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتلىرىنى تونۇشتۇردى.

• 7 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا كومىسسسىيىنى ۋە ياۋروپا كېڭىشىگە بىرلەشمە ئوچۇق خەت ئېلان قىلدى

ياۋروپا ۋە خىتاي ئارىسىدىكى 2018 - يىللىق ئالىي دەرىجىلىكلەر ئۇچرىشىشى ھارپىسىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 23 خەلقئارالىق تەشكىلات بىلەن بىرلىكتە ياۋروپا كومىسسسىيىنىڭ رەئىسى يۇڭكەر ئەپەندى ۋە ياۋروپا كېڭىشىنىڭ رەئىسى تۇسك ئەپەندىلەرگە بىرلەشمە ئوچۇق خەت ئېلان قىلىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئىلھام توختى قاتارلىق ئۇيغۇر سىياسىي مەھبۇسلىرىنى قويۇپ بېرىشكە چاقىرىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 26 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئىستانبۇلدا ئۆتكۈزۈلگەن قېرىنداشلىق ئۇچرىشىشىغا ئىشتىراك قىلدى

قۇرۇلتاي دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ رەئىسى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ھاجىم ۋە قۇرۇلتاي ياۋروپا ئىشلىرى مەسئۇلى ئەسقەرجان ئەپەندىلەر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن شەرقىي تۈركىستان مائارىپ ۋە ھەمكارلىق جەمئىيىتى ئىستانبۇلدا تەشكىللىگەن 10 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان قېرىنداشلىق ئۇچرىشىشىغا قاتناشتى. شەرقىي تۈركىستان تەشكىلاتلىرى ئارىسىدا قېرىنداشلىق ۋە ھەمكارلىقنى بەرپا قىلىشنى نىشان قىلغان بۇ چوڭ ئۇچرىشىشتا، دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن يىغىلغان شەرقىي تۈركىستانلىق تەشكىلات ۋەكىللىرى ۋە جامائەت ئەربابلىرى بىرلىكتە شەرقىي تۈركىستان ۋە مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر خەلقى دۇچ كېلىۋاتقان مەسىلىلەر ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتوندا خەلقئارالىق دىنىي ئەركىنلىك تېمىسىدىكى مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىلەر ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرى مايك پومپېيو

ئەپەندى ساھىبخانلىق قىلغان دىنىي ئەركىنلىك تېمىسىدىكى خەلقئارالىق يىغىنغا قاتناشتى. ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى پروجېكتىنىڭ دىرېكتورى نۇرى تۈركەل ئەپەندى خىتاينىڭ جازا لاگېرى سىياسىتى توغرىسىدا نۇتۇق سۆزلىدى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى يىغىن جەريانىدا ئامېرىكىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك دۆلەت ئەربابلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ، ئۇلارغا شىددەت بىلەن ناچارلىشىۋاتقان شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ۋەزىيىتىنى ئاڭلىتىش بىلەن بىرگە، ئامېرىكىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە ياردەم بېرىشىنى سورايدى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ۋاشىنگتوندا ئۆتكۈزۈلگەن دىنىي

ئەركىنلىك نامايىشىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى خەلقئارالىق كوممۇنىزم زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلارنى خاتىرىلەش ۋەخپىنىڭ ۋاشىنگتوندىكى ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى بىناسىنىڭ ئالدىدا ئورۇنلاشتۇرغان دىنىي ئەركىنلىك تېمىسىدىكى چوڭ كۆلەملىك نامايىشقا سۆز قىلىپ، خىتاي ھاكىمىيىتى ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان لاگېر سىياسىتى ۋە دەھشەتلىك دىنىي زۇلۇملارنى ئاڭلاتتى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئامېرىكا

كونگرەسى ئەزاسى تەد كىرۇز ئەپەندى بىلەن ئۇچراشتى

خەلقئارالىق كوممۇنىزم زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلارنى خاتىرىلەش ۋەخپى ئورۇنلاشتۇرغان پائالىيەتتىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئەزاسى تەد كىرۇز ئەپەندى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇنىڭغا شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئەڭ يېڭى ۋەزىيىتىدىن خەۋەردار قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 24 - كۈنىدىن 26 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكا تاشقى ئىشلار

مىنىستىرلىقىنىڭ دىنىي ئەركىنلىك مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئامېرىكا پىرېزىدېنتى ترامپنىڭ دىنىي ئەركىنلىكىنى كۈچلەندۈرۈش ۋە ئۇنى ئامېرىكا تاشقى ئىشلار سىياسىتىنىڭ مۇھىم بىر تەرىپىگە ئايلاندۇرۇش تىرىشچانلىقىنىڭ بىرى ھېسابلانغان، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى ۋاشىنگتوندا ئۆتكۈزگەن دىنىي ئەركىنلىك مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنىغا قاتناشتى. بۇ قېتىمقى يىغىننىڭ مەركىزى تېمىسى خىتايدىكى دىنىي ئەركىنلىك بولۇپ، دولقۇن ئەيسا ئەپەندى يىغىنغا قاتناشقان ھەر قايسى دۆلەتلەرنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك

ئەربابلارغا خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان دەھشەتلىك دىنى باستۇرۇش سىياسىتىنى ئاڭلاتتى.

• 7 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ئامېرىكا كونگرەسى ئۆتكۈزگەن گۇۋاھلىق ئاڭلاش يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرى ئامېرىكا كونگرەسى خىتاي ئىشلىرى كومىسسسىيونىنىڭ ئۇيغۇر ئىنسان ھەقلىرى كىرىزىسىغا بېغىشلىغان گۇۋاھلىق ئاڭلاش يىغىنىغا قاتناشتى. كومىسسسىيون ئەزالىرى خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلار ئۈستىدە يۈرگۈزۈۋاتقان دەھشەتلىك ئىرقىي يوقىتىش سىياسىتى، شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئۈستى ئوچۇق تۈرمىگە ۋە خىتايىنىڭ يۇقىرى سەۋىيەلىك باستۇرۇش تېخنىكىلىرىنى سىناق قىلىدىغان تەجرىبىخانىغا ئايلاندۇرۇلۇشى ھەققىدە دەلىل - ئىسپاتلارنى كۆزدىن كەچۈردى ۋە لاگېر شاھىتلىرىنىڭ گۇۋاھلىقىنى ئاڭلاپ ئۆتتى. يىغىن ئاخىردا، كومىسسسىيون ئەزالىرى ترامپ ھۆكۈمىتىنى خىتايىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرى سىياسىتىگە قارشى ماگنىتسىكى قانۇنغا ئوخشاش ئەمەلىي تەدبىرلەرنى ئېلىپ، چىن چۈەنگوغا ئوخشاش جاللاتلارنى جازالاشنى تەلەپ قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەكەن قىرغىنچىلىقنىڭ 4 - يىللىقىنى خاتىرىلىدى

يەكەن قىرغىنچىلىقنىڭ 4 - يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەتبۇئات باياناتى ئېلان قىلىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قاراتقان قانلىق باستۇرۇش سىياسىتىنى قاتتىق ئەيىبلىدى. ئېنىقسىز مەلۇماتلارغا ئاساسلانغاندا، 4 يىلنىڭ ئالدىدىكى مۇشۇ كۈندە خىتاي قوراللىق كۈچلىرى شەرقىي تۈركىستاننىڭ يەكەن ناھىيەسىدە بىر قانچە مىڭ ئۇيغۇر ئاھالىسىنى قىرغىن قىلىنغان ئىدى.

• 8 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 13 - كۈنىگىچە ب د ت دا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى مەزكۇر كومىتېتنىڭ 8 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 13 - كۈنىگىچە ئۆتكۈزۈلگەن ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىلەن بولغان مەخسۇس يىغىنىغا قاتناشتى ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى سىياسىتىنى ئاڭلاتتى. 8 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىكى يىغىندا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ب د ت ئىرقىي كەمسىتىشنى يوقىتىش كومىتېتى ئەزالىرىنىڭ ئۇيغۇر ۋەزىيىتى ھەققىدە سورالغان سوئاللىرىغا تەپسىلىي جاۋاب بەردى. بۇنىڭدىن ئىلگىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كومىتېت

ئەزالىرى بىلەن بىر قانچە قېتىم ئايرىم ئۇچرىشىپ ئۇيغۇر مەسلىسى توغرىسىدا چوڭقۇر پىكىر ئالماشتۇرۇش پۇرسىتىگە ئىگە بولغان ئىدى.

جەنۇۋدىكى مەزگىلىدە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى «رېتېر» ۋە «نيۇيورك ۋاقىت گېزىتى» قاتارلىق بىر قانچە خەلقئارالىق مەتبۇئاتلارنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ۋەزىيىتىنى ئاڭلىتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كۈنسېرى ئېشىۋاتقان دۆلەت كۈچىدىن پايدىلىنىپ، باشقا دۆلەتلەرگە بېسىم ئىشلىتىش ئارقىلىق بىر قانچە سەھنىسىدە ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان زۇلۇملىرىنى يوققا چىقىرىش ۋە يالغانغا چىقىرىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىۋاتقانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

بىر قانچە ئىرقىي كەمسىتىشنى يوقىتىش كۆمىتېتىنىڭ 8 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىكى يىغىنىدا خىتاي ھۆكۈمىتى ئۇيغۇرلارغا ئومۇميۈزلۈك قاراتقان ئىرقىي كەمسىتىش سىياسىتى توغرىلىق قاتتىق سوئال سوراققا دۇچ كەلدى. 8 - ئاينىڭ 13 - كۈنىدىكى دۆلەتلەر رەسمىي جاۋاب بېرىدىغان يىغىنىدا، خىتاي ھۆكۈمىتى ئۇيغۇرلارغا قاراتقان باستۇرۇش سىياسىتىنى ئىنكار قىلىدىغان، يالغانغا چىقىرىدىغان جاۋابلىرى بىلەن يىغىن ئەھلىنىڭ يەنە بىر قېتىملىق تەنقىدىگە ئۇچرىدى. يىغىنلار ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، بۇ يىغىننى شىۋېتسارىيە كېلىۋاتقان خەلقئارالىق مۇخبىرلار قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى زىيارەت قىلىپ ئۇيغۇر مەسلىسى توغرىسىدا مەخسۇس خەۋەر ئىشلىدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پائالىيەتچىلىرى خەلقئارا تاراتقۇلارغا ئۇيغۇر دەۋاسى، خىتاينىڭ خالغانچە تۇتۇپ تۇرۇش ۋە لاگېرلارنىڭ سانىنى كۆپەيتىش مەسلىسى توغرىسىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىجرائىيە رەئىسى ئۆمەر قانات، سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرلىرى ۋە ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان قىيىن - قىستاق ۋە خورلاشلىرى توغرىسىدا CNN نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسانىڭ بىر قانچە كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدىكى بىر قېتىملىق پائالىيەتتە بەرگەن گۇۋاھلىق سۆزىنى ۋىئەن خەۋىرىدە بەردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، ۋىكە خەۋەرلەرنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇيغۇر جامائىتىنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ۋە خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ ھەرىكەتكە كېلىپ، خىتاينىڭ ئىنسانىيەتكە قاراتقان جىنايىتىنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئېلىپ بارغان كۈرىشى ھەققىدە توختالدى. ئىسا ئەپەندى يەنە فىرانسىيە 24 خەۋەرلىرىنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، مۇسۇلمان كۆپ سانلىق دۆلەتلەرنى سۈكۈتنى بۇزۇپ، ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن سۆز

قىلىشقا چاقىردى. ئىسا ئەپەندى ئەئورونەۋس تۈرك تىلى بىلەن سۆھبەتلىشىپ، ئۇلارغا لاگېرلار ۋە خىتاينىڭ ئۇيغۇر رايونىدا تېخىمۇ كۆپ لاگېر قۇرۇش سۈرىتىنى قانداق ئاشۇرۇۋاتقانلىقىنى ئۆتۈردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرىكتورى پېتىر ئىرۋىن خوڭكوڭ ئەركىن ئاخبارات، تىنچ ئوكيان ئۆلچىمى، نىۋ - يورك ۋاقىت گېزىتى، «مۇھاپىزەت گېزىتى»، «سودا ئىچكى ئىشلار گېزىتى»، «خۇففىڭتون پوچتىسى» قاتارلىق نۇرغۇن يازما نەشر بۇيۇملىرى بىلەن شەرقىي تۈركىستاندىكى سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرلىرى ۋە بۇ مەسىلىنىڭ قانداق بولۇپ بەزى دۆلەتلەر ئۈچۈن سىياسىي قورال بولۇپ قالغانلىقى توغرىسىدا سۆز قىلدى. ئۇ يەنە خوڭكوڭ ئەركىن مەتبۇئاتلىرىغا كۆزگە كۆرۈنگەن ئۇيغۇر ئىقتىسادشۇناسى ۋە پىروفېسسور ئىلھام توختى ھەققىدە ئىستون (ئوپ - ئەد) يازغان.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىرلەشمە ياپۇروپا

پارلامېنتى ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ياپۇروپا پارلامېنتى ئەزالىرى ۋە ياپۇروپانىڭ باشقا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارنى شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىغا نىسبەتەن تېخىمۇ ئاۋاز چىقىرىشقا ۋە سىياسىي تەربىيە لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلارنىڭ قويۇپ بېرىلىشىنى كاپالەتلەندۈرۈشنى مەقسەت قىلغان كونكرېت تەدبىر قوللىنىشقا چاقىردى. ياپۇروپا پارلامېنتىنىڭ ئەزالىرى بىرىنچى قەدەمدە، رامون ترەموسا، بالكەلس فابىئو، ماسسىمو كاستالدو، پەتراس ئاۋستىرېۋىچ، سوگور كسابا ۋە تاكەس لاسلو ساجتورىروداجا قاتارلىقلار ياپۇروپا ئىتتىپاقىنىڭ تاشقى ئىشلار ۋەكىلى فېدېرىكا موگېرىنىدىن، «ياپۇروپا ئىتتىپاقى بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنى سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇشنى ھەل قىلىش ئۈچۈن قانداق كونكرېت ھەرىكەتلەرنى قىلىۋاتىدۇ؟» دېگەن يازما سوئالنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن خەلقئارا ئەدەبىيات

بايرىمىدا تىبەتچە كىتاب ئوقۇش پائالىيىتىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن 18 - نۆۋەتلىك خەلقئارا ئەدەبىيات فېستىۋالىدا تىبەت يازغۇچىسى شوگجاڭنىڭ «ئەركىنلىك ئۈچۈن مەن ھېچ ئىشتىن پۇشايمان قىلمايمەن» (ئەسلى: فۇر فرەئىھەئىت بەرەئۇئە ئىچ نىچتس) ناملىق كىتابنى ئوقۇشقا قاتناشتى. بۇ كىتاب تىبەتنىڭ يېڭى بىر ئەۋلادلىرىنىڭ ئىپادىسى دەپ قارىلىدۇ. شاكجاڭ شېئىر، ماقالە ۋە بىلوگ يازمىلىرىدا خىتاينىڭ تىبەتتىكى زۇلۇمىنى تەنقىد قىلدى ۋە كىتاب

ئوقۇش تىبەت تىلىدا ئېلىپ بېرىلدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 6 - 7 - كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى گېرمانىيە پارلامېنتىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ۋەكىلى ئەسقەر جان گېرمانىيەنىڭ بېرلىندىكى گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىدىكى پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار نۆۋەتتىكى ۋەزىيەتنى، بولۇپمۇ سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرلىرى ۋە ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنىڭ گېرمانىيەدىكى ئەھۋالىنى مۇزاكىرە قىلدى، چۈنكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنى كونكرېت تەدبىر قوللىنىشقا چاقىردى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئاقسارايىدا ئامېرىكا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشۈش

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ۋاشىنگتوندا قىسقا زىيارەتتە بولۇپ، ئامېرىكىنىڭ جاۋابكار خىتاي ئەمەلدارلىرىغا قارىتىلغان جازانى ئويلىشىشنى مۇزاكىرە قىلدى. ترامپ ھۆكۈمىتىدىكى ئامېرىكىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ ھازىر يەرشارى ماگنىتسىكى قانۇندىن پايدىلىنىپ جازا يۈرگۈزۈشنى ئويلىشىۋاتقانلىقىنى بايان قىلدى. ئاقسارايىنى زىيارەت قىلىش ۋە ئامېرىكا ئەمەلدارلىرىنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمىتى مۇھىم تەدبىرلەرنى قوللىنىپ، خىتاينى، كىشىلىك ھوقۇقنى ئېغىر دەپسەندە قىلغانلىقى ئۈچۈن جاۋابكارلىققا تارتىشى ۋە مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلارنى قوغدىشى، ئەمما ۋەزىيەتنى ياخشىلاش ئۈچۈن تېخىمۇ كۆپ ئىشلارنى قىلىشقا ئېھتىياجلىق ئىكەنلىكى توغرىسىدىكى بايانلىرى ئۇيغۇرلارغا ئۈمىد بېغىشلىدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 28 - كۈنگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ 39 - قېتىملىق يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 9 - ئايدا شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇۋەدە ئۆتكۈزۈلگەن ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ 39 - قېتىملىق يىغىنىغا ۋەكىل ئەۋەتىپ، دۆلەت ۋەكىللىرى، ئاممىۋى تەشكىلاتلار ۋە ئوخشاش پىكىردىكى خەلقئارالىق تەشكىلاتلار بىلەن سۆھبەتلىشىشكە قاتنىشىپ، سىياسىي تەربىيە لاگېرلىرىغا بولغان تونۇشنى تېخىمۇ ئۆستۈردى. ئەزا دۆلەتلەرنى ئاشكارا سۆزلەشكە ۋە ھەرىكەت قوللىنىشقا دەۋەت قىلدى. ۋەكىللەر يىغىن جەريانىدا ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەر ئۈستىدە توختالدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 13 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر (پروجېكت) ياردەمچىسى UNHRC نىڭ قوشۇمچە پائالىيىتىدە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر (پروجېكت) ياردەمچىسى شاھزادە غەيرەت ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە UNPO ۋە تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلق جەمئىيىتى ئۇيۇشتۇرغان بىر قېتىملىق پائالىيەتتە سۆز قىلىپ، «ۋەكىلى بولمىغان ئاياللار ھوقۇقى - سىغدۇرۇشچانلىق ۋە ئۆزئارا گىرەلىشىش» تېمىسىدا سۆز قىلدى. شاھزادە غەيرەت خانىم ئۆزىنىڭ كەچۈرمىشلىرى ۋە كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتلىرىگە قاتنىشىشتىكى مۇددىئاسى، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى (بولۇپمۇ بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنى سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش) ۋە ئۇيغۇر ئاياللىرىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتلىرىگە قاتنىشىشىنىڭ مۇھىملىقى ھەققىدە سۆز قىلدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 14 - 15 - كۈنلىرى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى UNPO نىڭ 14 - نۆۋەتلىك ئومۇمىي يىغىنىغا قاتناشتى

ۋاكالىتسىز دۆلەتلەر ۋە خەلق تەشكىلاتى (UNPO) ئۆزىنىڭ 14 - نۆۋەتلىك ئومۇمىي مەجلىسىنى ساۋوونىنىڭ ساينىت گەرۋايس - لەس - بەينىس شەھىرىدە ئۆتكۈزدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۆزىنىڭ ئىككى ۋەكىلىنى ئىككى كۈنلۈك يىغىنغا قاتنىشىشقا ئەۋەتتى. دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئەزالار ۋەكىللەر ئۆمىكى يىغىلىپ، بۇ تەشكىلاتنىڭ كەلگۈسى ئۈچۈن مۇھىم ئىشلارغا بېلەت تاشلىدى، شۇنداقلا ئۆزى ۋە كاتىبات باشقارمىسى بىلەن ئىلگىرىكى ۋە كەلگۈسىدىكى پائالىيەتلەر ۋە ئىستراتېگىيەلەرنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت كىشىلىك ھوقۇقى كۆزىتىش كومىسسسىيەسىنىڭ خىتاينىڭ جازا لاگېرى توغرىلۇق ئېلىپ بارغان پائالىيىتىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، تىنچلىق رادىكال پارتىيەسى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى، كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش جەمئىيىتى بىرلىكتە ب د ت نىڭ كىشىلىك ھوقۇق كومىسسسىيەسى ئورۇنلاشتۇرغان خىتاينىڭ كەڭ كۆلەملىك ئېلىپ مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرىغا يىغىۋېلىش توغرىسىدىكى پائالىيىتىگە قاتناشتى. بۇ بولسا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ ئاۋازىنى ب د ت غا خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنى قەرەللىك ھالدا ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈپ چىقىش يىغىنى ئالدىدا ئاڭلىتىدىغان مۇھىم پۇرسەتلىرىدىن بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نىۇ - يوركتىكى ب د ت دا

«شى جىنپىڭغا قارشى تۇرۇش» بىرلەشمە نامايىشقا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇرلار، تىبەتلەر، جەنۇبىي موڭغۇللار، خوڭكۇڭلۇقلار، تەيۋەنلىكلەر ۋە خىتاي كىشىلىك ھوقۇق قوغدىغۇچىلىرىغا ۋەكىللىك قىلىدىغان كىشىلىك ھوقۇققا مۇناسىۋەتلىك شەخسلەر ۋە تەشكىلاتلار بىرلەشمىلىرى بىلەن، خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلىۋاتقان دەھشەتلىك كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە قارشى بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزدى. بۇ ئەركىنلىك ۋە دېموكراتىيە چاقىرىقىنى توپلىغاندا، خىتاينىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغان بارلىق گۇرۇپپىلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىتتىپاقلىقنى ئىلگىرى سۈرىدىغان مۇھىم بىر پائالىيەت ئىدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بەرگەندىكى مەدەنىيەت ئۇچۇر كۈنىگە قاتناشتى ۋە ئۇيغۇر تىلى مەكتىپىنى زىيارەت قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ رەئىسى بەختىيار ئۆمەر بىلەن بىرلىكتە بەرگەندىكى ئۇيغۇر جەمئىيىتى بىلەن بىرلىكتە ئۇيغۇر مەدەنىيەت ئۇچۇر كۈنىنى ئۆتكۈزۈپ، شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئەڭ يېڭى ۋەزىيىتى توغرىسىدىكى ئۇچۇر رسالىسىنى تارقىتىپ، باي ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى نامايان قىلدى. پائالىيەتتىن كېيىن، ئەيسا ۋە ئۆمەر ئۇيغۇرلار جەمئىيىتى بىلەن بىرلىكتە بەرگەندىكى ئۇيغۇر تىلى مەكتىپىنى زىيارەت قىلدى. ئۇلار زىيارەت جەريانىدا كەلگۈسىدە ئوخشىمىغان شەھەرلەردىكى ئۇيغۇر تىلى مەكتەپلىرى بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە بۇنى نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى قىلدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنۇق ۋەكىللىرى ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىسسسىيەسى بىلەن جەنۇۋدە كۆرۈشۈپ ئۇيغۇرلارنىڭ دۆلەتسىزلىك مەسىلىلىرىنى مۇزاكىرە قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكت باشلىقى پېتېر ئىرۋىن ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىسسسىيەسىنىڭ ئىككى رەھبىرى بىلەن جەنۇۋدە ئۇيغۇرلارنىڭ كۈنساين تۈركىيە ۋە باشقا رايونلاردا دۇچ كېلىۋاتقان دۆلەتسىزلىك خەۋپى توغرىلىق كۆرۈشتى. بۇ كۆرۈشۈش ناھايىتى ئەھمىيەتلىك كۆرۈشۈش بولۇپ ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىسسسىيەسى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىگە ئۇيغۇرلارنىڭ دۆلەتسىزلىك مەسىلىسىگە قارىتا دۆلەتلەر ئارا قانداق ئىش كۆرسە بولىدىغانلىقى توغرىسىدا تەكلىپ بەردى. گەرچە ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىسسسىيەسى بۇ مەسىلە توغرىسىدا كەڭ دائىرىلىك ۋە كونكرېت ئومۇمىي سىياسەت چىقارمىغان بولسىمۇ لېكىن ئۇيغۇر رەھبەرلىرىگە ھەر بىر دۆلەتتىكى بۇ مەسىلە توغرىسىدا ئەڭ ئۈنۈملۈك بولغان

كۆرۈشۈش ئالاقىسىنى تەمىنلەپ بەردى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 24 - كۈنى ئىلھام توختى مۇددەتسىز قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنىپ تۆت يىلدىن كېيىن ئۇنىڭ قويۇپ بېرىلىشىنى تەلەپ قىلدى

ئىلھام توختى ئۆمۈرلۈك قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغانلىقىنىڭ 4 - يىللىق خاتىرە كۈنىدە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۈتۈن دۇنيانى 2018 - يىلى خىتاي تەرىپىدىن قامالغان ئالىم، يازغۇچى، بىلوگ يازغۇچىلىرى ۋە سەنئەتكارلارنىڭ تەقدىرىگە كۆڭۈل بۆلۈشكە چاقىردى. ئىلھام توختىنىڭ ئەھۋالىغا قارىتا ئەمىلى ئىپادە كۆرسىتىلمىگەنلىكتىن، خىتاي تېخىمۇ جاسارەتلىنىپ ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ بىرلىشىپ ئىنكاس قىلىشىدىن قىلچە ۋايىم يېمىگەن ھالدا ئۇيغۇرلارغا بولغان زۇلۇمنى ئېغىرلاشتۇردى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا نورۋېگىيەدە ھازىرقى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ۋە تۈركىستان سىرتىدا تۇرۇۋاتقان ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى

دولقۇن ئەيسا سەپىرىدە نورۋېگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى بىلەن بىرگە نورۋېگىيە يازغۇچىلار جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇيغۇرلارنىڭ ئۇلار بىلەن دوستلۇقنى كۈچەيتىش ۋە ئىلمىي ساھەلەردە ھەمكارلىشىش سۆھبەتلىرى ئېلىپ باردى. ئۇيغۇر رەھبەرلىرى بۇ كۆرۈشۈشتە ئۇيغۇرلار ئىچىدىكى جازا لاگېرىدا يىغىۋېلىنغان مىليونلىغان ئۇيغۇر ۋە باشقا مىللەتلەر ئىچىدىكى يازغۇچى ۋە قەلەم ئىگىلىرىنىڭ ئاۋازىنى ئۇلارغا ئاڭلاتتى. دولقۇن ئەيسا ۋە نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى رافىتو فوندى جەمئىيىتى بىلەن ئۇچراشتى ھەمدە شەرقىي تۈركىستان ئۇيغۇر ئېلىدىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 27 - كۈنى ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىكىدىن خىتايغا قايتۇرۇلۇش خەۋىپىدىكى ئۇيغۇر ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىكى دائىرىلىرى تەرىپىدىن ئېنىقسىز سەۋەبلەر بىلەن يېقىندا قولغا ئېلىنغان ھەمدە خىتايغا قايتۇرۇلۇپ بېرىلىش خەۋىپىدە قالغان، خىتايغا قايتۇرۇلسا لاگېرغا قامىلىشى ۋە ھەتتا تەن جازاسىغا ئۇچراش ئېھتىمالى يۇقىرى بولغان ئابدۇجېلىل سۈبى ئىسىملىك ئۇيغۇر كىشىنىڭ ئامانلىقى ھەققىدە ئەنسىرەشلىرىنى ئىپادىلەپ بايانات ئېلان قىلدى.

27 ياشلىق ئابدۇجېلىل سۈبى 2017 - يىلى مارت ئېيىدا مىسىردىن ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىكىگە كەلگەن بولۇپ دۈبەي شەھىرىگە يېقىن شارجاھ دېگەن

يەردە 3 يىللىق ئولتۇراق ئىجازەتنامىسى بىلەن تۇرۇۋاتقان ئىدى.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ب د ت دا ۋەكىلى بولمىغان مىللەتلەر تەشكىلاتى ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش جەمئىيىتى بىرلىكتە ياۋروپا پارلامېنتىدا يۇمىلاق ئۈستەللىك سۆھبەت ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ب د ت دا ۋەكىلى بولمىغان مىللەتلەر تەشكىلاتى ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش جەمئىيىتى بىرلىكتە ياۋروپا پارلامېنتىدا ياۋروپا ئۇيغۇر دوستلىرى جەمئىيىتى تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرغان ئۇيغۇرلارنىڭ كەڭ كۆلەملىك جازا لاگېرىغا يىغىۋېلىنىشى توغرىلىق ئۆتكۈزگەن يۇمىلاق ئۈستەل سۆھبىتىگە قاتناشتى. ئۇلار ھازىرقى ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالى توغرىلىق توختىلىپ ياۋروپا پارلامېنتى ۋە ياۋروپا بىرلەشمىسىنىڭ ئۇيغۇرلار مەسلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن كونكرېت چارا قوللىنىشىنىڭ زۆرۈرلۈكى توغرىسىدا سۆھبەت ئېلىپ باردى. يۇمىلاق ئۈستەل سۆھبىتى ئۇيغۇرلار مەسلىسىنى ياۋروپا ئېلىدە بولۇپمۇ ياۋروپا پارلامېنتىدا يۇقىرى دەرىجىلىك ياۋروپا ئەمەلدارلىرىغا ئۇيغۇر ئاۋازىنى ئاڭلاتقىلى بولىدىغان مۇھىم بىر سورۇن بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

• 2018 - يىلى 9 - ئاينىڭ 28 - كۈنى: ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسى ياۋروپا پارلامېنتىدا يۇمىلاق ئۈستەل سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىروجېكت باشلىقى پېتېر ئىرۋىن مېيۇنخېن شەھىرىدە شىۋېتسىيە كۆچمەنلەر ئاگېنتلىقىنىڭ ئىككى ئەزاسى بىلەن كۆرۈشۈپ نۆۋەتتە ئۇيغۇرلارنىڭ خىتايدا دۇچ كېلىۋاتقان زۇلۇمى ۋە ئۇنىڭ خەلقئارادىكى ئۇيغۇرلارغا ئېلىپ كېلىۋاتقان تەسىرى توغرىلىق مۇزاكىرە ئېلىپ باردى. يىغىن باشلىنىشتىن بۇرۇن دۆلەتتىن چىقىرىۋېتىشكە دۇچ كېلىپ قالغان بىر ئۇيغۇر ئائىلىسىنى تىلغا ئېلىپ ئۇلارنى قوغداپ قېلىش توغرىسىدا شىۋېتسىيە ئەمەلدارلىرى بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 2 - كۈنى كانادا پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق شۆبە كومىتېتى ئۇيغۇرلار توغرىسىدا پاكىت ئىزدەش يىغىنى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇساپىرلار كومىتېتى دىرېكتورى مەمەت توختى پاكىت ئىزدەش يىغىنىدا ئۆزىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئىشلىرىغا توپىلىغان ئىسپاتلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى. مەمەت توختى يىغىندا كانادا ۋە باشقا غەرب دېموكراتىك دۆلەتلىرىنىڭ ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ كۆلىمى ئىنتايىن زور بولغان مىليوندىن كۆپ ئادەمنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بەكمۇ چوڭ پاجىئە ئىكەنلىكىنى ھەمدە كانادا ۋە غەرب دۆلەتلىرىنىڭ بۇ ئىشقا جىددىي قاراپ، ئۈزۈل - كېسىل

بىر جاۋاب قايتۇرۇشىنىڭ زۆرۈرلۈكىنى بىلدۈردى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە رەئىسى ئامېرىكا دىنىي ئەركىنلىك يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىدا گۇۋاھلىق بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باش رەئىسى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى دىرىكتورى ئۆمەر قانات ئامېرىكا سېناتوسى تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرغان دىنىي ئەركىنلىك يۇمىلاق ئۈستەل سۆھبىتىدە باشقا دىنىي ئېزىلىشكە ئۇچرىغان مىللەتلەر بىلەن بىللە دوكلات بەردى. بۇ يىغىن ئامېرىكا خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك كومىتېتى باش ئەلچىسى سان بروۋنېك تەرىپىدىن رىياسەتچىلىك قىلىنغان. قانات ئەپەندى نۆۋەتتە ئۇيغۇرلارنىڭ خىتايدا دۇچ كېلىۋاتقان مەسىلىلىرى توغرىسىدا سۆزلەپ، نۆۋەتتە ئۇيغۇر پاجىئەسىنىڭ كۈندىن - كۈنگە زەئىپلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى تىلغا ئالدى ھەمدە ئامېرىكا ھۆكۈمىتى قىلىشقا تېگىشلىك بىر يۈرۈش چارا تەدبىرلەر توغرىلىق مەسلىھەت بەردى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتى تەرىپىدىن ئۆتكۈزۈلگەن ئۇيغۇرلارنىڭ كەڭ كۆلەملىك تۇتقۇن قىلىنىشى توغرىلىق جىددىي قانۇننى تەستىقتىن ئۆتكۈزۈش يىغىنىغا قاتناشتى.

ياۋروپا پارلامېنتى ئۇيغۇرلارنى كەڭ كۆلەملىك تۇتقۇن قىلىپ جازا لاگېرىغا تاشلاش توغرىسىدا جىددىي چارا تەدبىر ماقۇللىدى. بۇ يىغىننىڭ دەسلەپكى تەييارلىق باسقۇچىدا ياۋروپا پارلامېنت ئەزالىرى ئۇيغۇرلار مەسلىسىنى ياۋروپا بىرلەشمىسىگە ئەزا دۆلەتلەرنىڭ خىتاي بىلەن قىلىدىغان ھەرقانداق سۆھبىتىدە تىلغا ئېلىشى كېرەكلىكىنى بىلدۈردى. پارلامېنت نۆۋەتتە ئۇيغۇرلار مەسلىسىنى جىددىي تەكشۈرۈشنىڭ زۆرۈرلۈكى ھەمدە خىتاي بىلەن جىددىي سۆھبەت ئۆتكۈزۈپ جازا لاگېرلىرىنى تاقىۋېتىشنى ۋە خىتاينىڭ ئىنسان ھوقۇقلىرىنى دەپسەندە قىلغانلىق جىنايىتى ئۈچۈن خىتاينى ئىقتىسادىي جەھەتتىن جەرىمانە قويۇشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى تەكىتلىدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شىۋېتسىيەنىڭ ئىستوكھولم شەھىرىدە يۇقىرى دەرىجىلىك شىۋېتسىيە رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا شىۋېتسىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى، شىۋېتسىيە پارلامېنتى ۋە شىۋېتسىيە كۆچمەنلەر ئىدارىسىدىكى يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلار بىلەن كۆرۈشۈپ نۆۋەتتىكى كۈنساين زەئىپلىشىپ كېتىۋاتقان شەرقىي تۈركىستان ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى ھەمدە شىۋېتسىيە ھۆكۈمىتىنى خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارنى كەڭ كۆلەمدە جازا لاگېرلىرىغا تاشلاش

سىياسىتىگە قارشى چارە تەدبىر قوللىنىشقا چاقىردى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 8 - كۈنىدىن 11 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت كىشىلىك ھوقۇقىنى قەرەللىك ئومۇميۈزلۈك كۆزىتىپ چىقىش يىغىنىنىڭ ئالدىن تەييارلىق يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ھەمدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكت باشلىقى پېتېر ئىرۋىن 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ ئىچىلىدىغان خىتاي كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىنى قەرەللىك كۆزىتىش يىغىنىنىڭ ئالدىدىكى تەييارلىق يىغىنىغا قاتناشتى. پېتېر ئىرۋىن خوڭكوڭ ئۇپىر گۇرۇپپىسى، تىبەت ئاۋازىنى ئاڭلىتىش گۇرۇپپىسى، خەۋپ ئىچىدە قالغان ئىلمىي خادىملار تەشكىلاتى، خەلقئارالىق پەن تەشكىلاتى ۋە خوڭكوڭ سودا تەشكىلاتى ئۇيۇشمىسى قاتارلىق تەشكىلاتلار بىلەن بىللە 40 دىن ئارتۇق دۆلەت ۋەكىللىرىگە ئايرىم سۆھبەت گۇرۇپپىسىدا ئۇيغۇرلار مەسىلىسى توغرىلىق پىكىر قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە ياۋروپا دۆلەتلىرىنىڭ ۋە ھۆكۈمەتكە تەۋە بولمىغان تەشكىلاتلارنىڭ ياۋروپا گەۋدەسى بىلەن مەسلىھەتلىشىش يىغىنىدا سۆز قىلدى. بۇ ھەپتىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە چوڭ يىغىندا تىلغا ئېلىنغان تېمىلاردا دۆلەت رەھبەرلىرى بىلەن ئايرىم سۆھبەتتە بولۇپ تەپسىلىي پاراڭلاشتى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 9 - كۈنى نورۋېگىيە ھۆكۈمىتىنى خىتايغا جازا لاگېرلىرى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىرىق قىلىپ بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلدى

نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى نۇك - (نۇك - دەن نورسكە ئۇيغۇر كومىتېتى) بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نورۋېگىيە ھۆكۈمىتى ۋە نورۋېگىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئىنە ئەرىكسەن س رەئىدە گە بىرلەشمە بايانات يوللاپ نورۋېگىيە ئەمەلدارلىرىنىڭ خىتاي زىيارىتىدە خىتاي تەرەپ بىلەن بولغان سۆھبىتىدە جازا لاگېرلىرىغا خالىغانچە كەڭ - كۆلەملىك ھالدا تۇتقۇن قىلىنىپ سولانغان ئۇيغۇرلارنىڭ مەسىلىسىنى ئوچۇق ئوتتۇرىغا قويۇشقا مۇراجىئەت قىلدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كەڭ - كۆلەملىك نامايىش ئېلىپ بارىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى

جەنۇبىدە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ خىتايىنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىغا ئۇنىۋېرسال شەكىلدە قاراپ چىقىش يىغىنى باشلىنىشتىن بۇرۇن، ياۋروپادىكى نەچچە مىڭلىغان ئۇيغۇرلارنى تەشكىللەپ كەڭ - كۆلەملىك نامايىش ئۇيۇشتۇرۇش پىلانلاندى. نامايىش ب د ت ئەمەلدارلىرى، سىياسەت بەلگىلىگۈچىلەر ۋە خەلقئارا جەمئىيەتنى شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھازىرقى ئەھۋالىغا قارىتا ۋە خىتايلىرىنىڭ

سانسىز قېتىم ئۆتكۈزگەن ئۇيغۇرلارغا قارشى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە، بولۇپمۇ بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرىغا سولۇلغىنىغا قارىتا كونكرېت ھەرىكەت ئېلىپ بېرىشقا چاقىرماقچى بولدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ب د ت ئىنسان ھوقۇقلىرى مۇئاۋىن كومىسسارى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە پروجېكت باشلىقى پېتېر ئىرۋىن ب د ت ئىنسان ھوقۇقلىرى مۇئاۋىن كومىسسارى، كاتە گىلمورە ۋە باشقا ئۇنىڭ بىلەن بىللە خىتاي ئۈستىدا پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان بىر نەچچە ھۆكۈمەت تەۋەلىكى بولمىغان تەشكىلات ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشتى. بۇ كۆرۈشۈشتە دولقۇن ئەيسا نۆۋەتتە خىتايدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالى ھەمدە بۇ ۋەزىيەتنىڭ خەلقئارادىكى ئۇيغۇرلارغا بولغان تەسىرى قاتارلىق مەزمۇنلاردا بىر نەچچە مىنۇت سۆز قىلدى. ئىسا ئەپەندى يەنە UNHCR نىڭ قانداق قىلىپ ب د ت نىڭ ئۇيغۇر رايونىغا ئادام ئەۋەتىپ ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىنى تەكشۈرۈش پۇرسىتىگە ئېرىشەلەيدىغانلىقى ھەمدە بۇرۇن ئىشلەتكەن يىراقتا تۇرۇپ كۆزىتىش ئۇسۇللىرىنىمۇ ئىزدىنىپ كۆرۈشى توغرىلىق مەسلىھەتلەرنى بەردى. بۇ كۆرۈشۈش ھازىرغا قەدەر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كۆرۈشكەن ئەڭ يۇقىرى ب د ت ئىنسان ھوقۇقلىرى ئەمەلدارى بولۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كەلگۈسىدە ب د ت نىڭ ئەڭ يۇقىرى ئىنسان ھوقۇقى كومىسسارى بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن داۋاملىق تىرىشىدۇ.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەنگىلىيە پارلامېنتىدا ئورگان يىغىۋېلىش توغرىسىدىكى ئىسپات بېرىش يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىرىزىدېنتى دولقۇن ئەيسا ئەنگىلىيە پارلامېنتىدا ئۆتكۈزۈلگەن خىتاينىڭ ئادام ئورگانلىرىنى چىقىرىۋېلىش تېمىسىدا ئۆتكۈزگەن يىغىنىغا قاتناشتى. ئىسا ئەپەندى خىتاينىڭ مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرلارنى يىغىۋالغان لاگېر ئىچىدە ئۇيغۇرلارنىڭ ئورگانلىرى چىقىرىۋېلىنىشىدىن قاتتىق ئەندىشىدە بولغانلىقىنى بىلدۈردى. تاشقى دۇنيادىن يوشۇرۇپ ئىش بىجىرىش ھەمدە يىغىۋېلىش لاگېرى ئىچىدە ھېچقانداق سۈرۈشتە قىلىش پۇرسىتىنىڭ بولماسلىقى قاتارلىق ئامىللارنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ لاگېرى ئىچىدە ئىنسان ئورگانلىرىنى يوشۇرۇنچە ئېلىۋېلىشقا پۇرسەت تۇغدۇرۇپ بېرىۋاتقانلىقى، لاگېر ئىچىدە ئۆلگەنلەرنىڭ جەسىتىنى ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنىڭ رۇخسىتىسىز كۆيدۈرۈۋېتىشى ئورگان ئوغرىلاش توغرىسىدا چوڭ گۇمان پايدا قىلىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 11 - ئايدا ئىستراتېگىيە يىغىنى ئىچىشنى پىلانلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ ميونخېن شەھىرىدە 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 11 - كۈنىگىچە ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ يىللىق يىغىنى، شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە 3 كۈنلۈك دۇنياۋى مەسلىھەتچىلىك يىغىنى، ئۇيغۇر ياشلىرى ئالاقە تور يىغىنى، شەرقىي تۈركىستان دۆلەت كۈنى ۋە ئۇيغۇر مەدەنىيىتى پائالىيىتى قاتارلىق بىر قاتار پائالىيەتلەرنى ئۆتكۈزدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە بېلگىيەدىكى ئۇيغۇر جامائىتى بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇرلار، تىبەتلەر، جەنۇبىي موڭغۇللار ۋە خىتاي كىشىلىك ھوقۇق قوغدىغۇچىلىرىغا ۋەكىللىك قىلىدىغان كىشىلىك ھوقۇققا مۇناسىۋەتلىك شەخسلەر ۋە تەشكىلاتلار بىرلەشمىسى بىلەن خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلۋاتقان دەھشەتلىك كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە قارشى بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزدى. بۇ نامايىش ياۋروپا - شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا ئەللىرى ئىتتىپاقىنىڭ ئەۋ - ئاسەئان ئاسەم يىغىنىغا توغرا كېلىپ، ياۋروپانىڭ تەدبىر بەلگىلىگۈچىلىرىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق مەسلىسىنى خىتاي بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىدە كۈن تەرتىپىگە قويۇشنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرۇلۇش تۈرىنىڭ ماسلاشتۇرغۇچىسى رايان بارى نامايىشتا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيساغا ۋاكالىتەن سۆز قىلدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ جازا لاگېرلىرىنى باشقىچە ئاتالغۇ بىلەن ئىپادىلىگىنىگە قارىتا بايانات بەردى

خىتاي ھۆكۈمىتى بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈركىي خەلقلەرنى جازا لاگېرلىرىغا قاماپ ئۇلارغا قارىتا سىياسىي مېڭە يۇيۇش ھەرىكىتىنى باشقىچە سۈپەتلەشتە رادىكال قەدەم ئالدى. خىتاينىڭ ھۆكۈمەت تېلېۋىزىيەسى يېڭى فىلىم تارقىتىپ پۇقرالار پۇقرالار تەشكىلاتلىرى، ئاكادېمىكلار ۋە بۇ رايونغا بارغان دىپلوماتلار بەرگەن كىشىلىك ھوقۇقنى ئومۇميۈزلۈك دەپسەندە قىلغان پاكىتلىق ئۇچۇرلارغا تۈپتىن قارىمۇ - قارشى تەشۋىقاتىنى باشلىۋەتتى. بۇنىڭغا قارىتا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئوخشاش مەۋقەدىكى بىر گۇرۇپپا دۆلەتلەردىن خىتاينىڭ بۇ قىلمىشلىرىنى تەكشۈرۈشكە چاقىردى. «ئائىلەم قەيەردە؟» دېگەن سوئاللارغا جاۋاب تېپىشقا بېسىم قىلىشنى پۇقرالار تەشكىلاتىنىڭ خىزمىتى دەپ قارىدى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 29 - كۈنىدىن 31 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى

پارىژدا ئۆتكۈزۈلگەن دۇنيا ئىنسان ھوقۇقلىرىنى قوغدىغۇچىلارنىڭ خەلقئارالىق ئۇچرىشىشى يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىرىزىدېنتى دولقۇن ئەيسا فىرانسىيەنىڭ پارىژ شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن 2018 - يىللىق دۇنيا ئىنسان ھوقۇقلىرىنى قوغدىغۇچىلارنىڭ خەلقئارالىق ئۇچرىشىشى يىغىنىغا قاتناشتى. بۇ يىغىنغا پۈتۈن دۇنيادىكى ئىنسان ھوقۇقلىرى قوغدىغۇچىلار، ئىنسان ھوقۇقى پائالىيەتچىلىرى ۋە ئىنسان ھوقۇقى ئۈستىدە پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى قاتارلىق ۋەكىللەر قاتناشقان بولۇپ ئۇلار نۆۋەتتە قانداق قىلغاندا ئىنسان ھوقۇقلىرى ئۈچۈن ئەڭ ئۈنۈملۈك پائالىيەت قىلغىلى بولىدىغانلىقى ھەمدە دۇنيانىڭ ھازىرقى ئىنسان ھوقۇق ئەھۋالى توغرىسىدا مۇزاكىرە ئېلىپ باردى. بۇ يىغىن دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئىنسان ھوقۇقى ئۈچۈن پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان پائالىيەتچىلەر بىلەن ئالاقە باغلاش ۋە ئۇلار بىلەن ھەمكارلىشىش پۇرسىتىگە ئىگە ئەھمىيەتلىك يىغىن ئىدى. ئىسا ئەپەندى يىغىنغا كەلگەن ۋەكىللەرگە ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىنى ئاڭلاتتى ھەمدە ئۇيغۇر مەسىلىنى يىغىننىڭ كۈن تەرتىپىگە كىرگۈزۈشكە تىرىشتى.

• 2018 - يىلى 10 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لودى گىيارى رىنيوچە ۋاپات

بولغانلىقىغا تەزىيە بىلدۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ ھەپتە دالاي لامانىڭ ئامېرىكادىكى سابىق باش ئەلچىسى، ئۇنىۋېرسال كىشىلىك ھوقۇقنى قوغداشتىكى ھارماس قوللىغۇچى لودى گىيارى رىنيوچەنىڭ ۋاپاتىدىن قايغۇرغانلىقىنى بىلدۈردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر جامائىتى تىبەت خەلقىنىڭ بۇ چوڭ يوقىتىشىغا چوڭقۇر ھېسداشلىقنى بىلدۈردى ۋە بۇ ئەپەندىدىن ئۈلگە ئېلىپ كىشىلىك ھوقۇقنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن داۋاملىق تىرىشچانلىق كۆرسىتىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى جەنۇە فورۇمدا

كىشىلىك ھوقۇق تېمىسىدىكى يىغىنغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا 2018 يىللىق جەنۇە فورۇم كىشىلىك ھوقۇق يىغىنىغا قاتناشتى ھەمدە سۆز قىلدى. بۇ يىغىن شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇە شەھىرىدە خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئىشلىرىنى قەرەللىك ئومۇميۈزلۈك كۆزىتىپ چىقىش يىغىنىنىڭ ئالدىدا ئېچىلغان. مۇتەخەسس، كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرى ۋە ئىلمىي خادىملار تەكلىپ قىلىنغان بۇ يىغىندا تىبەت، شەرقىي تۈركىستان، ئىچكى موڭغۇلىيە ۋە خوڭكۇڭ قاتارلىق ئەللەردىكى كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىسى مۇزاكىرە

قىلىندى. ئىسا ئەپەندى ئايرىم مۇزاكىرە گۇرۇپپىسىدا شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى توغرىسىدا سۆز قىلدى ھەمدە خىتايىنى ئىنسان ھەقلىرىنى دەپسەندە قىلغان جىنايىتى ئۈچۈن قانداق جاۋابكارلىققا تارتىش جەريانىدا خىتاينىڭ ئىقتىسادىي ئۈستۈنلۈك ئورنى سەۋەبلىك دۇچ كېلىۋاتقان قىيىنچىلىقلار، شۇنداقلا بۇ قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىش يوللىرى قاتارلىق تېمىلاردا سۆز قىلدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىريۇسسېلدا ئۇيغۇرلار توغرىلۇق ئۆتكۈزۈلگەن يۇمىلاق ئۈستەل سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكت ئالاقىلىشىش تەيىنى ريان باررى برۇخەللەس لىبرە ئۇنىۋېرسىتېتى شەرقىي ئاسىيا فاكولتېتى ئورۇنلاشتۇرغان خىتاي ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى تېمىسىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى. يىغىن خىتاي ۋە ئۇيغۇرلار توغرىلۇق 5 مۇتەخەسسسىنى چاقىرىپ ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى توغرىسىدا پىكىرلەشتى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە پۇقرالار تەشكىلاتلىرى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسسىيەسىنىڭ خىتايدىكى كىشىلىك ھوقۇققا قاراپ چىقىدىغان قەرەللىك يىغىندا ئۆزلىرىنىڭ مۇۋاپىق يوسۇندا تىلغا ئېلىنىمغانلىقىغا بولغان ئەندىشىسىنى ئىپادىلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە پۇقرالار تەشكىلاتلىرى خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق خاتىرىسىگە قەرەللىك قاراپ چىقىدىغان ئۈچىنچى قېتىملىق يىغىنىدا بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىغا ئەزا دۆلەتلەرنىڭ مۇزاكىرىسىگە سېلىنىدىغان دوكلاتتىكى بەزى مۇھىم ئۇچۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسسىيەسى تەرىپىدىن چىقىرىۋېتىلگەنلىكىگە بولغان ئەندىشىنى ئىپادىلىدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت نىڭ خىتاينىڭ ئىنسان ھوقۇقلىرى ۋە زىيىتىنى ئومۇميۈزلۈك قەرەللىك كۆزىتىپ چىقىش يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكت باشلىقى پېتېر ئىرۋىن ب د ت كىشىلىك ھوقۇقى كومىتېتى تەرىپىدىن ئۆتكۈزۈلگەن خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنى ئومۇميۈزلۈك كۆزىتىپ چىقىش يىغىنىغا قاتناشتى. كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىنىڭ باھالىشىغا ئاساسلانغاندا، 24 ھۆكۈمەت ئۇيغۇرلار ۋە تىبەتلەرنىڭ مەسىلىنى تىلغا ئالغان. بۇنىڭ ئىچىدە 14 ھۆكۈمەت ئۇيغۇرلار ئېلىدىكى جازا لاگېرى مەسىلىسىنى تىلغا ئالغان. بىر نەچچە چوڭ غەرب دۆلەتلىرى خىتاينى ئەيىبلەپ، ئۇيغۇرلار دىيارىدىكى باستۇرۇش سىياسىتىنى توختىتىشى ھەمدە جازا لاگېرىنى يوق

قىلىش توغرىلىق خىتايغا تەكلىپ بەرگەن .

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى - مىڭدىن ئارتۇق ئۇيغۇر خىتايدىكى جازا لاگېرلىرىغا

ئېتىراز بىلدۈرۈپ جەنۇەدە نامايىش قىلدى

مىڭدىن ئارتۇق ئۇيغۇر، تىبەت، جەنۇبىي موڭغۇل، خىتاي خىرىستىيانلىرى ۋە ۋىيېتناملىقلار بىر يەرگە جەم بولۇپ، خىتاينىڭ يىرگىنچلىك كىشىلىك ھوقۇق خاتىرىسىگە قارشى نارازىلىق نامايىشى ئېلىپ باردى ۋە د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق خاتىرىسىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش باشلانغاندا جازا لاگېرلىرىدا قامالغانلارنىڭ ھەممىسىنى قويۇپ بېرىشكە چاقىردى . خىتايدىكى نۇرغۇن ئوخشىمىغان جەمئىيەتلەرگە ۋەكىللىك قىلىدىغان دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان ۋە ئاساسىي ھوقۇقى رەت قىلىنىشىغا دۇچ كەلگەن مېھمان سۆزلىگۈچىلەرمۇ نامايىش جەريانىدا سۆز قىلدى ۋە ئۆزلىرىنىڭ ئەندىشىلىرىنى ئىپادىلىدى .

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 8 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مىيۇنخېندا

شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭىشى يىغىنى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە مىيۇنخېندا تۇنجى شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭىشى يىغىنى ئۆتكۈزدى . دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن تەخمىنەن 250 ئۇيغۇر مىيۇنخېنغا كېلىپ يىغىنغا قاتناشتى . بۇ پائالىيەتنىڭ ئاساسلىق مەقسىتى دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن ئۇيغۇر رەھبەرلىرى، زىيالىيلىرى ۋە پائالىيەتچىلىرى ئۈچۈن ئىجابىي مۇنبەر ھازىرلاپ، شەرقىي تۈركىستاندا خىتاي دائىرىلىرى تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلىۋاتقان باستۇرۇشلارنى، بولۇپمۇ جازا لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرلارنىڭ جىددىي ۋەزىيىتىنى مۇزاكىرە قىلىش ئىدى .

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 8 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مىيۇنخېندا

خەلقئارالىق ئۇيغۇر ياشلار كونفرانسى ئۆتكۈزدى

ئۈچ كۈنلۈك پائالىيەتتە دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن ياش ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى يۇمىلاق ئۈستەل مۇزاكىرىسى، تەشۋىقات مەشىقى، تەقىلىد قىلىش مەشىقى ۋە ئۆزئارا ئالاقە تورى قۇرۇش ۋە بىر - بىرنى كۈچلەندۈرۈش ئارقىلىق، ئۆز جامائىتىدىكى باشلامچىلارغا ئايلىنىشنى تۈپ نىشانغا ئايلاندۇردى . شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلار ۋەزىيىتىنىڭ كۈنسېرى ناچارلىشىشى ئۇيغۇر دىياسپوراسىنى ئورتاق نىشانغا قاراپ ئورتاق تىرىشىشنىڭ يوللىرى ئۈستىدە ئىزدىنىشكە مەجبۇر قىلدى، ياش ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ئۇيغۇر كىشىلىك

ھوقۇقنى تەشەببۇس قىلىش پائالىيىتىگە يېڭى ئۆزگىرىش ۋە تەرەققىياتلارنى ئېلىپ كېلىشنى ئارزۇ قىلىشتى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 11 - كۈنى غەرب ھۆكۈمەتلىرى ب د ت نىڭ كىشىلىك ھوقۇققا قاراپ چىقىش يىغىنىدا خىتايىنى جازا لاگېرلىرىنى تاقاشقا چاقىردى

كۆپ ساندىكى غەرب ھۆكۈمەتلىرى خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئۇيغۇرلارغا بولغان باستۇرۇشنى توختىتىشقا، مىليوندىن كۆپ ئادەمنى قامىغان جازا لاگېرلىرىنى تاقاشقا ۋە ب د ت نىڭ مۇستەقىل تەكشۈرگۈچىلەر ئۆمىكىنى ئۇيغۇر رايونىغا ئەۋەتىشىنى كۈچلۈك شەكىلدە تەۋسىيە قىلدى. بۇ ھەپتىدىكى يىغىن ئىچىلىشتىن ئالدىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ تەۋسىيەلەرگە يانداش تەكلىپلەرنى سۇنغاندا نۇرغۇن توسقۇنچىلىققا ئۇچرىغان بولۇشىغا قارىماي، يەنە نۇرغۇن تەكلىپ ھەم تەۋسىيەلەر سۈنۈلدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مالايشيا ھۆكۈمىتىنىڭ سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچى ئۇيغۇرلارنى قويۇپ بەرگىنىنى قارشى ئالدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تايلاندى ۋە مالايشيادىكى كۆچمەنلەرنى تۇتۇپ تۇرۇش ئورنىدا ھېچقانداق ئەيىبنامە بولمىغان شارائىت ئاستىدىمۇ بەش يىل تۇتۇپ تۇرۇلغان ھەمدە كېيىن مالايشياغا كەلگەن 11 نەپەر سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچى ئۇيغۇرنى مالايشيا ھۆكۈمىتىنىڭ بىخەتەر دەپ قارالغان ئۈچىنچى بىر دۆلەتكە قويۇپ بەرگىنىنى قارشى ئېلىپ بايانات بەردى. بۇ 11 كىشى ئەسلىدە 2013 ۋە 2014 - يىللىرى شەرقىي تۈركىستاندىن ئايرىم ئايرىم قېچىپ، كېيىن بىر يەرگە جەم بولغان چوڭ بىر گۇرۇپپا ئادەملەرنىڭ بىر قىسمى ئىدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى كوممۇنىزم پائالىيىتىدە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلاردا سۆز قىلدى

دولقۇن ئەيسا ۋاشىنگتوندىكى كوممۇنىزم قۇربانلىرى خاتىرە فوندى جەمئىيىتى تەرىپىدىن ئويۇشتۇرۇلغان «21 - ئەسىردىكى كوممۇنىزمىنىڭ ئۇزاق مۇددەتلىك خىرىسى» ناملىق پائالىيەتكە قاتناشتى. ئەيسا ئەپەندى پائالىيەتتە نۇتۇق سۆزلەپ، قاتناشقۇچىلارغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى، ئۇيغۇرلارنىڭ لاگېرلارغا كەڭ كۆلەمدە تۇتقۇن قىلىنىشى، ئامېرىكا ۋە دۇنيانىڭ بۇ ۋەزىيەتنى ھەل قىلىش ئۈچۈن نېمىلەرنى قىلىشى كېرەكلىكىنى ئۇقتۇردى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 15 - كۈنى، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلار ھەرقايسى ھۆكۈمەتلەرنى خىتاي بىلەن بولغان نورمال مۇناسىۋەتنى ئاخىرلاشتۇرۇش ھەم خىتايىنى جازا لاگېرلىرىنى تاقاشقا چاقىرىشتەك ئەمىلى ھەرىكەت قوللىنىشقا چاقىردى

خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈركىي خەلقلەرنى جازا لاگېرلىرىغا قاماشتەك قىلمىشلىرىنىڭ نۇرغۇن پاكىتلار ئارقىلىق ئاشكارىلىنىشى بىلەن مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇرلار ھۆكۈمەتلەرنىڭ بىرلىكتە ھەرىكەت قوللىنىشى ئۈچۈن دەرھاللا ئىجرا قىلىشقا تېگىشلىك 8 قەدەم باسقۇچنى شەرھىلىدى. گېرمانىيەنىڭ مىيۇنخېن شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن يىغىندا 250 نەپەردىن ئارتۇق پائالىيەتچىلەر، ئاكادېمىكلار ۋە جامائەت رەھبەرلىرى باش قوشۇپ، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا لاگېرلارنى قۇرغانلىقى، ئۇيغۇرلارنى ئومۇميۈزلۈك بېسىشى ۋە چەت ئەلدىكى ئۇيغۇرلارغا قاراتقان زىيانكەشلىكىگە قارىتا ئىستراتېگىيەلىك چارە تېپىش ھەققىدە مۇزاكىرىلەشتى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 15 - كۈنى - جورج ۋاشىنگتون ئۇنىۋېرسىتېتى ئۇيغۇر مەسلىسى

توغرىسىدا ئوچۇق دەرس سۆزلىدى

جورج ۋاشىنگتون ئۇنىۋېرسىتېتى «ئۇيغۇر كىرىزىسى: قىيىنچىلىقتا قالغان مىللەت» ناملىق پائالىيەت ئۇيۇشتۇردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن دولقۇن ئەيسا ۋە ئۇيغۇر ئامېرىكا جەمئىيىتى (UAA) نىڭ رەئىسى ئىلشات ھەسەن شەرقىي تۈركىستاندا داۋام قىلىۋاتقان ئۇيغۇرلارغا قىلىنغان زۇلۇم ھەققىدە سۆز قىلدى. ئىشتىراكچىلارغا نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر كىرىزىسى، بولۇپمۇ بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنىڭ جازا لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇشى ھەققىدە ئوچۇق بېرىلدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياپونىيە چەت ئەل مۇخبىرلار

كۇلۇبىدا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزدى.

دولقۇن ئەيسا ياپونىيە چەت ئەل مۇخبىرلار كۇلۇبىدا ئۆتكۈزۈلگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتناشتى. ئەيسا ئەپەندى شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىنى، بولۇپمۇ پاناھلىنىش لاگېرلىرىغا مۇناسىۋەتلىك ئەھۋاللارنى چۈشەندۈردى ۋە خىتاينىڭ ئىنسانىيەتكە قارشى ئېلىپ بېرىلغان بۇ جىنايىتى ئۈچۈن جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈش ۋە لاگېردىكىلەرنىڭ ھەممىسىنى قويۇپ بېرىش ئۈچۈن زۆرۈر بولغان كېيىنكى قەدەملەرنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت بىخەتەرلىك كېڭىشىنىڭ

خىتايغا زىيارەتكە بېرىشى ئالدىدا بايانات بەردى

ب د ت خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ دىپلوماتلىرى خىتاينىڭ شەننەن ۋە گۇاڭجۇ شەھەرلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى گەۋدىلەندۈرۈش ھەم خىتاينىڭ ب د ت نىڭ تىنچلىق ساقلاش ھەرىكىتىدە ئوينىغان رولىنى قوللاش ئۈچۈن 11 - ئاينىڭ

22 - كۈنىدىن 22 - كۈنىگىچە زىيارەتتە بولدى. ھازىرغا قەدەر بۇ دىپلوماتلار خىتاي ھەمراھلىرى بولغان يىغىندا شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرىدا تۇتقۇندا تۇرۇۋاتقان بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈركىي خەلقلەرنىڭ ئەھۋالى ھەققىدە ھېچنېمە دېيىشمىدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ياپونىيەنىڭ توكيو دا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقى تەشەببۇس قىلىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇردى

دولقۇن ئەيسا توكيوغا بېرىپ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق مەسلىسىدە بىر يۈرۈش تەشۋىقات پائالىيەتلىرى بىلەن شۇغۇللاندى. 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى، ياپونىيەنىڭ بىر تۈركۈم ئاخبارات ۋاسىتىلىرى ياپونىيەنىڭ كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلىكتە «شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھازىرقى ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلات» ناملىق پائالىيەت ئۆتكۈزدى. ئەيسا ئەپەندى پائالىيەتتە سۆز قىلدى ۋە يىغىنغا قاتناشقانلارغا شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى توغرىسىدا قىسقىچە چۈشەنچە بەردى ۋە خىتاي دائىرىلىرىنىڭ بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنى جازا لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاتتى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتى تىبەت كونفېرانسىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ قۇرۇلۇش ماسلاشتۇرغۇچىسى رايان بارى ياۋروپا پارلامېنتىدا «تىبەتكە كىرىش ۋە ئۆزئارا كېلىشىش ئەمەلىيىتى» تېمىسىدىكى يىغىنغا قاتناشتى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياپونىيە ئاممىسىغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھازىرقى ئەھۋالى توغرىسىدا قىسقىچە چۈشەنچە بەردى

دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ياپونىيە ۋەكىلى، ياپونىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ رەھبىرى ئىلھام مەھمۇت پائالىيەتكە قاتنىشىپ، ئوساكا دىكى ياپون ئاممىسىغا ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىنى، بولۇپمۇ شەرقىي تۈركىستاندىكى كۈنسېرى كېڭىيىۋاتقان جازا لاگېرلىرىنى تونۇشتۇردى. يىغىنغا قاتناشقانلار ياپونىيە ھۆكۈمىتىگە بېسىم ئىشلىتىپ، نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە سۆز قىلىدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر ساخاۋەتچىگە بېرىلگەن ئۆلۈم جازاسى ھەققىدىكى خەۋەردىن چوڭقۇر ئەندىشە قىلغانلىقىنى بىلدۈردى

ئابدۇغاپپار ئابدۇرۇسۇل ئىسىملىك ئۇيغۇر سودىگەر ھەم ساخاۋەتچىنىڭ سەئۇدى ئەرەبىستانغا رۇخسەتسىز ھەج قىلىشقا بارغىنى ئۈچۈن ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم

قىلىنغانلىقى خەۋەر قىلىندى. خىتاينىڭ ئۇنىڭغا بەرگەن جازاسى خالىغانچە ھەم ھەقسىز بولۇپ، بۇ 2018 - يىلىدىكى ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان زىيانكەشلىكنىڭ كەڭ دائىرىلىك يۈزلىنىشىدىن دېرەك بەردى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت ئاز سانلىقلار مۇنبىرىنىڭ 11 - قېتىملىق يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرۇلۇش دىرىكتورى پېتېر ئىرۋىن شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇۋەدىكى ئاز سانلىق مىللەتلەر مەسلىسى مۇنبىرىنىڭ 11 - قېتىملىق يىغىنىغا قاتنىشىپ، دۆلەتسىزلىك ھادىسىسىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ۋە چەت ئەلدىكى نۇرغۇن ئۇيغۇرلارغا ئېلىپ كەلگەن دەھشەتلىك زىيانكەشلىكلىرىنى گەۋدىلەندۈردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئالدىنقى يىللاردىكىگە ئوخشاش ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق مەسلىسىنى ئاغزاكى بايان قىلىش ئارقىلىق مۇنبەرگە ئاكتىپ قاتناشتى. ئۇلار يەنە ئەزا دۆلەتلەر ۋە ب د ت ئالاھىدە خادىملىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش مەسلىسىدە يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا ھەرىكەت ئېلىپ بېرىشنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كاتو (كاتو) ئىستىتۇتىدا گۇرۇپپا مۇزاكىرىسىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر پائالىيەتچىسى، ئادۋوكات ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىنىڭ رەئىسى نۇرى تۈركەل، كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش تەشكىلاتىنىڭ مۇدىرى سوفي رىچاردسون، ژۇرنالىست سىگال سامۇئىل ۋە تۈرك يازغۇچى ۋە ژۇرنالىست مۇستاپا ئاقىيول قاتارلىقلار بىلەن كاتو ئىستىتۇتىدا «يېڭى گۇلاگ تاقىم ئارىلى: خىتاي ئۇيغۇرلارنى قانداقلارچە» «قايتىدىن تەربىيەلەيدۇ» ۋە دۇنيا نېمە ئۈچۈن بۇنىڭدىن چۈچۈشى كېرەك» ناملىق مۇزاكىرىگە قاتناشتى. مۇتەخەسسسلەر گۇرۇپپىسى خىتاي دائىرىلىرىنىڭ دۆلەتنىڭ تەشۋىقاتى، كەڭ كۆلەملىك نازارەت قىلىش ۋە يۈزمىڭلىغان ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرلىرىغا سولاشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇنۋېرسال «قايتا تەربىيەلەش» پروگراممىسىنى قانداق باشلىغانلىقىغا قاراپ چىقتى.

• 11 - ئاينىڭ 28 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە ب د ت دا

11 - ئاينىڭ 28 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پېتېر ئىرۋىننى شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇۋەدىكى ب د ت ئاز سانلىقلار مەسلىسى سۆھبەت يىغىنىغا ئەۋەتتى. بۇ سۆھبەت يىغىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى

ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ (ئغو) ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈش ۋە يىغىن جەريانىدا يىغىننىڭ تېمىسى - دۆلەتسىزلىك توغرىسىدا بايانات ئېلان قىلىش پۇرسىتى بىلەن تەمىنلىدى. ئۇيغۇرلارنىڭ دۆلەتسىز بولۇپ قېلىش مەسىلىسى ب د ت مۇساپىرلار مەھكىمىسىدە (UNHCR) ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ھوقۇقى ئۈستىدە ئىشلەۋاتقان باشقا ۋەكىللەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان سۆھبەت يىغىنىدا ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 4 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئاۋسترالىيە يېشىلار پارتىيەسى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ئاۋسترالىيە پارلامېنت ئەزالىرى ۋە تاشقى ۋە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئىنسانىي كىرىزىسنى ھەل قىلىش ئۈچۈن سىياسەت ۋە قانۇن چىقىرىشنى تەشەببۇس قىلدى. ئۇلار ئاۋسترالىيە ئەمەلدارلىرىغا سىياسىي جازالاش لاگېرلىرى ھەققىدە چۈشەنچە بەردى ۋە ئۇلارنى چەن چۈەنگوغا ئوخشاش كىشىلىك ھوقۇقنى دەپسەندە قىلغۇچىلارنى جازالاش ئۈچۈن «يەر شارى ماگنىتسىكى قانۇنى» نىڭ ئاۋسترالىيە نۇسخىسىنى ئويلىشىشنى تەلەپ قىلدى. ئۇلار يەنە ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتىنى خىتاي كومپارتىيەسى كونتروللۇقىدىكى ئۈنۈپرسىتېتلار بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى قايتا ئويلىنىشقا چاقىردى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 4 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئاۋسترالىيە دۆلەتلىك ئۈنۈپرسىتېتىدا سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئاۋسترالىيە دۆلەتلىك ئۈنۈپرسىتېتىنىڭ كانپېرادىكى ئاممىۋى مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتنىشىشقا ۋە شەرقىي تۈركىستاننىڭ 2 مىليونغا يېقىن ئۇيغۇر ۋە باشقا مىللەتنىڭ جازا لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان ۋەزىيەتنى سۆزلەشكە تەكلىپ قىلىندى. بۇ ھەيئەت ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلتىيىنىڭ مۇدىرىيەت رەئىسى نۇرى تۈركەل، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تۈرىنىڭ تاشقى ئىشلار دىرېكتورى لۇئىسا گرەۋ ۋە دۆلەت بىخەتەرلىك ئىنستىتۇتىنىڭ دوتسېنتى دوكتور مايكىل كلاركىن تەركىب تاپقان.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كىرەم ئابدۇۋەلىنىڭ ۋاپات بولغانلىقىدىن قايغۇردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ ھەپتە خىتاينىڭ تۈرمىسىدە قازا قىلغان كىرەم

ئابدۇۋەلىنىڭ ئۆلۈمىدىن قاينۇرغانلىقىنى بىلدۈردى. خەۋەرلەرگە قارىغاندا ئۇ ئۆتكەن يىلى قازا قىلغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئۆلۈم خەۋىرى ئۆتكەن ھەپتىگىچە ئاڭلىتىلمىغان. كىرەم ئابدۇۋەلى مەشھۇر ئۇيغۇر دىنىي ئالىمى ھەم سىياسىي مەھبۇس بولۇپ، ئۇ 1990 - يىلىدىن بۇيان 28 يىل خىتاي تۈرمىسىدە ياتقان، 62 ياشتا قازا قىلغان.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋەكىللىرى شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە مۇزاكىرىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا، ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ئۆمەر قانات، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تۈرىنىڭ ئادۋوكاتى ۋە مۇدىرىيەت رەئىسى نۇرى تۈركەل ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىنىڭ تاشقى ئىشلار دىرېكتورى لۇئىسا گرەۋ سىدنىي تېخنولوگىيە ئۈنۈپرسىتىپىدا ئۆتكۈزۈلگەن «خىتاينىڭ ئۇيغۇر خەلقىنى ۋەيران قىلىش پائالىيىتىگە دۇنياۋى ئىنكاس» تېمىسىدىكى سۆھبەتكە قاتناشتى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋەكىللىرى لوۋي (لوۋي) ئىنستىتۇتىدا پائالىيەتكە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋەكىللىرى لوۋي ئىنستىتۇتىدىكى يەنە بىر پائالىيەتكە قاتناشتى. لوۋي ئىنستىتۇتىدىن رىچارد ماگىرگەرگور ئۇيغۇر رايونىنىڭ ۋەزىيىتى ۋە جازا لاگېرلىرىنىڭ كۆلىمىنىڭ قانداق ئاشكارىلانغانلىقى توغرىسىدا سۆھبەت ئېلىپ باردى. سۆھبەت يىغىنىدا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىدىكى نۇرى تۈركەل، ئاۋسترالىيە ئۇيغۇرلار جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى دوكتور مەتتىمىن ئەلا، سىدنىي ئۈنۈپرسىتىپىدىكى داۋىد بروفى ۋە لوۋي ئىنستىتۇتىنىڭ تەتقىقاتچىسى كەلسەي مۇنرو قاتارلىقلار قاتناشتى. پائالىيەتكە ئاۋسترالىيە ئاخبارات ۋە ژۇرنالىست، سىياسەت ئانالىزچىسى ۋە ئۇيغۇر زىيالىيلىرىمۇ قاتناشتى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئادېلايدىدا ئاۋسترالىيەنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دولقۇن ئەيسا ئادېلايدى زىيارىتىدە ئاۋسترالىيە ئاۋام پالاتاسىنىڭ ئەزاسى تونى زاپپىيا قاتارلىق ئاۋسترالىيەنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى ۋە ئاۋسترالىيە پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ كۈنسېرى ناچارلىشىۋاتقان ۋەزىيىتىنى ئۇقتۇردى ۋە ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتىنى ئۇيغۇرلارنى سىياسىي جازالاش لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇش مەسلىسىگە تەدبىر

قوللىنىشقا چاقىردى .

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مېلبۇرندىكى نامايىشقا

قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى، ئاۋسترالىيە پارلامېنت ئەزالىرى، مېلبۇرندىكى ئۇيغۇر ۋە ۋىيېتنام جەمئىيەتلىرى ۋە خىتاي دېموكراتىك پائالىيەتچىلىرى مېلبۇرندىكى پارلامېنت بىناسى ئالدىدا نامايىشقا قاتنىشىپ، خىتاي كومپارتىيەسىنى جازا لاگېرلىرىنى تاقاش ۋە كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى ئاخىرلاشتۇرۇشقا چاقىردى .

• 2018 - يىلى 11 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ ميۇنخېن

شەھىرىدە قارشىلىق نامايىشى ئۆتكۈزدى

خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كۈنىنى خاتىرىلەش ھەم شەرقىي تۈركىستاندىكى مەۋجۇت ۋەزىيەتكە دىققەت تارتىش ئۈچۈن ميۇنخېن تىكى ئۇيغۇر جامائىتى ئودەئونسپلاتز دېگەن يەردە نامايىش قىلدى . نامايىشتا خىتايدىكى دەھشەتلىك كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى، بولۇپمۇ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇر، قازاق ۋە باشقا ئاز سانلىق مىللەتلەردىن بىر مىليوندىن ئارتۇق كىشىنى جازا لاگېرىغا قامىغان قىلمىشى ئەيىبلەندى . دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بۇ نامايىشتا سۆز قىلدى ھەمدە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقى كىرىزىسىنى جامائەتكە ئاڭلاتتى، نامايىشچىلاردىن بەزىلىرى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلار ۋە باشقا ئېتنىك مىللەتلەر ئۇچراۋاتقان زۇلۇم بايان قىلىنغان تەشۋىقات ۋاراقلىرىنى نامايىش مەيدانىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلارغا تارقاتتى .

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كانادا ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى

بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇساپىرلار كومىتېتىنىڭ رەئىسى مەمەت توختى، پېتېر ئىرۋىن ۋە ئۇيغۇر پائالىيەتچىسى قىيۇم ماسموف ئوتتاۋا زىيارىتى جەريانىدا كانادا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى . ئۇلار تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئىشخانا مەسئۇللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتى ھەققىدە مەلۇمات بەردى ۋە تۈركىيەدىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ھەققىدە يېڭى مەلۇماتلارنى بەردى . يىغىندا يەنە كېيىنكى ئايلاردا كانادانىڭ ئۇسۇللىرى ھەققىدە ھەمدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتلەرنى كۈچەيتىش ھەققىدە سۆھبەتلەر ئېلىپ بېرىلدى . ئىرۋىن بىلەن توختى يەنە كۆچمەنلەر مىنىستىرىنىڭ سىياسەت مەسلىھەتچىسى بىلەن

كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇرلارنىڭ پات يېقىندا تۈركىيەدە دۆلەتسىز بولۇپ قېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشنىڭ ئەڭ ياخشى چارىلىرى ۋە كانادا ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇلارنىڭ تۈرك كەسىپداشلىرى بىلەن بولغان ئۇسۇلىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گوگۇلىنىڭ يىغىناغۇچ قۇرۇلۇشى (دراگونفلى پروجېكت) ھەققىدە ئاخبارات ئېنىقلىمىسى بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرۇلۇش تۈرىنىڭ ياردەمچىسى شاھزادە غەيرەت ئىككى قېتىملىق بىرلەشمە ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا رەقەملىك تېخنىكا ۋە ئەخلاق ئىستىمالچىلىرى مۇتەخەسسسلرى بىلەن بىرلىكتە تىبەت ۋە خىتاي ھوقۇق تەشكىلاتلىرىغا قوشۇلۇپ، گوگۇلىنىڭ يىغىناغۇچ دەپ ئاتالغان تەكشۈرۈلگەن (سېنسورلانغان) ئىزدەش ماتورىنىڭ ياسىلىشىغا قارشى تۇرغان ۋە مۇنازىرە قىلغان. غەيرەت خانىم بۇ رايوندىكى قاتتىق نازارەت سەۋەبىدىن يېقىنقى ئىككى يىلدا شەرقىي تۈركىستاندا ياشايدىغان دادىسى بىلەن قانداق ئالاقىلىشەلمىگەنلىكىنى شەخسىي مىسال قىلدى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلەشمە باياناتقا ئاۋاز قوشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 20 دىن ئارتۇق كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتىنىڭ خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇر، تىبەتلىكلەر ۋە باشقا ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى دەپسەندە قىلىشىغا قارىتا دەس تۇرۇشقا چاقىرىپ بەرگەن بىرلەشمە باياناتقا قوشۇلۇپ كىشىلىك ھوقۇق خىتابنامىسىنىڭ 70 يىللىغىنى خاتىرىلىدى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى ئۇيغۇر ئۈچۈن سۆزلەشكە دەۋەت قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جامائەتنى خىتاينىڭ جازا لاگېرىدا تىمتاسلىق ئىچىدە ئازاب چېكىۋاتقان ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن سۆزلەشكە چاقىرىق قىلىپ بايانات بەردى. ئۇلار دۇنيا جامائەتچىلىكىنى ئۆزلىرىنىڭ ئەنئەنىسىنى جارى قىلدۇرۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى دەس تۇرۇشقا چاقىردى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گوگۇل باش دىرېكتورىغا يېزىلغان ئوچۇق خەتكە ئىمزا قويدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گوگۇل باش دىرېكتورى سۇندەر پىچائىسىغا يېزىلغان ئوچۇق خەتكە ئىمزا قويۇپ گوگۇلىنىڭ ئوچقۇر ئەجدىھا پروجېكتىنى ۋە خىتايدىكى

چەكلەش خاراكتېرىگە ئىگە ھەرقانداق ئەپنى ياساشقا قاتناشماسلىقنى ھەمدە گوگۇل 2010 - يىلى بەرگەن خىتاينىڭ چەكلەشكە ئائىت ئىزدەش تۈرلىرىگە قاتناشمايدىغانلىق ۋەدىسىنى يەنە بىر قېتىم جاكارلىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كانادا ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

مەمەت توختى ۋە پېتېر ئىرۋىن كانادا پارلامېنتى ئەزاسى ۋە كىشىلىك ھوقۇق تارماق كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى چەرىل خارداكاستەل بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ۋە كانادانىڭ ئىنكاسى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. يىغىندا يەنە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كومىتېتىنىڭ باشقا ئەزالىرى بىلەن قانداق قىلغاندا ئەڭ ياخشى ئالاقىلىشىدىغانلىقى ۋە 2019 - يىلى كۆزدە ئېلىپ بېرىلغان ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىدىن كېيىن بۇ كومىتېتنىڭ ئۈسۈلىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى توغرىسىدا تېخىمۇ تەپسىلىي مۇلاھىزە ئېلىپ بېرىلدى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 17 - كۈنى خاتا ھالدا قايتۇرۇۋېتىلگەن ئۇيغۇر سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچىنىڭ تەقدىرى ھەققىدىكى ئەندىشىسىنى ئىپادىلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەدىن خىتايغا قايتۇرۇلغان 22 ياشلىق سىياسىي پاناھلىق تىلگۈچىنىڭ ھايات ئەھۋالى ۋە پاراۋانلىقى ھەققىدىكى ئۆزىنىڭ ئەندىشىسىنى بىلدۈردى. ئۆتكەن ھەپتەدە ئېلان قىلىنغان خەۋەرلەردىن قارىغاندا، ئۇ «بۆلگۈنچىلىك» بىلەن ئەيىبلىنىپ خىتاينىڭ تۈرمىسىگە تاشلانغان بولۇپ، ئۇزۇن مۇددەت كېسىلىشى ۋە ھەتتا ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنىشىمۇ مۇمكىن. گەرچە گېرمانىيە ھۆكۈمىتى ئۇنىڭ ئەھۋالىنى بىر نەچچە قېتىم ئوتتۇرىغا قويغان بولسىمۇ، ئۇ ھەققىدىكى خەۋەرنىڭ تارقىلىشى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىدىن بۇ ياشنىڭ ئامانلىقى ھەققىدە زور تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىنى ئۈنۈندى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ بېرلىندىكى نامايىش ۋە يىغىنلارغا قاتناشتى

دولقۇن ئەيسا، ۋە ئۇيغۇر جامائىتى بېرلىندىكى تۈرك تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلىكتە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقى مەسىلىسى تۈپەيلى ئۆتكۈزۈلگەن نامايىشقا قاتناشتى. نامايىش بېرلىندىكى خىتاي ئەلچىخانىسىنىڭ ئالدىدا چۈشتىن كېيىن 3 دە باشلاندى. نامايىشتىن كېيىنلا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى تۈرك تەشكىلاتلىرى ئۇيۇشتۇرغان مۇناسىۋەتلىك يىغىنغا قاتناشتى.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى مۇسۇلمان دۇنياسىنى ئۇيغۇرلار ھەققىدىكى سۈكۈتنى بۇزۇپ، ئۇيغۇرلارغا ئىگە چىقىشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا مۇسۇلمان دۇنياسىغا بولۇپمۇ مۇسۇلمانلار كۆپ سانلىقنى ئىگىلەيدىغان دۆلەتلەرنىڭ رەھبەرلىرىگە جىددىي خىتاب قىلىپ ئۇلارنىڭ ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان زۇلۇمغا سۈكۈت قىلىشىنى ئاخىرلاشتۇرۇشنى سوردى. ھازىرغا قەدەر مۇسۇلمان دۇنياسىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى كىرىزىسقا قارىتا ئىنكاسى كىشىنى ئۈمىدسىزلەندۈرىدۇ. غەرب ئەللىرى ئۇيغۇرلار مەسلىسىدە بارغانسېرى ئاكتىپ رول ئويناپ بۇ ھەققىدە ئوچۇق سۆزلەپ كېلىۋاتسىمۇ، ئەمما مۇسۇلمانلار كۆپ سانلىقنى ئىگىلەيدىغان دۆلەتلەر ئۇيغۇرلارنىڭ قىسمىگە بىپەرۋا پوزىتسىيە تۇتماقتا.

• 2018 - يىلى 12 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرك تەشكىلاتلىرى بىلەن نۇرېنبېرگدىكى نامايىشقا قاتناشتى

دولقۇن ئەيسا ۋە باشقا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى نۇرېنبېرگقا بېرىپ تۈرك تەشكىلاتلىرى ئۇيۇشتۇرغان يەنە بىر نامايىشقا قاتناشتى. بۇ نامايىش شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە بولۇپ، نامايىشتا جازا لاگېرلىرىنى تاقاش ھەمدە تۇتقۇنلارنى قويۇپ بېرىش تەلەپ قىلىندى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 7 - كۈنى خىتايدىن شەرقىي تۈركىستاندىكى لاگېرلارنى توسالغۇسىز زىيارەت قىلىشقا يول قويۇش تەلەپ قىلىندى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرىغا ئوچۇق - ئاشكارا كىرىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دائىمىي خەلق سوت مەھكىمىسى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئىتالىيەنىڭ مىلاندىكى دائىمىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ باش كاتىپى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار شەرقىي تۈركىستاندىكى سىستېمىلىق كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ۋە بۇ مەسىلىدە دائىمىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ ھۆكۈمىگە ئېرىشىش مۇمكىنچىلىكى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دائىمىي خەلق سوت مەھكىمىسى بىلەن كۆرۈشكەندىن كېيىن سوت تەرتىپىنى باشلىدى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 13 - كۈنىدىن 19 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى مالايشيا ۋە ھىندونېزىيە ئەمەلدارلىرى، پۇقرالار جەمئىيىتى ۋە دىنىي تەشكىلاتلار بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات، دىنىي كومىتېتنىڭ مۇدىرى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ۋە خىتاي ئىشلىرى دىرېكتورى ئىلشات ھەسەن قاتارلىق ئۇيغۇر رەھبەرلىرى ۋەكىللەر ئۆمىكى مالايشيا ۋە ھىندونېزىيەدە تەشۋىقات پائالىيىتى ئېلىپ باردى. ئۇلار ئىككى دۆلەتتىكى نۇرغۇن يۇقىرى دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى، پۇقرالار جەمئىيىتى ۋە كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، مالايشيا ۋە ھىندونېزىيەدە ھەرىكەت قوللىنىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ قىيىنچىلىقىنى تونۇپ يېتىپ، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقىنى تېخىمۇ قوللىشىنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى زىيارىتى جەريانىدا ھىندونېزىيە تەرەققىيات خەلقئارا ئاممىۋى مۇنبىرى (ئىنفىد) ۋە سۇئارا نەھدەتۇل ئۇلاما بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار يەنە «جاكارتا پوچتىسى» گېزىتى بىلەن سۆھبەتلەشتى، ھىندونېزىيە ھۆكۈمىتى ۋە ئىسلام ھەمكارلىق تەشكىلاتىنى بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇر خالىغانچە قامالغان سىياسىي تەربىيە لاگېرلىرىنى ئاشكارا ئەيىبلەشكە چاقىردى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىلھام توختىنىڭ قولغا ئېلىنغانلىقىنىڭ 5 يىللىق ھارپىسىدا ئىلھام توختىنى قۇبۇپ بېرىشكە چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن 137 تەتقىقاتچىلار، 21 ھەق - تەلەپ جەمئىيەت تەشكىلاتلىرى ئۇيغۇر پىروفېسسورى ئىلھام توختى تۈرمىگە تاشلانغانغا بەش يىل بولغان كۈنى، خىتاينى ئىلھام توختىنى دەرھال قويۇپ بېرىشكە چاقىردى. بىرلەشمە مۇراجىئەتنامە 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ئېلان قىلىنغان بولۇپ، خىتاينى قولغا ئېلىنغان سانسىزلىغان ئۇيغۇر ئالىملىرىنىڭ قويۇپ بېرىلىشى توغرىسىدىكى چاقىرىقلارغا قۇلاق سېلىشقا چاقىرغان.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «زىمىستان» مۇخبىرلىرىنىڭ خىتايدا كەڭ كۆلەمدە قولغا ئېلىنىشىغا نىسبەتەن ئەندىشىسىنى بىلدۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، «زىمىستان» ئۈچۈن ئىشلەيدىغان 45 دىن ئارتۇق تۆھپىكارنىڭ 2018 - يىلى 8 - ئايدىن باشلاپ قولغا ئېلىنغان ياكى غايىب بولغانلىقى توغرىسىدىكى خەۋەرلەرگە بولغان چوڭقۇر ئەندىشىسىنى ئىپادىلىدى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن 22 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندوندا تەشۋىقات يىغىنى ئاچتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىسى رەھىمە مەخمۇت ئەنگلىيە پارلامېنتى ئەزالىرى ۋە ئەنگلىيە

مۇسۇلمانلار جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ناچار ۋەزىيىتى ۋە مۇسۇلمانلار جامائىتىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىنى قوللاش يوللىرى، نۆۋەتتىكى ئۇيغۇرلارنىڭ قىيىنچىلىقىنى تونۇتۇش ۋە خىتايغا بېسىم ئىشلىتىپ، سىياسىي تەرىپىيە لاگېرلىرىنى تاقاش توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى لوندون پادىشاھلىق

ئىنستىتۇتىدا ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتتە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىسى رەھمە مەھمۇت لوندوندىكى پادىشاھلار ئىنستىتۇتىدا ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتتە سۆز قىلدى. بۇ پائالىيەتنى شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتىگە ئەھمىيەت بەرگەن ئۈنۈپرسىتېت ئوقۇغۇچىلىرى تەشكىللىگەن. پائالىيەتكە قاتناشقان ئۈنۈپرسىتېت ئوقۇغۇچىلىرى ۋە پىروپېسسورلىرىغا شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پائالىيىتىگە ياردەم قىلىشنىڭ يوللىرى ئۇقتۇرۇلدى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاممىۋى تەشكىلاتلار

بىرلەشمىسىگە قاتنىشىپ، بېلگىيە گېزىتى «لە سوئىر» نى خىتاي تەشۋىقات قىستۇرمىلىرىنى ئېلان قىلىشنى توختىتىشقا چاقىردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، خەلقئارا تىبەت ھەرىكىتى (ئىكت)، خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق فېدېراتسىيەسى (فېدھ)، لا لىگۇئە ئىنسانلار كىشىلىك ھوقۇقى، ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتلىرى (UNPO) ۋە بېلگىيەنىڭ تىبەت جەمئىيىتى بىلەن بىرلىكتە، بېلگىيە «لە سوئىر» گېزىتىنىڭ تەھرىرى ۋە باش مۇدىرى ئولسۋەر دە رايىمائەكەرغا ئوچۇق خەت ئەۋەتتى. ئۇنى خىتايدىكى رەسمىي ئاخبارات ئورگانلىرىنىڭ تەشۋىقات قىستۇرمىلىرىنى گېزىتتە ئېلان قىلىشنى توختىتىشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، UNPO ۋە نورۋېگىيە ئۇيغۇر

كومىتېتى رافىتو مۇكاپاتىغا ئىلھام توختىنى نامزاتلىققا كۆرسەتتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى (ۋۇك)، ۋاكالىتسىز مىللەتلەر ۋە خەلق تەشكىلاتى (UNPO) ۋە نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى (نۇك) ئۇيغۇر ئالىمى ئىلھام توختىنى رافىتو مۇكاپاتىغا نامزاتلىققا كۆرسەتتى. رافىتو مۇكاپاتى ھەر يىلى كىشىلىك ھوقۇق قوغدىغۇچىلارنىڭ خىزمىتىنى ئېتىراپ قىلىش ۋە كىشىلىك ھوقۇقنىڭ ئېغىر دەخلى - تەرۇزغا ئۇچرىغانلىقىنى يورۇتۇش ئۈچۈن تارقىتىلىدۇ.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 28 - كۈنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن دولقۇن ئەيسا ۋە رىيان بارى ياۋروپا پارلامېنتىدا خىتايدىكى دىنىي ئەركىنلىك تېمىسىدىكى يىغىنغا قاتناشتى (پارلامېنت ئەزالىرى باس بەلدەر، خىرىستىيان دان پرەدا ۋە جوسەف ۋەيدەنخولزەر تەرىپىدىن ئۇيۇشتۇرۇلغان). ئىسا ئەپەندى ۋە باشقا ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى قاتناشقۇچىلارغا شەرقىي تۈركىستاندىكى دەھشەتلىك ۋەزىيەتنى ئۇقتۇردى. بۇ پائالىيەت خىتايدىكى بارلىق دىنىي گۇرۇپپىلارنىڭ ئۆز ھۆكۈمىتىدىن ئۈستۈن تۇرىدىغان ھېچقانداق ھوقۇققا بەرداشلىق بېرەلمەيدىغان خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ زىيانكەشلىكىگە دۇچ كەلگەنلىكىنى ئايدىڭلاشتۇردى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 30 - كۈنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان بارى ياۋروپا پارلامېنتىدا ئۆتكۈزۈلگەن ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ماگىنتسكىي قانۇنى توغرىسىدىكى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنغا قاتناشتى. پائالىيەتكە ئۈچ پارلامېنت ئەزاسى ۋە داڭلىق ماگىنتسكىي قانۇنى تەشۋىقاتچىسى بىل بروۋدەر قاتناشتى. «ماگىنتسكىي قانۇنى» ياۋروپا ئىتتىپاقىغا كىشىلىك ھوقۇقنىڭ ئېغىر دەخلى - تەرۇزغا ئۇچرىغان شەخسلەرگە قاراتمىلىقى بولغان جازا يۈرگۈزۈش ئىقتىدارىنى بېرىدۇ. كېيىن ياۋروپا پارلامېنتى قارار ماقۇللاپ، ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ماگىنتسكىي قانۇنىنى ماقۇللىشىنى ئۈچۈن قانۇن چىقاردى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 30 - كۈنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى سىياسەت ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان بارى ياۋروپا پارلامېنتىدا ياۋروپا - خىتاي مۇناسىۋىتىدىكى سىياسىي قىممەت قارىشى پائالىيەتكە قاتناشتى. پائالىيەتتە ياۋروپانى ئاساس قىلغان ئاقىلار ئامبىرىنىڭ ياۋروپا ۋە خىتايدىكى سىياسىي قىممەتلەرنىڭ رولى ۋە ھازىرقى ئەھۋالى توغرىسىدىكى تەھلىللىرى كۆرسىتىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى گۇرۇپپا ئەزالىرى بىلەن بىللە جازا لاگېرى مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە ئىنسانىيەتكە قارىتىلغان بۇ جىنايەتنىڭ ياۋروپا سىياسەت بەلگىلىگۈچىلەرنىڭ تەپەككۈرىغا قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى سورىدى.

• 2019 - يىلى 1 - ئاينىڭ 30 - كۈنى پات يېقىندا ئۆتكۈزۈلدىغان كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ

يىغىنىدا، دۆلەتلەر خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتىدىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى ھەل قىلىش توغرىسىدا قارار ماقۇللىشى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە خىتاي، ئۇيغۇر ۋە تىبەت مىللەتلىرىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان ۋە ئۇلارنى قوللايدىغان ئوتتۇرىدىن ئارتۇق تەشكىلات بىرلەشمە خەت

ئەۋەتپ، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ قارار چىقىرىپ، خىتايدىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى ھەل قىلىشنى تەلەپ قىلدى. تېخىمۇ ئېنىق قىلىپ ئېيتقاندا، خەتتە خىتاينىڭ ھەر قايسى جايلىرىغا، بولۇپمۇ مىللىي ۋە دىنىي گۇرۇپپىلارنىڭ نوپۇسى بار رايونلارغا مۇستەقىل زىيارەت قىلىشنى ماقۇللاش، دۆلەت بىخەتەرلىك قانۇنىنى ئىسلاھ قىلىش ۋە خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلارنى، بولۇپمۇ جازا لاگېرلىرىدىكى كىشىلەرنى شەرتسىز قويۇپ بېرىشكە چاقىردى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ئۇيغۇر ۋەكىللىرى كانادادىكى پائالىيەتلەردە ئۇيغۇر

كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كانادا جەمئىيىتىنىڭ ۋەكىلى مەمەت توختى تورونتو ئۇنىۋېرسىتېتى قانۇن ئىنستىتۇتى تەشكىللىگەن خىتاي قانۇن يىغىنىدا شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتىنى ئوتتۇرىغا قويدى. توختى ئەپەندى «دۆلەتسىز ئۇيغۇرلار: سەۋەبلەر ۋە ئاقىۋەتلەر» تېمىسىدا دوكلات بەردى، UHRP ۋەكىلى لۇئىسا گرەۋ بولسا «ئۇيغۇر ئانا يۇرتىنى باستۇرۇش تەجرىبىخانىسى» نى ئوتتۇرىغا قويدى. توختى ئەپەندى يەنە 2 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ئۆتكۈزۈلگەن «دىنلار ئارا ئىتتىپاقلىق: روھىڭ YF ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ زىيانكەشلىكىگە گۇۋاھچى بولۇش» تېمىسىدىكى يىغىندا ئۇيغۇرلارنىڭ باستۇرۇلۇشى ھەققىدە سۆز قىلدى ۋە 2 - ئاينىڭ 4 - كۈنى كانادانىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى ۋە پۇقرالار جەمئىيىتى ۋەكىللىرى بىلەن بىر قاتار ئۇچرىشىشلارغا قاتناشتى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ كۈنىدىن 4 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى نورۋېگىيەنىڭ

ئوسلودا ئۆتكۈزۈلگەن بىر يۈرۈش تەشۋىقات پائالىيەتلىرىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا نورۋېگىيەنىڭ ئوسلو شەھىرىدە بولۇپ، نورۋېگىيەدىكى كىشىلەرنىڭ لاگېرلارغا بولغان تونۇشىنى ئۆستۈرگەن بىر قاتار پائالىيەتلەر ۋە يىغىنلارغا قاتناشتى. بۇ سەپەرگە نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى بىر قانچە پائالىيەت ۋە يىغىنلارنى ئۇيۇشتۇرۇشقا ياردەم بەردى. ئىسا ئەپەندى رافتو كىشىلىك ھوقۇق فوندى جەمئىيىتى، نورۋېگىيە خېلىسىنىكى كومىتېتى بىلەن كۆرۈشتى ۋە نورسك پەن رافتو فوندى جەمئىيىتى ۋە نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى تەرىپىدىن ئۇيۇشتۇرۇلغان پائالىيەتتە سۆز قىلدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلارنى

ئەسلىش ۋە غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 22 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ھەرىكەتكە چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلجا قىرغىنچىلىقىدا قازا قىلغانلارنى خاتىرىلەش

ئۈچۈن، خىتاي ھۆكۈمىتى تىنچ ئۇيغۇر نامايىشچىلىرىنى شىددەت بىلەن باستۇرۇپ كەلگەنلىكتىن يۈزلىگەن ئۇيغۇر ئۆلتۈرۈلگەن، قولغا ئېلىنغان ياكى يارىلانغان ۋەقەنىڭ 22 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ئاخبارات ئېلان قىلدى. بۇ ۋاقىت خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارغا قىلغان ئەسەبىي باستۇرۇشنىڭ باشلىنىشى ھېسابلىنىدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىنكى بىر نەچچە يىل داۋاملىشىدىغان زىيانكەشلىكنىڭ بېشارىتى ئىدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە شەرقىي تۈركىستان قارارىنى تەلەپ قىلغان

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش تەشكىلاتى، خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى ۋە خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق مۇلازىمىتى بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلىپ، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ قارار ماقۇللاپ، شەرقىي تۈركىستانغا خەلقئارالىق پاكىت ئىزدەش ۋەزىپىسىنى تەسسىس قىلىپ، ئۇ يەردە يۈز بەرگەن ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى تەكشۈرۈشكە چاقىردى. بولۇپمۇ جازا لاگېرلىرىدا. يۇقىرىقى تۈت تەشكىلات جەنۇۋەدە بىرلەشمە ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا سكاپىي ئارقىلىق سۆز قىلدى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرىكتورى پېتېر ئىرۋىن پائالىيەتتە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋەكىللىك قىلىپ قاتناشتى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلا قىرغىنچىلىقنىڭ 22 يىللىقىنى خاتىرىلىدى

خاتىرە كۈنى مىڭلىغان ئۇيغۇر دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى شەھەرلەردە نامايىش قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە مىيۇنخېندا ئۆتكۈزۈلگەن بۇ دۇنياۋى نامايىشقا قاتناشتى. نامايىش ئامېرىكا، فىرانسىيە، ئاۋستىرىيە، بېلگىيە، ئەنگىلىيە، ئاۋستىرالىيە، شىۋېتسىيە، تۈركىيە، قىرغىزىستان، قازاقىستان ۋە ياپونىيەدە ئۆتكۈزۈلدى. ئۇلار قىرغىنچىلىقتا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلارنى ئەسلىدى ۋە خەلقئارا جەمئىيەتتىن ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش توغرىسىدا جىددىي تەدبىر قوللىنىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى خۇدسون ئىنستىتۇتتىكى پائالىيەتتە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، كېڭەش پالاتا ئەزاسى توم كوتتون، ئامېرىكىنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا تۇرۇشلۇق مۇئاۋىن باش

ئەلچىسى كەللىي كۇرىي ۋە باشقا ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ ۋەكىلى بىرلىكتە ۋاشىنگتوندىكى خۇدسون ئىنستىتۇتى ئۇيۇشتۇرغان پائالىيەتكە قاتناشتى. ئىسا ئەپەندى پائالىيەتتە نۇتۇق سۆزلىدى. ئىشتىراكچىلار شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ھەققىدە ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنى ھەرىكەت قوللىنىپ، ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇشنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن رەھبەرلىك رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 9 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى نيۇ - يورك شەھىرىدىكى روھىگيا يىغىنىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا نيۇ - يورك كولومبىيە ئۇنىۋېرسىتېتى بېرما يىغىنىغا قاتناشتى ۋە نۇتۇق سۆزلىدى. ئىسا ئەپەندى پائالىيەتتە ئۇيغۇر خەلقىگە ۋاكالىتەن سۆز قىلىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە روھىگيا ۋە ئۇيغۇر خەلقىگە ۋاكالىتەن جىددىي تەدبىر قوللىنىشنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 11 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر مۇزىكانتى ئابدۇرەھىم ھېيتنىڭ تەقدىرىگە چوڭقۇر كۆڭۈل بولدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، تۈركىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى 2 - ئاينىڭ 9 - كۈنى، مەشھۇر ئۇيغۇر مۇزىكانت ۋە شائىر ئابدۇرەھىم ھېيتنىڭ خىتاينىڭ نەزەربەندە ئالەمدىن ئۆتكەنلىكى خەۋەر قىلىنغان باياناتىغا ئىنكاس قايتۇرۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى شەرقىي تۈركىستاندا ياشايدىغان ئۇيغۇرلار بىلەن دىياسپورا دىكىلەر ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقە لىنىيەسىنى قايتىدىن ئېچىش، تەكشۈرۈشنى توختىتىش، يالغان خەۋەر بېرىش قىلمىشلىرى ۋە ئۈچ ئېلىش ئىستراتېگىيەسىنى ئاخىرلاشتۇرۇشقا چاقىردى. خەلقئارا جەمئىيەت ئوچۇق - ئاشكارا ۋە جاۋابكارلىققا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، خىتاينىڭ خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلارنىڭ ئىسمى، ئىز - دېرىكى ۋە ھازىرقى ئەھۋالىنى ئاشكارىلاشنى تەلەپ قىلىشى كېرەك دېدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 11 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتوندا يۇقىرى دەرىجىلىك تەشۋىقات يىغىنى ئاچتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پروجېكت ۋەكىللىرى ئامېرىكىنىڭ بىر تۈركۈم يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى ۋە تەدبىر بەلگىلىگۈچىلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ، لاگېر مەسىلىسىدە يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا ھەرىكەتكە كېلىپ، پات ئارىدا ئېلىپ بېرىلىدىغان قانۇن

چىقىرىش تەشەببۇسىنى قوللىدى. ئىسا ئەپەندى ئامېرىكا خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك كومىتېتى (ئۇسكېرف) نىڭ ۋەكىللىرى، كېڭەش پالاتا ئەزالىرى، پارلامېنت ئەزاسى تەد يوخو ۋە براد شەرمان ۋە ئامېرىكىنىڭ ھازىرقى خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك باش ئەلچىسى سام بروۋنباك بىلەن كۆرۈشتى. بۇ يىغىنلار ماھىيەتلىك بولۇپ، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ كونكرېت ھەرىكەت قوللىنىشىغا تۈرتكە بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى يەنە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىنى تۈزۈشكە مەسئۇل كىشىلەرگە مىننەتدارلىقنى بىلدۈردى. ئۇلار يەنە كېڭەش پالاتا ئەزاسى تەد كىرۇز ۋە كېڭەش پالاتا ئەزاسى ماركو رۇبىئونىڭ ئىشخانىلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارنىڭ ئۇيغۇر مەسلىسىنى توختىماي ئوتتۇرىغا قويغانلىقى ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ تېخىمۇ كۆپ تەدبىر قوللىنىشىغا تۈرتكە بولغانلىقىغا رەھمەت ئېيتتى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 13 - كۈنى كوردوبا فوندى لوندوندا ئۇيغۇرلارنى قوللاش پائالىيىتى
ئۆتكۈزدى

كوردوبا فوندى جەمئىيىتى شەرقىي لوندون مەسچىتى بىلەن ھەمكارلىشىپ لوندوندا پائالىيەت تەشكىللەپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىرىزىسنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە قوللىدى. ئۇيغۇر پائالىيەتچىسى رەھىمە مەھمۇت قاتناشقۇچىلارغا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ لاگېرلاردىكى كەچۈرمىشلىرى ۋە ئازابلىرى ھەققىدە سۆز قىلدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 13 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى
شەرقىي كېنتاكي ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات شەرقىي كېنتاكي ئۇنىۋېرسىتېتىدا <ئۇيغۇر خەلقى كىم؟> تېمىسىدا نۇتۇق سۆزلىدى. قانات ئەپەندى تاماشىبىنلارغا ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى مىليونلىغان ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مىللەتلىرى دۇچ كېلىۋاتقان نۆۋەتتىكى ئېغىر ۋەزىيەتنى تونۇشتۇردى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 17 - كۈنىگىچە ياشلارنى تەربىيەلەش كۇرسى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قىرغىزىستاننىڭ بىشكەك شەھىرىدە ئۈچ كۈنلۈك ياشلارنى تەربىيەلەش كۇرسى ئۇيۇشتۇردى. كۇرس 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 17 - كۈنىگىچە ئۆتكۈزۈلدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايىنى ئەيىبلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى ئاخبارات ئېلان قىلغان.

ختايلىق ئوقۇغۇچىلار ياكى ئەمەلدارلارنىڭ غەربتىكى بىر قانچە دۆلەتتىكى شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى ئوتتۇرىغا قويغان ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ۋە ئاكادېمىكلارنى توسۇش ياكى قورقۇتۇش مەسىلىسىدە كىشىنى ئەندىشىگە سالدىغان يۈزلىنىش پەيدا بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ھەر قايسى دۆلەت ھۆكۈمەتلىرىنى ئۆز دۆلەتلىرىدىكى ئىلمىي ئەركىنلىك ۋە پىكىر ئەركىنلىكىنى قوغداش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 19 - كۈنىدىن 21 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى

گېرمانىيەدىكى تۈرك تەشكىلاتلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ۋە مالىيە مىنىستىرى ئابدۇجېلىل ئەمەت بىرلىكتە كولىن، فىرانكفورت ۋە نۇرنبېرگدىكى تۈرك تەشكىلاتلىرىنى زىيارەت قىلىپ، نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر مەسىلىلىرى ھەققىدە دوكلات بەردى. دە سۆز قىلىشنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى خەلقئارا دېموكراتىيە بىرلەشمىسىنىڭ رەئىسى بۈلەنت بىلگى، بىرلەشمە كىنو تەتقىقاتى ئىشچىلىرى ۋە «نيزام - ئى ئالەم ئوچاغى» بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىغا تېخىمۇ كۆپ كۆڭۈل بۆلۈش ئۈچۈن كەلگۈسىدىكى ھەمكارلىقنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2019 - يىللىق خەلقئارا ئانا

تىل كۈنىدە ئۇيغۇر تىلىنى يوقىتىشقا ئۇرۇنۇشنى ئەيىبلدى

خەلقئارا ئانا تىل كۈنىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، ئۇيغۇر تىلىنىڭ ھازىرقى ۋەزىيىتىنى گەۋدىلەندۈردى، چۈنكى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ سىياسىتى ئۇنىڭ ئىشلىتىلىشىنى چەكلەۋاتىدۇ. ئۇيغۇر تىلى يېقىنقى ئىككى يىلدا داۋاملىق باستۇرۇلدى، بۇ مىليونلىغان ئوقۇغۇچىلارغا تەسىر كۆرسەتتى، مەكتەپلەردە ئۇيغۇر تىلى پۈتۈنلەي چەكلەندى.

• 2019 - يىلى 2 - ئاينىڭ 26 - كۈنىدىن 3 - ئاينىڭ 1 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

ۋەكىللىرى 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۆلۈم جازاسىغا قارشى قۇرۇلتىيىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان بارى بىرىۋىسىبىلدا ئۆتكۈزۈلگەن 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۆلۈم جازاسىغا قارشى تۇرۇش قۇرۇلتىيىغا قاتناشتى. بۇ پائالىيەت ئۆلۈم جازاسىنى بىكار قىلىش ھەرىكىتىگە قاتناشقانلار بىلەن ئالاقە ئورنىتىش ۋە ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ئۆلۈم جازاسىنىڭ كۈنسىرى كۆپىيىشىگە، شۇنداقلا تۈرمىدە يېتىۋاتقان سىرلىق

ئۆلۈملەرنىڭ كۈنسېرى كۆپىيىشىگە ئەھمىيەت بېرىش ئۈچۈن مۇھىم پۇرسەت بىلەن تەمىنلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىر قاتار گۇرۇپپىلار سۆھبەت يىغىنى ۋە يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ئامېرىكا دىنلار ئەركىنلىكى بىرلەشمىسى قۇرۇلدى

خىتايدىكى دىنىي ئەركىنلىكنىڭ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلىدىغان ئوندىن ئارتۇق دىنىي تەشۋىقات گۇرۇپپىسى بىر يەرگە جەم بولۇپ، ۋاشىنگتوندا دىنىي ئەركىنلىكنى ئىلگىرى سۈرۈش ئىتتىپاقى (كارفك) نى قۇردى. بۇ ئىتتىپاققا ئۆمەر قانات قاتارلىق دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ۋە UHRP ۋەكىللىرى قاتناشتى. كاتولىكلەر، پروتېستانتلار، زاڭزۇ بۇددىستلىرى ۋە فالوڭگوچىلارمۇ بار.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 5 - 6 - كۈنلىرى ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ئامېرىكا ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدىكى

پائالىيەتلەرگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىجرائىيە رەئىسى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تۈرىنىڭ مۇدىرى ئۆمەر قانات ئامېرىكا ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدا ئۆتكۈزۈلگەن ئىككى پائالىيەتكە قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە مۇزاكىرە قىلدى. 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ئۇ يالى قانۇن مەكتىپىدىكى بىر پائالىيەتكە قاتناشتى، 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى تۇفتىس ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى بىر پائالىيەتكە قاتناشتى. بۇ ئامېرىكا ئۇنىۋېرسىتېتلىرى بىلەن ئۇيغۇرغا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەردە مۇھىم ئالاقىنى داۋاملاشتۇردى. UHRP ۋەكىللىرى 2 - ئاينىڭ 13 - كۈنى كېنتاكي ئۇنىۋېرسىتېتى ۋە 2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى ئىندىيانا ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى پائالىيەتلەرگە قاتناشتى.

• 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ب د ت دا

3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە تۈر دىرىكتورى پېتېر ئىرۋىن ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە «شىنجاڭدىكى باستۇرۇش: كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ ھەرىكىتىگە چاقىرىق» تېمىسىدىكى پائالىيەتكە قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى، خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق كۆزىتىش، كىشىلىك ھوقۇق خەلقئارا مۇلازىمەت، ب د ت ئاياللار ئورنى كومىتېتى بىلەن بىللە سۆز قىلدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى،

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە تۈر ياردەمچىسى شەھرىزاد غەيرەت ياۋروپا پارلامېنتىدا بېيجىڭنىڭ ياۋروپانىڭ مەدەنىيەت ئىشلىرىغا سىڭىپ

كىرىشى توغرىسىدىكى ياۋروپا يىغىنىغا قاتناشتى. ئەيسا ئەپەندى يىغىن جەريانىدا نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر كىرىزىسىنى شۇنداقلا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كۈچلۈك تەسىرى سەۋەبىدىن ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىسى توغرىسىدا سۆزلىمەيدىغان بىر قىسىم ياۋروپا ھۆكۈمەتلىرى ۋە ياۋروپا ئۇنىۋېرسىتېتلىرىنىڭ ئۆز - ئۆزىنى تەكشۈرۈشىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 8 - كۈنى خەلقئارا ئاياللار بايرىمى

خەلقئارا ئاياللار بايرىمىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ئاياللىرى دۇچ كەلگەن ئىنتايىن مۇشكۈل ئەھۋالغا دىققەت قىلىشقا چاقىردى. ئۇيغۇر ئاياللار بىرلا ۋاقىتتا كۆپ خىل كەمسىتىشكە ئۇچرايدۇ ھەمدە مىللىي كىملىكى ۋە جىنسىي ئاساسىدا دائىملىق كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە ئۇچرايدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر ئاياللار پائالىيەتچىلىرىنىڭ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشتا قىلغان ئېسىل خىزمەتلىرىنى تىلغا ئالدى. نۇرغۇنلىغان ئايال پائالىيەتچىلەر ھەرىكەتتىكى ئەڭ كۈچلۈك يېتەكچى ئاۋاز سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا چىقتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جىنس كەمسىتىش مەسىلىسى ۋە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىگە بولغان تونۇشىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن ئەلا خىزمەت قىلغان بىر ئاۋاز، بىر قەدەم تەشەببۇسنى ئالاھىدە قەدەرلىدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىبەت مىللىي قوزغىلىڭىنىڭ

60 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 1959 - يىلى 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىكى تىبەت مىللىي قوزغىلىڭىنىڭ 60 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن تىبەتلەر بىلەن يىغىن ئۆتكۈزدى. ئۇيغۇر ۋە تىبەت خەلقى نەچچە ئون يىللىق ئازاب - ئوقۇبەتلەر دەردىدىن بىر يەرگە جەم بولدى، ئەمما ھازىر ھەر ئىككى خەلق دۇچ كەلگەن كەلگۈسى ئىنتايىن ناچار.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى

فىلادېلفىيادا دەرس سۆزلىدى

پەلوماتەھەئان جەمئىيىتى يىللىق لېكسىيەنىڭ سەرىئەس مەزگىلىدە: <خىتاينىڭ تەسىرىنىڭ كۈچىيىشى ۋە ئېشىۋاتقان بېسىم > يىغىنىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ئېچىنىشلىق ۋەزىيىتى ۋە 2 مىليون ئۇيغۇرنىڭ

خالغانچە لاگېرلارغا سولنىشى توغرىسىدا سۆز قىلدى.

• 3 - ئاينىڭ 19 - كۈنى ياۋروپا پارلامېنتىدا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا 3 - ئاينىڭ 19 - كۈنى ياۋروپا پارلامېنتىدا ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتتە ئۇيغۇرلارنىڭ خىتايىدىكى جازا لاگېرلىرىدا كەڭ كۆلەمدە تۇتۇپ تۇرۇلۇشى ئەھۋالىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئىسا ئەپەندى شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ھەققىدە سۆز قىلدى، ئۆزىنىڭ لاگېرلارغا مۇناسىۋەتلىك شەخسىي يوقىتىش ھېكايىسىنى سۆزلەپ بەردى ۋە ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ قانداق ھەرىكەت قوللىنىپ لاگېرلارنى تاقاش ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئازاب - ئوقۇبەتلىرىنى يېنىكلىتىش ئۈچۈن كونكرېت تەكلىپ بەردى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىتالىيە ھۆكۈمىتىنى كىشىلىك ھوقۇقىنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇشقا چاقىردى

خىتاي دۆلەت رەئىسى شى جىنپىڭنىڭ رەسمىي زىيارىتى مۇناسىۋىتى بىلەن ئىتالىيەگە كېلىش ۋاقتىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىتالىيەنى خىتاي بىلەن بولغان ئىقتىسادىي مۇناسىۋىتى سەۋەبلىك كىشىلىك ھوقۇقتىن ۋاز كەچمەسلىكىگە چاقىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە بىرلەشمە مۇراجىئە نامە ئىمزالاپ، جازا لاگېرلىرىنى تاقاشنى تەلەپ قىلدى ھەمدە ئىتالىيە ھۆكۈمەتلىرىنىڭ خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە قارىتا «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى» غا ئوخشاش قانۇنلارنى ماقۇللىشىنى تەلەپ قىلدى. بۇ مۇراجىئە نامىگە يۇقىرى دەرىجىلىك پائالىيەتچىلەر، نوبېل مۇكاپاتى ساھىبى، سابىق ھۆكۈمەت مىنىستىرلىرى ۋە باشقا دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر رەھبەرلىرى ئىمزا قويدى. بۇ مۇراجىئە نامە شى جىنپىڭنىڭ ئىتالىيە زىيارىتى جەريانىدا ئىتالىيە مەتبۇئاتلىرىدا تارقىتىلدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىتالىيە رىمدا خىتاي پىرېزىدېنتى شىغا قارشى نامايىش ئۆتكۈزدى

خىتاي پىرېزىدېنتى شى جىنپىڭ 3 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ئىتالىيەدە زىيارەتتە بولۇپ، ئىتالىيە ھۆكۈمىتى بىلەن كۆرۈشتى. 3 - ئاينىڭ 23 - كۈنى ئۇيغۇر ۋە تىبەتلەر جەمئىيىتى رىمدا بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزۈپ، ئىتالىيەنى ئۇيغۇر ۋە تىبەتلەرنىڭ زىيانكەشلىك ۋە كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىدە خىتايىنى جاۋابكارلىققا تارتىشقا چاقىردى. نامايىشقا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ياردەمچىسى شەھىزاد غەيرەتمۇ

نامايىشقا قاتناشتى ھەمدە نۇتۇق سۆزلەپ، ئىتالىيە ھۆكۈمىتىدىن كىشىلىك ھوقۇقنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇشنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 22 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كانادادىكى ئۇيغۇر جامائىتى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن دولقۇن ئەيسا، پېتېر ئىرۋىن ۋە مەمەت توختى مونتېريال ۋانكوۋېر، كالگارىدىكى ئۇيغۇرلار جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشۈپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يىللىق خىزمىتى شۇنداقلا شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر كىرىزىسى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە كانادا ھۆكۈمىتىگە بېسىم ئىشلىتىپ، خىتاي ئەمەلدارلىرىغا قاراتمىلىقى بولغان جازا يۈرگۈزۈشنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پارىژدىكى تىبەت جەمئىيىتى بىلەن «شى جىنپىڭغا قارشى تۇرۇش» نامايىشقا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پارىژدىكى تىبەتلەر بىرلەشمىسى بىلەن نامايىشقا قاتناشتى. نامايىشقا قاتناشقان كىشىلەر فىرانسىيە پىرىزىدېنتى ئېممانۇئېل ماكروننى كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىش مەسلىسىدە شى جىنپىڭغا قارشى تۇرۇشقا چاقىردى. بۇ ئۇيغۇر بىلەن تىبەت جەمئىيىتى ھەر ئىككىسى خىتاينىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلىقتىن، ئۇيغۇر بىلەن تىبەت جەمئىيىتى ئوتتۇرىسىدىكى ئىتتىپاقلىقنى ئىلگىرى سۈرىدىغان مۇھىم نامايىش بولۇپ قالدى. ئۇلار بىرلىكتە ھەر ئىككى دۆلەت ئۈچۈن خىتايدىن ئەركىنلىك ۋە دېموكراتىيە تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى كونكوردييە ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى پائالىيەتكە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا مونتېريال ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە كىشىلىك ھوقۇق تەتقىقات ئورنى (مىگس) ساھىبخانلىق قىلغان كونكوردييە ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتكە قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىرىزىسنى مۇزاكىرە قىلدى. پائالىيەتتىن ئىلگىرى، خىتاي ئەمەلدارلىرى مىگسگە ۋە ئۇنىۋېرسىتېتقا خەت ئەۋەتىپ پائالىيەتنى ئەمەلدىن قالدۇرماقچى بولغان. بۇ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ياۋروپا ۋە شىمالىي ئامېرىكادىكى ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك پائالىيەتلەرنى قالايمىقانلاشتۇرماقچى ياكى بىكار قىلماقچى بولۇۋاتقان تېخىمۇ كەڭ يۈزلىنىشىنى ئەكس ئەتتۈردى. ئەمما پائالىيەت پىلاندىكىدەك ئىلگىرىلىدى.

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا خارۋارد ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا خارۋارد ئۇنىۋېرسىتېتى كارر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى مەركىزىدە سۆز قىلدى، 2019 - يىللىق نۇتۇق سۆزلەش يۈرۈشلۈكلىرى : قىيىن جايلاردىكى كىشىلىك ھوقۇق . بۇ پائالىيەت شەخسلەر ئۈچۈن كىشىلىك ھوقۇق ساھەسىدىكى دۇنيادىكى ئالدىنقى قاتاردىكى پراكتىكانتلار ۋە ئاكادېمىكلاردىن ئاڭلاش ، ئۆگىنىش ، سوئال سوراش ۋە ئارىلىشىش ئۈچۈن سەھنە ھازىرلاش ئىدى . ئىسا ئەپەندى «خىتاي ۋە كىشىلىك ھوقۇق : ئۇيغۇرلار جەمئىيىتىنىڭ كەلگۈسى» ماۋزۇلۇق نۇتۇق سۆزلىدى . ئىسا ئەپەندى شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىرىزىس ، بولۇپمۇ ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمان گۇرۇپپىلىرىنىڭ جازا لاگېرلىرىدا كەڭ كۆلەمدە تۇتۇپ تۇرۇلۇشى ھەققىدە سۆز قىلدى .

• 2019 - يىلى 3 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يېڭى زېلاندىيە باش مىنىستىرىنى خىتاي زىيارىتى جەريانىدا لاگېر مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باياناتىدا يېڭى زېلاندىيە باش مىنىستىرى جاكىندا ئاردەرنىڭ خىتاي زىيارىتىدە بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنىڭ سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇش مەسىلىسىنى ۋە لاگېرلارنى تاقاشنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى كۈچلۈك تەلەپ قىلدى .

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئوتتاۋادا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، كانادا ھۆكۈمىتىنى لاگېرلىرىغا قارىتا ھەرىكەت قوللىنىشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن دولقۇن ئەيسا، مەمەت توختى ۋە تۈر دىرىكتورى پېتېر ئىرۋىن كانادانىڭ ئوتتاۋادا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى چاقىردى . ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا ، ئۇلار كانادا ھۆكۈمىتىنى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدىن شەرقىي تۈركىستانغا مۇستەقىل تەكشۈرۈش ئۆمىكى ئەۋەتىشىنى سوراش ، خىتاي ئەمەلدارلىرىغا قاراتمىلىقى بولغان جازا يۈرگۈزۈشنى تەلەپ قىلدى .

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 5 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كانادادا بىر يۈرۈش تەشۋىقات يىغىنلىرىنى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن دولقۇن ئەيسا، پېتېر ئىرۋىن ۋە مەمەت توختى كانادانىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى بىلەن بىر قاتار تەشۋىقات يىغىنلىرىنى ئۆتكۈزۈپ، لاگېر مەسىلىسىدە تەدبىر قوللىنىشىنى ئىلگىرى

سۈردى. ۋەكىللەر داۋىد ئاندەرسون، داۋىد سۋىت، ئۆمەر ئالگابرا، ئارىق ۋىرانى ۋە چەرىل خارىدكاستەل قاتارلىق كانادا پارلامېنت ئەزالىرى شۇنداقلا يەرشارى ئىشلىرى ۋەكىللىرى ۋە كانادا كۆچمەنلەر، مۇساپىرلار ۋە پۇقرالار ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 6 - كۈنى يۈزلەپچە كىشى ۋاشىنگتونغا يىغىلىپ، ئاۋام پالاتاسىدا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇن لايىھەسىنى ماقۇللاشقا چاقىردى

شەنبە، 4 - ئاينىڭ 6 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تۈرى ئامېرىكىنىڭ ۋاشىنگتوندىكى ئەركىنلىك مەيدانىغا يىغىلىپ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى ۋە ئۇيغۇر قانۇنى ماقۇللاشقا چاقىردى. بۇ قانۇن لايىھەسىدە ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسى، سودا ۋە فېدېراتسىيە تەكشۈرۈش ئىدارىسى قاتارلىق ئامېرىكا ھۆكۈمەت تارماقلىرىنىڭ ئىنكاسى تەلەپ قىلىندى.

• 4 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نامايىشقا چاقىردى

نامايىش ئىككى پارتىيەنىڭ قانۇن لايىھەسى «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى» ۋە «ئۇيغۇر قانۇنى» نى گەۋدىلەندۈرۈشنى مەقسەت قىلغان بولۇپ، ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسى، سودا ۋە فېدېراتسىيە تەكشۈرۈش ئىدارىسى قاتارلىق ئامېرىكا ھۆكۈمەت تارماقلىرىنىڭ ئىنكاسىنى تەلەپ قىلغان. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر فېيسبۇك بېتى ۋاشىنگتوندىكى نامايىشنى نەقەيدىن تارقىتى

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 8 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ئۇيغۇر مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، جەنۇبىي ۋە ئوتتۇرا ئاسىيانىڭ مۇئاۋىن ياردەمچى سېكرېتارى بولغان باش ئەلچى ئەلىس ۋەلىس بىلەن كۆرۈشتى. ئىسا ئەپەندى ۋە ۋەلىس خانىم خىتاي ئۇيغۇرلارغا، قازاقلارغا ۋە باشقا مۇسۇلمان ئاز سانلىق مىللەت ئەزالىرىغا قارىتىلغان باستۇرۇش ھەرىكىتى ۋە ئۇنىڭ جەنۇبىي، ئوتتۇرا ئاسىيادىكى كىشىلەرنىڭ بىخەتەرلىكىگە كۆرسىتىدىغان تەسىرىنى مۇزاكىرە قىلدى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 21 - نۆۋەتلىك ياۋروپا - خىتاي باشلىقلار يىغىنى مۇناسىۋىتى بىلەن نامايىش ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ئۆتكۈزۈلمەكچى بولغان 21 - نۆۋەتلىك ياۋروپا - خىتاي باشلىقلار يىغىنى مۇناسىۋىتى بىلەن

كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرى، ئۇيغۇرلار، تىبەتلەر جەمئىيىتى ئەزالىرى بىلەن بىرلىكتە بىريۇسسېلدىكى ياۋروپا ئىتتىپاقى ئورگانلىرىنىڭ ئالدىدا نامايىش ئۆتكۈزدى. ياۋروپا ئىتتىپاقى رەھبەرلىرى بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ خىتايىنى كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىشقا دەۋەت قىلدى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەدىكى يەھۇدىيلار جەمئىيىتىنىڭ ۋەكىلى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىلەن بىرلىكتە گېرمانىيەدىكى يەھۇدىيلار جەمئىيىتىنىڭ رەھبىرى، دۇنيا يەھۇدىيلار مەجلىسى ۋە ياۋروپا يەھۇدىيلار مەجلىسىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى چارلەتت كنوبلوچ خانىم بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىرىزىسنى، بولۇپمۇ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنى كەڭ كۆلەمدە خالىغانچە تۇتۇپ سولاش مەسلىسىنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە كەلگۈسى ھەمكارلىقنىڭ مۇمكىنچىلىكى ئۈستىدە توختالدى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 17 - كۈنىدىن 20 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ياۋروپا ئاساسىي قاتلام ئىرقچىلىققا قارشى تۇرۇش ھەرىكىتىنىڭ يىللىق يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ياۋروپا ئاساسىي قاتلام ئىرقچىلىققا قارشى تۇرۇش ھەرىكىتى (ئەگام) نىڭ يىللىق يىغىنىنىڭ ئىككى كۈنىگە قاتناشتى. ئىسا ئەپەندى قاتناشقۇچىلارغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى كىرىزىسى ھەققىدە سۆز قىلدى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كەلگۈسىدە بۇ تەشكىلاتلار بىلەن ھەمكارلىشىش يوللىرى ھەققىدە سۆھبەتلەشتى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 17 - كۈنى - ئاممىباب ماشىنا زاۋۇتى خوجايىن خىتايىدىكى «قايتا تەربىيەلەش» لاگېرلىرىدىن ھېچنېمىنى بىلمەيدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى: ئاممىباب ئۆزىنىڭ پىرىنسىپىغا خىلاپلىق قىلىپ، ئىناۋىتىنى يوقىتىدۇ

تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلق جەمئىيىتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋولكسۋاگەن ئاگ نى ئىناۋىتىنى يوقاتتى دەپ ئەيىبلدى. شىركەتنىڭ باش ئىجرائىيە ئەمەلدارى ھېربېرت دىئېس BBC نىڭ تېلېۋىزىيە زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا، ئۆزىنىڭ «قايتا تەربىيەلەش» لاگېرلىرى ھەققىدە ھېچنەرسە بىلمەيدىغانلىقىنى ئېيتتى. كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى ۋولكسۋاگەن رەھبەرلىك قاتلىمىغا ئۆزلىرىنىڭ شىركەت پىرىنسىپلىرىنى ئەسكەرتتى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 19 - كۈنى - ئۇيغۇر پائالىيەتچىسى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىدا ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىدا گۇۋاھلىق بەردى

سام بروۋنبەكنىڭ ئىشخانىسى 4 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دىپلوماتلار، ئامېرىكا مەمۇرىي ئەمەلدارلىرى ۋە ئاممىۋى تەشكىلاتلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات قاتناشقان دىنىي ئەركىنلىك توغرىسىدا پائالىيەت تەشكىللىدى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى - ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ياپونىيەدە تەشۋىقات يىغىنى

ئاچتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باش مەسلىھەتچىسى ئابدۇلھەكىم ئىدرىس ۋە ئۇيغۇر ھەرىكىتىنىڭ دىرېكتورى روشەن ئابباس ياپونىيەدە زىيارەتتە بولۇپ، ياپونىيە پۇقرالار جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشتى، ئاممىۋى نۇتۇق سۆزلىدى ۋە ياپونىيەدىكى ئۇيغۇرلار جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشتى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى

ب د ت نىڭ باش كاتىپى گۈتېرېرسنى خىتاي بىلەن بولغان ئۇچرىشىشتا لاگېرلار مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئىنسانىي ھوقۇق تەشكىلاتلىرى، ب د ت باش كاتىپى ئانتونىو گۈتېرېرسنى خىتاي بىلەن بولغان ئۇچرىشىشتا ئۇيغۇر لاگېر مەسلىسىنى ئوچۇق - ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى

نىگارا ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات نىگاگارا ئۇنىۋېرسىتېتى مۇسۇلمان ئوقۇغۇچىلار ئىتتىپاقى ۋە كۆپ مەدەنىيەت ئىشلىرى ئىشخانىسى سىياسىي پەن ۋە تارىخ تارماقلىرىنىڭ قوللىشى بىلەن ئۇيۇشتۇرۇلغان خىتاي نىڭ ھازىرقى جازا لاگېرلىرى توغرىسىدىكى دوكلاتتا ئالاھىدە سۆز قىلدى. قانات ئەپەندى، ئۇيغۇرلارنىڭ مىللىي ۋە مەدەنىيەت ئالاھىدىلىكىنى، ئوتتۇرا ئاسىيانىڭ شەرقىي تۈركىستان دەپ ئاتالغان رايونلىرىدا ياشايدىغان تۈرك خەلقى ئىكەنلىكى چۈشەندۈردى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 28 - كۈنى - مېيۇنخېندا ئۇيغۇر ياشلار يىغىلىشى ئۆتكۈزۈلدى

گېرمانىيە ئۇيغۇر ئانىلار جەمئىيىتى 4 - ئاينىڭ 28 - كۈنى مېيۇنخېندا ئۇيغۇر ياشلىرى يىغىلىشى ئۇيۇشتۇردى. بۇ پائالىيەتتە دىياسپورادىكى ئۇيغۇر ياشلىرىنى تېخىمۇ باغلاپ ۋە تەشكىللەپ، يېقىن كەلگۈسىدە ئۇيغۇر دەۋاسىغا قانداق ياردەم بېرىش توغرىسىدا مۇزاكىرىلەر بولدى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيا يەھۇدىيلار مەجلىسىنىڭ رەئىسى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىسرائىلىيە رەئىسى ئۆمەر قانات نىۋ - يوركتا دۇنيا يەھۇدىيلار مەجلىسىنىڭ (ۋىجك) سابىق رەئىسى ئىسرائىلىيە سىڭەر بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىرىزىس ۋە خىتاي كوممۇنىست پارتىيەسىگە قارشى كولىكتىپ ھەرىكەتنىڭ مۇمكىنچىلىكى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىسرائىلىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ۋە ۋىجك نىڭ سابىق رەئىسى سىڭەر ئەپەندى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسى تاشقى مۇناسىۋەتلەر كومىتېتى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇيغۇر مەسلىسى شۇنداقلا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇنىنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئۆسكىرىق يىللىق دوكلات ئېلان قىلىش پائالىيىتىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىسرائىلىيە رەئىسى ئۆمەر قانات بىرلىكتە ئامېرىكا خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك كومىتېتىنىڭ 2019 - يىللىق يىللىق دوكلات ئېلان قىلىش پائالىيىتىگە قاتناشتى. دوكلاتتا ئۇيغۇرلار ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمانلىرى، تىبەتلەر، خىرىستىيانلار، فالۇڭگۇڭ ئەزالىرى ۋە باشقا دىندارلارغا قىلىنغان زىيانكەشلىك ۋە قىيناشلار تەپسىلىي بايان قىلىنغان. دوكلاتتا يەنە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ نازارەت قىلىش تېخنىكىسىدىن پايدىلىنىپ لاگېر سىرتىدىكى پۇقرالارغا زەربە بېرىۋاتقانلىقى ۋە ئۇيغۇر رايونىنىڭ ئاخىرىدا ئوچۇق - ئاشكارا تۈرمىگە ئايلانغانلىقىمۇ بار. پائالىيەتكە خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك چوڭ باش ئەلچىسى سام بروۋنېك رىياسەتچىلىك قىلدى. ئىسا ۋە قانات ئەپەندى خىتايدىكى ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان نۆۋەتتىكى ۋەزىيەت ھەققىدە توختىلىپ، ۋەزىيەتنىڭ تېخىمۇ يامانلىشىۋاتقانلىقىنى تەكىتلىدى، شۇنداقلا ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنى خىتايدا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن قوللىنىدىغان ئەمەلىي تەدبىرلەر بىلەن تەمىنلىدى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 29 - كۈنى گېرمانىيەنىڭ ب د ت دىكى ئۆمىكى نىۋ - يوركتا ئۇيغۇر مەسلىسى ھەققىدە شەخسىي دوكلات بېرىش يىغىنى ئاچتى

دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات گېرمانىيە ۋەكىللىرىنىڭ تەكلىپنامىسىدىن كېيىن نىۋ - يوركتىكى ب د ت دا ئورۇنلاشتۇرۇلغان شەخسىي دوكلات بېرىش يىغىنىغا قاتناشتى. دوكلات بېرىش يىغىنىدا ئىسا بىلەن قانات ھەر ئىككىسى سۆز قىلدى ۋە بىر قاتار سوئاللارغا جاۋاب بەردى. يىغىنغا گېرمانىيە باش ئەلچىسى كرىستوف رىياسەتچىلىك قىلدى. 20 دىن ئارتۇق دۆلەتنىڭ ب د ت

دىكى ۋەكىللىرى قاتناشتى ۋە ئۇلار ئۇيغۇر كىرىزىسىغا قانداق ياردەم قىلىش توغرىسىدا مۇزاكىرىلەشتى.

• 2019 - يىلى 4 - ئاينىڭ 29 - كۈنىدىن 5 - ئاينىڭ 1 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت نىڭ يەرلىك مىللەتلەر مۇنبىرىگە قاتناشتى

دولقۇن ئەيسا تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلق ئاممىسىغا ۋاكالىتەن بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ دائىمىي يىغىنىغا قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستان ھازىر يولۇقۇۋاتقان ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى نىيۇ - يوركتىكى يەرلىك مىللەتلەر مۇنبىرىنىڭ دىققىتىگە سالدى. بۇ يىل دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ مۇنبەرگە قاتنىشىشى ئۇيغۇرلار ئۈچۈن بىر ئىجابىي تەرەققىيات بولدى. ب د ت نىڭ يېقىنقى ئىككى قېتىملىق يەرلىك مۇنبىرىدە خىتاي ۋەكىللىرى ئۆمىكى ئۆتكەن يىلى ئىسا ئەپەندىنىڭ يىغىنىغا قاتنىشىشىنى توسماقچى بولدى، بىر يىل ھەر خىل ئۇسۇلدا يىغىندىن چىقىرىۋېتىشكە ئۇرۇندى ۋە بىر ھەپتىگە يېقىن ئۇنىڭ يىغىنىغا كىرىشىنى توسىدى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 1 - 2 - كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ئەنگىلىيەنىڭ ئوكسفورد شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن UNPO رەئىسلىك يىغىنىغا قاتناشتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋاكالىتەن بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) نىڭ مۇئاۋىن رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۆتەيدۇ. ئۇ ئەنگىلىيەنىڭ ئوكسفورد شەھىرىدە 3 - ئاينىڭ 1 - 2 - كۈنلىرىدىن باشلاپ بۇ تەشكىلاتنىڭ پىرىزىدېنتلىق يىغىنىغا قاتناشتى. ئىسا بۇ تەشكىلاتنىڭ ئىستراتېگىيەلىك يۆنىلىشىنى بەلگىلەش ۋە كەلگۈسى پائالىيەتلەرگە ئەھمىيەت بېرىش ئۈچۈن مۇزاكىرىگە قاتناشتى. ئىسا ئەپەندى يەنە ئەنگىلىيە تاشقى ئىشلار ۋە سودا مىنىستىرلىكىنىڭ ئاسىيا دىرېكتورى مارك بىننىڭتون بىلەن كۆرۈشۈپ، نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە سۆزلەپ، ھەرك 40 يىغىنىدا ئۇنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى كىرىزىسىنى ئوتتۇرىغا قويغانلىقىغا رەھمەت ئېيتتى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 3 - كۈنىدىن 5 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەنگىلىيە لوندوندا تەشۋىقات يىغىنى ئاچتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا لوندونغا بېرىپ، بىر قاتار تەشۋىقات يىغىنلىرىغا قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىرىزىسىنى ئاڭلىتىش ھەرىكىتىنى تېخىمۇ كۈچەيتتى ۋە ئەنگىلىيەدە كەلگۈسى پائالىيەتلەرنى تېخىمۇ جانلاندۇرۇشتا ئاكتىپ رول ئوينىدى. ئىسا ئەپەندى ئەنگىلىيە ھۆكۈمەت

ئەمەلدارلىرى، لوندون ئۇيغۇر جەمئىيىتى ۋە ئەنگلىيە مۇسۇلمان تەشكىلاتلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئالدىنقى قېتىملىق زىيارەتتە ئورنىتىلغان ھەمكارلىقنى ئىلگىرى سۈردى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ئىنتەلەكت ۋە سەرخىللارنىڭ مەجبۇرىي غايىب بولۇشىغا دىققەت تارتتى

2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 6 - كۈنى، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر سايلىغۇچىلىرى ۋە سەرخىللىرىنىڭ مەجبۇرىي غايىب بولۇشىغا داۋاملىق دىققەت قىلىش ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فاكەسوفتھەدېساپەئارەد دېگەن خەتكۈش ئاستىدا ئىجتىمائىي ئالاقە پائالىيىتىنى باشلىدى. بۇ پائالىيەت يېقىنقى يىللاردا غايىب بولغان شەخسلەرنى گەۋدىلەندۈرۈش ئۈچۈن گىرافىك ۋە خەۋەر ماقالىلىرىنىڭ پايدىلىنىشىنى ئىشلىتىشنى مەقسەت قىلىدۇ. ھەر بىر خىزمەت كۈنىدە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئايرىم باش سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن پىلاكات ئېلان قىلىپ، ئۇلارنىڭ غايىب بولغان ۋاقتى ۋە تۇتۇپ تۇرۇش سەۋەبىنى يازغان.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرېكتورى پېتېر ئىرۋىن ئاممىۋى تەشكىلات رەھبەرلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرېكتورى پېتېر ئىرۋىن نيۇيوركىدىكى يەرشارى مەسئۇلىيەت مەركىزىنىڭ مۇدىرى سىمون ئادامس ۋە ئاسىيا فوكال پوئىنت تىكى نادىرا كھۇدايەردىۋا بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا خىتايىدىكى لاگېرلارنىڭ يېقىنقى ئەھۋالى، ئۇيغۇرلارغا زىيانكەشلىك قىلىش ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى ئېلىپ بېرىلىش ئىمكانىيىتى بار جىنايەتلەر ھەققىدە دوكلات بەردى.

• 5 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رامزاندا ئۇيغۇرلار ئۇچرىغان دىنىي زىيانكەشلىكلەرنى گەۋدىلەندۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر خەلقىنىڭ قاتتىق دىنىي زىيانكەشلىك ۋە چەكلىمىلەر سەۋەبىدىن رامزاننى تۇتالماسلىق مەسلىسى ھەققىدە ئاخبارات ئېلان قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايىنى ئۆزىنىڭ ئاساسىي قانۇنى ۋە خەلقئارا قانۇنلارغا رىئايە قىلىشقا ۋە ئۇيغۇرلارغا قىلىۋاتقان زىيانكەشلىكىنى توختىتىشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 8 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكت دىرېكتورى پېتېر ئىرۋىن ب د ت يىغىنىغا قاتناشتى

پېتېر ئىرۋىن ئەپەندى مائارىپ ھوقۇقى ۋە دەپسەندە قىلىش جىنايىتى ھەققىدە دوكلات تەييارلايدىغان ب د ت مۇتەخەسسسلرى ۋە ئالاھىدە دوكلاتچىلار

يىغىنىغا قاتناشتى. نەتىجىدە ئالاھىدە دوكلاتچىلارنىڭ ئەڭ ئاخىرقى دوكلاتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەمىنلىگەن خىتايىنىڭ ئاتالمىش قايتا تەربىيەلەشنى باھانە قىلغان زۇلۇم سىياسىتىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ب د ت نىڭ ئومۇمىي يىغىنىغا سۇنۇلدى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دولقۇن ئەيسا گېرمان پارلامېنتىكى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىدا ئوچۇق ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىدا گۇۋاھلىق بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىنىڭ ئوچۇق ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىدا گۇۋاھلىق بەردى ۋە ئۇيغۇرلارنى جازا لاگېرلىرىدا خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش ۋە خىتايىنىڭ سىرتىدىكى ئۇيغۇرلارنى پاراكەندىچىلىككە سېلىش مەسلىنى ئوتتۇرىغا قويدى. گېرمانىيە ۋە دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر دىياسپورا جەمئىيىتىگە بولغان تەھدىتنى ئۆز كەچۈرمىشلىرى ئارقىلىق چۈشەندۈرۈپ، نۆۋەتتىكى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنى ھەرىكەتكە كېلىشكە دەۋەت قىلدى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دېرىكتورى UNHCR نىڭ نيۇ - يوركتىكى ئىشخانىسى بىلەن كۆرۈشتى

پېتېر ئىرۋىن نيۇ - يوركتىكى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارى (UNHCR) ئىشخانىسىنىڭ باشلىق ياردەمچىسى ئاندرەۋ گىلموئۇر بىلەن كۆرۈشۈپ دولقۇن ئەيساغا ئوخشاش ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرىنىڭ ئەھۋاللىرى قايتا مۇزاكىرە قىلدى. بۇ يىغىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نىڭ UNHCR غا قايتا كۆرۈپ چىقىلىدىغان ھۆججەتلەرنى يەتكۈزدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بۇ ئىشخانا بىلەن ھەمدە ئۇلارنىڭ جەنۇۋ ۋە نيۇ - يوركتىكى خىزمەتچىلىرى بىلەن داۋاملىق ياخشى مۇناسىۋەت ئورنىتىشىغا تۈرتكە بولدى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دېرىكتورى نيۇ - يوركتا ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتكە قاتناشتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دېرىكتورى پېتېر ئىرۋىن نيۇ يوركتىكى ئامېرىكا چەت ئەل ئاخبارات كۈلۈبىدا ئۆتكۈزۈلگەن «ئوتتۇز يىلدىن كېيىنكى تىيەنئەنمېن مەيدانى، ئۆتمۈش تېخىمۇ مۇستەبىت كەلگۈسىنىڭ نامايەندىسىمۇ؟» ناملىق پائالىيەتكە قاتناشتى.

ئاممىۋى تەشكىلاتلار، ئاكتىۋىستلاردىن ئۆركەش دۆلەت، تەڭ بىياۋ ۋە جەرومە كوھەن، شارون ھوم، سوفې رىچاردسون ۋە مىنكى ۋوردەنلار سوز قىلدى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، دولقۇن ئەيسا گېرمانىيەنىڭ كارلسرۇھە شەھىرىدە

پائالىيەتكە قاتناشتى

دولقۇن ئەيسا تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلقلەر ئۇيۇشمىسىنىڭ كارلسرۇخەدىكى ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەتكە قاتنىشىپ ئۇلارغا لاگېرلار، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىنى قىسقىچە تونۇشتۇردى ۋە خىتايدىكى ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەر توغرىسىدا مەلۇمات باردى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى NED نىڭ ۋىدېئو زىيارىتىدە بولدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ۋاشىنگتوندا تىبەت ھەرىكىتى تەتقىقات مەركىزى ۋە چىنا ئائىت كە قىلغان تەشۋىقات سەپىرىدە مەملىكەتلىك دېموكراتىيە فوندى (NED) نىڭ ۋىدېئو زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى. بۇ ۋىدېئو دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باشقا كۆزگە كۆرۈنگەن كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرى بىلەن مۇناسىۋەت ئورنىتىشىغا تۈرتكە بولدى.

• 2019 - يىلى 5 - ئاينىڭ 31 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندى ئامېرىكا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دولقۇن ئەيسا ۋە ئۆمەر قانات پىنتاگوندا ھىندىستان - تىنچ ئوكيان دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرىنىڭ ياردەمچىسى راندىل سچىرئوۋەر بىلەن كۆرۈشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئۆمكى يەنە ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسىدە دېموكراتىيە، كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئەمگەك ئىدارىسىنىڭ مۇئاۋىن ياردەمچى كاتىپى سىكوت ت بۇسبى كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر مەسىلىسى ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

ھەر ئىككى يىغىندا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى گەرچە ھازىر ماگىنتىسكى جازاسىنى يۈرگۈزۈش بىر قىسىم توسالغۇلارغا ئۇچرىغان بولسىمۇ، بۇنى داۋاملىق كۈچەيتىشنى تەلەپ قىلدى. بۇ تەلەپنىڭ ئوخشىمىغان قاتلاملاردا بىر قانچە قېتىم ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى، كەلگۈسىدە ماگىنتىسكى جازاسىنى يۈرگۈزۈشكە تۆھپە قوشۇشى مۇمكىن.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتوندا پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى پارلامېنت ئەزاسى نىتا لوۋەينىڭ قانۇن خىزمەتچىسى ۋەندى كوئۇرسەن بىلەن كۆرۈشتى، بۇ يىغىن ئاۋام پالاتاسىدا 2019 - يىلدىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىنى قوللاشنى تەشەببۇس قىلىشقا ۋە پارلامېنت ئەزاسى لوۋەينىڭ ئىمزا قويۇشىغا چوڭ تۈرتكە بولدى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتون پوچتىسى بىلەن كۆرۈشتى

ئەيسا ئەپەندى ۋە قانات ئەپەندى ۋاشىنگتون پوچتىسى تەھرىر ھەيئىتى بىلەن كۆرۈشۈپ، خىتايدىكى ۋە باشقا جايلاردىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى توغرىلىق مەلۇمات باردى. يىغىندىدىن كېيىن ئۇيغۇرلار توغرىسىدا بىر قاتار ماقالىلەرنى ئېلان قىلدى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن داۋاملىق ئالاقىنى ساقلايدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكىنىڭ ۋاشىنگتون دىكى ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دولقۇن ئەيسا ئەپەندى بىلەن ئۆمەر قانات ئەپەندى پارلامېنت ئەزاسى تەد يوهو ۋە پارلامېنت ئەزاسى دىنا تىتۇس بىلەن كۆرۈشتى. ئاۋام پالاتاسى تاشقى ئىشلار كومىتېتى، شۇنداقلا پارلامېنت ئەزاسى، پارلامېنتنىڭ ئىجرائىيە ئەمەلدارى توم سۇئوززى بىلەن كۆرۈشتى. پارلامېنت ئەزاسى سۇئوززى ۋە پارلامېنت ئەزاسى يوهو ھازىر بىرلىكتە 2019 - يىلدىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىغا ئىمزا قويدى ۋە ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىلەن قويۇق ئالاقىدە بولىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2019 - يىللىق دېموكراتىيە مۇكاپاتىغا ئېرىشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، خىتايدا ياردەم ۋە تىبەت ھەرىكىتى مەركىزى قاتارلىقلار بىلەن بىرلىكتە، 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ۋاشىنگتوندىكى ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى بىناسىدا مەملىكەتلىك دېموكراتىيە فوندى جەمئىيىتى تەرىپىدىن تارقاتقان دېموكراتىيە مۇكاپاتىنى قوبۇل قىلدى.

دېموكراتىيە مۇكاپاتى NED تەرىپىدىن ھەر يىلى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلاردىكى دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى ئىلگىرى سۈرۈش يولىدا خىزمەت قىلغان شەخس ۋە تەشكىلاتلارنىڭ جاسارىتى ۋە ئىجادىي خىزمىتىنى ئېتىراپ قىلىپ تارقىتىدىغان مۇكاپات. پارلامېنت ئەزاسى جامەس مېگىوۋەرن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنى دېموكراتىيە مۇكاپاتى بىلەن مۇكاپاتلىدى. 40 تىن ئارتۇق ئۇيغۇر قېرىنداشلار ۋە دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلاردىن تەكلىپ قىلىنغان ئالاھىدە مېھمانلار ئۇيغۇر دەۋا تارىخىدىكى بۇ ئالاھىدە مەنۇتلارنىڭ شاھىتى بولدى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تېننەنمېن مەيدانى قىرغىنچىلىقىنى

خاتىرىلەش يىغىلىشقا قاتناشتى

تيەننەنمېن مەيدانى قىرغىنچىلىقنى خاتىرىلەش يىغىلىشى كوممۇنىزىمنىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلار فوندى جەمئىيىتى تەرىپىدىن ئۆتكۈزۈلدى. قۇرۇلتايدا سۆزلىگۈچىلەرنىڭ ئىچىدە ئاۋام پالاتاسىنىڭ ئەزاسى نەنسى پېلوسىي، پارلامېنت ئەزاسى جىم مېگگوۋېرن، پارلامېنت ئەزاسى ئاندى لېۋىن ۋە كېڭەش پالاتا ئەزاسى ماركو رۇبىئو قاتارلىقلار بار.

خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى، زىمىستان، ئۇيغۇرلار ھەرىكىتى، خىتايغا ياردەم ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قاتارلىقلار بۇ قىرغىنچىلىقنى خاتىرىلەش چوڭ يىغىلىشقا قاتناشتى.

• 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رامىزان بايرىمى مۇناسىۋىتى بىلەن ئۇيغۇرلار ئۇچراۋاتقان دىنىي زىيانكەشلىكلەرنى گەۋدىلەندۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيادىكى مۇسۇلمانلارنىڭ رامىزان بايرىمىغا سالام يوللىدى. رامىزان ھېيتى مۇقەددەس رامىزان ئېيىنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ.

• 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تيەننەنمېن مەيدانى قىرغىنچىلىقىنىڭ 30 يىللىقىنى خاتىرىلىدى

2019 يىلى 4 ئىيۇن، تيەننەنمېن مەيدانىدا بولغان قىرغىنچىلىقنىڭ 30 يىللىق خاتىرە كۈنى بولۇپ، بۇ كۈنى مىڭلىغان نامايىشچىلار دېموكراتىيە تەلەپ قىلىپ نامايىش ئۆتكۈزگەنلىكى ئۈچۈن خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن رەھىمسىزلەرچە باستۇرۇلغان ئىدى. نامايىشقا ئوقۇغۇچىلار، ئوقۇتقۇچىلار، پائالىيەتچىلەر ۋە پۇقرالار قاتناشقان. ئۇلار خىتاي ھۆكۈمىتىدىن كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىشنى تەلەپ قىلغان. بۇ نامايىشتا مىڭلارچە ئىنسانلار ئۆلتۈرۈلگەن.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كېڭەش پالاتاسى تاشقى ئىشلار كومىتېتىنىڭ ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كېڭەش پالاتاسى تاشقى ئىشلار كومىتېتىنىڭ «قورقۇتۇش ئارقىلىق باشقۇرۇش: 30 يىلدىن بۇيانقى تيەننەنمېن مەيدانى» ناملىق ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىغا قاتناشتى.

ئەيسا ئەپەندى ۋە قانات ئەپەندى ئالبېخ پىنسون، قانۇن تۇرغۇزۇش ياردەمچىسى ۋە پارلامېنت ئەزاسى ھال روگېرس ۋە كېڭەش ئەزاسى ۋە باشقا مۇناسىۋەتلىك

تەشكىلاتلار بىلەن كۆرۈشتى .

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى پارلامېنت ئەزالىرى

ۋە باشقا ئامېرىكا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشتى . ئاۋام پالاتاسى تاشقى ئىشلار كومىتېتىدىكى گېررى كونولى ۋە ئالىي قانۇن چىقىرىش ئورگىنىدىكى ئالىكس پىنسون، پارلامېنت ئەزاسى خال روجېرسنىڭ ياردەمچىسى ۋە مەسلىھەتچىسى، ئاۋام پالاتاسىنىڭ رەت تەرتىپىنىڭ ئەزاسى، كومىتېت كېڭەش پالاتا ئەزاسى بەن ساسسى، NED مۇدىرىيەت ئەزاسى ئېددىي لىنكزېر، قانۇن چىقىرىش ياردەمچىسى كېڭەش پالاتا ئەزاسى توم پاختا بىلەن كۆرۈشتى . بۇ ئۇچرىشىشلارنىڭ ئاساسلىق مەقسىتى شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى يورۇتۇش بولدى .

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ۋاشىنگتوندىكى HRW باش ئىشخانىسىدىكى خىزمەت

يىغىنى

6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋاشىنگتوندىكى ئىككى كۈنلۈك خەلقئارالىق يىغىنىدىن بىر كۈن بۇرۇن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىر نەچچە ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىدىكى ئۇيغۇرلار ۋە دىكى ئاساس قىلغان ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى بىلەن بىرلىكتە كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش تەشكىلاتىنىڭ DC دىكى باش ئورگىنىدا ئۆتكۈزگەن بېيجىڭ 2022 - يىللىق قىشلىق ئولمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىگە قارشى تۇرۇش سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى . يىغىندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروجېكت دىرېكتورى پېتېر ئىرۋىن بىرلىكتە مۇۋەپپەقىيەتلىك ھالدا # نورغىتسىنوگامەس 2022 (#ھوقۇقئوقۇمۇسابىقىەيوق 2022) ئىسمىلىك پائالىيىتى باشلىدى .

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشكىللىشى بىلەن ۋاشىنگتون

دىكى دا خىتايىنىڭ پەسكەشلىكى، سەتچىلىكى تېمىسىدا خەلقئارالىق كونفرېنس چاقىرىلدى .

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پروجېكت، ئۇيغۇر ئامېرىكا جەمئىيىتى ۋە جورج ۋاشىنگتون ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى ئوتتۇرا ئاسىيا پروگراممىسى قاتارلىقلار بىرلىكتە، ۋاشىنگتوندا «خىتايىدىكى ۋەھشىيلىككە قارشى تۇرۇش: ئۇيغۇر كىرىزىسىغا يەر شارى خاراكتېرلىك ئىنكاس» دېگەن تېمىدا يىغىن چاقىردى . يەتتە ئايرىم گۇرۇپپىدا ھەل قىلىش ئىستراتېگىيەسى مۇھاكىمە قىلىنىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر

خەلقىگە قىلغان ۋەھشىيلىكىنى قانداق قىلىپ ئۈنۈملۈك ھالدا توسۇش ھەققىدە تەدبىرلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى. بۇ پائالىيەتنىڭ مەقسىتى قىزىقىدىغان ئوخشىمىغان دائىرىلەرنى سۆزلەشكە ۋە پىكىر قىلىشقا ئىلھاملاندۇرۇپ، خىتاينىڭ زۇلۇمىغا قارشى قانداق قىلىپ ئۈنۈملۈك ھەرىكەت ئېلىپ بېرىش ئىدى.

• 6 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خۇڭكوڭ نامايىشچىلىرى بىلەن ئۇچراشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خۇڭكوڭ خەلقى بىلەن بىرلىكتە كوچىلارغا چىقىپ خۇڭكوڭ خەلقىنى قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. بۇ نامايىش يېقىندا يولغا قويۇلغان ئۆتكۈزۈپ بېرىش قانۇنىنىڭ ئوتتۇرىغا قويۇلۇشىغا قارشى نامايىش ئىدى. خىتاي بۇ قانۇن ئارقىلىق يىغىلىش ئەركىنلىكىنى ۋە باشقا كىشىلىك ھوقۇق ئەركىنلىكىنى يوقىتىدۇ. بۇ قانۇن خۇڭكوڭدىكى پۇقرالار جەمئىيىتىنى جىمىقتۇرۇش ۋە زۇلۇم قىلىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

• 6 - ئاينىڭ 13 - كۈنى تىبەت، ئۇيغۇر ۋە خىتاي پائالىيەتچىلىرى گوگۇلىنى: «كىشىلىك ھوقۇققا

ھۆرمەت قىلىش، خىتاينىڭ مەنەت خىزمىتىنى قىلماسلىق» قا چاقىردى

گوگۇل پايچىكلار يىغىنىدىن بىر قانچە كۈن بۇرۇن، تەشكىلاتلار گوگۇلىنىڭ خىتاي ئۈچۈن ياساپ بەرمەكچى بولغان «ئەجدىھا» ناملىق ئىزدەش ماتورىغا قارشى تۇرۇش توغرىسىدا توردا نامايىش قىلدى. بۇ ماتوردا مەزمۇنلار چەكلەنگەن، بولۇپمۇ پەقەت خىتاي يولغا قويغان مەزمۇنلارنىلا ئىزدەشكە بولىدۇ. گوگۇل شىركىتىنىڭ خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە شىپىك بولۇش قىلمىشى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن 16 - كۈنىگىچە ئۇيغۇر ئەركىنلىك لوڭقىسى تاللىشىش

پۈتۈپ مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلدى.

ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ قوللىشى بىلەن گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېن شەھىرىدە ئۈچ كۈنلۈك ئۇيغۇر ئەركىنلىك لوڭقىسى تاللىشىش پۈتۈپ مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلدى. گېرمانىيە مېيۇنخېن ئۆتكۈزۈلگەن ئۇيغۇر ئەركىنلىك لوڭقىسى مۇسابىقىسىگە 7 ئۇيغۇر پۈتۈپ مۇسابىقىسى مۇسابىقىگە قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەتتىن كوماندىلارنى ئايرىم مۇكاپاتلىدى: بىرىنچىلىككە ئېرىشكەنلەر 1000 ياۋرو، ئىككىنچىسى 700 ياۋرو، ئۈچىنچىسى 500 ياۋروغا ئېرىشتى.

• 6 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى داڭلىق ئۇيغۇر يازغۇچىسىنىڭ ئۆلۈمىدىن

قاتتىق قايغۇردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى داڭلىق ئۇيغۇر يازغۇچىسى نۇرمۇھەممەت توختىنىڭ

ۋاپاتىدىن قاتتىق قايغۇردى.

ئىگىلىنىشىچە، ئۇ 2018 - يىلى 11 - ئايدىن بۇ يىل مارتقىچە تۇتۇپ كېتىلگەن ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى بىر جازا لاگېرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇپ ئۇزۇن ئۆتمەي قازا قىلغان. دىيابېت ۋە يۈرەك كېسىلى تۈپەيلى، ئەمدىلا 70 ياشقا كىرگەن بۇ تالانتلىق يازغۇچى داۋالاشتىن مەھرۇم قىلىنغانلىقى تۈپەيلىدىن ئۆلۈپ كەتكەنلىكى ئوتتۇرىغا قويۇلغان.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى بېرلىندىكى ئۇنىۋېرسىتېت ئوقۇغۇچىلىرىغا ئۇيغۇر كىرىزىسى ھەققىدە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا بېرلىندىكى ئۇنىۋېرسىتېت ئوقۇغۇچىلىرىغا ئۇيغۇر كىرىزىسى ھەققىدە لېكسىيە سۆزلىدى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جەنۇبىدە نامايىش ئۆتكۈزدى

ئۇيغۇر رايونىنىڭ مۇئاۋىن ۋالىيسى ئەركىن تۇنىياز (ئائىئەركەن تۇنىيازى) نىڭ سۆزىگە قارشى تۇرۇش ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئالدىدا 41 - قېتىملىق كىشىلىك ھوقۇق قەرەللىك يىغىنى مۇناسىۋىتى بىلەن نامايىش ئۆتكۈزدى. ياۋروپانىڭ ھەر تەرىپىدىن كەلگەن باشقا ئۇيغۇرلار بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى جەنۇبىدە ئىشخانىسىنىڭ ئالدىغا بايراق ۋە يوقاپ كەتكەن يېقىنلىرىنىڭ رەسمىي قويدى. نامايىشتا بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈركلەرنىڭ كەڭ كۆلەمدە خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇشى جانلىق ئاڭلىتىلدى.

• 2019 - يىلى 6 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇساپىرلار مەركىزىنىڭ مۇدىرى مەمەت توختى كانادا ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

مەمەت توختى كۆچمەنلەر، مۇساپىرلار ۋە پۇقرالار مىنىستىرلىكى ئىشخانىسىنىڭ سىياسەت مەسلىھەتچىسى بىلەن كۆرۈشتى. كانادا تىرۇدۇ ھۆكۈمىتىدىن خەلقئارانىڭ ئىنكاسىغا ئەگىشىپ ئۇيغۇرلارنى تەربىيەلەش لاگېرلىرىغا سولانغانلىقى ئۈچۈن خىتايىنى ئوچۇق - ئاشكارا ئەيىبلەشنى تەلەپ قىلدى. بۇ يىغىن كانادا ھۆكۈمىتىنىڭ تۈركىيەدىكى خەتەر ئاستىدىكى مۇساپىر ئۇيغۇرلارنى قوبۇل قىلىشنى قولغا كەلتۈرۈش جەريانىدىكى كۆرۈشۈشلەرنىڭ بىر قىسمى بولدى.

• 2019 - يىلى 26 - ئىيۇن UNPO، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە باشقا ئۇيغۇر ئۇيۇشمىلىرى بېلگىيەدە خىتايغا قارشى پائالىيەت ئۆتكۈزدى

بۇ قارشى تۇرۇش پائالىيىتى شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىرىزىسقا بولغان تونۇشنى كېڭەيتىش ئۈچۈن ئۆتكۈزۈلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا پائالىيەتتە سۆز قىلىپ، قاتناشقۇچىلارغا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كىشىلىك ھوقۇققا قارشى تۇرۇش جىنايىتى ۋە كىرىزىسقا دۇچ كەلگەن، غايەت زور ئازابلارغا ئۇچرىغان شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىكى ئۇيغۇر خەلقى توغرىسىدا مەلۇمات بەردى.

• 2019 - يىلى 28 - ئىيۇن دولقۇن ئەيسا بېلگىيە ئانتۋەرپىندىكى ئۇيغۇرلار بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى بېلگىيەنىڭ ئانتۋەرپىندىكى ئۇيغۇر جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشۈپ، قانداق قىلغاندا ئۇيغۇر مەسىلىسى ئۈستىدە ئۈنۈملۈك ئىشلەش توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى ۋە ياۋروپا پارلامېنتىدا 1 - ئۆكتەبىردە ئۆتكۈزۈلدىغان خىتاينىڭ 70 يىللىق تاجاۋۇزچىلىقى ۋە بېسىۋېلىشىغا قارشى نامايىش توغرىسىدا مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

• 6 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن دولقۇن ئەيسا ۋە رىيان بارى كاستالدو بىلەن ياۋروپا پارلامېنتىدا كۆرۈشتى.

6 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن دولقۇن ئەيسا ۋە رىيان بارى كاستالدو بىلەن ياۋروپا پارلامېنتىدا كۆرۈشتى. فابىئو ماسسىمو كاستالدو ئەپەندى ئۇيغۇرلارنىڭ قوللىغۇچىسى ۋە ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىنىڭ ئالدىنقى مۇئاۋىن رەئىسى بولغان ۋە بۇ قېتىم ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى بولۇپ سايلانغان ئىدى. يىغىن جەريانىدا ئۇ ئۆزىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىغا بولغان قوللىشىنى، داۋاملىق ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى بولۇش خىيالى بارلىقىنى ئىپادىلىدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئامېرىكىنىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىرېزىدېنتى ئامېرىكىنىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى رىچارد گرەنەل بىلەن كۆرۈشتى. ئۇ ئۇيغۇر مەسىلىسى ۋە ئۇنىڭ بىر ئىنسانپەرۋەرلىك كىرىزىسى ئىكەنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇلار دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمىتى بىلەن بولغۇسى ھەمكارلىقى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى، بولۇپمۇ گېرمانىيەدە ئامېرىكىنىڭ ياردىمى بىلەن نېمىلەرنى ۋۇجۇدقا چىقىرىش مۇمكىنلىكى ئۈستىدە توختالدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئامېرىكىنىڭ

مۇستەقىللىق كۈنىنى خاتىرىلەش پائالىيىتىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى غەيۇر قۇربان ئامېرىكىنىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن مۇستەقىللىق كۈنىنى خاتىرىلەش پائالىيىتىگە قاتناشتى. بۇ پائالىيەت دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمىتىنى ئىلگىرى سۈرۈش شۇنداقلا باشقا دۆلەتلەر ۋەكىلى بىلەن ئالاقە ئورنىتىشنىڭ ياخشى پۇرسىتى بولدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا نامايىش تەشكىللەپ، ئۈرۈمچى 5 - ئىيۇل قىرغىنچىلىقىنىڭ 10 يىللىق خاتىرى كۈنىنى خاتىرىلىدى

2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2009 - يىلى 5 - ئىيۇن ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 10 يىللىقىنى خاتىرىلىدى. ياۋروپانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن ئۇيغۇرلار گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېندىكى نامايىشقا قاتناشتى. ياۋروپادىكى ئۇيغۇر ئۇيۇشما ۋەكىللىرى، مېيۇنخېندىكى تۈرك جەمئىيىتى ۋەكىللىرى شۇنداقلا بەزى گېرمانىيە پارلامېنت ئەزالىرىمۇ نامايىشقا قاتناشتى.

مېيۇنخېندىكى خىتاي باش كونسۇلخانىسىنىڭ ئالدىدا يىغىلىش ئۆتكۈزدى ۋە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ تەلىپى يېزىلغان بىر پارچە خەتنى خەت ساندۇقىغا قالدۇردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا شەرقىي تۈركىستاننىڭ ۋەزىيىتى كۈنسېرى ناچارلىشىۋاتقانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى. 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنىدىكى نامايىش دۇنيادىكى 22 شەھەردە ۋە دۇنيادىكى 14 دۆلەتتە ئېلىپ بېرىلىپ، ئۆلتۈرۈلگەن ياكى زورلۇق بىلەن غايىب بولغان ۋە يارىلانغان مىڭلىغان ئۇيغۇر نامايىشچىلارنى ئەسلىدى.

• 5 - ئىيۇل - پاجىئەسى : 5 ئىيۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 10 يىللىق خاتىرى كۈنىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى تارىختىكى قىرغىنچىلىققا قايتماسلىققا دەۋەت قىلدى

2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى جۈمە، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 10 يىللىق خاتىرى كۈنى. 2009 - يىلى مىڭلىغان ئۇيغۇر نامايىشچىلىرى رەھىمسىزلەرچە ئۆلتۈرۈلگەن، مەجبۇرىي غايىب بولغان ياكى يارىلانغان، خىتاي ھۆكۈمىتى ئۈرۈمچىدىكى ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ تىنچ نامايىشىنى رەھىمسىزلەرچە قوراللىق باستۇرغان.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 6 - 7 - كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرېكتورى بارسېلونادىكى ب د ت نىڭ تەربىيەلەش كۇرسىغا قاتناشتى

پېتېر ئىرۋىن ب د ت نىڭ بارسېلونادىكى «ناسىئونال كاتالانا يىغىلىشى» تەربىيەلەش كۇرسىغا «مەشقاۋۇل» سۈپىتىدە قاتنىشىپ، ئىشتىراكچىلار بىلەن قانداق قىلغاندا قەرەللىك ھالدا باھالاش جەريانىغا قاتنىشىدىغانلىقى توغرىسىدا ھەمكارلاشتى. كاتالونىيە بىلەن تېخىمۇ قويۇق مۇناسىۋەت ئورناتتى شۇنداقلا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر جامائىتىنىڭ قانداق قىلالايدىغانلىقى توغرىسىدا كونكرېت تەۋسىيەلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئامېرىكىنىڭ مېيۇنخېندىكى كونسۇلخانىسى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، شەرقىي تۈركىستان ياۋروپا بىرلىكى رەئىسى ئەسقەر جان ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياردەمچىسى شەھرىزاد غەيرەت بىلەن ئۇ.س نىڭ مېيۇنخېندا تۇرۇشلۇق ئەلچىسى مەگان گرەگونىس ۋە ئۇنىڭ خىزمەتچىسى لۇ جوۋ، ھەلگا كرۇئۇگەر بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىنى قىسقىچە تونۇشتۇردى ھەمدە كەلگۈسىدە ئامېرىكا كونسۇلخانىسى بىلەن ھەمكارلىشىپ گېرمانىيەدە ئۇيغۇر مەسلىسىنى تېخىمۇ كەڭرى تونۇتۇش توغرىسىدا مۇزاكىرىلەشتى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت غا رەسمىي دوكلات بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە تىبەت خەلقئارا ھەرىكىتى بىرلىكتە خىتايىنىڭ تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش قانۇنى ۋە ئۇنىڭ ئۇيغۇر ۋە تىبەتلەرگە كۆرسىتىدىغان تەسىرى ھەققىدە ب د ت ئالاھىدە تەرتىپ شۆبىسىگە رەسمىي دوكلات بەردى. بۇنىڭ مەقسىتى ب د ت نى ئۆزىنىڭ ھەرك 42 - قېتىملىق يىغىنى مەزگىلىدە ئۇيغۇر ۋە تىبەت مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈندۇر. بۇ دوكلات ئالاھىدە كۆزەتچىلەر تەرىپىدىن ئويلىشىلىۋاتىدۇ، بەلكى بۇ ھەقتە رەسمىي ھۆججەت ئېلان قىلىنىشى مۇمكىن.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دولقۇن ئەيسا ۋېنگرىيەدىكى خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى بىلەن كۆرۈشتى

7 - ئاينىڭ 10 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى ئىشخانىسىنىڭ خىزمەتچىلىرى بىلەن كۆرۈشتى. ۋېنگرىيە سەپىرىدە ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ كۈنسىپىرى ناچارلىشىۋاتقان ئەھۋاللارنى ئۇقتۇردى. خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتىنىڭ ۋېنگرىيە ھۆكۈمىتىدىن سىياسىي لاگېرلاردا ھازىرغىچە تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان ئۇيغۇرلار مەسلىسىگە جىددىي

ھەرىكەت قوللىنىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 13 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋېنگرىيەنىڭ پايتەختى بۇداپېشتىكى سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى

7 - ئىيۇلدىن 13 - ئىيۇلغىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋېنگرىيەنىڭ پايتەختى بۇداپېشتتا ئۆتكۈزۈلگەن «يەرشارى ئاز سانلىق مىللەتلەر ھوقۇقى يازلىق مەكتىپى 2019» نىڭ 5 كۈنلۈك سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى. توم لانتوس ئىنستىتۇتى (تلى)، ئاممىۋى مۇلازىمەت دۆلەتلىك ئۇنىۋېرسىتېتى (نوپس) ۋە لوندون مىدىلەسەخ ئۇنىۋېرسىتېتى (مۇ) بىلەن ھەمكارلىشىپ بۇ سۆھبەت يىغىنىنى ئۇيۇشتۇردى. بۇ ھازىرقى قائىدە تۈزۈملەرنىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ھوقۇقىنى قوغداشتىكى رولىغا ئەھمىيەت بەرگەن يىغىن ئىدى. سۆھبەت يىغىنىدا، ئەيسا ئەپەندى شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ھەققىدە سۆز قىلىپ، ئۇيغۇرلار ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەتلىرى ھەققىدە قىسقىچە دوكلات بەردى ھەمدە مۇشۇ مىنۇتتا سىياسىي تەربىيەلەش لاگېرلىرىدا تەخمىنەن بىر مىليوندىن ئۈچ مىليونغىچە ئۇيغۇرنىڭ قامالغانلىقىنى يىغىن ئەھلىگە ئۇقتۇردى.

• 7 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ۋېيېننادا ئاۋستىرىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى بىلەن كۆرۈشتى

7 - ئاينىڭ 11 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئاۋستىرىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق بۆلۈمىدىن ستېفان رۇتكوۋسكى بىلەن ۋېيېننادا كۆرۈشتى. بۇ سۆھبەتتە خىتايدىكى دىنىي زىيانكەشلىك ۋە پاناھلىق تىلگۈچىلەرنىڭ خىتايدىن قېچىش مەسىلىسى مۇزاكىرە قىلىندى ھەمدە كەلگۈسىدىكى ئاۋستىرىيە ھۆكۈمىتىنىڭ ئاۋستىرىيەدىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىغا مۇناسىۋەتلىك خىزمەتلەر تەكىتلەندى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى سىلىكون ۋاللىي نىڭ باش ئىجرائىيە ئەمەلدارلىرىغا خەت يازدى

2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ۋاشىنگتوندا دىنىي ئەركىنلىكنى ئىلگىرى سۈرۈش بىرلەشمىسى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلىكتە سىلىكون جىلغىسىدىكى كارخانىلىرىنىڭ باش ئىجرائىيە ئەمەلدارلىرىغا كىشىلىك ھوقۇقنى دەپسەندە قىلماقچى بولغان خىتايدەك بىر دۆلەتنى تېخنىكا بىلەن تەمىنلىمەسلىكى تەلەپ قىلىپ خەت يوللىدى. بۇ بىرلەشمە، يەنە <خىتاي بىرلەشمىسى> دەپمۇ ئاتالغان بولۇپ، خىتايدىكى دىنىي ئەركىنلىكنى قوغداشنى

مەقسەت قىلغان كۆپ خىل ئېتىقاد تەشكىلاتلىرىدىن تەركىب تاپقان. «سىلىكون جىلغىسى ۋە خىتاي: تېخنىكا ئارقىلىق دىنىي زۇلۇمنىڭ كۈچىيىشى» دەپمۇ ئاتالغان بۇ يوللانما خىتايىنىڭ ئىلغار تېخنىكا ئارقىلىق دىنىي گۇرۇپپىلارغا ۋە ئۇيغۇر، قازاق كەبى ئاز سانلىق مىللەتلەرگە زەربە بېرىۋاتقانلىقىنى ئىلگىرى سۈردى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كىشىلىك ھوقۇق دوكلاتى سۇندى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شىۋېتسارىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىغا كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئۇيغۇر مەسىلىسى توغرىسىدا ئەتراپلىق بىر دوكلات سۇندى. دوكلاتتىن كېيىن شىۋېتسارىيە - خىتاي سۆھبىتى كېيىنگە سۈرۈلدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىكىنى ئىلگىرى سۈرۈش يىغىنىغا قاتناشتى

ئۇيغۇر ھەرىكىتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكىنىڭ مىنىستىر دەرىجىلىك دىنىي ئەركىنلىكىنى ئىلگىرى سۈرۈش يىغىنى جەريانىدا «ئۇيغۇرلار: تەرەققىيات يولىدىكى زۇلۇم» دېگەن تېمىدا پائالىيەت ئۆتكۈزدى. سۆھبەت يىغىنىدا جازا لاگېرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇپ زىيانكەشلىككە ئۇچراۋاتقان 1 - 2 مىليون ئۇيغۇرلارنىڭ خىتايىنىڭ بىر بەلباغ بىر يول تەشەببۇسىنىڭ كۈچى، خىتايىنىڭ ب د ت نىڭ ئىچكى قىسمىدىكى كونتروللۇقى ۋە ئۇيغۇر دەۋاسىنى يەنىمۇ قوللاش ۋە ماسلاشتۇرۇش مەزمۇنلىرى سۆزلەندى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى UNPO تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرۇلغان پائالىيەتتە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا UNPO نىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدىكى پائالىيەتتە «مۇرەسسە بوشلۇقى: ئۇن قانداق قىلىپ دىنىي ۋە باشقا ئاز سانلىق مىللەت ۋەكىللىرىنىڭ كۈنسېرى خەتەرلىك جايغا ئايلىنىپ قىلىۋاتقانلىقى» ھەققىدە سۆز قىلدى. فېرناندو بۇرگېس رىياسەتچىلىك قىلغان بۇ سۇپا مۇزاكىرىسىدە سۆز قىلغۇچىلار ئوخشىمىغان ئاز سانلىق مىللەتلەردىن تەركىب تاپقان.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 16 - كۈنىدىن 18 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى مىنىستىرلار پائالىيىتىگە قاتناشتى

دولقۇن ئەيسا ئەپەندى دىنىي ئەركىنلىكىنى ئىلگىرى سۈرۈش يىغىنى جەريانىدا دوست نىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدىكى قوشۇمچە پائالىيىتىگە قاتناشتى.

ئۇيغۇر ھەرىكىتى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ساھىبخانلىقىدىكى «ئۇيغۇرلار خىتايدىكى تەرەققىيات يولىدىكى زۇلۇم» نامىدىكى بۇ پائالىيەت سكوتت بۇسكى (داس ئوف دوست) نىڭ ئېچىلىش نۇتۇقى بىلەن باشلاندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا، مايك برېئېن، HRW دىن سوفى ۋە جەۋھەر ئىلھاملارمۇ بۇ سۆھبەت يىغىنىدا سۆز قىلدى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتون دىك دا باشقا ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىكتە ئۇيغۇر كىرىزىسى يىغىنى ئۇيۇشتۇردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پىروجېكت (UHRP)، ئۇيغۇر ئامېرىكا جەمئىيىتى (UAA)، چىنائىد ۋە دىنىي خەۋەرلىرى فوندى جەمئىيىتى بىرلىكتە خەلقئارا دىنىي ئەركىنلىك يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنى ئۇيۇشتۇردى.

بۇ پائالىيەت ئۇيغۇر كىرىزىسى، ئېتنىك - مەدەنىيەت يوقىتىشى ۋە ئۇيغۇرلارنى كەڭ كۆلەمدە جازا لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇشىدەك ھەقىقەتنى يورۇتۇپ بېرىشنى مەقسەت قىلدۇ.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى كوردوبا فوندى جەمئىيىتىدە نۇتۇق سۆزلىدى

لوندوندىكى كوردوبا فوندى جەمئىيىتى ئۇيۇشتۇرغان «ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىنىڭ قىرغىنچىلىققا ئۇچرىشىغا قارشى تۇرۇشتا خەلقئارانىڭ تۇتقان مۇئامىلىسى ۋە ئەخلاقى مەجبۇرىيىتى» تېمىسىدىكى پائالىيەتتە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى تورغۇنجان ئالاۋۇدۇن شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان دىنىي باستۇرۇش ھەققىدە سۆز قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 22 - كۈنى كارولا بەنناتو بىلەن

7 - ئاينىڭ 22 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى رىيان بارى ۋە UNPO ۋەكىلى لۇسىيا پارۇچى، كارولا بەنناتو (پارلامېنت ئەزاسى رافائىل گلوكسماننىڭ ياردەمچىسى) بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە مەلۇمات بەردى ۋە ياۋروپا پارلامېنتىدا كەلگۈسىدە ئېلىپ بارماقچى بولغان پائالىيەتلەر توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. گلوكسمان ئەپەندى ياۋروپا پارلامېنتى درۋى (كىشىلىك ھوقۇق تارماق كومىتېتى) نىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ۋە س&د سىياسىي گۇرۇپپىنىڭ ئەزاسى بولۇپ، ياردەمچىسى بەنناتو خانىم گلوكسمان ئەپەندىنىڭ بۇ مەسىلىگە قىزىقىدىغانلىقىنى، باشقىلارغا

ئۇيغۇر مەسلىسىنى بىلدۈرۈش ۋە ھەرىكەت قوللىنىش ئۈچۈن ئوخشىمىغان تەشەببۇسلار ئۈستىدە ئىزدىنىشنى خالايدىغانلىقىنى ئىپادىلىدى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى پەھل بەننىئون ۋە ياردەمچىسى سوفى سوھم بىلەن

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى رىيان باررى ۋە UNPO ۋەكىلى لۇسىيا پاررۇچى پارلامېنت ئەزاسى فىل بەننىئون ۋە ئۇنىڭ ياردەمچىسى سوفى ساخىم بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە مەلۇمات بەردى ۋە ياۋروپا پارلامېنتىدا كەلگۈسىدە ئېلىپ بارماقچى بولغان پائالىيەتلەر توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. بەننىئون ئەپەندىمۇ ياۋروپا پارلامېنتى دروئى (كىشىلىك ھوقۇق تارماق كومىتېتى) نىڭ مۇئاۋىن رەئىسى بولۇپ، ياۋروپا پارلامېنتىدا ئۇيغۇر كىرىزىسىغا تېخىمۇ دىققەت قوزغاش ۋە ھەرىكەت قوللىنىشنى قولغا كەلتۈرۈشتىكى مۇھىم كىشىلەرنىڭ بىرى ئىدى. بۇ يىغىندىن كېيىن، بەننىئون ئەپەندى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىغا قاتنىشىشقا ۋە ئورتاق رەئىس بولۇشقا قوشۇلدى ۋە شۇنداقلا ئىلھام توختىنىڭ ياۋروپادىكى ساخاروف مۇكاپاتىغا نامزاتلىققا كۆرسىتىلىشىگە ياردەم بېرىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى جۇلىئا ۋاگنەر بىلەن

7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى رىيان بارى جۇلىيا ۋاگنەر (ياۋروپا پارلامېنت ئەزاسى مورىتس كورنەر نىڭ ياردەمچىسى) بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە مەلۇمات بەردى ۋە ياۋروپا پارلامېنتىدا كەلگۈسىدە ئېلىپ بارماقچى بولغان پائالىيەتلەر توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. كورنەر ئەپەندى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى بىرتەرەپ قىلىش ۋەكىللەر ئۆمىكىنىڭ ئەزاسى بولغاچقا، بۇ قېتىمقى يىغىندا كىشىلىك ھوقۇق، بولۇپمۇ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنىڭ ياۋروپا پارلامېنتى بىلەن خىتاي ھۆكۈمىتى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتتە ئالدىنقى ئورۇننى ئېلىشى نىشان قىلىندى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەنگلىيە پارلامېنتىدا دىنىي

ئەركىنلىك پائالىيىتىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پارلامېنت پارتىيە گۇرۇھى (ئاپىگ) نىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدىكى <شىنجاڭدىكى دىنىي ئەركىنلىك> پائالىيىتىگە قاتناشتى. بۇ پائالىيەت ئۇيغۇرلار ۋە باشقا تۈرك مىللەتلىرى بۈگۈن خىتايدا دۇچ كېلىۋاتقان دىنىي باستۇرۇشنى ئوتتۇرىغا قويۇشنىڭ ياخشى پۇرسىتى بولدى. پائالىيەت

جەرياندا دولقۇن ئەيسا، چىرىس لاۋ، ياسمىن قۇرەشى، ئافزال خان قاتارلىق بىر قانچە ئەنگلىيە پارلامېنت ئەزاسى بىلەن كۆرۈشۈش پۇرسىتىگە ئىگە بولدى ھەمدە ئۇلارغا ئۇيغۇرلار ھەققىدە قىسقىچە چۈشەنچە بەردى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى لوندوندا مچائەل پولاكك بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا كىشىلىك ھوقۇق ۋە جىنايى ئىشلار ئادۋوكاتى مچائەل پولاكك بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇنى شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھازىرقى ئەھۋالى ۋە خەلقئارا قانۇندىن قانداق پايدىلىنىپ لاگېرلاردا سولنىۋاتقان بىگۇناھ ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مىللەتلىرى ئۈچۈن ئادالەت ئىزدەش ھەققىدە سۆھبەتلەشتى ھەمدە ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالىغا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلىدىغان خەلقئارالىق ئادۋوكاتلار گۇرۇپپىسى قۇرۇشنى ۋە ئۇلار بىلەن بىرلىكتە خىزمەت قىلىش يولىدا ئىزدىنىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى لوندون ئۇيغۇرلار جەمئىيىتى بىلەن سۆزلەشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى لوندون ئۇيغۇر جەمئىيىتى بىلەن قانداق قىلغاندا ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بىلەن ئۇيغۇر مەسىلىلىرى توغرىلىق تېخىمۇ ياخشى ھەمكارلىق ئورنىتىش ۋە ئۈنۈملۈك تەشەببۇس قىلىش توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

• 2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ب د ت دا

2019 - يىلى 7 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ب د ت نىڭ ئالاھىدە تەرتىپ شۆبىسىگە دوكلات ھۆججىتىنى تاپشۇردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت نىڭ ئالاھىدە تەرتىپ شۆبىسىگە مەسچىتلەرنى ۋە ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى فىزىكىلىق ۋەيران قىلىش جەھەتتە ئالاھىدە دوكلات سۈندى. بۇ دوكلات بىر گۇرۇپپا ئالاھىدە كۆزەتچىلەر تەرىپىدىن ئويلىشىۋاتىدۇ. بۇ ھەقتە رەسمىي ھۆججەت ئېلان قىلىنىشى مۇمكىن.

• 30 - ئىيۇل دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شۆھرەت زاكىرنىڭ سۆزىدىن گۇمانلىنىشقا چاقىردى

ئۇيغۇر رايون باشلىقى شۆھرەت زاكىر بۈگۈن ئەتىگەن بېيجىڭدا ئۆتكۈزۈلگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا، رايوندىكى لاگېرلىرىدا قامالغانلارنى <ھازىر قويۇپ بېرىلدى ۋە خىزمەت ئىمزالىدى> دەپ ئوتتۇرىغا قويدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى بۇنىڭغا ئىشەنمەسلىك ۋە ئېھتىياتچانلىقنى ساقلاپ قېلىشقا چاقىردى ۋە خىتاينىڭ جازا لاگېرى توغرىسىدىكى يالغان دەۋا

تارىخىنى كۆزدە تۇتۇپ، بۇ بايانلارغا چوڭقۇر گۇمان بىلەن قاراشنى تەشەببۇس قىلدى.

• 2019 - يىلى 8 - ئاينىڭ 2 - كۈنىدىن 4 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللەر ئۆمىكى لوندوندىكى ئىسلام جامائىتى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، روشەن ئابباس، مەمەت توختى، ئابلىكىم ئىدرىس، كەرەم ھاجىم ۋە رەھىمە مەھمۇت قاتارلىق ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ۋەكىللەر ئۆمىكى جالسا سالانا دا 2019 - يىلدىكى ئەھمەدىيە مۇسۇلمانلار جامائىتىنىڭ يىغىنىغا قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئەنگلىيەدىكى ۋە دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن مۇسۇلمان جامائىتىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرگە بولغان تونۇشىنى ئۆستۈردى ۋە ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرى دۇچ كېلىۋاتقان دىنىي زىيانكەشلىكلىرىنى تونۇشتۇردى. شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى كىرىزىسى ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى بىلەن بىرگە، بىرقانچە مۇسۇلمان رەھبەرلەر ئۇيغۇر خەلقى دۇچ كېلىۋاتقان كىرىزىسىگە بولغان ئەندىشىسىنى بايان قىلدى.

• 2019 - يىلى 8 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ۋاشىنگتوندا مايك پېنس بىلەن كۆرۈشتى

2019 - يىلى 8 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ئامېرىكىنىڭ مۇئاۋىن پىرېزىدېنتى مايك پېنس ۋە دۆلەت بىخەتەرلىك كېڭەشچىسىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى. قانات مۇئاۋىن پىرېزىدېنت پېنس بىلەن كۆرۈشكەندە 1 - 3 مىليون ئۇيغۇرنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى تۈرمە، لاگېرلىرىدا خالىغانچە قامالغانلىقى شۇنداقلا ئۇيغۇرلارنىڭ دىن، تىل، مەدەنىيەت ۋە كۈندىلىك ھاياتىدا كۆپلىگەن چەكلىمىلەرگە ئۇچراۋاتقانلىقى ھەققىدە ئالاھىدە توختالدى. قانات ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ ماگنىتسىكى قانۇنى ئاساسىدا خىتايلارغا جازا يۈرگۈزۈشىنىڭ مۇھىملىقىنى تەكىتلىدى.

• 5 - ئاۋغۇست: خىتاي چوقۇم گېرمانىيە يېشىل پارىتەسى ئەزالىرىنىڭ زىيارەت قىلىشىغا يول قويۇشى كېرەك

5 - ئاۋغۇست: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينى گېرمانىيەنىڭ ئۇيغۇر رايونىغا تەكشۈرۈش ئۆمىكى ئەۋەتىش تەلپىگە ھۆرمەت قىلىشقا چاقىردى. يېشىل پارىتە ئەزاسى مارگارىتا باۋزې بۇ ئايدا بىر كومىتېت ۋەكىللەر ئۆمىكى بىلەن

بىللە ئۇيغۇر رايونىدا تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. ئەمما خىتاي مارگارىتا باۋزې ئەگەر داۋاملىق بۇ ۋەكىللەر تىزىملىكىدە بولسا، زىيارەت قىلىشقا بولمايدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر پاناھلىق تىلگۈچىلەرنى قوغداشتىكى ئورتاق تىرىشچانلىقىنى قەدىرلىدى

6 - ئاۋغۇست ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى، ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى ۋە پائالىيەتچىلىرىنىڭ تەز خىزمەت قىلىشى نەتىجىسىدە، قاتاردىن خىتايغا سۈرگۈن قىلىنىش خەۋپىگە دۇچ كەلگەن ئابلىكىم يۈسۈپنىڭ ئامېرىكاغا كىرىشىگە رۇخسەت قىلدى.

• 2019 - يىلى 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللەر ئۆمىكى ۋاشىنگتوندا ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىغا دوكلات بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات، ئۇيغۇر ھەرىكىتىنىڭ دىرېكتورى روشەن ئابباس ۋە تېببىي ئالىم دوكتور رشات ئابباس دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىدا <ۋەھشىيلىكنىڭ ئالدىنى ئېلىش، مەدەنىيەت قىرغىنچىلىقى، كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى، دىنىي ئەركىنلىككە چەك قويۇش> قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا دوكلات بەردى. روشەن ئابباس توختىماي كۆزىتىش، تەربىيەلەش لاگېرلىرى، دىنىي چەكلىمىلەر شۇنداقلا دىياسپورادىكى ئۇيغۇرلار يۈزلىنىۋاتقان پاراكەندىچىلىكلەرنىڭ كۈندىلىك ھاياتىغا بولغان تەسىرىنى تەپسىلىي چۈشەندۈردى. ئۆمەر قانات ئۇيغۇر خەلقىنى قوغداش ۋە خىتاينىڭ باستۇرۇشىغا قارشى تۇرۇشقا دائىر دۆلەت يولغا قويالايدىغان تەۋسىيەلەرنى بەردى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 8 - ئاينىڭ 23 - كۈنى تايلاندىنىڭ مۇئاۋىن باش مىنىستىرى پراۋىت ۋوڭسۇۋانغا خەت ئەۋەتتى

8 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تايلاندىنىڭ مۇئاۋىن باش مىنىستىرى پراۋىت ۋوڭسۇۋانغا خەت ئەۋەتتى ۋە ئۇنى تۆت يىلدىن بەررى تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان 56 ئۇيغۇر مۇساپىرنىڭ كېيىن بىخەتەر ئۈچىنچى دۆلەتكە كۆچۈشىگە يول قويۇشنى تەلەپ قىلدى.

• 8 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ جەنۇە ئىشانسىدا ئوتتۇرىغا قويغان سۆزىگە بولغان ئەندىشىسىنى بىلدۈردى

خىتاي ۋەكىللەر ئۆمىكى يېقىندا جەنۇەدە ب د ت غا ئەزا دۆلەتلەر ئارىسىدا يالغان سۆزلەرنى تارقاتتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسانىڭ

«خىتايغا قارشى داڭلىق بۆلگۈنچى ۋە تېررورچى» ئىكەنلىكى سۆزلەپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى زوراۋانلىقنى قوللايدۇ دەپ يالغان تەشۋىق قىلدى ۋە بىر قانچە ئەزا دۆلەتلەرنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە ئۇنىڭ ھەمكارلاشقان تەشكىلاتلار بىلەن كۆرۈشمەسلىكىنى تەلەپ قىلدى.

• 2019 - يىلى 30 - ئاۋغۇست - مەجبۇرىي غايىب بولغانلارنى خاتىرىلەش كۈنى

بۇ يىلى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 20 دىن ئارتۇق كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتى بىلەن بىرلىكتە بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى ھەر خىل مەجبۇرىي غايىب قىلىۋېتىشنى توختىتىشقا چاقىردى ۋە بارلىق دۆلەتلەرگە مۇراجىئەت ئېلان قىلىپ، ئۇلارنى خىتاي دۆلىتى تەرىپىدىن مەجبۇرىي غايىب بولۇپ كېتىش زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلارغا كاپالەتلىك قىلىشقا چاقىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىجرائىيە رەئىسى ئۆمەر قانات شياڭگاڭ ئەركىن ئاخبارات ئاگېنتلىقىدا 30 - ئاۋغۇست بىر ماقالە ئېلان قىلدى ۋە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنى خىتاينىڭ ئېغىر كىشىلىك ھوقۇققا خىلاپلىق قىلىۋاتقانلىقىنى ئېتىراپ قىلىشقا چاقىردى ۋە خىتاينىڭ تېررورلۇقنى كېڭەيتىش ئىستراتېگىيەسىنى سۈيىئەستىمال ئورنىدا قوللىنىۋاتقانلىقىنى بايان قىلدى.

• 2019 - يىلى 3 - سېنتەبىر

2019 - يىلى 3 - سېنتەبىر د ئۇق گېرمانىيە باش مىنىستىرىنى ئۇيغۇرلارنى كەڭ كۆلەمدە خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش مەسىلىسىدە خىتايغا جەڭ ئېلان قىلىشقا چاقىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە باش مىنىستىرى ئانگېلا مېركېلنى سودىنى رەت قىلىشقا ۋە كېلەر قېتىملىق زىيارەتتە خىتاي رەھبەرلىرى بىلەن 1 - 3 مىليون ئۇيغۇرنى خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش مەسىلىسىنى ماھىيەتلىك ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرنىڭ ماسلاشتۇرغۇچىسى ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ خىتايدا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى بىلەن تەپەككۈر بازىسى مۇزاكىرىسىگە قاتناشتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرنىڭ ياردەمچىسى ريان باررى گېرمانىيە ئاقىلار ئامبىرى سۆپ ۋە ياش خىتاي كۆزەتكۈچىلىرى تەشكىللىگەن ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ خىتايدا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى قاتناشقان، ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ خىتاي بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنىڭ ماھىيىتى ۋە خىرىسلىرىنى مۇزاكىرە قىلغان پائالىيەتكە قاتناشتى. پائالىيەت ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ خىتايغا بولغان كۆز

قارىشى ۋە مەيدانى ھەققىدە مۇھىم چۈشەنچە بەردى ھەمدە ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ كەلگۈسى پائالىيەتلىرىنى خەۋەر قىلدى.

• 2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 11 - كۈنى - ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسى ماقۇللىغان ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى

9 - ئاينىڭ 11 - كۈنى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسى قانۇن لايىھەسىنى ماقۇللاپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى تۈرك مۇسۇلمانلىرىنىڭ ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى ئەيىبلىدى، شۇنداقلا خىتاي ئىچى ۋە سىرتىدىكى جامائەتچىلىكىنى خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش، قىيناش ۋە پاراكەندىچىلىك سېلىشنى توختىتىشقا چاقىردى. ئامېرىكا كېڭەش پالاتا ئەزاسى ماركو رۇبىئو بۇ قانۇن ئارقىلىق ئامېرىكىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ۋە باشقا مۇسۇلمان ئاز سانلىق مىللەتلەرگە قارىتىلغان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە شۇنداقلا ئامېرىكادىكى ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان تەھدىتكە تاقابىل تۇرالايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. بۇ قانۇن لايىھەسى 2019 - يىلى 6 - ئايدا ئۆتكۈزۈلگەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋاشىنگتوندىكى خەلقئارالىق يىغىنىدىن كېيىن ماقۇللانغان بولۇپ، UHRP ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئامېرىكادىكى تەشۋىقات پائالىيەتلىرىنى مەنبە قىلدى.

• 2019 - يىلى 17 - سېنتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

2019 - يىلى 17 - سېنتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۇقراۋى تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىشىپ، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ باش كاتىپىنى خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارنى خورلىغانلىقىنى ئەيىبلەشكە چاقىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2019 - يىلى 17 - سېنتەبىر ئېلان قىلغان بىرلەشمە خېتىدە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ باش كاتىپى ئانتونىئو گوتېرىسنى كىشىلىك ھوقۇقنى كۆزىتىش تەشكىلاتى، خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى، خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق بىرلەشمىسى ۋە خەلقئارا قانۇنشۇناسلار كومىتېتى بىلەن ھەمكارلىشىپ خىتاينى ئەيىبلەشكە چاقىردى.

• 2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 25 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى

دولقۇن ئەيسا ياۋروپا پارلامېنتىدا

2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 25 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ۋە تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان باررى، شۇنداقلا UNPO دىكى لۇسىيا پاررۇچچى، ئىلھام توختى گۇرۇپپىسىدىكى ئەنۋەر جان ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ بىر قانچە ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا ئۇيغۇر كىرىزىسىنى

تونۇشتۇردى. ئۇلارنى كەلگۈسىدىكى تەشەببۇسلارنى قوللاشقا دەۋەت قىلدى. بولۇپمۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر دوستلۇق گۇرۇپپىسىنى قايتا قۇرۇش، ئىلھام توختىنى ياپۇرۇپ پارلامېنتىنىڭ ساخاروف مۇكاپاتىغا نامزاتلىققا كۆرسىتىش ۋە ئۇيغۇر كىرىزىسىنى جىددىي ھەل قىلىشنى مەقسەت قىلدى.

• 9 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 24 - كۈنىگىچە ئۆمەر قانات دېت دا

9 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 24 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تۈرىنىڭ مۇدىرى ئۆمەر قانات بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئومۇمىي كېڭىشى ۋە ئامېرىكا ئۇيۇشتۇرغان ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالى توغرىسىدىكى قوشۇمچە پائالىيەتكە قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائال ھەرىكەتلىرى 23 دۆلەت ئىمزا قويغان خەتنى 2019 - يىلى ئۆكتەبىردە ب د ت ئومۇمىي مەجلىسىگە سۈنۈشقا تۈرتكە بولدى. كانادا، گېرمانىيە، گوللاندىيە ۋە ئەنگلىيە بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرغان يەنە بىر پائالىيەتكە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىغا ئەزا 30 دىن ئارتۇق دۆلەت، ياۋروپا ئىتتىپاقى ۋە 20 دىن ئارتۇق ئاممىۋى تەشكىلاتنىڭ ۋەكىللىرى شۇنداقلا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان ئۇيغۇرلار قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەسلىھەتچىسى رىشات ئابباس ب د ت پائالىيىتىدە ۋەكىللەرگە «مىليونلىغان ئۇيغۇر خەلقئارا سودا سىياسىتىنىڭ زىيىنىغا ئۇچرىماقتا» دېدى.

• 2019 - يىلى 9 - ئاينىڭ 25 - 26 - كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە فېدېراتسىيە

پارلامېنتىدا يىغىن ئاچتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى گېرمانىيە فېدېراتسىيە پارلامېنتىدا ئودىق ۋە خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق بىرلەشمىسى بىلەن ھەمكارلىشىپ بىر قاتار تەشۋىقات يىغىنى ئاچتى. كدۇ پارلامېنت ئەزاسى مېچەئال براند، سپىد پارلامېنت ئەزاسى دىرك ۋىئەسە، رۇسىيە ۋە ئوتتۇرا ئاسىيانىڭ ماسلاشتۇرغۇچىسى، موفا پارلامېنت ئەزاسى مانوئەل ساررازىن بىلەن كۆرۈشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى يەنە گېرمانىيە فېدېراتسىيە پارلامېنتىدا <خەلقئارا جىنايى ئىشلار ئەدلىيەسى ۋە يەرشارى ماگىنتسكىي جازاسى> ھەققىدىكى ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىغا قاتناشتى. ئۇلار يەنە پارلامېنت ئەزاسى فىرانك سچۋابە، پارلامېنت ئەزاسى مانوئەل ساررازىن رىياسەتچىلىك قىلغان «مۇستەبىت دۆلەتلەر كىشىلىك ھوقۇقىنى قانداق دەپسەندە قىلىدۇ» دېگەن تەمىدىكى يىغىنغا قاتناشتى.

• 2019 - يىلى 26 - سېنتەبىر - «ختاينىڭ 70 يىللىق باستۇرۇشى»

2019 - يىلى 26 - سېنتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلەشمە ئاخبارات

ئېلان قىلىپ «ختاينىڭ 70 يىللىق باستۇرۇشى يېتەرلىك، كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئەركىنلىك!» تېمىسىدىكى تىنچلىق نامايىشى 10 - ئاينىڭ 1 - كۈنى بېلگىيەنىڭ بىريۇسسېلدا ئۆتكۈزۈلدىغانلىقىنى جاكارلىدى. خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 70 يىللىق خاتىرە كۈنىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، خەلقئارا تىبەت ھەرىكىتى، ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى، بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى ۋە بېلگىيە تىبەتلەر جەمئىيىتى بىريۇسسېلدا بىرلەشمە نامايىش تەشكىللەيدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2019 - يىلى 30 - سېنتەبىر خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 70 يىللىقى

2019 - يىلى 30 - سېنتەبىر، خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 70 يىللىقى ھارپىسىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، خىتايدا ئۆتكەن 70 يىلدا نۇرغۇن ئۆزگىرىش بولدى، ئەمما ئۇيغۇرلار مەقسەتلىك، سىستېمىلىق باستۇرۇلدى، كەمسىتىلدى، ئەگەر بىز دەرھال ئىنكاس قايتۇرمىساق ۋە ئادىل مۇئامىلە قىلىشقا چاقىرمىساق، كەلگۈسى 70 يىل ئوخشاشلا قاراڭغۇ بولىدۇ، دېدى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 1 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كەڭ كۆلەملىك نامايىش

تەشكىللەپ، خىتاينىڭ 70 يىللىقىغا لەنەت بىلدۈردى

10 - ئاينىڭ 1 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى، (UNPO)، خەلقئارا تىبەت ھەرىكىتى (ئىكت)، بېلگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى ۋە بېلگىيە تىبەت جەمئىيىتى بىريۇسسېلدا بىرلەشمە نامايىش تەشكىللەپ، خىتاينى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى ئاخىرلاشتۇرۇشقا چاقىردى. ئۇيغۇر جەمئىيىتى تىبەت ۋە خوڭكوڭ جەمئىيەتلىرى بىلەن بىرلىشىپ، خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ مۇستەبىت ھاكىمىيىتىگە قارشى تۇردى. نامايىشچىلار ياۋروپا ئىتتىپاقىنى تېخىمۇ كونكرېت تەدبىر قوللىنىپ، خىتاينىڭ ئەشەددىي كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە خاتىمە بېرىشكە چاقىردى. نامايىشچىلار پارلامېنتى ئەزالىرىنى ۋە مىڭلىغان كىشىنى جەلپ قىلدى. نامايىشچىلار نۇتۇق سۆزلەپ، خەلقئارا جەمئىيەتنى، بولۇپمۇ ياۋروپا پارلامېنتىنى خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى تېخىمۇ ئاكتىپ ئەيىبلەشكە ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ ئىشلىرىنى قوللاشقا چاقىردى. فىل بېننىئون، موللى سىكوت - كاتو، مىكۇلاس پەكسا، مارتېن خورۇۋد ۋە رافائىل گلۇكسماندىن ئىبارەت ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ بەش ئەزاسى سۆز قىلدى. ئۇيغۇر ۋە تىبەت رەھبەرلىرىدىن باشقا، خوڭكوڭدىكى سابىق دېموكراتىك نامايىش رەھبىرى راي ۋوڭ ۋە بىريۇسسېل ئەركىن ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئالىمى ۋانەسا فرانۋىل، بېلگىيە

پارلامېنت ئەزاسى سامۇئىل كوگولاتى، سابىق پىرېزىدېنت ۋە ئەئەئاس نىڭ ئەزاسى ھەنرى مالوس قاتارلىقلارمۇ سۆز قىلدى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ئامېرىكا ھۆكۈمىتى 28 ئورۇننى قارا تىزىملىككە قوشۇپ ۋىزا چەكلىمىسىنى يولغا قويدى

10 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ئامېرىكا سودا مىنىستىرلىكى خىتاينىڭ 28 شىركىتى ۋە ھۆكۈمەت ئورگىنىنى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە قاتناشقانلىقى ئۈچۈن، «ئەمەلىي گەۋدە تىزىملىكى»گە قويۇش قارارىنى ئېلان قىلدى. ئەمەلىي گەۋدە تىزىملىكى سودا قارا تىزىملىكى بولۇپ، شىركەت ياكى باشقا ئورۇنلارنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ رۇخسىتىسىز ئامېرىكا شىركەتلىرىدىن زاپچاسلارنى سېتىۋېلىشىنى چەكلەيدۇ.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى گېرمانىيەنىڭ مېيۇنخېندىكى ئۇيغۇر كىرىزىسى پائالىيىتىگە قاتناشتى

10 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ياۋروپادىكى ۋەكىلى ئەسقەر جان باۋارىيە پروتستانت چېركاۋى، تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلقلەر جەمئىيىتى ۋە ياۋروپا ئۇيغۇر جەمئىيىتى تەشكىللىگەن پائالىيەتتە شەرقىي تۈركىستاننىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالى ھەققىدە نۇتۇق سۆزلىدى. ئامېرىكىنىڭ مېيۇنخېندا تۇرۇشلۇق باش كونسۇلى مەغان گرەگونىس، گېرمانىيە فېدېراتسىيە پالاتاسىنىڭ ئەزاسى مارگارېتى باۋزې، مېيۇنخېن شەھەرلىك كېڭەش ئەزاسى كۇمالى ناز ۋە ئۆلرېچ دەلىئۇسلا پائالىيەتكە قاتناشتى.

• 2019 - يىلى 10 - ئۆكتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى قاراتمىلىق جازاغا چاقىردى

2019 - يىلى 10 - ئۆكتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى قاراتمىلىق جازا ۋە چەكلىمىلەرنى يولغا قويۇشقا چاقىردى. ئامېرىكا سودا مىنىستىرلىقى ۋە دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسى خىتاي شىركەتلىرى، ھۆكۈمەت ئورۇنلىرى ۋە شەخسلەرگە قارىتا بىر قاتار جازا ۋە چەكلىمىلەرنى ماقۇللىغاندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن قوللىنىلغان تۇنجى كونكرېت تەدبىرنى قارشى ئالدى.

• 2019 - يىلى 11 - ئۆكتەبىر خوڭكوڭ ۋەكىلى بىلەن كۆرۈشۈش

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان باررى ۋە ياشار يالقۇن (بېلگىيە ئۇيغۇرلار جەمئىيىتى) خوڭكوڭ ئالىي مەكتەپلەر خەلقئارا ئىشلار

ئۆمىكىنىڭ باياناتچىسى جوئى سىيۇ بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار خوڭكوڭ ۋە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە خوڭكوڭ پۇقرالار جەمئىيىتىنىڭ ياۋروپا ئىتتىپاقى شۇنداقلا باشقا مۇنبەرلەردە تېخىمۇ كۆپ ھەمكارلىشىش، بىر - بىرىنى قوللاش ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئامېرىكانىڭ

مىيۇنخېندىكى باش كونسۇلخانىسىنىڭ يىغىنىغا قاتناشتى

10 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئامېرىكانىڭ مىيۇنخېندىكى باش كونسۇلخانىسىنىڭ ياشلار مەسلىھەتچىلەر كومىتېتى يىغىنىغا قاتنىشىپ، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى تونۇشتۇردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىزمەتچىلىرى ئۇيغۇرلارنى، ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى تونۇشتۇردى. ئارقىدىن ئۇلار نۆۋەتتىكى كىرىزىسنى جۈملىدىن نازارەت قىلىش ۋە بىخەتەرلىك مەسلىسى، تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرى ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى باشقا كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكلىرىنى تونۇشتۇردى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى گېرمانىيە تاشقى

ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ خىتايىدىكى كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ياردەمچىسى ستېفان لامپې گېرمانىيە ھۆكۈمىتى كىشىلىك ھوقۇق كومىسسارى دوكتور باربېل كوفلېر ۋە خىتاي تاشقى ئىشلار ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى جورن بەئبەرت رىياسەتچىلىك قىلغان يىغىنىغا قاتناشتى. لامپې گېرمانىيە ئەمەلدارلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ، گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ تېخىمۇ كۆپ تەدبىر قوللىنىشىغا تۈرتكە بولدى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 17 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ

رەئىسى پراگادىكى دېموكراتىيە بايرىمىدا سۆز قىلدى.

10 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا پراگادا ئېچىلغان 2000 مۇنبەردە «خىتايىدىكى كىشىلىك ھوقۇق تېخىمۇ ناچارلاشماقتا» تېمىسىدا سۆز قىلدى. ئۇ شەرقىي تۈركىستاندىكى جازا لاگېرلىرى مەسلىسى ھەققىدە توختالدى. ئۇ يەنە خىتاينىڭ قانداق قىلىپ كەڭ كۆلەملىك قانۇنسىز نازارەت قىلىش ۋە ئارخىپلاشتۇرۇش تاكتىكىسىنى ئىشلىتىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ ھەرقايسى تەرەپلىرىنى نازارەت قىلىدىغانلىقىغا دىققەت قىلىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى. مۇنبەر چارلېس ئۇنىۋېرسىتېتى قانۇن ئىنستىتۇتىدىكى خىتاي دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇق ئۇچۇر مەركىزىنىڭ ھەمكارلىقىدا ئېچىلدى، تىبەت ۋەكىلى دوكتور لوساڭ ساڭاي، خىتاي

ھەرىكىتىنىڭ رەئىسى ياڭ جىيەنلى قاتارلىقلار قاتناشتى. 10 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دېموكراتىيە كۈنىنىڭ بىر قىسمى بولغان «شەرقىي تۈركىستان كىرىزىسى: دۆلەت ئىچى تەرەققىياتى ۋە خەلقئارا تەسىر» ناملىق ئوتتۇرا ئاسىيا سۇپىسى پائالىيىتىدە نۇتۇق سۆزلىدى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 16 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىريۇسسېلدا ئېچىلغان دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان باررى ۋە ياشار يالقۇن بىريۇسسېلدىكى ئاخبارات كۈلۈبىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى ۋە ئۇيغۇر كىرىزىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى. رىيان باررى رىياسەتچىلىكىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىدا دىنىي ئەركىنلىك خىزمەت گۇرۇپپىسى قۇرۇش مۇمكىنچىلىكى مۇزاكىرە قىلىندى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۇقرالار جەمئىيىتى بىلەن بىرلىشىپ، ئالما شىركىتىنى خىتاينىڭ تەكشۈرۈشىنى رەت قىلىشقا چاقىردى

10 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئەركىن تىبەت ئوقۇغۇچىلار جەمئىيىتى، تىبەت ھەرىكەت تەتقىقات مەركىزى، سۇموفۇس بىلەن بىرلەشمە بايانات ئېلان قىلىپ، ئالما شىركىتىدىن خىتاي بىلەن باستۇرۇش سىياسىتى ۋە سۆز ئەركىنلىكىنى تەكشۈرۈش ھەققىدە ھەمكارلىشىشنى توختىتىشنى تەلەپ قىلدى. ئۇيغۇرلار، تىبەتلەر، خىتاي، خوڭكوڭ ۋە تەيۋەنلىك كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرى سۇموفۇسنىڭ نيۇ - يوركتىكى دۈكىنىنىڭ ئالدىغا يىغىلىپ، ئالما شىركىتىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتى بىلەن ھەمكارلاشقانلىقىغا ئېتىراز بىلدۈردى.

• 2019 - يىلى 18 - ئۆكتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۇقراۋى تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىشىپ، ئالما شىركىتىنى خىتاينىڭ تەكشۈرۈش سىستېمىسىنى قوللاشنى توختىتىشقا چاقىردى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندىكى ئىش باشقارمىسىدا مۇھىم مېھمانلارنى كۈتۈۋالدى.

10 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىن ئىشخانىسى رەسمىي ئېچىلدى. گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەكىللىرى، پارلامېنت ئەزالىرى، چەت ئەل ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى، پۇقرالار جەمئىيىتى ۋە خەلقئارا تاراتقۇلارنىڭ ۋەكىللىرى كۈتۈۋېلىشقا قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا مېھمانلارغا ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى قوللاشنىڭ ھالقىلىق پەيتىنى قايتا تەكىتلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېڭى ۋەكىللىرى

مېھمانلارنىڭ قارشى ئېلىشىغا ئېرىشتى. تەيۋەن ۋەكىلى، باش ئەلچى پروفېسسور جى - ۋەي شىخە، ئامېرىكانىڭ بېرلىندىكى باش ئەلچىخانسىدىن جېيك نېلسون، يېشىلار پارتىيەنىڭ ئەزاسى مارگارىتا باۋزې خانىم، كدۇ نىڭ ئەزاسى مارتېن پاتزېلت، تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلقلەر جەمئىيىتىدىن درېكتور ئۇلرېچ دەلىئۇس ۋە خەلقئارا تىبەت ھەرىكىتىنىڭ ئىجرائىيە مۇدىرى كەي مۇللەر ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئاساسىي ئەركىنلىك كۈرىشىنى قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. لىبېراللار پارتىيەسىنىڭ پارلامېنت ئەزاسى فىرانك مۇللەر - روسەنترىمۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كۈتۈۋېلىش زىياپىتىگە مېھمان بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يېڭى ئىشخانىدىن پايدىلىنىپ، خىتايدىكى كىشىلىك ھوقۇققا قىزىقىدىغان بېرلىندىكى ئالاقىدار تەرەپلەر بىلەن تەشۋىقات خىزمىتىنى ماسلاشتۇرۇپ، كەلگۈسىدىكى خىرىسلارنى بىرلىكتە يېڭىپ، ھەممە جايدا ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىدىغان كەلگۈسىنى يارىتىشنى ئۈمىد قىلدى.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتىدا

2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئىلھام توختىغا ساخاروف مۇكاپاتىنى تارقىتىش قارارىنى قارشى ئالدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ تۈرمىدىكى ئۇيغۇر ئىقتىسادشۇناسى ئىلھام توختىغا 2019 - يىللىق ساخاروف پىكىر ئەركىنلىكى مۇكاپاتىنى بېرىش قارارىنى قارشى ئالدى. ساخاروف مۇكاپاتى پارلامېنت تەرىپىدىن بېرىلگەن ئەڭ يۇقىرى كىشىلىك ھوقۇق مۇكاپاتى بولۇپ، بۇ قارار ياۋروپانىڭ خىتاينىڭ ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە سۈكۈت قىلمايدىغانلىقى توغرىسىدىكى كۈچلۈك مەيدانى ھېسابلىنىدۇ.

• 2019 - يىلى 10 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى لوندوندىكى

ئەنگىلىيە ياش ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىنىڭ پائالىيىتىگە قاتناشتى

10 - ئاينىڭ 25 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەنگىلىيە ياش ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى ئۇيۇشتۇرغان كەچلىك تاماق زىياپىتىدە كىشىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتلىرى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىسىدە تەجرىبىسى مول بولغان بىر قانچە ئادۋوكات دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى بىلەن ئۇيغۇرلار ئۈچۈن خەلقئارالىق ئادۋوكاتلار قوللاش گۇرۇپپىسى قۇرۇش توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

• 2019 - يىلى 10 - ئايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەيۋەندە ئۇيغۇرلار جەمئىيىتى قۇرۇشقا

ياردەم بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي ئاسىيا ۋە تىنچ ئوكيان ۋەكىلى ئىلھام مەھمۇت ، خىتاي ئىشلىرى دىرېكتورى ئىلشات ھەسەن تەيۋەن شەرقىي تۈركىستان جەمئىيىتىنىڭ ئېچىلىش مۇراسىمىغا قاتناشتى . بۇ تەشكىلات ئۇيغۇرلارنىڭ مەنپەئەتىنى قوغداش خىزمىتىنى قانات يايدۇردى .

• 2019 - يىلى 30 - ئۆكتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت غا ئەزا دۆلەتلەرگە

2019 - يىلى 30 - ئۆكتەبىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت غا ئەزا دۆلەتلەرنىڭ ئۇيغۇرلارنى تۇتۇپ تۇرۇشنى توختىتىش ۋە كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىش ھەققىدىكى يېڭى چاقىرىقنى قوللىدى . دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت غا ئەزا دۆلەتلەرنىڭ خىتايىنى ئۇيغۇر ۋە باشقا مۇسۇلمانلارنىڭ ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىشقا ۋە كەڭ كۆلەملىك تۇتۇپ تۇرۇشنى توختىتىشقا چاقىرغانلىقىنى ماختىدى . گەرچە خەلقئارا جەمئىيەت بۇ مەسىلىگە بارغانسېرى دىققەت قىلىۋاتقان بولسىمۇ ، ئەمما بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى سىستېمىسىنىڭ ئىنكاسى يېتەرلىك ئەمەس .

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 3 - كۈنىدىن 5 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دارامسالادا

تېبەتنى قوللاش گۇرۇپپىسى يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ياردەمچىسى زۇمرەتئاي ئەركىن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن 3 - نويابىردىن 5 - نويابىرغىچە دارامسالادا ئۆتكۈزۈلگەن تېبەتنى قوللاش گۇرۇپپىسىنىڭ 8 - نۆۋەتلىك خەلقئارالىق يىغىنىغا قاتناشتى . ئۇ سۆزىدە ئىككى گۇرۇپپا ئوتتۇرىسىدىكى كۈچلۈك ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنىڭ مۇھىملىقىنى تەكىتلەپ ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئوخشىمىغان تېبەت ئاممىۋى تەشكىلاتلىرى ئوتتۇرىسىدىكى مۇۋەپپەقىيەتلىك ھەمكارلىق تۈرلىرىنىڭ تەپسىلاتلىرىنى تونۇشتۇردى . ئۇ دالاي لاما ۋە تېبەت پىرىنسىپىنى لوبساڭ سېڭ بىلەن كۆرۈشتى . زۇمرەتئاي خانىمنىڭ ئىشتىراك قىلىشى تېبەت جەمئىيىتى بىلەن بولغان ئالاقە ۋە ھەمكارلىقنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشقا ياردەم بەردى . تېبەت جەمئىيىتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئايال ۋەكىل ئەۋەتكەنلىكىدىن ئالاھىدە خۇشال بولدى . زۇمرەتئاي تېبەت ئاممىۋى تەشكىلاتلىرى بىلەن بىر قىسىم ھەمكارلىق تۈرلىرىنى ئىلگىرى سۈردى . ئۇنىڭ سۆزىدىن كېيىن ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار ئۆز دۆلىتىدىكى ئۇيغۇر جەمئىيەتلىرىگە قىزىقىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشتى . نورۋېگىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى ، نورۋېگىيە تېبەت جەمئىيىتى ۋە نورۋېگىيە خۇڭكوڭ جەمئىيىتى نورۋېگىيەدىكى گۇرۇپپىسى (نورۋېگىيە لىبېراللار پارتىيەسىدىن) بىلەن كۆرۈشۈپ ، تۈرلۈك كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ھەققىدە مۇنازىرە ئېلىپ بار . بۇنىڭدىن باشقا ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھازىر نۇرغۇن تېبەت تەشكىلاتلىرى بىلەن ئالما

شىركىتىگە قارشى تۇرۇش ھەرىكىتىنى باشلىدى. زۇمرەتئاي يەنە تىبەت ۋە روھىيغا مۇناسىۋەتلىك ھەر خىل يىغىنلاردا ئۇيغۇر كىرىزىسى ۋە تەشۋىقات خىزمىتى ھەققىدە سۆز قىلىشقا تەكلىپ قىلىندى.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 4 - كۈنى شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى تەبرىكلەندى

2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 4 - كۈنى شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە دېموكراتىيە بايرىمى ئۆتكۈزۈلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ كىشىلەرنىڭ دىققىتىنى تارتتى.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى بىرىۋىسىپىدا ئۆتكۈزۈلگەن UNPO پائالىيىتىگە قاتناشتى

11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ياردەمچىسى شەھىزاد غەيرەت ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئەزاسى ئىسابىل سانتوس ساھىبخانلىق قىلغان «مۇرەسسە بوشلۇقى: ياۋروپا ئىتتىپاقى ب د ت نىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەر ۋە كىشىلىك ھوقۇق قوغدىغۇچىلارنى بوزەك قىلىش، توسۇش ۋە ئۆچ ئېلىشنى قانداق بىر تەرەپ قىلىدۇ؟» دېگەن تەمىدىكى پائالىيىتىگە قاتناشتى. كومىتېت ئىچىدىكى س & د گۇرۇپپىسىدىن گېلارلار خانىم خىتاينىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىغا ئەزالىق ئورنىدىن پايدىلىنىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى دەپسەندە قىلىۋاتقانلىقىنى ھەمدە بۇنى توختىتىش ھەققىدە سۆزلىدى.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى مالايسىيانىڭ بېرلىندىكى باش ئەلچىخانىسىدا زىيارەتتە بولدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىللىرى مالايسىيانىڭ بېرلىندىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ مىنىستىر مەسلىھەتچىسى كامال نورفارىد كامارۇدىن بىلەن چۈشلۈك تاماقتا بىللە بولدى ۋە ئۇنىڭغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنى چۈشەندۈردى.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 7 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر پائالىيەتچىسى ۋارس ئابابەكرىنىڭ ۋاپاتىغا قايغۇردى. رەئىسى دولقۇن ئەيسانىڭ ئىلگىرىكى ساۋاقدىشى ۋارس ئابابەكرى ئۈرۈمچىدە ئالەمدىن ئۆتتى. ۋارس ئابابەكرى ئۇيغۇر مەدەنىيەت چەمبىرىكىدىكى مۇھىم شەخس بولۇپ، ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە سەنئىتىنى بېيىتىشقا كۈچ چىقارغان.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىبەت پائالىيەتچىسى ئاۋاڭ قۇبەئىنىڭ ۋاپاتىغا قايغۇردى. تىبەت پائالىيەتچىسى ئاۋاڭ قۇبەئى جەنۇدە ئالەمدىن ئۆتكەندىن

كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئائىلىسىدىكىلەر ۋە دوستلىرىغا تەزىيە بىلدۈردى. شاۋاڭ قۇبەئى تىبەتلەر جەمئىيىتىدىكى مۇھىم شەخس بولۇپ، ياۋروپا ۋە باشقا جايلاردىكى ئۇيغۇر جەمئىيەتلىرى بىلەن ئۇزۇن يىل ھەمكارلاشقان.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت مۇتەخەسسسلرىنىڭ ئۇيغۇرلارنى تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرى توغرىسىدىكى ئاساسلىق ئەندىشىلىرىگە دىققەت قىلىشنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارنى تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرىدا كەڭ كۆلەمدە خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلۇشىدىن ماھىيەتلىك گۇمانلىنىش ئۈچۈن كۆرسەتكەن ئەڭ يېڭى تىرىشچانلىقنى گەۋدىلەندۈردى. ب د ت مۇتەخەسسسلرى گۇرۇپپىسى خىتاي ھۆكۈمىتىگە خەت ئەۋەتتى.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 9 - كۈنى مېيۇنخېندا ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە دېموكراتىيە بايرىمى ئۆتكۈزۈلدى

11 - ئاينىڭ 9 - كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت 1 دىن كەچ سائەت 5 گىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 1933 - ۋە 1944 - يىللىرى قۇرۇلغان شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى خاتىرىلەندى. پائالىيەتكە يەرلىك ئاممىمۇ قاتناشتى. پائالىيەت مېيۇنخېن شەھىرىدىكى كۆچمەنلەر ۋە كۈلتۈر رېفاراتىنىڭ قوللىشىغا ئېرىشتى. پائالىيەتتە مەدەنىيەت ۋە سەنئەت نومۇرلىرىنى ئورۇنلاندى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە يېشىلار پارتىيەسىنىڭ پارلامېنتتىكى ئەزاسى مارگارېتا باۋزې شۇنداقلا ياۋروپانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ ئەزالىرى، مېيۇنخېن ئاممىسى بۇنىڭغا ئىشتىراك قىلدى.

* 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى «بىز خوتكوك بىلەن بىر سەپتە» پائالىيىتىدە سۆز قىلدى.

11 - ئاينىڭ 9 - كۈنى غەيۇر قۇربان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋاكالىتەن بېرلىن تېمى يىقىلغانلىقىنىڭ 30 يىللىقىنى تەبرىكلىدى. غەيۇر قۇربان بېرلىن تەمىنىڭ يەقىلىشى بىلەن 21 - ئەسىردىكى خىتاي كوممۇنىزمى ئېلىپ كەلگەن تەھدىت ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى كۆرسەتتى.

• 2019 - يىلى 11 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى تىبەت جەمئىيىتىنىڭ جەنۇە مۇنبىرىگە قاتناشتى

11 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا تىبەت جەمئىيىتىنىڭ جەنۇە مۇنبىرىگە قاتناشتى. بۇ يىلقى مۇنبەردە خىتاينىڭ يۇقىرى تېخنىكىلىق ۋاسىتىلەر بىلەن باستۇرۇشلىرى

ۋە ئۇنىڭ دىنىي گۇرۇپپىلارنى نىشان قىلغان ئۇسۇللىرى مۇزاكىرە قىلىندى. دولقۇن ئەيسا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستانغا ئورۇنلاشتۇرغان قاتتىق نازارەت قىلىش تېخنىكىسى ۋە ئۇسكۈنىلىرىنى تەپسىلىي بايان قىلدى، بۇ ئۇسكۈنىلەرنىڭ خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ ئۇيغۇرلارنى مەدەنىيەت ۋە ئىدىيەۋى جەھەتتە ئاسسىمىلياتسىيە قىلىشىغا ياردەم بېرىدىغانلىقىنى تەكىتلىدى.

• 2019 - يىلى 22 - نويابىردىن 24 - نويابىرغىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى 2019

- يىللىق خالفاكس بىخەتەرلىك مۇنبىرىدە بەزى ئەمەلدارلار بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا 22 - نويابىردىن 24 - نويابىرغىچە كانادانىڭ خالفاكس شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن 2019 - يىللىق خەلقئارا بىخەتەرلىك مۇنبىرىگە قاتناشتى. بۇ مۇنبەر ھەر خىل تەھدىتگە ئۇچرىغان شەخسلەرنى ۋە خەلقئارا بىخەتەرلىك ئۈچۈن مۇھىم تەدبىرلەرنى قوللانغان قارار چىقارغۇچىلارنى بىر يەرگە توپلاشنى مەقسەت قىلىدۇ. بۇ ئۇيغۇرلارنىڭ تۇنجى قېتىم مۇنبەرگە تەكلىپ قىلىنىشى ھېسابلىنىدۇ. ئامېرىكا دۆلەت بىخەتەرلىك مەسلىھەتچىسى روبىرت ئوبرىئېن خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاينىڭ 1 مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنى تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرىغا سولاپ قويغانلىقىغا دىققەت قىلىشقا چاقىردى. دولقۇن ئەيسا ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسىنىڭ بايانا تېجىسى مورگان ئورتاغۇس، ئامېرىكا دېڭىز قىرغىقى مۇھاپىزەت ئەترىتىدىن ئادىمىرال لائۇسان ساڭەر، ئۇكرائىنا پروشېنكو نېفىت شىركىتىنىڭ سابىق رەئىسى كارل شۇلتىز، BBC رادىيوسى ۋە دۇنيا مۇلازىمەت شىركىتىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك رىياسەتچىسى جامېس كوماراسامى قاتارلىق بىر قاتار يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلار بىلەن كۆرۈشتى. دولقۇن ئەيسا خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇقنى قوغداش جەھەتتىكى تەجرىبىلىرى شۇنداقلا بۇ جەھەتتىكى خىرىسارلارنى سۆزلىدى، ئۇ يەنە كىشىلەرنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا داۋاملىشىۋاتقان كىرىزىسقا بولغان تونۇشىنى چوڭقۇرلاشتۇردى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرىنى ئىسپاتلايدىغان ھۆججەتلەرنى ئاشكارىلىدى.

• 2019 - يىلى 28 - نويابىر شىۋېتسارىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ ئەمەلدارلىرى دۇنيا

ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسىنى قوبۇل قىلدى

11 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە شىۋېتسارىيە تەھدىتكە ئۇچرىغان دۆلەتلەر جەمئىيىتى ۋەكىللىرى ئۆمىكى بېرىنچى شىۋېتسارىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ ۋەكىللىرى تەرىپىدىن قوبۇل قىلىندى. دولقۇن ئەيسا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا پائالىيەت قىلىۋاتقان شىۋېتسارىيە شىركەتلىرىنىڭ دەرھال تەدبىر قوللىنىپ،

كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە قاتناشماسلىقىغا كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى. شىۋېتسارىيە ھۆكۈمىتىنى خىتاي بىلەن بولغان سودا مۇناسىۋىتىنى قايتىدىن ئويلىنىشقا چاقىردى. ئۇ خىتاينىڭ ئۇيغۇر رايونىدا نازارەت قىلىش سىستېمىسىنى يولغا قويۇشىغا يېقىندىن قاتناشقان نازارەت قىلىش ئۈسكۈنىلىرى شىركىتى ھىكۇسسۇن، شەرقىي تۈركىستاندا پەمىدۇر مەھسۇلاتلىرىنى سېتىۋالدىغان نەستلە شىركىتىنى ئالاھىدە تىلغا ئالدى.

• 2019 - يىلى 28 - نويابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن خەلقئارا روھىگىيا

ياشلار يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ياردەمچىسى زۈمرەتئاي ئەركىن لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن تۇنجى خەلقئارالىق روھىگىيا ياشلار يىغىنىغا قاتناشتى. ئۇلار پىكىر ۋە ئىستراتېگىيەلەرنى ئورتاقلاشتى. ئىككى جەمئىيەت ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت كۈچەيتىلدى. بۇ پۇرسەتتە ئۇ ئەركىن تىبەت ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ئاساسىي قاتلام مۇدىرى بېيما دوما بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار يېقىن كەلگۈسىدە مۇمكىن بولىدىغان تۈرلەر توغرىسىدا پىكىر ئالماشتۇردى.

• 2019 - يىلى 28 - نويابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستاندا

2019 - يىلى 28 - نويابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستاندا سودا قىلىۋاتقان شىۋېتسارىيە شىركەتلىرىگە دىققەت قىلىشنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى چەت ئەل مەبلىغىنىڭ ئۇيغۇرلار رايونىدا كۈنسېرى كۈچىيىۋاتقان رولى ۋە كەڭ كۆلەملىك كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىدىكى شېرىكلىك ئەندىشىسى ھەققىدە ئاخبارات ئېلان قىلىپ، شىۋېتسارىيەدىكى بىر قىسىم داڭلىق شىركەتلەردىن شەرقىي تۈركىستاندىكى ھەرىكەتلىرىنى قاتتىق تەكشۈرۈشنى، سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇققا ئائىت خەلقئارالىق ئۆلچەملەرگە ھۆرمەت قىلىشنى تەلەپ قىلدى.

• 11 - ئاينىڭ 28 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ب د ت دا

11 - ئاينىڭ 28 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى زۈمرەتئاي ئەركىننى شىۋېتسارىيەنىڭ جەنۇبىدە ئۆتكۈزۈلگەن ب د ت ئاز سانلىقلار مۇنبىرىگە قاتنىشىشقا ئەۋەتتى. بۇ مۇنبەر ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈش ۋە يىغىن جەريانىدا بايانات ئېلان قىلىش پۇرسىتى بىلەن تەمىنلىدى. زۈمرەتئاي «ئانا تىل مائارىپى ۋە تىل» دېگەن تېمىدا نۇتۇق سۆزلىدى. 11 - ئاينىڭ 28 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈرىنىڭ ياردەمچىسى زۈمرەتئاي ئەركىن بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئاز سانلىقلار مەسلىسى

مۇنبىرىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئاز سانلىق مىللەتلەر تىل مائارىپى يىغىنىدا نۇتۇق سۆزلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايدىن «بالىلارنىڭ ئانا تىلىنى ئىشلىتىشنى پۈتۈنلەي چەكلەش سىياسىتىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش» نى تەلەپ قىلدى. 26 - نوپابىردىن 27 - نوپابىرغىچە رەئىس دولقۇن ئەيسا ۋە تۈر دىرىكتورى پېتېر ئىرۋىن بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇق مۇنبىرىگە قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرىي ئەمگەك ۋە جاۋابكارلىققا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەرنى مۇزاكىرە قىلدى. دولقۇن ئەيسا بايانات ئېلان قىلىپ، دۆلەتلەر سودىنى كىشىلىك ھوقۇقتىن ئۈستۈن ئورۇنغا قويدى، دېدى. چەت ئەل مەبلىغىنىڭ ئۇيغۇر رايونىدا كۈنسېرى كۈچىيىۋاتقان رولى ۋە كەڭ كۆلەمدە كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە چېتىشلىق ئەندىشىسىنى كۆزدە تۇتۇپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇققا كاپالەتلىك قىلىشقا چاقىردى. ئۇ خەلقئارا سودا جەمئىيىتىنى سودا پائالىيىتىنىڭ ئۆزىنىڭ سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇق پىرىنسىپىغا ئەمەل قىلغان - قىلمىغانلىقىنى تەكشۈرۈشكە، ئەگەر كىشىلىك ھوقۇققا دەخلى - تەرۇز قىلغان بولسا، دەرھال تۈزىتىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىشقا دەۋەت قىلدى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندا ئۆتكۈزۈلگەن «شىنجاڭدا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلار بىلەن سۆھبەت» پائالىيىتىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ستېفان ئۈلگە بېرلىندىكى ئىختىيارى مۇخبىر بىن مائۇك ساھىبخانلىق قىلغان پائالىيەتكە قاتناشتى، ئۇ خىتاينىڭ تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرىدا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان، ھازىر قازاقىستاندا تۇرۇۋاتقان قىسمەن شەخسلەر بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزدى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2019 - يىللىق ئۇيغۇر قانۇنىنىڭ ماقۇللانغانلىقىنى قارشى ئالدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، بۇ ھەپتە ئامېرىكا ئاۋام پالاتاسىنىڭ 2019 - يىللىق ئۇيغۇر قانۇنىنىڭ ماقۇللانغانلىقىغا مىننەتدارلىقىنى بىلدۈردى، خەلقئارا جەمئىيەتنى مۇشۇنىڭغا ئوخشاش تەدبىرلەرنى قوللىنىپ، بۇ مەسىلىگە تېخىمۇ ئەھمىيەت بېرىشكە، قانۇن لايىھەسىنى نازارەت قىلىشقا مەسئۇل ۋەكىللەرنى تەيىنلەشكە چاقىردى ھەمدە بارلىق مۇنبەرلەردە بۇ مەسىلىنى كۈچلۈك ئوتتۇرىغا قويۇشنى مۇراجىئەت قىلدى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى مېيۇنخېندىكى

ئامېرىكا كونسۇلخانىسىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن چۈشلۈك تاماقتا بىللە بولدى.

5 - دېكابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ئۇيغۇر رېستورانى تەكلىماكاندا ئامېرىكا كونسۇلخانىسىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن چۈشلۈك تاماقتا بىرگە بولدى. ۋەكىللەر ئامېرىكا كونسۇلخانىسىنىڭ خىزمەتچىلىرىگە ئۇيغۇر يېمەكلىكلىرىنى تونۇشتۇردى، بۇ ئىككى تەرەپنىڭ مۇناسىۋىتىنى تېخىمۇ كۈچەيتىشكە ياردەم بەردى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىريۇسسېلدا ئىجرائىيە كومىتېتى يىغىنى ئاچتى.

12 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېلگىيەنىڭ بىريۇسسېلدا ئىجرائىيە كومىتېتى يىغىنى ئېچىپ ، ئۆتكەن ئالتە ئايدىكى پائالىيەت ۋە مالىيە دوكلاتىنى مۇزاكىرە قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك قاتلىمى يەنە كەلگۈسى ئالتە ئايدىكى پىلانلانغان پائالىيەتلەرنى كۆزدىن كەچۈردى. يېپىلىش مۇراسىمىدا، شەخسلەر، ئاممىۋى تەشكىلاتلار، جەمئىيەتلەر ۋە رەھبەرلەرنىڭ تىرىشچانلىقى مۇكاپاتلاندى.

• 12 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياشلارنى تەربىيەلەش كۇرسى ئۆتكۈزدى

12 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ، ۋاكالىتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) بېلگىيەنىڭ بىريۇسسېلدا ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ئۈچۈن ئاخبارات تەربىيەلەش كۇرسى ئاچتى. دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى 7 - دېكابىردىن 9 - دېكابىرغىچە ئۈچ كۈنلۈك ئاخبارات مەشىقىگە قاتناشتى ، ئۇيغۇر كىرىزىسىنى ھەل قىلىش جەريانىدا تاراتقۇلار بىلەن قانداق قىلغاندا ئۈنۈملۈك ۋە مەسئۇلىيەتچان ئالاقە قىلىشنى ئۆگەندى. سۆھبەت يىغىنى ياش ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرىنى ماھارەت، بىلىم ۋە ئارقا كۆرۈنۈش بىلەن تەمىنلەپ، ئۇلارنىڭ ئۈنۈملۈك، مەسئۇلىيەتچان ۋە مۇۋاپىق ئۇسۇلدا ئوخشىمىغان شەكىلدىكى ئاخبارات ۋاسىتىلىرى بىلەن ئالاقىلىشىشىغا ياردەم بەردى. داڭلىق مۇخبىرلار، كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرى، تەشۋىقات مۇتەخەسسسلرى ۋە ئۇيغۇر ئاخبارات مۇتەخەسسسلرى تەربىيەلەش جەريانىدا نۇتۇق سۆزلەپ، قاتناشقۇچىلارنى تاراتقۇلار بىلەن قانداق قىلىپ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئالاقە قىلىش توغرىسىدا ھەر خىل كۆز قاراش ۋە چۈشەنچىلەر بىلەن تەمىنلىدى. سۆھبەت يىغىنىدا پۇرسەت، خىرىس، ۋاسىتە، ئالاقە قاتارلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى .

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ئاخبارات ئېلان

قىلىش يىغىنىدا سۆز قىلدى

12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر ياردەمچىسى زۇمرەتئاي ئەركىن ئالما شىركىتىنىڭ پائالىيەتلىرىنىڭ بىر قىسمى بولغان ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتناشتى. بۇ ھەرىكەتكە خەلقئارا تىبەت تورى، سۇموفۇس، ئەركىن تىبەت ئوقۇغۇچىلىرى، تىبەت ھەرىكەت ئىنستىتۇتى، ئەركىن تىبەت ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قاتناشتى. تىبەتلەر، ئۇيغۇرلار، خوڭكوڭ پائالىيەتچىلىرى ۋە رەقەملىك تېخنىكا مۇتەخەسسسلرى توردا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتنىشىپ، ئالما شىركىتىنىڭ خىتاينىڭ زۇلۇمنى تەكشۈرۈش قانۇنىغا ئەمەل قىلغانلىقى شۇنداقلا بېيجىڭنىڭ بۇ شىركەتكە بولغان بىۋاسىتە تەلپىنىڭ ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق ئاقىۋىتى پەيدا قىلغانلىقىنى مۇزاكىرە قىلدى. زۇمرەتئاي خانىم خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ مەدەنىيىتى ۋە ئىدىئولوگىيەسىنى ئاسسىمىلياتسىيە قىلىشتا قوللانغان نازارەت قىلىش تېخنىكىسىنى چۈشەندۈردى. ئۇ يەنە خىتاينىڭ ئالما يانفون ئارقىلىق ئۇيغۇرلارنى نازارەت قىلغانلىقىنى گەۋدىلەندۈردى. ئۇ ھازىر تەخمىنەن 1 - 3 مىليون ئۇيغۇرنىڭ تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلىقىنى ئەسكەرتتى. دوكلات بېرىش يىغىنى ناھايىتى مۇۋەپپەقىيەتلىك بولدى، توردا 20 مىڭ قېتىمغا يېقىن كۆرۈلدى. بۇ گۇرۇپپىلار پائالىيەتنىڭ كېيىنكى باسقۇچلىرىنى بىرلىكتە مۇزاكىرە قىلماقتا.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى بېرلىن كىشىلىك ھوقۇق كۈنى يىغىلىشىدا سۆز قىلدى

12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى كىشىلىك ھوقۇق كۈنىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ستېفان لامپې گېرمانىيەنىڭ بېرلىندا رېيىن - مائاس بېرۇفسكوللېگ ئۇيۇشتۇرغان نامايىشتا نۇتۇق سۆزلىدى. ئۇ شەرقىي تۈركىستاندىكى كىرىزىنى تەكىتلەپ، كىشىلەرنى خىتاي ئەلچىخانىسى ئالدىدا تېخىمۇ كۆپ ھەرىكەت قوللىنىشقا چاقىردى. نۇتۇقتا گېرمانىيە ۋە ياۋروپانىڭ تەدبىر بەلگىلىگۈچىلىرىنى خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق خىرىسىغا تاقابىل تۇرۇشقا چاقىرىلدى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئامېرىكانىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى بىلەن كۆرۈشتى

2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 11 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ باشلىقى غەيۇر قۇربان ئامېرىكا ئەلچىخانىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا ئامېرىكانىڭ گېرمانىيەدىكى باش ئەلچىسى بىلەن كۆرۈشتى. قۇربان ئەپەندى ئۇيغۇر خەلقىنى ئامېرىكا پارلامېنتىنىڭ ئۇيغۇرلار قانۇنى ئارقىلىق قوللىغانلىقىغا مىننەتدارلىقىنى بىلدۈردى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ستېفان لامپې ۋە ئېۋزا ستوكېر «ختايدىكى كارخانىلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئۆلچىمى توغرىسىدىكى مۇنازىرە» يىغىنىغا قاتناشتى. مارىن لېيفكېرنىڭ نۇتۇقىنىڭ خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىش مەسىلىسىدە ئىنتايىن مۇھىم ئىكەنلىكى ئىسپاتلاندى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن جەمئىيىتىنىڭ باشلىقى

پۇقرالار جەمئىيىتى بىلەن كۆرۈشتى

2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشانسىنىڭ باشلىقى غەيۇر قۇربان گېرمانىيە پايتەختىدىكى پۇقراۋى تەشكىلاتلارنىڭ قوللىغۇچىلىرى ۋە ئوقۇغۇچىلار بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقى دەخلى - تەرۇزغا ئۇچرىغاندا ئۆزىنى قوغداش ئېڭىنى تېخىمۇ ئاشۇرۇش ئۈچۈن كەلگۈسىدىكى پائالىيەتلەرنى قانداق ماسلاشتۇرۇشنى مۇزاكىرە قىلدى

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پارلامېنتىنىڭ

2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئىلھام توختىغا ساخاروف مۇكاپاتىنى تارقىتىش قارارىنى ماختىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ تۈرمىدىكى ئۇيغۇر ئىقتىسادشۇناسى ئىلھام توختىغا 2019 - يىللىق ساخاروف پىكىر ئەركىنلىكى مۇكاپاتىنى بېرىش قارارىنى ماختىدى. ساخاروف مۇكاپاتى پارلامېنت بەرگەن ئەڭ يۇقىرى كىشىلىك ھوقۇق مۇكاپاتى بولۇپ، ئىلھام توختىنى بۇ يىل مۇكاپاتلاش قارارى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىنى قوللىغانلىقىنىڭ سىمۋولىق تەدبىرى.

• 2019 - يىلى 19 - دېكابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئۇيغۇر كىرىزىسىغا

قارىتا كۈچلۈك قارار ماقۇللىغانلىقىنى ماختىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخبارات ئېلان قىلىپ، ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ مۇتلەق كۆپ سانلىقنىڭ ماقۇللىغان ئۇيغۇر كىرىزىسىغا قارىتا كۈچلۈك قارار ماقۇللىغانلىقىنى ماختىدى. بۇ قارار ئۇيغۇر پىروفېسسورى ئىلھام توختى خىزمىتى ئۈچۈن ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ داڭلىق ساخاروف مۇكاپاتىغا ئېرىشكەندىن كېيىنكى ئىككىنچى كۈنى ماقۇللاندى. بۇ قارارنى ماقۇللاش ۋە ئىلھام توختىغا ساخاروف مۇكاپاتىنى بېرىش خىتاي ھۆكۈمىتىگە بېرىلگەن ئېنىق سىگنال

ھېسابلىنىدۇ، ياۋروپا ئىتتىپاقى كونكرېت تەدبىرلەرنى قوللىنىپ، جازا لاگېرلىرىنى تاقاش ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر شۇنداقلا باشقا ئاز سانلىق مىللەتلەرگە قارىتىلغان جىنايى قىلمىشلارنى توختىتىشنى خالايدىغانلىقىنى ئىپادە قىلدى.

• 2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 20 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللەر ئۆمىكى بېرلىندىكى ئىلھام توختى گۇرۇپپىسىنىڭ مۇزاكىرىسىگە قاتناشتى

2019 - يىلى 12 - ئاينىڭ 20 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى غەيۇر قۇربان ۋە ئۇيغۇر ۋەكىللىرى بىلەن ياۋروپا پارلامېنتى ماسلاشتۇرۇش ئىشخانىسى گېرمانىيەنىڭ بېرلىندا ئۇيۇشتۇرغان ساخاروف مۇكاپاتى ساھىبى ئىلھام توختى ھەققىدىكى سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى. ۋەكىللەر پىروفېسسور ئىلھام توختىنىڭ قىزى جەۋھەر ئىلھامنىڭ مۇھىم سۆزىدىن كېيىن، ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئەزاسى رېنخارد بۇتكوفېر، فېرېدرىخ - ئالېكساندېر ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ پىروفېسسورى كاترىن كىنزلېباخ بىلەن سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزدى.

• 2019 - يىلى 23 - دېكابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئىنگولستادتا ئۆتكۈزۈلگەن نامايىشقا قاتناشتى

12 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ئىنگولستادتىكى مۇسۇلمانلار جەمئىيىتى تەشكىللىگەن نامايىشقا قاتناشتى.

• 2019 - يىلى 27 - دېكابىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايىنىڭ بېرلىندىكى باش ئەلچىخانىسى ئالدىدا يىغىلىش تەشكىللىدى

12 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندىكى پۇقراۋى تەشكىلاتلارنىڭ قوللىشى بىلەن يىغىلىش ئۇيۇشتۇردى، يىغىلىشقا 1000 دىن ئارتۇق ئادەم قاتناشتى، كىشىلەرنىڭ خىتاي ئەلچىخانىسى ئالدىدا ئۇيغۇرلارنىڭ كەڭ كۆلەملىك ۋە سىستېمىلىق كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە ئۇچراۋاتقانلىقى ھەققىدىكى تونۇشى چوڭقۇرلاشتى. بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ باشلىقى غەيۇر قۇربان يىغىلىشقا رىياسەتچىلىك قىلدى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا نۇتۇق سۆزلىدى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 13 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ تەھدىتلىرىنى ئەيىبلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا قىلغان

تەھدىت، پوپوزا ۋە تۆھمەتلىرىنى ئەيىبلىدى. 2019 - يىلى دېكابىرنىڭ بېشىدا ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خەلقئارا جەمئىيەتنى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىغا تاقابىل تۇرۇشقا سەپەرۋەر قىلىش جەھەتتىكى مۇۋەپپەقىيەتلىرىدىن كېيىن، خىتاي ھۆكۈمىتى شىنخۇا ئاگېنتلىقى ۋە ئۆزىنىڭ ئورگان تور بەتلىرىدە ئىككى پارچە ماقالە ئېلان قىلىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى ئەيىبلىدى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئوبرازىنى خۇنۇكلەشتۈرۈش ئۈچۈن مەزكۇر تەشكىلات ھەققىدە يالغان - ياۋىداق ئۇچۇرلارنى تارقاتتى. 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 12 - كۈنى، گېرمانىيەنىڭ مىيۇنخېن شەھىرىدە يۈز بەرگەن ۋەقە بۇ ھەقتىكى ئەندىشىلەرنى تېخىمۇ كۈچەيتىۋەتتى، ئەينى چاغدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا بىر تەزىيە مۇراسىمدا «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى» نىڭ رەئىسى شۆھرەت زاكىرنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنىڭ تەھدىتىگە ئۇچرىغانىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇنىڭدىن قورقۇپ قالمايدىغانلىقىنى ۋە شەرقىي تۈركىستاندا ئازاب - ئوقۇبەت چېكىۋاتقان بارلىق ئۇيغۇرلارنىڭ ھوقۇقى ۋە بەخت - سائادىتىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن داۋاملىق ھەرىكەت قىلىدىغانلىقىنى بايان قىلدى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىرىزدېنت سەي يىڭۋېننىڭ قايتا سايلانغانلىقىنى تەبرىكلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىر پارچە ئاخبارات باياناتىدا سەي يىڭۋېننىڭ تەيۋەننىڭ پىرىزدېنتلىقىغا قايتا سايلانغانلىقىنى تەبرىكلىدى. تەيۋەننىڭ بېيجىڭنىڭ بېسىملىرىدىن قورقۇپ قالمايدىغانلىقىنى نامايان قىلغان بۇ غەلبە زور ئەھمىيەتكە ئىگە ئىدى. گەرچە خىتاي تەيۋەن سايلىمىنىڭ نەتىجىسىگە تەسىر كۆرسىتىشكە ئۇرۇنغان بولسىمۇ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەيۋەن پۇقرالىرىنىڭ ئۆزىنىڭ ئىگىلىك ھوقۇق پۈتۈنلۈكىنى قوغداشقا تىرىشقانلىقىدىن ئىلھاملاندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەيۋەن خەلقىنى ۋە ئۇلارنىڭ ھۆكۈمىتىنى قەتئىي قوللايدۇ، شۇنداقلا ئۇيغۇرلارنىڭ ۋە تەيۋەن خەلقىنىڭ دېموكراتىيەسى، ئەركىنلىكى ئۈچۈن بىرلىكتە كۈرەش قىلىشنى ئۈمىد قىلىدۇ.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە گېرمانىيەدىكى خوتكوكوڭلۇقلارغا كۆڭۈل بۆلۈش تەشكىلاتى (ھىگىگگ) 1 - ئاينىڭ 19 - كۈنى بېرلىندا بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى. «قورقۇنچتىن ئەمىن بولۇش ئەركىنلىكى» دەپ ئىسىم قويۇلغان مەزكۇر نامايىش، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى خىتاي

مۇستەبىتلىكىگە جازا يۈرگۈزۈشنى مەقسەت قىلغانىدى. بېرلىندىن باشقا، خوڭكوڭ، ئامېرىكا، كانادا، يېڭى زېلاندىيە، بېلگىيە ۋە ئەنگلىيەدىمۇ بىرلا ۋاقىتتا نامايىش ئۆتكۈزۈلدى. بۇ مەزكۇر ئىككى تەشكىلاتنىڭ تۇنجى ئورتاق تەشەببۇسىدۇر.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى بېرلىندىكى ياۋروپا ياشلار جەمئىيىتىدە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى غەيۇر ئەپەندى ياۋروپا ياشلار جەمئىيىتى بېرلىن شۆبىسىنىڭ يىغىنىدا سۆز قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى تەكىتلىدى ۋە بېرلىندىكى ئاكتىپ ياشلار بىلەن ئالاقە ئورناتتى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى مېيۇنخېندا گېرمانىيە فېدېرال پارلامېنتىنىڭ ئەزاسى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا مېيۇنخېندا گېرمانىيە فېدېرال پارلامېنتىنىڭ ئەزاسى ئۇلرېچ لېچتې (ئۇلرېچ لېچتې) بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر رايونىدىكى ئەڭ يېڭى ئۆزگىرىشلەرنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە گېرمانىيە فېدېرال پارلامېنتىدىن تېخىمۇ كۆپ ياردەم تەلەپ قىلدى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى سىيۇرىختىكى سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇق يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى

1 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا پۇقراۋى جەمئىيەتلەر ۋە خۇسۇسىي تارماقلار بىلەن سىيۇرىختا ئۆتكۈزۈلگەن سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇق تېمىسىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى. بۇ دىيالوگ خىتايىنىڭ مۇستەبىت ھاكىمىيىتىگە ۋاسىتىلىك بويسۇنغان ئۇبىس ۋە نەستلە قاتارلىق شىۋېتسارىيە شىركەتلىرىگە قارىتىلغانىدى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن 75 - قېتىملىق خەلقئارالىق يەھۇدىي قىرغىنچىلىقنى خاتىرىلەش مۇراسىمىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھمە مەھمۇت لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن 75 - نۆۋەتلىك خەلقئارالىق يەھۇدىي قىرغىنچىلىقنى خاتىرىلەش مۇراسىمىغا قاتناشتى. مۇراسىمدىن ئىلگىرى، ئەنگلىيە يەھۇدىي ۋەكىللىرى كومىتېتى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنى ئاچتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى

دولقۇن ئەيسا ۋە رەھىمە مەھمۇت يەھۇدىي تەشكىلاتلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، مىليونلىغان ئۇيغۇرلارنىڭ خالغانچە تۇتقۇن قىلىنىپ، جازا لاگېرلىرىدا تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلىقىنى تەكىتلىدى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ياۋروپا يەھۇدىي تەشكىلاتلىرىنىڭ قويۇق ھەمكارلىقىغا تۈرتكە بولدى. شۇنىڭدىن كېيىن، لوندوندىكى «رەنە كاسىن» (رەنە كاسسىن) تەشكىلاتى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ھەر خىل پائالىيەتلەردە يېقىندىن ھەمكارلاشتى. لوندوندىكى ئاممىۋى تەشكىلاتلار ۋە يەھۇدىي چېركاۋلىرى رامزان ئېيىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ ۋەكىللىرىگە بىرلەشمە ئىپتار زىياپىتى بەردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ ھەمكارلىقلار ئارقىلىق ياۋروپادىكى مۇھىم ياشلار تەشكىلاتى بولغان ياۋروپا يەھۇدىي ئوقۇغۇچىلار بىرلەشمىسى بىلەن ئالاقە ئورنىتىشقا مۇۋەپپەقىيەت بولدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر - يەھۇدىي بىرلەشمە ھەرىكىتى بولغان «ھازىردىن باشلاپ قايتا تەكرارلانمىسۇن» ھەرىكىتىنى باشلاپ، خىتايىنى ئۇيغۇرلارغا قاراتقان مەدەنىيەت ئىرقىي قىرغىنچىلىققا خاتىمە بېرىشكە چاقىردى. مەزكۇر تەشكىلات دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ 43 - قېتىملىق يىغىنىغا قاتنىشىشىغا ھوقۇق بەردى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شۇ ئارقىلىق ئىككى ۋەكىلنى ئاغزاكى بايانات ئېلان قىلىش ئۈچۈن جەنۇبگە ئەۋەتتى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايىنى تاجىسىمان ۋىروس ۋاباسى مەزگىلىدە لاگېرلاردىكى مىليونلىغان مەھبۇسلارنى قويۇپ بېرىشكە چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنى تاجىسىمان ۋىروس ۋاباسى توغرىسىدىكى ئۇچۇرلارنى يوشۇرما سىلىققا ۋە شەرقىي تۈركىستانغا، بولۇپمۇ ۋۇخەنگە بارىدىغان بارلىق ئۇچۇش ۋە زۆرۈر بولمىغان ترانسپورت ئىشلىرىنى توختىتىپ، ۋىروسنىڭ شەرقىي تۈركىستانغا تارقىلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا چاقىردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە خىتاي ھۆكۈمىتىدىن ۋىروس يامراپ كېتىشى مۇمكىن بولغان جازا لاگېرلىرىغا قامالغان بارلىق ئۇيغۇرلارنى قويۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى.

• 2020 - يىلى 1 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى بېرلىن تېخنىكا ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى غەيۇر قۇربان بېرلىن ئوقۇغۇچىلار بىرلەشمىسى تەرىپىدىن بېرلىن تېخنىكا ئۇنىۋېرسىتېتىدا لېكسىيە سۆزلەشكە تەكلىپ قىلىندى. ئۇ ئۆز نۇتۇقىدا شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە توختىلىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى 1.8

مىليوندىن ئۈچ مىليونغىچە ئۇيغۇرنىڭ سەۋەبسىز تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقانلىقىنى ئالاھىدە تەكىتلىدى. بۇنىڭدىن سىرت، ئۇ يەنە ئۇيغۇرلارنىڭ تارىخى ۋە كۈلتۈرى ھەققىدە سۆز قىلدى. بۇ پائالىيەتكە ئەللىكتىن ئارتۇق ئوقۇتقۇچى - ئوقۇغۇچى قاتناشتى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خىزمەتچىلىرى ئېستونىيەنىڭ

بېرلىندىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ئېستونىيەنىڭ بېرلىندىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى مۇزاكىرە قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئېستونىيە ۋەكىللىرىدىن بۇ مەسىلىنى خىتاي بىلەن بولغان قوش تەرەپلىك ئۇچرىشىشتا ۋە ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە ئوتتۇرىغا قويۇشنى تەلەپ قىلدى. ئېستونىيە بۇ مەسىلىنى، بولۇپمۇ لاگېردىكى ۋىروس تەھدىتىنى رەسمىي يوللار ئارقىلىق ئوتتۇرىغا قويۇشنى خالايدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى بېرلىندا گېرمانىيە

تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى خىتاي بۆلۈمىنىڭ مەسئۇلى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە تۈر ياردەمچىسى ئېۋا ستوكېر (ئېۋا ستوكېر) گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ خىتاي بۆلۈمىدىكى سىمون پىرەكەر (سىمون پىرەكەر) بىلەن كۆرۈشۈپ، نۆۋەتتىكى خىتاي - گېرمانىيە دىپلوماتىك مۇناسىۋىتى، گېرمانىيەنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدىكى رولى ۋە دولقۇن ئەيسانىڭ ئاتا - ئانىسىنىڭ سىرلىق ئۆلۈمى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 23

يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مەزكۇر قىرغىنچىلىقتا قازا قىلغانلارنى خاتىرىلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 23 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن، مەزكۇر قىرغىنچىلىقتا قازا قىلغانلارنى خاتىرىلىدى. مەزكۇر قىرغىنچىلىقتا خىتاي بىخەتەرلىك قىسىملىرى تىنچ نامايىش قىلغان ئۇيغۇرلارنى زورلۇق بىلەن باستۇرۇپ، يۈزلىگەن كىشىنى ئۆلتۈرگەن، قولغا ئالغان ياكى يارىلاندىغانىدى. ئۇيغۇرلارنىڭ شۇنىڭدىن كېيىنكى نامايىشلىرىمۇ ئوخشاشلا ئېغىر ۋە زوراۋان شەكىلدە بىر تەرەپ قىلىندى. خىتاي ھۆكۈمىتى ھەرقانداق ئېتىرازنى ئۈزلۈكسىز باستۇرۇپ كەلدى. بۇ پۇرسەتتە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەنە خەلقئارا جەمئىيەتنى لاگېرنى تاقاش ۋە كۈنسېرى كۈچىيىۋاتقان

بۇ باستۇرۇشنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن دەرھال ھەرىكەتكە ئۆتۈشكە ئۈندىدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىلى لوندوندىكى پادىشاھلىق ئىستىتۇتتا سۆز قىلدى

رەھىمە مەھمۇت لوندون پادىشاھلىق ئىستىتۇتتا «ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى چۈشىنىش» تېمىسىدىكى سۆھبەت يىغىنىدا سۆز قىلدى. ئۇ شۇ كۈنى يەنە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا زىيانكەشلىك قىلىشىغا قارشى نامايىشتا سۆز قىلدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 23 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن بىرلەشمە نامايىش تەشكىللىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى غۇلجا قىرغىنچىلىقىنىڭ 23 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مەزكۇر قىرغىنچىلىقتا قازا قىلغانلارنى خاتىرىلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپادىكى شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى بىلەن بىرلىكتە خىتاينىڭ مىيۇنخېندىكى باش ئەلچىخانىسى ئالدىدا بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزۈپ، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكىگە مەدەت بەردى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان بارى (رىيان باررى) بىريۇسسېلدا دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكى تېمىسىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان بارى بىريۇسسېلدا ئۆتكۈزۈلگەن دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكى تېمىسىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى. ئۇلار تاجىسىمان ۋىروس ۋاباسىنىڭ تارقىلىشى ۋە دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكىنى مۇزاكىرە قىلىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى توغرىسىدا ئالاھىدە توختالدى. بۇ يىغىن ئۆز نۆۋىتىدە يەنە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان باشقا توپلار بىلەن تېخىمۇ يېقىندىن ھەمكارلىشىپ، ئورتاق نىشانغا يېتىش ئۈچۈن كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقنىڭ بىر قىسمىدۇر.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ئىستراسبۇرگدىكى 6 - نۆۋەتلىك ياۋروپا تىبەت ياشلار سۇپىسىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ۋە تەشۋىقات بۆلۈمى 6 - نۆۋەتلىك ياۋروپا تىبەت ياشلار سۇپىسىغا قاتناشتى. زۇمرەتئاي ئەركىن خانىم سۆزىدە ئۇيغۇر ھەرىكىتى ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ھەققىدە توختالدى. ئۇلار تىبەت ياشلىرى ۋە خوڭكوڭ ۋەكىللىرى بىلەن بىرلىكتە تۈرلۈك

ھەمكارلىق ئۇسۇللىرىنى ۋە ياشلار ھەرىكىتىنىڭ ئىچكى قىسمىدا قويۇق ھەمكارلىشىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 2 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە جەنۇدە

جەنۇدەدىكى 43 - نۆۋەتلىك كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشى يىغىنىنىڭ ئالدىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى ۋە خىزمەتچىلىرى 2 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە جەنۇدە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا تۇرۇشلۇق 23 دائىملىق ۋەكىللەر ئۆمىكى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى نۆۋەتتىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە ئۇلارنى ب د ت 43 - نۆۋەتلىك كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە بۇ مەسىلىنى تىلغا ئېلىشقا چاقىردى. بۇلار شىۋېتسارىيە، لىچتەنشتەين، چېخىيە، ئىرېلاندىيە، بىرازىلىيە، ياپونىيە، ئامېرىكا، زامبىيە، ئاۋستىرىيە، گېرمانىيە، ئاۋستىرالىيە، مېكسىكا، ئەنگلىيە، نورۋېگىيە، شىۋېتسىيە، فىنلاندىيە، دانىيە، ئىسلاندىيە، لىتۋا، ئېستونىيە، لاتۋىيە، ماكېدونىيە ۋە ياۋروپا ئىتتىپاقى ۋەكىللەر ئۆمىكىنى ئۆز ئىچىگە ئالدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى

لېيچېستېر ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆز قىلدى

رەھىمە مەھمۇت لېيچېستېر ئۇنىۋېرسىتېتى ئىسلام جەمئىيىتى ئۇيۇشتۇرغان لېكسىيەدە شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارغا قىلىنىۋاتقان سىستېمىلىق زۇلۇم توغرىسىدا سۆز قىلدى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگلىيە مۇسۇلمان تەشكىلاتلىرى بىلەن بولغان ئالاقىنى كۈچەيتىش جەھەتتىكى ئورۇنۇشلىرىدىن بىرىدۇر.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «باستۇرۇلدى، تۇتۇلدى ۋە غايىب

بولدى: ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى» تېمىسىدىكى كۆرگەزمە پائالىيىتى ئۆتكۈزۈلۈشىنى ئېلان قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 2 - ئاينىڭ 24 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە، جەنۇدەدىكى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى بىناسىنىڭ ئالدىدا «باستۇرۇلدى، قولغا ئېلىندى ۋە غايىب بولدى: ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى» تېمىسىدىكى بىر ھەپتە داۋاملىشىدىغان رەسىم كۆرگەزمىسى ئۆتكۈزۈلۈشىنى ئېلان قىلدى. مەزكۇر پائالىيەت خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قىلغان ۋەھشىي جىنايەتلىرىنى گەۋدىلەندۈرۈشىنى مەقسەت قىلغان. مەزكۇر رەسىم كۆرگەزمىسىدە كىشىلەرنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى مەۋجۇت كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكلىرىنى ھەس قىلىشىغا ۋە بۇ خۇسۇستا ھەرىكەتكە ئۆتۈشىگە تۈرتكە بولىدىغان كۆرۈنۈشلۈك

ھېكايىلەر بايان قىلىنىدۇ. لاگېرنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئىسپاتلايدىغان سۈرەتلەر ۋە ھۆججەتلىك فىلىملەر كۆرسىتىلىدۇ.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى خوڭكوڭ تەشكىلاتلىرى بىلەن بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خوڭكوڭ تەشكىلاتلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ بېرلىن ۋە لوندوندا بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزدى. بېرلىن ۋە لوندوندىن باشقا، خوڭكوڭ، ئامېرىكا، كانادا، يېڭى زېلاندىيە، بېلگىيە ۋە ئەنگىلىيەنىڭ بەزى جايلىرىدىمۇ بىرلا ۋاقىتتا ماس قەدەملىك نامايىش ئۆتكۈزدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى ياۋروپا بىخەتەرلىك ۋە ھەمكارلىق تەشكىلاتىنىڭ قوشۇمچە پائالىيەتلىرىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ياۋروپا بىخەتەرلىك ۋە ھەمكارلىق تەشكىلاتىدا ئۆتكۈزۈلگەن، «ئوچۇق دىيالوگ فوندى» تەرىپىدىن ئۇيۇشتۇرۇلغان «ياۋروپا بىخەتەرلىك ۋە ھەمكارلىق تەشكىلاتى رايونىدا ئېتىرازلارنى باستۇرۇشنىڭ كونا ۋە يېڭى ئۇسۇللىرى: سىياسىي مۇساپىرلارنى قانۇن ۋە تېخنىكا ئارقىلىق تەھدىت سېلىنىشتىن قوغداش» تېمىسىدىكى پائالىيەتكە قاتناشتى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ۋە پاناھلىق تىلگۈچىلەر دۇچ كەلگەن خەتەرلەر: شۇنداقلا ئۇيغۇر دىياسپورانىڭ بېشىغا كەلگەن پاراكەندىچىلىك ۋە تەھدىتلەر توغرىسىدا سۆز قىلدى

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ شەرق ۋە ئافرىقا تەتقىقاتى ئىنستىتۇتى (سوئاس)دا سۆز قىلدى ۋە نومۇر ئورۇندىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى رەھىمە مەھمۇت لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ شەرق ۋە ئافرىقا تەتقىقاتى ئىنستىتۇتى (سوئاس)دا ئۇيغۇرلارنى تونۇتۇش ۋە ئۇيغۇرلار ئۈچۈن مەبلەغ توپلاش مەقسىتىدە ئۆتكۈزۈلگەن مەدەنىي پائالىيەتلەردە سۆز قىلدى ۋە نومۇر ئورۇندىدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خادىملىرى بېرلىندا شىمالىي ياۋروپا دۆلەتلىرىنىڭ ۋەكىللەر ئۆمىكى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خادىملىرى بېرلىندا نورۋېگىيە، شىۋېتسىيە، فىنلاندىيە، دانىيە ۋە ئىسلاندىيە قاتارلىق شىمالىي ياۋروپا دۆلەتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئاپەت خاراكتېرلىك كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتى، ئەمگەك كۈچلىرىنى مەجبۇرىي يۆتكەش ۋە رايوندىكى تاجىسىمان ۋىرۇس ۋاباسى توغرىسىدا مۇزاكىرىلەشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

ۋىرۇسنىڭ لاگېرلارغا تارقىلىشىدىن قاتتىق تەشۋىشلىنىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى. بۇ ئۇچرىشىش شىمالىي ياۋروپا دۆلەتلىرىدىن شەرقىي تۈركىستاندىكى تاجىسىمان ۋىرۇس كىرىزىسىنى دىپلوماتىك يوللار ئارقىلىق ھەل قىلىشنى ۋە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا ئۆزلىرىگە داۋاملىق ياردەم بېرىشنى تەلەپ قىلىدىغان ياخشى پۇرسەت بولدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن 2020 - يىللىق ئەنگلىيە ئىسلام يىغىنىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت ئەنگلىيە مۇسۇلمانلىرى بىر يەرگە جەم بولغان 2020 - يىللىق ئەنگلىيە ئىسلام يىغىنىدا نۇتۇق سۆزلىدى. رەھىمە مەھمۇت خانىم مۇسۇلمانلار دۇنياسىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى قوغداش جەھەتتىكى قوللىشىنىڭ مۇھىملىقىنى تەكىتلىدى. بۇ ئەنگلىيەدىكى مۇسۇلمان جامائەتچىلىكىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندون ئىشخانىسى بىلەن تېخىمۇ قويۇق ئالاقىلىشىشىغا تۈرتكە بولدى.

• 2 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 26 - كۈنىگىچە جەنۇدە

2 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 26 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىزمەتچىلىرىدىن زۇمرەتئاي ئەركىن ۋە ئېۋا ستوكېر خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق مۇلازىمىتى (ئىشر) تەرىپىدىن ئۇيۇشتۇرۇلغان ب د ت تەشۋىقات سۆھبەت يىغىنىغا قاتنىشىش پۇرسىتىگە ئېرىشتى. بۇ سۆھبەت يىغىنىنىڭ مەقسىتى ب د ت نىڭ ئوخشىمىغان مېخانىزىملىرى ۋە ئوخشىمىغان ئورگانلار بىلەن قانداق قىلغاندا ئۈنۈملۈك ئالاقىلىشىش توغرىسىدا تېخىمۇ كۆپ بىلىم ئېلىش ئىدى. بۇ تۇت كۈنلۈك سۆھبەت يىغىنىدا، ئۇلار ب د ت نىڭ ئوخشىمىغان ھوقۇقدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار مائارىپ ھوقۇقى ئالاھىدە دوكلاتچىسى، جەمئىيەت ۋە ئۇيۇشۇش ئەركىنلىكى ئالاھىدە دوكلاتچىسى، تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش جەريانىدا كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئاساسىي ئەركىنلىكنى ئىلگىرى سۈرۈش ۋە قوغداش توغرىسىدا ئالاھىدە دوكلات بەرگۈچى ۋە دىن ياكى ئېتىقاد ئەركىنلىكى ئالاھىدە دوكلاتچىسى، ئاز سانلىق مىللەتلەر مەسلىسىدىكى ئالاھىدە دوكلاتچى، مەجبۇرىي ياكى ئىختىيارسىز يوقاپ كېتىش خىزمەت گۇرۇپپىسى ۋە UHCHR كاتىبات باشقارمىسى خادىملىرى بىلەن كۆرۈشتى.

• 2 - ئاينىڭ 24 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە جەنۇدە رەسىم كۆرگەزمىسى ئۆتكۈزۈلدى

2 - ئاينىڭ 24 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە، يەنى كىشىلىك ھوقۇق

كېڭىشىنىڭ بىرىنچى ھەپتىسىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى جەنۇبىدىكى سۇنۇق ئورۇندۇق مەيدانىدا «باستۇرۇلغان، تۇتۇلغان ۋە غايىب بولغانلار: ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى» ناملىق رەسىم كۆرگەزمىسى ئۆتكۈزدى. مەقسەت جەنۇبىدە مېڭىلغان دىپلومات قاتناشقان كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ بىرىنچى ۋە ئەڭ مۇھىم ھەپتىسىدە، شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بەرگەن كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتىنى يورۇتۇش ئىدى.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا خاننووۋېردا ئۆتكۈزۈلگەن سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇق ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا گېرمانىيەنىڭ خاننووۋېر شەھىرىدە «تەھدىتكە ئۇچرىغان خەلقلەر جەمئىيىتى» تەرىپىدىن گېرمانىيە شىركەتلىرى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى توغرىسىدا ئۇيۇشتۇرۇلغان ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتناشتى. ئۇ شەرقىي تۈركىستاندا سودا قىلىۋاتقان ۋىلكسۋاگەن قاتارلىق شىركەتلەرنىڭ ئۆزىنىڭ تەمىنلەش زەنجىرىگە قاراپ چىقىپ، ئۇنى خەلقئارا ئۆلچەمگە يەتكۈزۈش ۋە كىشىلىك ھوقۇق جەھەتتىكى ۋەدىسىنى ئورۇنداش جەھەتتىكى مەسئۇلىيىتى ۋە كۆرسىتىشكە تېگىشلىك تىرىشچانلىقى توغرىسىدا توختالدى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى يەنە كوۋىد - 19 نىڭ ئۇيغۇرلارغا، بولۇپمۇ تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرىدىكى ئۇيغۇرلارغا بولغان تەھدىتىنى ئوتتۇرىغا قويدى. بۇ گېرمانىيە تاراتقۇلىرىنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەك مەسلىسىگە بولغان دىققىتىنى قوزغىدى. شۇ يىغىندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نۇرغۇن زىيارەت تەلەپلىرىنى تاپشۇرۇۋالدى.

• 2 - ئاينىڭ 28 - كۈنى جەنۇبىدە

2 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن يېڭى كىشىلىك ھوقۇق باش كاتىپى ئىلزە براندس كەھرىس ۋە باشقا ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىلەن كۆرۈشۈپ، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئىچىدىكى پۇقراۋى جەمئىيەت ئەزالىرى دۇچ كەلگەن ئۆچ ئېلىنىش ئەھۋالىنى مۇزاكىرە قىلدى. ئۇ بىر نەچچە قېتىم ب د ت دىن قوغلاپ چىقىرىلغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا دۇچ كەلگەن ئۆچ ئېلىشنى ۋە خىتاينىڭ ب د ت دە ئۇنى جىمىقتۇرۇشقا ئۇرۇنغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

يېڭى ئاسگ بىلەن بولغان بۇ مۇزاكىرە جەريانىدا، پۇقراۋى جەمئىيەتلەرمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان ئەندىشىلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى. ھەر ئىككى تەرەپ، ئۆچ ئېلىش ھادىسىسى يۈز بەرگەندە ب د ت نىڭ ئۇنىڭغا جاۋاب قايتۇرۇشنىڭ ئورنىغا، ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىشى كېرەكلىكىگە قوشۇلدى. زۇمرەتئاي يەنە ب د ت

ئورگانلىرىدىن كەلگەن ئاشكارا باياناتلارنىڭ بۇ خىل ئۆچ ئېلىشنى ئەيىبلەش ۋە ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى. خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق مۇلازىمىتى دولقۇن ئەيسادىن ئۆچ ئېلىنىش دېلوسىنى يىللىق خۇلاسگە قوشقان.

• 2020 - يىلى 2 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا نيۇ

- يوركتىكى رايونلۇق تىبەت ياشلار قۇرۇلتىيىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا نيۇ - يوركتا ئېچىلغان رايونلۇق تىبەت ياشلار قۇرۇلتىيىغا قاتنىشىپ، خىتاينىڭ دۇنيا دېموكراتىيەسى ۋە كىشىلىك ھوقۇققا بولغان تەھدىتى ۋە ئۆزىنىڭ شەخسىي كەچۈرمىشلىرى توغرىسىدا توختالدى. ئۇنىڭدىن باشقا، يىغىن ئىشتىراكچىلىرى يەنە خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ تەكلىپلىرىغا قارشى ئەركىنلىك، دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى قوغداش ئىستراتېگىيەسى ۋە تەشكىلاتلار ئارا ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش ۋەدىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇزۇن مۇددەتلىك لايىھەنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 3 - ئاينىڭ 1 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا كانادادا

3 - ئاينىڭ 1 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا مونترېئالدىكى كونكوردييە ئۇنىۋېرسىتېتىدا مۇسۇلمانلار جەمئىيىتى ساھىبخانلىق قىلغان ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ئۈچۈن ئىئانە توپلاش پائالىيىتىگە قاتناشتى. بۇ مەبلەغ كانادانىڭ يېڭى ئۇيغۇر تەشەببۇس پروگراممىسى «ئىسلامىي ياردەم» نى يولغا قويۇشىغا ياردەم بېرىدۇ. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى سۆزىدە دۇنيادىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنىڭ ئېغىر ۋەزىيىتىنى تىلغا ئالدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا

مونترېئال ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە كىشىلىك ھوقۇق تەتقىقات ئىنستىتۇتىدا ئۆتكۈزۈلگەن يىغىنغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا مونترېئال ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە كىشىلىك ھوقۇق تەتقىقات ئىنستىتۇتىدا ئۇيغۇرلار دۇچ كەلگەن زىيانكەشلىك ۋە كوۋىد - 19 نىڭ خەۋپى توغرىسىدا سۆز قىلدى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى كوۋىد - 19 ۋىروسىنىڭ لاگېرلارغا تارقالغان تەقدىردە، مىليونلىغان كىشىنىڭ ھاياتىنى خەۋپكە ئۇچرىتىدىغانلىقىنى تەكىتلىدى. ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇ شەرقىي تۈركىستاندىكى خىتاي دائىرىلىرىنىڭ كارانتىن تەدبىرلىرى كەلتۈرۈپ چىقارغان ئاشلىق يېتىشمەسلىك ۋە ئاچارچىلىق كىرىزىسىغا بولغان ئەندىشىسىنى ئىپادىلىدى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئاكادېمىك ئورگانلار

بىلەن بولغان بولۇپمۇ ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ ئالدىنى ئېلىش جەھەتتە ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش ئۇرۇنۇشلىرىدىن بىرى بولۇپ، بۇ مۇناسىۋەت يېقىن كەلگۈسىدە پايدىسىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

• 3 - ئاينىڭ 3 - كۈنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر ۋە تەشۋىقات دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن تىبەت ھەرىكىتى بىرلەشمىسى بىلەن بىرلىكتە تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش جەريانىدا كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئاساسىي ئەركىنلىكنى ئىلگىرى سۈرۈش ۋە قوغداش توغرىسىدا ئالاھىدە دوكلات بەرگۈچى بىلەن كۆرۈشتى. يىغىن جەريانىدا، «ئاشقۇنلۇقنى يوقىتىشنىڭ كىشىلىك ھوقۇقنى ئىلگىرى سۈرۈشتىكى رولى» توغرىسىدا ئېلان قىلىنغان قارار لايىھەسى ھەققىدە بىۋاسىتە سۆز قىلدى. ئالاھىدە دوكلاتچى يەنە پات ئارىدا ئۇيغۇر رايونىدىكى بىيولوگىيەلىك سانلىق مەلۇماتلارنى توپلاشقا ئائىت ئۇچۇرلارنى تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭ ئىشخانىسىغا بۇ توغرىلىق دوكلات بەردى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى 2020 - يىللىق

خەلقئارالىق جاسارەتلىك ئاياللارنى مۇكاپاتلاش مۇراسىمىغا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسى ساھىبخانلىق قىلغان 2020 - يىللىق خەلقئارالىق جاسارەتلىك ئاياللارنى مۇكاپاتلاش مۇراسىمىغا قاتنىشىشقا تەكلىپ قىلىندى. بۇ مۇراسىم بۇ يىلقى ئەڭ جەسۇر ئاياللارنى تەقدىرلەشنى مەقسەت قىلغان بولۇپ، مۇكاپاتقا ئېرىشكۈچىلەرنىڭ بىرى سايراگۈل ساۋۇتباي خانىم ئىدى. سايراگۈل 2017 - يىلى 1 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 2018 - يىلى 3 - ئايغىچە، خىتاي كومپارتىيەسى تەرىپىدىن تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرىدىكى ئۇيغۇر ۋە باشقا ئاز سانلىق مىللەتلەرگە خىتاي تىلى ئۆگىتىشكە مەجبۇرلانغانىدى. بۇ مۇكاپاتنى دۆلەت ئىشلىرى كاتىپى مايك پومپېيو ۋە ئامېرىكا پىرېزىدېنتىنىڭ ئايالى مېلانىيا ترامپ تەقدىم قىلدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاشىنگتوندىكى ئىشخانىسىنىڭ

ئېچىلىش مۇراسىمىدا مۇھىم مېھمانلارنى كۈتۈۋالدى

3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ يېڭى ئىشخانىسى ۋاشىنگتوندا رەسمىي ئېچىلدى، سىياسەت، ئاخبارات ساھەسىدىكىلەر ۋە ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ ۋەكىللىرى كۈتۈۋېلىش يىغىنىغا قاتناشتى. مەزكۇر يېڭى ئىشخانا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئامېرىكادىكى تەشۋىقات پائالىيەتلىرىنى تېخىمۇ جانلاندۇرۇشىغا، شۇنداقلا جازا لاگېرلىرىنى تاقاش، ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك

ھوقۇقىغا كاپالەتلىك قىلىش جەھەتلەردە پائالىيەتچىلەر، ئاقىلار ئامبىرى ۋە ئەمەلدارلار بىلەن تېخىمۇ ياخشى ماسلىشىشىغا تۈرتكە بولىدۇ.

كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا سۆز قىلغانلار تۆۋەندىكىچە: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا؛ 2020 - يىللىق جاسارەتلىك ئاياللار مۇكاپاتىنىڭ ساھىبى سايراگۈل ساۋۇتباي؛ «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى» نىڭ دىرېكتورى ئۆمەر قانات؛ ئامېرىكا ئۇيغۇر بىرلەشمىسىنىڭ رەئىسى قۇرزات ئالتاي؛ «ھەممىگە ئادالەت» (جۇستىكە فور ئاللى) تەشكىلاتىنىڭ مەسئۇلى خەنا زۇبەرى (ھەنا زۇبەرى)؛ «ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى» نىڭ يەرشارى تەشۋىقات دىرېكتورى لۇيسا گرەۋ (لوئۇئىسا گرەۋ) ۋە كېڭەش پالاتا ئەزاسى پائۇل ئىسترائۇس (پائۇل سترائۇسس).

• 3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ب د ت دا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمەرئاي ب د ت دا مەدەنىيەت ھوقۇقى ساھەسىدىكى ئالاھىدە دوكلاتچى بىلەن ئىشخانىسىدا كۆرۈشۈپ، ئۇلارنىڭ ئىشخانىسى ئارقىلىق ئېلىپ بېرىلىدىغان ئالاقىنى مۇزاكىرە قىلدى. ئىشخانا ئۇنىڭغا ئۇيغۇر رايونىغا مۇناسىۋەتلىك ئالاقىنىڭ تەييارلىنىۋاتقانلىقىنى ئۆقتۈردى. ئۇلار يەنە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىشلەۋاتقان ئۇيغۇر مەدەنىيەت ھوقۇقىنى قوغدىغۇچىلار ھەققىدە تېخىمۇ كۆپ ئۇچۇر تەلەپ قىلدى.

• 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ب د ت دا

زۇمەرئاي ئەركىن دىن ۋە ئېتىقاد ئەركىنلىكى ئالاھىدە دوكلاتچىسى بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى دىنىي ئەركىنلىك ئەھۋالىنى مۇزاكىرە قىلدى ھەمدە ئۇنىڭغا ۋە ئىشخانىسىغا ئاشكارىلانغان ئەڭ يېڭى ھۆججەت «قاراقاش تىزىملىكى» توغرىسىدا قىسقىچە چۈشەنچە بېرىپ، ئۇنىڭدىكى نىيەت ئىسلام ۋە ئۇنىڭغا ئېتىقاد قىلغۇچىلارنى زەربە بېرىش ئىكەنلىكىنىمۇ ئاڭلاتتى. ئۇلارنىڭ ئىشخانىسى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئوتتۇرا ئافرىقىدىكى دۆلەتلەرنى نىشانلاش ۋە مۇسۇلمانلار كۆپ ساندا بولغان دۆلەتلەرنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ تېخىمۇ كۆپ قوللىشىغا ئېرىشىش قاتارلىق يېڭى پۇرسەتلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ۋاشىنگتوندا

ئامېرىكا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ئامېرىكا دېموكراتىيە، كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئەمگەك مىنىستىرلىقىنىڭ مۇئاۋىن مىنىستىر ياردەمچىسى سىكوت

بازى (سكوت بۇسبى) بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇنىڭغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالىدىن خەۋەر بەردى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى بىلەن ئۆمەر قانات ئەپەندى يەنە 3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسى شەرقىي ئاسىيا ۋە تىنچ ئوكيان ئىشلىرى ئىدارىسىنىڭ ياردەمچى سېكرېتارى دېۋىد ستىۋەل (داۋىد ر. ستىۋەل) بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرىنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى ۋە كۆۋىد - 19 ۋاباسى توغرىسىدا مۇزاكىرىلەشتى. يىغىندا، دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ھەر ئىككىسى نامەلۇم ئەھۋال ئاستىدا ئۆلۈپ كەتكەن ئاتا - ئانىسىنىڭ ئەھۋالىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ستىۋەل ئەپەندى خىتاي بىلەن بولغان قوش تەرەپلىك ئۇچرىشىشتا بۇ مەسىلىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا قوشۇلدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى لوندوندىكى «ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن ئەركىنلىك» نامايىشىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن لوندوندىكى «ئۇيغۇر ئىتتىپاقلىق ھەرىكىتى» بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرغان «ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن ئەركىنلىك» نامايىشىدا سۆز قىلدى. بۇ ئايلىق بىرلەشمە نامايىشنىڭ تېمىسى «ئۇيغۇرلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىنىشى ۋە خەلقئارالىق شىركەتلەرنىڭ بۇنىڭغا ئىشتىراك قىلىشى» بولدى. نامايىشتا ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرى، يەھۇدىيلار جەمئىيىتى ۋە ئوخشىمىغان ئېتىقاد گۇرۇپپىلىرىنىڭ ۋەكىللىرى سۆز قىلدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى لوندوندىكى دۇنيا ئاياللار فېستىۋالىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت لوندوندىكى خان جەمەتى فېستىۋالىدا دۇنيا ئاياللار فېستىۋالىدا سۆز قىلىشقا تەكلىپ قىلىندى. رەھىمە مەھمۇت خانىم «خىتاينىڭ ئۇيغۇر ئاياللىرىغا قىلغان ھۇجۇملىرى ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتتۇر» ماۋزۇلۇق نۇتۇق سۆزلىدى. رەھىمە مەھمۇت خانىم خىتاينىڭ ئۇيغۇر ئاياللىرىغا قارىتىلغان ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسەتلىرىگە قارشى ئەمەلىي ھەرىكەت قوللىنىش چاقىرىقىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇ بۇ پائالىيەتتە يەنە داڭلىق ئايال يازغۇچىلار ۋە ئاخباراتچىلار بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارنى ئۇيغۇر كىرىزىسى ھەققىدە قەلەم تەۋرىتىشكە ئۈندىدى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پائالىيەتلىرىگە ئاكتىپ قاتنىشىپ كەلگەنلىرى ئىدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى پىراگادا

چېخىيە پەنلەر ئاكادېمىيەسىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى غەيۇر قۇربان چېخىيە پەنلەر ئاكادېمىيەسىنىڭ تەتقىقاتچىلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، خىتاينىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە قاراتقان ئۆتمۈشتىكى ۋە ھازىرقى سىياسەتلىرىنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە بۇ جەھەتلەردىكى ئىلمىي ئەسەرلەردە ھەمكارلىشىش پۇرسىتى ئىزدىدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى پىراگادا ئۆتكۈزۈلگەن 2020 - يىللىق «بىر دۇنيا كىنو فېستىۋالى» غا قاتناشتى

3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى غەيۇر قۇربان يەنە 2020 - يىلى پىراگادا ئۆتكۈزۈلگەن «بىر دۇنيا كىنو فېستىۋالى» دا چوڭدۇر ۋوكسپوت (ۋوخپوت) تەرىپىدىن ئىشلىگەن، تۇتۇپ تۇرۇش لاگېرلىرى تېما قىلىنغان يېڭى ھۆججەتلىك فىلىمنىڭ قويۇلۇشىدىن كېيىنكى گۇرۇپپا مۇزاكىرىسىگە قاتناشتى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى ئاساس قىلغان مەدەنىيەت ۋە سەنئەت كۆرۈنۈشلەرنى ئارقىلىق يېڭى تاماشىبىنلار بىلەن ئۇچرىشىشىغا ئىمكانىيەت ياراتتى.

• 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ۋاشىنگتوندا دۆلەتلىك دېموكراتىيە فوندى جەمئىيىتىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات دۆلەتلىك دېموكراتىيە فوندىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئۆتمۈشتىكى پائالىيەتلىرىنى باھالىدى. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە پات ئارىدا ئوتتۇرىغا قويۇلۇش ئالدىدا تۇرغان تەكلىپلەرنىمۇ مۇزاكىرە قىلدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ۋاشىنگتوندا ئەركىن ئاسىيا رادىيوسىنىڭ مەسئۇلى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ۋاشىنگتوندا ئەركىن ئاسىيا رادىيوسىنىڭ مۇدىرى بەي فالڭ (باي فالڭ) بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئەركىن ئاسىيا رادىيو گۇرۇپپىسىدىكىلەرنىڭ مۇھىم خىزمەتلىرىگە رەھمەت ئېيتتى. شۇنداقلا فالڭ خانىم دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ۋە ئۆمەر قانات ئەپەندى بىلەن ئەركىن ئاسىيا رادىيوسىدا ئۇيغۇرچە مەزمۇنلارنى كۆپەيتىش ئۇسۇللىرى توغرىسىدا مۇزاكىرىلەشتى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ شەرق ۋە ئافرىقا تەتقىقاتى ئىنستىتۇتىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ شەرق ۋە ئافرىقا تەتقىقاتى ئىنستىتۇتىدا ئۆتكۈزۈلگەن «مۇسۇلمان ئاز سانلىق مىللەتلەرنى باستۇرۇش ۋە نازارەت قىلىش: شىنجاڭ ۋە باشقا رايونلار» تېمىسىدىكى يىغىندا خىتايىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى رەقەملىك نازارەتچىلىكى ھەققىدە سۆز قىلدى. رەھىمە مەھمۇت خانىم بۇ يەردە «مەخپىيەتلىك: خىتايىنىڭ رەقەملىك گۈلگى ئىچىدە» ناملىق ھۆججەتلىك فىلىمنىڭ مەسلىھەتچىسى ۋە تەرجىمانى بولۇپ ئىشلەش جەريانىدا ئىگىلىگەن بىلىملىرىنى ھەمبەھىرلىدى.

• 3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى بېرلىندا ئامېرىكانىڭ باش ئەلچىخانىسىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى غەيۇر قۇربان ئامېرىكانىڭ پىراگادا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىخانىسىنىڭ كۈلتۈرلەر ئىشلاردىكى مەخسۇس خادىمى بىلەن كۆرۈشۈپ، چېخىيە قاتارلىق شەرقىي ياۋروپا دۆلەتلىرىدە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقىنى قوغداش پائالىيەتلىرىنى جانلاندىرۇش توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى لوندوندىكى مۇسۇلمان تەشكىلاتلار ئۇيۇشتۇرغان يىغىندا سۆز قىلدى

3 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت لوندوندىكى «ئەنگلىيەدە ئىسلام دەۋىتى» (دەۋەتۇل ئىسلام ئۆك) ۋە «ئەير» (ئەئىرە) تەشكىلاتلىرى ساھىبخانلىق قىلغان «مۇسۇلمانلار ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىنى قوغداش ئۈچۈن نېمە قىلالايدۇ؟» تېمىلىق پائالىيەتتە سۆز قىلىشقا تەكلىپ قىلىندى. بۇ پائالىيەتكە نۇرغۇنلىغان تەسىردار مۇسۇلمان رەھبەرلەرمۇ قاتناشتى. بۇ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۈچۈن مۇسۇلمان دۇنياسى بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى ئىلگىرى سۈرۈشنىڭ ياخشى پۇرسىتى بولدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى بېرلىندا يېڭى زېلاندىيە ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى غەيۇر قۇربان بېرلىندا يېڭى زېلاندىيەنىڭ مۇئاۋىن باش ئەلچىسى ئالېكساندرا سىمىسمان (ئالەخاندرا سىمىتھيمان) خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇنىڭغا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسى ھەققىدە قىسقىچە مەلۇمات بەردى ۋە يېڭى زېلاندىيەنى خىتايىدىكى

ئۇنىۋېرسال كىشىلىك ھوقۇقنى كاپالەتكە ئىگە قىلىش ئۈچۈن تېخىمۇ كۆپ كۈچ چىقىرىشقا چاقىردى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوزان تەنتەربىيە كېسىم سوتىغا ئىلتىماسى ئەۋەتتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئۆلىمپىك كومىتېتىنىڭ 2022 - يىللىق قىشلىق ئۆلىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنى بېيجىڭدا ئۆتكۈزۈش قارارىغا قارىتا لوزان تەنتەربىيە كېسىم سوتىغا (كاس) كېسىم ئىلتىماسى سۈندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ قارارنىڭ ئۆلىمپىك نىزامنامىسىدا بايان قىلىنغان قىممەت قاراش ۋە پىرىنسىپلارغا شۇنداقلا ئۆلىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ روھىغا زىت ئىكەنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويدى. خىتاي ھۆكۈمىتى نۆۋەتتە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەت سادىر قىلماقتا، شۇنداقلا ئۇيغۇرلارنىڭ، تىبەتلەرنىڭ، خوڭكوڭلۇقلارنىڭ، خىتاي كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرىنىڭ ۋە باشقا نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ كىشىلىك ھوقۇقلىرىنى ئېغىر ۋە سىستېمىلىق ھالدا دەپسەندە قىلماقتا. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئۆلىمپىك كومىتېتىنىڭ ئۆلىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ دۇرۇسلىقىغا كاپالەتلىك قىلىشىنى تەلەپ قىلدى؛ ھەمدە خەلقئارا ئۆلىمپىك كومىتېتىنى خىتايدىن ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتنى توختىتىشىنى، تۈتۈپ تۇرۇش لاگېرلىرىنى تاقاشنى، 2022 - يىلىدىكى ئۆلىمپىك مۇسابىقىسىنى ئۆتكۈزۈش سالاھىيىتىنىڭ تەقەززاسى بولغان كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنى كۆرۈنەرلىك ياخشىلاشنى قەتئىي تەلەپ قىلىشقا ئۈندىدى. تاجىسىمان ۋىروس ۋاباسى بارلىق پائالىيەتلەرنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋەتكەنلىكى سەۋەبلىك، بىز ھېلىمەم مەزكۇر سوتنىڭ جاۋابىنى تاپشۇرۇۋالمىدۇق. ھالبۇكى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ مەسىلىدە كېسىم سوتىغا يېقىندىن دىققەت قىلىۋاتىدۇ.

• 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنى رىيان باررىمۇب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە

3 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر ماسلاشتۇرغۇچىسى رىيان باررىمۇب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىدە، 4 - ماددا توغرىسىدىكى ئومۇمىي مۇنازىرىدە ياۋروپا يەھۇدىي ئوقۇغۇچىلار بىرلەشمىسىگە ۋاكالىتەن يەنە سۆز قىلدى. ئۇ بايانىدا خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىغا قايتۇرغان ئىنكاسىدىن ئۈمىدسىزلەنگەنلىكىنى بىلدۈردى. ئۇ يەنە خىتاينىڭ د ت دىكى كىشىلىك ھوقۇققا دەخلى - تەرۇز قىلىۋاتقانلىقىنى ۋە شەرقىي تۈركىستان كىرىزىسىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە ئەمەس، پۈتكۈل خەلقئارا جەمئىيەتكە مۇھىم تەسىر كۆرسىتىۋاتقانلىقىنى تەكىتلىدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىبەت قوزغىلىڭىنىڭ 61

يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن تىبەتلەرگە مەدەت بەردى

تىبەت قوزغىلىڭىنىڭ 61 يىللىقىدا، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا تىبەتلەرگە مەدەت بېرىش نامايىشلىرى ئۆتكۈزۈلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى ئوخشىمىغان شەھەرلەردىكى يىغىلىش ۋە پائالىيەتلەردە سۆز قىلىپ، ئىككى مىللەت ئوتتۇرىسىدىكى قوللاش ۋە ئىتتىپاقلىقنى نامايان قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە لوندوندىكى ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت لوندوندىكى پائالىيەتكە قاتناشتى. دولقۇن ئەيسا ئەپەندى ئۇيغۇرلار بىلەن تىبەتلەرنى ھەمكارلىق ۋە ئىتتىپاقلىقنى كۈچەيتىشكە چاقىردى. بۇنىڭدىن سىرت، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرىدىن غەيۇر قۇربان، زۇمرەتئاي ئەركىن ۋە مەمەت توختى ئايرىم - ئايرىم ھالدا بېرلىن، كوپېنھاگېن ۋە تورونتودىكى يىغىلىشلاردا سۆز قىلدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىلى ئوكسفورد ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت ئوكسفورد ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى ئوكسفورد بىرلەشمىسى ئۇيۇشتۇرغان «ئۇيغۇر خەلقى: ئۇنتۇلغانلارنىڭ نىداسى» تېمىسىدىكى سۆھبەت يىغىنىدا سۆز قىلدى. بۇنىڭدىن سىرت، تىيەنئەنمېن ھەرىكىتىنىڭ رەھبىرى ۋە ئۇيغۇر پائالىيەتچى ئۆركەش ھەمدە ئۇيغۇر پائالىيەتچى نۇرى تۈركەلمۇ سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى. ئۇلار شەرقىي تۈركىستاننىڭ كۈنسېرى ناچارلىشىۋاتقان ۋەزىيىتى ۋە كوۋىد - 19 نىڭ خەۋپىنى مۇزاكىرە قىلدى ھەمدە خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن سادىر قىلىنغان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرنىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلار ئۈچۈن گەپ قىلدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىرلەشمىسى نورۋېگىيە نېفىت فوندىنى ھىكۇسىتۇن ۋە داخۇئادىن مۇناسىۋىتىنى ئۇزۇشكە چاقىردى.

نورۋېگىيە ئۇيغۇر كومىتېتى، نورۋېگىيە خېلىسىنىكى كومىتېتى، نورۋېگىيە قەلەمكەشلەر جەمئىيىتى، رافتو كىشىلىك ھوقۇق فوندى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىرلىكتە ئوچۇق خەت ئېلان قىلىپ، نورۋېگىيە ھۆكۈمەت پېنسىيە فوندىنىڭ خىتاي تېخنىكا شىركەتلىرى بولغان ھىكۇسىتۇن رەقەملىك تېخنىكىسى ۋە جېجياڭ داخۇا تېخنىكىسى شىركەتلىرىنىڭ ئۇيغۇر رايونىدىكى ئېغىر ۋە داۋاملىشىۋاتقان كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە قاتناشقانلىقى ئۈچۈن بۇ شىركەتلەردىن مۇناسىۋەتلىرىنى ئۇزۇشكە چاقىردى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر دىرېكتورى كوپېنھاگېندا دانييە ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن كوپېنھاگېندا دانييە پارلامېنتىنىڭ تاشقى ئىشلار كومىتېتى ۋە تاشقى سىياسەت كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇ نۆۋەتتە ئۇيغۇرلار مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىنىۋاتقان شەرقىي تۈركىستاندىكى ئەڭ يېڭى ئەھۋاللارنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇ يەنە لاگېرلاردىكى كوۋىد - 19 تەھدىتى ۋە چەت ئەلدىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرى يولۇققان خىرىسارلار ھەققىدە توختالدى. شۇ كۈنى ئۇ يەنە دانييەلىك مۇخبىر بىلەن دانييەنىڭ ئۇيغۇر كىرىزىسىغا تۇتقان پوزىتسىيەسى توغرىسىدا سۆھبەت ئۆتكۈزدى ۋە ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ شەخسىي كەچۈرمىشىنى سۆزلەپ بەردى. ئۇ يەنە خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتىنىڭ دانييەدىكى ئاخبارات بۆلۈمىنىڭ مەسئۇلى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئاۋسترالىيە ئىستراتېگىيەلىك سىياسەت ئىنستىتۇتى (ASPI) يېقىندا ئېلان قىلغان مەجبۇرىي ئەمگەككە ئالاقىدار دوكلات ۋە كەلگۈسى ھەمكارلىق توغرىسىدا مۇزاكىرىلەشتى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى بېرلىندىكى گوللاندىيە ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى غەيۇر قۇربان گوللاندىيەنىڭ بېرلىندىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ سىياسىي بۆلۈمىنىڭ مۇدىرى بۇنيامىن ئەنكەر (بەنجامىن ئانكەر) ۋە ئۇنىڭ كاتىپى گەبرىئەل سىكولتەن (گابرىئەل سچولتەن) بىلەن كۆرۈشۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق كىرىزىسىنى مۇزاكىرە قىلدى، شۇنداقلا گوللاندىيە ھۆكۈمىتىدىن گوللاندىيەدىكى خەلقئارالىق شىركەتلەرنىڭ تەمىنلەش زەنجىرىدە مەجبۇرىي ئەمگەك كۈچى ئىشلىتىش جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈشكە چاقىردى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 12 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى بېرلىندىكى ئامېرىكا ئەمەلدارلىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى غەيۇر قۇربان، ئامېرىكانىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىخانىسىنىڭ سىياسىي مىنىستىر مەسلىھەتچىسى ئەۋەنىيا سىدەرەس (ئەۋىيەنىئا سىدەرەئاس) بىلەن كۆرۈشتى ۋە گېرمانىيەنىڭ سىياسىي ۋەزىيىتىدە ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى قوغداش پائالىيەتلىرىنى جانلاندۇرۇش توغرىسىدا نەتىجىلىك مۇزاكىرە ئۆتكۈزدى.

• 2020 - يىلى 3 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر دىرېكتورى شەرقىي تۈركىستاندىكى باستۇرۇش، نازارەت قىلىش سىستېمىسى ھەققىدىكى تور سۆھبىتىدە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن مانىلادىكى مەلۇمات بىر سانلىق مەلۇمات ئەخلاقى تەشكىلاتى تەشكىللىگەن كۆزىتىش، سانلىق مەلۇمات ۋە ئەخلاق توغرىسىدىكى تور سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى. ئۇ خىتاينىڭ ئۇيغۇر رايونىنى نازارەت قىلىش سىستېمىسىنى، شۇنداقلا مەزكۇر سىستېمىنىڭ قايسى رەۋىشتە پۈتكۈل خەلقنى نازارەت قىلىشقا ئىشلىتىلدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ شەخسىي مەخپىيەتلىك ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلغانلىقىنى، شۇنداقلا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ مەزكۇر رايوندىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكلىرىنىڭ تېخىمۇ كەڭ ئارقا كۆرۈنۈشىنى تونۇشتۇردى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ فىلىپپىندىكى يېڭى كىشىلەر بىلەن ئۇچرىشىشىغا شارائىت ھازىرلاپ بەردى، بۇ يەردىكى ئاددىي پۇقرالار مەزكۇر ئەھۋاللاردىن خەۋەرسىز ئىدى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر مەھبۇسلىرىنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىنىشى ۋە كەڭ كۆلەمدە يۆتكىلىشىنى توختىتىشنى تەلەپ قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ تۈرمىدىكى ۋە جازا لاگېرلىرىدىكى ئۇيغۇر مەھبۇسلىرىنى توختاۋسىز ھالدا مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىش ۋە ئۇلارنى مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىش ئۈچۈن خىتاي ئۆلكىلىرىگە كەڭ كۆلەمدە يۆتكەش قىلمىشلىرىدىن قاتتىق تەشۋىشلىنىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئالاقىدار ئاپپاراتلارنى مەجبۇرىي ئەمگەكنى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ خىتاي ئۆلكىلىرىگە كەڭ كۆلەمدە يۆتكىلىشىنى توختىتىش ئۈچۈن تۆۋەندىكىدەك كونكرېت تەدبىرلەرنى قوللىنىشقا چاقىردى.

1. خۇسۇسىي شىركەتلەر چوقۇم دەرھال تەدبىر قوللىنىپ، ئۆزلىرىنىڭ خىتاي چوڭ قۇرۇقلۇقىغا ئاپىرىلىپ، ئىشلەپچىقىرىش زىيىنىنى تولۇقلاش ئۈچۈن مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىنىۋاتقان ئۇيغۇر ياشلىرىدىن نەپ ئالمىغانلىقىغا كاپالەتلىك قىلىشى كېرەك.

2. ھەرقايسى دۆلەت ھۆكۈمەتلىرى چوقۇم خۇسۇسىي ئىگىلىكتىكى شىركەتلەرنىڭ خىتايدىكى پائالىيەتلىرى توغرىسىدىكى جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈشى ھەمدە ئاكتىپ تەدبىر قوللىنىپ، ئۇلارنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەكىدىن نەپ ئالماسلىقىغا ياكى ئۇيغۇرلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەككە سېلىنىشىغا سەۋەب بولماسلىقىغا كاپالەتلىك قىلىشى كېرەك.

3. خىتاينىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدىكى ۋەكىللەر ئۆمىكى ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ 43 - قېتىملىق مەجلىسىدە ۋەدە قىلغاندەك، خىتاي ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارى مىشېل باچېلىپتىنىڭ

شەرقىي تۈركىستانغا دەرھال كىرىشىگە ھەمدە بۇ رايوندىكى مەجبۇرىي ئەمگەك ۋە مەھبۇسلارنى يۆتكەش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكلىرىنى چەكلىمىسىز تەكشۈرۈشىگە يول قويۇشى كېرەك.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 3 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر ئاممىۋى تەشكىلاتلىرى بىرلەشمىسى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىنى س. 178 قانۇن لايىھەسىنى ماقۇللاشقا چاقىردى

4 - ئايدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىرلەشمىسى ئىمزالىغان بىر بىرلەشمە خەتنى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىنىڭ تاشقى مۇناسىۋەتلەر كومىتېتىغا سۈنۈپ، كېڭەش پالاتاسىنىڭ 9 - ئايدا «س. 178: ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى» نى ماقۇللاش ھەققىدە بىردەك ھەرىكەت قىلغانلىقىغا چىن كۆڭلىدىن مىننەتدارلىقنى بىلدۈردى. بۇ خەت كومىتېتنىڭ بۇ مۇھىم قانۇننى ماقۇللاشقا ئەھمىيەت بېرىشى ۋە بۇنىڭ تەخرىسلىكىنى تەكىتلەپ، ئۇنىڭ مۇھىم ئىش سۈپىتىدە ھەل قىلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىشىنى مەقسەت قىلغان. 14 - ماي كۈنى كېڭەش پالاتاسى بۇ قانۇن لايىھەسىنى ماقۇللىدى ھەمدە 27 - ماي ئاۋام پالاتاسىدا بۇ قانۇن لايىھەسى مۇتلەق كۆپ سانلىق ئاۋاز بىلەن ماقۇللاندى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى «ئۇيغۇر ئىتتىپاقلىق ھەرىكىتى» تەشكىللىگەن تور سۆھبەت يىغىنىدا سۆز قىلدى

4 - ئاينىڭ 5 - كۈنى، رەھىمە مەھمۇت «ئۇيغۇر ئىتتىپاقلىق ھەرىكىتى» تەشكىللىگەن تور نامايىشقا قاتناشتى. «تاجىستان ۋىرۇس ۋاپاسى مەزگىلىدە: ئۇيغۇرلارنى ئۇنتۇماڭ» پائالىيىتى خىتاينىڭ لوندوندىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ سىرتىدىكى ئايلىق نامايىشنىڭ ئورنىنى ئالدى. سۆھبەت يىغىنىغا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىرى رەھىمە مەھمۇت، نۇرى تۈركەل، پىروفېسسور دىبەيش ئاناند (دىبەيش ئاناند)، دەيۋىد بول (داۋىد بالل) ۋە جەك بەيكەر (جاكك باكەر) قاتارلىقلار قاتناشتى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر دىرېكتورى خەلقئارا تىبەت تورى (ئىنتېرناتسىيونال تىبەت نېتۋورك) ئۇيۇشتۇرغان تور سۆھبەت يىغىنىدا سۆز قىلدى

4 - ئاينىڭ 7 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تۈر ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن تور سۆھبەت يىغىنىغا قاتنىشىپ، خىتاينىڭ كوۋىد - 19 كۈنتەرتىپى ۋە شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. تور سۆھبەت يىغىنىنى خەلقئارا تىبەت تورى ئۇيۇشتۇرغانىدى. زۇمرەتئاي ئەركىن خانىم باياناتىدا (خىتاينىڭ ئۇچۇر قامالى سەۋەبلىك) شەرقىي تۈركىستان ۋە

تېبەتتىكى كوۋىد - 19 ۋەزىيىتى توغرىسىدا ھېچقانداق ئۇچۇرغا ئېرىشكىلى بولمىغانلىقىنى تەنقىد قىلدى. ئۇ مەھبۇسلارنىڭ سالامەتلىك ئەھۋالى ئىنتايىن ناچار بولغان ۋە يېتەرلىك داۋالىنىش ئىمكانىيىتىگە ئېرىشەلمەيدىغان لاگېرلاردىكى ئەھۋالغا بولغان ئەندىشىسىنى بىلدۈردى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ب د ت نىڭ خىتايىنى كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشى مەسلىھەتچىلەر گۇرۇپپىسىغا كىرگۈزۈش قارارىنى تەنقىد قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يېقىندا خىتاي ۋەكىللەر ئۆمىكىنىڭ ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشى مەسلىھەتچىلەر گۇرۇپپىسىغا قوشۇلۇشىدىن قاتتىق ئۈمىدسىزلەندى ، چۈنكى بۇ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدىكى كىشىلىك ھوقۇق ئىشلىرىغا ئېغىر زىيان يەتكۈزىدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بارلىق ئەزا دۆلەتلەرنى يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارنى دەڭسەپ بېقىشقا ئۈندىدى. گەرچە ئەمەلىي ئىجرا قىلىنىش جەريانىدا يېتەرسىزلىكلەر بار بولسىمۇ، ئۇنىۋېرسال كىشىلىك ھوقۇق ئىنسانىيەتنىڭ زور مۇۋەپپەقىيەتلىرىدىن بىرى بولۇپ، ئۇ ھەر قانداق بەدەل تۆلىنىشىدىن قەتئىينەزەر قوغدىلىشى كېرەك. ئەگەر بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ۋە ئۇنىڭغا ئەزا دۆلەتلەر خىتايىنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدىكى كىشىلىك ھوقۇق ئىشلىرىغا دەخلى - تەرۇز قىلىشىغا يول قويۇۋەرسە، بۇ خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ زۇلۇمى ئاستىدا ئىگىزلىنىۋاتقان مىليونلىغان ئۇيغۇرلار ۋە باشقىلار ئۈچۈنلا ئەمەس، بەلكى پۈتكۈل ئىنسانىيەت ئۈچۈنمۇ غايەت زور زىيان بولىدۇ.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى مەجبۇرىي ئەمگەككە قارشى تور نامايىشقا قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى «ئۇيغۇر ئىتتىپاقلىق ھەرىكىتى» ئۇيۇشتۇرغان ئايلىق تور نامايىشقا قاتنىشىپ، ئالما شىركىتىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەكى بىلەن بولغان ئالاقىسىنى ئۈزۈشنى تەلەپ قىلدى. نامايىشچىلار يەنە ئالما شىركىتىگە تېلېفون قىلدى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا يادرو سىنىقىنى قايتا باشلىغانلىقىدىن قاتتىق تەشۋىشلىنىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ لوپنۇر رايونىدا يادرو قوراللىرى سىنىقىنى قايتىدىن باشلىغانلىقى توغرىسىدىكى خەۋەرلەردىن تەشۋىشلىنىۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى. ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مەھكىمىسى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ لوپنۇردا مەخپىي يادرو قوراللىرى سىنىقى

ئېلىپ بېرىۋاتقانلىقىنى خەۋەر قىلغانىدى. بۇ خىتاي ئىمزالىغان «يادرو سىناقلىرىنى ئومۇميۈزلۈك چەكلەش شەرتنامىسى»غا (كتىبت) خىلاپ بولۇپلا قالماي، شەرقىي تۈركىستاندا ياشايدىغان مىليونلىغان ئۇيغۇرلارنى ۋە جانلىقلارنى ئېغىر ئەگەشمە كېسەللىكلەرگە گىرىپتار بولۇش خەۋىگە دۇچار قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ھەر قانداق يادرو سىنىقىنى توختىتىشىنى تەلەپ قىلىشقا چاقىردى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پۇقراۋى جەمئىيەتلەر بىلەن بىرلىكتە، خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشى مەسلىھەتچىلەر گۇرۇپپىسىغا تەيىنلىگەنلىكىنى ئەيىبلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 82 تەشكىلات ۋە جەمئىيەتلەر بىلەن بىرلىكتە، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ب د ت دا تۇرۇشلۇق دائىمىي ئورگىنىنىڭ مىنىستىرى جياڭ دۇئەننى كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ مەسلىھەتچىلەر گۇرۇپپىسىغا تەيىنلەش قارارىنى ئەيىبلىدى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى تونۇشنى كۈچەيتىش توغرىسىدىكى تور پائالىيىتىدە سۆز قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى رەھىمە مەھمۇت خانىم مۇسۇلمان - يەھۇدىي ھەمىشە تەشكىلاتى «نسا - ناشىم» تەرىپىدىن ھەر ئىككى تەشكىلاتنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ نۆۋەتتىكى قىسمىنى توغرىسىدىكى تونۇشنى ئۆستۈرۈش مەقسىتىدە ئويۇشتۇرۇلغان ۋىدېئولۇق يىغىنىدا سۆز قىلدى. بۇ تەشكىلاتلاردىكى ئاياللار ھازىر «ئۇيغۇرلارنى ئازاد قىلىش ھەرىكىتى»نى باشلاش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلماقتا.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپانىڭ تېخنىكا ساھەسىدىكى يېتەكچى كارخانىلىرىدىن بىرى بولغان ئىتابىگ نىڭ خادىملىرى بىلەن كۆرۈشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىتابىگ شىركىتىدىكىلەر بىلەن توردا كۆرۈشتى. ئىتابىگ ياۋروپادىكى ئالدىنقى قاتاردىكى تېخنىكا شىركەتلىرىدىن بىرىدۇر. مەزكۇر شىركەتنىڭ جۇغراپىيەلىك سانلىق مەلۇمات زاۋۇتى ھەر ساھەدىكى خېرىدارلارنى يىراقتىن سېزىش ۋە فوتوگرافىك ئۆلچەش تېخنىكىسى بىلەن تەمىنلەيدۇ. بۇلار يەر تۈزۈلۈشى ۋە تېماتىك خەرىتە، يەر تەۋەلىكى خەرىتىسى / ئۆلچەش ۋە يەر ئىشلىتىشنى پىلانلاش قاتارلىق ساھەلەردىكى ھەل قىلىش چارىلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ھازىر ئۇلار كەلگۈسىدە يۈز بېرىشى مۇمكىن بولغان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرنى ئايدىڭلاشتۇرۇشنى ئاساسىي نىشان قىلغان «ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ قانۇن ئىجرا قىلىش ئاپپاراتى» (ئەنۇ لاۋ ئەنفوركەمەنت) ناملىق يېڭى تۈرنى ئىشلەۋاتىدۇ.

بۇ تۈرنىڭ مەقسىتى «يەر شارىنى كۆزىتىش» (ئەنئەنىۋىي ئوبسەرۋاتىئون) سانلىق مەلۇماتلىرىنى ئاساس قىلغان، ئۈچۈر - ئالاقە تېخنىكىسى سانلىق مەلۇمات تەھلىللىرىنى ۋە «يەر شارىنى كۆزىتىش» تىن باشقا سانلىق مەلۇماتلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان يېڭى مۇلازىمەتلەرنى بەرپا قىلىش ئارقىلىق، قانۇن ئىجرا قىلىش ئورگانلىرىغا ياردەم بېرىشتۇر. ئىئابىگ شىركىتى ياۋروپا ئالەم قاتنىشى ئىدارىسى (ئەسا) بىلەن ھەمكارلىشىپ، «يەرشارىنى كۆزىتىش» مۇلازىمىتىنى تەرەققىي قىلدۇرىدۇ. ئەمما، پايچىكلارنى «يەر شارىنى كۆزىتىش» مۇلازىمەت ئىقتىدارى ۋە مەشغۇلاتىنى لايىھەلەش ۋە تەھلىل قىلىش جەريانىغا ئىشتىراك قىلغۇزۇش، پايچىكلارنى ماس قەدەملىك ھەل قىلىش چارىسى، قوشۇمچە قىممەت ۋە زور پايدىغا ئىگە قىلىشتا ئىنتايىن زۆرۈر. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھازىر ئۇلارغا بەزى مەھسۇلاتلارنى رويپاچا چىقىرىش توغرىسىدا مەسلىھەت بېرىش ۋە بىزنىڭ بۇ تۈردىن ئادالەت ۋە جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈش، كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى تىزىملاش قاتارلىق تۈرلۈك شەكىللەردە پايدىلىنىش مۇمكىنچىلىكلىرىمىزنى گەۋدىلەندۈرۈش ئۈچۈن، ئۇلار بىلەن ھەمكارلىشىۋاتىدۇ.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە يەرشارى قانۇن ھەرىكىتى تورى مەجبۇرىي ئەمگەككە چېتىشلىق تاۋارلارنى خىتايدىن قانۇنسىز ئىمپورت قىلىشنى توختىتىشنى تەلەپ قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە يەرشارى قانۇن ھەرىكىتى تورى (گلان) ئەنگلىيەنىڭ تاموژنا ئورگانلىرىغا كەڭ دائىرىلىك دەلىل - ئىسپاتلارنى سۈندۈدى ۋە خىتايدا مەجبۇرىي ئەمگەك بىلەن ئىشلەپچىقىرىلغان پاختا مەھسۇلاتلىرىنىڭ ئەنگلىيەگە كىرىشىنى ۋاقىتنىچە توختىتىشنى تەلەپ قىلدى. د ئۇ ق ۋە گلان تەرىپىدىن ھەمىراك غا يوللانغان خەتتە بۇنداق ئىمپورتنىڭ ئەنگلىيەدىكى بىر قاتار مۇھىم قانۇن پىرىنسىپلىرىغا خىلاپ ئىكەنلىكى ئوتتۇرىغا قويۇلغان. ئەنگلىيەنىڭ چەت ئەل تۈرمىسىدە ياسالغان تاۋارلار قانۇنى (1897) چەت ئەل تۈرمىلىرىدە ئىشلەپچىقىرىلغان تاۋارلارنى ئىمپورت قىلىشنى چەكلەيدۇ، شۇنداقلا پاختىنىڭ ئىمپورت قىلىنىشى دائىرىلەرنىڭ جىنايىتى ئىشلار قانۇنىغا، بولۇپمۇ جىنايىتى ئىشلار كىرىمى قانۇنى ۋە ئېغىر جىنايىتى ئىشلار قانۇنىغا خىلاپلىق قىلىش خەۋپىگە دۇچ كېلىشى مۇمكىنلىكىدىن دېرەك بېرىدۇ.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رامزان مەزگىلىدە ئۇيغۇرلارنىڭ دىنىي زىيانكەشلىككە ئۇچراش ئەھۋالىنى گەۋدىلەندۈردى

دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى مىليونلىغان مۇسۇلمانلار رامزان ئېيىنى تەبىرىكلەشكە باشلىغان بىر ۋاقىتتا، نۇرغۇن كىشىلەر كىچىك نىڭ ۋەزىيەتنى

بىر تەرەپ قىلىش جەھەتتىكى خاتالىقلىرى ۋە ئوچۇق - ئاشكارا بولمىغانلىقى سەۋەبىدىن كېلىپ چىققان يەر شارى خاراكتېرلىك تاجسىمان ۋىرۇس ۋاباسىنىڭ تارقىلىشى سەۋەبىدىن، دوستلىرى، ئائىلىسى ۋە مەھەللىسىدىن ئايرىم ھالەتتە، رامزان ئېيىنى ئۆز ئۆيلىرىگە بەند بولغان ھالدا تەبرىكلەشكە مەجبۇر بولدى. بۇ قىيىن ۋاقىت دىنىي پائالىيەتلەر بىلەن ئەركىن شۇغۇللىنىش، مەھەللە تۇرمۇشىغا ئىشتىراك قىلىش ۋە ئاساسىي ھوقۇقىڭىز ۋە ئەركىنلىكىڭىزدىن بەھرىمەن بولۇشنىڭ مۇھىملىقىنى كۆرسىتىپ بەردى. د ئۇ ق دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى مۇسۇلمانلارنى مۇقەددەس رامزان ئېيىدا ئۇيغۇر خەلقىنى ئوي - خىياللىرىدا ۋە دۇئالىرىدا ياد ئېتىشكە ۋە ئۆز ھۆكۈمەتلىرىدىن خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا بولغان دىنىي زىيانكەشلىكىنى دەرھال توختىتىشىنى تەلەپ قىلىشقا چاقىردى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى ئەنگىلىيە ھۆكۈمىتىنىڭ خۇاۋېي شىركىتى بىلەن بولغان 5گە تورى ھەمكارلىقىغا قارىتا نارازىلىق ئەرزى سۇندى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىلى رەھىمە مەھمۇت ۋە ئۇيغۇر پائالىيەتچى ئەنۋەر توختى ئەنگىلىيە ھۆكۈمىتىنىڭ خۇاۋېي شىركىتى بىلەن 5گە تورى توختامى ئىمزالاش قارارىغا قارىتا نارازىلىق ئەرزى سۇندى. بۇ ئىككى نەپەر دەۋاگەر خۇاۋېي شىركىتىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئۇيغۇرلارنى باستۇرۇشتا ئىشلىتىلگەن باستۇرغۇچى تېخنىكىلار بىلەن تەمىنلىگەنلىكى ئۈچۈن، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى قولايلاشتۇرۇشتا مەسئۇلىيىتى بارلىقىنى ئىلگىرى سۈردى. دەۋاگەرلەرگە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئەنگىلىيەلىك ئادۋوكات مايكول پولاكىنىڭ (مچائەل پولاك) ئورتاق تەشەببۇسى بىلەن ۋۇجۇدقا چىققان «ئۇيغۇرلارنىڭ ھوقۇقىنى قوغدىغۇچى ئادۋوكاتلار» (لاۋيەرس فور ئۇيغۇر رىغىتس) تەشكىلاتى ۋەكىللىك قىلىدۇ. (ئەنگىلىيە ھۆكۈمىتىگە قارشى نارازىلىق ئەرزى سۇنۇشتىن ئىبارەت) بۇ ھەرىكەت دۇنيا مىقياسىدا نۇرغۇن تاراتقۇلارنىڭ دىققىتىنى قوزغىدى.

• 2020 - يىلى 4 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قازاق يازغۇچى نارگىز مۇھەممەدنىڭ دېلوسىغا قارىتا جىددىي ھەرىكەت قوللىنىشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قازاق يازغۇچى نارگىز مۇھەممەدنىڭ تۈرمىگە تاشلىنىشىدىن چوڭقۇر ئەندىشە قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئالتاي ۋىلايەتلىك دۆلەت شەكىلسىز مەدەنىيەت مىراسلىرى ئىشخانىسىدا يازغۇچى بولۇپ ئىشلىگەن ھەمدە «شىنجاڭ يازغۇچىلار جەمئىيىتى» نىڭ ئەزاسى بولغان. ئۇ ئەڭ ئاخىرقى قېتىم 2018 - يىلى 3 - ئايدا قازاقىستاننى زىيارەت قىلىپ ئۈرۈمچىگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن قولغا ئېلىنغان. ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر ئۇنىڭ قولغا ئېلىنغانلىقىنى 2019 - يىلىنىڭ بېشىدا بىلگەن. بىر مەنبەگە قارىغاندا،

ئۇ مەخپىي سوتتا «بۆلگۈنگۈچىلىك» بىلەن ئەيىبلەنپ، «قايتا تەربىيەلەش» لاگېرىغا ئەۋەتىلگەن. ئۇنىڭ ھازىر نەدە ئىكەنلىكى ۋە باشقا ئەھۋالى يەنىلا نامەلۇم. ئۇنىڭ ئەھۋالى شەرقىي تۈركىستاندىكى پىكىر ئەركىنلىكىگە قارىتىلغان سىستېمىلىق باستۇرۇشنىڭ ئىپادىلىرىدىن بىرىدۇر. نۇرغۇنلىغان كۆزگە كۆرۈلگەن ئۇيغۇر ئالىملىرىمۇ خۇددى نارىگىز مۇھەممەدكە ئوخشاشلا «بۆلگۈنچىلىك» جىنايىتى بىلەن تۈرمىگە تاشلاندى ۋە مەخپىي سوتلاردا ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەممەيلەننى نارىگىز مۇھەممەدنىڭ دېلوسىغا دەرھال تەدبىر قوللىنىشقا چاقىردى ۋە خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاي ھۆكۈمىتىدىن خالىغانچە قولغا ئېلىنغان ئۇيغۇر، قازاق ۋە باشقا تۈركى مىللەتلەرنى جازا لاگېرلىرىدىن قويۇپ بېرىش ھەققىدە بېسىم ئىشلىتىشكە چاقىردى.

• 2020 - يىلى 5 - ئاينىڭ 14 - كۈنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنى لەيپزىگدا ئۆتكۈزۈلگەن ياۋروپا - خىتاي باشلىقلار يىغىنىدا ئۇيغۇر مەسلىسىنى كۈنتەرتىپكە ئېلىپ كېلىشكە چاقىردى. گېرمانىيە 2020 - يىلى 9 - ئايدا لەيپزىگدىكى ياۋروپا بىرلىكى - خىتاي ئۇچرىشىشىغا ساھىبخانلىق قىلىشقا تەييارلىنىۋاتقاندا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە ھۆكۈمىتى ۋە مېركېلىنى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر مەسلىسى ۋە ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى كۈنتەرتىپكە قويۇش ئۈچۈن چاقىرىق قىلدى. ياۋروپا بىرلىكى ۋە گېرمانىيە خىتاي ھۆكۈمىتىگە كۈچلۈك بىر ئۇچۇر يوللاپ، كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىشنىڭ مۇھىملىقى ۋە ھەر ۋاقىتتىكىدەك سودا دۇنياسىنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىق ئېلىپ بارغان ھۆكۈمەت بىلەن ھەمكارلىقنى داۋاملاشتۇرالمىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشى كېرەك.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقى قانۇنىنىڭ ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىدا ماقۇللانغانلىقىنى تەبرىكلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىنىڭ بىردەك قارارى بىلەن 2020 - يىلدىكى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىنىڭ ماقۇللىنىشىدىن زور ئىلھام ئالدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ مۇھىم ھەرىكەتنى ماقۇللىغان بارلىق كېڭەش پالاتا ئەزالىرىدىن مىننەتدار، بۇ ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتىنى ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ئىنسانىيەتكە قارشى تۇرۇش جىنايىتى ئۈچۈن جاۋابكارلىققا تارتىشتىكى مۇھىم مۇددىئاسى سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا قويدى. خىتاي ھۆكۈمىتى شەرقىي تۈركىستاندىكى كىرىزىسنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاۋام پالاتاسىنى بۇ ھەرىكەتنى ئامېرىكا پىرېزىدېنتىغا تېزدىن يەتكۈزۈپ، بۇ قانۇن لايىھەسىگە ئىمزا قويۇشنى جىددىي مۇھىم ئىش سۈپىتىدە تەلەپ قىلدى.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتىنىڭ يىللىق كىشىلىك ھوقۇق پائالىيىتىگە قاتناشتى

5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانا تېجىسى زۇمرەتئاي ئەركىن خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتىنىڭ يىلدا بىر ئۆتكۈزۈلىدىغان «كىشىلىك ھوقۇق ئۈچۈن ئاپتوبۇسقا چىقىش» تور ۋېبىنى يىغىنىغا قاتناشتى. ئەركىن خانىم شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ۋە ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ساخاروف مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن تۈرمىدىكى ئۇيغۇر ئالىمى ئىلھام توختى ھەققىدە سۆز قىلدى.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى كىشىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتى ئامال كلوئونەي كىشىلىك ھوقۇقنى دەپسەندە قىلغۇچىلارغا جازا يۈرگۈزۈشكە چاقىردى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يۇقىرى دەرىجىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتى ئامال كلوئونەيغا خەت يېزىپ، ئۇنىڭ ئۇيغۇر ئىشلىرى ئۈچۈن باش ئەلچى بولۇشىنى تەلەپ قىلدى. ئەتىسى، تاشقى ئىشلار بىرلەشمە دائىمىي كومىتېتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن ئىسپات ئاڭلاش يىغىنىدا، يۇقىرى دەرىجىلىك كىشىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتى ئامال كلوئونەي ئاۋسترالىيەنى ماگىنتسىكى قانۇننى قوبۇل قىلىشقا، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارغا قارشى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە چېتىشلىق شىركەتلەرنى تۇتۇشقا چاقىردى. كلوئونەي خانىم مۇنداق دېدى: «بىزنىڭ ئەيىبلەشنى بىلىدىغان باشقا قوراللىرىمىز بار، ئەمما بۇ تەننەرخنى ئۆستۈرىدىغان ئاز ساندىكى قوراللارنىڭ بىرى». ئامېرىكاغا ئوخشاش، ئاۋسترالىيە ھۆكۈمىتى قانۇن چىقىرىش مۇساپىسىنى باشلاتتى، بۇ دۆلەتكە كىشىلىك ھوقۇقنى دەپسەندە قىلغۇچىلارنىڭ مال - مۈلكىنى تۇتۇپ قىلىش ۋە ساياھەت چەكلىمىسى قويۇش ھوقۇقىنى بىرىدۇ.

• 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 21 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەپتىلىك تور مۇھاكىمە يىغىنى ئاچتى

5 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 21 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەپتىلىك يەتتە گۇرۇپپىدىن تەركىب تاپقان تور مۇھاكىمە يىغىنى ئاچتى. بۇ تور مۇھاكىمە يىغىنى ئۇيغۇر قاتناشقۇچىلارنى ئوخشىمىغان تېمىلاردا ئەلا سۈپەتلىك تور نەقمەيدان يىغىنى بىلەن تەمىنلەپ، ئۇلارنىڭ بۈگۈنكى سىياسەت ۋە ئۇنىڭ ئۇيغۇر ھەرىكىتىگە كۆرسىتىدىغان تەسىرىنى تېخىمۇ ياخشى چۈشىنىشىنى مەقسەت قىلغان. 7 گۇرۇپپىدا ئوخشىمىغان ئارقا كۆرۈنۈشتىكى مۇتەخەسسسلەر بار بولۇپ ئوخشىمىغان تېمىلاردا سۆزلەشتى.

تور مۇلاھىزە يىغىنىغا ھەر قېتىمدا 500 ئەتراپىدا قاتناشقۇچى قاتناشتى.

• 5 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ھۇمۇس ۋە كىشىلىك ھوقۇقنىڭ ئىككىنچى يىغىنى

5 - ئاينىڭ 20 - كۈنى رەنە كاسسىن تەشكىللىگەن ھۇمۇس ۋە كىشىلىك ھوقۇقنىڭ ئىككىنچى يىغىنى ئېچىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى لوندون ئىشخانىسىنىڭ باشلىقى كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىسى رەھىمە مەھمۇت يېقىنقى ئۈچ يىلدا شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلار ۋە باشقا مىللەتلەرنىڭ ئەھۋالى ۋە خىتاينىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسىتىنىڭ ئۆزگىرىشى ھەققىدە شەخسىي كۆز - قاراشلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇ يەنە كىشىلەرنىڭ قانداق قىلىپ ئۇيغۇر مەسىلىسىنى ئىلگىرى سۈرەلەيدىغانلىقى توغرىسىدا سۆزلىدى.

• 5 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى سىنت گورۇپپىسىدا سۆز قىلدى

5 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن ئوقۇغۇچىلار تەرىپىدىن ئويۇشتۇرۇلغان ئەركىن تىبەت دېگەن پروگراممىدا «تارقىلىشچان سىياسەت: خىتاينىڭ دۇنياغا بولغان خەتىرى» دېگەن تېمىدا سۆز قىلدى. بۇ گورۇپپىدا تىبەت، تەيۋەن، خوڭكۇڭ ۋە ئۇيغۇر ياشلار ھەرىكىتىنىڭ ۋەكىللىرى بىر يەرگە جەم بولدى. ئەركىن خانىم سۆزىدە كوۋىد - 19 نىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتىگە كۆرسەتكەن تەسىرى ھەققىدە توختىلىپ، باشقا ھەرىكەتلەر بىلەن ئىتتىپاقلىشىپ ئىشلەشنىڭ مۇھىملىقىنى قايتا تەكىتلىدى.

• 5 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ خوڭكۇڭدىكى بېسىمىنى ئەيىبلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتنى خوڭكۇڭنىڭ دۆلەت بىخەتەرلىك قانۇنى ۋە خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ يۆنىلىشىگە مۇناسىۋەتلىك ئەڭ يېڭى ئۇچۇرلارنى ئويلىشىشقا چاقىردى ھەمدە جىددىي، مۇۋاپىق تەدبىر قوللىنىپ، خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايىتى ۋە دۆلەت ئىچى ۋە خەلقئارادىكى ھوقۇق ۋە ئەركىنلىككە ھۇجۇمىنى دەرھال تۈگىتىشنى تەلەپ قىلدى.

• 5 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خوڭكۇڭ بىلەن بىر سەپتە تۇردى

5 - ئاينىڭ 22 - كۈنى خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسى يۇقۇمنىڭ داۋاملىشىشىغا قارىماي، بۇ يىلقى ئەڭ مۇھىم سىياسىي پائالىيەت بولغان مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنى يولغا قويدى. بۇ يىلقى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى مەزگىلىدە، خىتاي ھۆكۈمىتى بىخەتەرلىك قانۇنىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ھەر قانداق ئاپتونومىيەنى ئاساسىي جەھەتتىن تارقىتىۋەتتى ۋە «بىر دۆلەتتە

ئىككى خىل تۈزۈم» پىرىنسىپىنى يوقاتتى ۋە ئەنگلىيە بىلەن تۈزىگەن شەرتنامىگە خىلاپلىق قىلدى. دۆلەت بىخەتەرلىك قانۇنى «خىيانەتچىلىك، بۆلگۈنچىلىك، توپىلاڭ ۋە ئاغدۇرمىچىلىق» نى چەكلەيدۇ، بۇ كەڭ دائىرىلىك ئېنىقلىما بولۇپ، خىتاي دائىرىلىرىنىڭ ھەر قانداق سەۋەب بىلەن شياڭگاڭ پۇقرالىرىنى قولغا ئېلىشى ۋە جازالىشىغا يول قويدۇ. ئۇ يەنە خوڭكوڭ خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ مەخپىي ساقچىلىرىنىڭ شۆبىسىنى قۇرۇپ، پائالىيەتچىلەرنى قىيىن - قىستاققا ئېلىپ، خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇش ۋە يوقاپ كېتىش خەۋپىگە دۇچار قىلىدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشقا گۇرۇپپىلار بىلەن بىرلىكتە ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئەركىن تىبەت ئۈچۈن قوزغاتقان خوڭكوڭ بىلەن بىر سەپتە تۇرۇش پائالىيىتىگە، شۇنداقلا خەلقئارا تىبەت تورىنىڭ پائالىيىتىگە قاتناشتى.

• 5 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئادۋوكات نۇرى تۈركەل ئەپەندىنىڭ ئامېرىكا خەلقئارالىق دىنىي ئەركىنلىك كومىتېتىغا باشلىق بولغانلىقىنى مەمنۇلۇق بىلەن قارشى ئالدى

نۇرى ئەپەندى بۇ ۋەزىپىگە ئامېرىكا ئاۋام پالاتاسىنىڭ باشلىقى نەنسى پېلوسى تەرىپىدىن تەيىنلىگەن بولۇپ، نۇرى ئەپەندى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قۇرغۇچىلىرىدىن بىرى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق تۈرىنىڭ ئورتاق قۇرغۇچىسى بولۇش سۈپىتى بىلەن ئۇيغۇرلار جەمئىيىتىدىكى كۆزگە كۆرۈنگەن ۋە ئاكتىپ شەخس. ئۇ يەنە ھازىرقى ۋە سابىق ئامېرىكا پىرىزىدېنتىغا سىياسىي ۋە قانۇنىي جەھەتتىن مەسلىھەتچىلىك قىلغان.

• 5 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىنىڭ ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىدا ماقۇللانغانلىقىنى تەبرىكلىدى

27 - ماي، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكا ئاۋام پالاتاسىنىڭ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىنىڭ تەستىقلانغانلىقىغا ئاپىرىن ئوقۇدى ۋە پىرىزىدېنت دونالد ترامپنى بۇ قانۇنغا ئىمزا قويۇشقا چاقىردى. ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قانۇنى ۋە ئۇيغۇر خەلقىگە قىلىنغان ۋەھشىيلىككە ئائىت باشقا قانۇنلار ئامېرىكا پارلامېنتىدا بىر نەچچە ئاي ئوتتۇرىغا قويۇلۇپ ئويلىشىلغانىدى، ئەمما ھەر خىل توسالغۇلار ئۇنىڭ تەز قوبۇل قىلىنىشىغا كاشىلا بولۇۋاتاتتى. يېڭى تەرەققىيات ئامېرىكانىڭ يېڭى قارارىنى كۆرسەتتى. ھۆكۈمەت ئۇيغۇر كىرىزىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن جىددىي، ئەھمىيەتلىك ۋە سىجىل ھەرىكەت قوللىنىدۇ.

• 5 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خائۇۋەئى توغرىسىدا ئۇچۇر يىغىنى ئاچتى

5 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خاۋاۋېينىڭ ئۇيغۇرغا قارىتىلغان كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىدىكى رولى ھەققىدە يىغىن ئاچتى. دۇنيا

ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرىكتورى رەھىمە مەھمۇت ، ئۇيغۇر ھوقۇقى ئادۋوكاتلار بىرلەشمىسىنى قۇرغۇچىسى مىچائەل پولاك ۋە نوتتىنغام ئۇنىۋېرسىتېتى قانۇن ياردەمچى پىروفېسسورى در. ئارىس گەئارگوپوئۇلوسلار قاتنىشىپ ، بىر سائەت خۇاۋېينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى كەڭ كۆلەملىك كۆزىتىش قۇرۇلۇشىغا ۋە ئۇنىڭ يەرشارى بىخەتەرلىكى ۋە كىشىلىك ھوقۇققا بولغان تەسىرىنى مۇزاكىرە قىلدى . يېغى قاتناشقۇچىلار يەنە قانداق ھەرىكەت قوللىنىپ باستۇرۇش تېخنىكىسىنىڭ تارقىلىشىنى توسۇپ قالغىلى بولىدىغانلىقىنى مۇنازىرە قىلدى . 7 - ئايدا ئەنگىلىيە ھۆكۈمىتى ئەنگىلىيەدىكى تېلېگراف تورىنىڭ يېڭى خۇاۋېي 5گ ئۈسكۈنىلىرىنى سېتىۋېلىشىغا يول قويمايدىغانلىقىنى ، 2027 . يىلغىچە خۇاۋېينىڭ بارلىق ئۈسكۈنىلىرىنىڭ كۆچمە توردىن چىقىرىۋېتىلىشى كېرەكلىكىنى ئېلان قىلدى .

• 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىيەنئەنمېن مەيدانى قىرغىنچىلىقىنىڭ 31 يىللىقىنى خاتىرىلىدى

2020 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى تىيەنئەنمېن مەيدانى قىرغىنچىلىقىنىڭ 31 - يىللىق خاتىرە كۈنى بولۇپ ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دېموكراتىيە ۋە كىشىلىك ھوقۇق ئۈچۈن ھاياتىدىن ئايرىلغان نامايىشچىلارنى خاتىرىلىدى . خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسى تەرىپىدىن نەچچە 10 يىلدىن بۇيان رەت قىلىنىپ كەلگەن يىغىلىش ئەركىنلىكى ھوقۇقى ھەرىكەتچان ۋە ئەركىن جەمئىيەتنىڭ ئۆلى ھېسابلىنىدۇ .

• 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايغا قارشى پارلامېنتلار ئارا ئىتتىپاقنىڭ باشلىنىشىنى ئالقىشلىدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايغا قارشى پارلامېنتلار ئارا ئىتتىپاقنىڭ (IPAK) نىڭ قۇرۇلغانلىقىنى ئالقىشلىدى ، بۇ يەر شارىدىكى توققۇز پارلامېنتنىڭ پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ ئىتتىپاقلىشىپ ، خىتايغا قارىتا تېخىمۇ قاتتىق پوزىتسىيە قوللىنىشىغا تۈرتكە بولدى . IPAK خىتاي پارلامېنتلار ئارا ئىتتىپاقى ئاۋسترالىيە ، كانادا ، ياۋروپا پارلامېنتى ، گېرمانىيە ، ياپونىيە ، نورۋېگىيە ، شۋېتسىيە ، ئەنگىلىيە ۋە ئامېرىكا قاتارلىق ئەللەردىكى داڭلىق پارلامېنت ئەزالىرى ۋە قانۇن چىقارغۇچىلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ . بۇ ئىتتىپاقنىڭ شەكىللىنىشى خىتايدىكى بارلىق خەلقلەرنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنى قوغداشتىكى مۇھىم قەدىمى ھېسابلىنىدۇ . خىتاينىڭ كىشىلىك ھوقۇققا ئېغىر دەخلى - تەرۇز قىلغانلىقىنى سۈرۈشتۈرۈش ئۈچۈن نۇرغۇن تىرىشچانلىقلار ئېلىپ بېرىلغان بولسىمۇ ، IPAK نىڭ شەكىللىنىشى دۆلەت ۋە قىتئەلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان

تۇنجى ھەقىقىي پارلامېنتلار ئارا تەشەببۇسنى تەشكىل قىلدۇ.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى تۈركىيە «قارار» تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ زىيارىتىنى 6 - ئاينىڭ 7 - كۈنى «قىرىم نەۋس» نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى.

ئىسا ئەپەندى ھەر ئىككى قېتىملىق زىيارەتتە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتىنى چۈشەندۈردى. ئۇ يەنە ئۇيغۇرلارنىڭ ھوقۇقىنى تەشەببۇس قىلىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، تۈركىيەنى ئۆز ئىچىگە ئالغان نۇرغۇن دۆلەتلەرنىڭ ئۇنىڭغا ساياھەت چەكلىمىسى قويۇش دېگەنگە ئوخشاش ئۆزىنىڭ شەخسىي كەچۈرمىشلىرى ۋە دۇچ كەلگەن توسالغۇلارنى سۆزلەپ بەردى. ئۇ يەنە 21 - ئەسىردىكى ئەڭ چوڭ كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى توختىتىشتا مۇسۇلمان دۆلەتلىرىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى تەكىتلىدى. ھازىرغا قەدەر، مۇسۇلمان دۆلەتلىرىنىڭ كۆپىنچىسى 1.8 - 3 مىليون ئۇيغۇر ۋە باشقا خەلقلەرنىڭ تۇتۇپ تۇرۇلۇشىغا سۈكۈت قىلماقتا.

• 6 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قىرغىزىستاندا كىشىلىك ھوقۇق قوغدىغۇچى قولغا ئېلىنغاندىن كېيىن چوڭقۇر ئەندىشە قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كامىل رۇزىيېۋنىڭ 2020 - يىلى 29 - ماي گۇمانلىق سەۋەبلەر بىلەن قىرغىزىستان بىخەتەرلىك تارماقلىرى تەرىپىدىن تۇتۇپ كېتىلگەندىن كېيىن ۋە 2020 - يىلى 5 - ئاينىڭ 31 - كۈنى نەزەربەند قىلىنغاندىن كېيىن، كامىل رۇزىيېۋنىڭ پاراۋانلىقى ۋە بىخەتەرلىكىگە كۆڭۈل بۆلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇنىڭ ئۈستىدىن قىلىنغان يالغان ئەيىبلەشلەرنىڭ بىكار قىلىنىشى ۋە دەرھال قويۇپ بېرىلىشى ئۈچۈن چاقىرىق قىلدى. ئۇ ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق ئىشلىرىغا ئاكتىپ قاتناشقان، ئەمما قىرغىزىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىگە، بولۇپمۇ قىرغىزىستان دائىرىلىرىنىڭ قىيىن - قىستاقلىرىغا دىققىتىنى مەركەزلەشتۈرگەن ۋە ۋېنتۇس كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتىنىڭ باشلىقى بولۇش سۈپىتى بىلەن ئائىلە زوراۋانلىقى دېلولىرىغا قانۇنىي ياردەم بەرگەن.

• 6 - ئاينىڭ 6 - كۈنىدىن 29 - كۈنگىچە تور مۇھاكىمە يىغىنى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى 6 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما باشقۇرغۇچىسى ئاج + فىرانچائىس نىڭ نەقمەيدان تارقىتىش پروگراممىسىغا قاتناشتى.

6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى يانى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما ۋە تەشۋىقات

مۇدىرى زۇمرەتئاي ئەركىن فرانسىيە مېدىياسىنىڭ فېيسبۇك نەقەيدان تارقىتىشقا قاتنىشىپ، خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارشى داۋام قىلىۋاتقان جىنايەتلىرى ھەققىدە سۆزلىدى.

6 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى مەسئۇلى مۇھاكىمە يىغىنىدا ئۇيغۇر مەسلىسى ھەققىدە سۆزلىدى

6 - ئاينىڭ 29 - كۈنى بېرلىندىكى ئىشخانا مۇدىرى غەيۇر قۇربان «تەھە ھاپپى سىكئەنكە گېرمانى» تەرىپىدىن تەشكىللىگەن ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇقىغا دائىر مۇھاكىمە يىغىنىدا دوكلات بەردى.

• 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ئىككى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى IPAK (خەلقئارا خىتاي مەسلىسى پارلامېنت ئىتتىپاقى) غا قېتىلدى

6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن پارلامېنت ئەزالىرى IPAK نى قۇرۇپ، ھەر قايسى دۆلەتلەرنى خىتايغا تېخىمۇ قاتتىق بولۇشقا چاقىردى. ئۇيغۇرلارنىڭ ھوقۇقى ۋە مەنپەئەتىنى قوغداش جەھەتتىكى تىرىشچانلىقىدىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىككى ۋەكىلى IPAK كە ئەزالىققا تاللاندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگىلىيە مەسئۇلى رەھىمە مەھمۇت مەركىزى كاتىباتلىقتىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى دوكتور ئەركىن ئەكرەم كىشىلىك ھوقۇق ئۇچۇر كومىتېتىدىن يەر ئالدى. IPAK قۇرۇلغاندىن بىرى نۇرغۇن مۇھىم ئاخباراتلارنى ئېلان قىلدى، ھازىر پۈتۈن دۇنيادا 150 دىن ئارتۇق پارلامېنت ئەزاسى ئۇنىڭغا قېتىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 11 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئەۋجس (ياۋروپا ئىتتىپاقى يەھۇدىي ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى) يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قېتىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرىكتورى رەھىمە مەھمۇت بىلەن ياۋروپا ئىتتىپاقى يەھۇدىي ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى ئۇيۇشتۇرغان يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا قاتناشتى. بۇ يۇمىلاق ئۈستەل يىغىنىغا پارلامېنت ئەزاسى پېترا ئائۇستىرەۋىكئۇس، پارلامېنت ئەزاسى ئېۋېلىن گېرھاردت ۋە ئالاھىدە پالاتا سوتچىسى كائى ئامبوسمۇ قاتناشتى. مۇلاھىزە يىغىنىدا جەمئىيەتتىكى مۇناسىۋەتلىك سىياسىيونلار، ئاكادېمىكلارنى بىرلەشتۈرۈپ، شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بېرىۋاتقان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرنى ئاخىرلاشتۇرۇشنىڭ ئۈنۈملۈك ئۇسۇلىنى تېپىشقا تىرىشتى. بۇ ئەۋجس نىڭ خىتايىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە قارىتىلغان مەدەنىيەت قىرغىنچىلىقىنى ئاخىرلاشتۇرۇشنى مەقسەت قىلغان «ھەرگىز قايتىلانمايدۇ، دەل ھازىر» ھەرىكىتىنىڭ بىر قىسمى.

• 6 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر مەدەنىيىتى ۋە كىملىكى مۇزاكىرە يىغىنىغا قاتناشتى

6. ئاينىڭ 14. كۈنى، يەھۇدىي ئوقۇغۇچىلار بىرلەشمىسى ئۇيغۇر ياشلىرى بىلەن مۇلاھىزە يىغىنى ئاچتى. بۇ مۇلاھىزە يىغىنى ئۇلارنىڭ ھاياتلىق ھېكايىلىرى، ئۇلارنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئۆسۈپ يېتىلىش ھېكايىسى ياكى دىياسپورادا ئۇيغۇر بولۇپ ياشاش كەچمىشى، شۇنداقلا ئۇيغۇرلارنىڭ ھازىرقى مەدەنىيەت قىرغىنچىلىقىنى چۆرىدىگەن ھالدا ئېلىپ بېرىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما ۋە تەشۋىقات دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن گۇرۇپپا مۇزاكىرىسىگە قاتناشتى. بۇ ياش ئەۋلادلار ئارىسىدا تونۇشنى ئۆستۈرۈشنى مەقسەت قىلغان.

• 6 - ئاينىڭ 15 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر دېموكراتىيە نامايىشىنىڭ 32 يىللىقىنى خاتىرىلىدى

2020 - يىلى 15 - ئىيۇن شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلار تەرىپىدىن قوزغىتىلغان دېموكراتىيە نامايىشىنىڭ 32 يىللىق خاتىرە كۈنى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئەينى ۋاقىتتىكى ئوقۇغۇچىلار نامايىشىنىڭ باشلامچىلىرىدىن بىرى ئىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا جەمئىيەتتىن ئۇيغۇر خەلقى بىلەن كىشىلىك ھوقۇق، ئەركىنلىك ۋە دېموكراتىيە چاقىرىقىدا بىرگە بولۇشنى تەلەپ قىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ھەرىكەتلىرى قانۇنى ئىمزالانغانلىقى ئۈچۈن ئۈمىد تۇغۇلدى

6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى ئامېرىكا ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ئىمزالاندى. بۇ قانۇننىڭ ماقۇللىنىشى ئۇيغۇر كىرىزىسىنى تۈگىتىش ۋە بىگۇناھ ئىنسانلارغا زۇلۇم قىلغانلارنى جاۋابكارلىققا تارتىش ئۈچۈن كونكرېت تەدبىر قوللانغان تۇنجى قانۇن چىقىرىش تەشەببۇسىنى تەشكىل قىلدى. ئۇ ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئازاب - ئوقۇبەتلىرىگە خاتىمە بېرىشكە ياردەم بېرىدۇ.

• 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشقا 85 تەشكىلات بىلەن بىرگە خوڭكوڭنىڭ دۆلەت خەۋپسىزلىك قانۇنىنى ئەيىبلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، باشقا 85 تەشكىلات بىلەن بىرگە خوڭكوڭنىڭ بىخەتەرلىك قانۇنىنىڭ ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇشى چاقىرىقىدا بولۇندى. بۇ قانۇن خوڭكوڭ خەلقىنىڭ ھوقۇقى ۋە ئەركىنلىكىگە قىلىنغان ھۇجۇم.

• 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «ختاينىڭ چەت ئەلدىكى تەسىرى»

تېمىسىدىكى مۇزاكىرە يىغىنىغا قاتناشتى

6. ئاينىڭ 17. كۈنى چارشەنبە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ چەت ئەلگە، تاراتقۇلارغا، ئۇنىۋېرسىتېتلارغا، جەمئىيەتكە ۋە پائالىيەتچىلەرگە بولغان تەسىرى تېمىسىدىكى مۇزاكىرە يىغىنىغا قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۈر دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن، سوفي رىچاردسون، دىپلۇماپاۋلو، جون جونىس، كىننوزوم دوڭدوۋئې بىرلىكتە خىتاينىڭ چەت ئەلدىكى تەسىرىنىڭ كۈچىيىشى ۋە دۇچ كەلگەن رىقابەت دېگەن تېمىدا مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

• 6 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيا مۇساپىرلار كۈنىدە ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ۋە پاناھلىق تىلگۈچىلەرنىڭ قىيىنچىلىقىنى كۈنتەرتىپكە ئېلىپ كەلدى

2020 - يىللىق دۇنيا مۇساپىرلار كۈنىدە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ۋە پاناھلىق تىلگۈچىلەرنىڭ قىيىنچىلىقىغا دىققەت تارتتى. دائىم مۇشكۈل ۋە خەتەرلىك ئۇرۇنۇشلار نەتىجىسىدە، نۇرغۇنلىغان ئۇيغۇرلار دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى پاناھلىنىش ھوقۇقىغا ئېرىشتى، ئۇلار پاناھلىققا ئېرىشكەن جايلاردا تۆھپە قوشىدۇ. خىتايدا ئىنسانىيەتكە قارشى ئېلىپ بېرىلىۋاتقان جىنايەتلەر ۋە دەھشەتلىك زىيانكەشلىكلەردىن قاچقان تەقدىردىمۇ، ئۇلارنىڭ ئازاب - ئوقۇبەتلىرىگە خاتىمە بېرەلمەيدۇ، چۈنكى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى يەنىلا بىخەتەر ئەمەس، ئۇلار تۈرلۈك بېسىم ۋە قىيىنچىلىقلارغا دۇچ كەلمەكتە. خىتاينىڭ ئۇزۇن قولى ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنى ھەممە يەردە تىنچ قويمايدۇ ۋە ئۇلارنىڭ ئازاب - ئوقۇبەتلىرىنى ئاشۇرۇۋېتىدۇ. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بۇ باشپاناھسىز ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ۋە پاناھلىق تىلگۈچىلەرگە ياردەم بېرىش فوندى تەسىس قىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پىكىر ئەركىنلىكى ۋىدېئو كونسېرتىغا قاتناشتى.

6. ئاينىڭ 20. كۈنى ئوقۇغۇچىلار، ھەرخىل گۇرۇپپىلار، سەنئەتچىلەر ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن قاتناشقان بىر ۋىدېئو كونسېرتى ئۆتكۈزۈلدى.

• 6 - ئاينىڭ 21 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تۇنجى قېتىملىق دۇنيا ئالىمىنىڭ تەكشۈرۈشىگە قارشى تۇرۇش يىغىنىغا قاتناشتى

6. ئاينىڭ 21. كۈنى دۈشەنبە <ئالما> ئۆزىنىڭ يىللىق دۇنيا ئاچقۇچىلار يىغىنىنى باشلىغاندا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، تىبەتلىكلەر ۋە ئاممىۋى جەمئىيەت گۇرۇپپىلىرىغا قوشۇلۇپ، <ئالىمنىڭ تەكشۈرۈشى توختات> ھەرىكىتىگە ئاساسەن،

ئالمنى تەكشۈرۈشنى توختىتىشقا چاقىردى. بۇ پۇرسەتتە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن ئىككىنچى گۇرۇپپىدا «پىكىر ئەركىنلىكى ۋە ئالما: خىتاي، تىبەت، شەرقىي تۈركىستان ۋە خوڭكوڭ غا قوش ئۆلچەم» دەپ سۆز قىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 22 - 23 كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا بىخەتەرلىك تەشكىلاتىنىڭ پىكىر، ئاخبارات ۋە ئەركىنلىك يىغىنىغا قاتناشتى.

6 - ئاينىڭ 22 - 23 - كۈنلىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىلى رىيان باررى ياۋروپا بىخەتەرلىك ۋە ھەمكارلىق تەشكىلاتى ئۇيۇشتۇرغان ئەركىنلىكنى ئىپادىلەش تاراتقۇلىرى ۋە ئۇچۇرلىرى توغرىسىدىكى يىغىنغا قاتناشتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاينىڭ ۋە چەت ئەللەردە ياشىغان ئۇيغۇرلارنىڭ پىكىر ئەركىنلىكىنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن قاتتىق چەكلىمىگە ئۇچرىغانلىقى ۋە خىتاينىڭ دۇنيا پىكىر ئەركىنلىكى ۋە ئاخبارات ئەركىنلىكىگە بولغان تەھدىتىدىن ئەندىشە قىلغانلىقىنى ئىپادىلىدى.

• 6 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما دىرېكتورى ئاج + فىرانچائىس زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى

6 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن، ئاج فىرانچائىس بىلەن شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان زۇلۇم ھەققىدە سۆھبەتلەشتى. ئۇ فىرانسىيەنىڭ بۇ تاراتقۇسىدا ئۇيغۇرلاردا يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارنىڭ ئەلۋەتتە «ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەت» ئىكەنلىكىنى ئېيتتى.

• 6 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما دىرېكتورى The World بىلەن سۆھبەتتە بولدى

6 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما ۋە تەشۋىقات دىرېكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن The World دىن ماركو ۋېرمان نىڭ پروگراممىسىغا قاتنىشىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى ئەڭ يېڭى خەۋەرلەر ھەققىدە ۋە بىر ئۇيغۇر پائالىيەتچىسى بولۇش سۈپىتى بىلەن ئۆزىنىڭ شەخسىي كەچۈرمىشلىرى ھەققىدە مۇزاكىرە قىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى پراگا تەشۋىقات يىغىنى ئاچتى

6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا چېخىيە جۇمھۇرىيىتىنىڭ پايتەختى پراگا تەشۋىقات يىغىنى ئېچىش ئۈچۈن كەلدى. ئۇ ئاممىۋى تەشكىلاتلار ۋە ئەمەلدارلار بىلەن ۋە باشقا ئالاقىدار كىشىلەر بىلەن

كۆرۈشۈپ ئۇيغۇر كىرىزىسىغا مۇناسىۋەتلىك تەشۋىقات پائالىيەتلەرنى پىلانلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھازىر 11 - ئايدا پىراگادا ئۆتكۈزۈلمەكچى بولغان 2000 - يىللىق مۇنبەر ۋە ئامېرىكانىڭ پىراگادىكى كونسۇلخانىسى بىلەن ئۆتكۈزۈلىدىغان يىغىنغا تەييارلىق قىلىۋاتىدۇ.

• 6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى سايراگۈل ساۋۇتباي، كاۋەلىئۇس ئالەخ ۋە دولقۇن ئەيسالار بىلەن بېرلىندا ئېچىلغان ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا «تاجدار گۇۋاھچى» ناملىق كىتاب تارقىتىلدى.

سايراگۈل ساۋۇتباي خانىم 2017 - يىلىدىن بۇيان 1.8 - 3 مىليون ئۇيغۇر خالىغانچە تۇتۇلۇپ سولانغان يىغىۋېلىش لاگېرىدىكى ئىنسانلىقتىن چەتنىگەن ۋەقەلەر ھەققىدە سۆزلىدى. ئۇ خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن ئاشۇ يىغىلىش لاگېرىدىكى مەھبۇسلارغا خىتاي تىلى ئۆگىتىشكە مەجبۇرلانغان.

• 6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستاندىكى زۇلۇمنى توختىتىشنى تەلەپ قىلدى

6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى خەلقئارا زۇلۇم زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغۇچىلارنى قوللاش كۈنى بولۇپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ لاگېرىدىكى ئۇيغۇر مەھبۇسلار، كىشىلىك ھوقۇقنى قوغدىغۇچىلارنى قويۇپ بېرىشنى ۋە مەھبۇسلارغا قارىتىلغان قىيناشنى توختىتىشنى تەلەپ قىلدى. خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قوللانغان قىيناش ئۇسۇلى خەلقئارا قانۇن ۋە ئىنسانىي ئەخلاقنىڭ ئاساسىي ئۆلچىمىگە خىلاپتۇر. خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسى دائىم قىيناش ئارقىلىق يالغان ئىقرار قىلدۇرۇش، لاگېرلاردا ئىتائەت قىلىشقا زورلاش ئۇسۇللىرىنى قوللىنىدۇ، شۇنداقلا ئۇيغۇر، تىبەت ۋە خوڭكوڭلۇقلارنى زالىمغا قارشى سۆز قىلغانلىقى ئۈچۈن جازالانىدۇ.

• 6 - ئاينىڭ 29 - كۈنى يېڭى دوكلاتتا خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارشى ئىرقىي قىرغىنچىلىق قىلىۋاتقانلىقى ئىسپاتلاندى

ئادىرئان زەنزى يېقىنقى ئىلمىي دوكلاتىدا خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ كەڭ كۆلەملىك قىسىرلاشتۇرۇش ۋە نوپۇس كونترول قىلىش سىياسىتى ئارقىلىق ئۇيغۇر خەلقىنى كەلگۈسىدىن مەھرۇم قىلىشقا ئۇرۇنغانلىقىغا دائىر كونكرېت پاكىتلار بىلەن تەمىنلەندى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا مۇنداق دېدى: «بۇ دوكلاتنىڭ نەتىجىسى نۇرغۇن ئۇيغۇرلارنىڭ يېقىنقى ئۈچ يىلدا نېمىدىن قورقىدىغانلىقىنى ئىسپاتلىدى: خىتاي ھۆكۈمىتى بىزنى پۈتۈنلەي يوقاتماقچى بولۇۋاتىدۇ».

• 6 - ئاينىڭ 29 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 2 - كۈنىگىچە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە

پارلامېنتىدا تەشۋىقات يىغىنى ئاچتى.

6 - ئاينىڭ 29 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 2 - كۈنىگىچە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللەر ئۆمىكى گېرمانىيە پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ئاياللىرىغا يۈرگۈزۈلۈۋاتقان مەجبۇرى ھامىلىدارلىقتىن ساقلىنىش ۋە بالا چۈشۈرۈش ئوپىراتسىيەسى قاتارلىق ئەڭ يېڭى ئۆزگىرىشلەر ھەققىدە مەلۇمات بەردى، گېرمانىيە ھۆكۈمىتى بىلەن قانداق تەدبىرلىرىنى قوللىنىپ بۇ خىل ۋەزىيەتكە خاتىمە بېرىش مەسلىسىنى مۇزاكىرە قىلدى.

• دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇچراشقان پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ تىزىملىكى تۆۋەندىكىچە:

گېرمانىيە پارلامېنتى سول پارتىيە گۇرۇپپىسىنىڭ رەئىسى، گېرمانىيە پارلامېنت تاشقى مۇناسىۋەتلەر كومىتېتىنىڭ ئەزاسى سەۋم داغدەلەن خانىم.

گېرمانىيە پارلامېنتى يېشىلار پارتىيە گۇرۇپپىسىنىڭ رەئىسى، گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك ياردەم كومىتېتىدىكى ئەزاسى مارگارېتې بائۇسى خانىم.

گېرمانىيە پارلامېنتى كدۇ/كسۇ نىڭ ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنت كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك ياردەم كومىتېتى ئەزاسى نوربېرت ئالتېنكامپ ئەپەندىم.

گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، ب د ت نىڭ خەلقئارا تەشكىلاتلار ۋە يەرشارىلىشىش كومىتېتىنىڭ گېرمان پارلامېنتىدىكى رەئىسى ئۇلرېچ لېچتى ئەپەندىم.

گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنتى تاشقى مۇناسىۋەتلەر كومىتېتىنىڭ ئەزاسى كەم ئۆزدەمىر ئەپەندىم.

گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنتى تاشقى مۇناسىۋەتلەر كومىتېتىدىكى ئەركىن دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ رەئىسى بىجان دىجر - سارائى ئەپەندىم.

گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك ياردەم كومىتېتىنىڭ باشلىقى گىدە جەنسەن خانىم

گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك ياردەم كومىتېتى سىپىد گۇرۇپپىسىنىڭ رەئىسى فىرانك سچۋابە ئەپەندىم.

2020 - يىلى 7 - ئايدىن 12 - ئايغىچە، گېرمانىيە ياۋروپا ئىتتىپاقى كېڭىشىدە رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۆتەيدۇ، شۇنداقلا ب د ت بىخەتەرلىك كېڭىشىنىڭ،

شۇنداقلا كىشىلىك ھوقۇقى كېڭىشىنىڭ ئەزاسى. گېرمانىيە ھازىر ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئوخشىمىغان قاتلامدىكى ئەھمىيەتلىك ھەرىكەتلىرىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان ئورۇندا. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللەر ئۆمىكى ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقنى توختىتىش ئۈچۈن جىددىي ۋە كونكرېت تەدبىر قوللىنىشنىڭ لازىملىقىنى تەكىتلىدى.

شۇنىڭدىن كېيىن، گېرمانىيە پارلامېنت ئەزالىرى پارلامېنتىدا ۋە باشقا قاتلاملاردا ئۇيغۇر مەسىلىسىنى دائىم ئوتتۇرىغا قويدى. 11 - ئاينىڭ 4 - كۈنى، يېشىل پارتيەسى پارلامېنت ئەزاسى مارگارىتا بائۇسى، سوتسىيال دېموكراتلار پارتيەسى (سپد) نىڭ پارلامېنت ئەزاسى فىرانك سچۋابە لاگېردا ھايات قالغانلار (سايراگۈل ساۋۇتبای) بىلەن بىرلىكتە ۋىدىئودا پارلامېنت ناشتىلىقى ئۆتكۈزۈدۇ ۋە گېرمانىيە پارلامېنتىدا گۇۋاھلىق بېرىدۇ. ئۇندىن باشقا، 11 - ئاينىڭ 18 - كۈنى، گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك ياردەم كومىتېتىنىڭ باشلىقى گىدە جەنسەن خانىم لاگېردا ھاياتتا قالغانلارنىڭ رەسمىي ئىسپات ئاڭلاش يىغىنى ئۆتكۈزدى.

• 6 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلق سوتى قۇرۇشىنى تەلەپ قىلدى

6 - ئاينىڭ 29 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا خەلق سوتى قۇرۇلۇپ، خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىۋاتقان كىشىلىك ھوقۇققا زىت قىلمىشلىرى ۋە ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى تەكشۈرۈشنى رەسمىي تەلەپ قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا يازمىچە ماتېرىيالدا خەلقئارالىق داڭلىق ئادۋوكات گېئوففرەي نىكە نىڭ سوت كولىگىيەسىنى تەشكىللەش ۋە رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىشىنى تەلەپ قىلدى.

• 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنى رەئىس دولقۇن ئەيسا <دۇ نەۋس> نەقەيدان زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى

ئادىرئېن زەنز نىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ئاياللىرىغا مەجبۇرىي ھامىلىدارلىقتىن ساقلىنىش ۋە بالا چۈشۈرۈش ئوپېراتسىيەسى توغرىسىدىكى دوكلاتى ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى گېرمانىيە پايتەختىدىكى دۇ نەۋس ئىستۇدىيەسىدە نەقەيدان زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى. ئۇ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسىتىنى گەۋدىلەندۈرۈپ، رايوندىكى كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتىنىڭ ناچارلاشقانلىقىنى قايتا تەكىتلىدى. ئۇ خەلقئارا جەمئىيەتنى، بولۇپمۇ گېرمانىيەنى بۇ زۇلۇمنى ھەل قىلىش ۋە ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن كونكرېت تەدبىرلەرنى قوللىنىشقا، ۋە «بۇرۇنقىدەك سودا» دىن ۋاز كېچىشكە چاقىردى.

• 6 - ئاينىڭ 31 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، 7.5 ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 11 - يىلى مۇناسىۋىتى بىلەن پائالىيەت ئېلىپ بېرىشقا چاقىردى

2020 - يىلى 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقىنىڭ 11 - يىلى مۇناسىۋىتى بىلەن خاتىرىلەش پائالىيىتى ئېلىپ باردى. 2009 - يىلى 5 - 7 - ئىيۇل كۈنلىرى خىتاينىڭ رايوندا يۈرگۈزۈۋاتقان سىياسەتلىرىگە قارشى مىڭلىغان ئوقۇغۇچىنىڭ تىنچلىق بىلەن ئېلىپ بارغان نارازىلىق نامايىشى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەھشىيلەرچە باستۇرۇشىغا ئۇچرىدى. نەتىجىدە كۆپ ساندا كىشى ئۆلتۈرۈلدى، يارىدار بولدى ۋە غايىب قىلىۋېتىلدى. بۇ ھادىسىلەر خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە قارشى مۇئامىلىسىدىكى ئىنتايىن مۇھىم بىر بۇرۇلۇش ھاسىل قىلغانلىقىنى ئىسپاتلىدى.

• 7 - ئاينىڭ 4 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى» نى خاتىرىلەش ئۈچۈن، ياشلارغا توردا مۇھاكىمە يىغىنى ئورۇنلاشتۇردى.

• 7 - ئاينىڭ 4 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياشلار بىرلەشمىسىنىڭ مۇدىرى ۋە بېرلىندىكى ئىشخانا مۇدىرى «ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى» نى خاتىرىلەش يۈزىسىدىن، تۈرلۈك ياشلار تەشكىلاتلىرى ۋە لاگېر شاھىتلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ياشلار تور مۇھاكىمە يىغىنى ئورۇنلاشتۇردى. بۇ تور مۇھاكىمە يىغىنىغا 200 دىن ئارتۇق كىشى قاتناشتى.

• 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى - دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى» نىڭ 11 - يىللىقىنى خاتىرىلىدى

شەرقىي تۈركىستاندىكى «ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى» نىڭ 11 - يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن 4 - ئىيۇل كۈنى ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى مەمۇرىيەت ئورگانىدا نامايىش تەشكىللىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا گېرمانىيە پارلامېنتى ۋەكىللىرى مارگارىتسى بائۇسى، باۋارىيان ستاتە قاتارلىقلار ۋە پارلامېنت ئەزاسى ماركۇس رىندەرسپاچەر، گىب مۇدىرى ئۆلرېچ دەلئۇس بۇ نامايىشتا سۆز قىلدى.

ئەنگلىيەدىكى ئۇيغۇر ھەمكارلىق ھەرىكىتى ئۇيغۇر خەلقىنى زۇلۇم ۋە قىرغىنچىلىققا قارشى قوللاش ئۈچۈن توردا ئېتىراز بىلدۈرۈش يىغىنى تەشكىللىدى. ئىشچىلار خەلق ۋەكىللىرىدىن ئوھن مكدوننەل، كاتە ئوسامور ۋە ستەپھەن مكدوننەل قاتارلىقلار «ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى» نى خاتىرىلەش ئۈچۈن بۇ تور يىغىنىغا ئىتتىپاقلىق ئۇچۇرلىرى يوللىدى. بۇ تور يىغىنىغا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن زۇمرەتئاي ئەركىن ۋە رەھىمە مەھمۇت قاتارلىقلارمۇ قاتناشتى.

بۇلاردىن سىرت، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ئۈرۈمچى ۋەقەسىنى ئەسلىپ، 5 - ئىيۇل ۋەقەسىنىڭ قانداق قىلىپ خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان سىستېمىلاشقان ئاسسىمىلياتسىيە سىياسىتىدىن مەدەنىيەت قىرغىچلىقىغا ئايلانغانلىقىنى چۈشەندۈرگەن يىغىنغا ساھىبخانلىق قىلدى. يىغىندا ئۇيغۇر ئاياللىرىنىڭ مەجبۇرىي قىسىرلاشتۇرۇلۇشى ۋە مەجبۇر تۇغۇت چەكلەش ھەققىدىكى يېڭى دوكلاتى بىلەن تونۇلغان گېرمانىيەلىك دوكتور ئادرىئان زەنز ئەپەندى، ئامېرىكا خەلقئارالىق دىنىي ئەركىنلىك ھەيئىتىدىن نۇرى تۈركەل ئەپەندى، مۇخبىر ئۇرسۇلا گاۋتھئەر خانىم، دوكتور رىئان تھۇم، تەتقىقات ياردەمچىسى ۋە كىشىلىك ھوقۇق كۆزەتكۈچىسى دوكتور سوفى رىچاردسون قاتارلىقلار سۆز قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى «ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى» نىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە بولغان تەسىرى ۋە كەلگۈسىنى مۇھاكىمە قىلىش ئۈچۈن، ئۇيغۇر پائالىيەتچىلىرى ۋە لاگېر شاھىتلىرىدىن تەشكىللىگەن يىغىن ئورۇنلاشتۇردى. 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى ئۇيغۇرچە يىغىنغا ساھىبخانلىق قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ئىتالىيە كېڭەش پالاتاسىدا سۆز قىلدى.

7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا، IPAK ۋە يەر شارى قانۇن قائىدە كومىتېتى «ماركو پاننەللا» بىلەن ئۆتكۈزگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا، خىتاينىڭ نىڭ ئۇيغۇر ئاياللىرىنى كەڭ كۆلەمدە تۇغماسلىق ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ تۇغۇلۇش نىسبىتىنى تۆۋەنلىتىش سىياسىتى توغرىلىق سىكايىپىدا سۆز قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە پارلامېنت ئەزاسى بىلەن ۋىدېئو يىغىنى ئاچتى

7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئۆمىكى گېرمانىيە پارلامېنتى ئەزاسى، گېرمانىيە پارلامېنت كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك ياردەم كومىتېتى كدو/كسو بۆلۈمىنىڭ باشلىقى فىرانك ھەئىنرىچ ئەپەندىم بىلەن ۋىدېئو يىغىنى ئاچتى. ھەئىنرىچ ئەپەندى باشقا پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ، گېرمانىيە پارلامېنتىدا ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىغا ئائىت ئوخشىمىغان پائالىيەتلەرنى تەشكىللەشنى ئوتتۇرىغا قويدى. گېرمانىيە پارلامېنتىدىكى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىنىڭ باشلىقى پارلامېنت ئەزاسى گىدە جەنسىن نويايىردا لاگېردا ھايات قالغانلار بىلەن گېرمانىيە پارلامېنتى

كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىدا ئىسپات ئاڭلاش يىغىنى ئۇيۇشتۇرۇش ۋە تەشكىللەشكە قوشۇلدى. ئۇندىن باشقا، پارلامېنت ئەزاسى مارگارېتې بائۇسې نويابىردا، گېرمانىيە پارلامېنتىدا جازا لاگېردىكىلەر ئۈچۈن مەۋھۇم پارلامېنت ناشتىلىقى ئۇيۇشتۇردى.

• 7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى ئامېرىكانىڭ مېيۇنخېندىكى باش كونسۇللىرى بىلەن كۆرۈشتى

2020 - يىلى ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسى ۋە ئاۋام پالاتاسىدا ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنى ماقۇللانغاندىن كېيىن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىزمەتچىلىرى ئامېرىكانىڭ مېيۇنخېندىكى باش كونسۇلى مەغان گرەگونىس خانىم بىلەن كۆرۈشۈپ، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ قارارىغا مىننەتدارلىق بىلدۈردى ۋە كەلگۈسى ھەمكارلىق تۈرلىرىنى مۇزاكىرە قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تىبەتلەرنىڭ «ئاپپەلە سېنسورشىپ» ھەرىكىتىگە قاتناشتى

7 - ئاينىڭ 4 - كۈنى تىبەت ۋە ئۇيغۇر پائالىيەتچىلەرنىڭ بىر ۋىدېئو كۆرۈنۈشى لوندوندىكى بىر ئالما دۇكىنىنىڭ ۋە خىتاي ئەلچىخانىسىنىڭ تاملىرىغا چۈشۈرۈلدى. بۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ خەلقئارالىق تىبەت تورى، ئوقۇغۇچىلار ئۈچۈن ئەركىن تىبەت، تىبەت نامايىش ئىنستىتۇتى ۋە ئەركىن تىبەت بىلەن بىر سەپتە تۇرغان ئالمىغا قارشى تۇرۇش ھەرىكىتىنىڭ بىر قىسمى ئىدى. سېنتەبىردە ئالما شىركىتى ئۇچۇر ۋە سۆز قىلىش ئەركىنلىكىگە ھۆرمەت قىلىدىغان بىر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى ئېلان قىلدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر نەچچە كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرىنىڭ «ئالما تەكشۈرۈش تۈزۈمىنى توختات» ھەرىكىتى بىلەن خىتايدىكى ئالما تەكشۈرۈش تۈزۈمىنى ئاخىرلاشتۇرغاندىن كېيىن بۇ قارار چىقىرىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ئەمەلدارلارغا ۋە ئورگانلارغا ئۇيغۇلانغان جازالاشتىن مەنئۇن بولغانلىقىنى بىلدۈردى

7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ئامېرىكا خەزىنە مىنىستىرلىقىغا باغلىق ئوفاك، شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى بىلەن مۇناسىۋەتلىك دەپ قارالغان بىر دۆلەت ئورگىنى ۋە تۆت ھۆكۈمەت ئەمەلدارىغا جازا يۈرگۈزىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى. بۇلار: شىنجاڭ جامائەت خەۋپسىزلىك نازارىتى، كومپارتىيە شىنجاڭ باش سېكرېتارى چىن چۈەنگو، سابىق مۇئاۋىن باش سېكرېتارى جۇ خەيلۇن، جامائەت خەۋپسىزلىك نازارىتى ۋەزىپىدىكى پارتىيە

سېكرېتارى ۋە ئىدارە باشلىقى ۋاڭ مىنشەن ۋە بۇ نازارەتنىڭ سابىق سېكرېتارى خۇ لىجۇن قاتارلىقلاردىن ئىبارەت.

• 7 - ئاينىڭ 10 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارالىق جۇمھۇرىيەت ئىنستىتۇتى ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى

خەلقئارالىق جۇمھۇرىيەت ئىنستىتۇتى ئۇيغۇر مەسلىسىنى دۇنيانىڭ باشقا رايونلىرىدا، بولۇپمۇ مۇسۇلمان كۆپ بولغان دۆلەتلەردە قىزىق نۇقتىغا ئايلاندۇرۇشنى مۇھاكىمە قىلىش ئۈچۈن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ئالاقىلەشتى. بۇ ئىككى تەشكىلات مەزكۇر دۆلەتلەردە ئوتتۇرىغا قويۇلدىغان پىكىرلەرنى مۇھاكىمە قىلدى ۋە ھىندونېزىيە قاتارلىق جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرىنى نىشان قىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى خىتاي ئېتىقادلىقلار گۇرۇپپىسىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى

گېرمانىيەدىكى خىتاي خىرىستىيان گۇرۇپپىسىدىن «ھىسئى» چېركاۋىدىن تەشكىللىگەن بىر ھەيئەت دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ئىشخانىسىنى زىيارەت قىلدى. خىتاي ياشلىرىنىڭ قانداق قىلغاندا ئۇيغۇر مەسلىسىگە ئاكتىپ ياردەم بېرىدىغانلىقى، ئۇيغۇر دەۋاسىنى قانداق قوللىيالايدىغانلىقى ھەققىدە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىلدى.

• 7 - ئاينىڭ 14 - كۈنى خىتاي دائىرىلىرى ئامېرىكالىق ئەمەلدارلارغا خالغانچە جازا يۈرگۈزىدىغانلىقىنى بايان قىلدى

ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق سىياسىتى قانۇنىنىڭ ماقۇللىنىشى ۋە ئۇيغۇرغا قارىتىلغان كىشىلىك ھوقۇق ۋە ھىشىيلىكلىرىگە چېتىشلىق دەپ قارالغان ئىدارە ۋە كىشىلەرگە قارشى جازا يۈرگۈزىدىغانلىقىنى ئېلان قىلغانلىقىغا قارشى خىتاي ھۆكۈمىتىمۇ ئامېرىكا ئەمەلدارلىرىغا جازا يۈرگۈزىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى. خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ جازا ئۇيغۇلاش نىشانى ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ ئاۋازى بولغان ۋە ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توختىتىش ئۈچۈن كونكرېت پائالىيەت ئېلىپ بارغانلار بولغان. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى ۋە سىياسىيونلارغا، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىققا قارشى چىققانلارنى جىمىقتۇرۇش ۋە ئەمىلى تەدبىر ئېلىشقا توسقۇنچىلىق قىلىشىغا يول قويماسلىققا چاقىرىق قىلدى. ئۇيغۇر خەلقى ناھايىتى ئېغىر خەتەر ئاستىدا تۇرۇۋاتىدۇ، ئۇلارنىڭ قايغۇسىنى ۋە ئازاب ئوقۇبەتلىرىنى توختىتىش ئۈچۈن خەلقئارا جەمئىيەت دەرھال ھەرىكەتكە ئۆتۈشى كېرەك.

• 7 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىن ۋەكىلى يەزىدى ئو بىلەن كۆرۈشتى

ئىلگىرى بېرىلىدىكى ئىشخانا مۇدىرى غەيۇر قۇربان يەزىدى ئىشخانا تەرىپىدىن ئۇيغۇر كىرىزىسى توغرىسىدا زىيارەت قىلىنغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ «مەكتەپ پاراخلىرى» ناملىق پروگراممىسىدا ئېلىپ بېرىلغان بۇ زىيارەت گېرمانىيەدىكى ئوقۇغۇچىلار ئارىسىدا مۇسۇلمانلار ئۇچراۋاتقان زۇلۇمغا دىققەت تارتىش مەقسەت قىلىنغانىدى.

• 7 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرىلىدىكى ۋەكىلى توردا ئىستراتېگىيەلىك

تەتقىقاتلار ۋە مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشتى

بېرىلىدىكى ئىشخانا مۇدىرى ئۇيغۇر تەتقىقات ئىنستىتۇتى تەرىپىدىن تەشكىللەنگەن ۋە مەۋجۇت گېئو - جۇغراپىيەلىك ئىلگىرىلەشلەرنى تەكشۈرۈش ۋە ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن كىشىلىك ھوقۇق ۋە دېموكراتىيە ئۈچۈن خەلقئارالىق ھەرىكەتنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ئىستراتېگىيەلەر بارلىققا كەلتۈرۈشنى مەقسەت قىلغان تور مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشتى.

• 7 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ماجىد ناۋازغا ئۇيغۇرلار تەرىپىدە تۇرغانلىقى

ئۈچۈن رەھمەت ئېيتتى

7 - ئاينىڭ 13 - كۈنىدىن باشلاپ، ئىنگىلىز يازغۇچى، پائالىيەتچى ۋە ئاشقۇنلۇققا قارشى تۇرۇش تەشكىلاتىنىڭ (قوئىللىئام ئىنتەرناتىئونال) قۇرغۇچىلىرىدىن ماجىد ناۋاز شەرقىي تۈركىستاندا ئۇيغۇرلارغا قارشى يۈرگۈزۈلۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىققا دىققەت قوزغاش ئۈچۈن ئاچلىق ئېلان قىلغانلىقىنى جاكارلىدى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ماجىد ناۋازغا ئۇيغۇر خەلقىنى دادىللىق بىلەن ئوتتۇرىغا چىقىپ مۇداپىئە قىلغانلىقى ئۈچۈن رەھمەت ئېيتتى. پۈتۈن جەمئىيەتنى ھەرىكەتكە كەلتۈرگەن بۇ پىداكارلىقىغا مىننەتدارلىق بىلدۈردى.

• 7 - ئاينىڭ 22 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگىلىيەدىكى ۋەكىلى ئەنگىلىيە كىشىلىك

ھوقۇق تەشكىلاتى يىغىنىدا سۆز قىلدى

7 - ئاينىڭ 22 - كۈنى، ئەنگىلىيە بار كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتى ۋە ۋالەس گۇرۇپپىسى «ھەر قايسى دۆلەتلەرنىڭ ئۇيغۇرلار ۋە باشقا مۇسۇلمانلارغا قارىتا خەلقئارالىق قانۇندىكى مەسئۇلىيەتنى» ناملىق دوكلاتىنى ئېلان قىلغاندىن كېيىن، لوندوندىكى پائالىيەتچى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت ئەنگىلىيە بار كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتى ۋە ۋالەس گۇرۇپپىسى تەشكىللىگەن يىغىندا «ئا ۋاي فورۋارد؟ فىننىڭ جۇستىكە فور ئۇيغۇرس ئىن شىنجياڭ، چاينا» تېمىسىدا سۆزلىدى. بۇ يىغىنغا ئالىستائىر كارمىچائەل رىياسەتچىلىك قىلدى. ئەنگىلىيە بار كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتى ۋە ۋالەس گۇرۇپپىسى رەئىسى سچونا جولىي ھوقۇق ئىجراچىسى ۋە مۇدىر نىكولا ماكىبەئان

ۋە تەتقىقاتچى دوكتور ئادرىئان زەنز قاتارلىقلارمۇ بۇ يىغىنغا ئىشتىراك قىلدى.
• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرىي ئەمگەكنى توختىتىش بىرلەشمىسىگە قاتناشتى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى 72 ئۇيغۇر تەشكىلاتى، دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىكى 200 دىن ئارتۇق ئاممىۋىي تەشكىلات ۋە ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىغا ئۇيغۇر رايونىدا مەجبۇرىي ئەمگەكنى توختىتىش بىرلەشمىسىگە قاتنىشىشنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن كۆپ كۈچ چىقاردى. بۇ گۇرۇپپىلار بىر يىل ئىچىدە مەجبۇرىي ئەمگەككە مۇناسىۋەتلىك بولغان مال تەمىنلىگۈچىلەرنىڭ بارلىق ئالاقىسىنى ئۈزۈش ۋە ئۇيغۇر رايونىدا پاختىدىن ئىشلىگەن كىيىملەرگىچە بارلىق تەمىنلەشنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن ماركا كاپالەتنامىلىرىنى ئىزدەيدىغان نامايىش چاقىرىقى ئېلان قىلدى.

بۇ بىرلەشمە ماركا ۋە مال تەمىنلىگۈچىلەرنىڭ تەمىنات زەنجىرىنىڭ ھەر دەرىجىلىك پاختىدىن تەييار مەھسۇلاتلارغىچە شەرقىي تۈركىستاندىن چېكىنىپ چىقىشىنى، ئۇيغۇر ۋە باشقا گۇرۇپپىلارنىڭ باشقا ئەسلىھەلەردە مەجبۇرىي ئىشلىتىلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى ۋە مەجبۇرىي ئەمگەك سىستېمىسىنى قوللايدىغان مال تەمىنلىگۈچىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى ئاخىرلاشتۇرۇشنى تەلەپ قىلدى. ماركا ۋە مال تەمىنلىگۈچىلەر بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ سودا ۋە كىشىلىك ھوقۇق يېتەكچى پىرىنسىپى قاتارلىق خەلقئارالىق پىرىنسىپلاردا بېكىتىلگەن كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىشتىكى مەسئۇلىيەت مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىش ئۈچۈن، بۇ باسقۇچلارنىڭ ھەممىسىنى بېسىپ ئۆتۈش كېرەك.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ئاج+ فىرانچائىس دا نەقبەيدان تارقىتىشقا قاتناشتى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما ۋە تەشۋىقات مۇدىرى زۇمرەتئاي ئەركىن ئاج+ فىرانچائىس دا، شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرىي قىسىرلاشتۇرۇش ۋە مەجبۇرىي ئەمگەكنىڭ كېڭىيىشىگە دائىر يېڭى ئىسپاتلار ھەققىدە سۆزلىدى. شۇنداقلا يېڭىدىن ئوتتۇرىغا قويۇلغان «ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئەمگەكنى توختىتىش» بىرلەشمىسىنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتتى. بۇ قېتىملىق يىغىن فىرانسۇز تىلى ئىشلىتىدىغان دۆلەتلەردە ئۇيغۇر مەسلىسىگە دىققەت تارتىشتا رول ئوينىغان بولۇپ، نۇرغۇنلىغان فىرانسۇز مېدىياللىرى يېقىندىن بۇيان ئۇيغۇر كىرىزىسىنى تېخىمۇ ئاكتىپ ھالدا تىلغا ئالماقتا ۋە خەلق ۋەكىللىرىدەك يۇقىرى قاتلامدىكى كىشىلەرگە يەتكۈزۈلدى. يەنە ئوخشاش ئايدا، 30 فىرانسۇز پارلامېنت ئەزاسى بىرلىكتە فىرانسىيە پىرېزىدېنتى ماكرونغا ئۇيغۇر

كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىسىنى تىلغا ئېلىش ۋە بۇ ھەقتە ئەمەلىي قەدەم ئېلىش ئۈچۈن مەكتۇپ ئەۋەتتى. سېنتەبىردە ماکرون ئۇيغۇر مەسىلىسىنى تىلغا ئالغان بولۇپ، بۇ ئۇنىڭ ۋەزىپىگە ئولتۇرغاندىن بۇيانقى تۇنجى قېتىملىق ئۇيغۇر مەسىلىسىنى تىلغا ئېلىشى ھېسابلىنىدۇ.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى جەۋش نەۋس پانەل دا سۆزلىدى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى رەھىمە مەخمۇت «ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالى ۋە نېمىشقا ھەرىكەتكە ئۆتۈشمىز كېرەك!» دېگەن تېمىدا بىر يىغىنغا قاتناشتى. بۇ يىغىنغا يەنە رەنەئە كاسسىن نىڭ مۇدىرى مۇئاھەسسەنسۇن - گروسس، يازغۇچى ۋە پائالىيەتچى ماجىد ناۋاز قاتارلىقلارمۇ قاتناشتى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كىيىم - كېچەك ماركىلىرىنىڭ ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگىكىگە چېتىشلىق جىنايەتكە شېرىك بولۇپ قالماسلىقىنى تەلەپ قىلغان 180دىن كۆپ ئەزاسى بولغان ھەرىكەتكە قېتىلدى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى 100دىن كۆپ تەشكىلات ۋە ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ كىيىم ماركىلىرىغا شەرقىي تۈركىستاندىكى مەجبۇرىي ئەمگەككە چېتىشلىق ئىشلەپچىقىرىشنى توختىتىش ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىدىكى قىلمىشلىرىغا شېرىك بولماسلىق چاقىرىقىغا 72 ئۇيغۇر تەشكىلاتلارمۇ قېتىلدى. بۇ گۇرۇپپا مەجبۇرى ئەمگەكنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىشلەپچىقارغۇچىلارغا 12 ئاي ئىچىدە بارلىق ئالاقىسىنى كېسىشنى نە ئۇيغۇر رايونىدا ئىشلەپچىقىرىلغان پاختا ئىشلىتىلگەن كىيىم - كېچەكلەرگىچە بارلىق پائالىيەتلىرىنى توختىتىش توغرىسىدا ۋەدە بېرىشكە چاقىردى.

• 7 - ئاينىڭ 27 - كۈنى مېيۇنخېندىكى سىئېمپىس مەركىزى ئالدىدا نامايىش ئېلىپ بېرىلدى

7 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەھدىت ئىچىدىكى خەلقلەر تەشكىلاتى ۋە ئۇيغۇر خەلقى سىئېمپىس ۋە ئۇنىڭ لىدىرى جوئە كائەسەرنى شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان كىشىلىك ھوقۇق دەپسەنچىلىكىگە يانتاياق بولۇۋاتقانلىقى توغرىسىدا جاۋاب بېرىشكە چاقىرىق قىلىش ئۈچۈن مېيۇنخېندا نامايىش ئېلىپ باردى. سىئېمپىس شىركىتى «خىتاي ئېلېكترونلۇق تېخنىكا گۇرۇپپىسى» بىلەن ھەمكارلىشىۋاتقان بولۇپ، مەزكۇر خىتاي شىركىتى 1000 دىن ئارتۇق يىغىۋېلىش لاگېرىدىكى ئۇيغۇرلارنى ۋە باشقىلارنى كۆزىتىدىغان ئەپ ئىشلەپ چىقارغان.

• 7 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى يەكەن قىرغىنچىلىقىنىڭ قۇربانلىرىنى خاتىرىلدى

يەكەن قىرغىنچىلىقىنىڭ 6 - يىلى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايلىق تەرىپىدىن قىرغىن قىلىنغان بارلىق قۇربانلارنى خاتىرىلىدى. خىتاي قوراللىق قىسىملىرىنىڭ يەكەندە نۇرغۇنلىغان ئۇيغۇرنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشىگە سەۋەب بولغان تىنچلىق بىلەن ئېلىپ بېرىلغان بىر نازارلىق بىلدۈرۈش ھەرىكىتىنى قانلىق باستۇرغىنىغا ئالتە يىل بولدى. ئۇ ۋاقىتتىن بۇيان تەخمىنەن بىر مىليوندىن ئارتۇق ئۇيغۇرنىڭ خالىغانچە تۇتقۇن قىلىنىپ سىياسىي مېڭە يۇيۇش لاگېرلىرىدا ئويچە قىسىرلاشتۇرۇش، مەجبۇرى ئەمگەككە سېلىش ۋە ئىرقىي قىرغىنچىلىق ئېلىپ بارغان دۆلەت سىياسىتىگە شاھىت بولدۇق.

• 7 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىغا خىتاينىڭ 2022 - يىللىق قىشلىق ئولىمپىك مۇسابىقىسىگە ساھىبخانلىق قىلىشنى قايتىدىن ئويلىشىشى توغرىسىدا چاقىرىقتا بولۇندى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىغا خىتاينىڭ 2022 - يىللىق قىشلىق ئولىمپىك مۇسابىقىسىگە ساھىبخانلىق قىلىشقا رۇخسەت بېرىشىنى يېڭىدىن كۆزدىن كەچۈرۈشىنى ۋە خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئوچۇق ئاشكارا ئۇيغۇرلارغا قارشى ئىرقىي قىرغىنچىلىقى، ئىنسانلىققا قارشى ئىشلەۋاتقان جىنايەتلىرى ۋە باشقا زۇلۇملىرىنى كۆزدە تۇتۇپ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە باشقا ئورگانلار تەرىپىدىن سۆزى قىلىنىۋاتقان ئەندىشلەرنى جىددىي كۆرۈشۈشكە چاقىردى. بۇ قارار ئولىمپىك تەنھەرىكىتىنىڭ شەرتلىرىگە، قىممەت قاراشلىرىغا ۋە ئولىمپىك تەنھەرىكىتىنىڭ روھىغا خىلاپ.

• 8 - ئاينىڭ 9 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەتقىقات گۇرۇپپىلىرى دىنى رەھبەرلىرىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ۋەھشىيلىك جىنايىتىنى توختىتىش ھەرىكىتىنىڭ چاقىرىقىنى قارشى ئالدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توختىتىش، ئىرقىي قىرغىنچىلىققا تاقابىل تۇرۇش بىرلەشمىسى كىسۋ ۋە ئەنگىلىيە يەھۇدىيلار ۋەكىللەر ئۆمىكىگە قاتنىشىپ، ئېتىقاد ۋە ئېتىقاد جەمئىيىتى رەھبەرلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان ۋەھشىيلىك جىنايىتى قىلمىشلىرىنى توختىتىش ئۈچۈن ھەرىكەتكە چاقىرىغان چاقىرىقىنى قارشى ئالدى. كاتتەبۇرىنىڭ سابىق باش پوپى روۋان ۋىللىئامس، بېرما ۋە ھىندونېزىيەنىڭ كاردىناللىرى، لوندون باش پوپى ئېپىسكوپى ئاڭئەلوس، ئەنگىلىيەنىڭ بىر قىسىم پېشقەدەم رابىبلىرى، مۇسۇلمان دىنى رەھبەرلىرى، ئەنگىلىيە بۇددا دىنى جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى، دالاي لاماىنىڭ ۋەكىلى، ياۋروپا ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك جەمئىيىتىنىڭ ئەنگىلىيە ئىجرائىيە مۇدىرى بۈگۈن ئېلان قىلىنغان باياناتقا ئىمزا قويغان 76 كىشى ئىچىدە بولۇپ، «چوڭ قىرغىنچىلىق» تىن بۇيانقى ئەڭ قەبىھ ئىنسانىي

پاجىئەلەردىن بىرى ئۇيغۇرلار ۋە خىتايدىكى باشقا مۇسۇلمانلارغا قارشى ئېلىپ بېرىلۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى توختىتىشقا چاقىردى.

• 8 - ئاينىڭ 13 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتىنىڭ دا 2022 - يىللىق قىشلىق ئولمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنى ئۆتكۈزۈشنى قايتا قاراپ چىقىشنى رەت قىلغانلىقى ئۈچۈن ئەخلاق كومىتېتىغا يازما ئەرز سۇندى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، چېركاۋ سوت مەھكىمىسى پالاتاسىدىكى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتى مايكېل پولاك ۋە ئۇيغۇر ھوقۇقى ئادۋوكاتلىرىنىڭ باشچىلىقىغا، ئەخلاق ۋە ماسلىشىش ئىشخانىسى ئارقىلىق خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى ئەخلاق كومىتېتىغا رەسمىي ئەرز تەييارلاشقا بۇيرىدى.

خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى چوقۇم جاۋاب قايتۇرۇشى كېرەك بولغان بۇ ئەرز دە خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى ئىجرائىيە ھەيئىتى ۋە خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى رەئىسى توماس باچنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرنىڭ دەلىللىرى ئىسپاتلانغاندىن كېيىنمۇ 2022 - يىللىق قىشلىق ئولمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ بېيجىڭدا ئۆتكۈزۈلۈشىنى قايتا ئويلاشماي ئولمپىك نىزامنامىسىدا خىلاپلىق قىلغانلىقى بىلدۈرۈلدى.

• 8 - ئاينىڭ 13 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتىغا رەسمىي ئەرز سۇندى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتىغا رەسمىي ئەرزنامە تەييارلاش ئۈچۈن چېركاۋ مەھكىمىسى ئىشخانىسىدىن كىشىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق ئادۋوكاتلىرى باشلىقى مايكېل پولاك بىلەن ھەمكارلاشتى. ئەرز - شىكايەتلەر بىلەن بىللە سۇنۇلغان ھەر خىل مەنبەلەردىكى ئىسپاتلار مەجبۇرىي قىسىرلاشتۇرۇش، خالىغانچە ئادەم تۇتۇش، زۇلۇم، باستۇرۇش شەكلىدىكى بىخەتەرلىك ۋە مەجبۇرىي ئەمگەك، كۆزىتىش، قۇللانغاندا قاتارلىق بىر قاتار كىشىلىك ھوقۇققا زىت جىنايەتلەر ئىشلىنىۋاتقانلىقىنى ئىسپاتلىماقتا.

دوكلاتتا مۇنداق دەپ كۆرسىتىلدى: ئولمپىكىنى بېيجىڭدا ئۆتكۈزۈش ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمانلىرى تارتقان چېكىدىن ئاشقان باستۇرۇشنى قوللىغانلىق بولۇپلا قالماي، بەلكى خىتايدىكى تەمىنلەش زەنجىرىنىڭ، بولۇپمۇ توقۇمىچىلىق ۋە تېخنىكا ساھەسىدە ئوچۇق - ئاشكارىلىقنى كۆزدە تۇتىدىغان بولساق، خەلقئارا ئولمپىك كومىتېتى ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمان خەلقىگە قىلىنغان خەلقئارالىق جىنايەتلەرگە بىۋاسىتە قاتناشقان بولۇپ قالىدۇ. چۈنكى كەڭ كۆلەمدە ھۆججەتكە ئېلىنغان ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمانلىرىنى قۇل

ئەمگەكچى سۈپىتىدە ئىشلىتىلىشى ، مەجبۇرىي يۆتكىلىپ ئىشلىتىلىشى خەلقئارا ئولمىپىك كومىتېتىنىڭ ئولمىپىك مۇسابىقىلىرىدە قوللىنىلغان تېخنىكىنىڭ ۋە ئولمىپىك تاۋارلىرى ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان توقۇمىچىلىق مەھسۇلاتلىرىنىڭ كاپالەتكە ئىگە قىلىنىشىنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

• 8 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ئامېرىكا تارماق كومىتېتىدا

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى ئامېرىكا تارماق كومىتېتى بىلەن ئۇيغۇر كىرىزىسى توغرىسىدا بىرلەشمە دوكلات يىغىنىغا قاتناشتى. 8 - ئاينىڭ 17 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئامېرىكا پارلامېنتىدا تارماق كومىتېتىلار ئۆتكۈزگەن بىرلەشمە دە دوكلات بېرىش يىغىنىغا قاتناشتى. ئىسا ئەپەندى قاتناشقۇچىلارغا ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن كېرەكلىك ھەرىكەتلەر توغرىسىدا سۆز قىلدى ۋە ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنى باشقا تەۋسىيەلەر بىلەن بىللە ئۇيغۇر مەجبۇرى ئەمگەكنىڭ ئالدىنى ئېلىش قانۇنىنى ماقۇللاشقا چاقىردى.

• 8 - ئاينىڭ 18 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 70 تەشكىلات بىلەن بىرگە كانادا ۋە ئەنگىلىيەنى

يەرشارى ماگنىتسىكى جازاسىغا قايتىشقا چاقىردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ، باشقا 70 تەشكىلات بىلەن بىرلىشىپ كانادا ۋە ئەنگىلىيە ھۆكۈمىتىنى خىتاينىڭ ئۇيغۇر ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمانلارنى ئاساس قىلغان باشقا خەلقلەرگە قارىتىلغان كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىدە مەسئۇلىيىتى بار بولغان خىتاينىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرىنى ۋە ئىدارىلىرىنى جازالاشقا قاتنىشىشقا چاقىردى.

• 8 - ئاينىڭ 19 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مېيۇنخېندا مەجبۇرىي ئەمگەككە قارشى

نامايىش ئۆتكۈزدى

19 - ئاۋغۇستتا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مېيۇنخېندا ئادىداس ، نىك قاتارلىق خەلقئارالىق چوڭ شىركەتلەرنىڭ تارماقلىرى ئالدىدا ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئەمگەكنى توختىتىش ھەققىدە نامايىش قىلدى.

• 8 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىندىكى ۋەكىلى ئۇيغۇر مەسلىسى

ھەققىدىكى يۇمىلاق ئۈستەل مۇزاكىرىسىگە قاتناشتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بېرلىندىكى ئىشخاننىڭ مۇدىرى «ھاپپى سىكئەنكە گېرمانى» تەرىپىدىن ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنى مۇزاكىرە قىلىدىغان يۇمىلاق ئۈستەل مۇزاكىرىسىگە تەكلىپ قىلىندى.

8 - ئاينىڭ 27 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنت ئەزاسى ئەڭىن ئەروگلو بىلەن كۆرۈشتى.

ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ ئەزاسى ئەڭىن ئەروگلو دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىشخانا مۇدىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇيغۇر كىرىزىسىنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ مۇمكىنچىلىكى بولغان ئىنكاس ۋە ھەرىكەتلىرى ھەققىدە سۆھبەتلەشتى.

8 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنى خىتاي تاشقى ئىشلار مىنىستىرى بىلەن كۆرۈشكەندە ئۇيغۇر مەسلىسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى.

9 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئۆتكۈزۈلگەن خىتاي تاشقى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ زىيارىتى ئالدىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بايانات ئېلان قىلىپ، گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ يىغىن جەريانىدا ئۇيغۇر خەلقىگە قارىتىلغان ئىرقىي قىرغىنچىلىق مەسلىسىنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويۇشقا چاقىردى. ئۇندىن باشقا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ھېئىكو مائاسقا خەت يازغان بولۇپ، بۇ خەت ئاۋاز ئارقىلىق ئۇنىڭغا يەتكۈزۈلگەن. خەتتە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئۇيغۇر مەسلىسىنىڭ قارشى تەرەپكە ئۆقتۈرۈلۈشىنى تەلەپ قىلغان. بۇ خەت خىتاي ۋەكىللەر ئۆمىكى بىلەن كۆرۈشكەندە تاپشۇرۇپ ئېلىندى ۋە تارقىتىلدى.

ئۇندىن باشقا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋاڭجى رەسمىي زىيارەتتە بولغان گوللاندىيە، فىرانسىيە، نورۋېگىيە، ئىتالىيە، گېرمانىيە قاتارلىق دۆلەتلەردىكى مۇناسىۋەتلىك تەشكىلاتلارنى سەپەرۋەر قىلدى. ئۇ زىيارەت قىلغان ھەر بىر دۆلەتتە دېگۈدەك ئۇيغۇر، شياڭگاڭ، شىزاڭ ۋە باشقا جەمئىيەتلەردىن كەلگەن نامايىشچىلارنىڭ كەڭ كۆلەملىك نامايىشقا ئۇچرىدى، ئۇلار خىتاي ئىتتىپاقى (IPAK) پارلامېنت ئەزالىرى بىلەن بىرلىكتە ۋاڭجى بىلەن كۆرۈشكەندە دۆلەت ئەمەلدارلىرىنى ئىنسان ھەقلىرى ئەھۋالىنى ياخشىلاشقا كۆڭۈل بۆلۈشكە چاقىردى.

• 8 - ئاينىڭ 28 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنى ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىغا قارشى ئاۋاز بېرىشكە چاقىردى

سېنتەبىرنىڭ 1 - كۈنى خىتاي تاشقى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ بېرلىندىكى زىيارىتى مۇناسىۋىتى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنى پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ ئۇيغۇر كىرىزىسىنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويۇش ۋە خىتاي ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى سەۋەبلىك جاۋابكارلىققا تارتىشنى تەلەپ قىلدى. گېرمانىيەنىڭ ياۋروپا ئىتتىپاقى كېڭىشىنىڭ

رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۆتەۋاتقان بۇ مەزگىلدە ھائىكو مائاسىنىڭ بۇ پۇرسەتنى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توختىتىش ئۈچۈن ئۈنۈملۈك قوللىنىشى كېرەكلىكىنى بىلدۈردى.

• 8 - ئاينىڭ 30 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەجبۇرى يوقاپ كەتكۈچىلەرنىڭ خەلقئارا كۈنىنى گەۋدىلەندۈردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دۇنيادىكى زالىم ھاكىمىيەتلەر، ئۇلارنىڭ مۇناسىۋەتلىك ساقچىلىرى، ھەربىيلىرى ياكى بۇنى باستۇرۇش قۇرالى سۈپىتىدە تەتبىقلىغان ھەرقانداق پارتىيەلەرنىڭ قولىدا مەجبۇرى غايىب قىلىۋېتىلگەن بارلىق كىشىلەرنى خاتىرىلىدى.

بۇ كۈن ئەركىنلىك ۋە باشقا ئەڭ ئاساسلىق ھوقۇقتىن مەھرۇم قىلىنغانلارنى خاتىرىلەش ۋە ئۇلارغا ۋاكالىتەن ئادالەتنى تەشەببۇس قىلىش ۋە جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىز قېلىشىغا قارشى چىقىش ئۈچۈن مۇھىم بىر كۈن. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتايغا مەجبۇرى قايتۇرۇۋېتىلگەن ئۇيغۇر مۇساپىرلىرى ۋە پانالىق تىلىگۈچىلەرنىڭ غايىب بولغانلىقىدىن تۇيغان ئەندىشىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ياخشىراق بىر تۇرمۇش كۆچۈرۈش ئۈچۈن زۇلۇمدىن قاچماقچى بولغانلارنى جىمىقتۇرۇش خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن تەكرارلانغان بىر رىئاللىقتۇر.

• 8 - ئاينىڭ 31 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئامېرىكانىڭ ئىقتىسادى ۋە چېگرا قوغداش ئورنىغا ئىلتىماس سۈندى

8 - ئاينىڭ 31 - كۈنى «مۇھاپىزەتچىلەر گېزىتى» ئىككى پارچە ئەرزىيەت خېتىنىڭ ئامېرىكا كۇستوم ۋە چېگرا قوغداش ئورنىغا يەتكۈزگەنلىكىنى خەۋەر قىلدى، بۇنىڭ بىرى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن باشلامچى بولۇپ، ئامېرىكا دائىرىلىرىنى ئۇيغۇر رايونىدىن پاختا ئىمپورت قىلىشنى چەكلەشكە چاقىردى. بۇنداق بايقۇت قىلىشنىڭ ئىقتىسادى تەسىرى خىتاينىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە قاراتقان سىياسىتىنى قايتىدىن ئويلىنىشقا ئىتتىرىدۇ.

• ئاخباراتلار نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىش

7 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى گېرمانىيە پارلامېنتىدا گېرمانىيە دۆلەتلىك تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى ندر / زىدى نىڭ تۋ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ گېرمانىيە پارلامېنتىدىكى تەشۋىقات تىرىشچانلىقى توغرىسىدا توختالدى.

• 7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھوپە نوت ھاتە زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى

7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت ۋە كولورادو ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى ئىنسانشۇناس داررەن بىلەر شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بېرىلۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق توغرىسىدا ھوپە نوت ھاتە نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى. ھوپە نوت ھاتە ئەنگلىيەدىكى ئەڭ مۇۋەپپەقىيەت قازانغان سىياسىي ھەرىكەت گۇرۇپپىسىنىڭ بىرى بولۇپ، بۇ ئۆچمەنلىك سىياسىتىنى ئاكتىپ زەھەر قايتۇرۇش دورىسى بىلەن تەمىنلەيدۇ.

• 7 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ئەئۇرونەۋس دا نەقمەيدان سۆھبىتىدە

بولدى

7 - ئاينىڭ 20 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما ۋە تەشۋىقات دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن ئەئۇرونەۋس گېزىتىدە يېقىندا شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق جىنايەتلىرىنىڭ كۈنسېرى كۈچىيىشى توغرىسىدا سۆز قىلدى. زۇمرەتئاي ئەركىن خەلقئارا جەمئىيەتنى ب د ت ئومۇمىي مەجلىسىنىڭ قارار چىقىرىشىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا قىلغان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى تەكشۈرۈش ئۈچۈن مۇستەقىل مۇتەخەسسس ئەۋەتىشكە چاقىردى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى Sky News دا نەقمەيدان سۆھبىتىدە

بولدى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، يەنى ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئەمگەكنى ئاخىرلاشتۇرۇش بىرلەشمىسىنىڭ يولغا قويۇلغان كۈنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ پروگرامما ۋە تەشۋىقات دىرىكتورى زۇمرەتئاي ئەركىن Sky News دا نەقمەيدان زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەكى ھەققىدە ۋە بىرلەشمىنىڭ نېمىنى مەقسەت قىلىدىغانلىقى توغرىسىدا توختالدى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى تەھ سۇن زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت ئەنگلىيە تاراتقۇسى تەھ سۇن نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنىڭ پەۋقۇلئاددە كەچمىشى ۋە شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق مەسىلىسى ھەققىدە توختالدى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى Sky News زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت 23 - ئىيۇل ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئەمگەكى توغرىسىدا Sky News نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى. رەھىمە خانىم زىيارەتتە سۈرگۈندە ياشايدىغان ئۇيغۇرلارنىڭ ھاقارەت ۋە ئازابلىرى ھەققىدە سۆز

قىلدى، چۈنكى ئۇلار ئىشلىتىۋاتقان تاۋارلارنىڭمۇ تۈرمىگە سولانغان ۋە مەجبۇرىي ئەمگەك زاۋۇتلىرىدا ئىشلەشكە زورلانغان ئۆز خەلقىدىن كەلگەن بولۇشىدىن ئەنسىرەيتتى.

• 7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى گوئود مورنىڭ بىرتائىن دە ئالاھىدە سۆھبەتتە بولدى

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندىكى ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت ۋە ئەنگلىيەنىڭ پارلامېنت ئەزاسى نۇس غانى شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىق توغرىسىدا گوئود مورنىڭ بىرتائىن نىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى. رەھىمە مەخمۇت ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ خىتاي تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغانلىقى توغرىسىدىكى شەخسىي ھېكايىسىنى سۆزلەپ بەردى. نۇس غانى ۋە رەھىمە مەخمۇت خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاي ھۆكۈمىتىگە بېسىم ئىشلىتىپ، ئۇيغۇرلار ۋە باشقا تۈرك مۇسۇلمان خەلقلەرگە قارىتىلغان قەبىھ جىنايەتلەرنى ئاخىرلاشتۇرۇشقا چاقىردى.

• 7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى BBC ئاسىئان نەتۋورك دا سۆز قىلدى

7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ لوندوندا تۇرۇشلۇق ئەنگلىيە ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت BBC ئاسىئان نەتۋورك بىلەن ئۇنىڭ پائالىيىتى توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى. ئاكتىپ پائالىيەت قىلىۋاتقانلىقى سەۋەبىدىن ئۇ 20 يىلدىن بۇيان شەرقىي تۈركىستانغا قايتىپ كېتەلمىگەن ۋە ئۈچ يىلدىن بۇيان ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن پاراڭلىشىۋالغان. رەھىمە مەخمۇت ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن پاراڭلاشقاندا، چوڭ ئاكىسى ئۇنىڭغا: «بىزنى ئاللاھقا تاپشۇرغىن، بىزمۇ سېنى ئاللاھقا تاپشۇرىمىز» دېگەن.

• 7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ۋوركىڭ لىفە پودكاست دا سۆھبەتتە بولدى

7 - ئاينىڭ 24 - كۈنى جوناتان تاسىنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگلىيە ۋەكىلى رەھىمە مەخمۇت ۋە ئافل - چىئو خەلقئارا بۆلۈمى يەرشارى ئىشچىلار ھوقۇقى ماسلاشتۇرغۇچىسى برىئان فىننەگاننى ئۆزىنىڭ ۋوركىڭ لىفە دېگەن رادىيو پروگراممىسىغا تەكلىپ قىلىپ، ئۇيغۇرلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگەككە يۆتكىلىشى ۋە مۇناسىۋەتلىك دۇنياۋى داڭلىق ماركىلار ھەققىدە سۆھبەتلەشتى.

• 8 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىلى لىك دا لاگېردىكى ھايات قالغۇچىلارنىڭ

گۇۋاھلىقنى ئوقۇدى

8 - ئاينىڭ 2 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگلىيە دىرېكتورى رەھىمە مەخمۇت ماجىد ناۋاز ساھىبخانلىق قىلغان لەئادىڭ بىرتائىنىس كونۋەرساتىئون (لبك) دا لاگېردا ھايات قالغان سايراگۈل ساۋۇتباينىڭ كىشىنى چۆچۈتىدىغان گۇۋاھلىقنى ئوقۇدى. ناۋاز ئەپەندى شەخسىي گۇۋاھلىق توپلاشنىڭ نە قەدەر مۇھىم ئىكەنلىكىنى تەكىتلىدى، چۈنكى مۇستەبىت ھاكىمىيەت ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئېتىراپ قىلمايدۇ. ماجىد ناۋاز ئالدىنقى ئايدا ئۇيغۇرلارنى قوللاپ ئاچلىق ئېلان قىلغان. ئۇنىڭ ئاچلىق ئېلان قىلىشى ئەنگلىيە پارلامېنتىدا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئىرقىي قىرغىنچىلىق سىياسىتىنى يولغا قويۇشىغا ياردەم بەرگەن شەخسلەرگە «ماگنىتسكىي قانۇنى» ئۇسلۇبىدىكى قانۇن ئارقىلىق جازا يۈرگۈزۈش توغرىسىدا مۇنازىرە ئېلىپ بېرىشنى مەقسەت قىلغان. ئۇيغۇر مەسلىسى ئەنگلىيە پارلامېنتىدا مۇنازىرە قىلىندى.

• 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەنگلىيە تۈر دىرېكتورى سكاپپىدا ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقنى گەۋدىلەندۈردى

8 - ئاينىڭ 19 - كۈنى سكاپپىدا رەھىمە مەخمۇت بىلەن بولغان زىيارىتىنى ئېلان قىلدى، سۆھبەتتە شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ئەھۋالى، خىتاينىڭ ئۇيغۇر خەلقىگە زىيانكەشلىك قىلىشىنىڭ 2016 - يىلدىن باشلاپ قانداق تەرەققىي قىلغانلىقى ۋە خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ بۇ ۋەھشىيلىككە قانداق ئىنكاس قايتۇرغانلىقى ھەققىدە سۆز قىلىندى.

• 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى گېرمانىيە دۆلەتلىك رادىيوسىنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى

8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى ردد، گېرمانىيە دۆلەتلىك رادىيو ئىستانسىسى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ بېرلىن دىرېكتورى غەيۇر قۇربان ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى پروگرامما دىرېكتورى زۈمەرەتئاي ئەركىننىڭ زىيارىتىنى ئېلان قىلدى. زىيارەت مۇسۇلمانلارنىڭ دىنىي بايرىمى بولغان قۇربان ھېيت كۈنى ئېلىپ بېرىلغان بولۇپ، ئۇنىڭدا ئۇيغۇرلارنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا دۇچ كەلگەن دىنىي زىيانكەشلىكلىرى گەۋدىلەندۈرۈلگەن. ئۇ يەنە مەدەنىيەت باستۇرۇشلىرى ۋە دىياسپورادىكى ئۇيغۇرلارغا تەسىر كۆرسىتىدىغان ئائىلىنى ئايرىش سىياسىتى ۋە ئۇلارنىڭ ۋەتەن سىرتىدا ئۇيغۇر كىملىكىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن قانداق تىرىشچانلىق كۆرسىتىۋاتقانلىقىنى تەكىتلىدى.

بەشىنچى بۆلۈم

د ئۇ ق نىڭ 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

ھەققىدە ئېلان قىلغان باياناتلىرى

1. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنى چاقىرىش ھەققىدە باياناتى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخباراتى ھۆججەت نومۇرى: د ئۇ ق 7 - 001

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى 2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە چېخىيەنىڭ پايتەختى پىراگاڭدا ئۆتكۈزۈلدى.

قۇرۇلتاي نىزامنامىسى بويىچە، ھەر ئۈچ يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلىدىغان ۋە ئەسلىدە 2020 - يىلى 11 - ئايدا ئۆتكۈزۈش قارار قىلىنغان 7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى، كورونىڭ ۋاپاسى سەۋەبىدىن كېچىكتۈرۈلگەن ئىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، بۇ يىل 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ئېچىلغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ يىغىنى ۋە 7 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ئېچىلغان د ئۇ ق تەركىبىدىكى تەشكىلات رەھبەرلىرى يىغىنىدا مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق، 7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنى 2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە چېخىيەنىڭ پايتەختى پىراگاڭدا ئۆتكۈزۈش قارارىنى ئالدى.

يۇقىرىقى يىغىندا يەنە «7 - نۆۋەتلىك ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىغا تەييارلىق قىلىش كومىتېتى» قۇرۇپ چىقىلدى. تەييارلىق كومىتېتى قارمىقىدا «ۋەكىللەر كومىسسسىيىنى»، «نامزاتلار كومىسسسىيىنى»، «مالىيە كومىسسسىيىنى»، «ئارقا سەپ كومىسسسىيىنى» ۋە «كاتىباتلىق» قاتارلىق بەش خىزمەت كومىسسسىيىنى تەسىس قىلىندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - قۇرۇلتىيى، خىتاي ھاكىمىيىتى شەرقىي

تۈركىستاندىكى ئىرقىي قىرغىنچىلىق جىنايىتىنى داۋام قىلدۇرۇۋاتقان، دۇنيادىكى دېموكراتىك ئەللەر خىتايىنىڭ بۇ جىنايىتىنى كۈچلۈك ئەيىبلەۋاتقان ۋە سوراققا تارتىۋاتقان، شۇ جۈملىدىن دۇنيا دۆلەتلىرى بىر تەرەپ دە ئۇيغۇر مەسلىسىدە خىتايغا قارشى تۇرۇش ياكى قوللاش بويىچە ئىككى قۇتۇپقا بۆلۈنگەن، شۇنداقلا، دۇنيانىڭ سىياسىي ۋەزىيىتىدە زور بۇرۇلۇش يۈز بېرىۋاتقان پەۋقۇلئاددە بىر پەيتكە توغرا كەلدى. بۇ نۇقتىدىن ئېيتقاندا، بۇ قېتىمقى قۇرۇلتاي، دەۋر بۆلگۈچ ئەھمىيەتكە ئىگە بىر قېتىملىق قۇرۇلتاي بولغۇسى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى، نۆۋەتتە خەلقئارادىكى شەرقىي تۈركىستان دەۋاسىغا ۋەكىللىك قىلىۋاتقان مەركىزى تەشكىلات بولۇش سۈپىتى بىلەن، ئۇنىڭ مىللىي ھەرىكىتىمىزدىكى مەسئۇلىيەت ۋە مەجبۇرىيىتى ھەرقانداق ۋاقىتتىكىدىن تېخىمۇ ئېشىپ بارماقتا. مۇشۇ نۇقتىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاينىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئېچىلىشى ۋەتەن سىرتىدا ئېلىپ بېرىۋاتقان مىللىي ئازادلىق ھەرىكىتىمىزنىڭ بۇندىن كېيىن ھەم ئىزچىل، سىستېمىلىق ۋە ئۇتۇقلۇق داۋام قىلىشىدا زور ئەھمىيەتكە ئىگىدۇر.

بۇ قېتىمقى قۇرۇلتاي، ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ دېموكراتىك ئۇسۇل بىلەن سايلاپ چىققان قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى، كۆزەتكۈچىلەر ۋە تەكلىپ قىلىنغان ئالاھىدە مېھمانلارنىڭ ئىشتىراك قىلىشى بىلەن ئۆتكۈزۈلدى. قۇرۇلتايدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئۆتكەن تۆت يىللىق خىزمەت دوكلاتى، مالىيە دوكلاتى تەقدىم قىلىندى. شۇنداقلا مىللىي ھەرىكىتىمىزنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرۈشنىڭ چارە - تەدبىرلىرى، ئىستراتېگىيەلىرى ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىلدى ۋە مۇھىم قارارلار قوبۇل قىلىندى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە يېڭى ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلدى. يەنى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئىجابىي ئەنئەنىسىگە ۋارىسلىق قىلىش بىلەن بىرگە، بۈگۈنكى دۇنيا يۈزلىنىشىگە ماس خىزمەت قىلالايدىغان ياش، قابىلىيەتلىك ۋە جەڭگىۋار يېڭى رەھبەرلىك قوشۇنى دېموكراتىك شەكىلدە سايلاپ چىقىلدى.

7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي، خەلقىمىزنىڭ مىللىي مۇستەقىللىق ئارزۇسى ۋە سىياسىي غايىسىنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن تېخىمۇ ئۈنۈملۈك بولغان تەدبىرلەرنى ئىزدەيدىغان، مىللىتىمىزنىڭ كەلگۈسىگە بولغان ئۈمىدى ۋە كۈرەش ئىرادىسىنى كۈچەيتىدىغان قۇرۇلتاي بولدى. بۇ قۇرۇلتاي يەنە، دۇنيادىكى بىزنى قوللاۋاتقان ھەرقايسى دۆلەتلەر، سىياسىي پارتىيەلەر، خەلقئارا تەشكىلاتلار ۋە شەرقىي تۈركىستان دوستلىرىغا ئۆزىمىزنىڭ كەلگۈسىدە يەتمەكچى بولغان بۈيۈك نىشانىمىز

ھەققىدە مەلۇمات بېرىدىغان بىر قۇرۇلتايدۇر. شۇ جۈملىدىن، قۇرۇلتايدا، شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ مىللىي مۇستەقىللىقىغا ئېرىشىشتىن ئىبارەت ئىبارەت ئاداققى غايىسى ۋە سىياسىي نىشانى دۇنياغا يەنە بىر قېتىم جاكارلىنىدۇ.

بۇ قېتىمقى قۇرۇلتاي، مىللىي دەۋا ئىشلىرىمىزغا پايدىلىقلا بولغان ھەرخىل پىكىر ئېقىملىرى ۋە كۆز قاراشلارنىڭ ئەركىن ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى ئۈچۈن كەڭرى سورۇن ھازىرلاپ بېرىدۇ، شۇنىڭدەك، بۈگۈنگىچە، ھەرخىل سەۋەبلەر بىلەن مىللىي ھەرىكىتىمىز، جۈملىدىن د ئۇ ق نىڭ سىرتىدا قالغان ياش، قابىلىيەتلىك زىيالىيلىرىمىز ۋە پائالىيەتچىلىرىمىزگە كەڭ قۇچاق ئاچىدۇ.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەلقىمىزنىڭ قۇرۇلتىيىدۇر!

بىز، ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى تەشكىلاتلار، ۋە تەنپەرۋەرلەر، جۈملىدىن بارچە ۋە تەنداشلىرىمىزنى نوپا بىردا ئۆتكۈزۈلىدىغان 7 - قۇرۇلتىيىمىز ئۈچۈن ھازىردىن باشلاپ جىددىي سەپەرۋەرلىككە كېلىشىكە، بۇنىڭ ئۈچۈن، جايلاردا ئېلىپ بېرىلىدىغان قۇرۇلتاي ۋەكىللىك سايلىمىدىن تارتىپ، ئاخىرقى قۇرۇلتاي رەھبەرلىك سايلىمىغىچە، قۇرۇلتايدىكى ئەركىن مۇزاكىرىلەردىن تارتىپ، ئىستراتېگىيەلىك قارارلارنى ئېلىشىقچە بولغان پۈتۈن جەريانلارغا ئاكتىپ ئاۋاز قوشۇشقا، بۇ قۇرۇلتاينىڭ، خەلقىمىزنىڭ نۆۋەتتىكى ھەقىقىي ئارزۇ - ئىستەكلىرى ۋە تەلەپلىرىگە جاۋاب بېرەلەيدىغان، خەلقئارا سەۋىيەدىكى غەلبىلىك بىر قۇرۇلتاي بولۇپ ئۆتۈشىگە ئۆز ھەسسەلىرىنى قوشۇشقا چاقىرىمىز.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

2021 - يىلى 7 - ئاينىڭ 14 - كۈنى

2. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىغا ۋەكىل نامزاتلىرى ھەققىدە بايانات

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخباراتى ھۆججەت نومۇرى: د ئۇ ق 7 - 002

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ 7 - نۆۋەتلىكى ۋەكىللىك قۇرۇلتىيىنى 2021 - يىلى 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە چېخىيەنىڭ پايتەختى پىراگادا ئۆتكۈزۈش قارار قىلىنغاندىن كېيىن، ھەرقايسى تەشكىلاتلارنىڭ مەسئۇللىرى،

جامائەت ئەربابلىرى ۋە قۇرۇلتاينىڭ خىزمەتچى خادىملىرىدىن بولۇپ 40 تىن ئارتۇق كىشىدىن تەركىب تاپقان قۇرۇلتاي تەييارلىق كومىتېتى، 5 خىزمەت كومىسسسىيونىغا بۆلۈنۈپ ئۆزىنىڭ خىزمەتلىرىنى رەسمىي يوسۇندا باشلىدى.

بۇ قېتىمقى قۇرۇلتايدا، بۆسۈش خاراكتېرلىك بىر ئىسلاھات ئېلىپ بېرىپ، يۈكسەك دەرىجىدە دېموكراتىيە جارى قىلدۇرۇلۇپ، قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى خەلقىمىزنىڭ ئالىي مەنپەئەتى ۋە مىللىي ئىرادىسىگە ھەقىقىي ۋەكىللىك قىلىدىغان، پىداكار، قابىلىيەتلىك قېرىنداشلىرىمىز ئىچىدىن ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ ئاۋاز بېرىشى ئارقىلىق سايلاپ چىقىلىدۇ.

بۇ قارارنىڭ ئىجرا قىلىنىشى ئۈچۈن ھەرقايسى ئەللەردە مەخسۇس 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىغا ۋەكىل سايلاش كومىتېتلىرى تەسىس قىلىندى، 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاينىڭ ۋەكىل سايلاش خىزمەتلىرى 8 - ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر تاماملىنىپ بولىدۇ ۋە ئۇيغۇرلار كۆپ ئولتۇراقلاشقان دۆلەتلەردە 8 - ئاينىڭ 22 - كۈنى يەكشەنبە ئوخشاش كۈنىدە بىر تۇتاش ھالدا ۋەكىل سايلىمى ئۆتكۈزۈلىدۇ.

7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىكىگە نامزات بولغۇچىلارغا قويۇلىدىغان تۆۋەندىكى شەرتلەرنى ھازىرلىغان ھەرقانداق بىر شەرقىي تۈركىستانلىق، قۇرۇلتاي ۋەكىل نامزاتلىقىغا ئۆزىنى كۆرسىتىش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇپ، ھەرقايسى ئەللەردىكى ۋەكىل سايلاش كومىتېتلىرى بۇ بەلگىلىمىنىڭ پۈتۈن ماددىلىرىغا قاتتىق ئەمەل قىلغان ئاساستا ۋەكىل نامزاتلىرىنى تاللاپ چىقىشى لازىم:

1. قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى ھەرقايسى دۆلەتلەردە پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار ۋە قۇرۇلتاينى ھىمايە قىلىۋاتقان شەرقىي تۈركىستانلىقلار تەرىپىدىن دېموكراتىك ئۇسۇلدا سايلاپ چىقىلىدۇ؛

2. ھەر بىر دۆلەتلەردە سايلاپ چىقىلىدىغان ۋەكىللەرنىڭ ئەڭ ئاز 3 تەن 1 قىسمى ياشلاردىن ۋە خانىم - قىزلىرىمىزدىن تەركىب تاپقان بولۇشى؛

3. ۋەكىل نامزاتى جەزمەن 18 ياشنى تولدۇرغان شەرقىي تۈركىستانلىق بولۇشى؛

4. ئۆزىنىڭ ئانا تىلىنى راۋان سۆزلىيەلەيدىغان بولۇشى ۋە ئەڭ ئاز بىر چەت ئەل تىلىنى بىلگەن بولۇشى؛

5. ۋەتەن، مىللەت سۆيگۈسى كۈچلۈك، مىللىي دەۋا سېپىمىزدە مىننەتسىز پىداكارلىق كۆرسىتىش روھىغا ئىگە بولۇشى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى قىزغىن

ھىمايە قىلىدىغان، قوللايدىغان كىشى بولۇشى، قۇرۇلتاي تاپشۇرغان ۋەزىپىلەرنى ئاكتىپلىق بىلەن ئورۇنلايدىغان بولۇشى؛

6. ئۆزى تۇرۇشلۇق دۆلەتلەردىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىدا خىزمەت قىلغان بولۇشى، ياكى مەلۇم سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن تەشكىلاتلاردا ۋەزىپە ئالمىغان بولسىمۇ ئۆز ئالدىغا مىللىي دەۋايىمىز ئۈچۈن خىزمەت قىلىۋاتقان بولۇشى؛

7. ئۆزى، چەت ئەلدىكى ئائىلە ئەزالىرى خىتاينىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىكى خىتايغا باغلىنىشلىق بولغان سىياسىي، ئىجتىمائىي، مەدەنىي ۋە تىجارىي ئورۇنلار بىلەن ھەرقانداق شەكىلدىكى ئالاقىدە بولمىغان بولۇشى؛

8. چوقۇم كۈچلۈك مەسئۇلىيەتچانلىق، جاۋابكارلىق تۇيغۇسى بولۇشى، ئىلتىماس قىلغان ۋەزىپىگە سايلانغان ياكى تەيىنلىگەن تەقدىردە، ۋەزىپە ئالغان مۇددەت ئىچىدە ئۆزى مەسئۇل ساھە ھەققىدە تەپسىلىي پىلان - پروگرام تۈزۈپ چىقالايدىغان ۋە ئۇنى جانلىق شەكىلدە ئىجرا قىلالايدىغان ئىقتىدارغا ئىگە بولۇشى لازىم.

9. قۇرۇلتاي ئېچىلغىچە بولغان مۇددەتتىن ئەڭ ئاز 3 يىل ئىلگىرىگىچە ۋە قۇرۇلتاينىڭ ۋەكىلى بولۇپ خىزمەت قىلغان مۇددەت ئىچىدە، شۇنداقلا ۋەكىللىك مۇددەتنى ئاخىرلاشقاندىن كېيىنكى بىر يىل ئىچىدە شەرقىي تۈركىستان، خىتاي ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى رايونلارغا بارمىغان ۋە بارمايدىغان بولۇشى؛

10. سىياسىي جەھەتتىن بەلگىلىك ئاڭ ۋە تەجرىبىگە ئىگە بولۇشى، خەلقئارا سىياسەت، خىتاي ۋە شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتى ھەققىدە بەلگىلىك چۈشەنچە ۋە مەلۇماتقا ئىگە بولغان بولۇشى؛

11. ئۇيغۇرلۇق بەدىلىنى ياكى ئۆزى ئەزا بولغان تەشكىلاتنىڭ ئەزالىق بەدىلىنى ئىزچىل تۈردە تۆلەپ كەلگەن بولۇشى، مەلۇم سەۋەب تۈپەيلىدىن ھازىرغىچە قۇرۇلتاي تەرىپىدىن 40 ئايدىن بۇيان يولغا قويۇلۇۋاتقان ئۇيغۇرلۇق بەدىلىنى پەقەت تۆلىمىگەنلەر ياكى بىر قىسمىنى تۆلەپ بىر قىسمىنى تۆلىمىگەنلەر 40 ئايلىق بەدەل پۇلىنى ۋەكىل نامزاتلىقىغا ئىلتىماس قىلىشتىن بۇرۇن تۆلىۋېتىشى شەرت؛

12. ۋەكىل نامزاتى چوقۇم 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتايغا بىۋاسىتە ياكى تور ئارقىلىق قاتنىشالايدىغان بولۇشى شەرت؛

13. يۇقىرىقى شەرتلەرنى ھازىرلىغان شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلىرىمىز ئۆزىنى 7 - ئاينىڭ 31 - كۈنىدىن بۇرۇن ۋەكىل نامزاتلىقىغا كۆرسىتىپ بولۇشى لازىم.

14. ۋەكىل نامزاتلىرى قۇرۇلتاي تەرىپىدىن تەييارلانغان ۋەكىللىككە ئىلتىماس قىلىش جەدۋىلىنى تولدۇرۇپ، ئۆزى تۇرۇشلۇق دۆلەتتىكى سايلام كومىتېتىغا بەلگىلىگەن مۇددەت ئىچىدە تاپشۇرۇشى كېرەك. بۇ جەدۋەل ئىنتېرنېت ئارقىلىق ئېلېكترونىك شەكىلدە ياكى قەغەز يۈزىدە يازما شەكىلدە تولدۇرىلىدۇ. بۇ جەدۋەل ھەرقايسى دۆلەتلەردىكى سايلام كومىتېتى تەرىپىدىن تەمىنلىنىدۇ.

بىز، ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى تەشكىلاتلار، ۋە تەنپەرۋەرلەر، جۈملىدىن بارچە ۋە تەنداشلىرىمىزنى 7 - قۇرۇلتىيىمىز ئۈچۈن ھازىردىن باشلاپ جىددىي سەپەرۋەرلىككە كېلىشكە، بۇنىڭ ئۈچۈن، جايلاردا ئېلىپ بېرىلىدىغان قۇرۇلتاي ۋەكىللىك سايلامىدىن تارتىپ، ئاخىرقى قۇرۇلتاي رەھبەرلىك سايلامىغىچە، قۇرۇلتايدىكى ئەركىن مۇزاكىرىلەردىن تارتىپ، ئىستراتېگىيەلىك قارارلارنى ئېلىشقا بولغان پۈتۈن جەريانلارغا ئاكتىپ ئاۋاز قوشۇشقا، بۇ قۇرۇلتاينىڭ، خەلقىمىزنىڭ نۆۋەتتىكى ھەقىقىي ئارزۇ - ئىستەكلىرى ۋە تەلەپلىرىگە جاۋاب بېرەلەيدىغان، خەلقئارا سەۋىيەدىكى غەلبىلىك بىر قۇرۇلتاي بولۇپ ئۆتۈشىگە ئۆز ھەسسىلىرىنى قوشۇشقا چاقىرىمىز.

ھۆرمەت ۋە ئېھتىرام بىلەن:

7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەييارلىق كومىتېتى

2021 - يىلى 7 - ئاينىڭ 16 - كۈنى

3. 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەھبەرلىك ئورگانلىرى، سايلاندىغان ئورۇن - ۋەزىپىلەر ۋە نامزاتلىق شەرتلىرى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاخباراتى ھۆججەت نومۇرى: دۇق 7 - 003

مۆھتەرەم ۋەكىللەر،

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىغا ۋەكىللەرنى سايلاش ۋە بېكىتىش خىزمەتلىرى ئۇتۇقلۇق تامام بولدى. نۆۋەتتىكى كۈنتەرتىپىمىزدە قىلىنىدىغان ئىش بولسا، 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيىمىزدا سايلاپ چىقىلىدىغان يېڭى بىر نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە ۋەزىپە ئېلىشقا ئۆزىنى كۆرسىتىدىغان نامزاتلارنى تەييارلاشتىن ئىبارەت. ئالدىنقى

ئىككى ھەپتە ئىچىدە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى ئەزالىرى ۋە 7 - قۇرۇلتاي تەييارلىق كومىتېتى نامزاتلىق كومىسسسىيىنى بىرلىكتە مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىگە بۇ قېتىمقى قۇرۇلتىيمىزدا سايلىنىدىغان ئورۇن - ۋەزىپىلەرنى بېكىتىپ چىقتۇق. نۆۋەتتىكى دەۋا ۋەزىيىتىنىڭ ئېھتىياجىغا كۆرە بۇرۇنقىغا ئوخشىمايدىغان بەزى تەڭشەشلەر ئېلىپ بېرىلدى. شۇنىڭدەك، د ئۇ ق رەھبەرلىك ھەيئىتىگە ئۆزىنى كۆرسىتىدىغانلارغا قويۇلدىغان نامزاتلىق شەرتلىرى تۈزۈپ چىقىلدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نىزامنامىسىدىكى ئالاقىدار بەلگىلىمىلەر بويىچە، بۇ قېتىم ۋەكىللىككە تاللانغان 207 نەپەر رەسمىي ۋەكىلنىڭ ھەممىسىنىڭ 7 - قۇرۇلتايدا ھەم سايلىنىش ۋە سايلاش ھوقۇقى بولىدۇ. شۇڭا، ۋەكىللىرىمىزنى دادىللىق ۋە تەشەببۇسكارلىق بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدىكى ھەرقايسى ئورۇن - ۋەزىپىلەرگە ئۆزلىرىنى نامزاتلىققا كۆرسىتىشكە چاقىرىق قىلىمىز.

ئۆزىنى نامزاتلىققا كۆرسىتىش مۇددىتى ئۈشۈبۇ ئۆقتۈرۈش ئېلان قىلىنغان كۈن (بۈگۈن 6 - سېنتەبىر) دىن باشلاپ 10 - ئۆكتەبىرگە 35 كۈن بولىدۇ. نامزاتلىققا ئىلتىماس قىلىش جەدۋىلى ۋە باشقا قوشۇمچە مەلۇماتلار كېيىنكى بىر قانچە كۈن ئىچىدە نۆۋەت بىلەن ئېلان قىلىنىدۇ.

7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەھبەرلىك ئورگانلىرى ۋە سايلىنىدىغان ئورۇن - ۋەزىپىلەر:

2021 - يىل 11 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە چېخىيەنىڭ پايتەختى پىراگادا ئۆتكۈزۈلىدىغان 7 - نۆۋەتلىك دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىدا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قارمىقىدىكى تۆۋەندىكى ئورگانلارنىڭ مەسئۇللىرى قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى تەرىپىدىن، ئۆزىنى ئالدىن نامزاتلىققا كۆرسەتكەن رەسمىي ۋەكىللەر ئىچىدىن دېموكراتىك ئۇسۇلدا، ئاۋاز بېرىش ئارقىلىق سايلاپ چىقىلىدۇ.

- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇئاۋىن رەئىسلىرى: 3 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى: 4 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باش تەپتىشى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇئاۋىن باش تەپتىشىلىرى: 4 نەپەر

- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندىنىڭ رەئىسى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسلىرى: 2 نەپەر

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى تەركىبىدىكى ئورگانلار:

- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ياشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاياللار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىچكى ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەدەنىيەت كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى سەھىيە كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئېكولوگىيە كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خىتاي ئىشلىرى كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قانۇن كومىتېتى مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇھاجىرلار مەركىزى مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەشۋىقات - ئۇچۇر مەركىزىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەتقىقات مەركىزى مۇدىرى: 1 نەپەر
- دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى نەشرىيات مەركىزىنىڭ مۇدىرى: 1 نەپەر

- رەسمىي ئاۋازغا قويۇپ سايلىنىدىغان رەھبەرلەر جەمئىي 32 نەپەر

يۇقىرىقىلاردىن باشقا، مەسلىھەتچىلەر، قۇرۇلتاينىڭ كاتىپى، ئارخىپ مۇدىرى، بايانا تەرجىمانلار، (ئۈچ نەپەر) قۇرۇلتاينىڭ ھەرقايسى ئەللەردىكى ۋاكالەتچىلىرى ۋە قۇرۇلتاينىڭ ھەرقايسى دۆلەتلەردە تەسىس قىلغان ئىشخانىلىرىنىڭ دىرېكتورلىرى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەئىسىنىڭ، قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى ئىچىدىن ياكى سىرتتىن بىۋاسىتە تەكلىپ قىلىپ كۆرسىتىشى ۋە ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ ماقۇللۇقى بىلەن ۋەزىپىگە قويۇلىدۇ.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىكىگە نامزات بولىدىغانلارغا
قويۇلىدىغان شەرتلەر:

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسلىكىگە نامزات بولىدىغانلارغا قويۇلىدىغان
شەرتلەر:

- (1) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي ۋەكىللىكىگە قويۇلغان 13 ماددىلىق شەرتلەرنى تولۇق ئورۇندىغان بولۇشى كېرەك.
- (2) ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدا سىياسىي، ئىجتىمائىي پائالىيەتلىرى بىلەن تونۇلۇپ، ئېتىراپ قىلىنغان بولۇشى، دەۋا ئىشلىرىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجە ياراتقان ۋە يېتەرلىك تەجرىبە ھاسىل قىلغان بولۇشى كېرەك.
- (3) خەلقئارادا بەلگىلىك تەسىر ۋە ئابروۋىغا ئىگە بولغان بولۇشى كېرەك.
- (4) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە ئەڭ كەم دېگەندە 7 يىل رەھبەرلىك خىزمىتىدە بولغان بولۇشى كېرەك.
- (5) 2009 - يىلدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستان، خىتاي ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى رايونلارغا بارمىغان ۋە ۋەزىپىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن 10 يىلغىچە بارمايدىغان بولۇشى كېرەك.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسلىكىگە نامزات بولىدىغانلارغا قويۇلدىغان شەرتلەر:

- (1) 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي ۋەكىللىكىگە قويۇلغان 13 ماددىلىق شەرتلەرنى تولۇق ئورۇندىغان بولۇشى كېرەك.
- (2) مىللىي دەۋا ساھەسىدە يېتەرلىك خىزمەت تەجرىبىسىگە ئىگە بولغان بولۇشى كېرەك.
- (3) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە ۋە ياكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەركىبىدىكى تەشكىلاتلاردا ئەڭ ئاز بولغاندا 5 يىل خىزمەت قىلغان بولۇشى كېرەك.
- (4) 2009 - يىلدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستان، خىتاي ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى رايونلارغا بارمىغان ۋە ۋەزىپىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن 10 يىلغىچە بارمايدىغان بولۇشى كېرەك.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسلىكىگە نامزات بولىدىغانلارغا قويۇلدىغان شەرتلەر:

- (1) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي ۋەكىللىكىگە قويۇلغان 13 ماددىلىق شەرتلەرنى تولۇق ئورۇندىغان بولۇشى كېرەك
- (2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە كەم دېگەندە 5 يىل خىزمەت قىلغان بولۇشى كېرەك.
- (3) 2009 - يىلدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستان، خىتاي ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى رايونلارغا بارمىغان ۋە ۋەزىپىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن 10 يىلغىچە بارمايدىغان بولۇشى كېرەك.

كېيىن 6 يىلغىچە بارمايدىغان بولۇشى كېرەك.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى مۇئاۋىن رەئىسلىكىگە نامزات بولىدىغانلارغا قويۇلىدىغان شەرتلەر:

- (1) 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي ۋەكىللىكىگە قويۇلغان 13 ماددىلىق شەرتلەرنى تولۇق ئورۇندىغان بولۇشى كېرەك.
- (2) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە ۋە ياكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى قارمىقىدىكى يەرلىك تەشكىلاتلاردا كەم دېگەندە ئۈچ يىل خىزمەت قىلغان بولۇشى كېرەك.
- (3) 2009 - يىلىدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستان، خىتاي ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى رايونلارغا بارمىغان ۋە ۋەزىپىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن 6 يىلغىچە بارمايدىغان بولۇشى كېرەك.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى فوندى، تەپتىشلىك، ھەرقايسى كومىتېتلار ۋە مەركەزلەرگە نامزات بولىدىغانلارغا قويۇلىدىغان شەرتلەر:

- (1) 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتاي ۋەكىللىكىگە قويۇلغان 13 ماددىلىق شەرتلەرنى تولۇق ئورۇندىغان بولۇشى كېرەك.
- (2) مىللىي دەۋا ساھەسىدە بەلگىلىك خىزمەت تەجربىسىگە ئىگە بولغان بولۇشى كېرەك.
- (3) دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى رەھبەرلىك ھەيئىتىدە ياكى دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن ھەمكارلىشىۋاتقان يەرلىك تەشكىلاتلاردا ئەڭ ئاز 3 يىل خىزمەت قىلغان بولۇشى كېرەك.
- (4) ۋەزىپىگە سايلىنىشتىن بۇرۇن 5 يىل ۋە ۋەزىپىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىنكى ئۈچ يىلدا ۋە تەنگە بارمىغان ۋە بارمايدىغان بولۇشى كېرەك.

ئەسكەرتىش: دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 7 - قۇرۇلتاي ۋەكىللىك شەرتلىرى:

قۇرۇلتاي ۋەكىللىرى ھەرقايسى دۆلەتلەردە پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى تەشكىلاتلار ۋە قۇرۇلتاينى ھىمايە قىلىۋاتقان شەرقىي تۈركىستانلىقلار تەرىپىدىن دېموكراتىك ئۇسۇلدا سايلاپ چىقىلىدۇ؛

ھەر بىر دۆلەتتە سايلاپ چىقىلىدىغان ۋەكىللەرنىڭ ئەڭ ئاز 3 دىن 1 قىسمى ياشلاردىن ۋە خانىم - قىزلىرىمىزدىن تەركىب تاپقان بولۇشى؛

ۋەكىل نامزاتى جەزمەن 18 ياشنى تولدۇرغان شەرقىي تۈركىستانلىق بولۇشى،
ئەڭ ئاز بىر چەت ئەل تىلىنى بىلگەن بولۇشى؛

ۋەتەن، مىللەت سۆيگۈسى كۈچلۈك، مىللىي دەۋا سېپىمىزدە مىننەتسىز
پىداكارلىق كۆرسىتىش روھىغا ئىگە بولۇشى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنى قىزغىن
ھىمايە قىلىدىغان، قوللايدىغان كىشى بولۇشى، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە
ئۇنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ ئوبرازىغا زىيان يەتكۈزىدىغان سۆز - ھەرىكەتلەردە بولمىغان
ۋە بۇندىن كېيىنمۇ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەنپەئەتىنى جان - دىل بىلەن
قوغدايدىغان، تاپشۇرغان ۋەزىپىلەرنى ئاكتىپلىق بىلەن ئورۇنلايدىغان بولۇشى؛
ئۆزى تۇرۇشلۇق دۆلەتلەردىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىدا خىزمەت قىلغان بولۇشى،
ياكى مەلۇم سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن تەشكىلاتلاردا ۋەزىپە ئالمىغان بولسىمۇ ئۆز
ئالدىغا مىللىي دەۋايىمىز ئۈچۈن خىزمەت قىلىۋاتقان بولۇشى؛

ئۆزى، چەت ئەلدىكى ئائىلە ئەزالىرى خىتاينىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىكى خىتايغا
باغلىنىشلىق بولغان سىياسىي، ئىجتىمائىي، مەدەنىي ۋە تىجارىي ئورۇنلار بىلەن
ھەرقانداق شەكىلدىكى ئالاقىدە بولمىغان بولۇشى؛

چوقۇم كۈچلۈك مەسئۇلىيەتچانلىق، جاۋابكارلىق تۇيغۇسى بولۇشى، ئىلتىماس
قىلغان ۋەزىپىگە سايلانغان ياكى تەيىنلەنگەن تەقدىردە، ۋەزىپە ئالغان مۇددەت
ئىچىدە ئۆزى مەسئۇل ساھە ھەققىدە تەپسىلىي پىلان - پروگراممى تۈزۈپ
چىقالايدىغان ۋە ئۇنى جانلىق شەكىلدە ئىجرا قىلالايدىغان ئىقتىدارغا ئىگە
بولۇشى لازىم.

قۇرۇلتاي ئېچىلغىچە بولغان مۇددەتتىن ئەڭ ئاز 3 يىل ئىلگىرگىچە ۋە
قۇرۇلتاينىڭ ۋەكىلى بولۇپ خىزمەت قىلغان مۇددەت ئىچىدە، شۇنداقلا ۋەكىللىك
مۇددەتنى ئاخىرلاشقاندىن كېيىنكى بىر يىل ئىچىدە شەرقىي تۈركىستان، خىتاي
ۋە خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدىكى رايونلارغا بارمىغان ۋە بارمايدىغان بولۇشى؛

سىياسىي جەھەتتىن بەلگىلىك ئاڭ ۋە تەجرىبىگە ئىگە بولۇشى، خەلقئارا
سىياسەت، خىتاي ۋە شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيىتى ھەققىدە بەلگىلىك چۈشەنچە
ۋە مەلۇماتقا ئىگە بولغان بولۇشى؛

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن يولغا قويۇلغان ئۇيغۇرلۇق بەدىلىنى ئىزچىل
تۈردە تۆلەپ كەلگەن بولۇشى، مەلۇم سەۋەب تۈپەيلىدىن ھازىرغىچە تۆلىمىگەنلەر
36 ئايلىق بەدەل پۇلىنى ۋەكىل نامزاتلىقىغا ئىلتىماس قىلىشتىن بۇرۇن
تۆلىۋېتىشى شەرت (ئۇيغۇرلۇق بەدەل پۇلى: ياۋروپا، ئامېرىكا، ئاسىيا - تىنچ
ئوكيان رايونىدىكى دۆلەتلەر ئۈچۈن ئايدا 5 دوللار؛ تۈركىيە ۋە ئوتتۇرا شەرق

دۆلەتلىرى ئۈچۈن ئايدا 3 دوللار؛ ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرى ئۈچۈن ئايدا 1 دوللار)؛

ۋەكىل نامزاتى چوقۇم 7 - نۆۋەتلىك قۇرۇلتايغا بىۋاسىتە ياكى تور ئارقىلىق قاتنىشالايدىغان بولۇشى شەرت؛

يۇقىرىقى شەرتلەرنى ھازىرلىغان شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلىرىمىز ئۆزىنى 7 - ئاينىڭ 31 - كۈنىدىن بۇرۇن ۋەكىل نامزاتلىقىغا كۆرسىتىپ بولۇشى لازىم.

13. ۋەكىل نامزاتلىرى قۇرۇلتاي تەرىپىدىن تەييارلانغان ۋەكىللىككە ئىلتىماس قىلىش جەدۋىلىنى تولدۇرۇپ، ئۆزى تۇرۇشلۇق دۆلەتتىكى سايلام كومىتېتىغا بەلگىلەنگەن مۇددەت ئىچىدە تاپشۇرۇشى كېرەك. بۇ جەدۋەل ئىنتېرنېت ئارقىلىق ئېلېكترونلۇق شەكىلدە ياكى قەغەز يۈزىدە يازما شەكىلدە تولدۇرىلىدۇ. بۇ جەدۋەل ھەرقايسى دۆلەتلەردىكى سايلام كومىتېتى تەرىپىدىن تەمىنلىنىدۇ.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى

7 - قۇرۇلتاي تەييارلىق كومىتېتى، نامزاتلار كومىسسىيىسى

2021 - يىلى، 4 - سېنتەبىر